

Van: (WVL)
Verzonden: woensdag 16 mei 2018 11:03
Aan: - DGRW; - DGRW
Onderwerp: RE: terugmelding gesprek over brakke kwel 5 april

10.2.e

001

Ha ,

Mijn overleg met blijkt volgende week te zijn, zonde om voor een korte wisseling met jou naar Den Haag op en neer te reizen. We kunnen om 4 uur even bellen, of dinsdag tijdens elkaar even opzoeken op de croeselaan of een gelegenheid zoeken waarin jij en beiden aanwezig zijn en ik in Den Haag ben, ergens volgende week woensdag of donderdag.

Gr.

Van: (WVL)
Verzonden: woensdag 16 mei 2018 9:59
Aan: - DGRW; - DGRW
Onderwerp: RE: terugmelding gesprek over brakke kwel 5 april

Ha ,

kan vanmiddag niet, maar ik ben gewoon op de Rijnstraat. Ik zoek je rond 4 uur wel even op.

Gr.

Van: - DGRW [mailto: @minienm.nl]
Verzonden: maandag 7 mei 2018 16:25
Aan: (WVL); - DGRW
Onderwerp: RE: terugmelding gesprek over brakke kwel 5 april

Prima , heb je uitnodiging geaccepteerd.

Buiten reikwijdte

Groet,

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (WVL) < @rws.nl>
Datum: maandag 07 mei 2018 11:56 AM
Aan: - DGRW < @minienm.nl>, - DGRW < @minienm.nl>
Onderwerp: RE: terugmelding gesprek over brakke kwel 5 april

Heren,

Vanaf het vakantieadres een korte eerste reactie: Krijg van jullie beiden hetzelfde verzoek om mee te denken. Er kan juridisch heel veel met de bestaande kaders. Ik ben er dus niet van overtuigd dat de analyse van de omgevingsdienst juist is. De suggestie dat we het kader voor grootschalige toepassingen (GBT) moeten oprekken is er eentje waar ik om meerdere redenen niet van ben gechoormd.

Ik vermoed dat de Omgevingsdienst heeft geredeneerd vanuit het generieke kader en dan mag alleen schone grond worden toegepast op landbouwpercelen. Met gebiedspecifiek beleid is daar van af te wijken. Vanuit optimalisatie van grondverzet kan de gemeente besluiten om daar ook minder schone grond toe te passen, onder borging van stand-still op gebiedsniveau. Puntje van aandacht is dat er gekeken wordt naar toepassen van granuliet, dat is een restproduct dat vrijkomt bij bewerken van graniet. Daar wordt mee geleurd op de markt op dit moment, en daar zit waarschijnlijk een deel van de businesscase. Dit materiaal is niet onder gebiedspecifiek beleid te brengen omdat het niet uit NL afkomstig is. Ik vermoed dat daarom de wens leeft om het onder de GBT reikwijdte (want generiek) toe te passen. Vergelijk dit met de discussie over buitenlandse bagger in diepe plassen.

Anyway. Goed om hierover met elkaar van gedachten te wisselen. Ik ben woensdag 16 mei tot 4 uur in gesprek met op de Rijnstraat, zullen we daarna elkaar treffen bij de koffieautomaat op de 11^e etage?

Gr.

Van: - DGRW [mailto: @minienm.nl]
Verzonden: maandag 7 mei 2018 11:40
Aan: (WVL)
Onderwerp: FW: terugmelding gesprek over brakke kwel 5 april

Hoi ,

Zie onderstaande mail. heeft toegezegd dat e.e.a. juridisch zal worden uitgezocht. De omgevingsdienst geeft aan dat het niet mogelijk is. Kan jij mij voor deze casus van advies dienen. Ik vraag mij af wat mogelijk is met een bodembeheerplan met bijbehorende bodemkwaliteitskaart. Ik ken de motivatie van de omgevingsdienst niet. Desnoods even gezamenlijk overleggen.

Met vriendelijke groet,

Van: - DGRW
Verzonden: vrijdag 6 april 2018 15:31
Aan: - BSK < @minienm.nl>; - DGRW < @minienm.nl>; - DGRW < @minienm.nl>
Onderwerp: FW: terugmelding gesprek over brakke kwel 5 april

Dag ,
Zie onderstaande terugmelding. Ben ik blij mee .
Zijn jullie op de hoogte van wat onder 'Grootschalige Bodem Toepassingen' wordt verstaan, wat regelgeving daarvoor is? MER-plichtig?
Voor de voorgestelde oplossing lijkt me sowieso overleg met ook het waterschap en provincie noodzakelijk en doorrekening van e.e.a. door een instituut als Deltares.

Maar goed, eerst maar even de juridische analyse. Kunnen jullie mij op weg helpen?
Overlegje inplannen?

Groet,

Van: - DGRW
Verzonden: vrijdag 6 april 2018 11:42
Aan: - DGRW < @minienm.nl>; - DGRW < @minienm.nl>; - DGRW < @minienm.nl>; - DGRW < @minienm.nl>; - DGRW < @minienm.nl>
CC: - DGRW < @minienm.nl>
Onderwerp: terugmelding gesprek over brakke kwel 5 april

Hierbij even korte terugmelding van het gesprek van gisteren. Naast de veehouder was de wethouder van de gemeente Waverveen aanwezig.

- heeft last van ca 20 wellen op zijn terrein, de wellen zijn van verschillende grootte (vanaf enkele m2 tot tientallen m2). In zijn polder zijn enkele tientallen bedrijven die allemaal in meer of mindere mate last van wellen hebben.
- Het idee is de toplaag te verwijderen en vervolgens de wellen af te dichten met granuliet en daarnaast nog een laag klei van 1 meter over alle percelen en sloten te leggen om kwel elders te

voorkomen en tot slot de oude toplaag weer aan te brengen.

- De beschikbare kleigrond heeft kwaliteit wonen en industrie. Omgevingsdienst heeft aangegeven dat dit niet mag worden toegepast op grond van het Bodembesluit.
- Volgens [redacted] heeft de bovenlaag in de polder meestal dezelfde klasse en zal de kwaliteit dus niet achteruit gaan.
- De vraag aan IenW is om deze toepassing te laten vallen onder Grootschalige Bodem Toepassingen. Dus een verruiming van de huidige regelgeving.
- [redacted] heeft toegezegd de juridische aspecten uit te zoeken om deze vraag te beantwoorden.
- Verder gaf hij aan dat het belangrijk is dat de technische uitwerking (pilot) slaagt en het nodig is dat beschikbare deskundigheid (oa Deltares en waterschappen) betrokken wordt.
- Ook is aan de orde geweest dat inpassing in een gebiedsproces waar alle mogelijkheden worden afgewogen het initiatief sterker kan maken.
- De gemeente steunt de maatregel omdat zo landbouw in het gebied behouden kan worden.

[redacted] wil graag op de hoogte gehouden worden van ontwikkelingen rond dit initiatief, zowel juridisch als technisch deel.

[redacted] kan jij de juridische vraag oppakken en zorgen voor reactie richting [redacted] en [redacted]?

Groet [redacted]

Van: [redacted] - DGRW

Verzonden: vrijdag 30 maart 2018 09:59

Aan: [redacted] - DGRW <[redacted]@minienm.nl>; [redacted] - DGRW <[redacted]@minienm.nl>; [redacted] - DGRW <[redacted]@minienm.nl>; [redacted] - DGRW <[redacted]@minienm.nl>; [redacted] - DGRW <[redacted]@minienm.nl>; [redacted] - DGRW <[redacted]@minienm.nl>

Onderwerp: opzet annotatie [redacted] 5 april over brakke kwel

Hierbij annotatie voor [redacted] voor 5 april.

Graag jullie akkoord of tekstsuggesties.

Wie kan/wil bij dit gesprek aanwezig zijn?

Geroet [redacted]

Van: (WVL)
 Verzonden: donderdag 17 mei 2018 17:12
 Aan: (WVL); (ON)
 Onderwerp: RE: Discussie Granuliet tbv toepassing in Honswijkerplas/opp.water
 Bijlagen: bespreking granuliet

Ha ,

Goed om met elkaar te spreken als er irritaties zijn en dat niet via de mail af te doen. Zie bijgaand een verslag van van een interne bespreking, die geeft aan dat de definitiekwestie en de kwestie van certificering los van elkaar moeten worden beoordeeld. De scope van de 9321 gaat gewoonweg niet over dit materiaal (zie onderstaande gele tekst uit de BRL):

1.2 Toepassingsgebied

Industriezand en/of (gebroken) industriegrind is bedoeld om te worden toegepast als grond binnen het generieke kader van het Besluit bodemkwaliteit. Om materiaal onder deze beoordelingsrichtlijn te kunnen certificeren dient het afkomstig te zijn van een industriële winning, waarbij het materiaal wordt gewonnen of vrijkomt in een beheerst proces. Het betreft niet materiaal dat vrijkomt bij werken van sanering of onderhoud van (water)bodem.

Industriezand en/of (gebroken) industriegrind heeft een natuurlijke herkomst en komt uit een "on-geroerde" bodem. Op basis van het geologisch dossier kan een uitspraak worden gedaan over de kwaliteit van het materiaal dat wordt gewonnen.

Deze beoordelingsrichtlijn is niet bedoeld voor materiaal dat een bewerking heeft ondergaan anders dan scheiden, wassen of breken. Certificering van hergebruikt materiaal onder deze beoordelingsrichtlijn is niet toegestaan.

Klei, teelaarde, materiaal afkomstig uit deklagen, flugsand en dergelijke kunnen niet op basis van deze beoordelingsrichtlijn worden gecertificeerd. Dit geldt ook voor steenslag geproduceerd uit gesteente.

2 DEFINITIES

2.1 Industriezand en (gebroken) industriegrind

Van nature in de bodem voorkomend sedimentair materiaal, dat een productieproces kan hebben ondergaan waarbij het materiaal kan worden gescheiden, gewassen en/of gebroken. Ook steenslag uit grind valt onder deze definitie (zie 2.2).

De onstaansgeschiedenis van het materiaal is zodanig dat het in geologisch opzicht kan worden geclassificeerd als een niet gelithificeerde terrigene afzetting.

Toelichting 1

Een terrigene afzetting bestaat uit deeltjes die zijn ontstaan als gevolg van mechanische en/of chemische verwerking, vervolgens zijn getransporteerd onder invloed van water, lucht, zwaartekracht e.d. en nadien zijn afgezet. Hieronder worden (bijvoorbeeld) niet verstaan chemische en pyroklastische afzettingen.

Toelichting 2

Lithificatie omvat alle processen als gevolg waarvan afzettingen onder invloed van compactie en/of cementatie verworden tot een sedimentair gesteente.

2.2 Steenslag uit grind

Steenslag uit grind is steenslag geproduceerd door het al dan niet volledig breken van de overmaat grind, die vrijkomt bij de productie van grind. Steenslag uit grind is veelal afkomstig van verschillende productielocaties van grind (en zand) binnen een uitgebreid wingebed.

Steenslag uit grind dient gezien de herkomst en de hoge slijtage binnen het productieproces apart beoordeeld te worden op de milieuhygiënische kwaliteit.

Kort en goed: lijkt mij verstandig binnenkort de koppen bij elkaar te steken.

Gr.

Van: (WVL)
 Verzonden: donderdag 17 mei 2018 15:28
 Aan: (ON)
 CC: (WVL)
 Onderwerp: RE: Discussie Granuliet tbv toepassing in Honswijkerplas/opp.water

Even bellen ?

Van: (ON)
 Verzonden: donderdag 17 mei 2018 14:34
 Aan: (WVL)
 CC: (WVL)
 Onderwerp: RE: Discussie Granuliet tbv toepassing in Honswijkerplas/opp.water

11.1 jo 10.2.g

, ik zit er vanaf het begin al tussen!! . Dus wat wil je, wie neemt het dan over, wie doet wat?!

Van: (WVL)
 Verzonden: donderdag 17 mei 2018 14:20
 Aan: (ON)
 CC: (WVL)
 Onderwerp: RE: Discussie Granuliet tbv toepassing in Honswijkerplas/opp.water

Beste

Wij hebben je eerder afgeraden hier ook niet tussen te gaan zitten

Mvg

Van: (ON)
 Verzonden: donderdag 17 mei 2018 14:15
 Aan: (WVL)
 CC: (WVL)
 Onderwerp: RE: Discussie Granuliet tbv toepassing in Honswijkerplas/opp.water

11.1 jo 10.2.g

Hallo ,

Gr.

Van: (WVL)
 Verzonden: donderdag 17 mei 2018 14:04
 Aan: (ON); (ON); (WVL); (ON); (ON); (WVL); (ON)
 CC: (ON); (WVN); (WVL); (ON); (ON)
 Onderwerp: RE: Discussie Granuliet tbv toepassing in Honswijkerplas/opp.water

11.1 en 10.2.g

Beste allen

De branche zelf heeft enkele jaren geleden aangegeven aangegeven dat dit niet past onder de noemer grond.

Het Deltares verhaal ken ik niet maar gelet op een afdeklaag om kwel tegen te gaan (is alleen mogelijk met < 63 um) bijvoorbeeld bietenklei...zu geschikt zijn welke direct boven de waterbodem wordt aangebracht. Waarom men dit materiaal wil toepassen (is niet erg ecologischverantwoord) ende bedoeling van de verdichting is dat deze zakt in de onderlaag en niet blijft liggen op de waterbodem. Anders zou je ook beton kunnen gebruiken;-)

Ook zal zich ook moeten houden aan de regels. eerdere proeven met een ijzeroerlaag zijn ook gestand vanwege het niet voldoen aan de regels.

Zie eerder advies hieronder en deze blijft nog steeds staan :

Het bewijsmiddel welke is geleverd is ontoereikend. Het granuliet, genoemd op het procescertificaat BRL 9321 en op de bijbehorende informatie genoemd Noordse leem , valt niet onder de BRL 9321.

Na intern overleg binnen RWS, blijkt dat nog niet vastgesteld of dit materiaal onder de noemer grond kan vallen.

De branche heeft naar aanleiding van het advies van de werkgroep enkele jaren geleden een poging gedaan om de BRL 9321 (BRL voor Industriezand en -grind) aan te passen. Deze aanpassing is gestrand in de toetsingscommissie Bbk, omdat die stelde dat als gevolg van de wijziging impliciet de definitie van bouwstof zou worden aangepast. De argumentering komt er op neer, dat het niet zo kan zijn dat als je een bouwstof hebt (gesteente) en dat fijn maakt, het ineens grond geworden is. Op die manier zou een bouwstof die niet voldoet aan de emissie-eisen, kunnen worden vermalen om te worden geleverd als grond. Vervolgens heeft de branche een nieuwe BRL opgesteld (BRL 9344), die vervolgens bij de opname in de Rbk is aangehouden. Die aanhouding had ermee te maken dat in deze nieuwe BRL het product zowel als grond als als bouwstof kon worden toegepast. Daarna is er niets meer van de branche vernomen op dit punt.

Omdat dit niet helder is vastgelegd, is dit aan ons als bevoegd gezag ter beoordeling. Echter dient er wel een geldig bewijsmiddel aanwezig te zijn.

Zou (er wel) een geldig bewijsmiddel bij dit materiaal aanwezig zijn dan willen wij u erop wijzen dat:

1. Niet alleen de kwaliteit van het materiaal is bepalend, maar tevens of de toepassing nuttig en functioneel is. Dit is bepaald in artikel 5 besluit bodemkwaliteit. Dit materiaal is een geïmporteerde afvalstof uit Noorwegen. Dit materiaal is een afvalstof totdat bewezen is dat dit materiaal nuttig kan worden toegepast. Gelet op de samenstelling van dit materiaal, met een zeer fijne fractie, zorgt dit voor vertroebeling van het oppervlaktewater. Daarnaast is dit geen natuurlijk materiaal wat normaal in deze geconcentreerde hoeveelheden, het slijpsel van granuliet, van nature in de bodem voorkomt. Wij vinden het gelet op de beoogde toepassing in (onder) oppervlaktewater van deze afvalstof in een diepe plas met oog voor natuurontwikkeling, niet nuttig en functioneel.

Op grond van artikel 5 hiervan wordt dit materiaal als beoogde toepassing als zijnde grond in oppervlaktewater door ons afgekeurd.

2. De zorgplicht artikel 7 geldt ten alle tijde. Het bewijsmiddel wat geleverd is dient ook aan te geven dat bijvoorbeeld dit materiaal vertroebeling oppervlaktewater kan veroorzaken en/of er nog niet genormeerde stoffen een probleem kunnen veroorzaken, zoals bijvoorbeeld sulfaat, barium, calcium en of de pH. Dit staat niet aangegeven. Het bewijsmiddel is dus ook op dit punt niet compleet. Gelet op het herkomst gebied, wat ons niet bekend, is wensen wij ook te weten of er geen asbest ader in de betreffende mijngroeven aanwezig is geweest. Of dit kan worden uitgesloten.

Op grond van artikel 7 vanuit de zorgplicht met oog op vertroebeling keuren wij dit materiaal bij voorbaat af.

Van: (ON)
Verzonden: donderdag 17 mei 2018 13:15
Aan: (ON); (ON); (WVL); (WVL); (ON); (ON); (WVL); (ON)
CC: (ON); (WNN); (WVL); (ON); (ON)
Onderwerp: RE: Discussie Granuliet tbv toepassing in Honswijkerplas/opp.water

Een helder verhaal, de vraag blijft evenwel: mag het nu wel of niet worden toegepast en de uitgebreide uiteenzetting zou kunnen helpen om hier een definitief standpunt over in te nemen zodat het vervolgens voor duidelijk wordt wanneer zij wel/niet moeten handelen.

Groet,

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (ON) <@rws.nl>
Datum: donderdag 17 mei 2018 10:47 AM
Aan: (WVL) <@rws.nl>, (WVL) <@rws.nl>, (ON) <@rws.nl>, (ON) <@rws.nl>
Kopie: (ON) <@rws.nl>, (WNN) <@rws.nl>, (WVL) <@rws.nl>, (ON) <@rws.nl>
Onderwerp: Discussie Granuliet tbv toepassing in Honswijkerplas/opp.water

Collega's,

Op 16 mei j.l. ben ik op bezoek geweest bij het familiebedrijf Bontrup, in deze dochteronderneming 'Graniet Import Benelux', te Amsterdam om eens nader te onderzoeken wat er allemaal speelt met granuliet, ook wel Noorse Leem genoemd.

Reden is dat Dekker Futura BV dit materiaal in de verondieping van de Honswijkerplas wil toepassen. Op de gedane melding voor het Besluit bodemkwaliteit hebben wij (i.o.m. WVL en collega's van ZN) geoordeeld dat dit niet nuttig is/risico op zorgplicht vormt, en wel op de volgende argumenten:

- Op mijn navraag binnen RWS (WVL/Bodem+) of het bijgeleverde certificaat BRL9321 (welke al jaren in gebruik is) wel klopt is door WVL collega's aangegeven dat dit niet het juiste certificaat is. Echter, dit certificaat geeft aan dat het grond zou zijn en dat is in het verleden (zelfs nog in 2013) ook bevestigd door Bodem+ (toen nog Senternovem).
- Op basis van zorgplicht wij grote twijfels hebben over het gedrag van het materiaal in opp.water en de mogelijke effecten daarvan. Bijv. vertroebeling, kleven aan kieuwen van vissen en bedekken van waterplanten.
- Er ervaringen zijn opgedaan met dit of gelijksoortig materiaal die onze zorg heeft bevestigd, zoals in ieder geval vertroebeling ('wit water').

Het bezoek:

Tijdens mijn bezoek heb ik uitleg gekregen van het proces, het betreffende materiaal en de bijbehorende eigenschappen (veelal door van Deltares). Dit heeft meer dan 2 uur geduurd en was bijzonder leerzaam, echter werden mijn twijfels niet weggewenomen en kreeg ik er weer nieuwe vragen bij. Het granuliet is een restproduct welke vrij komt bij de verdere bewerking van het Noorse en Schotse graniet op de locatie te Amsterdam. Men breekt het hier verder tot gewenste maten en blijft er een hele fijne reststroom over. Deze reststroom wordt veelal afgezet als halffabricaat in bijv. de baksteen- en betonindustrie.

Kort gezegd werd uitgelegd dat het materiaal schoon is (de aanwezige barium loogt niet uit), gedraagt zich vergelijkbaar als klei maar bezinkt veel sneller en vormt een vaste, harde laag. Het materiaal leek in deze dus mogelijk geschikt om in opp.water toe te passen. Maar op mijn vraag wat er gebeurd als dit materiaal gelijk of binnen kort termijn met klei, zand en andere materiaalstromen in een plas wordt toegepast, wat gebeurd er dan met de eigenschappen? Blijft er helemaal wat materiaal mobiel en dus in oplossing? Op mijn eerste vraag kon geen antwoord gegeven worden en op de tweede werd in eerste instantie aangegeven dat dit minimaal is.

Daarnaast werd uitgelegd wat de core business van het bedrijf is, men levert de steenfractie aan 80% van de asfaltbedrijven in Nederland. Daarop volgde dat het niet af kunnen voeren van het granuliet kan leiden tot stil leggen van de productie en daarbij dus ook de productie van asfalt in Nederland. Daar RWS grootste opdrachtgever is voor asfalt zou dit consequenties kunnen hebben.

Toepassen in voormalige zandwinplassen:

Ik heb uitgelegd hoe het verondiepen van een zandwinplas gebeurd, net als ik voor de commissie Verheijen heb gedaan, en dat stromen dus gaan mengen op de taluds en gaandeweg een hydraulische scheiding van de fracties zal gaan ontstaan. Ook heb ik de gevoeligheid van het verondiepen op dit moment aangehaald en het risico van wit gekleurd water aangegeven.

gaf een goede uitleg van de eigenschappen van het granuliet en dat dit materiaal zich beter gedraagt in opp.water dan klei-achtige materialen uit Nederland zelf. Ook zei hij dat het niet colloïdaal zou zijn vanwege het ontbreken van enige lading (op molecuulnivo) en dat klei dit gedrag makkelijker zou kunnen hebben. Hierbij zijn filmpjes van diverse proeven getoond.

Bij Bontrup heeft men een testbassin staan waarin diverse proeven zijn gedaan om te zien wat het gedrag in water is, welke compactheid het heeft en dergelijke. Ook is de erosiebestendigheid getest en blijkt dit redelijk goed te zijn, met 2 tot 6 cm erosie bij een stroomsnelheid van 1,5 m/s.

Echter zag ik ook rond dit bassin een grote hoeveelheid granuliet liggen dat dusdanig nat was, dat het vloeibaar was. Mijn vraag in hoeverre dit dus vergelijkbaar was in opp.water, is tenslotte ook permanent nar, moest men toch erkennen dat er een mobiele laag blijft bestaan van ong. 6 cm. Men kon dan ook niet vertellen wat dit doet in combinatie met andere materiaalstromen en in hoeverre dit effect heeft op de directe omgeving. Wel kwam men met toepassingen in opp.water, zoals in A'dam in het IJ en de zandwinplas bij het waterschap Friesland. Ik heb aangegeven dat ik de contactgegevens wil hebben om contact op te nemen. Het is tenslotte wel bewijs dat gebruik wel mogelijk is en wil ik dit op feiten controleren.

De emotie:

gelijk geven dat de terugkerende discussie niet professioneel vanuit I&W breed is. IN 2013 is het nog als grond aangemerkt en onder de BRL 9321 op de markt gebracht (wederom) en in 2018 geeft dezelfde instantie in een antwoord van Bodem+ op gestelde vragen nog aan dat het grond is en enkele maanden later zou het geen grond meer zijn.

Extra risico:

Er zijn vergevorderde gesprekken om granuliet als kwelbepenkende maatregel toe te passen voor de kwelproblematiek van het Twentekanaal. Dit is in het verleden geweigerd vanwege de vertroebeling en mogelijk colloïdaal gedrag. Maar met de argumenten van Deltares staan deze argumenten dus ter discussie. Maar omdat deze kwestie gevoelig ligt en de kwel op korte termijn opgelost moet worden, ligt hier ook een tegenstrijdigheid. Wel in het Twentekanaal en niet in een zandwinplas of vice versa?!

Conclusie:

Ik heb gevraagd of zij ook een klasse 0-2 mm produceren, en warempel wordt dit ook geproduceerd. Maar dat zou dan in theorie toch ook onder grond kunnen vallen, was mijn mening! Vervolgens heb ik gevraagd dat als je stenen fijn maalt, heb je dan grond of een bouwstof? Aan de andere kant ben ik het ook met ze eens, gezien de toepassingen en uitgevoerde werken denk ik dat er voor de definitie grond vele mooie toepassingen zijn van dit (in principe buitenlands!) materiaal, echter heb ik ook twijfels over het toepassen in opp.water. Daar in tegen zijn er schijnbaar ook meerdere toepassingen in opp.water geweest. Deze projecten en contactgegevens worden aan mij aangeleverd en zal ik nalopen.

Met Deltares aan hun zijde en de onderzoeken en rapporten die Deltares heeft opgesteld ben ik van mening dat wij als RWS nog niet zo heel sterk staan. Er zullen duidelijk uitspraken en besluiten genomen moeten worden.

Acties:

- Aan de vraag om met van bodem+ voor eens en altijd een besluit te nemen over dit materiaal (dit heb ik beloofd in gang te zetten). Ik zie overigens goede toepassingen als zijnde grond, welke niet meer mogelijk zijn als het als bouwstof wordt aangemerkt. Maar dan wel graag kritisch willen zijn voor toepassing in opp.water. Mogelijk moet hier een aparte BRL voor komen omdat Granuliet toch een vreemde eend in de wereld van grond en bouwstoffen is.
- In het verleden heeft SGS een beetje stomme fout begaan om een BRL voorstellen voor zowel grond als bouwstof in 1 BRL, wat gewoonweg niet kan en dus terecht is gestrand. Tevens een contactpersoon te leveren waar Bontrup mee om tafel kan om evt. afspraken te maken!!

11.1 jo 10.2.g

- Bontrup is mogelijk een van de grootste leveranciers voor grondstoffen (steentjes) voor de Nederlandse asfaltindustrie en dreigt er een probleem met de opslagcapaciteit van granuliet en daarna van de productie van de grondstoffen voor de asfaltindustrie. Dit zou een domino-effect kunnen hebben naar de wegenbouw en zelfs werken van RWS. Hoewel! Men gaf aan dat men het granuliet dat men niet kwijt kan in de baksteen en betonindustrie (als vervanger van andere halfproducten) men dan afvoert naar een verondieping van een zandwinplas in Friesland, maar deze optie is veel duurder dan naar de Honswijkerplas. Daarbij levert het geld op als men het granuliet als halfproduct kan leveren aan andere industrieën, echter is deze afzet niet altijd voldoende en moet men betalen om het granuliet in een zandwinplas toe te laten passen. Vandaar dat [redacted] en [redacted] deze mail ook krijgen, omdat er een bestuurlijk risico kan ontstaan als de afvoer naar ons niet mag. Zoals [redacted] zei; "dan komt de productie van ons als die van de asfaltindustrie stil te liggen!!". Maar kan ook met korreltje zout gegeten worden omdat de plas in Friesland nog zou kunnen. Maar het zou wel raar zijn dat wij het niet willen en het bij een waterschap wel mag..... Maar ook de toepassing in het Twentekanaal.
- [redacted] RWS ON gaat in overleg met het betreffende waterschappen (A'dam en Friesland) om meer info en ervaringen rond het toepassen te verzamelen.
- Aan [redacted] de vraag om de (nog te ontvangen) onderzoeken van Deltares over de eigenschappen en risico's van granuliet met collega's te beoordelen en advies daarop te geven voor wel of niet toepassen. Deltares heeft op vele zorgpunten van ons aardig onderbouwde antwoorden gevormd en zou het voor een rechtbank nog wel eens kritisch kunnen worden. Aangezien wij nog geen concrete bewijzen hebben dat het echte negatieve effecten heeft gehad.

Mocht het zo zijn dat er toch openingen zijn om een toepassing niet langer tegen te houden, er een pilot uitgevoerd gaat worden om zelf te zien wat het in een diepe plas doet. Uit de gegevens die heb ontvangen van Bontrup, ILT en RWS blijkt de zaak Granuliet een lang lopende en wederkerende discussie te zijn.

Met vriendelijke groet,

Van: (WVL)
Verzonden: woensdag 11 april 2018 13:03
Aan: (WVL); (WVL); (WVL); (WVL); (WVL)
CC: (WVL); (WVL); (WVL) - DGRW
Onderwerp: bespreking granuliet

10.2.e

003

Hoi collega's,

Eerder vanmiddag hebben we een geslaagde conference call gehouden over granuliet met deelname van [redacted] en ikzelf.

Dit naar aanleiding van a) een gestelde helpdeskvraag over granuliet; b) een discussie over het toestaan van de toepassing van granuliet in een diepe plas waarvoor RWS ON bevoegd gezag is; c). een discussie uit de zomer van 2017 over het opnemen van een nieuwe BRL 9344 voor de fijne fractie van steenslag bij winning van gesteente

Hieronder kort de uitkomsten van het gesprek:

1. Valt het materiaal onder de definitie van grond of onder de definitie van bouwstof?
Er zijn hierover verschillende interpretaties. De toenmalige werkgroep Grond & Bagger en het Implementatieteam Bbk hebben in 2009 aangegeven dat dit materiaal als grond gezien kan worden, maar we constateren dat er ook andere inzichten bestaan. Zo heeft de toetsingscommissie Bbk (in het kader van een wijziging van de BRL 9321 (zie onder 4) gesteld dat het niet zo kan zijn dat als je een bouwstof hebt (gesteente) en dat fijn maakt, het ineens grond geworden is. Op die manier zou een bouwstof die niet voldoet aan de emissie-eisen, kunnen worden vermalen om te worden geleverd als grond.
We concluderen dat het uiteindelijk aan het bevoegd gezag is om te bepalen of het materiaal als grond of als bouwstof kan worden toegepast. In dit geval is het echter wel gewenst dat er duidelijkheid komt vanwege de achterliggende wens van de producent of leverancier van dit materiaal om dit onder certificaat te mogen toepassen (zie onder 4).
2. Het materiaal wordt nu door één leverancier aangeboden onder erkende kwaliteitsverklaring volgens de BRL 9321. De BRL 9321 is echter bedoeld voor primaire winning van zand en grind en daardoor lijkt dit materiaal niet onder het toepassingsgebied te vallen. Ook stelt de BRL 9321 dat steenslag dat geproduceerd uit gesteente niet onder de BRL valt. Daarmee concluderen we dat dit materiaal dus niet onder de scope van de BRL 9321 valt en dit certificaat dan ook geen geldig bewijsmiddel is. De ILT zou hier handhavend tegen kunnen optreden. Vanuit de helpdesk Bodem+ ondernemen we overigens nu geen actie richting de ILT (omdat we vertrouwelijk omgaan met de informatie van een vraagsteller).
3. Voor de vraag of het materiaal als zijnde grond (of als bouwstof) in een diepe plas toegepast kan worden, is bovendien de omgang met de zorgplicht van belang (denk aan verhoogde Barium gehalten, maar ook het mogelijk opdrijven van dit fijne materiaal)
4. De branche heeft naar aanleiding van het advies van de werkgroep enkele jaren geleden een poging gedaan om de BRL 9321 (BRL voor Industriezand en -grind) aan te passen. Deze aanpassing is gestrand in de toetsingscommissie Bbk, omdat die stelde dat als gevolg van de wijziging impliciet de definitie van bouwstof zou worden aangepast. De argumentering komt er op neer, dat het niet zo kan zijn dat als je een bouwstof hebt (gesteente) en dat fijn maakt, het ineens grond geworden is. Op die manier zou een bouwstof die niet voldoet aan de emissie-eisen, kunnen worden vermalen om te worden geleverd als grond. Vervolgens heeft de branche een nieuwe BRL opgesteld (BRL 9344), die vervolgens bij de opname in de Rbk is aangehouden. Die aanhouding had er mee te maken dat in deze nieuwe BRL het product zowel als grond als als bouwstof kon worden toegepast. Daarna is er niets meer van de branche vernomen op dit punt.
Indien de branche met een aangepaste BRL komt waarin we een keuze is gemaakt, bestaat de mogelijkheid dat zij hiervoor in overleg gaan met het ministerie of RWS Bodem+.
Overigens zijn er voor de leverancier / toepaser van het materiaal andere mogelijkheden om het materiaal onder milieuhygiënische verklaringen te brengen, bijvoorbeeld onder een partijkering of fabrikant eigen verklaring.

Afspraken:

- [redacted] stuurt een aanpassing op het eerdere helpdeskantwoord
- [redacted] informeert RWS ON
- [redacted] bespreekt het bovenstaande met [redacted].

Herkennen jullie deze samenvatting? Zo nee, vul aub aan.

Groet,

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: dinsdag 10 april 2018 20:27
Aan: [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL)
CC: [redacted] (WVL); [redacted] (WVL)
Onderwerp: [redacted] granuliet

Beste

Er lopen diverse emails en vragen door elkaar. Ook de achtergrond is een enorm zoekwerk. Ik heb met [redacted] gebeld en even afgestemd om zaken helder te krijgen en te splitsen

Het overleg gaat morgen (als dit telefonisch lukt, ik kan de conference call link ook niet vinden) over:

- Is granuliet (restproduct natuursteenafslag van graniet /granulietwinning) grond? Wat is er besloten in IT. ???

- Certificaat en erkenning BRL:

Volgens info van Bibi is de BRL 9344 (< 500 um afkomsitg van steenslag) niet opgenomen in Rbk .om welke redenen?

Volgens de info van SGS is, omdat de BRL 9344 niet door ging ,dit materiaal nu onder de BRL 9321 geschaard door SGS. Volgens mij past dit gelet op het toepassingsgebied niet onder deze BRL 9321 ([redacted] is dit nog aan het checken), maar is dus wel zo geleverd. De leverancier van dit restproduct is ook de enige die deze erkenning heeft onder de BRL 9321 voor dit materiaal ,granuliet

- Waar past dit dan wel onder ,welke erkenning ??

Vervolg is:

1. De invulling artikel 5 en 7 op het certificaat zelf en ook richting toepassing in diepe plassen laten we morgen nog achterwege. Dit is deels aan BG, maar ook certificaat en erkenning levering van dit product moet helder worden, inclusief invulling zorgplicht en artikel 5 .dit is ook nagelaten bij de levering
2. Herstel ,eventueel helpdeskvraag laten we morgen ook even achterwege, want is ook afhankelijk van bovenstaande punten

Nogmaals het mooie plaatje van het materiaal en achtergrond waar het over gaat ""het import restproduct""

<https://www.cobouw.nl/bouwbreed/nieuws/2009/07/granuliet-vervangt-dure-kalk-in-kalkzandsteen-10149665>

mvg [redacted] en tot morgen

Van: [REDACTED] (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>

Verzonden: dinsdag 5 februari 2019 13:50

Aan: [REDACTED] (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>; [REDACTED] - DGRW <[REDACTED]@minienm.nl>

CC: [REDACTED] (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>

Onderwerp: Definitie granuliet

N.a.v. het overleg vanochtend heb ik gezocht naar wie op 12 april 2018 vanuit Bodem+ heeft aangegeven dat granuliet een bouwstof is, bijgevoegde vond ik in topdesk. De naam [REDACTED] werd in het gesprek vanochtend ook genoemd. Mij waren deze vragen niet bekend, handig als achtergrondinformatie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

**NAAR EEN UNIFORME DEFINITIE VAN “GROND”
IN DE BODEM- EN AFVALSTOFFENREGELGEVING**

Versie mei 2004

Overleg Definitie Grond
Mei 2004

Ministerie van VROM
Service Centrum Grond

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	3
2.	Aanpak	4
3.	De Europese dimensie	8
4.	De Nederlandse regelingen	9
5.	De Wbm; aanpassingen	10
6.	Het Bsb/de MVG; aanpassingen	12
7.	De Wbb; aanpassingen	12
8.	De definitie van grond	13
9.	Grond met andere fysische bestanddelen (gemengd materiaal)	19
10.	Bepalingsmethoden	21
11.	Verdere aspecten	22
12.	Het vastleggen van de definitie van “grond”	23

Bijlagen

1. Stakeholders en hun belangen
2. Betrokken Nederlandse regelingen
3. Bestaande definities in de betrokken regelingen (en de Grondnota)
4. Schema bestemming grond
5. Verhouding en structuur van de componenten van grond in de natuurlijke bodem
6. Baggerspecie
7. Beheer van de totale grondstroom
8. Afkortingen

1. Inleiding

Achtergrond van deze notitie

Tijdens een Algemeen Overleg met een aantal vaste commissies van de Tweede Kamer op 27 juni 2002 heeft de toenmalige minister van VROM een besluit aangekondigd over een nieuwe definitie van “grond”. Het gaat om het begrip “grond” zoals dat voorkomt in een aantal milieuregelingen en de Wet belastingen op milieugrondslag. Hij heeft daarbij melding gemaakt van het overleg ter zake tussen de ministeries van VROM en Financiën (Kamerstukken II, 2001/02, 27 664 en 22 343, nr. 6, p. 9). In deze notitie zijn de bevindingen van dat overleg (hierna: het overleg) vastgelegd.

De aankondiging van de minister is een gevolg van een periode waarin er veel aandacht voor het begrip “grond” is geweest. Het onderzoek naar het mogelijke misbruik van SCG-verklaringen heeft daarin als katalysator gefungeerd. In de loop van die periode is enerzijds het besef gegroeid dat een eenduidige definitie van groot belang is voor een goede uitvoeringspraktijk en anderzijds dat de huidige situatie die eenduidigheid niet biedt. Niet alleen zijn er verschillen in definitie, maar de beschikbare definities laten ook ruimte voor vragen, hetgeen weer leidt tot ambtelijke discussies en rechtszaken.

Deelnemers aan het overleg

Aan het overleg is deelgenomen door het ministerie van VROM en het Service Centrum Grond (SCG), alsmede ten dele door het ministerie van Financiën en de Belastingdienst. Voor VROM hebben de onderdelen bodembescherming, bodemsanering en afvalstoffen deelgenomen.

Inspraak

Op 28 augustus 2003 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden waarin stakeholders uit de praktijk konden reageren op een eerder concept van deze notitie. Er was algemene waardering voor het streven naar een uniforme definitie. Er was tamelijk brede steun voor de voorstellen, al waren er ook kritische geluiden. Veel discussie gaven de lagenstructuur, de karakteristieken van grond en het gemengde materiaal. Mede naar aanleiding van de bijeenkomst zijn de voorstellen opnieuw doorgesproken en is de notitie aangepast.

Na de aanpassing van de notitie heeft een schriftelijke commentaarronde plaatsgevonden. Opnieuw is een groot aantal reacties ontvangen. Zij hebben geleid tot een verdere aanpassing van de notitie. Onder meer is grond geformuleerd als ex situ begrip en is de verhouding tussen de definitie van “grond” en de specifieke definities verhelderd. De reactie op de commentaren wordt in grote lijnen samengevat in een “oplegnotitie” bij de voorliggende notitie.

Hier kan nog worden opgemerkt dat het overleg een aantal commentaarpunten heeft doorverwezen naar andere kaders, zoals de invulling van de specifieke definities en de precieze afbakening tussen baggerspecie en (andere) grond.

Verdere procedure

Voorgesteld wordt de notitie – of een samenvatting daarvan - in de Stuurgroep Bodem en andere gremia in te brengen. De eindresultaten kunnen doorwerken in de regelgeving en reglement van SCG zoals geschetst in hoofdstuk 12.

2. Aanpak

Start van het overleg

Behoeftte aan een uniforme, uit meetbare elementen opgebouwde definitie

Primair is in het overleg bezien of er behoefte is aan een nieuwe definitie. Zonder veel debat kon worden vastgesteld dat dit inderdaad het geval is. Dit vooral om twee redenen. In de eerste plaats is er in het belang van duidelijke en consistente regelgeving behoefte aan een uniforme definitie. In de tweede plaats is er met het oog op een goede handhaafbaarheid behoefte aan een definitie die meer op meetbare elementen is gebaseerd.

Uiteenlopende praktijkproblemen onderstrepen deze behoefte. Of materiaal grond is, heeft directe en substantiële invloed op wat met het materiaal mag worden gedaan. Zo kent de regelgeving een stortverbod voor (ernstig verontreinigde, niet-reinigbare) grond. Ook is er een verschil in normstelling voor grond, baggerspecie en (andere) bouwstoffen. Verder verschilt het beleidskader voor het gebruik van grond als bodem en het toepassen van grond in een werk. Daarnaast is de vrijstelling van de afvalstoffenbelasting gekoppeld aan het begrip grond. Het bepalen of materiaal grond is of niet, wordt echter bemoeilijkt door het ontbreken van een uniforme definitie en van een definitie die op meetbare elementen is gebaseerd.

Plus behoefte aan flexibiliteit en maatwerk

Van meet af aan was duidelijk dat de behoefte aan uniformiteit zou moeten worden gecombineerd met een behoefte aan flexibiliteit en maatwerk. De relatie met andere beleidsontwikkelingen vraagt hierom. De definitie van “grond” moet immers ook bruikbaar blijven als het beleid verandert. Ook het feit dat moet worden beantwoord aan uiteenlopende belangen en aan de uiteenlopende werkvelden en doelstellingen van de betrokken regelingen, maakt dit nodig.

Complexiteit van de materie

In het overleg is nog eens vastgesteld dat de materie betrekkelijk complex is. Er moet worden voldaan aan niet gemakkelijk te combineren randvoorwaarden. Dat is nodig omdat recht moet worden gedaan aan diverse beleidsontwikkelingen, uiteenlopende belangen, en verschillende werkvelden en doelstellingen van de betrokken regelingen.

“Het veld”

Andere beleidsontwikkelingen

In het overleg is rekening gehouden met andere beleidsontwikkelingen. Met name betreft het de Herijking van de regelgeving van VROM¹, de beleidsbrief Bodem² en het mogelijk schrappen van de bepalingen over grond uit het Bouwstoffenbesluit. In het overleg is vastgesteld dat een systematiek nodig is die zo goed mogelijk op deze ontwikkelingen inspeelt. In het overleg is mede met het oog daarop gekozen voor een aanpak die ruimte biedt voor flexibiliteit en maatwerk.

Stakeholders

Bij de start van het proces om te komen tot een uniforme definitie van grond is gebleken dat de verschillende stakeholders het proces benaderen vanuit het belang dat zij vertegenwoordigen. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de invulling van het begrip grond in meer of mindere mate van invloed is op het voldoen aan de doelstelling van de regeling (zoals die door de betreffende stakeholder wordt ervaren). Het gevolg is dat sommige stakeholders een ruime definitie van “grond” willen, en andere juist een enge definitie voorstaan. Weer anderen gaat het vooral om een duidelijke (goed handhaafbare) definitie. De betrokkenen hechten hieraan vaak sterk, hetzij op grond van milieu-overwegingen, hetzij vanwege de financiële en commerciële implicaties. Een overzicht van de belangen van de stakeholders en hun standpunten is te vinden in bijlage 1 bij deze notitie.

Regelingen

Het begrip “grond” komt voor in een aantal regelingen. Zij kennen ieder een eigen werkveld en doelstelling. Dat maakt het lastig om een uniforme definitie van “grond” te vinden die geschikt is voor al deze regelingen. Extra complicatie is dat aan de regelgeving ook een Europese dimensie is verbonden. Voor de Europese dimensie en de Nederlandse regelingen wordt verwezen naar § 3 en 4 van deze notitie en de bijlagen 2 en 3.

Ook aandacht voor de regelgeving

Om ondanks de complexiteit te komen tot bruikbare oplossingen, heeft het overleg zich niet beperkt tot de definitie van “grond”. Er is ook aandacht besteed aan de regels waarin het begrip grond voorkomt (§ 5, 6 en 7 van deze notitie). Met name is bezien of deze regels kunnen worden gemist c.q. zodanig kunnen worden aangepast dat het begrip grond vervalt of minder belangrijk wordt. Het definitieprobleem kan daardoor worden vereenvoudigd. Het overleg heeft zich op dit punt overigens beperkt tot suggesties, omdat het innemen van een verdergaand standpunt buiten het kader van het overleg zou vallen. Eén van die suggesties is om het begrip “grond” in de Wbm te laten vervallen. Deze suggestie heeft inmiddels een plaats gekregen in de Herijkingsbrief van de Minister van VROM aan de Tweede Kamer.

---

¹ Zie de “Herijkingsbrief” van 17 oktober 2003 (Kamerstukken II, 2003-2004, 29 200 XI, nr. 7).

² Kamerstukken II, 2003-2004, 28 663 en 28 199, nr. 13.

De definitie van “grond”; gemengd materiaal

De definitie van grond

- Het kader

In de eerste plaats is het kader geformuleerd waarbinnen de nieuwe definitie van “grond” vorm moet krijgen. Als uitgangspunt is genomen dat “grond” een relatie heeft met de bodem. Voor het begrip “bodem” is aangesloten bij de definitie die de Wbb daarvan geeft. Ook de diepere bodemlagen vallen dus onder het begrip “bodem”. Voorts is besloten het begrip grond niet te beperken tot grond uit de Nederlandse bodem.

Voorts is besloten het begrip “grond” op te vatten als een ex situ begrip. In de bodem bevindt zich dus geen grond. Ten slotte heeft het overleg gekozen voor een “zuivere” definitie van grond. Dit betekent dat de definitie alleen betrekking heeft op grond die niet is vermengd met ander materiaal.

Aldus is een kader voor de nieuwe definitie geschapen. Binnen dat kader is gewerkt aan de hand van de randvoorwaarden die hierboven al zijn geformuleerd: uniformiteit en meetbaarheid van de definitie, alsmede ruimte voor flexibiliteit en maatwerk.

- Lagenstructuur

Om te voldoen aan het kader en de randvoorwaarden, is gekozen voor een gelaagde structuur, bestaande uit een uniform en meetbaar basisbegrip grond en een geheel van specifieke definities (zoals “schone grond”). Aldus is een passend begrippenapparaat mogelijk, waarbij de specifieke definities optimaal worden ingekleurd, afhankelijk van de wensen van de betrokken regeling. Echt nieuw is dit overigens niet. Ook nu al is deze lagenstructuur in de regelgeving te vinden.

- Herkomst of samenstelling?

Ten aanzien van het begrip “grond” zelf moest vervolgens een uitgangspositie worden gekozen. Wat staat bij de definitie van dit begrip voorop: de herkomst van het materiaal (d.w.z. de wijze van vrijkomen of wat met het materiaal is gebeurd, dus het proces), de samenstelling van het materiaal (dus het product), of een combinatie van beide? Deze vraag speelt vooral omdat de betrokken regelingen (behalve de Wbb) betrekking hebben op materiaal dat al uit de bodem is vrijgekomen en waarmee al van alles kan zijn gebeurd (bewerking, toepassing, enz.). Samen met het gemengde materiaal (zie hierna) blijkt dit een van de meest weerbarstige vraagstukken te zijn.

In het overleg is na ruime discussie gekozen voor een samenstellingsbegrip. Deze keuze volgde uit de behoefte aan meetbaarheid, omdat op deze manier kan worden gekomen tot een definitie met meetbare criteria.

- *De karakteristieken van het materiaal*

Uitgaande van een samenstellingsbegrip konden in het overleg vervolgens de karakteristieken van grond worden bepaald. Zij bepalen welk materiaal “grond” is. De karakteristieken zijn: vast materiaal, een bepaalde korrelgrootte en een bepaalde verhouding en structuur van de componenten.

Het formuleren van de definitie vloeide vervolgens uit de gemaakte keuzen voort. Zie voor de definitie verder § 8 van deze notitie, en bijlage 4, 5 en 6.

- *Specifieke materialen*

In het overleg is verder gekeken naar enige specifieke materialen, waaronder baggerspecie. Zij komen aan de orde in § 8.6 - 8.8.

Grond met andere fysische bestanddelen (gemengd materiaal)

In het overleg is vervolgens aandacht besteed aan de systematiek voor het invullen van de specifieke definities voor gemengd materiaal. De concrete invulling van deze specifieke definities is evenwel buiten het overleg gebleven. Voor die invulling zijn andere kaders beschikbaar.

Wat de systematiek betreft, is in het overleg uitgebreid van gedachten gewisseld over het hanteren van vaste percentages om aan te geven hoeveel ander materiaal acceptabel is. Een aanbeveling hiertoe wordt echter niet gedaan. Per situatie zullen daarin – in ander verband – keuzen moeten worden gemaakt.

Waar nodig kan ook een onderscheid worden gemaakt tussen natuurlijk materiaal (zoals wortels, takken, grind en stenen) en niet-natuurlijk materiaal (zoals puin). Het gemengde materiaal komt aan de orde in § 9 van deze notitie.

Andere aspecten

In aansluiting op het “hoofddebat” over wat grond is, is in het overleg gekeken naar de manier waarop wordt vastgesteld of een partij materiaal valt onder de definitie van “grond”. Er zijn in principe twee methoden. Soms is het voldoende om aan te tonen dat het materiaal afkomstig is uit de bodem. In andere gevallen zal de samenstelling van het materiaal moeten worden bepaald door middel van tests.

Verder is in het overleg nog gekeken naar de effecten van de nieuwe definitie en is de definitie in het bredere kader van het beheer van de grondketen geplaatst. Ten slotte is gekeken naar de wijze waarop de regelgeving kan worden aangepast om de nieuwe definitie daarin te verwerken. Voorgesteld wordt om de nieuwe definitie in elk geval vast te leggen in de Wbb.

Voor deze aspecten wordt verwezen naar § 10, 11 en 12 van deze notitie, en bijlage 7 en 8.

Per saldo

Per saldo resulteert uit het overleg een structuur die aan de randvoorwaarden voldoet. Er komt een uniforme, uit meetbare elementen opgebouwde en neutrale basisdefinitie van grond met een bruikbaarheid in het kader van alle milieuregelingen. Flexibiliteit en maatwerk worden geboden door specifieke definities. De deelnemers aan het overleg vertrouwen dat hiermee aan een jarenlange discussie (die welbeschouwd al loopt vanaf 1995) een einde kan komen.

3. De Europese dimensie

Bodem, bouwproducten en afvalstoffen

Het Europese recht inzake de bodem en bodemsystemen kent het begrip “grond” niet. Ook in de Bouwproductenrichtlijn is het begrip “grond” niet te vinden. “Grond” kan wel een rol spelen in de Bouwproductenrichtlijn, in elk geval omdat grond mogelijk een “aggregate” is in de zin van die richtlijn.

Ook in de Europese afvalstoffenrichtlijnen en de Europese verordening overbrenging van afvalstoffen (EVOA, inzake de in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen) is het begrip “grond” niet te vinden. Net als in de Bouwproductenrichtlijn kan “grond” hier wel een rol spelen. Grond kan namelijk een afvalstof zijn. Het begrip “grond” komt dan ook wel voor in de Europese afvalstoffenlijst (Eural).

Eural

Een definitie van “grond” wordt in de Eural niet gegeven. Omdat de Eural aansluit bij de directe herkomst van afvalstoffen, is het begrip “grond” in de Eural op meer dan één plaats te vinden. Hoofdstuk 17 van de Eural is daarbij van bijzonder belang. Blijkens de titel ervan gaat dit hoofdstuk over “Bouw- en sloopafval (inclusief afgegraven grond van verontreinigde locaties)”. Onderdeel 17 05 omvat: “grond, (inclusief grond van verontreinigde locaties), stenen en baggerspecie”³. Zie daarnaast bijvoorbeeld het onderdeel tuin- en plantsoenafval van hoofdstuk 20 (Stedelijk afval) van de Eural: 20 02 02 omvat “grond en stenen”.

Welbeschouwd gaat het in de Eural om specifieke categorieën van grond met een bepaalde herkomst. Een relatie met de bodem is daarbij wel zichtbaar.

In het overleg is aangenomen dat de Eural de nationale wetgever vrij laat om van het basis begrip “grond” een eigen definitie te geven. Wel is een duidelijk verband met de bodem van belang.

Toepassing EVOA

Omdat “grond” noch op de groene lijst noch op de oranje lijst voorkomt, is de procedure van de rode lijst van toepassing. Voor in-, uit- en doorvoer is dus de toestemming van de minister van VROM vereist.

In het kader van de voorbereiding van de beslissing van de minister van VROM over het verlenen van toestemming voor de invoer van afvalstoffen gaat het begrip “grond” mogelijk een rol spelen. Volgens het Landelijk afvalbeheerplan (LAP) zal het Service Centrum Grond (SCG) namelijk in EVOA-verband de reinigbaarheid van grond gaan beoordelen. Dat betekent dat in dat kader bepaald moet worden wat het begrip “grond” omvat. Voor zover nu kan worden overzien, gaat het daarbij om een nationaalrechtelijke procedure, en kan Nederland dus zijn eigen definitie kiezen.

---

³ In 17 05 gaat het kennelijk ook om grond die niet afkomstig is van verontreinigde locaties. Onderdeel 17 05 is dus ruimer dan de titel van hoofdstuk 17 aangeeft.

4. De Nederlandse regelingen

Welke regelingen?

Het begrip “grond” komt voor in een aantal regelingen. Hier gaat het vooral om de Wet bodembescherming (Wbb), het Bouwstoffenbesluit (Bsb) en de Vrijstellingsregeling grondverzet (MVG), het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen (Bssa) en de Wet belastingen op milieugrondslag (Wbm). Daarnaast komt het begrip voor in de Regeling Europese afvalstoffenlijst en speelt het begrip een rol in de vergunningverlening aan inrichtingen krachtens de Wet milieubeheer (Wm).

In de regelingen komen ook uiteenlopende specifieke definities voor.

Verschillen én samenhang

Voor alle genoemde regelingen is het belangrijk om te weten welk materiaal wordt beschouwd als “grond” omdat er specifieke normen en toetsingskaders voor gelden of omdat er wel of geen afvalstoffenbelasting moet worden betaald.

De werkvelden en doelstellingen van deze regelingen verschillen. De Wbb regelt de bescherming van de bodem, waaronder de sanering, het Bsb regelt de toepassing (officieel: het gebruiken) van bouwstoffen in werken op of in de bodem of in het oppervlaktewater, het Bssa gaat over storten en de Wbm behoort tot het domein van de belastingwetgeving.

Tezelfdertijd hangen deze regelingen met elkaar samen. Zo gelden voor de Wbb, het Bssa en de Wbm dezelfde reinigbaarheidscriteria en knopen deze criteria aan bij de toepasbaarheidscriteria van het Bsb. Ook wordt de beoordeling van de (niet-)reinigbaarheid van een partij doorgaans tegelijkertijd gevraagd voor het Bssa en de Wbm. Gesteld kan worden dat alle regelingen behoren tot hetzelfde stelsel, en dat zij dus niet los van elkaar kunnen worden gezien.

Voor welke regelingen is een definitie vastgesteld?

Hoewel het begrip “grond” in alle genoemde regelingen een rol speelt, kent thans alleen het Bsb een definitie van grond (met een sobere toelichting). Voor de Wbm is in overleg tussen VROM, Financiën en het SCG een Werkdefinitie opgesteld, die als beleidsregel van het SCG is opgenomen in het Reglement van het SCG. Deze definitie wijkt af van die van het Bsb. In het SCG-reglement is vastgelegd dat de Wbm-definitie ook in het kader van het Bssa wordt gebruikt. Voor de Wbb en de Wm is er geen definitie, ook niet in de vorm van een beleidsregel. Literatuur over de inhoud het juridische begrip “grond” in de onderhavige regelingen is er niet of nauwelijks. De jurisprudentie is nog zeer beperkt.

Specifieke definities worden alleen gegeven van de begrippen “schone grond” (in het Bsb) en “licht verontreinigde grond” (in de MVG). Een definitie van “zwarte grond” is te vinden in het BOOM.

In bijlage 2 bij deze notitie is een uitgebreid overzicht van de betrokken regelingen opgenomen. Bestaande definities in die regelingen (en in de Grondnota) zijn opgenomen in bijlage 3.

5. De Wbm; aanpassingen

Op grond van de Wbm moet belasting worden betaald over – kort gezegd - het storten van afvalstoffen⁴. Vrijstellingen gelden voor de stort van niet-reinigbare verontreinigde grond en niet-reinigbare verontreinigde baggerspecie. De niet-reinigbaarheid moet blijken uit een verklaring van het SCG.

De reikwijdte van de belastingvrijstelling voor grond is in de afgelopen jaren voorwerp van veel discussie geweest. Daarbij ging het veelal om de vraag wat er wel en niet valt onder “grond”. De memorie van toelichting bij de Wbm rept van grond afkomstig van bodemsanering, maar de tekst van de wet spreekt kortweg van (niet-reinigbare verontreinigde) “grond”⁵, dus zonder beperking tot grond die afkomstig is van bodemsanering. De discussie spitte zich dan ook vaak toe op materiaal dat anders dan bij sanering uit de bodem is vrijgekomen.

Er is een inventarisatie gemaakt van de opties om aan deze discussie definitief een einde te maken. De volgende opties zijn gevonden⁶:

1. Behoud van de vrijstelling voor grond, inclusief residu, met een nieuwe definitie van grond;
2. Behoud van de vrijstelling voor grond, exclusief residu, met een nieuwe definitie van grond, alsmede een aparte vrijstelling voor residu;
3. Het vervangen van de vrijstelling voor grond door een vrijstelling voor residu;
4. Het schrappen van de vrijstelling voor grond, zonder een vrijstelling voor residu op te nemen⁷.

Met een vrijstelling voor residu wordt primair bedoeld op een vrijstelling voor residu dat afkomstig is van de reiniging van grond, maar het kan tevens gaan om residu van de reiniging van andere (minerale) afvalstoffen die vergelijkbaar zijn met grond en met hetzelfde proces (en dus in dezelfde installatie) kunnen worden gereinigd (natte reiniging).

Met “reiniging van grond” (of van vergelijkbare andere afvalstoffen) wordt bedoeld op een behandeling van de grond/de afvalstoffen met de bedoeling om het hoofddeel van de minerale stroom weer als bruikbare of toepasbare hoofdstroom af te scheiden. Over blijft dan een residu waarin de verontreiniging zich heeft geconcentreerd⁸.

Bij de inventarisatie van de genoemde opties heeft meegespeeld dat er argumenten zijn om minder te hechten aan de vrijstelling voor grond dan voorheen, terwijl een vrijstelling voor residu juist aan belang heeft gewonnen. In het overleg heeft men zich voorts gerealiseerd dat het schrappen van de vrijstelling voor grond in het kader van de Herijking van de VROM-regelgeving reeds aan de orde is.

---

⁴ Preciezer: over de afgifte ter verwijdering van afvalstoffen aan een inrichting. Een belastingplicht geldt ook voor de verwijdering van afvalstoffen binnen de inrichting waarin deze zijn ontstaan. Zie art. 13 van de Wbm.

⁵ In plaats van over “niet-reinigbare verontreinigde grond” wordt in deze paragraaf verder korthedshalve gesproken over “grond”.

⁶ In het overleg is in algemene termen gesproken over de vrijstelling voor grond. Opgemerkt is echter dat de vrijstelling voor grond, indien zij blijft gehandhaafd, eventueel in de wettekst uitdrukkelijk kan worden beperkt tot grond die is vrijgekomen uit een geval van bodemsanering in de zin van de Wbb.

⁷ Hier wordt niet gesuggereerd dat er een tegenstelling is tussen grond en residu. Integendeel, bij de hierna te ontwikkelen definitie van grond zou residu daar juist vaak onder vallen. Dat maakt optie 2 minder voor de hand liggend.

⁸ Immobilisatie van een verontreiniging wordt niet aangemerkt als reinigen, omdat de concentraties van de verontreinigende stoffen bij immobilisatie als zodanig niet dalen. Bij immobilisatie ontstaat bovendien geen residu maar een nieuw product (dat geen grond is).

De tekst van de Herijkingsbrief sluit aan bij de derde optie: Het vervangen van de vrijstelling voor grond door een vrijstelling voor residu. Waarbij die vrijstelling zou gelden voor het residu van de reiniging van grond en een aantal andere minerale afvalstoffen.

Bij de andere minerale afvalstoffen zou het in elk geval gaan om zeezand en RKGV, alsmede om (het residu van de reiniging van) dakgrind en ballastbedgrind⁹. Boorgruis (destillatieresidu) zou niet onder de vrijstelling voor residu vallen, omdat het proces niet is aan te merken als het reinigen van grond; het betreft het destilleren van olie¹⁰.

Nadere overweging leidt echter tot een voorkeur voor variant 4; het schrappen van de vrijstelling voor niet-reinigbare grond zonder vervanging door de residuvrijstelling. Belangrijke overwegingen daarbij zijn dat het in het leven roepen van een nieuwe uitzondering op de afvalstoffenbelasting opnieuw leidt tot een systeem waarbij verklaringen moeten worden afgegeven (administratieve lasten) en dat ook deze uitzondering weer aanleiding kan geven tot discussies of een bepaalde afvalstroom wel of niet onder de uitzondering valt. De aanzuigende werking van het financiële voordeel van een vrijstelling blijft in deze constructie overeind. Ten slotte is een belangrijk argument de mogelijk precedentwerking die zou kunnen uitgaan van een dergelijke vrijstelling. Een vrijstelling voor niet-vermijdbare residustromen van de verwerking van minerale afvalstromen is vanuit milieuoogpunt goed verdedigbaar. Het betreft immers het onbruikbare restproduct van afvalverwerking die in hoofdzaak leidt tot voor hergebruik geschikte stromen. De beperking tot residu van de verwerking van minerale afvalstromen is minder verdedigbaar. Ook de verwerking van andere afvalstromen leidt tot residustromen die moeten worden gestort. Ook voor deze stromen geldt geen vrijstelling. Het alternatief: een Wbm-vrijstelling voor alle onvermijdbare residustromen is uiterst complex zou grote administratieve lasten met zich meebrengen en intensieve handhaving vragen.

Ten slotte wordt opgemerkt dat de sturing van reinigbare verontreinigde grond richting reinigen wel belangrijk blijft. Deze sturing is niet afhankelijk van de Wbm, omdat zij mede afkomstig is van het stortverbod voor verontreinigde grond, dat is opgenomen in het Bssa. De marktsituatie in de grondbranche is volledig afhankelijk van dat verbod. Dit stortverbod moet dus wel gehandhaafd blijven. De voorgenomen uitbreiding van het stortverbod tot alle reinigbare en toepasbare grond blijft overigens ook belangrijk (nu geldt het stortverbod alleen voor ernstig verontreinigde reinigbare grond).

6. Het Bsb/de MVG; aanpassingen

In het kader van het Bsb en de MVG wordt een onderscheid gemaakt tussen het toepassen van grond in een werk en het gebruik van grond als bodem. Er gelden verschillende regels voor.

Ten aanzien van de toepassing in een werk wordt een onderscheid gemaakt tussen schone grond en niet-schone grond. Voor schone grond geldt een lichter regime dan voor het toepassen van andere bouwstoffen. Voor niet-schone grond gelden juist extra samenstellingseisen die niet gelden voor het toepassen van andere bouwstoffen.

Zowel schone grond als licht verontreinigde grond kan in aanmerking komen voor gebruik als bodem. Voor licht verontreinigde grond geldt dat de grond van vergelijkbare kwaliteit moet zijn als de ontvangende bodem (bodemkwaliteitskaart). Verder moet het gebruik worden gemeld en geldt er

---

⁹ De positie van baggerspecie in de Wbm blijft hier buiten beschouwing.

¹⁰ Het doel van het proces is niet het weer beschikbaar maken van de minerale stroom, maar het terugwinnen van de olie. Het boorgruis blijft over als residu.

geen terugnameplicht. Ook grond die vrijkomt uit saneringen kan in aanmerking komen voor gebruik als bodem. Voor het gebruik van saneringsgrond moet er een goedgekeurd saneringsplan zijn en moet zijn voldaan aan de voorwaarde dat de grond geschikt is voor de functie van de bodem.

In het overleg is geconstateerd dat niet altijd duidelijk is wanneer er sprake is van het gebruik van grond als bodem en wanneer van het toepassen van grond in een werk. Men denke aan het ophogen van een terrein of aan het aanbrengen van zand als wegfundering. Is dat het gebruik van grond als bodem of het toepassen van grond in een werk? Voorgesteld wordt dit onderscheid te verhelderen. Daardoor wordt het beter mogelijk om te werken met de specifieke begrippen “als bodem bruikbare grond” en “in een werk toepasbare grond”.

In het overleg is gesuggereerd om het onderscheid te verhelderen door te spreken van “het gebruik van grond als bodem” als de grond mag opgaan in de bodem en dus geen eis van terugneembaarheid geldt. Bij “het toepassen van grond in een werk” mag de grond niet opgaan in de bodem; bij het ontmantelen van het werk moet nog steeds een onderscheid kunnen worden gemaakt tussen de toegepaste grond en de onderliggende bodem. De eis van terugneembaarheid geldt dan wel.

Bij een dergelijk onderscheid tussen “het gebruik van grond als bodem” en “het toepassen van grond in een werk” rijst tevens de vraag of het aparte normenstelsel van het Bsb voor het toepassen van grond in een werk nog nodig is, of dat voor het toepassen van grond in een werk hetzelfde normenstelsel kan gelden als voor het toepassen van andere bouwstoffen.

7. De Wbb; aanpassingen

In de Wbb wordt vrijwel steeds de term “bodem” gebruikt. De term “grond” komt maar een enkele keer voor. Genoemd worden de artikelen 21 en 23, die betrekking hebben op het ontgraven van verontreinigde grond. Artikel 21 duidt een belangrijke taak aan van het Service Centrum Grond: het beoordelen van de reinigbaarheid van verontreinigde grond. Dit artikel kan zowel betrekking hebben op materiaal dat zich nog in de bodem bevindt als op materiaal dat reeds uit de bodem is vrijgekomen. Artikel 23 schrijft het vragen van advies voor alvorens verontreinigde grond wordt ontgraven, en betreft dus alleen materiaal dat zich nog in de bodem bevindt.

Zoals hierna wordt aangegeven, zal “grond” worden gedefinieerd als een ex situ begrip, dat alleen betrekking heeft op reeds ontgraven materiaal. Artikel 23 zou dus moeten worden aangepast door het vervangen van de term “grond” door een andere term. Waarschijnlijk zal artikel 23 echter geheel vervallen, omdat de behoefte aan een adviesplicht niet langer aanwezig is. Artikel 21 moet anders worden omschreven, of er moet “verontreinigde bodem” in worden ingevoegd, voor het geval dat het SCG in situ beoordelingen doet.

Deze aanpassingen van de Wbb betekenen dat het begrip “grond” in de Wbb verder aan belang zal inboeten.

8. De definitie van grond

8.1 Het kader

In het overleg is als uitgangspunt genomen dat “grond” een relatie heeft met de bodem. Daarmee wordt niet alleen aangesloten bij de opvatting achter de Eural (zie § 3) maar ook bij het spraakgebruik. In essentie is grond in het overleg daarom opgevat als materiaal zoals dat van nature in de bodem voorkomt¹¹. Uit dit uitgangspunt vloeiden in het overleg direct enkele vragen voort. Tezamen met het gekozen uitgangspunt vormt het antwoord op deze vragen het kader voor de definitie van “grond”¹².

In de eerste plaats is gezien wat wordt verstaan onder “bodem”. Daarvoor is in het overleg aangesloten bij de omschrijving van het begrip “bodem” in de Wbb: “het vaste deel van de aarde met de zich daarin bevindende vloeibare en gasvormige bestanddelen en organismen”. Hieruit volgt onder meer dat ook diepe bodemlagen “bodem” zijn en dus ook uit diepe bodemlagen grond vrijkomt. Het Wbb-begrip “bodem” omvat ook de waterbodem, d.w.z. de bodem onder oppervlaktewater.

In de tweede plaats is bekeken of het begrip “grond” moet worden beperkt tot materiaal uit de *Nederlandse bodem*. Het overleg heeft hiertoe geen reden gezien. Het belang van de bescherming van de Nederlandse bodem wordt niet gediend door het uitsluiten van buitenlandse grond, maar door het stellen van de juiste kwaliteitseisen. Ook de bodem buiten de landsgrenzen is dus “bodem” en daaruit vrijkomend materiaal kan grond zijn. De reikwijdte van een specifieke regeling kan eventueel wel worden beperkt tot de Nederlandse bodem.

In de derde plaats is in het overleg gezien of “grond” een ex situ begrip is, dat alleen betrekking heeft op materiaal dat al uit de bodem is vrijgekomen, of dat ook materiaal dat zich nog in de bodem bevindt, grond kan zijn. Mede aan de hand van de ontvangen commentaren is gekozen voor een ex situ begrip. Materiaal in de bodem wordt dus niet aangeduid als grond. Na het vrijkomen uit de bodem kan het materiaal “grond” zijn geworden¹³.

---

¹¹ Niet alle bodemmateriaal; zie hierna.

¹² In het overleg is de definitie ook in een breder kader gezien; zie daarvoor § 11.2.

¹³ Nadat de grond weer in de bodem is teruggebracht, kan zij weer bodem zijn geworden. In die zin heeft de status van “grond” iets tijdelijks, zoals ook in een van de commentaren is opgemerkt.

In de vierde plaats rijst de vraag wat wordt verstaan onder “van nature”. Deze term heeft betrekking op materiaal dat zonder menselijk toedoen in de bodem kan voorkomen. Op welke plaats dat het geval is, is daarbij niet relevant. De term kent dus geen locatiegebonden kleuring.

In de vijfde plaats heeft het overleg zich afgevraagd of ook gemengd materiaal onder het begrip “grond” moet worden gebracht. Het gaat hierbij om materiaal dat een menging is van grond en ander materiaal. Besloten is om dat niet te doen. De definitie van “grond” wordt dus een “zuivere definitie”, die alleen betrekking heeft op onvermengde grond. De vraag naar de status van gemengd materiaal moet op andere wijze worden beantwoord. Door een zuivere definitie van grond wordt mede voorkomen dat al te gemakkelijk de opvatting postvat dat ander materiaal wel in grond kan worden weggemengd.

Binnen het aldus geschapen kader is de definitie van “grond” verder ontwikkeld. Voor die verdere ontwikkeling zijn in het overleg enige randvoorwaarden ontwikkeld. Zoals al is aangegeven in § 2, gelden voor de nieuwe definitie van “grond” als randvoorwaarden: uniformiteit, meetbaarheid, flexibiliteit en maatwerk.

8.2 Lagenstructuur

Om te voldoen aan het kader en de randvoorwaarden, zijn de belangen die elke stakeholder vertegenwoordigt, gaandeweg het proces losgekoppeld van de formulering van de definitie zelf. In het overleg is consensus ontstaan over het feit dat de definitie van het begrip grond neutraal, d.w.z. los van belangen, moet worden ingevuld. De verschillende belangen kunnen en moeten behartigd worden in de verschillende regelingen waarin het begrip grond voorkomt, maar los van de invulling van het begrip grond.

Daarom is gekozen voor een combinatie van een basisdefinitie van grond en een geheel van specifieke definities. Deze combinatie van een basisdefinitie van grond en specifieke definities is in het overleg aangeduid als de “lagenstructuur”. De basisdefinitie geeft in neutrale termen aan wat “grond” is. De specifieke definities worden ingevuld afhankelijk van de strekking van de regeling waarin zij voorkomen. Zij behartigen daarmee tevens de belangen die de stakeholders bij de betrokken regeling vertegenwoordigen.

De specifieke definities kunnen een specifieke categorie grond afbakenen, bijvoorbeeld baggerspecie (grond uit de waterbodem). Voor een belangrijk hebben de specifieke definities echter betrekking op materiaal dat bestaat uit een menging van grond en ander materiaal.

Dat betekent dat de specifieke definities meer omvatten dan grond. Zij hebben daarom een zelfstandig karakter¹⁴. Voor het aandeel grond in het gemengde materiaal haken de specifieke definities uiteraard aan bij de basisdefinitie van “grond”.

De lagenstructuur biedt de basis voor een combinatie van uniformiteit enerzijds en flexibiliteit en maatwerk anderzijds. De basisdefinitie is uniform. De specifieke definities geven invulling aan de gewenste flexibiliteit en maatwerk. Uiteraard moet wel worden gezorgd dat een specifieke definitie die in meer dan één regeling voorkomt, in alle regelingen exact dezelfde inhoud heeft. Het vereiste

---

¹⁴ De in een eerdere versie van deze notitie gebruikte term “subcategorieën van grond” is daarom bij nader inzien vermeden.

van meetbaarheid blijft in de lagenstructuur onverlet. De basisdefinitie moet meetbaar zijn, en dat geldt zoveel mogelijk voor de specifieke definities.

Daarom is het van belang om de specifieke definities zoveel mogelijk te baseren van het betrokken materiaal. Juist daardoor kunnen zij uit meetbare elementen worden opgebouwd.

Het werken met een lagenstructuur is overigens een voortzetting van de bestaande situatie. Nu al komen diverse specifieke definities in de regelgeving voor. Omdat zij in een verschillende context worden gebruikt, hebben zij ook verschillende invalshoeken. Deze veelheid van invalshoeken kan ook in de toekomst zo blijven.

Zo hebben de begrippen “schone grond” en “verontreinigde grond” betrekking op de mate van (chemische) verontreiniging. “Licht verontreinigde grond” en “ernstig verontreinigde grond” vallen ook in deze categorie. “(Niet)-reinigbare grond” is gerelateerd aan de behandelbaarheid van grond. Bij baggerspecie gaat het om grond met een bepaalde herkomst (de waterbodem). Ook het aspect “bestemming” van het materiaal is van belang, omdat ex situ altijd een bestemming volgt, hetzij de bodem, hetzij een (bouw)werk, hetzij een andere (bouw)stof, zoals cement, hetzij de stortplaats. Termen als “als bodem bruikbare grond” en “in een werk toepasbare grond” zien op de mogelijke bestemming van het materiaal, evenals “te storten grond”. Zie ook het als bijlage 4 opgenomen schema.

8.3 Herkomst of samenstelling?

Zoals aangegeven, is grond bodemmateriaal dat uit de bodem is vrijgekomen. Dat is echter slechts het – weinig verrassende - begin. Daarna volgt een veel lastiger vraag. In de eerste plaats kan dat materiaal in verschillende kaders uit de bodem zijn vrijgekomen. Men denke aan bodemsanering, winning van grondstoffen en booractiviteiten. In de tweede plaats kan met dat materiaal van alles zijn gebeurd nadat het uit de bodem is ontgraven. Het kan bijvoorbeeld zijn gebruikt in een productieproces, zijn toegepast in een werk of zijn behandeld in een reinigingsinstallatie. Ten aanzien van al dat materiaal rijst de vraag: is het (nog) grond?

Hier moet een uitgangspositie worden gekozen. Wat staat voorop: de herkomst van het materiaal (d.w.z. de wijze van vrijkomen of wat ermee is gebeurd)¹⁵ of de samenstelling van het materiaal (d.w.z. de vraag of het – nog steeds of opnieuw- de samenstelling heeft van materiaal zoals dat van nature in de bodem wordt aangetroffen). Met andere woorden: gaat het primair om het proces of om het product? Juist deze keuze heeft in de afgelopen jaren aanleiding gegeven tot grote discussies.

Vanuit de behoefte aan duidelijkheid en handhaafbaarheid is in het overleg gekozen voor een samenstellingsbegrip. Daardoor kan worden gekomen tot een definitie met meetbare criteria en dus tot een goed handhaafbaar begrip. De definitie richt zich dus op de samenstelling van het “product grond”, en de ontstaansgeschiedenis van het product (het proces) wordt zoveel mogelijk buiten de definitie gehouden.

---

¹⁵ Het gaat hier om wat ook zou kunnen worden aangeduid als de *directe* herkomst. Dit ter onderscheiding van de oorspronkelijke herkomst. Dat is de bodem.

8.4 De karakteristieken van het materiaal

Het gaat dus om een definitie die gebaseerd is op de samenstelling van het materiaal. De volgende vraag is: aan welke samenstellingseisen moet materiaal voldoen om “grond” te zijn. Dit is de vraag naar de karakteristieken van het materiaal.

Het bepalen van de karakteristieken van het materiaal heeft een dubbele functie:

- Het zorgt voor het onderscheid tussen materiaal uit de bodem dat wel grond is en materiaal uit de bodem dat geen grond is. Het materiaal dat geen grond is, kan zowel ander natuurlijk bodemmateriaal zijn als bodemvreemd materiaal dat in de bodem is geraakt.
- Het zorgt voor het onderscheid tussen grond en materiaal dat niet uit de bodem komt maar wel gelijkens met grond vertoont.

In de inspraak is gebleken dat het bepalen van de karakteristieken van het materiaal een gevoelig punt is, overigens evenals de status van gemengd materiaal. De keuzen die hier worden gemaakt, hebben directe en soms substantiële invloed op wat wel en niet mag worden gedaan met materiaal c.q. op de vraag of er wel of niet een belastingplicht is. Onder andere uit de sfeer van het grondverzet is gewaarschuwd voor te beperkende karakteristieken, juist

omdat de samenstelling van de bodem lokaal aanmerkelijk kan verschillen. Tegen die achtergrond is onder andere veel commentaar geleverd op het 2 mm-criterium (zie hierna).

Vanuit het overleg is dit aspect onderkend. Toch zijn bepaalde karakteristieken wel gehandhaafd. Zij dragen er namelijk toe bij dat er expliciete aandacht wordt gegeven aan bepaalde bestanddelen van het materiaal, met name het meer grove materiaal. Beperkend voor de gebruiksmogelijkheden hoeft dit niet te zijn. De toelaatbaarheid van het gebruik wordt immers geregeld via de specifieke definities. Zij kunnen worden afgestemd op de kenmerken van de lokale bodem.

Ook het 2 mm-criterium is gehandhaafd. In de inspraak is onder meer is aangegeven dat grind een normaal bestanddeel is in sommige delen van het land, zoals Limburg. Gevreesd wordt onder meer dat de 2 mm-grens in de weg kan staan aan actief bodembeheer, omdat vrijgekomen bodemmateriaal met grind niet meer als bodem kan worden gebruikt.

Naar het oordeel van het overleg is deze vrees echter niet gegrond. Het 2 mm-criterium betekent slechts dat in het kader van het actief bodembeheer apart gekeken moet worden naar de aanwezigheid van grover materiaal en de passendheid daarvan in de ontvangende bodem. Een belemmering voor het actief bodembeheer vormt het 2 mm criterium niet, omdat de aanvaardbaarheid van het gebruik van bodemmateriaal als bodem wordt bepaald door de lokale bodemsituatie. Komt in de lokale bodem van nature grind voor, dan is het gebruiken van grindhoudend materiaal als bodem aldaar in principe aanvaardbaar. Ook elders kan bij afweging worden geconcludeerd dat grindhoudend materiaal als bodem mag worden gebruikt. Wettelijk kan hieraan vorm worden gegeven door in de specifieke definities het 2 mm criterium aan te passen of weg te laten. Daarbij kan de 2 mm grens eventueel ook worden geformuleerd als een D95 waarde, zoals in de inspraak is gesuggereerd. Een “D95 waarde” wil zeggen dat 95% van het materiaal een diameter heeft die kleiner is dan 2 mm.

De keuze van de karakteristieken zijn vooral ingegeven door de volgende overwegingen:

- Spraakgebruik;
- Beperking van “grond” tot het meer fijne materiaal;
- Afbakening met materiaal dat geen grond is;
- Meetbaarheid.

Op basis hiervan zijn in het overleg de volgende karakteristieken gekozen als elementen van de definitie.

Vast materiaal

In overeenstemming met praktijkopvattingen zal in de definitie worden opgenomen dat grond vast materiaal is. Ten aanzien van nat materiaal (bijvoorbeeld grond en grondwater, grond met van nature voorkomend vocht) wordt beoordeeld of de *droge stof* grond is.

Korrelgrootte

Vast materiaal kan een uiteenlopende korrelgrootte hebben. In de definitie zal worden opgenomen dat de deeltjes in het materiaal geen grotere doorsnee mogen hebben dan 2 mm (na bepaling van het organisch materiaal). Dit is het reeds genoemde “2 mm-criterium”. Grof materiaal (met een grotere doorsnee) is dus geen grond, ook al komt het van nature in de bodem voor. Dat geldt bijvoorbeeld voor grind en stenen. In essentie is dit een arbitraire keuze. Op zich zou ook grover materiaal kunnen worden beschouwd als grond. Wel is het zo dat “grond” in het spraakgebruik vaak betrekking heeft op fijn materiaal.

Verhouding en structuur van de componenten

In natuurlijk bodemmateriaal komen minerale delen en organische stof voor in een bepaalde verhouding en met een bepaalde structuur¹⁶. Hieraan zal in de definitie van “grond” worden gerefereerd. Dat zorgt ervoor dat op grond gelijkend materiaal niet wordt beschouwd als grond. Een voorbeeld is vliegias.

Theoretisch is dit een enigszins vaag en daardoor lastig element in de definitie, maar in de praktijk zal dit naar verwachting voor grond uit de Nederlandse bodem geen probleem zijn. Voor Nederlandse grond zal het doorgaans voldoende zijn om na te gaan of het een van de in Nederland voorkomende grondfracties of grondsoorten betreft. Beneden de korrelgrootte van 2 mm zijn dat: lutum, silt, zand, leem, klei en veen. Zie ook bijlage 5. Alleen voor buitenlandse grond kan het soms lastiger liggen.

8.5 De definitie

Op basis van een en ander komen we tot de volgende definitie van grond (de juridische eindtekst kan er nog wat anders uit komen te zien).

“Grond is vast materiaal met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter dat bestaat uit minerale delen en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen”.

---

¹⁶ In het laboratorium wordt apart gekeken naar het voorkomen van calciumcarbonaat (CaCO₃). In de definitie behoeft CaCO₃ echter niet apart te worden vermeld.

Het ex-situ element hoeft niet apart te worden genoemd. Het ex situ karakter van “grond” zal blijken uit de context waarin het begrip wordt gebruikt. Het begrip zal namelijk worden gebruikt in regelgeving die naar zijn aard betrekking heeft op materiaal dat reeds uit de bodem is vrijgekomen (regels voor gebruik, toepassing en stort).

8.6 Baggerspecie

Naast “grond” komt in de regelgeving het begrip “baggerspecie” voor. Het onderscheid tussen baggerspecie en (andere) grond is van belang, omdat de regels soms verschillen. Zo is er wel een stortverbod voor (reinigbare ernstig verontreinigde) grond maar niet voor baggerspecie. Ook gelden aparte criteria voor de beoordeling van de reinigbaarheid van baggerspecie en andere grond. Voorts gelden specifieke regels voor het verspreiden van baggerspecie in de Noordzee en voor het plaatsen van baggerspecie op land.

Baggerspecie wordt in de regelgeving nu eens gezien als een apart begrip naast grond (Eural, Wbm en Bssa), dan weer als een subcategorie van grond (Bsb en Wbb). In het laatste geval wordt baggerspecie gezien als grond uit de waterbodem¹⁷. Ook in de werkdefinitie van “grond” voor de Wbm wordt baggerspecie gezien als een categorie grond.

In het overleg is uitgegaan van de opvatting dat baggerspecie een categorie grond is¹⁸. Ook de in § 8.5 gegeven definitie omvat “baggerspecie”. Tezelfdertijd wordt aangetekend dat wat in deze notitie is gezegd over grond, niet altijd geldt voor baggerspecie (bijvoorbeeld de voorgestelde aanpassing van de Wbm en de bepalingsmethoden). Ter aanvulling op deze notitie moet er daarom een apart stuk komen over baggerspecie.

Het overleg ziet “baggerspecie” voorts als een ex situ begrip. Voor materiaal dat nog op de waterbodem ligt, is de term “bagger” beschikbaar.

Een belangrijk punt is waar de grenzen liggen tussen grond die geen baggerspecie is en grond die dat wel is. Voor een bestaande beschouwing daarover wordt verwezen naar de toelichting bij de concept-ministeriële Regeling beoordeling reinigbaarheid baggerspecie. De betrokken passages uit die toelichting zijn te vinden in bijlage 6.

Bij de grensafbakening tussen baggerspecie en (andere) grond spelen twee vragen. In de eerste plaats de vraag welk materiaal uit de bodem vrijkomt als baggerspecie en welk materiaal uit de bodem vrijkomt als (andere) grond. In de tweede plaats de vraag tot welk moment materiaal dat uit de bodem is vrijgekomen als baggerspecie, baggerspecie blijft. Anders gezegd: wanneer verandert baggerspecie alsnog in (andere) grond?

Wat deze tweede vraag betreft, suggereert het overleg in grote lijnen om baggerspecie te blijven aanduiden als baggerspecie tot het moment dat de baggerspecie wordt toegepast op de landbodem. Op het moment van die toepassing wordt de baggerspecie grond (die geen baggerspecie is) en gelden dus geen regels voor baggerspecie meer. Als men baggerspecie laat rijpen en deze rijping mislukt, mag het materiaal in deze visie dus nog steeds worden gestort als baggerspecie.

¹⁷ Het onderscheidend criterium tussen grond die geen baggerspecie is en baggerspecie is dus de categorie bodem waaruit de grond vrijkomt.

¹⁸ Met een andere Eural-code.

8.7 Enige andere materialen

RKGV e.d.

Er is discussie geweest over de vraag of riool-, kolken-, gemalen- en veegafval (RKGV), zeefzand e.d. grond (kunnen) zijn of niet. Op basis van de nieuwe definitie is het antwoord: ja, dat kan. De samenstelling telt immers, en niet de (directe) herkomst. De status van het materiaal wordt dus op basis van de samenstelling ervan getoetst aan de nieuwe definitie van grond. Voor zover het gemengd materiaal betreft, zal het overigens gaan om toetsing aan een van de specifieke definities (zie § 9). Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld gereinigd teerhoudend asfaltgranulaat (TAG), bentoniet of een mengsel van grond en bentoniet zoals dat bij horizontaal boren vrijkomt. Ook boorgruis komt vrij in een mengsel van grond gemengd met de gebruikte boorspoeling en kan dus grond zijn c.q. onder een specifieke definitie vallen. Voorts zal het residu van de reiniging van materialen als hier bedoeld worden getoetst aan de nieuwe definitie van grond c.q. aan de definitie van stortgrond (zie ook § 9).

Naar aanleiding van de inspraak is in het overleg overwogen om ook definities te geven van de zojuist genoemde materialen. Daarvan is echter afgezien, omdat dit het bereik van het overleg te buiten gaat. Voor zover er behoefte is aan zulke definities, zullen die in ander verband moeten worden ontwikkeld.

Lichamen op of in de bodem

Een andere vraag is hoe wordt omgegaan met op of in de bodem aangebrachte lichamen als een grondwerk of een oude stortplaats. In de visie van het overleg komt daaruit in principe grond vrij als het materiaal aan de definitie van grond beantwoordt. In zoverre maakt het dus geen verschil of materiaal direct uit de bodem komt of uit bijvoorbeeld een werk. Wel kan verschil optreden ten aanzien van de bepalingsmethoden. In geval het materiaal niet direct uit de bodem komt, zal doorgaans een analyse door middel van tests moeten plaatsvinden (zie § 10).

9. Grond met andere fysische bestanddelen (gemengd materiaal)

Nu is afgebakend wat “grond” is, komen we tot de vraag naar het gemengde materiaal. Het gaat daarbij overigens om de menging van grond en ander *fysisch* materiaal. Grond die chemische stoffen bevat, wordt aangemerkt als (verontreinigde) grond.

Zoals aangegeven, is het gemengde materiaal gehouden buiten de definitie van “grond”. De status van gemengd materiaal wordt geregeld in de specifieke definities. Ten aanzien daarvan zag het overleg zich primair gesteld voor twee vragen:

- Welke systematiek wordt gehanteerd ter invulling van de specifieke definities (voor zover zij betrekking hebben op gemengd materiaal)?
- Hoe ziet de invulling van de specifieke definities er in concreto uit?

In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de systematiek voor de invulling van de specifieke definities die betrekking hebben op gemengd materiaal. Deze systematiek moet in ander verband verder worden uitgewerkt.

De invulling van de specifieke definities blijft hier buiten beschouwing. Daartoe is in het overleg na een uitgebreide gedachtenwisseling besloten. De specifieke definities raken aan de belangen van stakeholders (welke grond willen wij in de bodem toestaan). Het overleg rekt het niet tot zijn taak om zich te mengen in discussies tussen belangengroepen. Hiermee is het belang van de invulling van de subdefinities uiteraard niet ontkend. De invulling ervan moet echter in ander verband geschieden. Genoemd kunnen worden de lopende discussies over de herijking van de VROM regelgeving, de beleidsbrief Bodem en de herijking van het Bouwstoffenbesluit. Zie ook bijlage 6.

Wat de systematiek betreft voor de specifieke definities inzake gemengd materiaal, is in het overleg het volgende overwogen.

Voor het gemengde materiaal worden begrippen gehanteerd als “als bodem bruikbare grond”, “in een werk toepasbare grond” en “te storten grond”. Bij het definiëren van deze begrippen moet steeds worden gezien hoe groot het aandeel mag zijn van het materiaal dat geen grond is. Als dit aandeel te groot is, wordt niet meer gesproken van “als bodem bruikbare grond”, etc.

Belangrijk is dat grond kan zijn gemengd met twee categorieën van ander fysisch materiaal:

- Natuurlijk bodemmateriaal dat geen grond is (wortels, takken, grind, stenen);
- Materiaal dat van nature niet in de bodem voorkomt (bijvoorbeeld puin)¹⁹.

Bij het ontwikkelen van specifieke definities zal steeds moeten worden gezien of een onderscheid moet worden gemaakt tussen deze twee categorieën materiaal.

In het overleg is uitgebreid van gedachten gewisseld over het hanteren van een vaste percentageregeling voor ander materiaal, al dan niet met een onderscheid tussen natuurlijk bodemmateriaal en materiaal dat van nature niet in de bodem voorkomt. Bij een vaste percentageregeling wordt in algemene termen vastgelegd welk percentage ander materiaal maximaal aanvaardbaar is in een specifieke categorie gemengd materiaal (bijvoorbeeld als bodem bruikbare grond). Hier doet zich echter een dilemma voor. Er zijn zowel goede argumenten voor als tegen een vaste percentageregeling. Samengevat: een vaste percentageregeling biedt landelijke duidelijkheid en uniformiteit, maar staat ook in de weg aan flexibiliteit en maatwerk.

Hierbij wordt overigens een verschil zichtbaar tussen de belangen van het grondverzet en belangen die zijn gemoeid met het toepassen of storten van grond. Juist bij grondverzet doet het genoemde dilemma zich namelijk voelen. Dat heeft te maken met het feit dat de samenstelling van de ontvangende bodem van belang is voor de vraag welk percentage ander materiaal acceptabel is als gemengd materiaal als bodem wordt gebruikt. Juist het feit dat de samenstelling van de ontvangende bodem kan verschillen, maakt flexibiliteit en maatwerk zo belangrijk.

Het dilemma speelt verder vooral voor een menging van grond en ander *natuurlijk* bodemmateriaal, omdat vrijwel altijd in enigerlei mate van zo'n menging sprake zal zijn. Dat speelt zowel op landelijk niveau, zoals de aanwezigheid van takken en bladeren in het materiaal, als regionaal, zoals het grind in de bodem van Limburg.

---

¹⁹ In de praktijk wordt al het andere fysische materiaal vaak “bodemvreemd materiaal” genoemd, hoewel in feite alleen materiaal dat van nature niet in de bodem voorkomt, bodemvreemd is. In het overleg is gekozen voor de neutrale term “(andere) fysische bestanddelen” of “gemengd materiaal”.

Bijvoorbeeld bij stortgrond is er veel minder bezwaar tegen een percentageregeling. Dan kan namelijk niet gerefereerd worden aan de staat van de ontvangende bodem. In het kader van het Bssa en de Wbm wordt thans een maximaal percentage van 50% gewichtspercentage gehanteerd. Dit percentage zou voor stortgrond gelijk kunnen blijven. Wel moet worden bekeken of dit alleen geldt voor niet-natuurlijke bestanddelen en, zo ja, wat dan geldt voor fysische bestanddelen die wel natuurlijk zijn.

Het genoemde dilemma kan hier niet worden opgelost. Een aanbeveling inzake het hanteren van vaste percentages wordt hier dan ook niet gedaan. Per situatie zullen daarin – in ander verband – keuzen moeten worden gemaakt. In het overleg is wel geconstateerd dat ten aanzien van dit punt in de inspraak zeer expliciete voorkeuren zijn kenbaar gemaakt. Het punt verdient daarom serieuze aandacht, waarbij de mogelijkheid van een combinatie van landelijke “regels” met toch de mogelijkheid van flexibiliteit en maatwerk uitdrukkelijk mede zou moeten worden onderzocht.

Een ander punt is met wat voor soort percentages wordt gewerkt. Tot dusverre pleegt te worden gewerkt met *gewichtspercentages*. In de inspraak is ervoor gepleit om daarnaast ook een *volumepercentage* te hanteren. Voor zover in de toekomst wordt gewerkt met percentages, zal per situatie moeten worden beoordeeld of het alleen gaat om het gewicht of ook om het volume.

10. Bepalingsmethoden

Hierboven is een definitie van “grond” geformuleerd. Maar hoe wordt vastgesteld of een concrete partij inderdaad aan de definitie voldoet? Dit is de vraag naar de bepalingmethoden.

“Partij”

Voorop moet worden gesteld dat de vraag of we met “grond” te maken hebben, in de praktijk altijd wordt bekeken voor een bepaalde “partij”, dat wil zeggen voor een bepaalde, afgebakende en als zodanig herkenbare eenheid grond. Dit kan een partij zijn die zich nog in de bodem bevindt, maar vaak zal de partij al uit de bodem zijn vrijgekomen.

Een en ander betekent dat de wijze waarop de partij wordt gevormd (bijvoorbeeld de wijze van ontgraven en de maximale omvang van een partij), een belangrijk punt is. In dit verband kan daarop echter niet worden ingegaan. Verwezen wordt onder meer naar de regels die het Reglement van het SCG hierover bevat voor de toepassing van het Bssa en de Wbm.

Bepalingsmethoden

Dat grond uit de bodem komt wil niet zeggen dat grond altijd rechtstreeks uit de bodem komt. Er kan namelijk iets met de grond zijn gedaan na het vrijkomen uit de bodem. Juister is dus om te zeggen dat grond in elk geval *oorspronkelijk* uit de bodem is gekomen. Soms kan de bodem als herkomst nog duidelijk worden aangetoond. In andere gevallen kan dat echter niet of nauwelijks meer. In het overleg zijn daarom twee manieren benoemd om aan te tonen dat een bepaalde partij materiaal “grond” is.

In de eerste plaats kan worden aangetoond dat het materiaal inderdaad uit de bodem komt. Dat zal bijvoorbeeld bij saneringsgrond vaak goed mogelijk zijn. Als dit is aangetoond, staat vast dat we te maken hebben met grond. In de tweede plaats kan door een analyse van de karakteristieken van het materiaal worden bepaald of we te maken hebben met grond. De analyses worden uitgevoerd met behulp van tests, waarbij volgens voorgeschreven methodieken de karakteristieken van het materiaal worden bepaald. In geval van twijfel of de in het lab als minerale delen aangemerkte componenten inderdaad minerale delen betreffen en niet bijvoorbeeld vlieggas kunnen aanvullende tests worden gedaan (electronenmicroscopie).

Aldus wordt duidelijk of we te maken hebben met grond. Daarnaast moet worden bepaald in welke mate de grond is gemengd met andere fysische bestanddelen. In feite is dat een onderdeel van het onderzoek welke specifieke categorie het betreft.

Om te bepalen tot welke specifieke categorie het materiaal behoort, zullen altijd (aanvullende) tests nodig zijn. In de praktijk zullen de aanvullende tests vaak worden gecombineerd met de primaire tests. In één keer worden dan twee soorten vragen beantwoord: “Is het grond?” en “Welke specifieke categorie is het?/Is de beoogde bestemming toegelaten?”

11. Verdere aspecten

Enkele aspecten van de nieuwe definitie van “grond” moeten nog worden genoemd.

11.1 Effecten van de definitie

Uiteraard moet worden getoetst welke effecten een bepaalde definitie heeft voor het milieu, voor de bestuurslasten en voor de betrokken bedrijven. Het overleg voorziet evenwel geen effecten van de basisdefinitie. Effecten zullen wel zijn verbonden aan de specifieke definities. Zij zullen in beeld moeten worden gebracht bij het ontwikkelen van die specifieke definities.

Ook aan de gesuggereerde aanpassing van de regelgeving zullen effecten zijn verbonden.

11.2 De definitie in een breder kader

De definitie als onderdeel van het beheer van de grondketen

De deelnemers aan het overleg hebben zich steeds gerealiseerd dat de definitie van grond een element is dat deel uitmaakt van een groter systeem dat is gericht op een goed beheer van de grondketen. M.a.w.: een goede definitie is een van de voorwaarden voor een goed ketenbeheer. De definitie van grond is in de visie van het overleg evenwel geen instrument om te *sturen* in de keten²⁰. Dat past niet bij een samenstellingsbegrip en zou bovendien een oneigenlijk gebruik van de definitie zijn, die gemakkelijk afbreuk kan doen aan de handhaafbaarheid van de definitie. Voor het sturen in de keten zijn andere instrumenten beschikbaar. Zie ook bijlage 7.

---

²⁰ Van (een poging tot) sturing zou bijvoorbeeld sprake zijn als grond die ten onrechte is gemengd met ander materiaal niet meer als grond zou worden aangemerkt, ongeacht de samenstelling van het gemengde materiaal. Om te bepalen of er grond is, moet dan worden nagegaan of de grond in een eerder stadium ten onrechte is gemengd met ander materiaal. Om dit te doen, zou de ontstaansgeschiedenis van het materiaal een rol moeten gaan spelen.

Relatie met de begrippen “afvalstof”, “bouwstof” en “primaire grondstof”

Grond kan een afvalstof, bouwstof of primaire grondstof zijn. De definitie doet hier geen uitspraak over. Het zijn andere categorieën.

Het is overigens tot op zekere hoogte wel mogelijk om een *specifieke definitie* zo te kiezen dat zij wel of geen afvalstof is (bijvoorbeeld als bodem bruikbare grond), dat zij wel of geen bouwstof is (bijvoorbeeld in een werk toepasbare grond) en dat zij wel of geen primaire grondstof is.

12. Het vastleggen van de definitie van “grond”

12.1 Hoe kan de definitie worden vastgelegd?

Het is van belang dat de definitie zodanig wordt vastgelegd dat de gebruikers er voldoende houvast aan hebben. Daarbij gaat het ook om de rechtszekerheid. Zij moeten weten dat hen geen verwijt kan treffen als zij de definitie hanteren. Anderzijds wordt vanuit de praktijk ook gepleit voor de mogelijkheid om de definitie zo nodig soepel te kunnen aanpassen aan nieuwe inzichten.

Uiterste opties zijn het vastleggen in de wet enerzijds en vastleggen in een of meer beleidsdocumenten, protocollen, beoordelingsrichtlijnen of soortgelijke documenten anderzijds. Een tussenoptie is het vastleggen in een wettelijke regeling die gemakkelijker te wijzigen is dan een wet in formele zin. We komen dan uit bij een amvb of een ministeriële regeling.

Vanuit het overleg bestaat een voorkeur om de basisdefinitie in elk geval vast te leggen bij wet. Er is daarvoor een keuze tussen de Wm en de Wbb. De Wm ontwikkelt zich in de richting van een kaderwet. Daarbij is het voornemen om de Wbb op termijn in te bouwen in de Wm. Een definitie van grond, die in feite voor meerdere wetten geldt, zou daarom goed in de Wm passen. Wetstechnisch nadeel is dat het begrip “grond” in de (huidige) Wm niet voorkomt. De basisdefinitie van grond zou ook passen in de Wbb, nu deze wet zich richt op de bescherming en sanering van de bodem. Als de aanbeveling uit § 7 wordt gevolgd, gaat voor de Wbb wel hetzelfde wetstechnische bezwaar gelden als voor de Wm. In het overleg was er een lichte voorkeur voor de Wm.

Omdat de specifieke definities een zelfstandig karakter hebben, is het in principe van belang dat ook zij in de (betrokken) regelgeving worden vastgelegd. Per geval zullen hier beslissingen moeten vallen.

Buiten beschouwing blijft hier of de invoering van de basisdefinitie en – nieuwe of gewijzigde - specifieke definities gepaard moet gaan met een overgangperiode.

12.2 Aanpassing van de regelgeving

Wetten

Wet bodembescherming (Wbb)

De definitie van “grond” kan in de Wbb worden opgenomen. Als de definitie in de Wbb wordt opgenomen, werkt zij van rechtswege door naar bepalingen die berusten op de Wbb. Er zou dus ook doorwerking ontstaan naar de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering 2000 (hierna kortheidshalve aangeduid als de MR Grond) en het Bsb.

Wet belastingen op milieugrondslag (Wbm)

Blijft het begrip “grond” in de Wbm gehandhaafd, dan kan de definitie van “grond” in de Wbm worden opgenomen. Strikt noodzakelijk is dat niet. Ook voor de reinigbaarheidscriteria biedt de Wbm geen basis. Via een schakelbepaling in het Reglement van het SCG gelden die criteria toch voor de Wbm. Eventueel zou die lijn ook voor de definitie kunnen worden gevolgd.

Het maximaal aanvaardbare percentage ander fysisch materiaal zal ook moeten worden vastgelegd. Tenzij dat gebeurt in de Wbm zelf of de Wbm de mogelijkheid gaat bieden om dat te doen in een uitvoeringsbesluit krachtens de Wbm, zal dat via het Reglement van het SCG moeten gebeuren.

Wet milieubeheer (Wm)

Omdat het begrip “grond” niet voorkomt in de tekst van de Wm, hoeft deze wet op zich niet te worden aangepast. Wel zal de basisdefinitie wellicht in de Wm worden opgenomen. Die basisdefinitie gaat dan van rechtswege doorwerken naar het Bssa, dat op de Wm berust. Overigens heeft het Bssa een specifieke definitie van “te storten grond” nodig.

Andere regelingen

Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering 2000 (MR Grond)

Als de definitie van “grond” in de Wbb wordt opgenomen, geldt zij van rechtswege ook voor de MR Grond. Wel moet worden bekeken of in de regeling een gewichtspercentage voor ander fysisch materiaal nodig is.

Bouwstoffenbesluit (Bsb)/Vrijstellingsregeling Grondverzet (MVG)

Als de definitie van “grond” in de Wbb wordt opgenomen, vervalt zij in het Bsb en blijven in het Bsb hooguit aanvullende bepalingen nodig. Zo kan worden gezien of gehandhaafd moet blijven dat de Bsb-regels voor grond alleen van toepassing zijn op grond uit de Nederlandse bodem.

Overigens is het voornemen dat er een apart kader komt voor grond (en baggerspecie). Het Bsb zal dan geen betrekking meer hebben op grond. Aanvullende bepalingen over “grond” zouden hun plaats dan in dat andere kader vinden.

Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen (Bssa)

De definitie van “te storten grond” moet in het Bssa worden opgenomen. Omdat “grond” in de nieuwe definitie ook baggerspecie omvat, moet wel goed worden geregeld dat het stortverbod niet geldt voor baggerspecie.

Verder moet de aanpassing van categorie 24 van het Bssa die is opgenomen in een concept-besluit uit 1998, opnieuw worden bekeken (Staatscourant 1998, 124).

Reglement van het SCG

Ten slotte moet het SCG-reglement aan de nieuwe situatie worden aangepast. Overigens moet nog blijken of er plaats is voor een dergelijk reglement als het SCG – zoals het voornemen is – opgaat in een nieuwe uitvoeringsorganisatie bodem met de status van agentschap.

Bijlage 1 Stakeholders en hun belangen

Partijen	Soorten “grond”	Belangen	Opmerkingen (incl. Tegenstellingen)²¹
1. “Grondverzetters”	1. Als bodem te gebruiken grond	1. Toelaatbaarheid van gebruik als grond	1. Dus ruim begrip
2. Aanleggers van werken	2. In een werk toe te passen grond	2. Toelaatbaarheid van toepassing als grond in een werk	2. Dus ruim begrip
3. Houders van stortgrond	3.1 Te storten grond	3.1.1 Niet van toepassing zijn van stortverbod 3.1.2 Vrijstelling van belastingplicht	3.1.1 Dus eng begrip 3.1.2 Dus ruim begrip
4. Grondreinigings	4.1 Te reinigen grond 4.2 Residu van reiniging	4.1 Toelaatbaarheid van reiniging in een grondreinigings-installatie 4.2.1 Niet van toepassing zijn van stortverbod 4.2.2 Vrijstelling van belastingplicht	4.1 Dus ruim begrip (Tenzij daarin ook andere minerale afvalstoffen mogen worden gereinigd) 4.2.1 Dus begrip excl. Residu? 4.2.2 Dus begrip incl. Residu
5. Grondverwerkers	5. Te verwerken grond	5. Toelaatbaarheid van verwerking	5. Dus ruim begrip
6. VROM/SAS	6.1 Door ontgraven vrijgekomen grond 6.2 Anderszins vrijgekomen grond (bv uit werken) 6.3 Residu	6. Bevordering van hergebruik > Materiaal buiten het afvalcircuit (en in het grondcircuit) houden	6. Dus enigszins ruim grondbegrip
7. VROM/BWL (Bodembescherming)	7.1 Voor toepassing beschikbaar gekomen grond	7.1.1 Bescherming van de bodem > Alleen voldoende zuiver materiaal = grond 7.1.2 Behoud van primaire grondstoffen	7.1.1 Dus enigszins eng grondbegrip 7.1.2 Dus ?
8. VROM/BWL (Bodemsanering)	8. Bij bodemsanering vrijkomende grond	8. Voortgang van de bodemsanering	8. Dus in elk geval saneringsgrond

²¹ Met een “ruim begrip” wordt ook bedoeld op het ruim accepteren van de aanwezigheid van andere fysische bestanddelen in grond. Met een “eng begrip” wordt ook bedoeld op het niet of beperkt accepteren van de aanwezigheid van andere fysische bestanddelen in grond.

Partijen	Soorten “grond”	Belangen	Opmerkingen (incl. Tegenstellingen)²¹
9. SCG	9. Te storten grond	9. Correcte verklaringen	9. Dus duidelijk begrip
10. Financiën/ Belastingdienst	10.1 Te storten grond	10.1.1 Correcte belastingheffing	10.1.1 Dus duidelijk begrip + letten op bedoeling van de wetgever
		10.1.2 Behoud van opbrengst	10.1.2 Dus niet te ruim begrip
11. Bodemsanerende overheden	11. Ontgraven grond	11. Goede afvoerbaarheid	11. Helderheid over toegelaten bestemming; definitie van grond is secundair
12. Vergunning- verleners Wm	12. Grond binnen inrichting	12. Correcte vergunningverlening	12. Dus duidelijk begrip
13. Handhavers	13. Alle grond	13. Handhaafbaarheid	13. Dus handhaafbaar (meetbaar!) begrip + let op afbakening met vergelijkbaar materiaal
14. Politiek	14. Alle grond	14. Voorkomen van “schandalen”	14. Dus duidelijk begrip

Het overzicht van stakeholders is niet uitputtend bedoeld. Zo kunnen ook nog transporteurs, handelaren en adviesbureaus worden genoemd. De weergave van de belangen en de standpunten berust deels op beschikbare informatie en deels op een inschatting.

Gemeenten en provincies kunnen op verschillende manieren stakeholder zijn (Grondverzetters, aanlegger van werken, houder van grond, bodemsaneerder, vergunningverlener, handhaver). Ook waterschappen kunnen op verschillende manieren stakeholder zijn. In het schema zijn deze overheden daarom niet als aparte partij genoemd.

Bijlage 2   Betrokken Nederlandse regelingen

1.   Regelingen waarin het begrip “grond” voorkomt

Bodem- en bouwstoffenregelgeving

In de eerste plaats komt het begrip voor in de bodem- en bouwstoffenregelgeving.

- De Wet bodembescherming (Wbb) kent een voorschrift voor het afgraven van verontreinigde grond (art. 23). Dat afgraven mag pas nadat de reinigbaarheid van de grond is beoordeeld. Met het oog daarop geeft de “Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering 2000” criteria voor de beoordeling van de reinigbaarheid van grond (“MR Grond”). Deze regeling is gebaseerd op art. 24 van de Wbb.
- “Grond” speelt ook een belangrijke rol in het Bouwstoffenbesluit (Bsb). Het Bsb kent een licht regime voor het gebruik van schone grond in werken, en extra voorschriften voor het gebruik van niet-schone grond in werken. De onder het Bsb hangende Vrijstellingsregeling grondverzet (MVG) geeft in bepaalde gevallen vrijstelling van bepalingen van het Bsb.
- In de (concept-)Regeling beoordeling reinigbaarheid baggerspecie (“MR Baggerspecie”) speelt grond een rol, omdat baggerspecie wordt gedefinieerd als een categorie grond.

Wet milieubeheer/afvalstoffen

In de tweede plaats speelt het begrip “grond” een rol in het kader van de Wet milieubeheer. (Wm), in relatie tot de regelgeving voor inrichtingen en afvalstoffen (hoofdstuk 8 en 10 van de Wet milieubeheer).

- De Eural is in de Nederlandse regelgeving verwerkt via de ministeriële Regeling Europese afvalstoffenlijst. Deze regeling berust op art. 1.1 en art. 10.15-10.17 van de Wm. In de Eural komt het begrip “grond” voor.
- Het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen (Bssa), dat berust op art. 8.44 van de Wm, bevat een stortverbod voor ernstig verontreinigde grond, met een vrijstelling voor niet-reinigbare grond.
- Het begrip “grond” wordt ook gebruikt in de vergunningverlening op grond van hoofdstuk 8 van Wm. Zo zijn er inrichtingen die ingevolge de vergunningvoorschriften alleen (verontreinigde) grond mogen ontvangen of die juist geen grond mogen ontvangen. Het kan zowel om stortplaatsen als om reinigingsinrichtingen gaan²².

Wet belastingen op milieugrondslag

In de derde plaats is het begrip te vinden in de artt. 12 en 17 van de Wet belastingen op milieugrondslag (Wbm). Deze wet kent een belasting op het storten van afvalstoffen (de “afvalstoffenbelasting”), met een vrijstelling voor verontreinigde grond (en baggerspecie).

Reglement van het SCG

Voor de goede orde wordt vermeld dat het SCG-reglement de term grond eveneens hanteert en er een definitie van geeft met de status van een beleidsregel.

---

²² Bovendien speelde het begrip “grond” indirect een rol in de ministeriële Regeling provinciegrensoverschrijdend vervoer van afvalstoffen. Deze regeling wees namelijk categorieën van afvalstoffen aan waarvoor de provinciegrenzen niet zonder meer open zijn. Daartoe behoren ook “afvalstoffen die ingevolge artikel 17 van de Wet belastingen op milieugrondslag zijn vrijgesteld van de belastingheffing”. Onder die afvalstoffen valt onder meer (niet-reinigbare verontreinigde) grond. Genoemde regeling is evenwel vervallen.

Andere regelingen

Ook in andere verband kunnen het begrip “grond” of specifieke definities een rol spelen. Denk aan bouwbestekken.

2. Het gebruik van specifieke categorieën

Bodemregelgeving

De Wbb kent de term “verontreinigde grond”. Voorts weerspiegelt deze wet een onderscheid tussen reinigbare en niet-reinigbare (verontreinigde) grond, overigens zonder die termen uitdrukkelijk te gebruiken. In de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering 2000 is eveneens de term “schone grond” te vinden. Voorts weerspiegelt deze regeling een onderscheid tussen ernstig verontreinigde grond, licht verontreinigde niet herbruikbare grond en licht verontreinigde herbruikbare grond. Deze termen worden overigens niet in de tekst van de regeling gebruikt, maar zijn wel aan te treffen in de toelichting bij de regeling.

Het begrip “schone grond” komt ook voor in het Bsb, zelfs met een definitie. Ook de term “niet-schone grond” wordt gebruikt. In de MVG wordt de term “licht verontreinigde grond” gebruikt en gedefinieerd. “Niet-schone grond” kan verder worden ingedeeld in “categorie 1-grond” en “categorie 2-grond”. Zie in dit verband ook de definitie van “MVR-grond” in de Vrijstellingsregeling samenstellings- en immissiewaarden Bouwstoffenbesluit.

Wet milieubeheer/afvalstoffen

Het stortverbod in het Bssa heeft betrekking op ernstig verontreinigde grond, ook al wordt die term in het Bssa niet gebruikt. In plaats daarvan spreekt het Bssa voluit van “grond welke verontreinigingen bevat die de interventiewaarden als bedoeld in tabel 1 van de bijlage behorende bij de Circulaire Interventiewaarden bodemsanering te boven gaan”.

Wet belastingen op milieugrondslag

De Wbm onderscheidt tussen niet- en wel reinigbare verontreinigde grond.

Andere regelingen

In het Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen (BOOM) komt het begrip “zwarte grond” voor.

Grondnota

In de Grondnota worden de begrippen “categorie 1-grond”, “categorie 2-grond”, “ernstig verontreinigde grond”, “licht verontreinigde grond” en “schone grond” gebruikt en gedefinieerd (zie de Begrippenlijst bij de nota).

Bijlage 3 Bestaande definities in de betrokken regelingen (en de Grondnota)

Grond

Bsb-definitie:

“grond: niet-vormgegeven bouwstof met een vaste structuur, die van natuurlijke oorsprong is, niet door de mens is geproduceerd en onderdeel van de Nederlandse bodem kan uitmaken.”

“Werkdefinitie” van grond voor de Wbm en het Bssa (zoals vastgelegd in het Reglement van het SCG):

“Het geheel van bestanddelen van de aardbodem van natuurlijke oorsprong, d.w.z. een mengsel van gesteente en mineraalfragmenten vermengd met organische stof, welke niet zijn ontstaan door menselijk handelen en welke door ontgraven in het kader van sanering of grondverzet vrijkomen. Indien de grond voor meer dan 50% is vermengd met niet-afzefbare bodemvreemde materialen (puin/afval) dan wordt gesproken over een afvalstof niet-zijnde grond”. Een noot bij de Werkdefinitie geeft aan dat 50% het gewichtspercentage is.

De nota “Grond grondig bekeken” (de zogenaamde Grondnota) die VROM in 1999 heeft uitgebracht, bevat ook een definitie van grond, maar deze heeft alleen betekenis voor die nota zelf. Zij wijkt weer af van de zojuist genoemde definities, maar lijkt wel op de werkdefinitie voor de Wbm:

“Het geheel van bestanddelen van de aardbodem van natuurlijke oorsprong, dat wil zeggen een mengsel van gesteente en mineraalfragmenten vermengd met organische stof, niet ontstaan door menselijk handelen, dat door ontgraven is vrijgekomen uit de bodem”.

Specifieke definities

Bsb-definitie van “schone grond”²³:

“schone grond: grond die geen van de samenstellingswaarden voor anorganische en organische stoffen, zoals aangegeven in bijlage 1, overschrijdt.”

Vrijstellingsregeling grondverzet:

“licht verontreinigde grond: grond waarvan de samenstellingswaarden liggen tussen de samenstellingswaarden voor grond zoals aangegeven in de bijlagen 1 en 2 van het Besluit.”

BOOM:

“zwarte grond: mengsel van bodembestanddelen en bewerkte organische afvalstoffen.”

Voor de definities uit de Grondnota wordt verwezen naar de Begrippenlijst bij die nota.

Baggerspecie

Ontwerp-Regeling beoordeling reinigbaarheid baggerspecie/Reglement SCG:

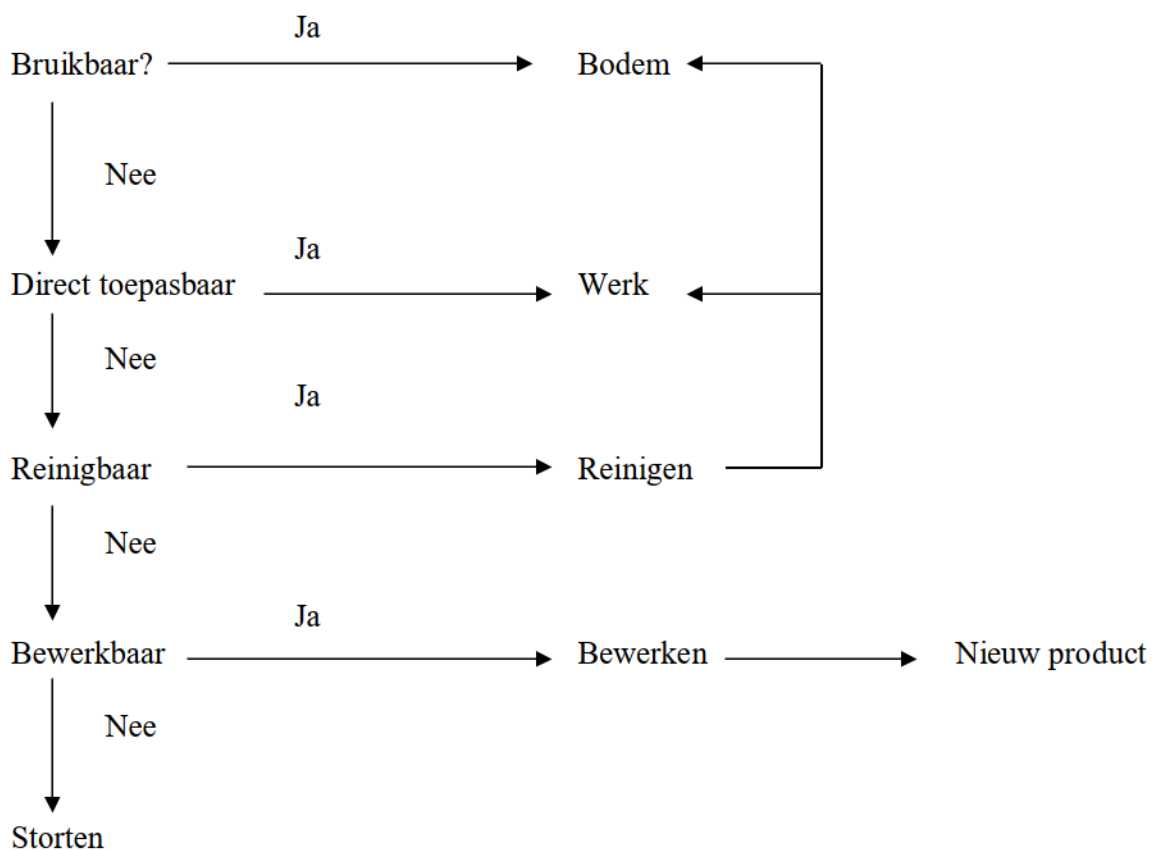
“Grond die uit de bodem is vrijgekomen via het oppervlaktewater of de voor dat water bestemde ruimte, daaronder begrepen sediment en het residu van de reiniging van baggerspecie.”

---

²³ Zie ook de definitie van “MVR-grond” in de Vrijstellingsregeling samenstellings- en immissiewaarden Bouwstoffenbesluit.

Bijlage 4   *Schema bestemming grond*

Grond

Bijlage 5 *Verhouding en structuur van de componenten van grond in de natuurlijke bodem*

De vaste delen van grond in een natuurlijke bodem bestaan uit al dan niet verweerde gesteenten en mineralen, al dan niet aangevuld met organische stof.

1. Chemische samenstelling

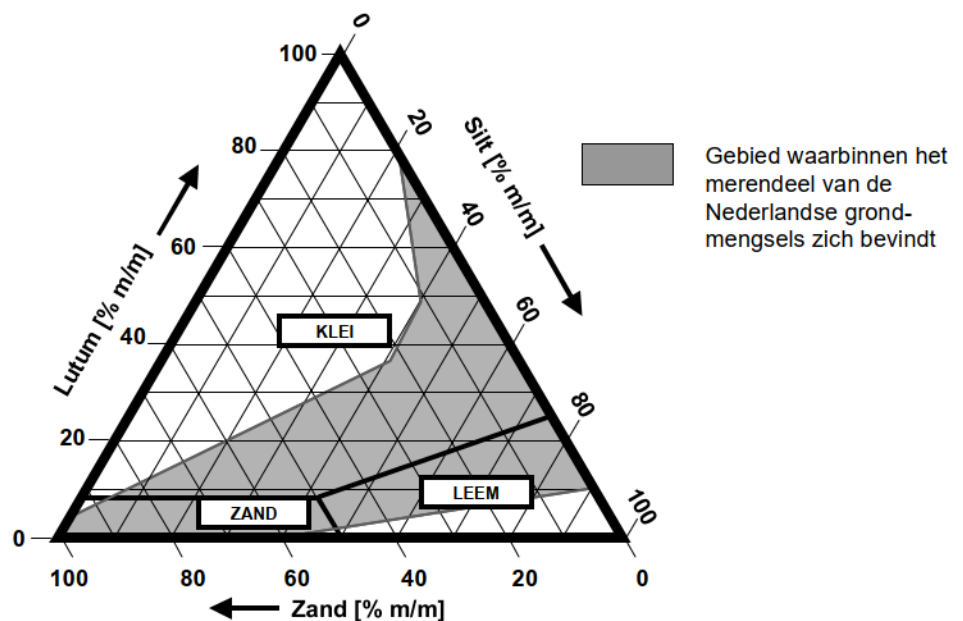
De chemische samenstelling van de vaste delen van grond bestaat voor ten minste 10 gewichtsprocent (op droge stof basis) uit een of meerdere van de volgende elementen:

- Zuurstof;
- Silicium;
- Aluminium;
- Calcium;
- Natrium;
- Kalium;
- Mangaan.

2. Textuur

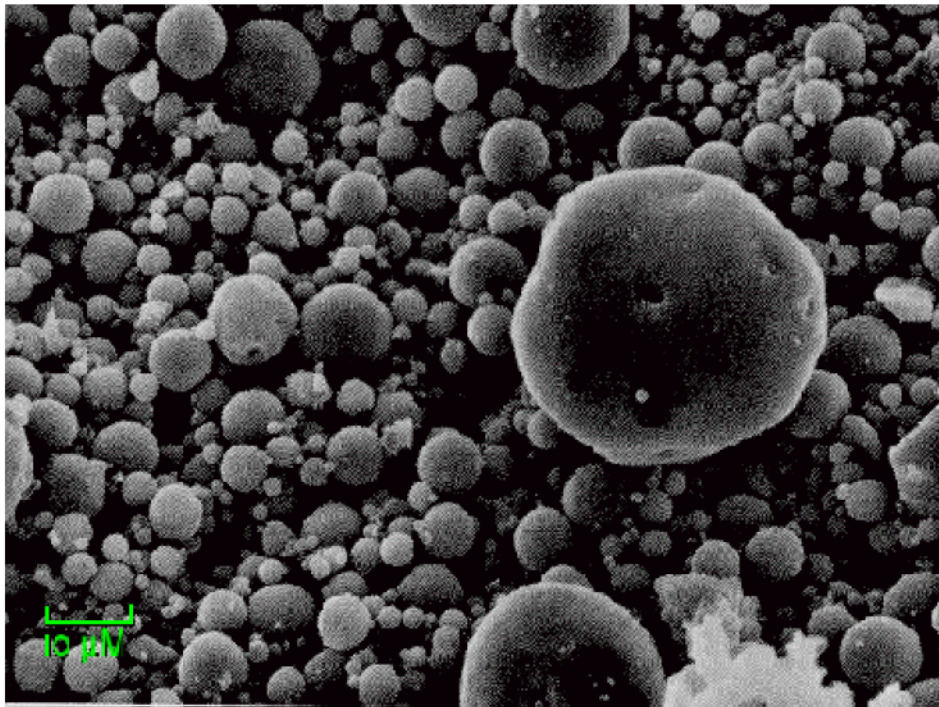
De textuur van grond wordt beschreven door de zogenoemde zanddriehoek (conform NEN

Zanddriehoek conform NEN 5104

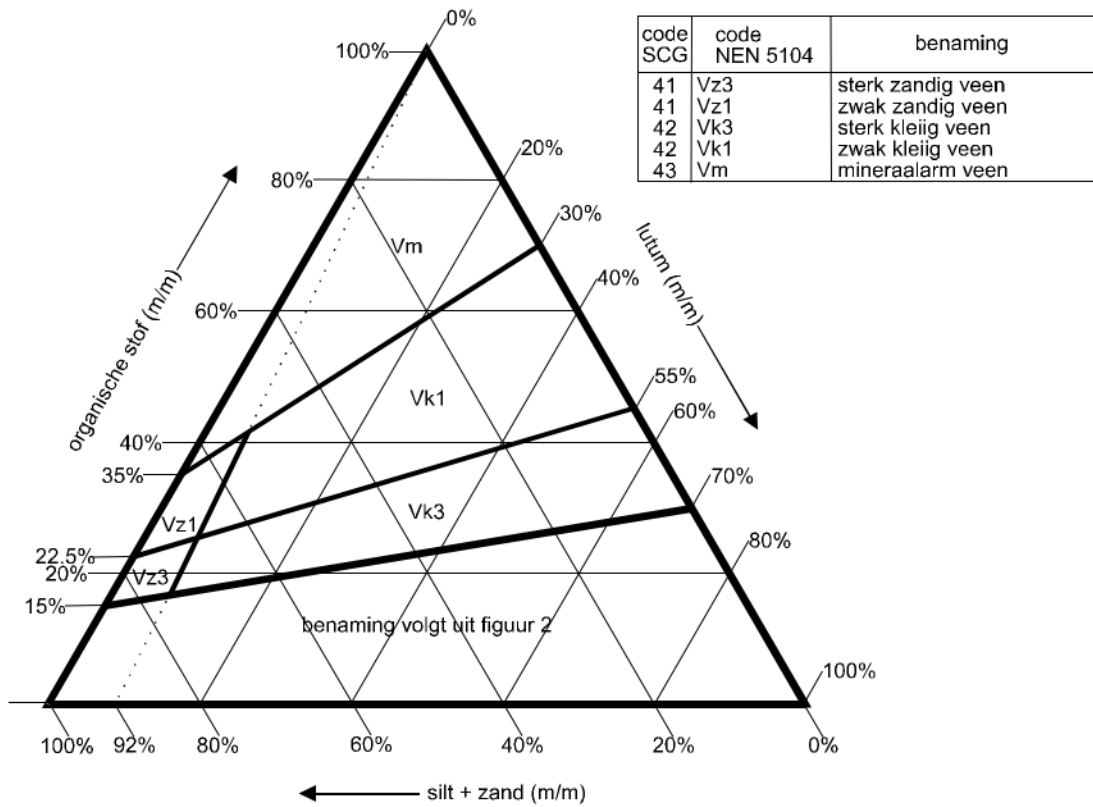
5104).

In de vaste delen van grond in een natuurlijke bodem komen géén significante hoeveelheden voor van aggregaten met een bolvormige structuur. Deze bolvormige structuren worden geassocieerd met een thermische onstaansgeschiedenis (e.g. vliegassen).

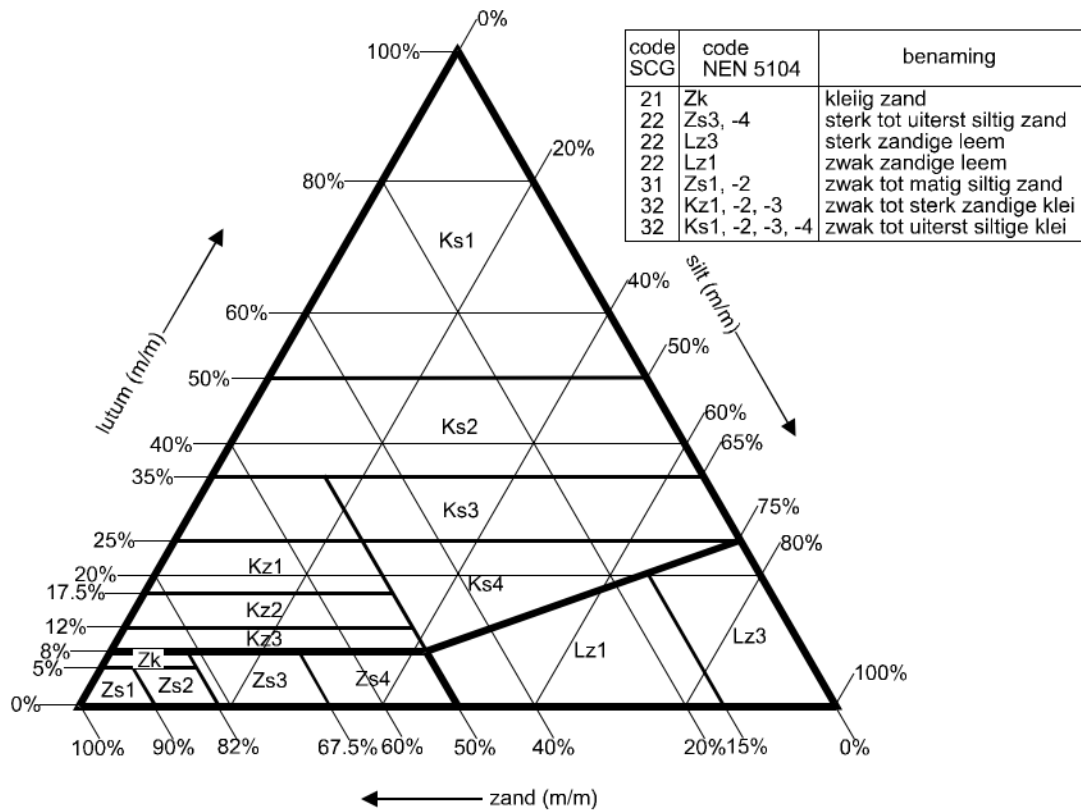

Figuur 1 Bolvormige aggregaten in vliegassen.

Figuur 1: Indeling en benaming van grondsoorten naar de gehalten aan organische stof, lutum en silt + zand conform NEN 5104

Figuur 2: Indeling en benaming van grondsoorten naar de gehalten aan lutum, silt en zand conform NEN 5104

Bijlage 6   Baggerspecie

Deze bijlage bevat de tekst inzake het begrip “baggerspecie” uit de toelichting bij het concept van de Regeling beoordeling reinigbaarheid baggerspecie. In afwachting van het totstandkomen van deze regeling is deze tekst voorlopig opgenomen in het Reglement van het Service Centrum Grond.

Tekst:

Baggerspecie wordt aangemerkt als een categorie grond. Dat sluit aan bij de Wbb, waarin alleen de term “grond” wordt gebruikt. In baggerspecie kunnen zich voorwerpen van uiteenlopende aard bevinden, zoals puin, fietsen en koelkasten. Zij worden beschouwd als bodemvreemd materiaal. Als een partij specie meer dan 50% bodemvreemd materiaal bevat, wordt niet meer gesproken van baggerspecie. Voorwerpen die apart van of uit de waterbodem zijn verwijderd en voorwerpen die na het baggeren uit de specie zijn afgescheiden, zijn geen baggerspecie.

Onder bodem wordt de bodem in de zin van de Wbb verstaan, dus alle, ook de diepe bodemlagen. Voor de Wbm is dit een verschil met de praktijk tot dusverre. In het kader van de afgifte van zogenaamde baggerspecieverklaringen in het kader van de – per 1 januari 2002 vervallen – verfijningsregeling voor baggerspecie hanteerde het servicecentrum namelijk wel een dieptegrens.

Onder het oppervlaktewater wordt het oppervlaktewater in de zin van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) verstaan. Met de clausule “voor dat water bestemde ruimte” wordt bedoeld op de in het Wvo-beheersgebied gelegen gronden. Het betreft de (water)bodem waar tijdelijk geen water staat, zoals uiterwaarden en droogstaande beddingen. Op gebieden voor de berging van water in noodsituaties die buiten het Wvo-beheersgebied vallen, heeft de clausule “de voor dat water bestemde ruimte” geen betrekking.

Alle materiaal dat vrijkomt uit of via het gedeelte van de bodem dat behoort tot het Wvo-beheersgebied is baggerspecie. Het punt van vrijkomen is daarbij bepalend, en niet het punt in de bodem waar het materiaal zich voor het vrijkomen bevond. Materiaal uit de landbodem dat bij een diagonale boring vrijkomt via de waterbodem, is dus baggerspecie. Het omgekeerde geldt ook. Als vanuit de landbodem een tunnel wordt gegraven die onder water doorloopt, komt daarbij grond (geen baggerspecie) vrij zolang het punt van vrijkomen in de landbodem is gelegen.

Materiaal dat uit de landbodem (bodem buiten het Wvo-beheersgebied) wordt ontgraven, waarna die bodem vervolgens in het kader van bijvoorbeeld een verlegging van een rivier onderdeel wordt van de waterbodem, wordt aangemerkt als grond.

Baggerspecie die voorafgaand aan storten een bepaalde behandeling ondergaat, wordt verwerkt of tijdelijk wordt opgeslagen, blijft baggerspecie, tenzij er zodanige handelingen mee worden verricht dat moet worden gesproken van een nieuw product (vb. uit immobilisatie ontstaan granulaat of uit waterbodempklei geproduceerde bakstenen). Bij landfarming en rijpen blijft de ontwaterde of gerijpte baggerspecie dus baggerspecie en wordt derhalve niet als grond aangemerkt. Dit geldt voor de toepassing van de Wbm. Het Bsb kent geen onderscheid tussen grond en baggerspecie. Zodra baggerspecie wordt toegepast conform het Bsb, wordt baggerspecie als grond beschouwd.

Voor de gegeven definitie is vooral op praktische gronden (uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid) gekozen. Zij biedt namelijk een scherpe afgrenzing tussen baggerspecie en (andere) grond. Hiervoor is gekozen in weerwil van het meer technische bezwaar dat qua samenstelling gelijk materiaal hierdoor voor de Wbm soms als grond en soms als baggerspecie zal worden gezien, afhankelijk van het punt van vrijkomen.

De definitie is iets ruimer dan de definitie uit de Regeling stortplaatsen voor baggerspecie op land. Daardoor kan het zich voordoen dat materiaal dat in het kader van de onderhavige regeling is gekwalificeerd als baggerspecie, toch niet mag worden aanvaard op een stortplaats die valt onder de Regeling stortplaatsen voor baggerspecie op land. Dat betreft stortplaatsen op land die uitsluitend voor baggerspecie zijn bestemd. Dergelijk materiaal kan wel worden afgevoerd naar een daartoe geschikte andere stortplaats.

Bijlage 7   Beheer van de totale grondstroom

De definitie van “grond” is niet het instrument om ongewenste situaties in de grondketen tegen te gaan. Daarvoor moeten andere instrumenten worden ingezet. Volledigheidshalve wordt daarop in deze bijlage kort ingegaan. Daarmee wordt de definitie van “grond” in een breder kader geplaatst.

Het is relevant om een strikte scheiding aan te brengen tussen algemeen geldende eisen (wettelijk of door de opdrachtgever te stellen), meetmethoden die in algemene zin door normalisatie-instituten worden genormaliseerd en voor algemeen gebruik gepubliceerd en tenslotte kwaliteitsverklaringen/certificatie, die (onder verwijzing naar genoemde algemene noties, eisen en meetmethoden) alleen maar verklaart dat aan die betreffende noties, eisen en meetmethoden is voldaan. De certificatie moet daar zelf geen eisen aan toevoegen of ze zelf maar invullen. Wel is relevant om t.b.v. die kwaliteitsverklaringen vast te stellen bijv. welke kwaliteit van de meetresultaten vereist is, waaruit men bijv. instructies over de meetfrequenties, e.d., kan afleiden.

a.   Algemeen geldende eisen

Ontgraven

Bij het ontgraven van grond dient zoveel mogelijk selectief te worden gewerkt, zodanig dat andere materialen die in specifieke functies aanwezig zijn (zoals: wegdek, loskorrelige verharding, wegfundering, gebouw, gebouwfundering, ophoging andere materialen) apart worden verwijderd. Bij sanering conform de Wbb kan dit worden vastgelegd in het saneringsplan. Bij andere vormen van grondverzet moet dit worden geregeld via de opdracht om de werkzaamheden uit te voeren.

Transport

Grond mag tijdens het transport niet worden vermengd met ander materiaal (ook al zou dat materiaal uiteindelijk binnen bepaalde definities van grond vallen). Dit is geregeld in de artikelen 10.44, 10.52 en 10.54 van de Wm.

Gebruik

Het gebruik van grond moet aan specifieke eisen voldoen. Zij zijn met name te vinden in de MVG.

Toepassing

De toepassing van grond moet aan specifieke eisen voldoen. Zij zijn te vinden in het Bsb.

Menging

Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 17 van het LAP.

b.   Meetmethoden

Op diverse momenten kan het onderzoeken van het materiaal verplicht zijn. De beoordeling van het materiaal moet verlopen langs de daartoe aangegeven “route” (meetmethoden). Die route is te vinden in diverse protocollen en meetvoorschriften, zoals NEN-normen, CEN-normen en ISO-normen.

c.   Kwaliteitsverklaringen/certificatie

Het goed verloop van grondstromen kan door ondersteunende instrumenten beter worden gewaarborgd. Zo kunnen diverse aspecten door middel van kwaliteitsverklaringen of certificering worden gewaarborgd.

Enerzijds zullen we moeten aansluiten bij de diverse standaardprocedures en werkwijzen op nationaal en Europees niveau. Anderzijds zijn binnen deze procedures keuzen te maken. We moeten er mee rekening houden dat voor grensoverschrijdend verkeer certificatie van andere landen mogelijk geaccepteerd moet worden, bijv. wanneer het materiaal onder de Bouwproductenrichtlijn valt.

In dit verband zijn vooral diverse beoordelingsrichtlijnen (BRL's) van belang. De SKB-handleiding is een instructie voor het opstellen van BRL's.

Bijlage 8   Afkortingen

In de notitie worden de volgende afkortingen gebruikt:

Regelingen

BOOM:	Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen
Bsb:	Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming
Bssa:	Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen
Eural:	Europese lijst van afvalstoffen
EVOA:	Europese verordening overbrenging van afvalstoffen
MVG:	Vrijstellingsregeling grondverzet
Wbb:	Wet bodembescherming
Wbm:	Wet belastingen op milieugrondslag
Wm:	Wet milieubeheer

Verder wordt de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering 2000 ook aangeduid als: MR Grond.

Andere afkortingen

LAP:	Landelijk afvalbeheerplan
RKGV:	Riool-, kolken-, gemalen- en veegafval
SCG:	Service Centrum Grond

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 11:32
Aan: [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL)
Onderwerp: RE: granuliet: grond of bouwstof

Ha [redacted],

Het toevoegen van flocculant is iets wat bij alle extractieve reinigers gebeurt met hun residuroom. Dat beoordelen we al jaren als B+ als grond. Vraag is dus of je het toevoegen van flocculant zo zwaar moet wegen in je oordeel of een materiaal nu wel of niet als grond kan worden beschouwd. Dat hebben we tot nu toe niet gedaan. Het toevoegen van flocculant kan wel invloed hebben op de materiaalkwaliteit en eigenschappen, dus daar moet bij toepassing rekening mee worden gehouden.

Ik zou je voor het gesprek de volgende insteek mee willen geven:

Beantwoord de vraag:

- welke bezwaren kleven er aan het toepassen als grond of als bouwstof? Zijn die met de zorgplicht te adresseren?

Het gaat namelijk om het veilig toepassen van het materiaal ongeacht de status grond of bouwstof.

Gr. [redacted]

Van: [redacted], Manfred (WVL)
Verzonden: woensdag 13 februari 2019 15:44
Aan: [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL)
Onderwerp: granuliet: grond of bouwstof

Beste collega's,

Bijgaand mijn memo over granuliet en de keuze of het grond of een bouwstof is. As vrijdagochtend bespreek ik de notitie met [redacted]. Ik zou graag vooraf gaand jullie aanvullingen en opmerkingen ontvangen.

Alvast bedankt.

bijlage: zie WVL 3.4 - 014

Groeten

[redacted]

Van: [REDACTED] (WVL)
Verzonden: woensdag 27 maart 2019 08:38
Aan: [REDACTED] (WVL); [REDACTED] (ON); [REDACTED] (WVL); [REDACTED] (WVL); [REDACTED] - DGRW
Onderwerp: RE: Stavaza Granuliet?!

Ha allen,

Volgens mijn laatste stavaza waren [REDACTED] en [REDACTED] hierover in gesprek en deed [REDACTED] een korte studie naar de status grond of bouwstof. De stelligheid waarmee voor de status grond dan wel bouwstof zou zijn gekozen is niet zo evident als de mails hieronder doen blijken. [REDACTED] is deze week ziek, dus via deze mail vraag ik ook even aan [REDACTED] wat nu de stand van zaken is.

Groet,

[REDACTED]

Verzonden met BlackBerry Work(www.blackberry.com)

Van: '[REDACTED] (WVL)' <[REDACTED]@rws.nl>
Verzonden: 25 mrt. 2019 16:51
Aan: '[REDACTED] (ON)' <[REDACTED]@rws.nl>; '[REDACTED] (WVL)' <[REDACTED]@rws.nl>; '[REDACTED] (WVL)' <[REDACTED]@rws.nl>; [REDACTED] (WVL)' <[REDACTED]@rws.nl>; [REDACTED] (WVL)' <[REDACTED]@rws.nl>
Onderwerp: RE: Stavaza Granuliet?!

Beste

Twenthekanaal maakt niet uit of dit een bouwstof of grond betreft. Bouwstof mag ook irt afdichting Certificaat is inderdaad ,dat is bekend .

Zoals ik eerder heb aangegeven gaat volgens het project de voorkeur uit naar ander materiaal in het Twenthekanaal. Dit vanwege civieltechnische redenen en de polymeren toevoeging.

Groet

Ps bij markerwadden ook negatief geadviseerd.(civieltechnisch en schadelijk polymeer)

Gelet op Deltares rapport is dit bouwstof.

Van: [REDACTED] (ON)
Verzonden: maandag 25 maart 2019 14:40
Aan: [REDACTED] (WVL); [REDACTED] (WVL); [REDACTED] (WVL)
CC: [REDACTED] (WVL)
Onderwerp: Stavaza Granuliet?!
Urgentie: Hoog

Collega's,

Al bijna een jaar loopt de discussie over het toepassen van Granuliet in zandwinplassen en dat dit niet voldoet aan de eisen uit het Bbk. Met name dat de gevoerde BRL9321 zou niet passen op dit product omdat het geen grond is maar een bouwstof.

In 2013 is door Bodem+ aangegeven dat het grond zou zijn, maar in 2018 is dit geheel gerectificeerd. Daarop is door RWS en ILT gehandhaafd, in deze naar de toepasser en in tweede instantie had dit ook gevolgen voor Graniet Import Benelux (GIB) te Amsterdam. Eind 2018 heeft dit zelfs tot een informele schadeclaim geleid van meer dan 1 M€, want GIB had geen afzet meer. Ook over de discussie of het nu grond of een bouwstof is, heeft effecten voor bijv. een project om kwelbeperkende maatregelen te nemen in het Twentekanaal.

Door de ILT is aan Bodem+ gevraagd een definitief en officieel standpunt uit te dragen over Granuliet, waarop ILT en RWS ([REDACTED], ON) handhavend op kunnen gaan treden.

A.s. donderdag is ook weer een projectoverleg met RWS Projectteam, ILT en RWS (Afd. HH). Maar is het nog steeds niet bekend, of het officieel standpunt bekend, wat de status van Granuliet is. Hierdoor kan het project niet verder, aangezien Granuliet een voorkeursalternatief betreft.

Overigens is over de voorkeursalternatieven (zo ook Rona klei) nog de nodige discussie over de certificaten en wat het nu volgens de regels betreft. Grond of bouwstof en voor welke toepassing het betreffende certificaat geldig is? Ook is er nog de vraag of er met flocculanten wordt gewerkt en zo ja welke?

Is het mogelijk om ILT en RWS afd. HH zo spoedig mogelijk een definitief standpunt terug te koppelen, waarop verder stappen gemaakt kunnen worden?!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Van: (WVL)
Verzonden: donderdag 9 mei 2019 17:34
Aan: - DGRW; (WVL)
CC: (WVL); (WVL)
Onderwerp: FW: Toepassing Granuliet in GBT Over de Maas
Bijlagen: Granuliet - juridische onderbouwing.pdf; Milieuhygiënische toetsing Granuliet 20190412.pdf; 819.005_001 zand 0-63 partij 101 definitief r02.pdf

10.2.e

008

Heren,

Ik krijg deze doorgestuurd, jullie zijn bezig met een afweging over de status van het materiaal. Goed om deze intenties op het netvlies te hebben.

Gr. [redacted]

bijlage 1: zie doc ON - 26
bijlage 2: RO: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/03/05/bijlage-03-schreurs-milieuconsult-toetsing-milieu-hygiënische-kwaliteit-van-granuliet-d-d-12-04-2019-lak>
bijlage 3: RO: <https://open.overheid.nl/repository/ronl-13fef103-5250-416c-b891-398fa60b9b64/1/pdf/bijlage-10-dibec-partijkeuring-rapport-16-april-2019.pdf>

Van: (WVL)
Verzonden: donderdag 9 mei 2019 17:07
Aan: (WVL); (WVL)
Onderwerp: FW: Toepassing Granuliet in GBT Over de Maas

Ter informatie van onze [redacted]

Groet [redacted]

Van: (ON)
Verzonden: donderdag 9 mei 2019 15:49
Aan: - DGRW; (WVL); (WVL); (WVL); (WVL); - ILT
Onderwerp: FW: Toepassing Granuliet in GBT Over de Maas

11.1

Collegae,

Bij deze stuur ik een mailwisseling door, die is gevoerd tussen een melder (Brabob i.o.v. Nederzand/GIB) en RWS ZN. [redacted]

Gr. [redacted]

Van: (ZN)
Verzonden: dinsdag 7 mei 2019 16:55
Aan: (ON)
Onderwerp: FW: Toepassing Granuliet in GBT Over de Maas

Tkn en graag inhoudelijk ff bijpraten, zodat we hetzelfde geluid terug blijven geven.

Met vriendelijke groet,

Van: (ZN)
Verzonden: dinsdag 7 mei 2019 16:53
Aan: | Brabob; (ZN)
CC: @nederzand.nl; | Brabob; | Brabob
Onderwerp: RE: Toepassing Granuliet in GBT Over de Maas

Volgens mij ligt er een uitspraak van IlenT over het certificaat van dit materiaal.... en het materiaal. Dat is voor ons leidend. Zie de bijlage.

Mocht je wilens en wetens deze partij als grond melden, wetende dat dat in strijd is met de uitspraak van IlenT, dan wordt dit gezien als een economisch delict (WED) en zal er ook een bodemsignaal afgegeven worden aan IlenT.

Met vriendelijke groet,

Van: | Brabob [mailto: @brabob.nl]
Verzonden: dinsdag 7 mei 2019 15:16
Aan: (ZN); (ZN)
CC: ; @nederzand.nl; | Brabob; | Brabob
Onderwerp: Toepassing Granuliet in GBT Over de Maas

Dag [redacted],

Wij zijn, op verzoek van Graniet Import Benelux b.v. en Over de Maas CV, voornemens opnieuw een Bbk-melding te doen voor het toepassen van het product Granuliet in GBT Over de Maas.

Dit product wordt al geruime tijd in Nederland als grond toegepast. Soms wordt door de producent gebruik gemaakt van de toepassingsmogelijkheden onder water, in diepe plassen (GBT's). Zo zijn grote hoeveelheden toegepast in GBT De Riet (gemeente Cuijk) en GBT Over de Maas. Dit voorjaar is een partij bij RWS gemeld en toegepast onder water bij het project 'Marker Wadden'. Bij de toepassingen onder water van Granuliet zijn nooit bijzonderheden opgetreden.

De Bbk-meldingen van toepassingen onder water zijn altijd door het bevoegd gezag Bbk als toereikend beoordeeld. Ook RWS Zuid Nederland heeft in het verleden met deze type toepassingen van dit materiaal ingestemd. Op 30 mei 2018 heeft RWS Zuid Nederland, in samenspraak met collega's van Bodem⁺ en beleidsadviseurs, een nieuwe Bbk-melding (kenmerk RWSZ2016-00004843-001) onverwachts als ontoereikend verklaard. Als reden voor deze afkeurde toepassing van Granuliet in 'GBT Over de Maas' heeft RWS aangegeven dat op grond van de fysische samenstelling van granuliet, de aanwezigheid van zeer fijne fractie, er ongewenste vertroebeling van het oppervlaktewater optreedt en daarnaast een ongewenste verhoogde kans op colloïdaal gedrag van het materiaal zou ontstaan. Ook zou er geen sprake zijn van materiaal dat voldoet aan de definitie van grond omdat het een product zou betreffen dat het resultaat is van een slijpproces. Dat laatste is echter onjuist. Er is geen sprake van enig slijpproces, het gaat om materiaal dat vrijkomt uit een proces van breken, zeven en wassen. Voor een verdere beschrijving van het proces verwijzen wij graag naar de rapportage van Schreurs Milieuconsult (zie hierna).

Graniet Import Benelux b.v. heeft de afgelopen periode van ruim een jaar verschillende gesprekken gevoerd met deskundigen en met de (toezichthoudende) Rijksoverheid. Er zijn nieuwe aanvullende laboratoriumproeven uitgevoerd op de karakteristieke eigenschappen van Granuliet. Tevens is een extra BRL1001-partijkeuring (Dibec) uitgevoerd op een deel van het granuliet. Op basis van de oude en nieuw verkregen informatie is de milieuhygiënische en fysische kwaliteit van Granuliet opnieuw beschouwd door een onafhankelijk deskundige 'Schreurs Milieuconsult'. Schreurs Milieuconsult concludeert in haar toetsing d.d. 12 april 2019 dat Granuliet kan worden gekwalificeerd als AW-grond vrij toepasbaar op zowel landbodem als in oppervlaktewater. Er zijn bij deze toepassingen van Granuliet geen risico's ten aanzien van mens of natuur te verwachten.

Met deze email overleggen wij jullie eerst informeel het keuringsrapport van Dibec (kenmerk B19.00_001; d.d. 16 april 2019) en de toetsing van 'Schreurs Milieuconsult' (kenmerk P2019-0245; d.d. 12 april 2019). Deze informatie geeft nieuwe inzichten en is aanleiding opnieuw de toepassing van Granuliet in GBT Over de Maas te melden. Wij zijn benieuwd naar jullie mening over de nieuwe aanvullende informatie en horen graag of we informatie ook via het meldsysteem kunnen aanleveren.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

[Redacted]

Op al onze overeenkomsten en leveringen zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Op verzoek zenden wij u een exemplaar.

Disclaimer BraBoB b.v.:

De informatie verzonden in dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik door onbevoegden, openbaarmaking of vermenigvuldiging is verboden. Aangezien het technisch nog niet gegarandeerd kan worden dat dit bericht niet is veranderd door derden kan de afzender niet aansprakelijk zijn in geval van onjuiste overbrenging van het e-mailbericht en/of bij ontijdige ontvangst daarvan.

Juridisch advies over de bouwstof granuliet (JAD).

19.11.2018

Vraag van Team Bodem: Hebben de producent, de toepasser en de certificerende instelling (SGS-Intron) overtredingen begaan op grond van artikel 15, 18 en 28 en vervolgens 16 van het Besluit bodemkwaliteit ?

De vraag betreft het Kwalibo-aspect van de milieuhygiënische verklaring (MHV).

Casus: verzoek van advocaat van het bedrijf Graniet Import Benelux B.V. aan RWS om een rechtsoordeel te geven over het vervaardigen van de bouwstof granuliet voor de verondieping, onder water, van diverse zandwinlocaties zoals de Honswijkerplas.

De milieuhygiënische verklaring zijnde een productcertificaat op basis van de BRL 9321 (industrie grind) is door RWS Oost-Nederland afgewezen. Het juridisch advies wordt door RWS Oost-Nederland, afdeling bezwaar gebruikt bij het bezwaar dat is ingediend door Graniet Import Benelux BV.

Granuliet : granietslijpsel, een bijproduct van granieten granulaten afkomstig uit Noorwegen en Schotland. Het gaat om de zeer fijne fractie van 0-2 mm.

Antwoord:

5 stappen:

1. Valt het produceren van granuliet onder een aangewezen werkzaamheid?
2. Welke BRL is van toepassing ?
3. Is er gehandeld in strijd met deze BRL door de producent, de toepasser en de certificerende instelling ?
4. Is er sprake van een overtreding van artikel 16?
5. Valt het vervaardigen van granuliet onder artikel 28 en is er sprake van een geldige MHV?

Vooropgesteld: granuliet wordt thans door IenW gezien als een bouwstof zodat de BRL 9321 niet van toepassing is.

1. Valt het produceren van granuliet onder een aangewezen werkzaamheid ?

In artikel 2.1., eerste lid onder j. van de Regeling bodemkwaliteit (Rbk) staat:

1. Als werkzaamheden als bedoeld in het besluit worden aangewezen de werkzaamheden die behoren tot de volgende categorieën:

...

*j. **produceren van bouwstoffen**, grond of baggerspecie die is bestemd voor **toepassing in Nederland en waarvoor een kwaliteitsverklaring is afgegeven die erkend is** volgens de eisen van de desbetreffende **bij categorie 10** in bijlage C aangewezen nationale BRL en de eisen in het document HCB/2009-200 van de Harmonisatie Commissie Bouw, dat is opgenomen in Bijlage D ;*

....

Er kan dus alleen sprake zijn van een aangewezen werkzaamheid als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder j wanneer een erkende kwaliteitsverklaring is of moet worden afgegeven volgens een "categorie 10 BRL".

Voor het afgeven van de erkende kwaliteitsverklaringen wordt naar bijlage C verwezen. Via categorie 10 in Bijlage C van de Rbk wordt verwezen naar 'de BRL die genoemd staat onder categorie 2.'

In categorie 2 is de werkzaamheid 'Afgeven van kwaliteitsverklaringen, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b' aangehaald. De BRL-en die van toepassing zijn worden daar genoemd. Dit zijn:

BRL 1004-01 Kalkzandsteen, versie van 25 mei 2016.

BRL 2307-2 AEC-bodemas voor ongebonden toepassing in grond en wegenbouwkundige werken, versie van 13 mei 2015.

BRL 2506-2 Recyclinggranulaten, versie van 30 juni 2016.

BRL 5068 Cellenbeton voor toepassing in buitenwanden (type B-wanden) in bouwwerken, versie van 5 juli 1999, met wijzigingsblad van 9 juni 2016.

BRL 5070 Vooraf vervaardigde betonproducten, versie van 16 april 2015.

BRL 5071 Vooraf vervaardigde vezelcement producten, versie van 16 april 2015.

BRL 5076 Vooraf vervaardigde polymerebeton producten, versie van 16 april 2015.

BRL 5077 vooraf vervaardigde geopolymeerbeton producten/ geopolymeerbeton voor ter plaatse gestorte producten, versie van 15 april 2017.

BRL 52230 Keramische producten, versie van 22 april 2015.

BRL 9301 Mijnsteen voor GWW-werken, versie van 25 februari 2016.

BRL 9302-2 E-bodemas in ongebonden toepassing, versie van 8 mei 2015.

BRL 9313 Zand uit dynamische wingebieden, versie van 29 november 2012, met wijzigingsblad van 13 mei 2015.

BRL 9315 De milieuhygiënische kwaliteit van geëxpandeerde kleikorrels voor ongebonden toepassing in werken, versie van 9 april 2008.

BRL 9317 Poreus gesteente van vulkanische oorsprong, versie van 13 mei 2015.

BRL 9319 De milieuhygiënische kwaliteit van drinkwaterreststoffen voor toepassing in grondwerken, versie van 31 augustus 2009.

BRL 9320 Bitumineus gebonden mengsels, versie van 24 april 2009, met wijzigingsblad van 19 juni 2017.

BRL 9321 Milieuhygiënische kwaliteit van industriezand en (gebroken) industriegrind, versie van 4 november 2014.

BRL 9322 Mengsels van cementgebonden minerale reststoffen, versie van 1 maart 2016 met wijzigingsblad van 2 september 2016.

BRL 9324 Groevesteen in ongebonden toepassing, versie van 13 mei 2015.

BRL 9326 Schelpen, versie van 15 september 2011, met wijzigingsblad van 13 mei 2015.

BRL 9327 Milieuhygiënische kwaliteit van bitumineuze afdichtingsmaterialen voor toepassing in waterkerende en waterafdichtingssystemen, versie van 30 maart 2017.

BRL 9335 Grond, versie van 22 juni 2017, en de bijbehorende SIKB-protocollen 9335-1, 9335-2 en

---

9335-4, versie van 12 september 2014 en van het protocol de versie van 5 september 2014, allen met wijzigingsblad versie 1 van 10 maart 2016.

De essentiële eisen ILT-toezicht uit BRL 9335, SIKB Protocol 9335-1, SIKB Protocol 9335-2 onderscheidenlijk SIKB Protocol 9335-4, zoals aangegeven in het document Essentiële eisen ILT-toezicht; Essentiële eisen voor publiek toezicht op de erkenningsregeling bodembeheer door Inspectie Leefomgeving en Transport, versie van 6 oktober 2016.

BRL 9336 Milieuhygiënische kwaliteit van E-Vliegas in ongebonden toepassing, versie van 4 november 2014.

BRL 9337 De milieuhygiënische kwaliteit van polymeergebonden steenslag voor toepassing in GWW-werken, versie van 2 november 2009.

BRL 9338 Cementgebonden mortel, versie van 17 juni 2016.

BRL 9339 De milieuhygiënische kwaliteit van duurzaam waterglasgebonden grond voor in situ toepassing in bouwkundige en civieltechnische werken, versie van 26 mei 2015.

BRL 9341 Steenachtige substraten, versie van 25 februari 2016.

BRL 9345 Slakken en slakmengsels voor toepassing in GWW-werken, versie van 7 oktober 2015.

Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een aangewezen werkzaamheid "produceren van bouwstoffen" moet er dus op een van de genoemde BRL een erkende kwaliteitsverklaring kunnen worden afgegeven voor de granuliet.

Het is duidelijk dat de BRL 9321 'Milieuhygiënische kwaliteit van industriezand en (gebroken) industriegrond, versie van 4 november 2014' niet van toepassing is omdat het granuliet niet voldoet aan de omschrijving in het toepassingsgebied onder 1.2 van de BRL 9321. Hierin staat dat ..'deze beoordelingsrichtlijn niet bedoeld is voor materiaal dat een bewerking heeft ondergaan anders dan scheiden, wassen of breken.' Granuliet is een graniet dat wordt verkregen bij het slijpen van graniet.

Verder staat in de BRL onder '2. Definities' de definitie van Industriezand en (gebroken) industriegrond 'van nature in de bodem voorkomend sedimentair materiaal'. Ook hier is geen sprake van omdat het granuliet vrij komt bij de productie van granieten granulaat. Granuliet is een industrieel bijproduct en geen natuurproduct.

2. Welke BRL is van toepassing ?
3. Is deze BRL overtreden door de producent, de certificerende instelling en de toepasser ?

Omdat er geen andere BRL van toepassing is wat betreft het handelen van het bedrijf Graniet Import Benelux B.V., gaat het niet om een aangewezen werkzaamheid en kan er dus ook geen overtreding zijn van een BRL die van toepassing is en is er dus ook geen overtreding van artikel 15, 16 of 18 Bbk. De vraag is of artikel 28 Bbk dan van toepassing is.

Artikel 28

1. Het vervaardigen, invoeren, voor toepassing in Nederland of voor handelsdoeleinden voor de Nederlandse markt voorhanden hebben, vervoeren, aan een ander ter beschikking stellen of toepassen van bouwstoffen is verboden, tenzij:

a. de samenstellings- en emissiewaarden van de bouwstof zijn bepaald aan de hand van de parameters, die in bijlage 1 van dit besluit zijn vermeld en bij regeling van Onze Ministers zijn aangewezen, overeenkomstig de bij regeling van Onze Ministers gestelde

methoden door of onder toezicht van een persoon of instelling die daartoe beschikt over een erkenning;

b. een bij regeling van Onze Ministers aangewezen persoon of instelling op een bij regeling van Onze Ministers voorgeschreven wijze heeft vastgesteld dat de waarden, bedoeld onder a, de bij regeling van Onze Ministers vastgestelde maximale samenstellings- en emissiewaarden niet overschrijden;

c. uit een milieuhygiënische verklaring, die is afgegeven onder bij regeling van Onze Ministers vastgestelde voorwaarden, blijkt dat wordt voldaan aan het bepaalde in onderdeel a en b; en

d. een afleveringsbon bij de desbetreffende partij aanwezig is die de bij regeling van Onze Ministers vastgestelde gegevens bevat.

2. Bij regeling van Onze Ministers wordt bepaald in welke gevallen een afleveringsbon als bedoeld in het eerste lid, onder d niet vereist is.

3. Degene die de bouwstoffen toepast bewaart de bijbehorende milieuhygiënische verklaring en de afleveringsbon gedurende vijf jaar na het tijdstip waarop de bouwstoffen zijn toegepast en verstrekt die verklaring of afleveringsbon op verzoek van het bevoegd gezag.

4. Bij regeling van Onze Ministers worden regels gesteld met betrekking tot het samenvoegen en splitsen van partijen bouwstof.

5. Het is verboden om bouwstoffen toe te passen in strijd met de artikelen 5, eerste lid en 7 van dit besluit.

Volgens artikel 28 van het Bbk is bij het vervaardigen, `voor handelsdoeleinden voor de Nederlandse markt voorhanden hebben van een bouwstof, vervoeren en ter beschikking stellen van de bouwstof verplicht om te beschikken over een milieuhygiënische verklaring (zoals een erkende kwaliteitsverklaring) én een afleverbon van de producent.

Dit betekent dat het bedrijf Graniet Import Benelux B.V. over een milieuhygiënische verklaring genoemd onder eerste lid onder c. en een onder het eerste lid onder d. genoemde afleverbon moet beschikken bij het voorhanden hebben van een bouwstof zoals hier het geval is. Uit deze milieuhygiënische verklaring moet blijken dat wordt voldaan aan onderdeel a en b.

Conclusie:

- De **producent** moet beschikken over een milieuhygiënische verklaring waaruit blijkt dat wordt voldaan aan onderdeel a en b van artikel 28 Bbk. Hier voldoet het bedrijf niet aan. De MHV verklaring zijnde een productcertificaat op basis van de BRL 9321 waarover Graniet Import BV beschikt, had eigenlijk niet op basis van de BRL 9321 mogen worden afgegeven omdat de BRL 9321 daar niet over gaat. Er is dus sprake van overtreding van artikel 28 Bbk.
- De MHV zijnde een productcertificaat op basis van de BRL 9321 waarover Graniet Import BV beschikt is terecht geweigerd door RWS Oost Nederland. (Graniet Import Benelux is erkend voor de BRL 9321 en de BRL 9324 (zie bovenstaande lijst)).
- Eigenlijk zou de erkenning voor de BRL 9321 moeten worden ingetrokken maar zolang dit niet is gebeurd heeft de kwaliteitsverklaring in ieder geval zijn werking verloren omdat de bouwstof niet onder de BRL 9321 valt.

- Overigens dient in het kader van het milieubelang, de flora en fauna onder water, te worden voorkomen dat het granuliet wordt toegepast in verschillende voormalige zandputten zoals de Honswijkerplas. Hier rust in het kader van de zorgplicht van artikel 7 Bbk de verantwoordelijkheid bij de toepasser zoals terecht is geconstateerd door RWS.
- **Graniet Import Benelux B.V., zijnde de toepasser**, de redenering die hierboven is opgesteld voor de producent, geldt ook voor de toepasser.
- **SGS-Intron, de certificerende instelling**, verricht de aangewezen werkzaamheid als bedoeld onder artikel 2.1., eerste lid onder b. van de Regeling bodemkwaliteit: het 'afgeven van kwaliteitsverklaringen op grond van een nationale BRL'. De BRL op basis waarvan SGS-Intron in dit geval een kwaliteitsverklaring heeft afgegeven aan de toepasser is de BRL 9321 Milieuhygiënische kwaliteit van industriezand en (gebroken) industrie-grind, versie van 4 november 2014.
- SGS-Intron overtreedt artikel 18 Bbk omdat ze in strijd met de BRL 9321 een certificaat afgeven terwijl ze hadden moeten weten dat de BRL 9321 hier niet op van toepassing is.
Door een certificaat af te geven dat in strijd is met BRL 9321 (artikel 18 Bbk) omdat zij had moeten weten dat granuliet een bouwstof is en geen grond heeft SGS-Intron eveneens gehandeld in strijd met artikel 16 Bbk doordat ze het resultaat van de werkzaamheid (het afgeven van kwaliteitsverklaringen) dat geen betrouwbaar beeld verschaft van de eigenschappen aan de opdrachtgever ter beschikking heeft gesteld. Zie ook de redenering in de Certicon uitspraak (RVS:2013:2850).

Uit de Certicon uitspraak van de Raad van State blijkt dat aangezien Certicon in strijd met het protocol heeft gehandeld, de rapporten van de desbetreffende partijkeuringen geen betrouwbaar beeld gaven van de eigenschappen, aard, hoedanigheid en samenstelling van de partijen. Nu de betrokken in het protocol neergelegde voorschriften naar het oordeel van de Afdeling duidelijk zijn, heeft de staatssecretaris zich op het standpunt kunnen stellen dat Certicon dit wist dan wel redelijkerwijs had kunnen vermoeden.

Om het granuliet te mogen vervaardigen, invoeren, voor toepassing in Nederland of voor handelsdoeleinden voor de Nederlandse markt voorhanden te hebben, te vervoeren, aan een ander ter beschikking stellen of toe te passen had de producent op grond van artikel 28 Bbk moet een producent beschikken over een partijkeuring waaruit blijkt dat wordt voldaan aan het eerste lid, onderdeel a en b van artikel 28 Bbk. Dit staat in onderdeel c.

Het kan dan gaan om een partijkeuring die is afgegeven op basis van protocol 1002. Het gaat dan om de werkzaamheid genoemd onder artikel 2.1., eerste lid onder i, van de Regeling bodemkwaliteit 'monsterneming partijkeuring niet-vormgegeven bouwstoffen'.

Toetsing milieuhygiënische kwaliteit van Granuliet

█ en █, Schreurs Milieuconsult

12 april 2019

Aan Schreurs Milieuconsult is de vraag gesteld de milieuhygiënische kwaliteit van Granuliet te toetsen. Om een zo volledig mogelijk antwoord te geven beschouwen we de variabelen die van invloed kunnen zijn en wordt het Granuliet getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit met invulling van de zorgplicht.

Oorsprong en samenstelling Granuliet

Granuliet, ook wel Noordse Leem genoemd, ontstaat bij de winning, het breken en zeven van primair gesteente. De minerale delen zijn afkomstig uit de Schotse en Noorse bodem en komen altijd van dezelfde locaties. Beide locaties zijn petrografisch in kaart gebracht, deze rapporten geven aan dat beide bronnen een homogene structuur en samenstelling hebben. Tijdens het bewerkingsproces van breken en zeven veranderen de delen mineralogisch niet. De gradering van ca. 63 µm tot 1 mm wordt ontwaterd met cyclonen. De minerale deeltjes tot ca. 63 µm worden middels een flocculatie- en bezinkproces ontwaterd tot een steekvast product genaamd Granuliet hetgeen homogeen van structuur en samenstelling is.

Invloed flocculant en proceswater op de milieuhygiënische kwaliteit

Achtergrondinformatie Flocculant

Het gebruikte flocculant betreft het polymeer Ecopure P-1715, een polyacrylamide.

Polyacrylamiden worden veelvuldig toegepast, voorbeelden hiervan zijn het zuiveren van drinkwater, de behandeling van afvalwater, als bodemverbeteraar voor akkerlanden of als erosiebeperking van de grond bij bouwplaatsen.

Het Veiligheidsinformatieblad (Verordening (EG) Nr. 1907/2006 (REACH) EcoPure 1715) geeft aan dat EcoPure 1715 geen gevaarlijke bestanddelen bevat overeenkomstig de EU verordening.

De stof is niet persistent, geeft geen ophoping in organismen en is niet toxisch, het bevat geen PBT of zPzB stoffen.

Het aandeel flocculant in het Granuliet is zeer gering, < 0,01%.

Aangezien het flocculant niet toxisch is, onschuldig voor organismen en in een zeer lage concentratie wordt toegepast wordt de milieuhygiënische kwaliteit van Granuliet niet negatief beïnvloed.

Verder kan worden vermeld dat het flocculant geurloos is.

Achtergrondinformatie waswater

In het productieproces worden grote hoeveelheden water gebruikt en dit kan dus van invloed zijn op de milieuhygiënische kwaliteit van het Granuliet. Aangezien alleen gewassen wordt met drinkwater, wordt de milieuhygiënische kwaliteit van Granuliet niet negatief beïnvloed.

Milieuhygiënische toetsing conform het Besluit bodemkwaliteit

Granuliet is conform het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) grond (zie Bijlage 1) en dient dus getoetst te worden middels een samenstellingsonderzoek. Hiervan zijn tal van analyses beschikbaar die een constant beeld laten zien van het niveau achtergrondwaarde (AW) conform het Bbk.

Aan de hand van de meest recente partijkeuring, rapport 819.005_001 van Dibec Milieutechnisch advies, bespreken wij hier de bevindingen.

Samenvatting partijkeuring Dibec

Titel:	Partijkeuring Partij 101 zand 0-63µm Amerikahaven 2 te Amsterdam
Rapportnummer:	819.005_001
Status:	definitief
Datum:	27 februari 2019
Afdeling:	DIBEC Milieutechnisch advies

Conclusie

Op basis van de onderzoeksresultaten dient de onderzochte partij zand 0-63µm, met een geschatte omvang van 6.000 m³, als **“Achtergrondwaarde grond”** gekwalificeerd te worden. De partij is conform het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit vrij toepasbaar.

Er zijn geen verhoogde PFOS en PFOA gehalten aangetoond en blijven dus onder de streefwaarde van 0,1 µg/kg d.s. Dit geeft geen aanleiding om de bodemkwaliteit te veranderen.

Nadere toelichting door Schreurs Milieuconsult

De hierboven beschreven partijkeuring omvat een analyse op alle stoffen van het standaardpakket A, verplicht voor onderzoek aan landbodem, regionale waterbodem, partijen grond en aan baggerspecie uit regionaal water. Dit Pakket A omvat:

- Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Zn)
- Som PCB's (7 stuks)
- Som PAK (10 stuks)
- Minerale olie

Daarnaast is het Granuliet onderzocht op de aanwezigheid van PFOS en PFOA.

Geen van de geanalyseerde stoffen is aangetroffen in gehalten boven het niveau van de achtergrondwaarden (AW) zoals beschreven in het Bbk (zie Bijlage 2). Granuliet voldoet daarmee aan de eisen die door het Bbk worden gesteld aan grond van AW-niveau. Deze grond is vrij toepasbaar.

Zorgplicht

Granuliet heeft een zeer laag organisch stofgehalte (<0,2 %) waardoor het zeer voedselarm is en de omgeving niet nadelig zal beïnvloeden door bijvoorbeeld een overmaat aan nutriënten.

De pH is ca. 8 en heeft daarmee geen invloed op de milieuhygiënische kwaliteit van de omgeving.

Granuliet heeft een volledig natuurlijke herkomst en is daarmee niet verdacht op het voorkomen van asbest en PFOS en PFOA. Om alle mogelijke risico's uit te sluiten is dit wel onderzocht, gebleken is dat Granuliet geen asbest, PFOS of PFOA bevat.

Hoewel niet vereist voor AW grond is van het Granuliet ook nog de emissie (uitlooggedrag) bepaald voor de volgende stoffen:

- Zware metalen (Sb, As, Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Se, Sn, V, Zn)
- Zouten (Br, Cl, F, SO₄)

De emissie voldoet voor al deze stoffen ruimschoots aan de maximale waarden zoals gesteld voor grootschalige bodemtoepassingen (GBT) in de Regeling Bodemkwaliteit Bijlage B. De resultaten zijn weergegeven in Bijlage 3.

Naast onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van Granuliet heeft Gerard Kruse Advies onderzoek uitgevoerd naar de bezinksnelheidkarakteristieken. Deze bezinksnelheid is afgezet tegen die van natuurlijk afgezette klei uit Nederland en zand. De bevindingen zijn hieronder weergegeven, de rapportage is toegevoegd als Bijlage 4.

Titel:	Kolombezinkproef Noordse Leem
Rapportnummer:	Dr2017002001
Datum:	15 mei 2018
Bedrijf:	Gerard Kruse Advies

Bevindingen

De bezinksnelheid van Noordse Leem in vergelijking met zand en natuurlijk afgezette klei uit Nederland is nagegaan met kolombezinkproeven. De transparantie van het bovenstaande water in de kolom met Noordse Leem is na ongeveer 36 uur veel hoger dan die van de natuurlijke klei. Het vaste stofgehalte van het bovenstaande water in de Noordse Leem kolom bedraagt na 69 uur 22.37 mg/L. Voor de kolom met klei is dat 47.03 mg/L. Er zijn geen aanwijzingen voor zogenaamd colloïdaal gedrag voor Noordse Leem in water.

De waarde van 22.37 mg/L is aanmerkelijk lager dan de waarde van 50 mg/L die in globale zin wel wordt gehanteerd als referentie waar beneden de helderheid van oppervlaktewater geen relevante ecologische invloed meer heeft voor oppervlaktewateren in Nederland. Noordse Leem heeft daarmee een geringere invloed op de transparantie en vertroebeling van oppervlaktewater dan een mengsel van natuurlijke klei en water.

Samenvatting en conclusie

De milieuhygiënische kwaliteit van Granuliet is getoetst aan het Bbk standaard pakket voor grond.

Uit deze toetsing blijkt dat Granuliet ruimschoots voldoet aan de AW kwaliteit (vrij toepasbare grond).

Ondanks dat Granuliet niet verdacht is op deze stoffen is er ook onderzoek uitgevoerd naar PFOS, PFOA en asbest. Deze stoffen zijn niet aangetoond.

Om invulling te geven aan de zorgplicht is daarnaast onderzoek gedaan naar de het colloïdaal gedrag, de pH-waarde en geur en is de emissie bepaald van zware metalen en zouten. Ook hieruit blijkt dat Granuliet geen risico oplevert voor mens en natuur en de emissie ruimschoots aan de normen voldoet. Tot slot heeft Granuliet een zeer laag organisch stofgehalte waardoor er geen belasting is door nutriënten.

Samengevat wordt geconcludeerd dat Granuliet grond is van AW kwaliteit die vrij toepasbaar is op zowel landbodem als in oppervlaktewater. Er zijn geen risico's ten aanzien van mens of natuur.

BIJLAGE 2

SAMENSTELLINGSWAARDEN GRANULIET

DIBEC BV

[REDACTED]
Celsiusbaan 4b/c
3439 NC NIEUWEGEIN

Blad 1 van 10

Uw projectnaam : Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
Uw projectnummer : 819.005_001
SYNLAB rapportnummer : 12962351, versienummer: 1
Rapport-verificatienummer : WX6AFDCJ

Rotterdam, 20-02-2019

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project 819.005_001. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 10 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Analyserapport

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
 Projectnummer 819.005_001
 Rapportnummer 12962351 - 1

Orderdatum 30-01-2019
 Startdatum 30-01-2019
 Rapportagedatum 20-02-2019

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie		
001	AP 04 Grond	MM101A MM101A		
002	AP 04 Grond	MM101B MM101B		

Analyse	Eenheid	Q	001	002
droge stof	gew.-%	Q	81.0	81.2
aangeleverd monster	kg		11	11
gewicht artefacten	g		<1	<1
aard van de artefacten	-		geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	Q	<0.2	<0.2
KORRELGROOTTEVERDELING				
min. delen <2um	% vd DS	Q	14	14
pH-grond (CaCl ₂)	-	Q	8.1	8.2
temperatuur t.b.v. pH	°C		19.4	19.6
METALEN				
barium	mg/kgds	Q	480	470
cadmium	mg/kgds	Q	<0.17	<0.17
kobalt	mg/kgds	Q	8.1	8.1
koper	mg/kgds	Q	7.8	7.8
kwik	mg/kgds	Q	<0.05	<0.05
lood	mg/kgds	Q	12	12
molybdeen	mg/kgds	Q	<0.5	<0.5
nikkel	mg/kgds	Q	24	24
zink	mg/kgds	Q	49	48
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN				
naftaleen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
antracene	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
fenantreen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
fluoranteen	mg/kgds	Q	0.01	<0.01
benzo(a)antracene	mg/kgds	Q	0.02	0.01
chryseen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
benzo(a)pyreen	mg/kgds	Q	0.01	<0.01
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	Q	0.089 ¹⁾	0.073 ¹⁾
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)				
PCB 28	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 118	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	Q	<1	<1

Analyserapport

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
 Projectnummer 819.005_001
 Rapportnummer 12962351 - 1

Orderdatum 30-01-2019
 Startdatum 30-01-2019
 Rapportagedatum 20-02-2019

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie			
001	AP 04 Grond	MM101A MM101A			
002	AP 04 Grond	MM101B MM101B			

Analyse	Eenheid	Q	001	002
PCB 180	µg/kgds	Q	<1	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	Q	4.9 ¹⁾	4.9 ¹⁾
<i>MINERALE OLIE</i>				
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		<5	<5
fractie C22-C30	mg/kgds		10	10
fractie C30-C40	mg/kgds		10	10
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	Q	20	20

Analyserapport

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
Projectnummer 819.005_001
Rapportnummer 12962351 - 1

Orderdatum 30-01-2019
Startdatum 30-01-2019
Rapportagedatum 20-02-2019

Monster beschrijvingen

- 001 * Het laboratoriumonderzoek is uitgevoerd in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit.
- 002 * Het laboratoriumonderzoek is uitgevoerd in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit.

Voetnoten

- 1 De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Analyserapport

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
Projectnummer 819.005_001
Rapportnummer 12962351 - 1

Orderdatum 30-01-2019
Startdatum 30-01-2019
Rapportagedatum 20-02-2019

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
--------	--------------	---------------------

003	Grond	MM101A
004	Grond	MM101B

Analyse	Eenheid	Q	003	004
---------	---------	---	-----	-----

ANALYSES UITGEVOERD DOOR DERDEN

Linear			zie bijlage	zie bijlage
PFOS+PFOA+Branched				
PFOS				

Analyserapport

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
 Projectnummer 819.005_001
 Rapportnummer 12962351 - 1

Orderdatum 30-01-2019
 Startdatum 30-01-2019
 Rapportagedatum 20-02-2019

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
Linear PFOS+PFOA+Branched PFOS	Grond	Analyse uitbesteed
Linear PFOS+PFOA+Branched PFOS	Grond	Idem
droge stof	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-II en analyse conform NEN-EN 15934
aard van de artefacten	AP 04 Grond	Conform AP04-V en conform NEN-EN 16179
organische stof (gloeiverlies)	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-IV en conform NEN 5754
min. delen <2um	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-III en conform NEN 5753
pH-grond (CaCl2)	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-I en conform NEN-ISO 10390
barium	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-V en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
cadmium	AP 04 Grond	Idem
kobalt	AP 04 Grond	Idem
koper	AP 04 Grond	Idem
kwik	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-VI en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
lood	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-V en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
molybdeen	AP 04 Grond	Idem
nikkel	AP 04 Grond	Idem
zink	AP 04 Grond	Idem
naftaleen	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-IX
antracene	AP 04 Grond	Idem
fenantreen	AP 04 Grond	Idem
fluoranteen	AP 04 Grond	Idem
benzo(a)antracene	AP 04 Grond	Idem
chryseen	AP 04 Grond	Idem
benzo(a)pyreen	AP 04 Grond	Idem
benzo(ghi)peryleen	AP 04 Grond	Idem
benzo(k)fluoranteen	AP 04 Grond	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	AP 04 Grond	Idem
PCB 28	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-X
PCB 52	AP 04 Grond	Idem
PCB 101	AP 04 Grond	Idem
PCB 118	AP 04 Grond	Idem
PCB 138	AP 04 Grond	Idem
PCB 153	AP 04 Grond	Idem
PCB 180	AP 04 Grond	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	AP 04 Grond	Idem
totaal olie C10 - C40	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-XI en conform NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	E1702435	30-01-2019	30-01-2019	ALC291
002	E1691130	30-01-2019	30-01-2019	ALC291
003	X1244959	30-01-2019	30-01-2019	ALC201
004	Y7533391	28-01-2019	30-01-2019	ALC201

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
Projectnummer 819.005_001
Rapportnummer 12962351 - 1

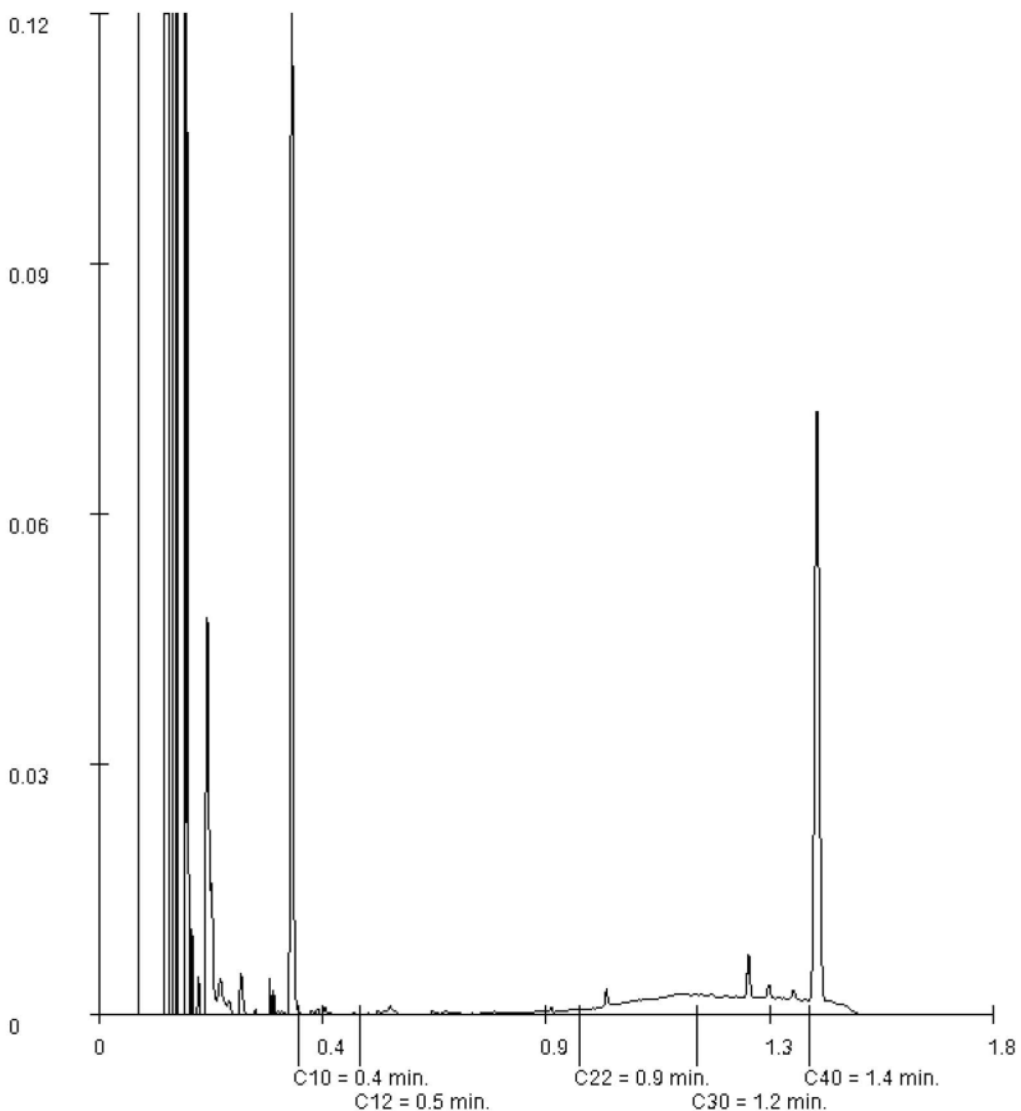
Orderdatum 30-01-2019
Startdatum 30-01-2019
Rapportagedatum 20-02-2019

Monsternummer: 001
Monster beschrijvingen MM101AMM101A

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
Projectnummer 819.005_001
Rapportnummer 12962351 - 1

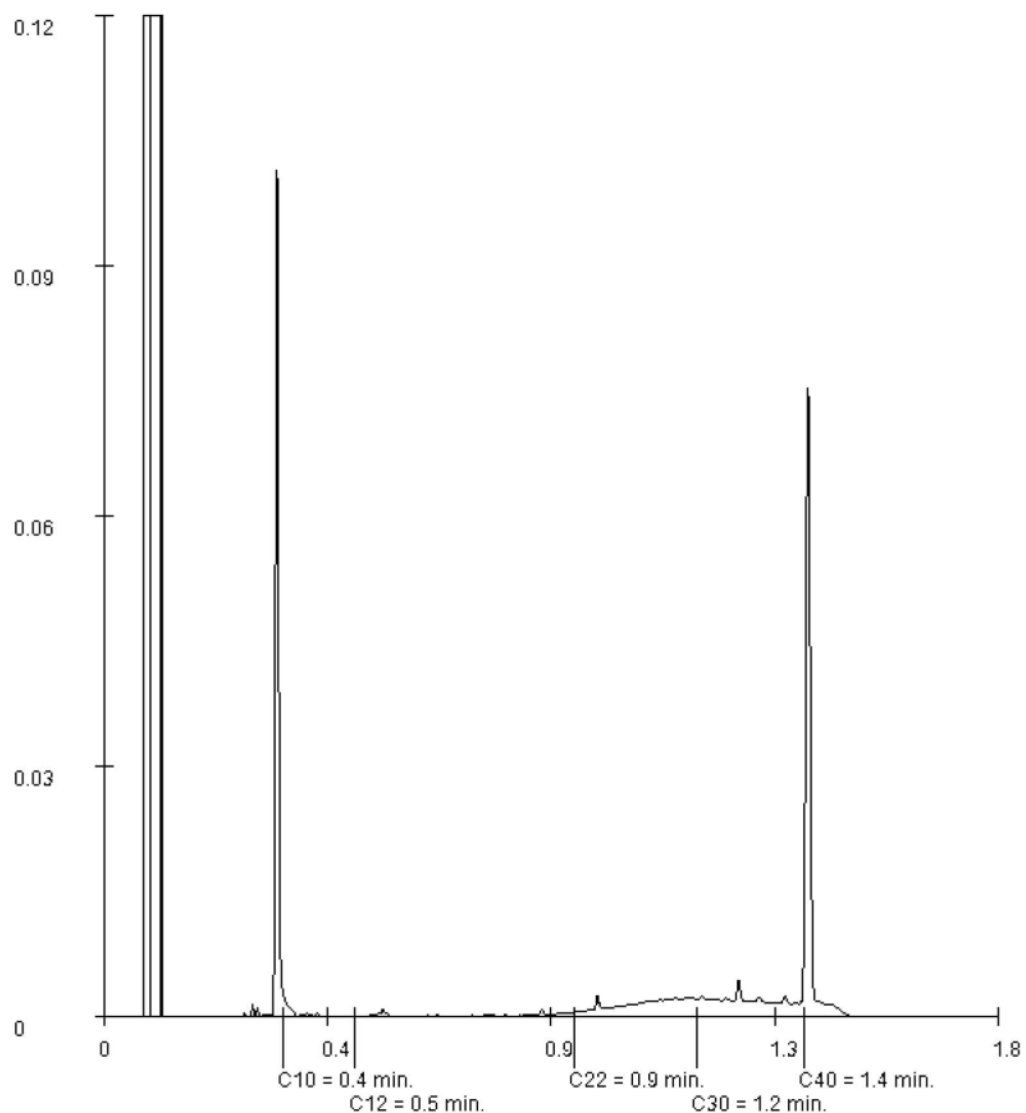
Orderdatum 30-01-2019
Startdatum 30-01-2019
Rapportagedatum 20-02-2019

Monsternummer: 002
Monster beschrijvingen MM101BMM101B

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB

Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden

Tel: [redacted] Fax: [redacted]

Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

 Akred. nr 1006
 Proving
 ISO/IEC 17025

REPORT

Page 1 (1)

issued by an Accredited Laboratory

Report No. 19049488

Assigner

 SYNLAB Analytics & Services BV
 Rotterdam

 Steenhouwerstraat 15
 3194 AG ROTTERDAM

Applies to

Information about the project
Soil

Project number : 12962351

Information about sample and sampling

Sampling date	: 2019-01-30	Date of Arrival	: 2019-02-07
Sample name	: 12962351-003 MM101A	Time of Arrival	: 1140
Depth of sampling	: -		
Sampler	: -		
Invoice reference	: P75771		

Results of the analyses

Test method	Analysis / Investigation of	Result	Uncertainty	Unit
SS-EN 11465	Dry substance	80.9	± 8.09	%
DIN 38414-14 mod.	PFOS, linear	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOS, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
Calculated	PFOS, total	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, linear	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
Calculated	PFOA, total	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS

PFOS = Perfluorooctane sulfonate PFOA = Perfluorooctane acid

 The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage $k = 2$. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

Linköping 2019-02-19

The report has been reviewed and approved by

Control number 4416-0500-0656-0450

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB

 Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
 Tel: [redacted] Fax: [redacted]
 Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

 Akred. nr 1006
 Proving
 ISO/IEC 17025

REPORT

Page 1 (1)

issued by an Accredited Laboratory

Report No. 19049489
Assigner
SYNLAB Analytics & Services BV
Rotterdam
Steenhouwerstraat 15
3194 AG ROTTERDAM
Applies to
Information about the project
Soil

Project number : 12962351

Information about sample and sampling

Sampling date	: 2019-01-30	Date of Arrival	: 2019-02-07
Sample name	: 12962351-004 MM101B	Time of Arrival	: 1140
Depth of sampling	: -		
Sampler	: -		
Invoice reference	: P75771		

Results of the analyses

Test method	Analysis / Investigation of	Result	Uncertainty	Unit
SS-EN 11465	Dry substance	81.8	± 8.18	%
DIN 38414-14 mod.	PFOS, linear	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOS, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
Calculated	PFOS, total	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, linear	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
Calculated	PFOA, total	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS

PFOS = Perfluorooctane sulfonate PFOA = Perfluorooctane acid

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage k = 2. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.
Linköping 2019-02-19

The report has been reviewed and approved by

OPDRACHTGEVER

Naam Granet Import Beselex BV
 Contactpersoon
 Adres
 Postcode Plaats
 Referentie

PROJECT

Naam Granet Import Zand 0-63 Partij 101
 ID opdracht
 Code
 Ordernr
 Datum

MONSTERS

M1 -
 M2 -
 M3 -

Toetsen aan het Besluit bodemkwaliteit (Bbk)

AO

Bepaling KWALITEIT van de PARTIJ

UITGANGSPUNTEN

Materiaal	Grond	Uitvoerder	Gebruiker
Partijgrootte		Pakket	Alle stoffen
Aantal monsters			
Aantal grepen			

STR400 VS.01 20190305

Toets dd:
 10-4-2019

STOFFEN	MEETWAARDEN		TOETSRESULTATEN LANDBODEM						
	[mg/kg]		ALGEMEEN			VERSPREIDEN	GROOTSCHALIG		
	<-waarde* #	Invoer ¹	Gestand. ²	Vrij toepasbaar			-	Vrij toepasbaar	
				AW	Wonen	Industrie	Verspreiden over aangrenzend perceel	Samenstelling	Emissie
Anorganische stoffen			voldoet	voldoet	voldoet		voldoet	voldoet	
msPAF%									
Organisch stof %	0,140								
Lutum%	14,000								
pH CaCl2	8,150								
Metalen									
Barium Ba	<	475	736	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
Cadmium Cd	!	0,119	0,173	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
Cobalt Co		8,10	12,3	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
Koper Cu		7,80	11,4	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
Kwik Hg	!	0,035	0,042	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
Lood Pb		12,0	15,5	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
Molybdeen Mo	!	0,350	0,350	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
Nikkel Ni		24,0	35,0	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
Zink Zn		48,5	71,5	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
	! : <-Rapportagegrens								
Organische stoffen			voldoet	voldoet	voldoet		voldoet		
msPAF%									
Som parameters									
Minerale olie		20,0	100	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
PAK's totaal (som 10)		0,081	0,081	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
PCB's (som 7)	#	0,0049	0,025	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	
Individuele parameters									
PAK's									
naphaleen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
fenantreen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
antracen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
fluorantheen			0,0085	0,0085	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
chryseen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
benzo(a)antracen			0,015	0,015	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
benzo(a)pyreen			0,0085	0,0085	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
benzo(k)fluorantheen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
benzo(g,h,i)pyreen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
Gechlororeerde koolwaterstoffen									
PCB 28	!	<	0,00070	0,0035	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
PCB 52	!	<	0,00070	0,0035	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
PCB 101	!	<	0,00070	0,0035	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
PCB 118	!	<	0,00070	0,0035	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
PCB 138	!	<	0,00070	0,0035	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
PCB 153	!	<	0,00070	0,0035	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	
PCB 180	!	<	0,00070	0,0035	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis	

*=uitgeschakeld voor Generiek
 **=uitgeschakeld voor Verspreiden
 ***=uitgeschakeld voor Grootchalig

! : <-Rapportagegrens
 #: Alle individuele stoffen <RG dus som voldoet.

Opmerkingen bij toetsen

- gemiddelde meetwaarde na <-correctie
- De gestandaardiseerde meetwaarden na correctie a.h.v. het Lutum-gehalte en Organisch Stof gehalte.
- Indien één (of meer) bij berekening van gemiddelde van de monsters een <-waarde heeft, dan verschijnt hier '<'

--

OPDRACHTGEVER

Naam: Graniet Import Besehou BV
 Contactpersoon:
 Adres:
 Postcode Plaats:
 Referentie:

PROJECT

Naam: Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
 ID opdracht:
 Code:
 Ordernr:
 Datum:
 AO

MONSTERS

M1 -
 M2 -
 M3 -

Toetsen aan het Besluit bodemkwaliteit (Bbk)

Bepaling KWALITEIT van de PARTIJ

UITGANGSPUNTEN

Materiaal	Grond	Uitvoerder	Gebruiker
Partijgrootte		Pakket	Alle stoffen
Aantal monsters			
Aantal grepen			

STR400 PR.01 20190305
 Toets dd:
 10-4-2019

STOFFEN	MEETWAARDEN		TOETSRESULTATEN WATERBODEM					
	[mg/kg]		ALGEMEEN			VERSPREIDEN	GROOTSCHALIG	
	Invoer ¹	Gestand. ²	Vrij toepasbaar			—	Vrij toepasbaar	
	<-waarde ³		AW	A	B	over oppervlaktewater Zoet water	Samenstelling	Emissie
Anorganische stoffen								
Organisch stof %		0,140	voldoet	voldoet	voldoet		voldoet	voldoet
Lutum% ³		14,000						
pH CaCl2		8,150						
Metalen								
Barium Ba		475	geen eis	geen eis	geen eis		geen eis	geen eis
Cadmium Cd	!	<	0,119	0,173	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Cobalt Co		8,10	voldoet	voldoet	voldoet		voldoet	voldoet
Koper Cu		7,80	voldoet	11,4	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Kwik Hg	!	<	0,035	0,042	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Lood Pb		12,0	voldoet	15,5	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Molybdeen Mo	!	<	0,350	0,350	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Nikkel Ni		24,0	voldoet	35,0	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Zink Zn		48,5	voldoet	71,5	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
! : < Rapportagegrens								
Organische stoffen								
Som parameters								
Minerale olie		20,0	voldoet	voldoet	voldoet		voldoet	voldoet
PAK's totaal (som 10)		0,081	voldoet	0,081	voldoet		voldoet	voldoet
PCB's (som 7)	#	0,0049	voldoet	0,025	voldoet		voldoet	voldoet
Individuele parameters								
PAK's								
nafaleen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
fsantreen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
antraceen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
fluorantheen			0,0085	0,0085	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
chryseen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
benzo(a)antraceen			0,015	0,015	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
benzo(a)pyreen			0,0085	0,0085	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
benzo(k)fluorantheen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
indeno(1,2,3cd)pyreen	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
benzo(ghi)perylene	!	<	0,0070	0,0070	geen eis	geen eis	geen eis	geen eis
Gechloreerde koelwaterstoffen								
PCB 28	!	<	0,00070	0,0035	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
PCB 52	!	<	0,00070	0,0035	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
PCB 101	!	<	0,00070	0,0035	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
PCB 118	!	<	0,00070	0,0035	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
PCB 138	!	<	0,00070	0,0035	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
PCB 153	!	<	0,00070	0,0035	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
PCB 180	!	<	0,00070	0,0035	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet

*=uitgeschakeld voor Gemeenk
 **=uitgeschakeld voor Verspreiden
 ***=uitgeschakeld voor Grootschalig

! : < Rapportagegrens
 #: Alle individuele stoffen <RG dus som voldoet.

Opmerkingen bij toetsen

- 1: gemiddelde meetwaarde ná <-correctie
- 2: De gestandaardiseerde meetwaarden na correctie a.h.v. het Lutum-gehalte en Organisch Stof-gehalte
- 3: Indien één (of meer bij berekening van gemiddelde) van de monsters een <-waarde heeft, dan verschijnt hier '<'

BIJLAGE 3

EMISSIEWAARDEN GRANULIET

Analysrapport

Graniet Import Benelux BV

[redacted]
Amerikahavenweg 2
1045 AC AMSTERDAM

Blad 1 van 5

Uw projectnaam : Productiecontrole november 2014
Uw projectnummer : GM092014
ALcontrol rapportnummer : 12579015, versienummer: 1

Rotterdam, 09-08-2017

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project GM092014. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analysrapport.

Het onderzoek is, met uitzondering van eventueel door derden uitgevoerd onderzoek, uitgevoerd door ALcontrol B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL).

Dit analysrapport bestaat inclusief bijlagen uit 5 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Analyserapport

Projectnaam Productiecontrole november 2014
 Projectnummer GM092014
 Rapportnummer 12579015 - 1

Orderdatum 12-07-2017
 Startdatum 12-07-2017
 Rapportagedatum 09-08-2017

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
--------	--------------	---------------------

001	AP 04 Grond	Periodiek onderzoek
-----	-------------	---------------------

Analyse	Eenheid	Q	001
---------	---------	---	-----

droge stof	gew.-%	Q	78.0
aangeleverd monster	kg		14
gewicht artefacten	g		<1
aard van de artefacten	-		geen

KOLOMPROEF

datum start	-	Q	14-07-2017
datum einde	-	Q	06-08-2017
L/S=1	ml/g	Q	1.0
L/S=9	ml/g	Q	9.0
L/S=10 cumulatief	ml/g	Q	10
eind ph na LS1	-	Q	7.98
eind ph na LS10	-	Q	7.71
EC na LS1	µS/cm	Q	482
EC na LS10	µS/cm	Q	135

ELUAAT METALEN

antimoon (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.009
arsen (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.2
barium (E l/s 10)	mg/kgds	Q	1.11
cadmium (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.007
kobalt (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.07
chrom (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.1
koper (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.1
kwik (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.005
lood (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.3
molybdeen (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.05
nikkel (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.2
seleen (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.009
tin (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.02
vanadium (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.3
zink (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.7
antimoon na LS10	µg/l	Q	<0.9
arsen na LS10	µg/l	Q	<20
barium na LS10	µg/l	Q	111
cadmium na LS10	µg/l	Q	<0.7
chrom na LS10	µg/l	Q	<10
kobalt na LS10	µg/l	Q	<7
koper na LS10	µg/l	Q	<10
kwik na LS10	µg/l	Q	<0.5
lood na LS10	µg/l	Q	<30
molybdeen na LS10	µg/l	Q	<5
nikkel na LS10	µg/l	Q	<20
seleen na LS10	µg/l	Q	<0.9
tin na LS10	µg/l	Q	<2.00
vanadium na LS10	µg/l	Q	<30
zink na LS10	µg/l	Q	<70

De met Q gemerkte analyses zijn geaccrediteerd door de RvA.

Paraaf :

Graniet Import Benelux BV

Blad 3 van 5

Analyserapport

Projectnaam Productiecontrole november 2014
Projectnummer GM092014
Rapportnummer 12579015 - 1

Orderdatum 12-07-2017
Startdatum 12-07-2017
Rapportagedatum 09-08-2017

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	AP 04 Grond	Periodiek onderzoek

Analyse	Eenheid	Q	001
---------	---------	---	-----

ELUAAT DIVERSE NATCHEMISCHE BEPALINGEN

Fluoride	mg/kgds	Q	5.4
bromide (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<0.8
chloride (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<100
sulfaat (E l/s 10)	mg/kgds	Q	<300
fluoride na LS10	mg/l	Q	0.54
bromide na LS10	mg/l	Q	<0.08
chloride na LS10	mg/l	Q	<10
sulfaat na LS10	mg/l	Q	<30

Analyserapport

Projectnaam Productiecontrole november 2014
Projectnummer GM092014
Rapportnummer 12579015 - 1

Orderdatum 12-07-2017
Startdatum 12-07-2017
Rapportagedatum 09-08-2017

Monster beschrijvingen

---

001 * Het laboratoriumonderzoek is uitgevoerd in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit.

Paraaf :

Analyserapport

Projectnaam Productiecontrole november 2014
 Projectnummer GM092014
 Rapportnummer 12579015 - 1

Orderdatum 12-07-2017
 Startdatum 12-07-2017
 Rapportagedatum 09-08-2017

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
droge stof	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-II en analyse conform NEN-EN 15934
aard van de artefacten	AP 04 Grond	Conform AP04-V en conform NEN-EN 16179
eind ph na LS1	AP 04 Grond Eluaat	conform NEN-EN-ISO 10523 en conform AP04-U-IV
eind ph na LS10	AP 04 Grond Eluaat	Idem
EC na LS1	AP 04 Grond Eluaat	Conform AP04-U-V, conform NEN-ISO 7888 en conform NEN-EN 27888
EC na LS10	AP 04 Grond Eluaat	Idem
antimoon (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Conform AP04-E-I, -II, -III, -IV, -V, -VI, -VII, -IX, -X, -XI, -XII, -XIII, -XIV, en -XV en conform NEN-EN-ISO 17294-2
arsen (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
barium (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
cadmium (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
kobalt (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
chrom (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
koper (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
kwik (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Conform AP04-E-VIII, conform NEN-EN-ISO 17852
lood (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Conform AP04-E-I, -II, -III, -IV, -V, -VI, -VII, -IX, -X, -XI, -XII, -XIII, -XIV, en -XV en conform NEN-EN-ISO 17294-2
molybdeen (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
nikkel (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
seleen (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
tin (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
vanadium (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
zink (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
kwik na LS10	AP 04 Grond Eluaat	Conform AP04-E-VIII, conform NEN-EN-ISO 17852
tin na LS10	AP 04 Grond Eluaat	Conform NEN-EN-ISO 17294-2
Fluoride	AP 04 Grond Eluaat	conform AP04-E-XVII,-XVIII en conform NEN-EN-ISO 10304-1
bromide (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
chloride (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
sulfaat (E l/s 10)	AP 04 Grond Eluaat	Idem
Kolomtest conform NEN7383	AP 04 Grond	Conform AP04-U-I en conform NEN 7383

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	E1510485	29-06-2017	29-06-2017	ALC291

Paraaf :

Toetsen Bouwstoffen aan het Besluit

OPDRACHTGEVER

Naam Graniet Import Benelux BV
Contactpersoon
Adres Amerikahavenweg 2
Postcode Plaats 1045 AC AMSTERDAM
Referentie

PROJECT

Naam
ID opdracht
Code
Ordernr
Datum

Toetsen aan het Besluit bodemkwaliteit (Bbk)

UITGANGSPUNTEN

Bouwstoffen

Type bouwstof N M1

Projectleider AO
Hergebruik? nee

Certificaat 12579015 -1

Chloride <= 5000 mg/l
Toepassing bodem

EMISSIE [mg/kg ds]

Anorganische stoffen		EMISSIE [mg/kg ds]			
		M1	M2	M3	Egem
<i>Metalen</i>					
Antimoon	Sb	<0,009			0,0063
Arseen	As	<0,2			0,140
Barium	Ba	1,11			1,11
Cadmium	Cd	<0,007			0,0049
Chroom	Cr	<0,1			0,070
Cobalt	Co	<0,07			0,049
Koper	Cu	<0,1			0,070
Kwik	Hg	<0,005			0,0035
Lood	Pb	<0,3			0,210
Molybdeen	Mo	<0,05			0,035
Nikkel	Ni	<0,2			0,140
Seleen	Se	<0,009			0,0063
Tin	Sn	<0,02			0,014
Vanadium	V	<0,3			0,210
Zink	Zn	<0,7			0,490
<i>Overige anorganische stoffen</i>					
Bromide	Br	<0,8			0,560
Chloride	Cl	<100			70,0
Fluoride	F	5,4			5,40
Sulfaat	SO4	<300			210

Opmerkingen

BIJLAGE 4

KOLOMBEZINKPROEF NOORDSE LEEM

Kolombezinkproef Noordse Leem

Auteur:

Projectnummer:

Dr2017002001

Datum:

15 mei 2018

Titel: Kolombezinkproef Noordse Leem

Opdrachtgever:
Graniet Import Benelux B.V.

Project:
Dr2017002001

Kenmerk:
GKA-2018001

Pagina's:
9

Trefwoorden:
Noordse Leem, bezinkproef, vertroebeling, transparantie

Versie: 1.0

Datum: 15 mei 2018

Status: Definitief

Samenvatting

Er zijn vergelijkende kolombezinkproeven bij 20°C uitgevoerd met natuurlijk afgezette klei uit Nederland, zand en Noordse Leem in leidingwater. Het vaste stofgehalte van het bovenstaande water van de bezinkkolom met Noordse Leem bedroeg na 69 uur ongeveer 22 mg/L en is, naar visuele waarneming, niet verminderd na ongeveer 36 uur na begin van bezinken. Het vaste stofgehalte van het bovenstaande water in de kolom met Noordse Leem was minder dan de helft van dat in de bezinkkolom met klei. Er zijn geen aanwijzingen voor relevant colloïdaal gedrag voor Noordse Leem in water.

Inhoudsopgave:

1	Inleiding	3
2	Materialen en methoden	4
2.1	Proefopzet	4
2.2	Beschrijving van de gebruikte soorten grond	4
3	Resultaten	6
4	Bevindingen	9

1 Inleiding

Het materiaal Noordse Leem is het fijne gruis dat vrijkomt bij het breken van gesteente afkomstig uit kwartsiet- en granietvoorkomens in Noorwegen, respectievelijk Schotland. Vanwege de eigenschappen van Noordse Leem, onder andere de zeer geringe waterdoorlatendheid, is het materiaal onder andere geschikt voor toepassing als waterbodemafdichting. Met de kolombezinkproef is informatie over het gedrag van Noordse Leem bij plaatsing onder water verkregen, met name met betrekking tot vertroebeling.

In het kader van onderzoek naar het functioneren van Noordse Leem in civieltechnische werken heeft Gerard Kruse Advies vergelijkende kolombezinkproeven uitgevoerd teneinde informatie over de bezinksnelheidkarakteristieken van Noordse Leem te verkrijgen. De proeven zijn uitgevoerd met respectievelijk Noordse Leem, natuurlijk afgezette klei uit Nederland en zand.

Het onderzoek is in opdracht van Graniet Import Benelux B.V. uitgevoerd. De bezinkproef is uitgevoerd in het kantoorgebouw van Graniet Import Benelux B.V. te Amsterdam en de benodigde vaste stofgehalte bepalingen zijn uitgevoerd door Deltares (Utrecht Castel laboratorium).

2 Materialen en methoden

2.1 Proefopzet

De proef betreft een vergelijking van de bezinksnelheid van natuurlijk afgezette klei uit Nederland en zand met die van Noordse Leem.

De proeven zijn uitgevoerd in glazen kolommen, zie Figuur 1, van ongeveer 0.4 m hoogte bij een omgevingstemperatuur van 20°C.

Ongeveer 300 gram van elk van de 3 typen grond is met leidingwater (Waternet Amsterdam, 7.6 °Duits, <https://www.waternet.nl/ons-water/drinkwater/waterkwaliteit/>) gemengd en zodanig intensief geroerd dat er geen herkenbare kluitjes meer aanwezig waren in de slurry. De slurry is overgebracht in de cilinders welke aangevuld zijn met leidingwater tot de kolom tot 500 cc was gevuld. De kolommen zijn elk na aanvullen intensief geroerd zodat er een homogeen water-grond mengsel in de kolom was. Het begin van bezinken was het verticaal plaatsen van de intensief gemengde kom.

Figuur 1: Opstelling van de 3 bezinkkolommen na 28 uur bezinken, met links Noordse Leem, rechts zand en klei in het midden.

De proef is op 23 april 2018 gestart en geëindigd op 26 april, waarna het vaste stofgehalte van het bovenstaande water is bepaald door Deltares, Utrecht. Het vaste stofgehalte is bepaald met filtratie met een 0.45 µm filter.

2.2 Beschrijving van de gebruikte soorten grond

Er zijn 3 soorten grond beproefd te weten, natuurlijk afgezette klei uit Nederland, zand en Noordse Leem.

De natuurlijk afgezette klei uit Nederland betrof klei met de classificatieproefwaarden opgesomd in Tabel 1. Het betreft een zogenaamde erosie categorie 1 klei (TAW 1996: Klei voor dijken).

Parameter	waarde [% M/M]
Lutumgehalte	44
Zandgehalte	28
Organische stofgehalte	2.8
Vloeigrens	61
Uitrolgrens	35

Tabel 1: Overzicht van de klassifikatiekarakteristieken van de gebruikte klei.

Het zand betrof middel grof hoekig zand met een d_{50} van ongeveer 380 μm en een d_{10} van ongeveer 205 μm .

De Noordse Leem betreft materiaal met een d_{50} van 30 μm , een zandgehalte van 10 tot 15 % fijn zand, een lutumgehalte van 10 tot 20 % en nagenoeg geen organisch materiaal. Opgemerkt wordt dat de fijne deeltjes van Noordse Leem meest geen kleimineraaldeeltjes zijn.

3 Resultaten

De Tabel 2 geeft de gemeten vast stofgehalten van het bovenstaande water ongeveer 69 uur na het begin van bezinken. De foto's van Figuur 2 tot en met 5 geven een overzicht van het verloop van het bezinken van het begin van de proef tot en met 49 uur na het begin van bezinken (GoPro camera opnamen).

Monster Id	Materiaal	Deeltjes >0.45µm (mg/L)
GEB sample: Z 26-04-18	Zand	4.75
GIB sample: NL 26-04-18	Noordse Leem	22.37
GIB sample: K 26-04-2018	Klei	47.03

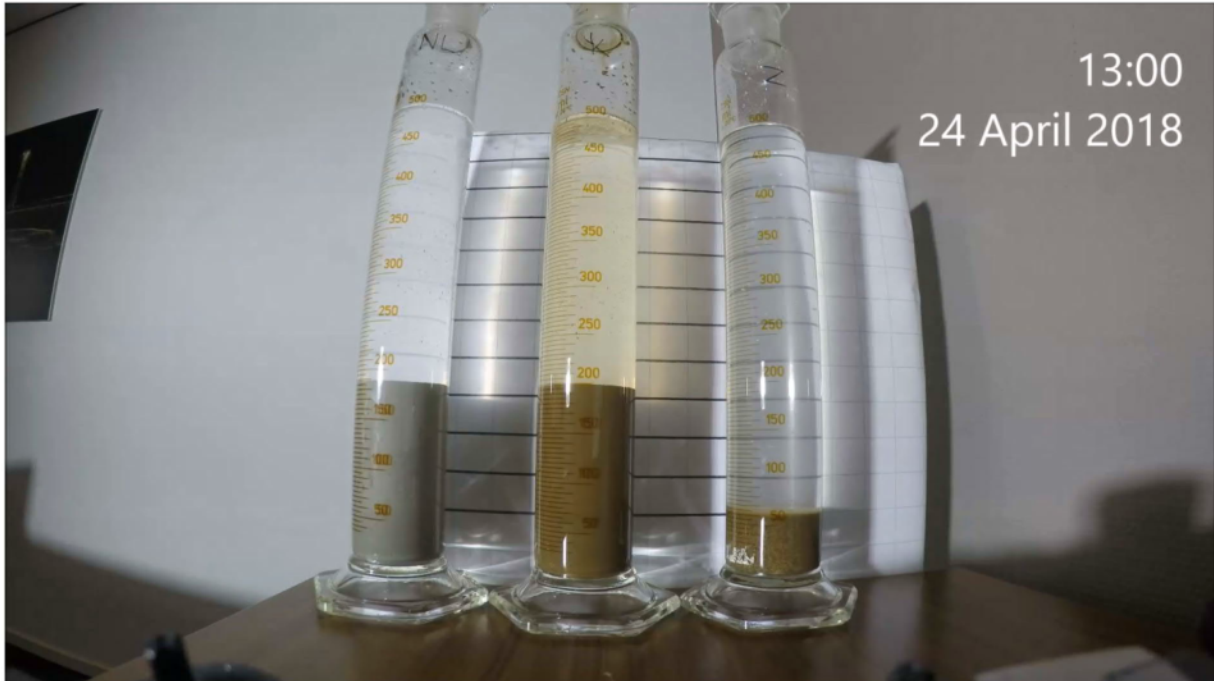
Tabel 2: De vast stofgehalten van de 3 kolombezinkproeven na 69 uur bezinken (Deltares 01-05-2018).

De visuele waarnemingen aan de kolommen geven na ongeveer 36 uur na begin van bezinken geen veranderingen van transparantie voor de kolommen met Noordse Leem en zand. De kolom met klei is tussen 36 uur en 96 uur na begin van bezinken nog enigszins meer transparant geworden.

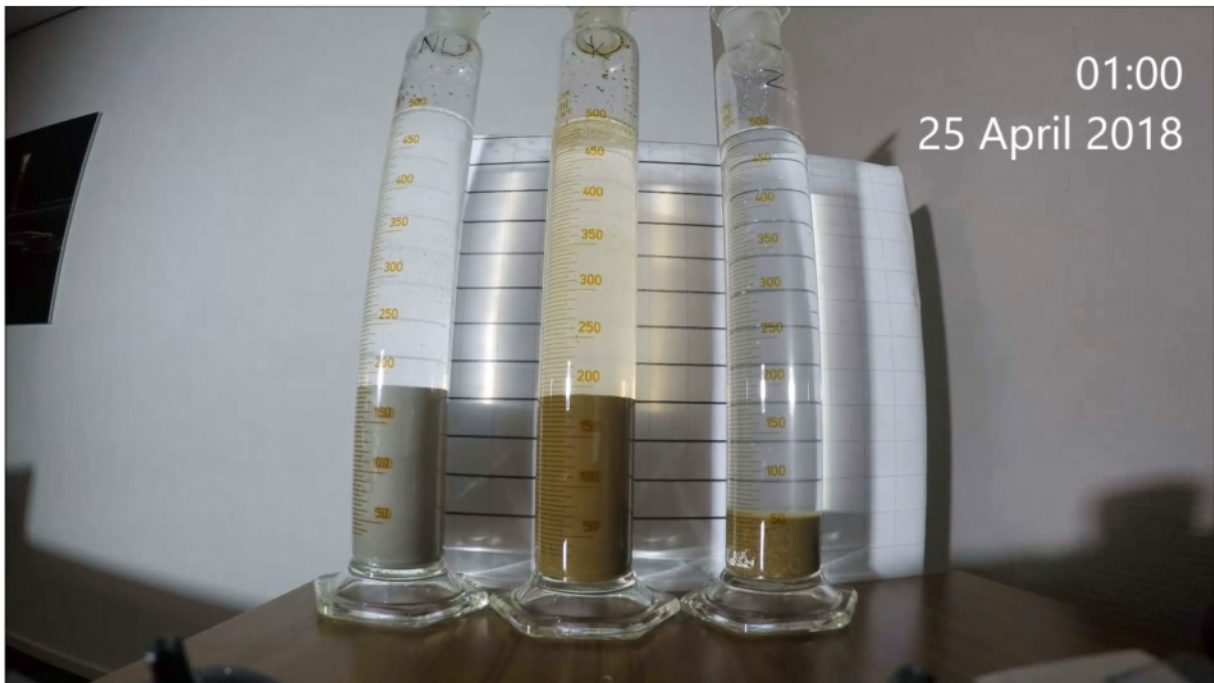
De samenstelling en korrelgrootte van Noordse Leem wijzen niet op relevant colloïdaal gedrag. Het oppervlak van de korrels is grotendeels matig hydrofiel en de korrels zijn niet zo klein dat molecuulbewegingen in het water bezinken effectief verhinderen. De resultaten van de bezinkproef wijzen er ook op dat geen relevante invloed van colloïdaal gedrag is.

Figuur 2: De transparantie 8 minuten na het homogeniseren van de kolommen met zand als laatste: De strepen achter de kolommen zijn niet door de kolommen te zien.

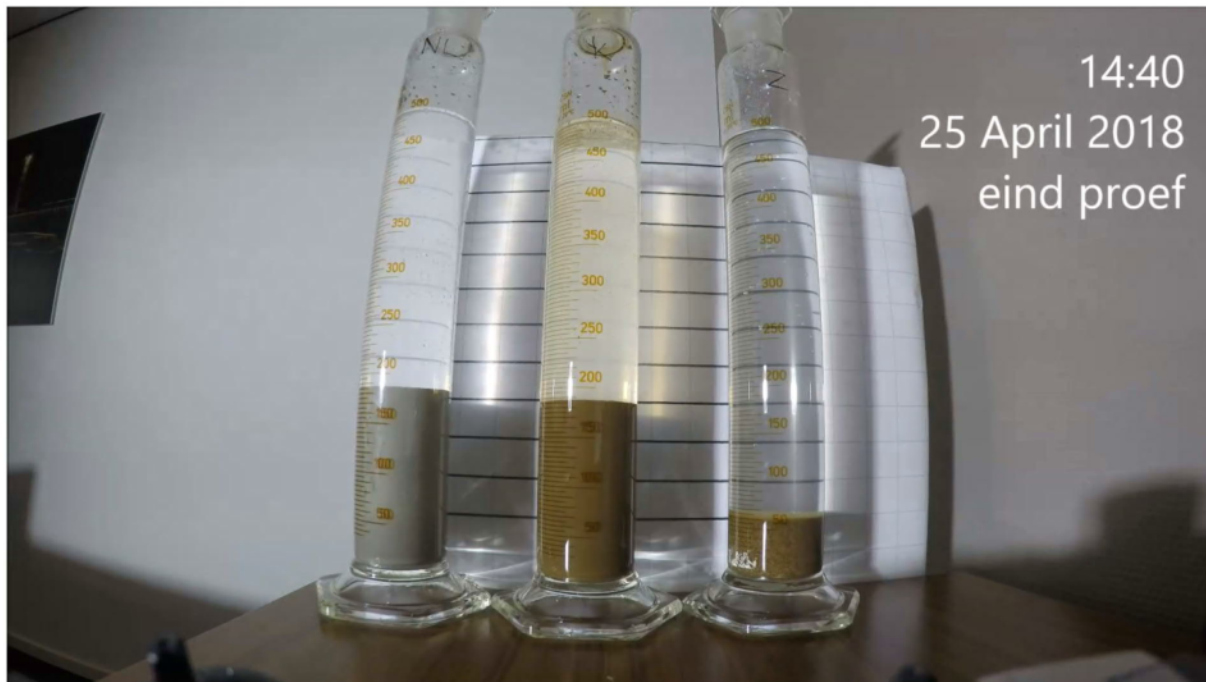

Figuur 3: De toestand ongeveer 24 uur na het begin van het bezinken. De kolom met zand is nagenoeg geheel helder en in de kolom met Noordse Leem, links, is zijn de strepen achter de kolom duidelijk te zien. De strepen zijn niet te zien in de kolom met de klei.

Figuur 4: Ongeveer 36 uur na het begin van bezinken. De helderheid van het water verandert bijna niet meer in de kolom met Noordse Leem en zand. De kolom met klei wordt in de volgende 13 uur (zie Figuur 5) iets helderder.

Figuur 5: De toestand 49 uur na het begin van het bezinken. Het bovenstaande water is na 69 uur bezinken met een sifon overgebracht in door Deltares verschaft kunststof flessen voor watermonsters en het vaste stofgehalte van die watermonsters is bepaald.

4 Bevindingen

De bezinksnelheid van Noordse Leem in vergelijking met zand en natuurlijk afgezette klei uit Nederland is nagegaan met kolombezinkproeven. De transparantie van het bovenstaande water in de kolom met Noordse Leem is na ongeveer 36 uur veel hoger dan die van de natuurlijke klei. Het vaste stofgehalte van het bovenstaande water in de Noordse Leem kolom bedraagt na 69 uur 22.37 mg/L. Voor de kolom met klei is dat 47.03 mg/L. Er zijn geen aanwijzingen voor zogenaamd colloïdaal gedrag voor Noordse Leem in water.

De waarde van 22.37 mg/L is aanmerkelijk lager dan de waarde van 50 mg/L die in globale zin wel wordt gehanteerd als referentie waar beneden de helderheid van oppervlaktewater geen relevante ecologische invloed meer heeft voor oppervlaktewateren in Nederland. Noordse Leem heeft daarmee een geringere invloed op de transparantie en vertroebeling van oppervlaktewater dan een mengsel van natuurlijke klei en water.

Partijkeuring

Partij 101 grond 0-63µm
Amerikahaven 2 te Amsterdam

Verantwoording

Titel: Partijkeuring Partij 101 grond 0-63µm Amerikahaven 2 te Amsterdam
Rapportnummer: 819.005_001
Status: definitief, revisie 02
Datum: 16 april 2019

Afdeling: **DIBEC Milieutechnisch advies**
Celsiusbaan 4 b/c
3439 NC Nieuwegein
www.dibec.nl

Auteur: [redacted], MSc
E-mail: [redacted]@dibec.nl

Controleur: [redacted]

Opdrachtgever: Graniet Import Benelux B.V.
[redacted]
Amerikahavenweg 2
1045 AC Amsterdam

DIBEC B.V. hanteert een een managementsysteem om de kwaliteit van de uitgevoerde onderzoeken en de gegeven adviezen te waarborgen. Hiertoe is DIBEC B.V. gecertificeerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001
- NEN-EN-ISO 14001
- VCA**
- BRL SIKB 2000 (veldonderzoek), protocollen 2001, 2002, 2018
- BRL SIKB 6000 (milieukundige begeleiding), protocol 6001

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Beschrijving partij	1
3	Uitgevoerde werkzaamheden	2
	3.1 Monsterneming	2
	3.2 Laboratoriumonderzoek	2
4	Interpretatie onderzoeksresultaten	3
	4.1 Analyseresultaten.....	3
	4.2 Toetsing.....	3
5	Conclusie	3
	5.1 Specifiek.....	3
	5.2 Algemeen	3

Bijlagen

- 1 Locatiekaart
- 2 Situatieschets partij
- 3 Foto's onderzochte partij
- 4 Monsternemingsplan en -formulier
- 5 Toetsingstabellen
- 6 Originele analyseresultaten
- 7 Toelichting toepassingseisen grond

1 Inleiding

In opdracht van Graniet Import Benelux B.V. heeft DIBEC Milieutechnisch adviesbureau B.V. te Nieuwegein op 30 januari 2019 een partij grond 0-63µm (partij 101) onderzocht gelegen op een terrein aan de Amerikahavenweg 2 te Amsterdam. De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door Stevens Milieukundig Veldwerk.

Aanleiding voor het onderzoek is het voornemen de grond elders toe te passen. Het onderzoek heeft tot doel om de kwaliteit en toepassingsmogelijkheden van de grond op basis van het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit vast te stellen.

Het procescertificaat van Stevens Milieukundig Veldwerk en het hierbij behorende keurmerk zijn uitsluitend van toepassing op de activiteiten inzake de monsterneming en de overdracht van de monsters, inclusief de daarbij behorende veldwerkregistratie, aan een erkend laboratorium of de opdrachtgever. Tussen de erkende monsternemer en de eigenaar van de gekeurde partij is geen sprake van een relatie, die de onafhankelijkheid en integriteit van de erkende monsternemer kan beïnvloeden.

In hoofdstuk 2 is de onderzochte partij grond beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de uitgevoerde werkzaamheden bestaande uit de monsterneming en de uitgevoerde analyses. De wijze waarop de analyses worden geïnterpreteerd zijn samengevat in hoofdstuk 4, waarna in hoofdstuk 5 de conclusies van onderhavig onderzoek worden weergegeven.

2 Beschrijving partij

Onderhavige informatie is verkregen van de opdrachtgever en een inspectie van de partij ten tijde van de monsterneming.

Het onderzoek heeft zich gericht op de partij zoals deze is aangegeven door de opdrachtgever. De partij is eigendom van Graniet Import Benelux B.V.

Graniet Import Benelux B.V. produceert Schotse graniet en Bestone uit eigen Noorse groeve. In beide quarries wordt dit primaire gesteente gewonnen en vorgebroken. Dit halffabricaat wordt met zelflossende droge lading schepen getransporteerd naar, en gelost op, de productieterminal in Amsterdam. Bij de productie van graniet en Bestone, is de fijnste fractie uit het was-, zeef-, en breek proces, een zwak zandig leem wat verwerkt en vermarkt wordt onder de handelsnaam Granuliet en ook wel Noordse Leem. De gradering van ca. 63 µm tot 1 mm wordt in eerste instantie ontwaterd met cyclonen. Vervolgens wordt het verder ontwaterd door een bezinkproces. Hierbij wordt flocculant toegevoegd waardoor het materiaal sneller bezinkt. Vervolgens wordt het materiaal in grondfilterpersen gepompt waardoor de het steekvast wordt. Het materiaal heeft een korrelgrootte tot 63µm.

Op basis van de korrelgrootte (0-63µm) en het organisch stofgehalte (<2 %) kan het materiaal als grond geclassificeerd worden. Op basis van de korrelgrootte en de herkomst (graniet en bestone zijn uit de bodem afkomstig natuurproduct) wordt het materiaal als grond beschouwd.

De RD-coördinaten van de noordoost hoek van de partij zijn:

X: 114.148

Y: 491.282

De partij is door DIBEC ten behoeve van dit onderzoek gecodeerd als partij 101.

De partij heeft een in het veld geschatte omvang van 6.000 m³ (circa 9.300 ton).

Zie de locatiekaart in bijlage 1 voor de regionale ligging van de partij en bijlage 2 voor een situatieschets. In bijlage 3 zijn foto's van de onderzochte partij opgenomen.

3 Uitgevoerde werkzaamheden

3.1 Monsterneming

De monsterneming is op 30 januari 2019 uitgevoerd door de erkende (protocol 1001) monsternemer [REDACTED] van Stevens Milieukundig Veldwerk.

Stevens Milieukundig Veldwerk is een door Rijkswaterstaat Leefomgeving erkende bodemintermediair en is gecertificeerd voor de beoordelingsrichtlijn "Monsterneming voor partijkeuringen" (BRL SIKB 1000, versie 8.2) en het onderliggende protocol "Monsterneming voor partijkeuringen grond en baggerspecie" (protocol 1001, versie 2.1).

De partij met een in het veld geschatte omvang van 6.000 m³ (circa 9.300 ton) is conform protocol 1001, middels 100 grepen in een systematisch raster representatief bemonsterd. Per 50 grepen is in het veld een mengmonster samengesteld. In totaal zijn twee mengmonsters samengesteld en analytisch onderzocht. Het opgestelde monsternemingsplan en het in het veld ingevulde monsternemingsformulier zijn opgenomen in bijlage 4.

3.2 Laboratoriumonderzoek

De monsters zijn binnen 24 uur na monsterneming ter analyse aangeboden aan het door de RvA voor AP04 geaccrediteerde milieulaboratorium van SYNLAB Analytics & Services B.V. te Rotterdam.

De mengmonsters hebben een voorbehandeling conform AP04 ondergaan. De monstervoorbehandeling is geschied overeenkomstig NVN 7312 voor wat betreft anorganische stoffen en NVN 7313 voor wat betreft de organische stoffen.

Vervolgens zijn de mengmonsters geanalyseerd op het standaard stoffenpakket bij milieuhygiënisch onderzoek.

Het standaard stoffenpakket bij bestaat uit de volgende parameters:

- droge stof
- lutum en organisch stof
- zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink)
- som PCB's
- som PAK (10 van VROM)
- minerale olie (GC)

Op basis van de beschikbare informatie omtrent de partij en de veldinspectie bestaat er geen aanleiding af te wijken van het standaard stoffenpakket.

In overleg met de opdrachtgever zijn de mengmonsters ook geanalyseerd op PFOS en PFOA om eventuele verhoogde gehalten hiervan uit te sluiten.

Tabel 3.1 Verricht analytisch onderzoek

partij	mengmonsters	laboratoriumonderzoek	startdatum	rapportagedatum
Partij 101	MM101A + MM101B	2x standaard stoffenpakket (AP-04) 2x Linear and branched PFOS+PFOA	30-01-2019	20-02-2019

Voor de toetsing van de analyseresultaten wordt verwezen naar bijlage 5.

4 Interpretatie onderzoeksresultaten

4.1 Analyseresultaten

De analyseresultaten van de onderzochte partij zijn opgenomen in bijlage 6.

4.2 Toetsing

De analyseresultaten zijn, met gebruikmaking van de Bodem Toets en Validatieservice (BoToVa) van Rijkswaterstaat Leefomgeving, getoetst aan de Achtergrondwaarden en de maximale waarden voor de kwaliteitsklassen wonen en industrie voor de bodem, opgenomen in tabel 1 van bijlage B uit de Regeling bodemkwaliteit.

De verhouding tussen de meetwaarden van de geanalyseerde mengmonsters mag niet meer dan 2,5 bedragen. Bij geen van de analyseparameters is de verhouding groter dan 2,5. Derhalve bestaat geen aanleiding te veronderstellen dat er fouten in de onderzoeksprocedure zijn opgetreden. De homogeniteit van de deelpartijen is hiermee aangetoond.

De resultaten met betrekking tot de gemiddelde samenstelling van de onderzochte deelpartijen zijn getoetst weergegeven in bijlage 5. De originele analysecertificaten zijn opgenomen als bijlage 6.

De resultaten met betrekking tot PFOS en PFOA zijn getoetst aan de risicogrenswaarden PFOS en PFOA, afgeleid door RIVM, uit het handelingskader voor PFAS, opgesteld door het expertisecentrum PFAS.

5 Conclusie

5.1 Specifiek

Op basis van de onderzoeksresultaten dient de onderzochte partij grond 0-63µm, met een geschatte omvang van 6.000 m³, als "Achtergrondwaarde grond" gekwalificeerd te worden. De partij is conform het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit vrij toepasbaar.

Er zijn geen verhoogde PFOS en PFOA gehalten aangetoond en blijven dus onder de streefwaarde van 0,1 µg/kg d.s. Dit geeft geen aanleiding om de bodemkwaliteit te veranderen.

5.2 Algemeen

Het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit bieden de mogelijkheid tot splitsen van partijen. Na splitsing van een partij kan voor de deelpartijen gebruik worden gemaakt van deze milieuhygiënische verklaring voor de oorspronkelijke partij. Degene die de splitsing uitvoert blijft verantwoordelijk voor de uitsplitsing en moet de onderstaande gegevens in de administratie vastleggen:

- de relatie tussen de deelpartij en de oorspronkelijke partij;
- de persoon of instelling die de splitsing heeft uitgevoerd;
- de datum waarop de splitsing is uitgevoerd.

In bijlage 7 is een overzicht weergegeven van de belangrijkste toepassingseisen voor grond bij toepassing op de landbodem.

In het kader van het Besluit bodemkwaliteit geldt een meldingsplicht. Minimaal vijf werkdagen voordat grond toegepast wordt, moet de toepassing gemeld worden via het "meldpunt bodemkwaliteit".

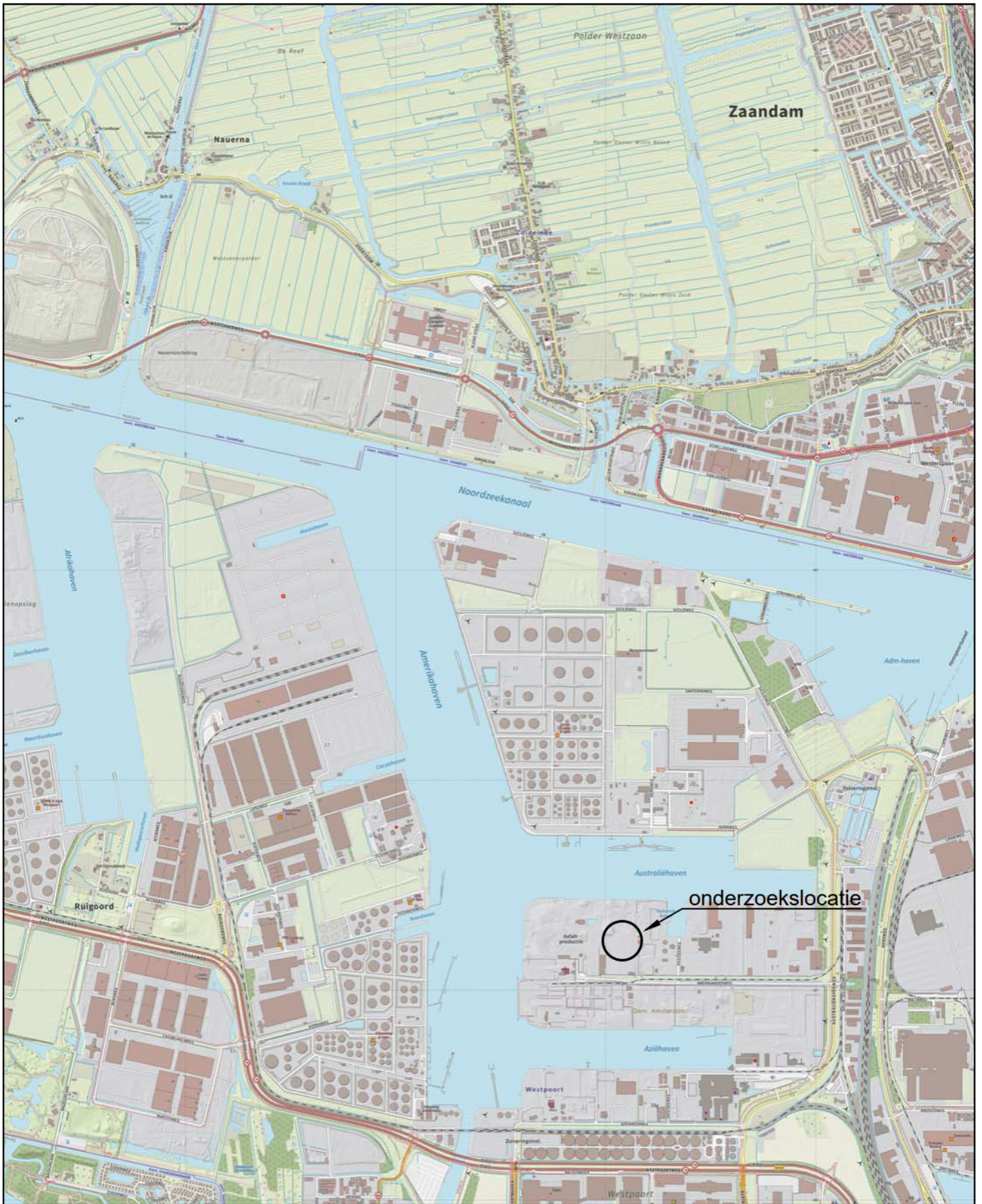

Bijlagen

1 Locatiekaart

0 m. 1km.

project:
Bbk grond 0-63µm Partij 101

onderdeel:
Regionale situering onderzoekslocatie

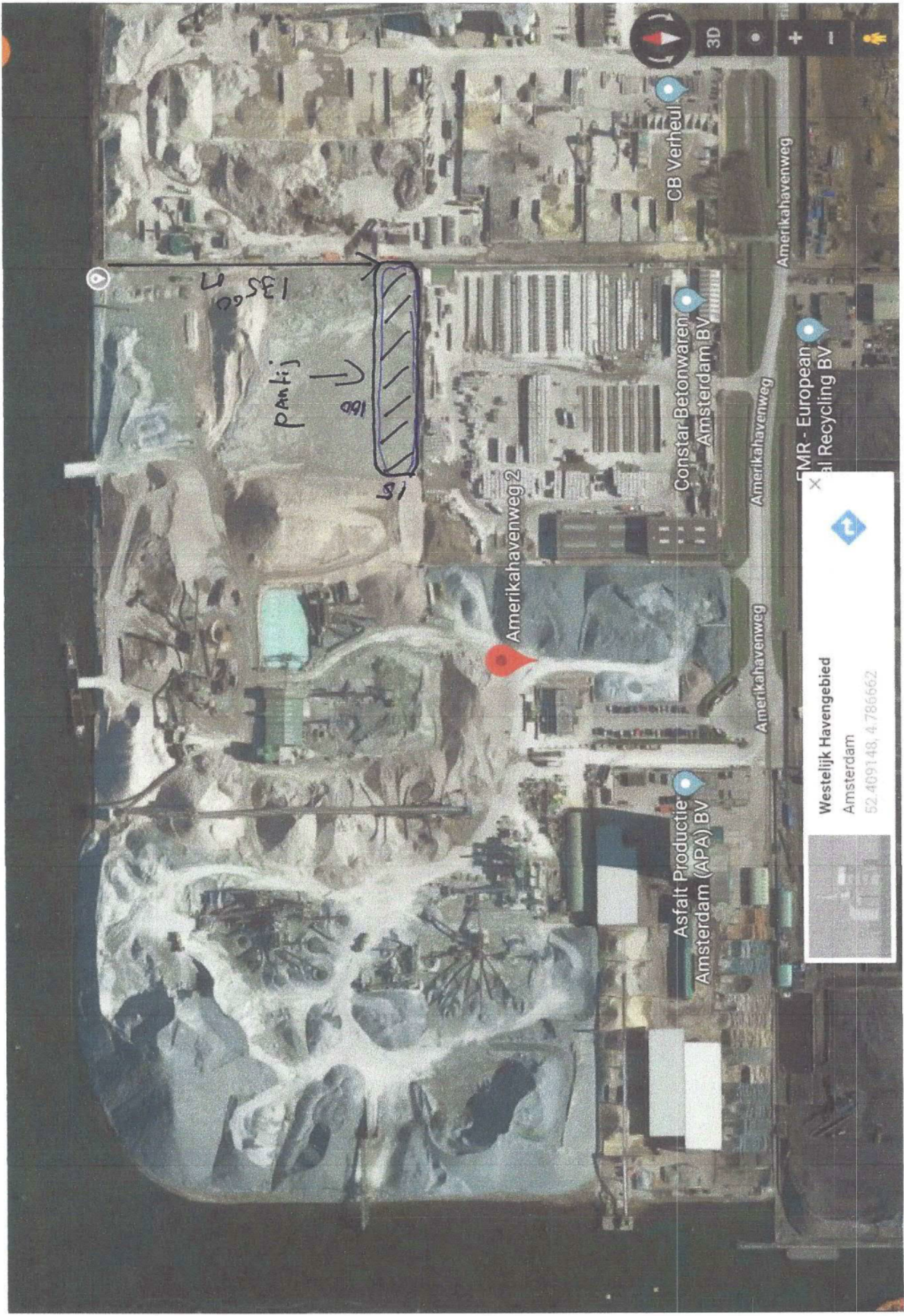
status:
definitief
revisie:
0
datum:
25-02-2019

getekend:

projectnummer:
819.005_001

formaat:
A4
schaal:
1:25.000
Bijlage 1

2 Situatieschets partij

30-1-19

819.005-001

Ligging Pantij

3 Foto's onderzochte partij

Foto 2554

Foto 2557

4 **Monsternemingsplan en -formulier**

Monsternemingsplan

Projectgegevens

Projectnummer, projectnaam:	819.005_001 Bbk zand 0-63 Partij 101, Amerikahavenweg Amsterdam
Locatie, Gemeente:	Amerikahavenweg 2 te Amsterdam. Contactpersoon ter plaatse is "de laborant".
Opdrachtgever: (naam, adres, contactpersoon)	Graniet Import Benelux B.V. De heer [REDACTED] Amerikahavenweg 2 1045 AC Amsterdam
Doel monsterneming:	Toepasbaarheid
Uitvoerende organisatie:	veldwerk door Stevens Milieukundig Veldwerk
Uitvoeringsdatum:	30-1-2019

Partijgegevens

Opdrachtgever:	Aannemer
Partijgrootte:	ca. 6.000 m ³ (max. 10.000 ton)
Beschikbaarheid materiaal:	Droog
Grondsoort:	zand
Verwachte korrelgrootte:	D95 < 63 mm
Bijzonderheden partij:	Op het terrein is een bulkdepot zand (>10.000 ton) aanwezig. Hier één deelpartij van ca. 6.000 m ³ in uitzetten en keuren.
Voorinformatie (verkregen via opdrachtgever):	Er worden geen verschillende milieu- of civieltechnische lagen- of partijdelen verwacht. De grond wordt niet gescheiden afgevoerd.
Bijzonderheden materiaal:	-
Vorm van de partij:	Depot

Monsterneming

Aantal grepen per (deel)partij:	2 X 50
Aard materiaal:	Verwachting Achtergrondwaarde grond
Wijze van monsterneming:	Systematisch
Indelen in deelpartijen:	ja (1 deelpartij keuren)
Voorgescreven indeling:	N.v.t.
Foto's nemen:	Ja

Deelpartij-, greep- en monstergrootte

(deel)partijgrootte:	Max. 10.000 ton
D95 < 16, standaard:	Min. 180 gr per greep, 2 monsters van elk min. 50 grepen (2 x 9 kg)

Overige monsternemingsgegevens

Apparatuur:	Edelman Ø 5 Cm, guts Ø 3 Cm
Monstercodering:	M01-A + M01-B
Monsterverpakking:	10 l. emmers
Monsteropslag:	Gekoeld
Monstertransport:	Alcontrol/Synlab: gekoeld
Laboratorium:	Alcontrol/Synlab: binnen 24 uur
Bijzonderheden:	Extra analyse op PFOS & PFOA inzetten

Kwalitering monsternemingsplan

	Naam	Handtekening	Datum
Opsteller: Erkend veldwerker, projectleider:	[REDACTED]	[REDACTED]	30-1-19
Kwaliteitscontrole: Erkend veldwerker, projectleider:	[REDACTED]	[REDACTED]	30-1-19

Bijlagen: Kaartje ligging locatie, met indeling deelpartijen, met ruimtelijke verdeling grepen...

Monsternemingsformulier

Projectgegevens

Projectnummer, projectnaam:	819.005_001
Locatie, Gemeente:	Amerikahavenweg 2 te Amsterdam
Uitvoerende organisatie:	veldwerk door Stevens Milieukundig Veldwerk
Monsterner(s):	Erkend veldwerker: [redacted] (cert. kenmerk K46240)
Uitvoeringsdatum en tijd:	30-1-19 9.00u - 13.00u

Partijgegevens

Partijgrootte:	Volume: ca. 6000 m ³ Dichtheid: ca. 1,55 ton/m ³ Gewicht: ca. 9300 ton
Bepaald door:	Opmeting (motivatie in bijlage)
Geschat vochtpercentage:	Ca. 5% / 10% / 15% / 20% / 25% / >25%
Hoofdindeling textuur:	Grind / zand / leem / (klei) / veen / overige Fijn / matig / grof
Toevoeging aan hoofdindeling:	Grindig / zandig / (siltig) / kleilig / humeus / venig Zwak / matig / (sterk) / uiterst
Kleur (twee kleurnamen):	Licht / donker / geel / (grijs) / bruin / rood / zwart / anders:
Maximale korrelgrootte:	D95 < 16mm (tevens D95 < 10mm) D95 < 16 mm / D95 > 16 mm:
Bepaald door:	Zintuiglijke waarnemingen / zeven
Bijzonderheden partij:	-
Bijmengingen aangetroffen: (antropogene bestanddelen)	Geen sporadisch / ca. 0 % Fijn / matig / grof Geen / sporadisch / ca. % Fijn / matig / grof Geen / sporadisch / ca. % Fijn / matig / grof Geen / sporadisch / ca. % Fijn / matig / grof
Vorm van de partij:	Zie bijlage

Monsterneming

Homogeniteit:	Op basis van zintuiglijke waarnemingen zijn ~~wel~~ / geen verschillende milieu- of civieltechnische partijdelen in de partij waargenomen. De partij is wel / niet opgedeeld in deelpartijen.
Wijze van monsterneming:	Conform monsternemingsplan / ~~afwijkend~~ :
Indeling in deelpartijen:	Nee / ~~ja~~ , deelpartijen
Aanduiding in veld achtergelaten:	Nvt / nee / ~~ja~~ , met piketten / lint / anders:
Verticale indeling grepen:	Conform monsternemingsplan / ~~afwijkend~~ :
Foto's	Ja

Deelpartij-, greep- en monstergrootte

Deelpartij	Grootte (m ³)	Aantal grepen	Monstergewicht (kg)			
			A	Barcode	B	Barcode
1	6000	2x52	10,94	E1102435	10,88	E11092130

Overige monsternemingsgegevens

Apparatuur:	Edelman Ø 5 Cm / guts Ø 3 Cm / ~~afwijkend~~ :
Monstercodering:	Standaard / ~~afwijkend~~ :
Monsterverpakking:	Conform monsterplan / ~~afwijkend~~ :
Monsteropslag:	Gekoeld
Monstertransport:	Alcontrol: gekoeld
Laboratorium:	Alcontrol: binnen 24 uur / ~~afwijkend~~ :
Bijzonderheden:	

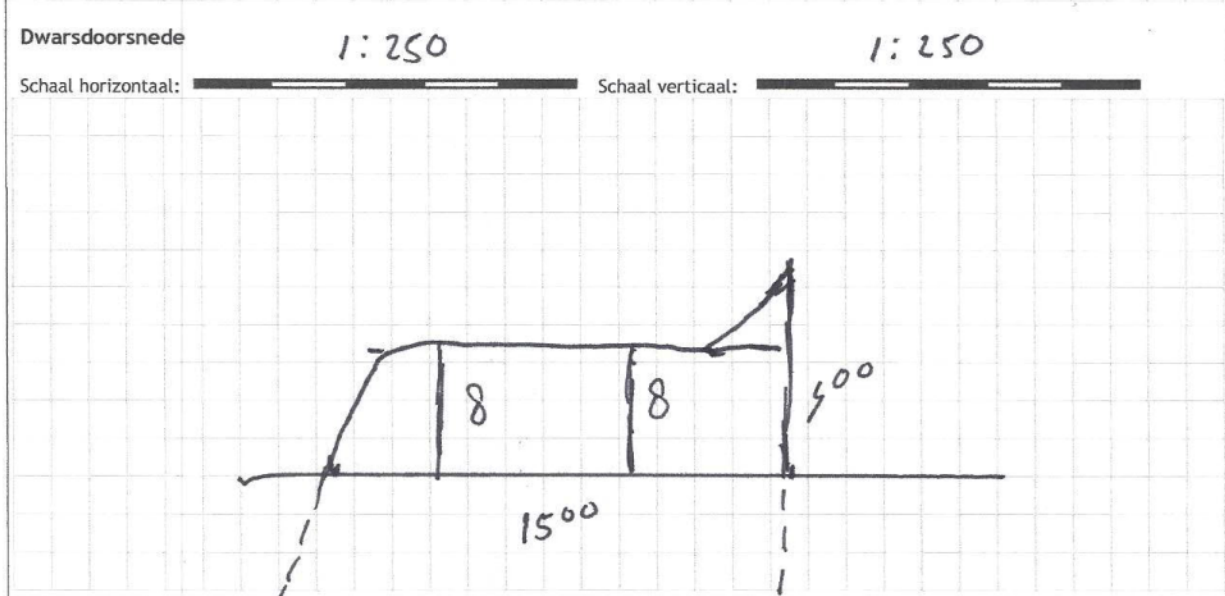
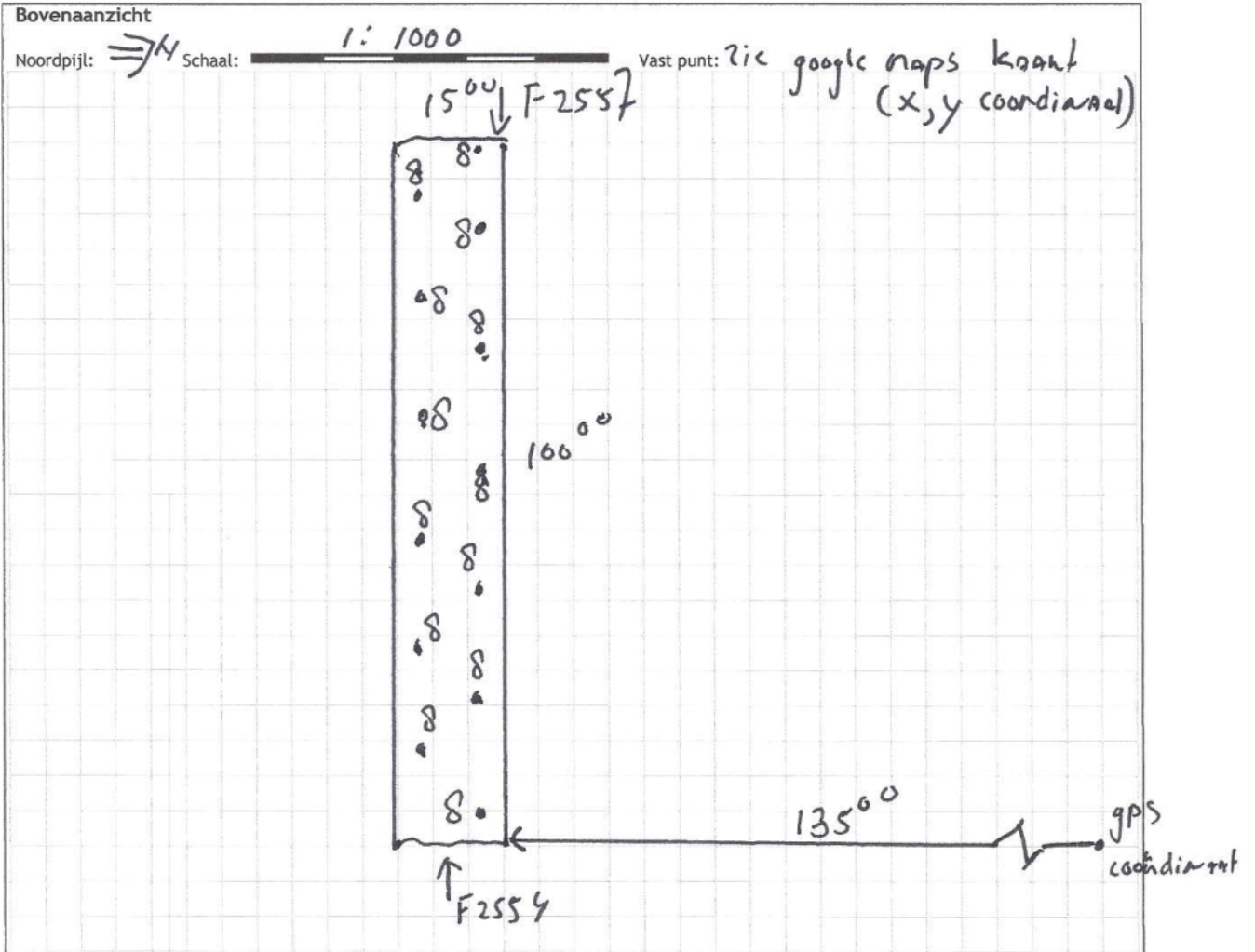
Kwalitering monsterneming:

	Naam	Handtekening	Datum
Opsteller: Erkend veldwerker, projectleider:	[redacted]	[redacted]	30-1-19
Kwaliteitscontrole: Erkend veldwerker, projectleider:	[redacted]	[redacted]	30-1-19

Bijlagen:

- Kaartje ligging locatie, met indeling deelpartijen met toelichting omvangsbepaling en ruimtelijke verdeling grepen.
- Toelichting foto's (nummers, locatie-aanduiding)

Veldwerkschets
Berekeningen

<p>Legenda</p> <p>P Partij</p> <p>F1→ Fotostandpunt en fotorichting</p> <p>Vp Vast punt</p> <p>• Boring met aantal grepen</p>		<p>Uitvoering</p> <p>Veldwerk: Stevens Milieukundig Veldwerk (SMV)</p> <p>Monsternemer(s):</p>	
		<p>Projectgegevens</p> <p>Datum: 30-1-19</p> <p>Project: 819.005-001 Amnrikslaanweg 2 Amsterdam</p>	

Omvangsbepaling partij

Lengte (gemiddeld) x Breedte (gemiddeld) x Hoogte/diepte (gemiddeld) = Volume (m³)

Vak	Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte/Diepte (m)	Volume (m ³)
A	100	X 15	X 400	= 6000
B		X	X	=
C		X	X	=
D		X	X	=
E		X	X	=
F		X	X	=
G		X	X	=
H		X	X	=
Totale omvang partij				6000 m ³

Voorcalculatie / bepaling raster partij

Volume (m³) / 100 grepen = volume per greep (m³)

6000 / 100 = 60 m³

Statisch: volume per greep (m³) / 0,5 m (greephoogte) = oppervlakte per vak (m²)

In situ: volume per greep (m³) / gemiddelde laagdikte per greep (m) = oppervlakte per vak (m²)

60 / 0,5 = 120 m²

Wortel oppervlakte per vak (m²) = afstand tussen boringen (m)

wortel 120 = 11,00 m

Werkelijk aantal grepen

13 boringen tot max. 400 m = 13 x 8 grepen = 104 grepen

..... boringen tot max. .... m = ... x ..... grepen = ...grepen

..... boringen tot max. .... m = ... x ..... grepen = ...grepen

..... boringen tot max. .... m = ... x ..... grepen = ...grepen

Totaal 104 grepen

Soortelijk gewicht

Aanname soortelijk gewicht:

Tabel - Soortelijke dichtheid van grondsoorten (interpretatiedocument versie 2.1, brl 1001)			
Hoofdbestanddeel	Bijmengsel	Massa in ton/m ³	
		Vaste m ³ (in-situ)	Losse m ³ (depot)
Grond	Zwak siltig	1,85	1,65
	Sterk Siltig	1,8	1,6
Zand	Zwak siltig	1,85	1,65
	Sterk siltig (kleiig)	1,75	1,55
Leem	Zwak zandig	1,7	1,5
	Sterk zandig	1,7	1,5
Klei	Zwak zandig	1,75	1,55
	Sterk zandig	1,7	1,5
Veen	Matig zandig of matig kleiig	1,25	1,15
	Sterk zandig of sterk kleiig	1,4	1,25

Opmerking: bij de bepaling van de s.g. dient ook het vochtgehalte van het materiaal in acht te worden genomen. Het s.g van relatief nat materiaal kan immers 10-20% hoger zijn dan dat van droog materiaal.

Meting soortelijk gewicht:

Vrijgekomen massa uit boorgat (kg) / Volume boorgat* (dm³) = soortelijk gewicht (kg/dm³ of ton/m³)

*Volume boorgat (dm³) = $\pi \times$ straal boorgat (dm)² x diepte boorgat (dm)

..... / ($\pi \times$ .....² x .....) = ... (kg/dm³ of ton/m³)

Bepaling korrelgrootte op basis van zeving (D95)

Bepaling minimale massa monster voor zeeftest:

150 x bulkdichtheid (g/cm³) x geschat D95(cm)³ = massa* (g)

* minimaal 1 kg

150 x ..... x ..... = ... (g)

Zeeftest:

Totaal gewicht - gewicht zeefresidu op zeef (kg) / totaal gewicht (kg) x 100 % = percentage door zeef

1180 - 0 / ..... x 100 = 0 % bij 10 mm

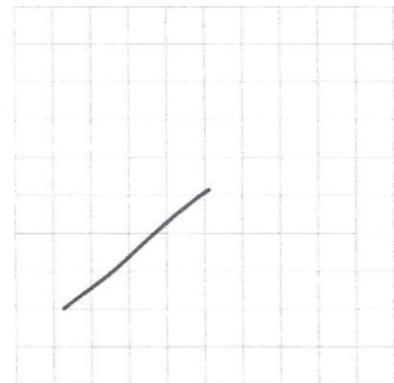
..... / ..... x 100 = 0 % bij 16 mm

..... / ..... x 100 = ... % bij ..... mm

..... / ..... x 100 = ... % bij ..... mm

..... / ..... x 100 = ... % bij ..... mm

Benadering D95 op basis van de zeeftest: ..... mm

Minimale greepgrootte (indien D95 > 16 mm)

$2,7 \cdot 10^{-8} \times D95(\text{mm})^3 \times \text{bulkdichtheid (kg/m}^3) = \text{minimale greepgrootte (kg)}$

$2,7 \cdot 10^{-8} \times \dots \times \dots = \dots$ (kg)

Minimale monstergrootte (indien D95 > 16 mm)

Hoogste combinatie van de gewichten uit onderstaande berekeningen dient gekozen te worden:

$D95(\text{cm})^3 \times 9 / (1,6^3) = D95(\text{cm})^3 \times 2,197 = \text{minimale monstergrootte (kg)}$

.....³ x 2,197 = ... (kg)

Aantal grepen per mengmonster x greepgrootte = minimale monstergrootte (kg)

..... x ..... = ... (kg)

Minimale monstergrootte = ... (kg)

5 Toetsingstabellen

Tabel 1: Samenstellingwaarden en toetsing voor grond conform Besluit Bodemkwaliteit

Grondmonster		Partij101	MM101A	MM101B		
Humus (% ds)		0,20	0,20	0,20		
Lutum (% ds)		14	14	14		
Datum van toetsing		25-2-2019	25-2-2019	25-2-2019		
Monster getoetst als		partij	partij	partij		
Bodemklasse monster		Altijd toepasbaar	Altijd toepasbaar	Altijd toepasbaar		
Samenstelling monster		MM101A, MM101B				
Monstermelding 1						
Monstermelding 2						
Monstermelding 3						
Zintuiglijke bijmengingen						
Grondsoort						
		Meetw	GSSD	Meetw	GSSD	Meetw GSSD
OVERIG						
Droge stof	-		81 ⁽⁶⁾			
Droge stof	% w/w	81		81,0	81,0 ⁽⁶⁾	81,2 81,0 ⁽⁶⁾
Organische stof (humus)	%	<0,20		<0,2		<0,2
Lutum	%	14		14		14
Artefacten	g	<1,00		<1		<1
Aard artefacten	-	0		0		0
Meettemperatuur pH-meting	°C	20		19,4	19,4	19,6 19,6
aangeleverd monster	kg	11		11		11
pH-CaCl2	-	8,1		8,1	8,1	8,2 8,2
METALEN						
Barium	mg/kg ds	475	736 ⁽⁶⁾	480	744 ⁽⁶⁾	470 729 ⁽⁶⁾
Cadmium	mg/kg ds	<0,17	<0,17	<0,17	<0,17	<0,17 <0,17
Kobalt	mg/kg ds	8,1	12,3	8,1	12,3	8,1 12,3
Koper	mg/kg ds	7,8	11,4	7,8	11,4	7,8 11,4
Kwik	mg/kg ds	<0,05	<0,04	<0,05	<0,04	<0,05 <0,04
Lood	mg/kg ds	12	15	12	15	12 15
Molybdeen	mg/kg ds	<0,5	<0,4	<0,5	<0,4	<0,5 <0,4
Nikkel	mg/kg ds	24	35	24	35	24 35
Zink	mg/kg ds	49	71	49	72	48 71
PAK						
Naftaleen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01 <0,01
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01 <0,01
Anthraceen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01 <0,01
Fluorantheen	mg/kg ds	0,01	0,01	0,01	0,01	<0,01 <0,01
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01 0,01
Chryseen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01 <0,01
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01 <0,01
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,01	0,01	0,01	0,01	<0,01 <0,01
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01 <0,01
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01 <0,01
PAK	mg/kg ds		0,081		0,089	
PAK-totaal (10 van VROM) (0.7 facto)	mg/kg ds	0,081		0,089		0,073
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN						
PCB (som 7)	µg/kg ds		<25		<25	
PCB 28	µg/kg ds	<1	<4	<1	<4	<1 <4
PCB 52	µg/kg ds	<1	<4	<1	<4	<1 <4
PCB 101	µg/kg ds	<1	<4	<1	<4	<1 <4
PCB 118	µg/kg ds	<1	<4	<1	<4	<1 <4
PCB 138	µg/kg ds	<1	<4	<1	<4	<1 <4
PCB 153	µg/kg ds	<1	<4	<1	<4	<1 <4
PCB 180	µg/kg ds	<1	<4	<1	<4	<1 <4
PCB (7) (som, 0.7 factor)	µg/kg ds	4,9		4,9		4,9
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN						
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<5	18 ⁽⁶⁾	<5	18 ⁽⁶⁾	<5 18 ⁽⁶⁾
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	<5	18 ⁽⁶⁾	<5	18 ⁽⁶⁾	<5 18 ⁽⁶⁾
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	10	50 ⁽⁶⁾	10	50 ⁽⁶⁾	10 50 ⁽⁶⁾

Grondmonster		Partij101	MM101A	MM101B	
Humus (% ds)		0,20	0,20	0,20	
Lutum (% ds)		14	14	14	
Datum van toetsing		25-2-2019	25-2-2019	25-2-2019	
Monster getoetst als		partij	partij	partij	
Bodemklasse monster		Altijd toepasbaar	Altijd toepasbaar	Altijd toepasbaar	
Samenstelling monster		MM101A, MM101B			
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	10	50 ⁽⁶⁾	10	50 ⁽⁶⁾
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	20	100	20	100

AW	: <= Achtergrondwaarde
WON	: klasse wonen
IND	: klasse industrie
NT <I	: Niet toepasbaar, <= interventiewaarde
NT >I	: Niet toepasbaar, > interventiewaarde
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde

- Getoetst via de BoToVa service, versie 3.0.0 -

Tabel 2: Normwaarden (mg/kg) conform Regeling Besluit Bodemkwaliteit

		AW	WO	IND	I
METALEN					
Cadmium	mg/kg ds	0,6	1,2	4,3	13
Kobalt	mg/kg ds	15	35	190	190
Koper	mg/kg ds	40	54	190	190
Kwik	mg/kg ds	0,15	0,83	4,8	36
Lood	mg/kg ds	50	210	530	530
Molybdeen	mg/kg ds	1,5	88	190	190
Nikkel	mg/kg ds	35	39	100	100
Zink	mg/kg ds	140	200	720	720
PAK					
PAK	mg/kg ds	1,5	6,8	40	40
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
PCB (som 7)	mg/kg ds	0,02	0,04	0,5	1
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie (totaal)	mg/kg ds	190	190	500	5000

Overzicht risicogrenswaarden PFOS en PFOA afgeleid door RIVM (samengesteld uit data uit: Moermond et al., 2010; Wintersen et al., 2016; Lijzen et al., 2018)

	PFOS	PFOA
Grond		
Bovengrens (interventiewaardeniveau)	6600 µg/kg d.s. ⁷ Laagste van ER _{eco} (16000 µg/kg) en MTR _{humanaan-bodem} (6600 µg/kg).	900 µg/kg d.s.
Ondergrens (streefwaardeniveau)	0,1 µg/kg d.s. Rapportagegrens	0,1 µg/kg Rapportagegrens
Wonen met tuin	11 µg/kg Laagste van MTR _{wonen, tuin} (6600 µg/kg), Ecologische risico's grond <u>zonder</u> doorvergiftiging (400 µg/kg), Uitloging van grond naar drinkwater (11 µg/kg).	900 µg/kg d.s. Laagste van middenniveau directe ecotoxiciteit (5000 µg/kg), en humane scenario 'wonen met tuin' (900 µg/kg)
Wonen met moestuin	Niet bepaald	86 µg/kg d.s.
Ander groen, bebouwing, infrastructuur en industrie	8 µg/kg ⁸ Laagste van MTR _{industrie} (16000 µg/kg), Ecologische risico's grond <u>met</u> doorvergiftiging (8 µg/kg), Uitloging van grond naar drinkwater (11 µg/kg).	1137 µg/kg d.s. Laagste van ER _{eco} (50000 µg/kg), Ecologische risico's grond <u>met</u> doorvergiftiging (1137 µg/kg), Humane risico's industrie (4195 µg/kg)
Evenwicht met direct gebruik grondwater als drinkwater	100 µg/kg d.s.	2,7 µg/kg d.s.
Bagger/sediment		
Bovengrens	16000 µg/kg d.s. ⁹ ER _{eco}	50000 µg/kg d.s. ER _{eco}
Ondergrens	0,1 µg/kg ¹⁰ Rapportagegrens	0,1 µg/kg Rapportagegrens

7 Deze waarde is niet beschermend voor het grondwater wanneer het criterium van grondwater als drinkwater wordt gehanteerd. Een veilige bovengrens is in dat geval 100 µg/kg (Evenwicht met direct gebruik grondwater als drinkwater. Lijzen et al., 2011).

8 Het RIVM heeft geconcludeerd dat de gegevens waarop deze waarde bepaald is, mogelijk niet volledig zijn. Een nieuwe inventarisatie van de beschikbare gegevens is noodzakelijk om te bepalen of deze waarde van 8 µg/kg juist is. Bij deze berekening is er van uit gegaan dat de gebieden met deze functie groot genoeg zijn om als leefgebied voor vogels en zoogdieren te dienen, waardoor doorvergiftiging naar hogere organismen een rol kan spelen. Bij 'wonen met tuin' wordt hier niet van uitgegaan (Wintersen et al., 2016). Areaalgrootte is van invloed op de mogelijke toepassing, door de koppeling van gebruiksfuncties en (ecologische) normen.

9 Betreft alleen directe ecologische toxiciteit. Effecten van stapeling in de voedselketen zijn niet meegenomen. De ERbodem wordt voor PFOS niet als een maatgevende risicogrens gezien omdat aanzienlijke effecten worden verwacht.

10 De ondergrenzen in bodem en sediment voor PFOS zijn vastgesteld op de rapportagegrens (0,1 µg/kg) omdat geen achtergrondwaarde bekend is (Wintersen et al., 2016). Het vaststellen van achtergrondwaarden voor PFOS in Nederland in relatief onbelaste gebieden geeft meer inzicht in de ondergrens voor PFOS. Omdat voor PFOA tevens geen achtergrondwaarden bekend zijn, is ook voor PFOA uitgegaan voor een ondergrens ten hoogte van de rapportagegrens van 0,1 µg/kg. In een landsdekkend onderzoek van Kwadijk et al., 2010 werden gehalten in sediment gevonden van 0,5-8,7 µg/kg (Wintersen et al., 2016).

6 Originele analyseresultaten

DIBEC BV

[REDACTED]
Celsiusbaan 4b/c

3439 NC NIEUWEGEIN

Blad 1 van 10

Uw projectnaam : Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
Uw projectnummer : 819.005_001
SYNLAB rapportnummer : 12962351, versienummer: 1
Rapport-verificatienummer : WX6AFDCJ

Rotterdam, 20-02-2019

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project 819.005_001. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geteste monsters. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters en het project zijn overgenomen in dit analyserapport.

Het onderzoek is uitgevoerd door SYNLAB Analytics & Services B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SYNLAB laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 10 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit rapport, bijvoorbeeld als u nadere informatie nodig heeft over de meetonzekerheid van de analyseresultaten in dit rapport, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afdeling Customer Support.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Analyserapport

Projectnaam   Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
 Projectnummer   819.005_001
 Rapportnummer   12962351 - 1

Orderdatum   30-01-2019
 Startdatum   30-01-2019
 Rapportagedatum 20-02-2019

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	AP 04 Grond	MM101A MM101A
002	AP 04 Grond	MM101B MM101B

Analyse	Eenheid	Q	001	002
droge stof	gew.-%	Q	81.0	81.2
aangeleverd monster	kg		11	11
gewicht artefacten	g		<1	<1
aard van de artefacten	-		geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	Q	<0.2	<0.2
<i>KORRELGROOTTEVERDELING</i>				
min. delen <2um	% vd DS	Q	14	14
pH-grond (CaCl ₂)	-	Q	8.1	8.2
temperatuur t.b.v. pH	°C		19.4	19.6
<i>METALEN</i>				
barium	mg/kgds	Q	480	470
cadmium	mg/kgds	Q	<0.17	<0.17
kobalt	mg/kgds	Q	8.1	8.1
koper	mg/kgds	Q	7.8	7.8
kwik	mg/kgds	Q	<0.05	<0.05
lood	mg/kgds	Q	12	12
molybdeen	mg/kgds	Q	<0.5	<0.5
nikkel	mg/kgds	Q	24	24
zink	mg/kgds	Q	49	48
<i>POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN</i>				
naftaleen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
antraceen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
fenantreen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
fluoranteen	mg/kgds	Q	0.01	<0.01
benzo(a)antraceen	mg/kgds	Q	0.02	0.01
chryseen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
benzo(a)pyreen	mg/kgds	Q	0.01	<0.01
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	Q	<0.01	<0.01
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	Q	0.089 ¹⁾	0.073 ¹⁾
<i>POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)</i>				
PCB 28	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 118	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	Q	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	Q	<1	<1

De met Q gemerkte analyses zijn geaccrediteerd door de RvA.

Paraaf : [REDACTED]

Projectnaam   Grانيت Import Zand 0-63 Partij 101
 Projectnummer   819.005_001
 Rapportnummer   12962351 - 1

Orderdatum   30-01-2019
 Startdatum   30-01-2019
 Rapportagedatum   20-02-2019

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	AP 04 Grond	MM101A MM101A
002	AP 04 Grond	MM101B MM101B

Analyse	Eenheid	Q	001	002
PCB 180	µg/kgds	Q	<1	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	Q	4.9 ¹⁾	4.9 ¹⁾
<i>MINERALE OLIE</i>				
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		<5	<5
fractie C22-C30	mg/kgds		10	10
fractie C30-C40	mg/kgds		10	10
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	Q	20	20

De met Q gemerkte analyses zijn geaccrediteerd door de RvA.

Paraaf :

Analyserapport

Projectnaam   Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
Projectnummer   819.005_001
Rapportnummer   12962351 - 1

Orderdatum   30-01-2019
Startdatum   30-01-2019
Rapportagedatum   20-02-2019

Monster beschrijvingen

---

001   *   Het laboratoriumonderzoek is uitgevoerd in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit.
002   *   Het laboratoriumonderzoek is uitgevoerd in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit.

Voetnoten

---

1   De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

Analyserapport

Projectnaam   Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
 Projectnummer   819.005_001
 Rapportnummer   12962351 - 1

Orderdatum   30-01-2019
 Startdatum   30-01-2019
 Rapportagedatum 20-02-2019

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
003	Grond	MM101A
004	Grond	MM101B

Analyse	Eenheid	Q	003	004
<i>ANALYSES UITGEVOERD DOOR DERDEN</i>				
Linear			zie bijlage	zie bijlage
PFOS+PFOA+Branched				
PFOS				

Paraaf

Analyserapport

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
 Projectnummer 819.005_001
 Rapportnummer 12962351 - 1

Orderdatum 30-01-2019
 Startdatum 30-01-2019
 Rapportagedatum 20-02-2019

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
Linear PFOS+PFOA+Branched PFOS	Grond	Analyse uitbesteed
Linear PFOS+PFOA+Branched PFOS	Grond	Idem
droge stof	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-II en analyse conform NEN-EN 15934
aard van de artefacten	AP 04 Grond	Conform AP04-V en conform NEN-EN 16179
organische stof (gloeiverlies)	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-IV en conform NEN 5754
min. delen <2um	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-III en conform NEN 5753
pH-grond (CaCl2)	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-I en conform NEN-ISO 10390
barium	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-V en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
cadmium	AP 04 Grond	Idem
kobalt	AP 04 Grond	Idem
koper	AP 04 Grond	Idem
kwik	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-VI en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
lood	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-V en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
molybdeen	AP 04 Grond	Idem
nikkel	AP 04 Grond	Idem
zink	AP 04 Grond	Idem
naftaleen	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-IX
antraceen	AP 04 Grond	Idem
fenantreen	AP 04 Grond	Idem
fluoranteen	AP 04 Grond	Idem
benzo(a)antraceen	AP 04 Grond	Idem
chryseen	AP 04 Grond	Idem
benzo(a)pyreen	AP 04 Grond	Idem
benzo(ghi)peryleen	AP 04 Grond	Idem
benzo(k)fluoranteen	AP 04 Grond	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	AP 04 Grond	Idem
PCB 28	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-X
PCB 52	AP 04 Grond	Idem
PCB 101	AP 04 Grond	Idem
PCB 118	AP 04 Grond	Idem
PCB 138	AP 04 Grond	Idem
PCB 153	AP 04 Grond	Idem
PCB 180	AP 04 Grond	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	AP 04 Grond	Idem
totaal olie C10 - C40	AP 04 Grond	Conform AP04-SG-XI en conform NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	E1702435	30-01-2019	30-01-2019	ALC291
002	E1691130	30-01-2019	30-01-2019	ALC291
003	X1244959	30-01-2019	30-01-2019	ALC201
004	Y7533391	28-01-2019	30-01-2019	ALC201

Paraaf

Analyserapport

Projectnaam Graniet Import Zand 0-63 Partij 101
 Projectnummer 819.005_001
 Rapportnummer 12962351 - 1

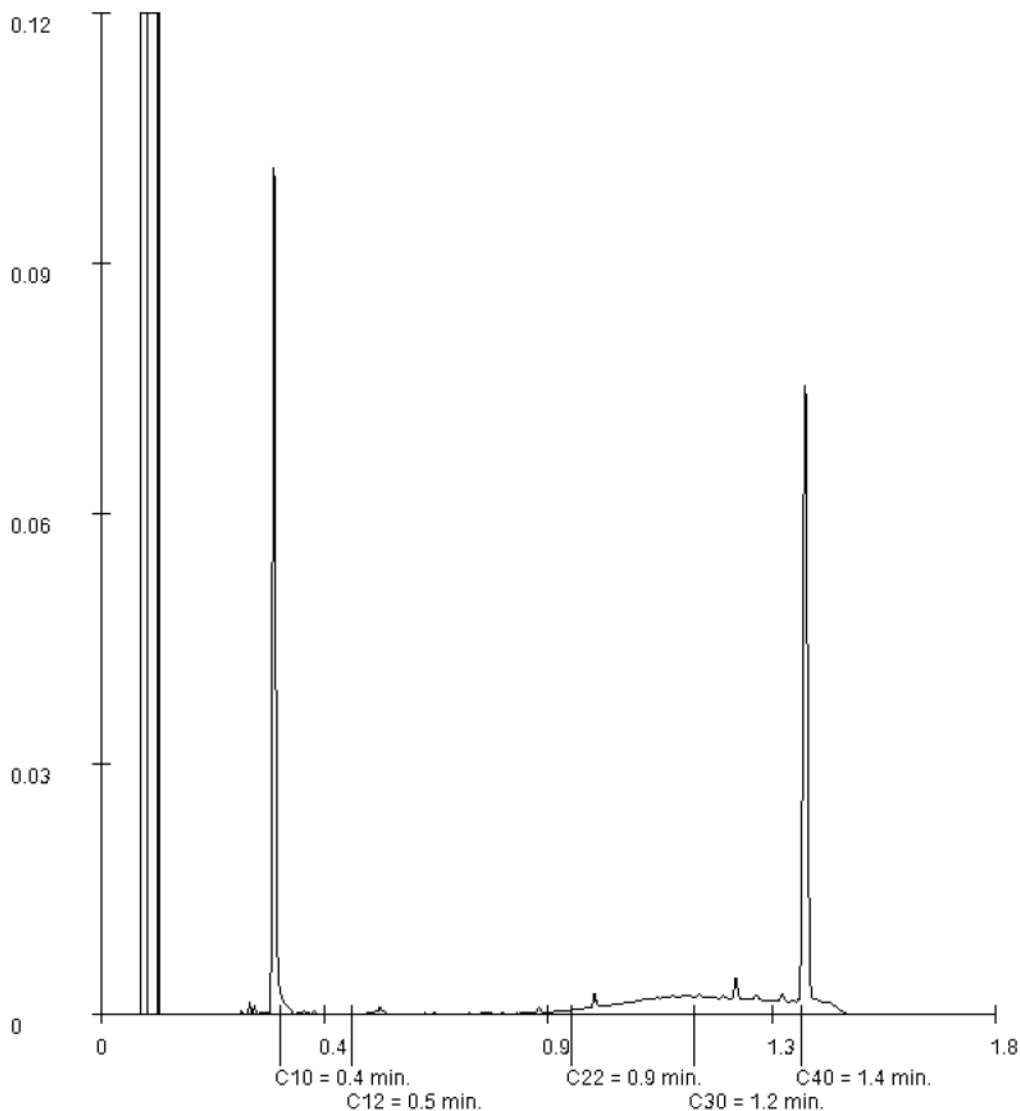
Orderdatum 30-01-2019
 Startdatum 30-01-2019
 Rapportagedatum 20-02-2019

Monsternummer: 002
 Monster beschrijvingen MM101BMM101B

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

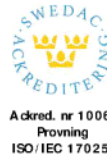
De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf:

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB
 Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
 Tel: - Fax: -
 Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

Akred. nr 1006
 Provning
 ISO/IEC 17025

REPORT Page 1 (1)
 issued by an Accredited Laboratory

Report No. 19049488

Assigner
 SYNLAB Analytics & Services BV
 Rotterdam

Steenhouwerstraat 15
 3194 AG ROTTERDAM

Applies to

<i>Information about the project</i>	<i>Soil</i>
Project number	: 12962351

Information about sample and sampling

Sampling date	: 2019-01-30	Date of Arrival	: 2019-02-07
Sample name	: 12962351-003 MM101A	Time of Arrival	: 1140
Depth of sampling	: -		
Sampler	: -		
Invoice reference	: P75771		

Results of the analyses

<i>Test method</i>	<i>Analysis / Investigation of</i>	<i>Result</i>	<i>Uncertainty</i>	<i>Unit</i>
SS-EN 11465	Dry substance	80.9	± 8.09	%
DIN 38414-14 mod.	PFOS, linear	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOS, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
Calculated	PFOS, total	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, linear	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
Calculated	PFOA, total	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS

PFOS = Perfluorooctane sulfonate PFOA = Perfluorooctane acid

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage $k = 2$. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

Linköping 2019-02-19

The report has been reviewed and approved by

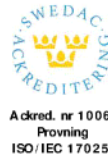

Control numbers 1116 8509 9656 0459

Results refer only to the submitted sample. Unless the laboratory has written otherwise, the report may only be reproduced in its entirety.

SYNLAB Analytics & Services Sweden AB
 Box 1083, 581 10 Linköping, Sweden
 Tel: [redacted] Fax: [redacted]
 Registered 556152-0916 Registered office: Linköping, Sweden

Akred. nr 1006
 Provning
 ISO/IEC 17025

REPORT Page 1 (1)
 issued by an Accredited Laboratory

Report No. 19049489

Assigner
 SYNLAB Analytics & Services BV
 Rotterdam

Steenhouwerstraat 15
 3194 AG ROTTERDAM

Applies to

<i>Information about the project</i>	<i>Soil</i>
Project number	: 12962351

Information about sample and sampling

Sampling date	: 2019-01-30	Date of Arrival	: 2019-02-07
Sample name	: 12962351-004 MM101B	Time of Arrival	: 1140
Depth of sampling	: -		
Sampler	: -		
Invoice reference	: P75771		

Results of the analyses

<i>Test method</i>	<i>Analysis / Investigation of</i>	<i>Result</i>	<i>Uncertainty</i>	<i>Unit</i>
SS-EN 11465	Dry substance	81.8	± 8.18	%
DIN 38414-14 mod.	PFOS, linear	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOS, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
Calculated	PFOS, total	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, linear	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
DIN 38414-14 mod.	PFOA, branched	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS
Calculated	PFOA, total	< 0.1	± 0.10	ug/kg TS

PFOS = Perfluorooctane sulfonate PFOA = Perfluorooctane acid

The stated uncertainty of measurement is calculated using a coverage $k = 2$. Measurement uncertainty for accredited microbiological analyses are available from the laboratory upon request.

Linköping 2019-02-19

The report has been reviewed and approved by

Control numbers 1016 8708 9756 0859

Results refer only to the submitted sample. Unless the laboratory has written otherwise, the report may only be reproduced in its entirety.

7 Toelichting toepassingseisen grond

Toepassingsmogelijkheden grond, Generieke beleid conform het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit

kwaliteit toe te passen partij	ontvangende bodem *		toepasbaar?
	kwaliteit	functieklass	
Achtergrondwaarde natuur / landbouw	Achtergrondwaarde natuur / landbouw	Achtergrondwaarde wonen industrie	ja ja ja
	wonen	Achtergrondwaarde wonen industrie	ja ja ja
	industrie	Achtergrondwaarde wonen industrie	ja ja ja
wonen	Achtergrondwaarde natuur / landbouw	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee nee nee
	wonen	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee ja ja
	industrie	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee ja ja
industrie	Achtergrondwaarde natuur / landbouw	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee nee nee
	wonen	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee nee nee
	industrie	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee nee ja
Niet toepasbaar	Achtergrondwaarde natuur / landbouw	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee nee nee
	wonen	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee nee nee
	industrie	Achtergrondwaarde wonen industrie	nee nee nee

* Kwaliteit: de bodemkwaliteitsklasse van de ontvangende bodem wordt bepaald met een bodemonderzoek
 Functie: de bodemfunctieklass van de ontvangende bodem wordt door de gemeente toegekend
 (Bodemkwaliteitskaart)

013

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T [REDACTED]
F [REDACTED]

www.rijkswaterstaat.nl

Opmaker

10.2.e

agenda

Overleg implementatieteam Bbk

Datum bespreking	20 juni 2019
Tijdstip	14.00 – 15.30 uur
Locatie	Croeselaan 15 Utrecht, zaal 7 A.19
Deelnemers	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
Afschrift aan	[REDACTED]

Datum
1 maart 2018

1. Opening, vaststellen agenda en mededelingen 14.00 – 14.05 uur

Eventuele aanvullende agendapunten gaarne voorafgaand aan het overleg melden aan [REDACTED]@rws.nl

2. Verslag vorig overleg 14.05 – 14.10 uur

Het verslag is bij de agendastukken gevoegd.

3. Actuele onderwerpen 14.10 – 14.30 uur

Bij het vorige overleg is aan de hand van de kamerbrieven van december 2018 de voortgang van diverse onderwerpen besproken. De meest recente ontwikkelingen worden mondeling toegelicht

4. Stand van zaken aanvullingsspoor Bodem 14.30 - 14.45 uur

Het aanvullingsbesluit bodem is bijna gereed voor de voorhang in de Tweede kamer. De stand van zaken wordt mondeling toegelicht

Pauze

5. Granuliet

14.55 - 15.25 uur

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Bijgaand treft u een memo aan over Granuliet. Het ministerie vraagt het Implementatieteam een advies uit te brengen over de status van Granuliet en een reactie te geven op de memo.

Datum
1 maart 2018

6. Rondvraag, datum volgend overleg.

15.25 – 15.30 uur

Notitie Granuliet

22 april 2019

1. Inleiding

Bij het breken en bewerken van rots afkomstig van kwartsiet- en granietmijnen ontstaat granuliet. Granuliet, ook wel Noordse Leem of Rhona Leem genoemd, is een homogeen fijnkorrelig materiaal met een inwendige wrijving als zand, een hoge volumieke massa en de doorlatendheid van verdichte klei. Deze fysische eigenschappen maken het materiaal geschikt voor tal van toepassing in weg- en waterbouwkundige projecten. Toepassing van granuliet vindt al langere tijd plaats.

Bij de levering en toepassing van granuliet zijn een aantal discussiepunten en vragen ontstaan. Dit zijn:

- Door de schemabeheerder (certificerende instelling) SGS Intron is, op verzoek van Granuliet Import Benelux (GIB) in 2018 de BRL 9344: "De milieuhygiënische kwaliteit van fractie <500 µm vrijkomend bij de bewerking van primaire steenachtige materialen" ingediend bij het Ministerie van I&W voor opname in de Regeling bodemkwaliteit (Rbk). Doel is om op basis van deze BRL een erkende kwaliteitsverklaring voor granuliet af te kunnen geven en daarmee te gebruiken als milieuhygiënische verklaring bij het toepassen. In de BRL 9344 wordt aangegeven dat granuliet toepasbaar is als grond of bouwstof. Het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) staat deze vrije keuze niet toe. Granuliet kan niet beide zijn, dit wordt door de definiëring van beide begrippen in het besluit uitgesloten. Granuliet is of grond of een bouwstof.
- Bij de toepassing van granuliet in weg- en waterbouwkundige projecten (o.a. waterplassen) is tijdens de uitvoering en het toezicht (ILT, [REDACTED] Rijkswaterstaat) eveneens discussie ontstaan over de toepasbaarheid van granuliet. Het ene bevoegd gezag beoordeeld granuliet als grond en de andere als bouwstof. Dit geldt ook leveranciers van Granuliet. Onder de noemer Noordse leem wordt het materiaal geleverd als grond en onder de noemer Rhona leem als bouwstof. Granuliet kan zoals aangegeven niet beide zijn. Een eenduidig standpunt is evident.
- Door het toepassen van granuliet wordt oppervlakte water (tijdelijk) sterk vertroebeld. Aan granuliet wordt door GIB een flocculant toegevoegd die (mogelijk) tot milieuhygiënische risico kan leiden. In Rhona leem worden mogelijk ook aromatische koolwaterstoffen aangetroffen. In artikel 7 van het Bbk is een specifieke zorgplicht opgenomen voor toepassen van grond en bouwstoffen in oppervlaktewaterlichamen. Er is tussen GIB en Handhaving Rijkswaterstaat onduidelijk over de reikwijdte van deze zorgplicht bij de toepassing van granuliet in oppervlaktewater.
- Als bewijsmiddel voor de milieuhygiënische kwaliteit van granuliet wordt door Graniet Import Benelux (GIB) de BRL 9321 gebruikt als erkende kwaliteitsverklaring. Dit normdocument is gezien de scope niet van toepassing op granuliet.

In deze notitie worden de discussiepunten uitgewerkt en wordt door het Ministerie van I&W een antwoord gegeven hoe zij deze discussiepunten beoordeelt, met dien verstande dat het uiteindelijk aan de bevoegde instanties blijft om wel of niet uitvoering te geven aan deze beoordeling door het Ministerie van I&W.

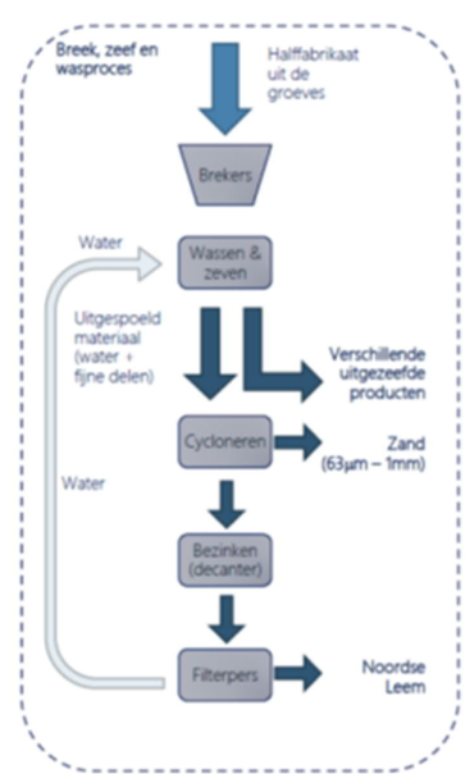
De notitie is afgestemd met ILT, Rijkswaterstaat uitvoering en Rijkswaterstaat [REDACTED].

2. Herkomst en productieproces

GIB breekt rots (-stukken) afkomstig van kwartsiet- en granietmijnen uit Noorwegen en Schotland in verschillende fracties ten behoeve van verdere verwerking als o.a. vul- en toeslagmiddel in beton en asfalt. Hiernaast vindt toepassing als funderingsmateriaal voor spoorwegen en wegen plaats. De granulaatfracties worden als "bouwstof van natuurlijke oorsprong" toegepast. De rots (-stukken) worden door GIB in de haven van Amsterdam met brekers gebroken en door wassen en zeven gescheiden in verschillende fracties. Door cycloneren, een scheidingsbewerking waarbij vaste deeltjes uit het waswater worden gescheiden, wordt een fractie van circa 63µm - 1 mm uit het spoelwater gewonnen.

Een nog fijnere fractie wordt uit het spoelwater verwijderd door het verder te laten bezinken (decanteren). Voor een snelle bezinking wordt hierbij een flocculant gebruikt. Door de flocculant wordt de fijne fractie uit het spoelwater geconcentreerd in grotere aggregaten (flocs) die vervolgens bezinken en met een filterpers uit het water worden verwijderd. Het spoelwater wordt hergebruikt. Het uitgeperste gruis wordt in de open lucht opgeslagen en compacteert en droogt daarbij verder in. De zeer fijne fractie uitgeperste gruis (kleiner dan 63µm) wordt door GIB Granuliet (Noordse Leem) genoemd. Door GIB wordt EcoPure P1715 gebruikt als flocculant. Als spoelwater bij het productieproces wordt drinkwater gebruikt.

Het productieproces van breken, zeven en spoelen van het rots (-stukken) tot verschillende granulaten en het ontwateren van het spoelgruis tot granuliet volgt een gestandaardiseerde procedure. Aangezien het verwerkte gesteente steeds eenzelfde samenstelling heeft (graniet en metamorfe kalkhoudende kwartsiet) is de variatie in samenstelling en korrelgrootteverdeling van granuliet zeer beperkt.

3. Karakteristiek en milieuhygiënische kwaliteit van granuliet

Uit onderzoek door Deltares¹ blijkt dat granuliet in hoofdzaak bestaat uit kwarts en veldspaat. Granuliet bevat geen organische stof. De gemiddelde dichtheid van granuliet is 2.720 kg/m³, wat aanzienlijk zwaarder is dan de dichtheid waaruit Nederlands zand en andere grondsoorten. Uit de korrelgrootteverdeling volgt dat granuliet uit hoofdzakelijk silt bestaat met circa 15% lutumdeeltjes en 15 % fijn zand. De lutumdeeltjes zijn geen kleimineralen, zoals in gewone natuurlijke klei, maar bestaan uit de mineralen van kwartsiet- en granietgesteente. Granuliet wijkt af van natuurlijke fijnkorrelige grondsoorten zoals deze van nature voorkomen. De korrels van granuliet zijn zeer hoekig.

Deltares beoordeeld dat granuliet een natuurlijk materiaal is, afkomstig van het mechanisch breken en uitzeven van kwartsiet- en granietgesteente. Granuliet heeft door het productieproces eigenschappen die afwijken van, van nature voorkomende klei en leem. Het is een "mechanisch" geproduceerd materiaal.

GIB heeft, door Gerard Krusse Advies, een onderzoek laten uitvoeren naar de bezinkkarakteristieken (colloïdale eigenschappen) van granuliet in water. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden met een kolombezinkproef. Hierbij is granuliet vergeleken met bezinkkarakteristieken van natuurlijk afgezette Nederlandse klei en zand. Het adviesbureau concludeert dat granuliet een geringere invloed heeft op de transparantie en vertroebeling van oppervlaktewater dan klei. De effecten van de colloïdale eigenschappen van Granuliet zijn niet door het adviesbureau onderzocht.

Uit aanvullende vragen door het Ministerie van I&W aan [REDACTED] van Deltares blijkt dat het gebruik van granuliet in oppervlaktewater op basis van de colloïdale eigenschappen zorgvuldig dient plaats te vinden. Granuliet vertroebelt (tijdelijk) een oppervlaktewater ernstig. Deze vertroebeling kan (mogelijk tijdelijk) tot negatieve effecten voor een ecosysteem leiden. Deze waarschuwing geldt ook voor de toepassing van natuurlijk afgezette Nederlandse klei in oppervlaktewater. Rijkswaterstaat beoordeeld dat granuliet een beperkte bestendigheid heeft tegen erosie door langsstromend water. Dit wordt door Deltares bevestigd. Dit betekent dat in oppervlakte wateren granuliet zich verder kan verspreiden (uitvloeien).

¹ Deltares, Specificaties voor het toepassen van Noordse Leem in Weg- en Waterbouwwerken in Nederland (Project11201985-002, kenmerk 11201985-002-GEO-0001, concept rapport).

Door GIB wordt EcoPure P1715 gebruikt als flocculant. Volgens het veiligheidsinformatieblad (Verordening (EG) Nr. 1907/2006 (REACH) EcoPure 1715) bevat EcoPure 1715 geen stoffen die niet persistent en niet bio-accumuleerbaar zijn. Het veiligheidsblad geeft wel aan dat vermeden moet worden dat EcoPure P-1715 in afvoerkanalen, oppervlaktewater of grondwater terecht komt. GIB heeft bij de leverancier navraag gedaan over de strekking van deze waarschuwing. De leverancier geeft aan dat de waarschuwing betrekking heeft op EcoPure in pure vorm en niet op een toepassing in verdunde vorm. Lozing in pure vorm in oppervlakte-/grondwater dient vermeden te worden. Lozing van een groot volume in pure vorm kan ongewenste flocculatie/verstopping in een oppervlaktewater veroorzaken.

EcoPure wordt door GIB in sterk verdunde vorm toegepast (minder dan 1 deel EcoPure op 10.000 delen granuliet, oftewel <0,01%). Direct na toepassing bindt EcoPure zich met granuliet. De flocculant heeft dan zijn bindende werk met de mineralen gedaan en is dan nauwelijks meer mobiel.

De afgelopen 15 jaar is door GIB dezelfde flocculant gebruikt. Er hebben in deze periode minimale aanpassingen in samenstelling en dosering plaatsgevonden.

Rijkswaterstaat heeft zorgen over afbraakproducten van EcoPure. Bij afbraak ontstaan polyacrylamide en daarbij mogelijk ook acrylamide. Acrylamide staat op de lijst van zeer zorgwekkende stoffen. Acrylamide is carcinogeen en mutageen.

Door GIB zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar de milieuhygiënische samenstelling en emissie van granuliet. Uit onlangs uitgevoerde onderzoeken² blijkt dat granuliet indien getoetst als grond, overeenkomstig het Bbk, vrij toepasbaar is. De gemeten concentraties, als bepaald overeenkomstig het standaard stoffenpakket van de Regeling Bodemkwaliteit, blijven onder de achtergrondwaarde. Opvallend is de hoge concentratie Barium. Aangezien deze verhoogde concentratie niet veroorzaakt wordt door een antropogene bron, is toetsing aan de niet aan de normstelling uit Rbk niet nodig. Onduidelijk is of bij de toetsing van milieuhygiënische kwaliteit mogelijke zorgwekkende afbraakproducten van de flocculant zoals acrylamide zijn onderzocht. Gelet op het mogelijk aantreffen van aromatische koolwaterstoffen in Rhona leem is dit ook een aandachtspunt voor de toetsing. Indien granuliet wordt beschouwd en wordt getoetst als bouwstof en lijkt toepassing als niet-vormgegeven bouwstof overeenkomstig het Bbk mogelijk met die toevoeging dat bovenstaande aandachtspunten, over de flocculant en het mogelijk aantreffen van aromatische koolwaterstoffen, een aanvullend beschouwing vereisen.

De zuurgraad (Ph) van granuliet is 8. Dit is een fractie hoger dan de gemiddelde zuurgraad van oppervlaktewater (7,5). In granuliet wordt geen asbest aangetroffen, PFOS en PFOA.

4. Toepassingsmogelijkheden voor granuliet

Door Deltares is in opdracht van GIB een onderzoek³ uitgevoerd naar de toepassingsmogelijkheden van granuliet in weg- en waterbouwkundige projecten. Hierbij is het materiaal fysisch beoordeeld er is niet gekeken naar de milieuhygiënische eisen en voorwaarden zoals gesteld in het Bbk en de Rbk. Deltares concludeert dat, indien goed aangebracht, granuliet een relatief hoge sterkte heeft. Granuliet vormt door haar specifieke eigenschappen een zeer slecht doorlatende laag en kan voor het afsluiten van de ondergrond gebruikt worden. De bestendigheid tegen erosie door langsstromend water is beperkt. Bij het verwerken moet rekening gehouden worden met de invloed van het watergehalte.

Er zijn verschillende projecten gerealiseerd met granuliet zoals het toepassen van granuliet in weglighamen en terreinophogingen.

5. Beantwoording discussiepunten

5.1 Granuliet: grond of bouwstof?

Het Bbk geeft de volgende definities voor bouwstof en grond:

Grond: vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter, niet zijnde baggerspecie;

² Schreurs Milieuconsult, toetsing milieuhygiënische kwaliteit granuliet, 12 april 2019

³ Deltares, Specificaties voor het toepassen van Noordse Leem in Weg- en Waterbouwwerken in Nederland (Project11201985-002, kenmerk 11201985-002-GEO-0001).

Bouwstof: materiaal waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium of aluminium tezamen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal bedragen, uitgezonderd vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie, dat is bestemd om te worden toegepast;

In paragraaf 4.3.5 van de nota van toelichting bij het Bbk en grondlegger bij deze nota⁴ wordt aan de uitleg van de definitie van grond toegevoegd dat het materiaal niet rechtstreeks uit de bodem hoeft te komen, maar wel vergelijkbaar moet zijn met materiaal dat rechtsreeks uit de bodem komt. Primair van belang is dat het toe te passen materiaal duurzaam een bodemfunctie moet kunnen vervullen. Bij dit criterium is de herkomst irrelevant. Het gaat er om dat de toe te passen partij een samenstelling en structuur heeft zoals die ook elders in de bodem wordt aangetroffen.

Conclusie

Granuliet is een bouwstof omdat het niet voldoet aan de definitie van grond: Granuliet komt niet rechtstreeks uit de bodem maar is een (rest)product dat ontstaat bij het breken, zeven en spoelen van het rots (-stukken) tot verschillende granulaten en het ontwateren van het spoelgruis. Door deze bewerkingen is granuliet niet vergelijkbaar met materiaal dat rechtstreeks uit de bodem komt. De karakteristieken van granuliet als dichtheid, korrelgrootteverdeling, organische stofgehalte, structuur van de granuliet korrels en het ontbreken van een minerale lutumfractie zijn afwijkend. Daarnaast bevat granuliet een gering aandeel flocculant. Een stof die van nature niet in de bodem aanwezig is.

Op basis van de nota van toelichting bij het Bbk kan granuliet beoordeeld worden als (sorteer- en breker) zeefzand. Zeefzand is een verzamelnaam voor een product dat vrijkomt bij het proces van sorteren, breken en afzeven van met name bouw en sloopafval en heeft als zodanig geen relatie met bodemmateriaal. Gesteld is in de nota van toelichting dat zeefzand geen grond betreft.

Het aanmerken van granuliet als bouwstof sluit ook aan bij het advies van de Stichting bouwkwaliteit (SBK). Bij de beoordeling van BRL 9344: "De milieuhygiënische kwaliteit van fractie <500 µm vrijkomend bij de bewerking van primaire steenachtige materialen" heeft SBK ook aangegeven dat granuliet geen grond kan zijn: GIB breekt rots (-stukken) ten behoeve van verdere verwerking als o.a. vul- en toeslagmiddel in beton en asfalt. De rots(-stukken) worden hierbij toegepast als "bouwstof". SBK geeft aan dat granuliet daarmee ook een bouwstof is.

Door het toenmalig Ministerie van VROM en haar uitvoeringsorganisatie Bodem+ is bij eerdere vragen aangegeven dat granuliet als grond kan worden aangemerkt. Het Implementatieteam Bbk, een afvaardiging van het gemeente, provincies en het bedrijfsleven, adviseerde het ministerie om het materiaal als grond aan te merken. Een belangrijk argument hierbij was de naamgeving van granuliet als Noordse Leem en Rhona Leem. Dit suggereerde dat het materiaal grond is. Dit standpunt is door deze nadere beschouwing niet meer juist.

5.2 Zorgplicht: Toepassen van granuliet in oppervlaktewater

In artikel 7 van het Bbk is specifiek voor de bescherming van het oppervlakte water een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt aanvullend op, de milieuhygiënische kwaliteit van granuliet zoals deze overeenkomstig het Bbk en de RBk bepaald dient te worden. Het is een algemene aanvullende bepaling.

Zorgplicht artikel 7 Bbk

Degene die bouwstoffen, grond of baggerspecie toepast en die weet of redelijkerwijs had kunnen weten dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een oppervlaktewaterlichaam ontstaan of kunnen ontstaan, die niet of onvoldoende worden voorkomen of beperkt door naleving van de bij of krachtens dit besluit gestelde regels, voorkomt die gevolgen of beperkt die zoveel mogelijk voor zover voorkomen niet mogelijk is en voor zover dit redelijkerwijs van hem kan worden gevergd.

Conclusie

Uit het onderzoek van GIB volgt dat, overeenkomstig de vereisten van het Bbk, granuliet geen verontreinigende stoffen bevat die tot nadelige gevolgen voor een oppervlaktewaterlichaam kunnen leiden. Hierbij is –mogelijk- niet gekeken naar mogelijke schadelijke effecten door de flocculant en de -mogelijke- aanwezigheid van aromatische koolwaterstoffen. Dit is gelet op de zorgplicht wel nodig.

---

⁴ Naar een uniforme definitie van "grond" in de bodem en afvalstoffenregelgeving Mei 2004 Overleg Definitie Grond, Ministerie van VROM, Service Centrum Grond

Deltares geeft aan dat granuliet geschikt is voor waterbodemafdichting ter beperking van kwel. Zorg en aandacht bij de aanleg (en instandhouding) is noodzakelijk. Bij de aanleg ontstaat (tijdelijk) een ernstige vertroebeling die tot (blijvende) schade van een oppervlaktewaterlichaam kan leiden. Ook kan granuliet door erosie van stromend water tot nadelige gevolgen leiden.

Een nadere beschouwing van (tijdelijke) effecten van de colloïdale eigenschappen van granuliet en de te nemen maatregelen om de nadelige gevolgen te beperken is nodig. Op basis van dit onderzoek kan onderbouwd worden of voldaan wordt aan de zorgplicht zoals genoemd in artikel 7 van het Bbk.

Voor de volledigheid wordt gemeld dat indien granuliet wordt toegepast op de (droge) bodem eveneens onderzoek naar mogelijke schadelijke effecten door de flocculant en de -mogelijke-aanwezigheid van aromatische koolwaterstoffen nodig is.

5.3 Bewijsmiddel voor de milieuhygiënische kwaliteit granuliet

Het Bbk stelt dat de milieuhygiënische kwaliteit van granuliet moet worden aangetoond met een milieuhygiënische verklaring. Zonder deze verklaring kan een partij granuliet niet worden toegepast. Het Bbk kent de volgende typen milieuhygiënische verklaringen voor grond: partijkeuring, erkende kwaliteitsverklaring, fabrikant-eigenverklaring, (water)bodemonderzoek of een (water)bodemkwaliteitskaart.

Door GIB wordt momenteel voor granuliet op basis van de BRL 9321: "productcertificaat voor de milieuhygiënische kwaliteit van industriezand en gebroken industriegrond" een erkende kwaliteitsverklaring afgegeven. Het toepassingsgebied van deze BRL is: "*Materiaal afkomstig van een industriële winning, waarbij het materiaal wordt gewonnen of vrijkomt in een beheerst proces. Het betreft niet materiaal dat vrijkomt bij werken van sanering of onderhoud van (water)bodem. Industriezand en/of (gebroken) industriegrond heeft een natuurlijke herkomst en komt uit een "on-geroerde" bodem. Op basis van het geologisch dossier kan een uitspraak worden gedaan over de kwaliteit van het materiaal dat wordt gewonnen. Deze beoordelingsrichtlijn is niet bedoeld voor materiaal dat een bewerking heeft ondergaan anders dan scheiden, wassen of breken.*" Uit het processchema blijkt dat granuliet ontstaat door spoelwater te concentreren met behulp van cycloneren, flocculatie en persen. Dit is een heel ander proces dan in het toepassingsgebied van de BRL 9321 is bedoeld.

Daarnaast wordt in de BRL 9321 onder de definitie van industriezand en (gebroken) industriegrond verstaan: "van nature in de bodem voorkomend sedimentair materiaal". Granuliet is een industrieel product en niet een van nature in de bodem voorkomend sedimentair materiaal. Granuliet komt vrij komt bij het breken en wassen van kwartsiet- en graniet.

SGS Intron heeft op verzoek van GIB heeft in 2018 de BRL 9344: "*De milieuhygiënische kwaliteit van fractie <500 µm vrijkomend bij de bewerking van primaire steenachtige materialen*" ingediend bij het Ministerie van I&W voor opname in de Regeling bodemkwaliteit (Rbk). Doel is om op basis van deze BRL een erkende kwaliteitsverklaring voor granuliet af te kunnen geven en daarmee te gebruiken als milieuhygiënische verklaring bij het toepassen. De BRL 9344 ligt nu ter toetsing voor bij het ministerie.

In de BRL 9344 wordt aangegeven dat granuliet toepasbaar is als grond of bouwstof. Zoals eerder in deze notitie aangegeven kan granuliet niet beide zijn. Granuliet is of grond of een bouwstof. Zolang door de schemabeheerder geen juiste onderbouwing wordt geleverd voor de kwaliteit van deze bouwstof is opname van BRL 9344 in de huidige vorm in de Rbk niet mogelijk.

Conclusie

De BRL 9321 is niet bruikbaar als erkende kwaliteitsverklaring c.q. milieuhygiënische verklaring voor granuliet. Om de kwaliteit van granuliet aan te tonen kan GIB een partijkeuring uitvoeren of een Fabrikant Eigen Verklaring opstellen. Het betreft dan een partijkeuring die is afgegeven op basis van protocol 1002. Het gaat dan om de werkzaamheid genoemd onder 2.1., eerste lid onder i, van de Rbk 'monsterneming partijkeuring niet-vormgegeven bouwstoffen.'

Gelakte informatie valt buiten reikwijdte
Wob-verzoek

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT

T [REDACTED]

F

www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

verslag

Verslag van implementatieteam Bbk

Omschrijving

Datum bespreking

Deelnemers

20 juni 2019

[REDACTED], [REDACTED] (IPO), [REDACTED]

[REDACTED] (BOG), [REDACTED] (Platform

bodemkwaliteit), [REDACTED] (NVPG), [REDACTED]

[REDACTED] (Cascade), [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED] (RWS B+), [REDACTED] (RWS), [REDACTED]

[REDACTED] (UvW)

Afwezig met afmelding

[REDACTED] (VNG), [REDACTED] (ILT), [REDACTED]

[REDACTED] (VKB), [REDACTED] (VNG)

Datum

21 juni 2019

1. Opening, vaststellen agenda en mededelingen

2.

[Redacted text block]

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum
21 juni 2019

[Redacted text block]

3. [Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

4. [Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

5. [REDACTED]

6. Granuliet

[REDACTED] geeft een presentatie ter toelichting van het vraagstuk Granuliet dat voor advies voorligt bij het IT.

[REDACTED] geeft in zijn presentatie aan dat de kernvraag is of het materiaal als grond of als bouwstof moet worden gezien. Daarnaast speelt de vraag of het materiaal onder de scope van de BRL9321 valt. De conclusie van [REDACTED] is dat het een bouwstof is en dat het niet valt onder de scope van de BRL9321.

[REDACTED] geeft aan dat zijn achterban het geen grond maar een bouwstof vindt en vindt dat het tevens niet onder de scope van de BRL9321 valt. Voorts vraagt [REDACTED] aandacht voor de afbraakproducten van de gebruikte flocculant.

Het IT geeft aan dat op basis van korrelgrootte het materiaal onder het begrip grond kan vallen maar qua structuur is het geen natuurlijk bodemmateriaal. In die zin volgt het IT de redeneerlijn in de notitie en adviseert het ministerie van I&W in haar uiteindelijke afweging aandacht te hebben voor de consequenties van beoordeling van het materiaal als bouwstof. Bouwstoffen mogen immers niet met de bodem worden vermengd en moeten terugneembaar worden toegepast. Het IT geeft aan dat de keuze ook consequenties heeft voor erkenningen heeft die zijn afgegeven op basis van BRL certificering.

7. [REDACTED]

[Redacted text block]

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

[Redacted text block]

Datum
21 juni 2019

Datum volgend overleg: 2 oktober 2019, 10.00 uur

CONCEPT

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: maandag 26 augustus 2019 13:50
Aan: [redacted] (WVL)
Onderwerp: RE: SPOED graag meekijken met memo granuliet

10.2.e

017

We kunnen vandaag of donderdag even bellen. Uit de agenda haal ik dat we elkaar niet live treffen op een van de werklocaties.

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: maandag 26 augustus 2019 13:12
Aan: [redacted] (WVL)
Onderwerp: FW: SPOED graag meekijken met memo granuliet

Deze week graag even bijpraten over granuliet anders bellen. Denk dat het goed is dat je op de hoogte bent. IenW en verschillende afdelingshoofden van RWS zijn aan het shoppen om hun gelijk te krijgen. Verschillende adviseurs van LONC en RWS worden genegeerd. Dit heb ik nog niet eerder meegemaakt.

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Datum: maandag 26 aug. 2019 12:29 PM
Aan: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Kopie: [redacted] (WVL) <[redacted]e@rws.nl>
Onderwerp: RE: SPOED graag meekijken met memo granuliet

We zijn inderdaad een stukje verder...

[redacted] buiten scope Wob-verzoek

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: maandag 26 augustus 2019 12:29
Aan: [redacted] (WVL)
CC: [redacted] (WVL)
Onderwerp: RE: SPOED graag meekijken met memo granuliet

Hoi [redacted],

Wellicht is je vraag inmiddels opgelost. Zo niet: [redacted] "doet" het granuliet dossier.

Gr. [redacted]

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: vrijdag 9 augustus 2019 11:25
Aan: [redacted] (WVL)
Onderwerp: FW: SPOED graag meekijken met memo granuliet
Urgentie: Hoog

Hoi [redacted],

Ben je vanochtend nog in de lucht?
Wellicht kun je nog iets met de vraag die ik aan [redacted] heb gesteld.

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: vrijdag 9 augustus 2019 11:14
Aan: [redacted] (WVL)
Onderwerp: FW: SPOED graag meekijken met memo granuliet
Urgentie: Hoog

Hoi [redacted],

Kun je op de valreep hierop nog even meekijken?

Kennelijk is RWS ON gevraagd de tijdlijn te reconstrueren.

Ik heb iets geel gemaakt wat ik zelf in ieder geval niet kan thuisbrengen.

De rest ziet er herkenbaar uit.

Van: [redacted] (ON)
Verzonden: donderdag 8 augustus 2019 16:33
Aan: [redacted] (WVL)
Onderwerp: SPOED graag meekijken met memo granuliet
Urgentie: Hoog

Hoi [redacted],

Zoals vanochtend over gemaaild, zou je willen meekijken? Ik heb nu de tijdlijn. Graag jouw input.

Ik dien voor morgen 12 uur input voor de memo aan [redacted] te sturen.

Met vriendelijke groet,

Van: ██████████ (WVL)
Verzonden: dinsdag 8 oktober 2019 17:13
Aan: ██████████ - DGRW; ██████████ (WVL); ██████████@odmh.nl; ██████████@uwv.nl; ██████████@odnzkg.nl; ██████████@lbsight.nl; ██████████@afvalzorg.nl; ██████████@nvpq.nl; ██████████@noorderzijvest.nl; ██████████ - DGRW; ██████████@mwhglobal.com; ██████████@cascade-zandgrind.nl; ██████████ - ILT; ██████████@odjsselland.nl
CC: ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████@sikb.nl; ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████@sikb.nl; ██████████ (WVL)
Onderwerp: RE: Agenda en stukken overleg implementatieteam 20 juni 2019
Bijlagen: verslag 2 oktober 2019 concept 2.docx

Beste leden van het implementatieteam Bbk,

Bijgaand het concept-verslag van ons overleg van vorige week.

Hartelijke groet,

██████████

Van: ██████████ (WVL)
Verzonden: maandag 30 september 2019 9:49
Aan: ██████████ - DGRW; ██████████ (WVL); ██████████@odmh.nl; ██████████@uwv.nl; ██████████@odnzkg.nl; ██████████@lbsight.nl; ██████████@afvalzorg.nl; ██████████@nvpq.nl; ██████████@noorderzijvest.nl; ██████████ - DGRW; ██████████@mwhglobal.com; ██████████@cascade-zandgrind.nl; ██████████ - ILT; ██████████@odjsselland.nl
CC: ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████@sikb.nl; ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████@sikb.nl; ██████████ (WVL)
Onderwerp: RE: Agenda en stukken overleg implementatieteam 20 juni 2019

Beste leden van het implementatieteam,

Bijgaand de stukken voor ons overleg van 2 oktober 2019. Nogmaals excuus voor de late toezending.

Het overleg vindt plaats op de bekende locatie, Croeselaan 15 te Utrecht, zaal 7A15, aanvang 10.00 uur

Tot woensdag

██████████

Gelakte informatie valt buiten reikwijdte
Wob-verzoek

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T [REDACTED]
F [REDACTED]

www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

Datum

4 oktober 2019

verslag

Verslag van implementatieteam Bbk

Omschrijving	
Datum bespreking	2 oktober 2019
Deelnemers	[REDACTED] (secr), [REDACTED] (IPO), [REDACTED] (BOG), [REDACTED] (Platform bodemkwaliteit), [REDACTED] (NVPG), [REDACTED] (Cascade), [REDACTED] (vz), [REDACTED] (RWS B+), [REDACTED] (RWS), [REDACTED] (UvW), [REDACTED] (VKB), [REDACTED] (VNG)
Afwezig met afmelding	[REDACTED] (VNG), [REDACTED] (ILT)

1. Opening, vaststellen agenda en mededelingen

2. Verslag vorige overleg

- [REDACTED] geeft aan dat zijn achterban verdeeld is over de vraag of Granuliet als grond of als bouwstof moet worden beoordeeld. [REDACTED] geeft aan dat

binnen het ministerie na afloop van het vorige overleg gesproken is met de producent van Granuliet naar aanleiding van een melding van voorgenomen toepassing. IenW ziet geen reden om de toepassing van Granuliet als grond te weigeren; mede gezien het materiaal al zeer lang als grond wordt toegepast. [REDACTED] vraagt of het materiaal ook toegepast kan worden. [REDACTED] geeft aan dat dit kan, maar dat het materiaal aan de eisen voor grond van het Besluit bodemkwaliteit, inclusief de zorgplicht (o.a. colloïdaal gedrag bij toepassing in oppervlaktewater), moet voldoen.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum
4 oktober 2019

**ijkswaterstaat Water,
erkeer en Leefomgeving**

atum
oktober 2019

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum
4 oktober 2019

8. Diepe plassen

Er is vorige week een uitzending van Zembla gewijd aan diepe plassen. Dit onderwerp is op de agenda gezet om de reacties van de IT-leden op de uitzending op te halen. [REDACTED] geeft aan dat de uitzending van Zembla er al een tijdje zat aan te komen, dat er een brief aan de kamer is opgesteld in december en een voortgangsbrief voorafgaand aan het AO van 12 september. Tijdens het AO werden er geen vragen gesteld over de diepe plassen, maar de verwachting is dat er naar aanleiding van de uitzending vragen worden gesteld. Tevens verzoekt de kamer om een schriftelijke reactie op de uitzending voorafgaand aan de begrotingsbehandeling van I&W op 16 oktober 2019. [REDACTED] geeft ook aan dat

bijvoorbeeld in Houten de SGP raadsvragen heeft gesteld naar aanleiding van de uitzending.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

De leden van het IT hebben de volgende reacties:

Datum
4 oktober 2019

- [REDACTED] geeft aan dat hij het zorgelijke beelden vindt en dat het verondiepen van diepe plassen een commercieel aantrekkelijke activiteit is. Dat schept een bepaald frame waar je moeilijk een genuanceerd verhaal naast kan zeten
- [REDACTED] geeft aan dat de branche van zandwinners niet heeft meewerkt aan de uitzending omdat de branche niet de indruk heeft voldoende ruimte te krijgen om het frame van de uitzending te wijzigen met haar eigen verhaal. Wel is [REDACTED] blij dat er geen namen van mensen/bedrijven van haar branche zijn genoemd omdat er via sociale media ook direct bedreigingen aan de orde zijn. [REDACTED] is ontstemd over de bijdrage van de onderzoeker van B-ware aan de uitzending en twijfelt sterk aan de onafhankelijke positie van de onderzoeker. Ze vreest dat de uitkomst van het onderzoek al klaar zijn voordat het onderzoek is uitgevoerd. [REDACTED] vraagt aan [REDACTED] of haar branche bereid is om meer te laten zien wat zij zelf doen aan borging van kwaliteit van materiaal dat wordt toegepast. [REDACTED] geeft aan dat haar leden wel een goed verhaal hebben, maar vrezen niet van de framing van Zembla af te komen. [REDACTED] geeft ook aan dat haar leden primair zijn gericht op zandwinning en verondieping een noodzakelijke plicht is vanuit de vergunning.
- [REDACTED] geeft aan dat de angel vooral zit in de enorme vraag naar grond door diepe plassen en dat daarmee ook de minder betrouwbare partijen in beeld komen. [REDACTED] geeft het advies vooral op het punt van sturing op het aanbod van diepe plassen in te zetten.
- [REDACTED] vindt het jammer dat in de uitzending naar voren komt dat het lang duurt voordat de EVOA gegevens geleverd kunnen worden. Wens is om snel te kunnen beschikken over de informatie omdat dit anders ook een beeld schept dat de handhaving niet op orde zou zijn.
- [REDACTED] geeft aan dat het goed is om aan te geven wat handhavers wel en niet kunnen doen met de capaciteit die wordt ingezet. Er is de laatste jaren bezuinigd op handhaving waardoor het niet mogelijk is om alle vrachten fysiek te gaan controleren.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum
4 oktober 2019

CONCEPT

Van: ██████████ (WVL)
Verzonden: maandag 14 oktober 2019 15:47
Aan: ██████████ "Cascade"
CC: ██████████@nvpvg.nl; ██████████ "Cascade"; ██████████ - DGRW
Onderwerp: RE: Reactie Cascade op verslag implementatieteam 2 oktober 2019

Hoi ██████████,
 Klopt, dat doen we dus bij het aankomende overleg.
 Gr. ██████████

Van: ██████████ "Cascade" [mailto:██████████@cascade-zandgrind.nl]
Verzonden: maandag 14 oktober 2019 15:45
Aan: ██████████ (WVL)
CC: ██████████@nvpvg.nl; ██████████ "Cascade"; ██████████ - DGRW
Onderwerp: Re: Reactie Cascade op verslag implementatieteam 2 oktober 2019

Hoi ██████████,
 Lijkt mij goede afspraak, ik hoopte dat je een nieuw concept zou maken gezien de opmerkingen die er nu al zijn. Maar ik denk dat je dat nu niet gaat doen.. klopt?
 ██████████

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 14 okt. 2019 om 14:32 heeft ██████████ (WVL) <██████████@rws.nl> het volgende geschreven:

Ha ██████████,
 Wij hebben bij het implementatieteam de afspraak dat we het concept-verslag bespreken bij een volgende zitting van het implementatieteam en dan het verslag vaststellen. Ik wil graag aan die afspraak vasthouden. Ik beschouw de reactie van jou en anderen als aanvullende context rond de onderwerpen en we moeten met elkaar in het implementatieteam bepalen wat daarvan in het verslag zelf of naar aanleiding van het verslag in de notulen moet komen. Uiteraard kan het concept-verslag wel dienen voor de terugkoppeling aan de achterban en het staat een ieder daarbij vrij om verdere context te geven aan de achterban.

Hartelijke groet,
 ██████████

Van: ██████████ "Cascade" [mailto:██████████@cascade-zandgrind.nl]
Verzonden: maandag 14 oktober 2019 12:46
Aan: ██████████ (WVL)
CC: ██████████@nvpvg.nl; ██████████ "Cascade"
Onderwerp: RE: Reactie Cascade op verslag implementatieteam 2 oktober 2019

Beste ██████████,
 Zoals je weet zijn de onderwerpen zoals genoemd in het concept verslag voor mijn achterban zeer relevant, ik zou dit verslag graag aan mijn leden toesturen. Ben jij toevallig al toegekomen aan het aanvullen van het verslag met de opmerkingen die we hebben gemaakt?

Hoor graag,
 ██████████

Ir. ██████████

<image004.png>

Steigerboom 8 | 5331 KA Kerkdriel
 Postbus 110 | 5330 AC Kerkdriel
 (06) ██████████
 ██████████@cascade-zandgrind.nl
<http://www.cascade-zandgrind.nl>

<image005.png>

<image006.png>

Van: ██████████ (WVL) [mailto:██████████@rws.nl]
Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 13:01
Aan: ██████████ - NVPVG; ██████████ "Cascade"; ██████████ - DGRW; ██████████ (WVL); ██████████@odmh.nl; ██████████@uwv.nl; ██████████@odnzk.nl; ██████████@lbpsight.nl; ██████████@afvalzorg.nl; ██████████@noorderzijvest.nl; ██████████ - DGRW; ██████████@mwhglobal.com; ██████████ - ILT; ██████████@odijsselland.nl
CC: ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████@sikb.nl; ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████ (WVL); ██████████@sikb.nl; ██████████ (WVL); ██████████ "Cascade"
Onderwerp: RE: Reactie Cascade op verslag implementatieteam 2 oktober 2019

Beste ██████████ en ██████████,

Dank voor jullie toevoegingen/opmerkingen bij of n.a.v. het verslag. Daar gaan we mee aan de slag. Bijgaand alvast een verwijzing naar een nieuwsbericht op de site van bodemplus m.b.t. het aanleveren van gegevens. In de link zit een doorverwijzing naar RIVM voor nadere informatie.

<https://www.bodemplus.nl/actueel/nieuwsberichten/2019/landsdekkend-beeld-pfas-bodem-data-gevraagd/>

Met vriendelijke groet,

Van: [redacted] - NVPG [mailto:[redacted]@nvpjg.nl]

Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 11:23

Aan: [redacted] "Cascade"; [redacted] (WVL); [redacted] - DGRW; [redacted] (WVL); [redacted]@odmh.nl; [redacted]@uwv.nl; [redacted]@odnzk.nl; [redacted]@lbsight.nl; [redacted]@afvalzorg.nl; [redacted]@noorderzijvest.nl; [redacted] - DGRW; [redacted]@mwhglobal.com; [redacted] - ILT; [redacted]@odijsselland.nl

CC: [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted]@sibb.nl; [redacted] (WVL); [redacted] "Cascade"

Onderwerp: RE: Reactie Cascade op verslag implementatieteam 2 oktober 2019

Goedemorgen allen,

[redacted] bedankt voor het verslag van ons overleg van 2 oktober jl. Ik kan mij vinden in de opmerkingen/kanttekeningen van [redacted]. Daarnaast nog de volgende opmerkingen/aanvullingen.

1. Milieu Hygiënisch Toetsingskader Diepe Plassen. Wordt er wel rekening mee gehouden dat op het moment van opname van het nieuwe toetsingskader, gebaseerd op een zwak zure extractie, dat de laboratoria beschikken over de juiste accreditatie? Ik vraag speciale aandacht aan de reproduceerbaarheid van deze methode, waarbij dus rekening moet worden gehouden bij de opstelling van het toetsingskader en de wijze van rapportage door het laboratorium.
2. Blz. 2 van 7, boven aan. Mijn vraag had betrekking in hoeverre Granuliet als zelfstandig product **civieltechnisch** toegepast kan worden.
3. Blz. 3 van 7, Mijn vraag over de opname van de wijzigingen van normen in de Regeling. Op dit moment zijn in Protocol 7510 normen/toetsingswaarden opgenomen voor de aanwezigheid van zouten in gereinigde grond. De NVPG leden zijn van mening dat geldende normen/toetsingswaarden niet thuis horen in een Beoordelingsrichtlijn/Protocol voor het uitvoeren van reinigings-/bewerkingsprocessen. Het onderzoeksbureau, voert de partijkeuring uit conform de BRL 1000, protocol 1001 en de toetsing conform de Regeling. Wij pleiten er dus voor om de normstelling voor de aanwezigheid van zouten in grond op te nemen in Regeling zodat geen discussie en/of interpretatieverschillen mogelijk zijn. Gaag meenemen bij de overweging.
4. Blz. 4 van 7. Ik wil het door [redacted] ingebrachte punt over de aanlevering van gegevens aan het RIVM benadrukken. De mogelijkheid om de gegevens aan te leveren beperkt zich tot een format waarover de grondbewerkingsbedrijven niet kunnen beschikken (Excel, XML, Access, etc). Deze gegevens kunnen alleen door de onderzoeksbureaus worden aangeleverd. Ik neem aan dat de onderzoeksbureaus dit alleen kunnen doen na instemming van de opdrachtgever. Is het bekend of middels deze weg ook daadwerkelijk gegevens worden aangeleverd?
5. Blz. 4/5 van 7. Mogelijk ter aanvulling op het punt van het ontbreken van lozingsnormen op oppervlakte water. Wel degelijk hebben een aantal leden van de NVPG het Zuiveringsschap verzocht om normwaarden vast te stellen voor het lozen van afstromend water of gereinigd proceswater. Helaas wordt door de Waterschappen geen besluit genomen en wordt verwezen naar Bodem+ of naar het gestelde in het Tijdelijke Handlingskader. Met andere woorden: in het lozingswater mogen PFAS verbindingen niet in aantoonbare hoeveelheden voorkomen. De vraag is, op het verzoek van het Waterschap, ook voorgelegd aan Bodem+. Terecht komt Bodem+ niet met een passend antwoord. Zolang hierover geen duidelijkheid bestaat zal geen PFAS houdende grond worden gereinigd.
6. Blz. 6 van 7. Als eerste staat mijn reactie vermeld. Ik zou de volgende aanpassing wensen. [redacted] geeft aan dat hij het zorgelijke beelden vindt en dat in de uitzending de nadruk voor het verondiepen van diepe plassen veel te veel wordt gelegd op commercieel gewin.

Bovenaande dus ter aanvulling op het verslag en de reactie van [redacted]

Groet,

[redacted]
Bureau NVPG
Nederlandse Vereniging van Procesmatige Grondbewerkingsbedrijven

Aan de inhoud van dit E-mail bericht of haar attachments kunnen geen rechten worden ontleend. Dit bericht en alle eventuele attachments zijn uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Het kan vertrouwelijke of geprivilegieerde informatie bevatten. Indien u dit bericht abusievelijk ontvangt, wordt u verzocht dit onmiddellijk aan mij te melden per e-mail, en er voor zorg te dragen dat het originele bericht en eventuele kopieën, attachments en print-outs die daarop betrekking hebben permanent worden vernietigd.

Van: [redacted] "Cascade" [mailto:[redacted]@cascade-zandgrind.nl]

Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 10:05

Aan: [redacted] (WVL); [redacted] - DGRW; [redacted] (WVL); [redacted]@odmh.nl; [redacted]@uwv.nl; [redacted]@odnzk.nl; [redacted]@lbsight.nl; [redacted]@afvalzorg.nl; [redacted] - NVPG; [redacted]@noorderzijvest.nl; [redacted] - DGRW; [redacted]@mwhglobal.com; [redacted] - ILT; [redacted]@odijsselland.nl

CC: [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted]@sibb.nl; [redacted] (WVL); [redacted]@sibb.nl; [redacted] (WVL); [redacted] "Cascade"

Onderwerp: Reactie Cascade op verslag implementatieteam 2 oktober 2019

Hoi [redacted]

Dank wederom voor het prima verslag. 3 punten:

1. Tijdens de vergadering was aan de orde de mogelijkheid om gegevens over voorkomen PFAS aan te leveren aan het RIVM om zo met elkaar snel een goed Lands dekkend beeld te hebben. Er zou een protocol komen.

In het verslag staat nu een website vermeld. Komt er nog een protocol?:

Ook vindt onderzoek plaats naar de kwaliteit van zwevend stof in het oppervlaktewater. Via pfas@rivm.nl kan eenieder gegevens aanleveren aan RIVM voor het verkrijgen van een beter landelijk beeld van het voorkomen van PFAS, hetgeen van waarde kan zijn voor het maken van een definitief kader

Het lijkt mij dat deze vraag om info dan breed verspreid moet worden en er moet ook iets over vertrouwelijkheid afgesproken worden lijkt me. Zomaar iets mailen naar een e-mail adres gaat n niet worden denk ik.

Ik zou het jammer vinden als het bedrijfsleven (weer) onwelwillendheid of iets anders onaardigs in de schoenen geschoven wordt.

2. Ander belangrijk puntje: tijdens het overleg gaf [redacted] aan dat het nieuwe MHT **wordt** ingevoerd. Eerder werd nog aangegeven dat er ook gekeken zou worden naar de uitkomsten van de bedrijfseffecten toets. Het is van groot belang de resultaten/ consequenties middels die bedrijfseffecten toets echt goed in beeld zijn. Niet onderschatten (zoals ons inziens nu het geval, we hebben een zeer gedetailleerde studie verricht en de onvolkomenheden en echte fouten uit de Deltares en SIRA studie aan jullie toegezonden). Reden voor deze vraag is dat wij ervan uit gaan dat er aanzienlijk minder grond en bagger beschikbaar komt voor toepassingen. Dat gaat betekenen dat wij niet aan vergunning verplichtingen kunnen voldoen. Als dat buiten onze schuld is valt er denk ik met de bevoegde gezagen te praten (aanpassingen vergunningen mbt verondiepen en herinrichten? Of aanpassingen termijnen?) Als de consequenties een beetje vaag zijn, valt er NIET met de bevoegde gezagen te praten. Dus heel graag de consequenties duidelijk in beeld ! (wat men verder met de bagger en slib die niet toegepast mag worden is dan een issue voor de ontdeiners, maar dat terzijde).

3. Ik heb tijdens het overleg mijn zorgen geuit over de objectiviteit van het bureau B-ware. Men had eigenlijk reeds een conclusie getrokken: stoppen met verondieping, want zeer slecht

(aldus uitspraken in Zembla uitzending)

Tegelijkertijd heeft dit bureau de opdracht voor een vijfjarig onderzoek gekregen om voor en nadelen verondieping te onderzoeken. Mij lijkt dit nu eigenlijk zonde van het geld, het onderzoek zal zeker niet objectief zijn en daarmee waardeloos. Daarnaast nogmaals het verzoek ons te laten weten welke plassen in het onderzoek betrokken worden, dit willen wij niet via Zembla vernemen (de eigenaar van de in Zembla genoemde plas geeft overigens geen toestemming).

Ik hoor graag wat jullie hier mee doen. Wij bereiden hierover overigens ook Kamervragen over voor want ik vind het geen pas geven.

Met vriendelijke groet,

Van: [redacted] (WVL) [mailto:[redacted]@rws.nl]

Verzonden: dinsdag 8 oktober 2019 17:13

Aan: [redacted] - DGRW; [redacted] (WVL); [redacted]@odmh.nl; [redacted]@uwv.nl; [redacted]@odnzk.nl; [redacted]@lpsight.nl; [redacted]@afvalzorg.nl; [redacted]@nvpq.nl; [redacted]@noorderzijvest.nl; [redacted] - DGRW; [redacted]@mwhglobal.com; [redacted] "Cascade"; [redacted] - ILT; [redacted]@odijsselland.nl

CC: [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted]@sikb.nl; [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted]@sikb.nl; [redacted] (WVL)

Onderwerp: RE: Agenda en stukken overleg implementatieteam 20 juni 2019

Beste leden van het implementatieteam Bbk,

Bijgaand het concept-verslag van ons overleg van vorige week.

Hartelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted] (WVL)

Verzonden: maandag 30 september 2019 9:49

Aan: [redacted] - DGRW; [redacted] (WVL); [redacted]@odmh.nl; [redacted]@uwv.nl; [redacted]@odnzk.nl; [redacted]@lpsight.nl; [redacted]@afvalzorg.nl; [redacted]@nvpq.nl; [redacted]@noorderzijvest.nl; [redacted] - DGRW; [redacted]@mwhglobal.com; [redacted]@cascade-zandgrind.nl; [redacted] - ILT; [redacted]@odijsselland.nl

CC: [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted]@sikb.nl; [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted] (WVL); [redacted]@sikb.nl; [redacted] (WVL)

Onderwerp: RE: Agenda en stukken overleg implementatieteam 20 juni 2019

Beste leden van het implementatieteam,

Bijgaand de stukken voor ons overleg van 2 oktober 2019. Nogmaals excuus voor de late toezending.

Het overleg vindt plaats op de bekende locatie, Croeselaan 15 te Utrecht, zaal 7A15, aanvang 10.00 uur

Tot woensdag

[redacted]

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: zondag 10 november 2019 11:13
Aan: [redacted] (WVL)
Onderwerp: RE: Over granuliet

10.2.e

021

Ha [redacted],

Ik ben destijds betrokken geweest bij de aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit op het punt van Barium. Even wat zaken op een rij en mijn advies in deze:

De Regeling bodemkwaliteit is aangepast in het voorjaar van 2009 (in normtabel is als voetnoot opgenomen):
De normen voor barium zijn ingetrokken. Gebleken is dat de interventiewaarde voor barium lager was dan het gehalte dat van nature in de bodem voorkomt. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s. Deze voormalige interventiewaarde is op dezelfde manier onderbouwd als de interventiewaarden voor de meeste andere metalen.

Achtergrond van het uitzetten van de toetsing van Barium aan normen is dat bij de introductie van het Bbk ook het standaard stoffenpakket is ingevoerd op basis van de verhoogde kans dat Barium boven de achtergrondwaarde werd aangetroffen. Doordat Barium in dat standaard stoffenpakket werd opgenomen kwam opeens veel informatie beschikbaar over Bariumgehalten in de bodem. Uit die informatie bleek dat Barium in veel gevallen van nature in de bodem voorkwam in gehalten boven de interventiewaarden. Ten onrechte werden die bodems als ernstig verontreinigd beoordeeld. Om die reden is afgezien van beoordeling aan de norm voor Barium, met uitzondering van die gevallen waarin Barium als gevolg van een bodembedreigende activiteit verhoogd in de bodem werd aangetroffen.

Zie ook onze FAQ: <https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/bbk/instrumenten/botova/veelgestelde-vragen/faq-inhoudelijk/waarom-ontbreekt-0/>

Als je dit gegeven doortrekt naar deze casus of meer in algemene zin naar materiaal dat wordt bewerkt voordat het wordt toegepast is mijn advies om de volgende redenering te hanteren:

1. Barium komt van nature in gesteenten en bodemmateriaal voor. Dergelijke gehalten toetsen we niet op basis van de aanpassing Rbk van 2009.
2. Indien gesteenten of bodemmateriaal worden bewerkt waarbij bij het productieproces Barium toegevoegd wordt, kan het materiaal worden getoetst aan de norm van 625 mg/kg d.s. (waterbodern) of 920 mg/kg d.s. (landbodern).
3. Indien als gevolg van bodembedreigende activiteiten het Bariumgehalte in de bodern toeneemt (bijvoorbeeld bij olieborngen) kan de bodern worden getoetst aan de norm van 625 mg/kg d.s. (waterbodern) of 920 mg/kg d.s. (landbodern).
4. Indien tijdens de productie of het boderngebruik geen Barium wordt toegevoegd kan het Bariumgehalte worden beschouwd als van natuurlijke oorsprong en hoeft niet te worden getoetst.
5. Voorzover mijn kennis reikt op het punt van granuliet, is hier sprake van het bewerken van granietgesteente waarbij geen sprake is van toevoegen van Barium in het productieproces. De Bariumgehalten zitten in de range van gehalten zoals die elders in NL en in Europa van nature worden aangetroffen.

Gr. [redacted]

NB: destijds heeft [redacted] voor SCG in 2003 opgetekend wat voor de zogenaamde exoten (minder vaak onderzochte parameters) gemeten gehalten waren in de NL bodern. Daaruit vindt ik het volgende over Barium:

BARIUM (Ba) 4.1 Eigenschappen, voorkomen en achtergrondgehalten Eigenschappen Barium heeft atoomnummer 56, een atoomgewicht van en behoort tot de aardalkalimetalen. Barium is afgeleid van het Griekse woord voor zwaar. Gedegen barium is een geelzilver metaal met een soortelijk gewicht van 3.51 gr/cm³ en oxideert zeer gemakkelijk. Het komt niet in metalische vorm voor. In chemisch gedrag lijkt barium zeer veel op calcium en het wordt daarom ook vaak in calciumhoudende mineralen ingebouwd. Het smeltpunt van barium ligt bij 725 C en het kookpunt bij 1640 C. Voorkomen in de primaire omgeving In de aardkorst concentreert barium zich in de intermediaire en zure (siliciumrijke) magmatische gesteenten in gehalten tussen de 400 en 1220 ppm. Barium komt zowel in aparte mineralen als gedissocieerd voor in de primaire omgeving. De belangrijkste bariummineralen zijn bariet BaSO₄, en in mindere mate witheriet BaCO₃ en sanbomiet BaSi₂O₅. Bariet is een veelvoorkomend gangmineraal dat meestal wordt gevonden samen met hydrothermale metaalertsafzettingen. Ook kan het voorkomen in kalken of bovenop verveerde kalken. In Europa komt het onder andere voor in Engeland, Saksen, Bohemen en Roemenie. Witheriet is een relatief zeldzaam mineraal dat voorkomt in galeniet (PbS) aders. In Europa komt het voor in Hexham Northumberland en Alston Moore in Cumberland in Engeland en bij Leogang in Salzburg. Sanbomiet komt voor langs de randen van granietintrusies samen met witheriet. Vanwege de grote ionstraal van barium kan het kalium vervangen in alkali veldspaten en ijzernica's. Op het totale voorkomen van barium in de aardkorst is kaliveldspaat de belangrijkste barium drager met gehalten tot ca. 2% (ppm) barium. Ook kan het calcium vervangen in plagioklaas, pyroxeen en amfibool. Van de niet silicaten zijn calciet en apatiet de belangrijkste bariumhoudende mineralen. Voorkomen in de secundaire omgeving Bij ververing raken kaliveldspaat en mica's hun barium relatief snel kwijt. Na uitloging wordt het barium vastgelegd in kleimineralen, organische stof en sulfaten. Ook fosfaten en hydroxiden, en vooral Mn(OH)₂, leggen barium goed vast. Het voornaamste bariummineraal, bariet, is stabiel en wordt als zodanig meegenomen in het mechanische ververingsproces. Vanwege het hoge soortelijk gewicht van bariet concentreert het mineraal zich in de relatief grove sedimenten. In de secundaire omgeving komt barium dus vooral voor: - diffuus in kleimineralen als ververingsproduct van veldspaten en mica's, - diffuus in onverveerde veldspaten, - als het afzonderlijke mineraal bariet. Achtergrondgehalten In stollingsgesteenten kunnen gehalten voorkomen van 0.3 tot ppm in respectievelijk duniet en carbonatiet. Deze gesteenten zijn voor de Nederlandse geologische omgeving echter van ondergeschikt belang. Voor de meer gangbare granieten en gabbro's liggen de gehalten gemiddeld rond de 246 en 732 ppm. Voor de uitvloeiinggesteenten ligt dit voor basalt en andesiet bij 246 en 703 ppm. Voor zandstenen en grauwackes (kleinrijke zandsteen) is het wereldgemiddelde 316 ppm en voor schalies is dit 546 ppm. Het bariumgehalte van 504 monsters van ongeconsolideerde sedimenten uit de ondergrond van Noord Brabant varieert van 18 tot 551 ppm. De diepte van deze monsters ligt tussen 0 en 25 m-nv.

Van: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Verzonden: vrijdag 8 november 2019 12:31
Aan: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Onderwerp: FW: Over granuliet

Ha [redacted],

Graag eind-middag of maandagochtend-vroeg telefonisch contact hierover.
Ffbellen spaart je veel leeswerk en context. Ligt onder loep van [redacted] en diverse [redacted].

Discussie focust zich op voetnoot bariumnorm-toets. Ben op zoek naar de beleidsmatig beoogde interpretatie daarvan!

Bvd groet [redacted]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Datum: vrijdag 08 nov. 2019 12:14 PM
Aan: [redacted] (CD) <[redacted]@rws.nl>
Kopie: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Onderwerp: FW: Over granuliet

Dag [redacted],
Het granuliet verhaal gaat inmiddels verder.

Voor je informatie:
De interpretatie vraag naar grond heeft tot een escalatie tot en met [redacted] geleid.
Daarop is een brief van [redacted] naar [redacted] gegaan (gescand document)

Inmiddels zijn de eerste ladingen de plas ingegaan en is handhaving RWS een verificatie onderzoek gestart.
Grosso modo: alles schoon, behalve BariumFf

Wellicht herrinner je je dat de Barium norm terzijde is gesteld omdat 80% van de grond in NL er niet aan voldoet.
Met als voetnoot: wat antropogeen is, daarvoor geldt de norm wel.

Vraag aan jou:
Juridische interpretatie van wat antropogeen is.
Interpretatie die handhaving er aan neigt te geven: alles wat een bewerking heeft ondergaan is antropogeen
Interpretatie die wij geneigd zijn te geven: Barium is antropogeen als het (actief) is toegevoegd (bijvoorbeeld bij allerlei boorsmeerseltjes)
Bij Bodern wordt de vraag ook aan [redacted] gesteld, hij heeft ook beleidsmatig geadviseerd geadviseerd over de buitenwerkingstelling van de Barium norm. Wellicht nog handig om met hem te schakelen.

Los daarvan is nog de vraag wat het effect op het watersysteem is. Sterke vermoeden is dat ook voor Granuliet geldt dat het Barium in de matrix (de korrel) opgesloten zit en biologisch nauwelijks beschikbaar is (dat in tegenstelling tot slib uit boorwater). Dat uitzoeken ligt natuurlijk niet bij jou, kan me wel voorstellen dat dit relevant is in de vraag wel/niet

antropogeen.

Dringend verzoek is deze vraag met voorrang op te pakken.
en kijken nog steeds mee.

Alvast bedankt!

Van: (WVL) <@rws.nl>
Verzonden: vrijdag 8 november 2019 11:35
Aan: (WVL) <@rws.nl>
Onderwerp: Over granuliet

Hoi
Zoals vanochtend besproken. Bijgaand analyse verificatieonderzoek granuliet uit beunschip.
Hieronder de afspraken tussen ZN en WVL. Heeft spoed!

- 1) Verzoek om vraag juridische toets interpretatie toetsing Barium-norm bij neer te leggen (ik leg neer bij):
- 2) Verzoek om mee te denken waar we vraag 'welk effect heeft dit barium-gehalte op het aquatische systeem' neer kunnen/moeten leggen.

PS: laten we maandag ff koppen bijeen steken.
Groet

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (ZN) <@rws.nl>
Datum: donderdag 07 nov. 2019 3:59 PM
Aan: (WVL) <@rws.nl>
Kopie: (ZN) <@rws.nl>, (ZN) <@rws.nl>, (ZN) <@rws.nl>, (ZN) <@rws.nl>, (ZN) <@rws.nl>
Onderwerp: FW: Over granuliet

Hi
Omdat ik vanmiddag niet op kantoor was heb ik mijn MO gevraagd de mail al aan je door te sturen. Hierna hebben we nog telefonisch contact gehad. Het leek me handig en helder voor iedereen, om dit ook nog even vast te leggen.
Ik heb jou gevraagd om de bijgaande resultaten en conclusies (juridisch) te toetsen, zodat dit een gezamenlijke conclusie zou zijn. Daarnaast heb ik je gevraagd, wanneer deze waarden/uitkomsten kloppen, welk effect dit heeft op het aquatisch milieu?
Nu wij deze uitkomsten kennen is voor mij de vraag op enig moment ook relevant, wanneer we deze gezamenlijk onderschrijven, of en wat de vervolgstappen moeten zijn?
Jij vroeg wie onze inhoudelijke expert is waarmee jij, of jouw inhoudelijke experts kunnen afstemmen. Dit is.

We houden contact, hartelijke groet,

Van: (ZN) Namens (ZN)
Verzonden: donderdag 7 november 2019 14:01
Aan: (WVL)
Onderwerp: FW: Over granuliet

Op verzoek van stuur ik deze mail door.

m.vr.gr.

Van: (ZN)
Verzonden: donderdag 7 november 2019 12:11
Aan: (ZN); (ZN)
Onderwerp: RE: Over granuliet

en ,

Het enige wat door ons is gecommuniceerd naar WVL is dat aan de is medegedeeld dat het overleg afgelopen maandag niet doorging vanwege het ontbreken van resultaten. En dat we later een nieuwe afspraak zouden plannen.

Dan inhoudelijk op de resultaten die we wel hebben:

Resultaten onderzoek beunschip Allegonda, welke Granuliet in de beun had en op eigen risico door de ontvanger (onder Nederzand BV hangende projectcv Over de Maas CV) is toegepast.

Samengevat (niet elke stof benoemd, maar in groepen) is opdracht gegeven om te onderzoeken:

Onderzoekopdracht	Resultaat	BOTOVA
Standaardpakket 'A' met aanvullende zware metalen	6-11-2019 [1]	6-11-2019 [1]
Vluchtige aromaten	5-11-2019 [2]	5-11-2019 [2]
Vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen	5-11-2019 [2]	5-11-2019 [2]
(alkyl)Fenolen	4-11-2019 [3]	
(poly)Acrylamide (Acrylamide (en de afbraakproducten hydronpropionitril, isobutyronitril, sorbitan-mono-oleaat) en acrylonitril.	Nog geen datum, min. 1 week	

Resultaten
In de bijlage zijn de BOTOVA-toetsen en analyseresultaten weergegeven. De BOTOVA-toets is een doorrekening van de analyseresultaten naar een 'standaardbodem' welke wij gebruiken om te toetsen.

Voorlopige conclusie

Als ik de incomplete resultaten uit de BOTOVA-toetsen beoordeel dan kom ik tot de voorlopige conclusie:

Barium (984 mg/kg.ds) overschrijdt de ingetrokken interventiewaarde voor zowel toepassing in waterbodem (625 mg/kg.ds) als landbodem (920 mg/kg.ds). Dit omdat bij toepassing in Over de Maas, mijn inziens gesteld moet worden, dat hier sprake is van een antropogene bron (door mensen teweeggebracht). Dit valt terug te lezen in de voetnoot van de BOTOVA toets. Zie

voetnoot '+'. Hierin staat het volgende:

De normen voor barium zijn ingetrokken. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s (waterbodem) en de interventiewaarde voor landbodem van 920 mg/kg (landbodem).

CONCLUSIE: DE GROND VOLDOET OP BASIS VAN DE HUIDIGE RESULTATEN NIET AAN DE EISEN VAN HET BBK

Met vriendelijke groet,

Van: [REDACTED] (WVL)
Verzonden: donderdag 6 februari 2020 16:51
Aan: [REDACTED] - DGRW
CC: [REDACTED] (WVL)
Onderwerp: RE: hoe ging het IT

10.2.e

Ha [REDACTED],

Ging okay.

In stacato:
Heb over Zembla/granuliet aangegeven dat we de uitzending maar even afwachten, verder dus niet besproken.

Voor PFAS aangegeven dat dit dossier nu buiten IT om wordt besproken. Voor PFAS heb ik kort de 4 sporen toegelicht en dat binnen die sporen afstemming met sector is voorzien. Ze willen daar graag wat meer info over zodat ze weten waar ze hun belang kunnen inbrengen. Moeten dus iets van het projectplan delen.

Polymeerbeton ziet IT geen probleem in product maar wel in precedent en tweede leven. Wordt dus een keuze van I&W om wel of niet toe te staan dat verruimde normen voor aromaten gelden.

Hebben goed stil gestaan bij Rbk opzet. Verduidelijkingen zijn positief ontvangen, enige discussie of sommige detailvoorschriften niet kan worden volstaan met verwijzing naar het normdocument. Heb ze uitgenodigd om schriftelijk te reageren en ook op de volgende versie zodat waar dat kan inbreng voor de consultatie is verwerkt. Uiteraard ook mogelijkheid van inbreng in consultatie geschetst.

Is nog wel nodig om de werking van kwalibo in relatie tot de MBA saneren goed te leggen, neem ik mee in verdere uitwerking rbk

[REDACTED] heeft toelichting gegeven en ik heb aangegeven dat wij in overleg van 19 maart aan [REDACTED] op basis van de artikelenversie van de Rbk als IT kunnen aangeven waar wij effecten van verwachten. Ik heb duidelijk aangegeven dat de regels vrijwel volledig neutraal zijn overgezet, op een paar kleinere puntjes na.

Heb aangegeven dat waarschijnlijk MHT diepe plassen en PFAS in samenhang worden beschouwd en in een latere regelingswijziging worden ingebouwd en dat in deze regelingswijziging dus nog geen PFAS normen komen en de normen uit de circulaire diepe plassen

Er waren vragen over verdere proces kwalibo evaluatie. Zal [REDACTED] even vragen

We hebben afgestemd over de toelichting bij het begrip partij voor het aanvullingsbesluit. Resultaat van de discussie is al naar HBJZ voor opname in Abb.

Gr. [REDACTED]

Van: [REDACTED] - DGRW <[REDACTED]@minienw.nl>
Verzonden: donderdag 6 februari 2020 15:44
Aan: [REDACTED] (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>
Onderwerp: hoe ging het IT

Hoi [REDACTED],

Ik ben even te druk om te bellen. Heel kort, hoe ging het IT ?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Van: (WVL)
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 22:38
Aan: (WVL)
Onderwerp: RE: BrdIIh
Bijlagen: RE: Grond of bouwstof

10.2.e

023

Ha [REDACTED],

Ik reageer even niet op de brief zelf, maar even als aparte mail. Ik heb de tekst uit de brief die over het Bbk gaat hieronder gecorrigeerd. Die correcties moet je zelf even in de brief plakken. Mijn oog viel ook op de bijlage 1, wettelijk kader. Dat is wel heel erg dun. Ik zou daar het sterker vinden om de tekst uit de NvT van het Bbk te gebruiken. Zie bijgevoegd mijn mail aan [REDACTED] van zondag.

Voorafgaand aan de onderstaande passage wordt door HBIZ nog gewerkt aan een zin over waarom onderscheid in kaders voor bouwstof en grond en bagger (grond en bagger mogen weer bodem worden, bouwstof alleen in werken). Ik heb daar met [REDACTED] input voor gegeven, dus dat zal wel goed komen

Correcties op briefpassage in groen hieronder:

11.1 jo 11.4 concept

Gr. [REDACTED]

Van: (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 20:23
Aan: (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>
Onderwerp: BrdIIh

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (BS) <[REDACTED]@rws.nl>
Datum: donderdag 13 feb. 2020 6:53 PM
Aan: (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>, (ZN) <[REDACTED]@rws.nl>, (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>, (WVL) <[REDACTED]@rws.nl>
Kopie: (BS) <[REDACTED]@rws.nl>, van de (BS) <[REDACTED]@rws.nl>
Onderwerp: SPOED Kamerbrief granuliet na SG-overleg

Beste mensen,

Bijgaand een concept voor de Kamerbrief over 'granuliet'.

Graag uiterlijk morgenochtend (vrijdag) 11u jullie reactie / input (alleen concrete tekstvoorstellen) aan mij.

Verzoek is om per dienst (WVL en ZN) één gebundelde reactie naar mij te sturen en deze conceptbrief niet breder te verspreiden dan de geadresseerden van deze mail

Ahvast bedankt.

Groeten,
[REDACTED]

Van: - DBO <[REDACTED]@mimienw.nl>
Datum: donderdag 13 feb. 2020 6:29 PM
Aan: B - BSK <[REDACTED]@mimienw.nl>, - HBIZ <[REDACTED]@mimienw.nl>, - BSK <[REDACTED]@mimienw.nl>, - CEND-DCO <[REDACTED]@mimienw.nl>, - DGRW <[REDACTED]@mimienw.nl>, - SG <[REDACTED]@mimienw.nl>, (BS) <[REDACTED]@rws.nl>, Slootmaker, Jaap (BS) <[REDACTED]@rws.nl>, - DBO <[REDACTED].nl>, Z <[REDACTED]@mimienw.nl>, - DGRW <[REDACTED]@mimienw.nl>
Onderwerp: 20200213 Outline Kamerbrief granuliet na SG-overleg

definitief RO: <https://open.overheid.nl/repository/ronl-451066ce-e14f-4694-aded-624abb7d87fb/1/pdf/uitzending-zembla-over-granuliet.pdf>

Beste collega's,

Bijgevoegd een nieuwe versie van de brief over de uitzending van Zembla. Ik heb sinds de vorige versie de aanvullingen van DGWB meegenomen en verschillende passages aangepast naar aanleiding van ons overleg van hedenmiddag.

In de kantlijn heb ik aangegeven van welke personen ik nog tekstbijdragen verwacht. Graag jullie commentaar uiterlijk vrijdagmiddag 12 uur.

Dan kan ik dat weer meenemen en kunnen we de versie in het SG-overleg bespreken. Daarna kan het in de tas naar de bewindspersonen.

Fijne avond!
[REDACTED]

Van: (WVL)
 Verzonden: zondag 9 februari 2020 14:39
 Aan: - DGRW; (WVL); (WVL)
 CC: - DGRW
 Onderwerp: RE: Grond of bouwstof
 Bijlagen: Bouwstoffen en beleidsachtergrond

Ha ,

Onder het Bouwstoffenbesluit was grond een van de verschillende bouwstoffen. Onder het Bbk hebben we grond uitgezonderd van het begrip bouwstof. De beleidsachtergrond daarvan is dat we voor grond mogelijkheid wilden scheppen om die als bodem toe te passen in plaats van alleen in werken, onder de noemer actief bodembeheer. Dit is destijds in gang gezet met de beleidsbrief bodem uit 2003 waar het Bbk een rechtstreeks gevolg was. Ik heb met Hans het verschil in beleidsachtergrond tussen toepassingskader bouwstof (in werk en terugneembaar) en grond (als bodem gebruiken) in een artikel voor vastgoedrecht (ligt bij redactie) opgenomen, zie tekstpassage in de mail die ik aan stuurde eerder.

Goed om de teksten over het begrip grond en bouwstof uit het Bbk goed op je te laten inwerken. Ik laat hieronder eerst de definities zien uit Bbk en daarna de toelichting:

Bouwstof: materiaal waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium of aluminium tezamen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal bedragen, uitgezonderd vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie, dat is bestemd om te worden toegepast;

Opm : grond en bagger voldoen dus aan het begrip bouwstof (meer dan 10 % silicium) maar zijn daarvan bewust uitgezonderd net als vlakglas.

Grond: vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter, niet zijnde baggerspecie;

Opm : dit is dus net als het begrip bouwstof een samenstellingsbegrip: niet de herkomst of de toepassing zijn bepalend of het grond is, maar de samenstelling bepaalt de aard van het materiaal

Toelichting op definitie grond (in geel relevante passages gearceerd)

4.3.5 Definities grond en baggerspecie

De definities van grond en baggerspecie hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder de noemer grond en baggerspecie. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definities opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van grond en baggerspecie nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmateriaal groter dan 63 mm worden in de bodenkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix. Overigens komen stenen van nature slechts sporadisch voor in de Nederlandse bodem. Stenen worden gekwalificeerd als een bouwstof van natuurlijke oorsprong. Voor situaties waarin stenen voorkomen in grond of baggerspecie wordt verwezen naar de passage hierna over vermenging van grond en baggerspecie met ander materiaal.

De definities hebben een lange voorgeschiedenis. Tijdens een Algemeen Overleg met de Tweede Kamer op 27 juni 2002 heeft de toenmalige minister van VROM aangekondigd dat opnieuw zou worden gekeken naar de definitie van «grond». Hij doelde daarbij op het begrip «grond» zoals dat voorkomt in een aantal milieuregelingen, waaronder – toentertijd – het Bouwstoffenbesluit. Ter uitvoering hiervan zijn in de ambtelijke notitie «Naar een uniforme definitie van grond in de bodem- en afvalstoffenregelgeving» van mei 2004 voorstellen gedaan voor een nieuwe definitie. Nader overleg, onder meer in het kader van de Stuurgroep Bodem, heeft geleid tot aanpassing van de voorgestelde definitie. In hetzelfde kader is tevens een definitie van «baggerspecie» ontwikkeld. De aldus totstandgekomen definities zijn thans opgenomen in het onderhavige besluit. Eerder is de nieuwe definitie van «grond» reeds opgenomen in de «Beleidsregels verontreinigde grond Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen».

De nieuwe definities hebben betrekking op grond en baggerspecie die niet is vermengd met ander materiaal. Zij worden daarom ook aangeduid als de «basisdefinities» van grond en baggerspecie. In grond en baggerspecie wordt doorgaans ook ander materiaal aangetroffen, zoals minerale bestanddelen (puin, vliegas, slakken), en niet-minerale, niet-natuurlijke bestanddelen (glas, plastic, behandeld en onbehandeld hout). Daarom moet ook worden geregeld in hoeverre dergelijk gemengd materiaal wordt aangemerkt als grond of baggerspecie. Hiertoe wordt een maximaal gewichtspercentage ander materiaal gehanteerd. Dit percentage kan per regeling verschillen, aangezien het afhankelijk is van de strekking van de regeling⁴. Het percentage maakt daarom geen deel uit van de basisdefinitie. In dit besluit is het percentage gesteld op 20%. Dit percentage heeft betrekking op het gewicht. Indien grond is vermengd met meer dan 20% ander materiaal kan deze voor de toepassing van dit besluit niet worden aangemerkt als grond. Evenmin kan het materiaal worden gekwalificeerd als een bouwstof (zie artikel 26, vierde lid van dit besluit). Door middel van zeven of scheiden kan voor dergelijke partijen het percentage ander materiaal in de grond worden teruggebracht tot onder de 20 gewichtsprocenten, zodat de partij kan worden aangemerkt als grond in het kader van dit besluit.

Voor bouwstoffen geldt een aanvullende eis dat deze maximaal uit 20 gewichtsprocenten grond en baggerspecie mogen bestaan (zie artikel 26, vierde lid), tenzij deze grond een functioneel onderdeel uitmaakt van de bouwstof (zie artikelsgewijze toelichting bij artikel 26). Dit betekent dat er producten zijn die geen grond en tevens geen bouwstof betreffen. Deze producten dienen bewerkt te worden met als doel een hoogwaardig gebruik als grond of bouwstof mogelijk te maken.

Het begrip baggerspecie is nevensgeschikt aan het begrip grond. Baggerspecie is dus niet opgevat als een categorie grond maar als een zelfstandige categorie. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de voor dat water bestemde ruimte. Zie hieromtrent nader paragraaf 1.6.

Een gevolg van het feit dat er een koppeling wordt gelegd tussen oppervlaktewater en het begrip baggerspecie is dat het zand dat wordt gewonnen uit zandwinputten die zijn gelegen in het oppervlaktewater in juridische zin wordt beschouwd als baggerspecie. Dit laat onverlet dat de producenten van dit zand het materiaal onveranderd als zand op de markt kunnen brengen. De juridische benaming van dit zand als baggerspecie doet verder ook niets af of bij aan de status van het materiaal als primaire grondstof of afvalstof. Dat wordt bepaald door de feitelijke handelingen met het materiaal.

De basisdefinities zijn gebaseerd op de samenstelling van het materiaal. De directe herkomst van het materiaal is daarmee niet bepalend voor de vraag of er sprake is van grond of baggerspecie. Ook materiaal dat aan de samenstellingskenmerken voldoet, maar dat niet rechtstreeks vrijkomt uit de bodem, bijvoorbeeld omdat het eerder is toegepast, kan derhalve onder de definities vallen. Wel zal het steeds gaan om materiaal dat oorspronkelijk afkomstig is uit de bodem. Het moet immers gaan om materiaal «in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen». Met «van nature worden aangetroffen» wordt niet zozeer bedoeld op de directe herkomst van de gronddeeltjes, maar op de samenstelling van het materiaal. Het gaat erom dat het toe te passen product gronddeeltjes bevat (een samenstelling heeft) welke overeenkomt met gronddeeltjes die van nature in de bodem voorkomen en daarmee dat het toe te passen product dus ook geschikt is om als bodem te kunnen worden toegepast. Het materiaal hoeft dus niet rechtstreeks uit de bodem te komen, maar moet wel vergelijkbaar zijn met materiaal dat rechtstreeks uit de bodem komt.

De nieuwe definities sluiten goed aan bij de nieuwe regels voor het toepassen van grond en baggerspecie. Onder de nieuwe regels geldt dat het toe te passen materiaal duurzaam een bodemfunctie moet kunnen vervullen. Bij dit criterium is de herkomst irrelevant. Het gaat er om dat de toe te passen partij een samenstelling en structuur heeft zoals die ook elders in de bodem worden aangetroffen. Verder kan ook materiaal met een zeker aandeel ander fysisch materiaal duurzaam een bodemfunctie vervullen.

De nieuwe definities wijken af van de definitie van «grond» zoals deze was opgenomen in het Bouwstoffenbesluit. De definitie in het Bouwstoffenbesluit luidde als volgt: «niet-voorgegeven bouwstof met een vaste structuur, die van natuurlijke oorsprong is, niet door de mens is geproduceerd en onderdeel van de Nederlandse bodem kan uitmaken». Het Bouwstoffenbesluit kende geen afzonderlijke definitie van baggerspecie. Baggerspecie werd voor de toepassing van het Bouwstoffenbesluit beschouwd als grond. De voornaamste verschillen met de definitie uit het Bouwstoffenbesluit zijn als volgt.

In de eerste plaats is de relatie met het begrip «bouwstof» verbroken. In de tweede plaats heeft het begrip «baggerspecie» een afzonderlijke definitie gekregen. Daarmee wordt ingespeeld op het feit dat bepaalde toepassingen specifiek betrekking hebben op baggerspecie. In de derde plaats kende de definitie uit het Bouwstoffenbesluit herkomstelementen. Met name was bepaald dat het materiaal niet door de mens mocht zijn geproduceerd. Bovendien gold dat het materiaal onderdeel van de Nederlandse bodem moest kunnen uitmaken. De nieuwe definities kennen deze elementen niet meer. In de vierde plaats is nu een regeling opgenomen voor de aanwezigheid van ander fysisch materiaal in grond.

Diverse materialen die onder het Bouwstoffenbesluit geen grond waren, zijn dat onder deze regeling wel. Vanzelfsprekend moet ook bij deze materialen worden gekeken naar het gewichtspercentage ander materiaal. Voorts blijft altijd gelden dat het moet gaan om materiaal «in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen». In de inspraakreacties is voor onderstaande materiaalstromen gevraagd duidelijkheid te scheppen over de status van het materiaal in relatie tot de definitie van grond.

Voor de onderstaande materiaalstromen geldt dat deze in ieder geval voldoen aan het eerste gedeelte van de definitie van grond, het betreft namelijk vast materiaal dat bestaat uit minerale delen en organische stof. Het gaat bij de beoordeling van de status van onderstaande materiaalstromen om de vraag of voldaan wordt aan de zinsede «in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen».

De volgende stromen zijn genoemd in de inspraakreacties:

– Rioolkolken en gemalenslib, veegzand (RKGV)

Zand uit de reiniging van RKGV

- Zeefzand
- Zand uit de reiniging van zeefzand
- Teerhoudend Asfaltgramulaat (TAG)
- Zand uit de reiniging van TAG
- Boorgruis
- Bentoniet
- Gereinigde grond
- Tarragrond
- Immobilisaten en stabilisaten

RKGV

RKGV betreft het materiaal dat via verwaaiing en oppervlakkige afspoeling in onze riolen terecht komt. Het betreft bodemmateriaal dat afhankelijk van de seizoensinvloeden in meer of mindere mate is vermengd met bijvoorbeeld bladeren en ander straatafval. Het materiaal is te beschouwen als grond, voorzover de 20% grens qua bijmengingen niet wordt overschreden. Evenzeer geldt dit voor het gereinigde zand uit RKGV waarbij uiteraard geldt dat daarbij vanwege de toegepaste scheidingstechnieken geen sprake is van bijmengingen.

(Sorteer- en breker) Zeefzand

Zeefzand is een verzamelnaam voor een product dat vrijkomt bij het proces van sorteren, breken en afzeven van met name bouw en sloopafval en heeft als zodanig geen relatie met bodemmateriaal.

Het kan afkomstig zijn van bouw- en sloopafval maar ook van overig afval. Vanuit de oorsprong kan het materiaal belast zijn met allerlei niet-bodem gerelateerde bestanddelen zoals o.a. gips, piepschuim, glas, keramiek en metaaldeeltjes, etc. Zeefzand is derhalve in het algemeen een volledig bodemvreemd product.

De enige overeenkomst tussen grond en zeefzand is gelegen in de korrelgrootteverdeling, dit komt omdat het hooftaandeel van bouw en sloopafval afkomstig is van steenachtig materiaal welke direct (natuursteen) of indirect (klei voor bakstenen, zand voor beton) afkomstig is uit de bodem.

Op basis van het bovenstaande kan gesteld worden dat zeefzand geen grond betreft. Zeefzand zal in de regel een niet-vormgegeven bouwstof betreffen, tenzij het aandeel grond in die niet vormgegeven bouwstof groter is dan 20%.

Een uitzondering op het bovenstaande wordt gevormd door de situatie dat met het afzeven is beoogd om bodemdeeltjes af te zeven, bijvoorbeeld bij het uitzeven van een bodemlaag waarin veel puin aanwezig is. In dergelijke gevallen heeft het zeefzand wel een relatie met bodemmateriaal en dient het als grond te worden beschouwd.

Zand uit zeefzand

De situatie is anders bij de beoordeling van het zand dat vrijkomt bij de afscheiding in een zandscheidings- of reinigingsinstallatie. Dit zand voldoet aan de definitie van grond, het zand is immers gebruikt om beton en bakstenen te maken, waarbij het zand dus in een product is opgesloten en het zand komt na een bewerkingsproces weer vrij. Dit zand kan normaliter gewoon een bodemfunctie vervullen. Aandacht daarbij is wel noodzakelijk voor de voorgeschiedenis van het zand afkomstig uit de reiniging van zeefzand. Vanwege de vermenging met allerlei soorten materialen is het noodzakelijk meer parameters te onderzoeken dan de parameters die regulier worden onderzocht, met name de uitloging van sulfaat is vaak een probleem bij gereinigd zand uit zeefzand. Dergelijke elementen moeten onderdeel zijn van een beoordelingsrichtlijn of de procedure bij partijkeuringen, waarbij de voorgeschiedenis van de partij ook aanleiding kan zijn voor het aanpassen van het analysepakket en voor het zonedig apart bewerken van de stroom zeefzand ten opzichte van andere materiaalstromen (ook grond en RKGV worden in dergelijke installaties gereinigd). Het apart reinigen van deze stroom kan noodzakelijk zijn indien de kwaliteit van het gereinigde zeefzand anders is dan de kwaliteit van de overige gereinigde materialen.

TAG

TAG is een verzamelnaam voor een product dat is ontstaan door opbreken of afrezen van asfalt en heeft als zodanig geen relatie met bodemmateriaal. TAG is daarom een bodemvreemd materiaal. De enige overeenkomst tussen grond en TAG is gelegen in de korrelgrootteverdeling. Dit komt doordat een onderdeel van TAG afkomstig is van steenachtig materiaal dat direct of indirect afkomstig is uit de bodem. Op basis van het bovenstaande wordt gesteld dat TAG geen grond betreft.

Zand uit TAG

Het zand dat bij de reiniging van TAG vrijkomt is hetzelfde zand dat is gebruikt voor het maken van het asfalt. Dit zand voldoet aan de definitie van grond. Het zand is immers gebruikt om het zand te vervaardigen en komt na een bewerkingsproces weer vrij. Dit zand kan normaliter gewoon een bodemfunctie vervullen. Daarbij is wel aandacht noodzakelijk voor de voorgeschiedenis van het zand afkomstig uit de reiniging van TAG. Daarom is het noodzakelijk om meer parameters te onderzoeken dan de parameters die regulier worden onderzocht. Dergelijke elementen moeten onderdeel uitmaken van een beoordelingsrichtlijn of de procedure bij partijkeuringen, waarbij de voorgeschiedenis van de partij ook aanleiding kan zijn voor aanpassing van het analysepakket en voor het zonedig apart bewerken van TAG ten opzichte van andere materiaalstromen. In de praktijk worden namelijk ook grond en RKGV in dergelijke installaties gereinigd. Het apart reinigen van deze stroom kan noodzakelijk zijn indien de kwaliteit van het gereinigde zand uit TAG anders is dan de kwaliteit van de overige gereinigde materialen.

Boorgruis & Bentoniet

Boorgruis is niets anders dan grond die is ontgraven door middel van een boortechniek. Ter voorkoming van het instorten van het boorgat wordt boorspoeling gebruikt. Voor de ondiepe boringen is dat vaak bentoniet (natuurproduct) en voor de diepere boringen wordt vaak een oliehoudende boorspoeling gebruikt. De olie in het oliehoudende boorgruis wordt na het vrijkomen gedestilleerd waarna dus feitelijk de oorspronkelijk ontgraven bodem resteert. Daar is de conclusie dus dat het materiaal grond betreft. Het Bentoniethoudende boorgruis, dat tevens grootschalig vrijkomt bij het horizontaal boren van tunnels en leidingen wordt veelal teruggewonnen en opnieuw als bentoniet ingezet en de resterende bentoniet/grondmengsels worden ontwaterd en bevatten dus gronddelen en bentoniet. Aangezien bentoniet een natuurproduct is afkomstig uit de bodem, betreft deze materiaalstroom ook grond.

Gereinigde grond

Gereinigde grond betreft grond die wordt ontdaan van zijn verontreinigingen en is na die behandeling uiteraard gewoon nog grond.

Tarragrond

Tarragrond is de aanhangende grond die vrijkomt bij het behandelen van gewassen na de oogst. Tarragrond kent ook andere benamingen, zoals spoelgrond en zeefgrond, en verschillende verschijningsvormen, afhankelijk van de oogstomstandigheden en de gehanteerde scheidingstechnieken komt tarragrond vrij als droge of natte stromen. Voor de toepassing van tarragrond, en de beoordeling daarvan onder dit besluit, maakt dit geen verschil: natte en droge tarragrond zijn beide grond in de zin van artikel 1 van dit besluit.

Immobilisaten en stabilisaten

Immobilisaten en stabilisaten betreffen producten waarin grond is vermengd met onder andere cement om enerzijds de uitloging te beperken en anderzijds de constructieve eigenschappen van het materiaal te verbeteren. Immobilisaten en stabilisaten betreffen geen producten met een samenstelling in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen en zijn dus vormgegeven of niet-vormgegeven bouwstoffen.

Ten slotte wordt opgemerkt dat het residu van de reiniging van grond en baggerspecie zelfstandig zal worden getoetst aan de definitie van grond respectievelijk baggerspecie. Afhankelijk van de samenstelling is het residu dus al dan niet grond of baggerspecie.

En dan nu een antwoord op je vragen:

1. Gezien informatie hierboven: als je voldoet aan de definitie van grond, dan ben je geen bouwstof. Dus of iets is grond, of het betreft een bouwstof. Er is geen keuze, er is wel interpretatieruimte bij het begrip grond en die zit in de passage 'verhouding en structuur zoals van nature'.
2. Afhankelijk van wat iets is (bouwstof of grond) gelden er verschillende toepassingskaders (hoofdstuk 3 bouwstoffen of hoofdstuk 4 grond). Er zitten forse verschillen in die toepassingskaders in de kwaliteitseisen, bepalingmethoden (emissie of concentratie) en toepassingsvoorwaarden (werk, terugneembaarheid, bodem, meldingen). De grootschalige toepassing van grond in een gebied lijkt nog het meest in voorwaarde op de toepassing van een bouwstof in een werk, maar als gezegd de wijze van toepassen heeft niks te maken met de status bouwstof of grond van een materiaal.
3. Als een producent is gecertificeerd en erkend voor de werkzaamheid "produceren van bouwstoffen, grond of baggerspecie die is bestemd voor toepassing in Nederland en waarvoor een kwaliteitsverklaring is afgegeven die erkend is volgens de eisen van de desbetreffende bij categorie 10 in [bijlage C](#) aangewezen nationale BRL en de eisen in het document HCB/2009-200 van de Harmonisatie Commissie Bouw, dat is opgenomen in [bijlage D](#)," dan wil dat zeggen dat hij bouwstoffen of grond of baggerspecie op de markt mag brengen die voldoen aan de eisen van het Bbk en daarbij een beheerst proces heeft waarbij hij met een zekere keuringsfrequentie de kwaliteit van zijn product blijft monitoren. De normdocumenten die zijn aangewezen in bijlage C zijn normdocument ofwel voor een bouwstof ofwel voor grond/baggerspecie. Het betreft de normdocumenten die in categorie 2 van bijlage C zijn opgenomen. Vrijwel alle normdocumenten in die categorie gaan over bouwstoffen, de BRL'n 9313 (zand uit dynamische wingebieden), 9321 (industriezand) en 9335 (grondbanken) gaan over grond. Uit het certificaat blijkt of het om een bouwstof of grond gaat.
4. Furaanzand is een casus die over vergelijkbare vragen gaat als bij gramliet: is dit een verhouding en structuur zoals je die van nature in de bodem aantref.

Kun je hier verder mee?

Gr. [redacted]

Van: [redacted] - DGRW <[redacted]@minienw.nl>

Verzonden: zondag 9 februari 2020 12:12

Aan: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>; [redacted] (WVL) <[redacted]e@rws.nl>; [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>

CC: [redacted] - DGRW <[redacted]@minienw.nl>

Onderwerp: Grond of bouwstof

Heren,

Ik ben bezig met de opzet van Kamerbrief nav Zembra. Hiervoor zoek ik nog wat feiten over bbk waar jullie hopelijk bij kunnen helpen:

- Zand, grind en klei lijken me voorbeelden van stoffen die zowel grond als bouwstof kunnen zijn. Correct? Mag je dan als toepassen kiezen welke definitie je neemt of volgt dat uit wijze van toepassing?
- wat is in lekenemen de praktische betekenis dat voor een product een brl is afgegeven? Betekent toch alleen dat geen partijkeuring nodig is omdat de CI hiervoor garant staat? Hoe zit het met brl irt definitie grond/bouwstof? Staat dat op het certificaat?
- is furaanzand (zie bijlage) qua casuïstiek vergelijkbaar met gramliet?

Dank!

Van: [redacted] <[redacted]@yahoo.com>

Datum: zondag 09 feb. 2020 12:00 PM

Aan: [redacted] - DGRW <[redacted]@minienw.nl>

Onderwerp: Furaanzand

[https://www.\[redacted\]](https://www.[redacted])

Van: (WVL)
 Verzonden: vrijdag 31 januari 2020 14:19
 Aan: - DGRW
 Onderwerp: Bouwstoffen en beleidsachtergrond

Ha [REDACTED],

We hadden het er net even over en ik realiseer mij dat ik met Hans daarover een artikel aan Vastgoedrecht heb geschreven waarin we dit ook netjes hebben verwoord:

2.3 Algemene uitgangspunten

Bouwstoffen kunnen speciaal voor de beoogde toepassing vervaardigd zijn, maar ook met gebruikmaking van afvalstoffen. Voor de toepassing is het (gelukkig) niet van belang om onderscheid te maken tussen deze beide categorieën, wat erg lastig kan zijn. Als bouwstoffen worden toegepast in een werk en aan de kwaliteitseisen voor toepassing voldoen, wordt ervan uitgegaan dat sprake is van een milieuverantwoorde nuttige toepassing van afvalstoffen, die in overeenstemming is met de Europese afvalstoffenregelgeving (met name de Kaderrichtlijn afvalstoffen^[1]). In art. 5, lid 1, BBK is voor alle zekerheid nog wel uitdrukkelijk bepaald dat bouwstoffen, grond en baggerspecie alleen mogen worden toegepast als sprake is van nuttige toepassing van de afvalstoffen. In het kader van de Omgevingswet is een dergelijke bepaling niet meer opgenomen, omdat de nuttige toepassing al besloten ligt in het begrip 'werk'. Het begrip 'werk' is in art. 1 BBK in algemene zin omschreven. Hieronder wordt verstaan een 'bouwwerk, weg- of waterbouwkundig werk of anderszins functionele toepassing van een bouwstof (...)'. En wordt van uitgegaan dat bij toepassing in een werk altijd sprake is van een functionele (lees: nuttige) toepassing. Bouwstoffen worden doorgaans speciaal voor een bepaalde toepassing vervaardigd en kosten geld. Er kan ook sprake zijn van secundaire bouwstoffen die vrijkomen bij sloop en waarin afvalstoffen worden hergebruikt. **Om te voorkomen dat de afvalstoffen worden verwijderd, is in het begrip toepassen van bouwstoffen een uitzondering gemaakt voor het toepassen van bouwstoffen voor het verondiepen of het dempen van oppervlaktewater en het ophogen van de bodem ten behoeve van woonwijken en industrieterreinen.** Hiervoor is zoveel materiaal benodigd dat men hiervoor normaal gesproken geen (kostbare) bouwstoffen gebruikt maar alternatieven, met name grond en baggerspecie. **Het is dan kennelijk vooral de bedoeling zich van de bouwstoffen te ontdoen.** Er is dan sprake van verwijdering van afvalstoffen. **Ook als voor dergelijke werken primaire bouwstoffen zouden worden gebruikt, is dit ongewenst, omdat dan sprake is van verspilling van grondstoffen die, met het oog op de voorhanden alternatieve materialen voor verondiepingen, dempingen en ophogingen, voor betere doeleinden kunnen worden ingezet. Andere toepassingen van bouwstoffen in een werk in oppervlaktewater zijn wel toegestaan.**

Voor grond en baggerspecie zijn de functionele toepassingen in art. 35 BBK daarentegen limitatief opgesomd. Grond en baggerspecie komen in het kader van projecten of bij baggerwerkzaamheden vrij door ontgraving. Daar moet men vervolgens van af, waarbij de functionele toepassing niet voorop hoeft te staan. Om te voorkomen dat de toepassing in feite neerkomt op verwijdering van afvalstoffen worden alle toegestane functionele toepassingen limitatief opgesomd. Als geen sprake is van een functionele toepassing, is sprake van verwijdering van afvalstoffen en wordt het 'werk' als een stortplaats aangemerkt. **Een ander verschil tussen het regime voor het toepassen van bouwstoffen, onderscheidenlijk grond en baggerspecie, is dat een functionele toepassing van grond of baggerspecie niet altijd hoeft te resulteren in een (blijvend) werk, bijvoorbeeld bij verspreiding van baggerspecie uit een watergang over aanliggende landerijen of verspreiding van baggerspecie in oppervlaktewater met een ecologisch oogmerk. Grond en baggerspecie hoeven in tegenstelling tot bouwstoffen niet terugneembaar te worden toegepast, zodat de herkenbaarheid van het oorspronkelijke werk op de lange duur kan vervagen. De toegepaste grond en baggerspecie maken na verloop van tijd deel uit van de bodem.** Bij de regulering van het toepassen van bouwstoffen speelt het voorzorgbeginsel een belangrijke rol. **Bouwstoffen zitten nog niet in het milieu. Milieuverontreiniging kan worden voorkomen door bouwstoffen niet toe te passen.** De kwaliteitseisen waaraan bouwstoffen moeten voldoen om te voorkomen dat door het toepassen milieuverontreiniging ontstaat, hebben als uitgangspunt dat ook geen verontreiniging kan ontstaan als de bouwstoffen onder de meest kritische omstandigheden, bijvoorbeeld in een waterwingebied, worden toegepast. Bij grond en baggerspecie ligt dit anders, omdat zij al onderdeel van de bodem uitmaken. Zij worden uit de bodem ontgraven en elders weer toegepast. In beginsel worden zij dus alleen verplaatst en niet nieuw in het milieu gebracht. De kwaliteit van grond en baggerspecie wordt bepaald door de bestaande bodemkwaliteit en is dus gegeven. Uitgangspunt bij het toepassen is dat de bestaande bodemkwaliteit daardoor op de locatie van toepassing niet mag verslechteren (*stand still*).

Met vriendelijke groet,

Rijkswaterstaat is de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en werkt dagelijks aan een veilig, leefbaar en bereikbaar Nederland.

^[1] Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PbEG, L 150).

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: zondag 16 februari 2020 23:28
Aan: [redacted] - DGRW
CC: [redacted] (WVL)
Onderwerp: concept verslag IT van 6-2-2020
Bijlagen: nadere-memorie-van-antwoord-aanvullingswet-bodem-34-864-aanvullingsbesluit-bodem-voorhang-002.pdf; Toelichting begrip partij_na verwerking opmerkingen IT.docx; voortgangsbrief-aanpak-pfas-in-de-bodem.pdf; verslag 6 februari 2020 concept.docx

10.2.e

026

Hoi [redacted],

Je was er niet bij maar het lijkt mij wel goed dat jij het verslag even checkt voordat ik het verstuur. Zou fijn zijn als je snel kan reageren.

Gr. [redacted]

bijlage 1 RO: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34864-I.pdf>
bijlage 2: reeds beoordeeld in <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/wob-verzoeken/2021/12/07/tweede-deelbesluit-op-wob-verzoek-over-granuliet,doc-224-7> (buiten reikwijdte)
bijlage 3 RO: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/02/13/voortgangsbrief-aanpak-pfas-in-de-bodem>
bijlage 4: zie WVL 3.4 - 27

Gelakte informatie valt buiten reikwijdte
Wob-verzoek

10.2.e

verslag

Verslag van implementatieteam Bbk

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T [REDACTED]
F [REDACTED]

www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

Datum

14 februari 2020

Omschrijving

Datum bespreking

6 februari 2020

Deelnemers

[REDACTED] (secr), [REDACTED] (BOG), [REDACTED]
[REDACTED] (Platform bodemkwaliteit), [REDACTED]
[REDACTED] (NVPG), [REDACTED] (Cascade),
[REDACTED] (RWS), [REDACTED] (VKB),
[REDACTED] (UvW, vervanger [REDACTED]).

Afwezig met afmelding

[REDACTED] (VNG), [REDACTED] (ILT), [REDACTED]
[REDACTED] (IPO), [REDACTED] (VNG)
[REDACTED] (vz), [REDACTED] (RWS B+), [REDACTED]
[REDACTED] (UvW),

1. Opening, vaststellen agenda en mededelingen

11

Er is in de avond een uitzending van Zembla aangekondigd. Onderwerp is verder voortlopend op de uitzending niet besproken. Buiten orde verslag: zie <https://www.rijkswaterstaat.nl/nieuws/2020/02/achtergrondinformatie-bij-zembla-item-over-granuliet.aspx> voor nadere informatie.

[Redacted text block]

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

[Redacted text block]

Datum
4 oktober 2019

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

- [Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text line]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum
4 oktober 2019

[Redacted text line]

[Redacted text block]

[Redacted text line]

[Redacted text block]

CONCEPT

Van: [redacted] (WVL)
Verzonden: maandag 17 februari 2020 13:46
Aan: [redacted] (WVL); [redacted] - DGRW
Onderwerp: RE: Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit | Granuliet

10.2.e

028

Ha [redacted],

Kun je even meekijken naar onderstaande vraag van SGS en concept-antwoord? Lijkt mij goed om antwoord te versturen nadat kamerbrief uit is.

Gr. [redacted]

Van: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Verzonden: maandag 17 februari 2020 13:30
Aan: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Onderwerp: RE: Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit | Granuliet

Ja prima. Wel chique/zorgvuldig om vooraf met [redacted] af te stemmen.

Van: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Verzonden: maandag 17 februari 2020 12:09
Aan: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Onderwerp: RE: Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit | Granuliet

Ik kom dan tot het volgende concept-antwoord. Nog even afstemmen met [redacted] en versturen nadat kamerbrief online staat?

11.1 jo. 11.4 concept

Van: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Verzonden: maandag 17 februari 2020 11:36
Aan: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Onderwerp: RE: Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit | Granuliet

...schotje voor de boeg...

Van: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Verzonden: maandag 17 februari 2020 11:26
Aan: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
Onderwerp: FW: Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit | Granuliet

Graag afstemmen over beantwoording

Van: [redacted] <[redacted]@sgs.com>
Verzonden: maandag 17 februari 2020 11:25
Aan: [redacted] (WVL) <[redacted]@rws.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@sgs.com>; [redacted] <[redacted]@sgs.com>
Onderwerp: Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit | Granuliet

Geachte heer [redacted],

In een uitzending van het NPO-televisieprogramma 'Zembla' van 6 februari 2020 over de toepassing van Granuliet afkomstig van Graniet Import Benelux B.V. in het project Over de Maas werden documenten getoond die afkomstig zouden zijn van het Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit. Wij hebben naar aanleiding daarvan de volgende vragen:

1. Is het correct dat op enig moment in 2018-2019 het Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit het standpunt heeft ingenomen dat Granuliet afkomstig van Graniet Import Benelux B.V. beschouwd zou moeten worden als bouwstof?

11.1 jo 11.4 concept

2. Indien ja, wat is de reden dat SGS INTRON Certificatie B.V. daarvan niet op de hoogte werd gesteld?

3. Wat is het actuele standpunt van het Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit rondom het wel of niet vallen van Granuliet afkomstig van Graniet Import Benelux B.V. onder de definitie van grond zoals opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit?

Graag ontvangen wij z.s.m. een antwoord op deze drie vragen.

Met vriendelijke groeten,
kind regards,

SGS INTRON Certificatie B.V.

this email are solely those of the author and do not necessarily represent those of the Company. Finally, the recipient should check this email and any attachments for the presence of viruses. The Company accepts no liability for any damage caused by any virus transmitted by this email. All SGS services are rendered in accordance with the applicable SGS conditions of service available on request and accessible at <https://www.sgs.com/en/terms-and-conditions>

Agenda

Onderwerp Monitoring implementatie Bbk - Werkgroep Kwalibo
Datum 7 januari 2009
Tijdstip van 13:30 uur **Tijdstip tot** 16:00 uur
Aan Werkgroepleden en agendaleden
Van ██████████
Locatie SenterNovem Utrecht, Catharijnesingel 59, Utrecht, zaal 8

Beste werkgroepleden,

De meeste van jullie zullen deze agenda lezen als het nieuwe jaar is begonnen. Ik wens jullie allen een gezond en gelukkig 2009 toe!

We hebben een drietal bijeenkomsten gepland in het eerste kwartaal van 2009. Die bijeenkomsten staan in het teken van het monitoringsverslag en de uitvoeringsknelpunten. In onze eerste bijeenkomst wil ik kort stilstaan bij het monitoringsverslag. Niet in de zin van een inhoudelijke bespreking, maar in de zin van welke activiteiten nog gedaan moeten worden en wat daar de bijdrage van de werkgroep Kwalibo in is.

Voor het overige staat de werkgroepbijeenkomst in het teken van een aantal uitvoeringsknelpunten. Bij de agenda treft u de volledige lijst van december 2008 aan. Deze lijst zal na behandeling van de knelpunten in januari 2009 in de verschillende werkgroepen op de site van bodemplus worden geplaatst. Voor het gemak heb ik de te behandelen knelpunten voor Kwalibo op deze agenda geplaatst.

De agenda

1. Opening en mededelingen
2. Monitoringsverslag

Een eerste concept van het monitoringsverslag is aan u toegezonden op oudjaarsdag 2008. Dit verslag wordt in januari aangevuld met informatie over verschillende monitoringsindicatoren. In de werkgroep afstemmen wie welke informatie aanlevert. Verslag wordt inhoudelijk besproken in het overleg van 5 februari 2009.

3. Uitvoeringsknelpunten

Knelpunt 148   Opvolging van meldingen door gemeenten

Signalen van Cumela-leden dat diverse gemeente meldingen in het kader van het Bbk niet adequaat verwerken. Enerzijds wordt in situaties capaciteitsgebrek, anderzijds kennisgebrek geconstateerd.

Knelpunt 163   Granietzand

Voor dit knelpunt is de heer Schuur van Intron uitgenodigd om een toelichting te verzorgen. Definitie van granietzand, fijne fractie van steenslag. Eerste standpunt van VROM is status grond. Daarmee gaat granietzand onder BRL 9321 Industriezand- en grind vallen en zal het uit de reikwijdte BRL 9324 voor Steenslag moeten worden geschreven. Dat heeft consequenties voor de keuringsinspanning.

Knelpunt 170   Kwalibo verplichtingen bij tankverwijdering

Sinds 1 januari 2008 geldt kwalibo-verplichting expliciet voor het plaatsen van peilbuizen om te bepalen of het grondwater wordt verontreinigd vanuit ondergrondse tanks en tankverwijdering. Tankverwijderingsbedrijven en milieuhygiënisch bodemonderzoek moeten sindsdien door gecertificeerde en erkende bodemintermediairs plaatsvinden. Dit geldt tevens voor bodemonderzoek en tankverwijdering bij particulieren. Voor aanscherping van deze regelgeving (Barim) was überhaupt geen bodemonderzoek verplicht, zintuiglijke waarnemingen waren voldoende. Bedrijf en

gemeente geven aan dat onderzoeks- en verwijderingskosten hierdoor met ca factor 2,5 zijn gestegen en met name particulieren over (laten) gaan tot illegale tanksaneringen.

Knelpunt 175   Kostenverhoging bij kleine saneringen leidt tot illegaliteit

Brief gemeente dd 18-11-2008 aan VROM met enkele signalen (brief is bijgesloten):

- bij kleine deelsaneringen via BUS (15 - 25 m3) exorbitant hoge saneringskosten ivm kwalibo-erkenningsplicht en certificeringskosten , met voorbeelden van illegale grondafvoer (geen draagvlak onder particuliere saneerders);
- bij kleine sanering via BUS, categorie tijdelijke uitname, is afvoer van max 25 m3 verontreinigde grond mogelijk zonder aanwezigheid milieukundige begeleiding, met voorbeelden van illegale grondafvoer.

Voorstel gemeente: kleine (deel)saneringen en tijdelijke uitname (met afvoer) via BUS (bijv max 25 m3) standaard laten plaatsvinden onder milieukundige begeleiding, maar niet onder gecertificeerde en erkende aanneming.

4.   Rondvraag, datum volgend overleg, sluiting

De volgende overleggen van de werkgroep Kwalibo zijn gepland op:
5 februari 2009, 13.30 uur, zaal 3 SenterNovem, Utrecht
12 maart 2009, 13.30 uur, zaal 6, SenterNovem, Utrecht

Verslaglegging bespreking knelpunten in de werkgroepen implementatie Besluit bodemkwaliteit d.d. 7 en 8 januari 2009.

Werkgroep Kwalibo

Knelpunt 148 Opvolging van meldingen door gemeenten

Signalen van Cumela-leden dat diverse gemeente meldingen in het kader van het Bbk niet adequaat verwerken. Enerzijds wordt in situaties capaciteitsgebrek, anderzijds kennisgebrek geconstateerd.

Verslag:

Knelpunt is meerdere malen ingebracht door leden van de cumela. Bodem+ zal terugkoppeling geven aan de cumela-leden. De werkgroep geeft aan dat het op peil brengen van zowel capaciteit als kennis een lang traject is. Richting de cumela wel terugkoppelen dat we een aantal acties hebben gedefinieerd die moeten helpen bij de oplossing van dit knelpunt. Enerzijds betreft dit het uitbrengen van de HUM-Bbk en de uitrol daarvan in een aantal regionale bijeenkomsten, anderzijds wordt het adequaat niveau Bbk bij alle gemeenten onder de aandacht gebracht en tot slot is aan de adviseurs van de Impuls lokaal bodembeheer verzocht om het punt van bevoegd gezag, toezicht en handhaving onder de aandacht te brengen van de gemeenten. Afgesproken wordt om dit punt blijvend op de agenda van zowel de werkgroep Kwalibo als het implementatieteam te houden. Tevens wordt afgesproken om dit op de agenda van het platform toezicht te zetten (10 februari).

Acties:

1. Terugkoppelen naar Cumela (B+)
2. Blijven op agenda werkgroep/IT (B+)
3. Op agenda platform toezicht 10 februari (SIKB)

Knelpunt 163 Granietzand

Voor dit knelpunt is [REDACTED] van Intron uitgenodigd om een toelichting te verzorgen. Definitie van granietzand, fijne fractie van steenslag. Eerste standpunt van VROM is status grond. Daarmee gaat granietzand onder BRL 9321 Industriezand- en grind vallen en zal het uit de reikwijdte BRL 9324 voor Steenslag moeten worden geschreven. Dat heeft consequenties voor de keuringsinspanning.

Verslag:

Na een toelichting van [REDACTED] van intron is de werkgroep van mening dat het materiaal als grond gezien moet worden. Intron zal aan de slag gaan met de uitwerking van de certificering van dit materiaal als grond onder de BRL 9324, waarbij het wordt aanbevolen om het stoffenpakket aan te passen aan de informatie die beschikbaar is over de herkomst van de materialen (Schotland en Noorwegen). De verwachting is dat het geen probleem is om met een beperkte keuringsinspanning te werken, gegeven het feit dat het hier gaat om schoon materiaal van natuurlijke oorsprong.

Acties:

1. Aanpassing BRL 9324 (Intron)

Knelpunt 170 Kwalibo verplichtingen bij tankverwijdering

Sinds 1 januari 2008 geldt kwalibo-verplichting expliciet voor het plaatsen van peilbuizen om te bepalen of het grondwater wordt verontreinigd vanuit ondergrondse tanks en tankverwijdering.

Tankverwijderingsbedrijven en milieuhygiënisch bodemonderzoek moeten sindsdien door gecertificeerde en erkende bodemintermediairs plaatsvinden. Dit geldt tevens voor bodemonderzoek en tankverwijdering bij particulieren. Voor aanscherping van deze regelgeving (Barim) was überhaupt geen bodemonderzoek verplicht, zintuiglijke waarnemingen waren voldoende. Bedrijf en gemeente geven aan dat onderzoeks- en verwijderingskosten hierdoor met ca factor 2,5 zijn gestegen en met name particulieren over (laten) gaan tot illegale tanksaneringen.

Verslag:

Bodem+ doet navraag bij de collegae van Infomil (activiteitenbesluit) of destijds het verplichten tot bodemonderzoek een bewuste keuze is geweest en welke argumenten daarvoor zijn gehanteerd. De vragensteller wordt hierover geïnformeerd door Bodem+. Er vanuit gaande dat het een bewuste keuze is geweest, betekend het signaal dat er extra aandacht bij handhavers moet zijn voor de grotere kans op illegaal handelen. Bij de aanpassing van de HUM-Wbb wordt geadviseerd om aandacht voor dit vraagstuk te hebben.

Acties:

1. Navraag bij informel naar argumenten voor verplichten tot bodemonderzoek (B+)
2. Informeren vraagsteller (B+)
3. Vraagstuk opnemen in HUM-Wbb (SIKB)

Knelpunt 175 Kostenverhoging bij kleine saneringen leidt tot illegaliteit

Brief gemeente dd 18-11-2008 aan VROM met enkele signalen (brief is bijgesloten):

- bij kleine deelsaneringen via BUS (15 - 25 m³) exorbitant hoge saneringskosten ivm kwalibo-erkenningsplicht en certificeringskosten, met voorbeelden van illegale grondafvoer (geen draagvlak onder particuliere saneerders);
- bij kleine sanering via BUS, categorie tijdelijke uitname, is afvoer van max 25 m³ verontreinigde grond mogelijk zonder aanwezigheid milieukundige begeleiding, met voorbeelden van illegale grondafvoer.

Voorstel gemeente: kleine (deel)saneringen en tijdelijke uitname (met afvoer) via BUS (bijv max 25 m³) standaard laten plaatsvinden onder milieukundige begeleiding, maar niet onder gecertificeerde en erkende aanneming.

Verslag:

Er is nader onderzoek noodzakelijk naar de daadwerkelijke reden voor de kostenverhoging. Bij de werkgroepleden bestaat de indruk dat er enerzijds sprake is van kosten die niet gemaakt moeten worden vanuit kwalibo oogpunt maar vanuit een oogpunt van meer aandacht voor het volgen van de regels (aanwezigheid MKB'er, veiligheidsvoorschriften Arbo wetgeving) en anderzijds mogelijk sprake is van een markteffect. Vanuit de werkgroep is er ook geen draagvlak voor het verlichten of wijzigen van de kwalibo regelgeving op dit punt. Wat de werkgroep wel onderkent is dat er (ongeacht waar aan toe te rekenen) een prijsverhoging is voor kleine saneringen en dat een ongewenst effect daarvan is dat de route naar illegaal saneren aantrekkelijker wordt. Dat is een handhavingsvraagstuk. Bij de aanpassing van de HUM-Wbb wordt geadviseerd om aandacht voor dit vraagstuk te hebben. Tevens wordt afgesproken om dit op de agenda van het platform toezicht te zetten (10 februari)

Acties:

1. Er wordt navraag gedaan naar de daadwerkelijke reden voor kostenverhoging (██████████)
2. Aandacht voor dit vraagstuk bij de HUM-Wbb (SIKB)
3. Op agenda platform toezicht 10 februari (SIKB)
4. Terugkoppeling naar Haarlem (██████████)

Werkgroep Bouwstoffen

Knelpunt 141 Duurzame vormvastheid immobilisaten

Voor dit knelpunt is ██████████ van Intron uitgenodigd om een toelichting te verzorgen. In de BRL 9322 is voor immobilisaten een eis voor massaverlies opgenomen van 200 g/m². In de Regeling bodemkwaliteit (Rbk) is die eis echter vastgelegd op 30 g/m². De BRL is daarmee niet in overeenstemming met de Rbk. Terugbrengen van de eis voor immobilisaten van 200 naar 30 g/m² levert volgens de producenten van immobilisaten grote gevolgen op voor de markt van immobilisaten.

Verslag:

Na een uitgebreide toelichting waaruit de wenselijkheid van de eis van 200 g/m² is gebleken is in eerste instantie verkend of de immobilisaten konden aansluiten bij de categorie lichtgebonden steenmengsels (eis massaverlies = 500 g/m²). Dit bleek niet mogelijk omdat immobilisaten niet voldoen aan de definitie die voor de lichtgebonden steenmengseld is opgenomen in de regeling bodemkwaliteit. Daarom is besloten de regeling bodemkwaliteit aan te passen en de categorie immobilisaten in de toepassing als funderingsmateriaal onder wegen op te nemen met een eis van 200 g/m². De definitie van immobilisaten moet dan worden opgenomen in de regeling en afgesproken is die te laten overeenstemmen met de definitie zoals die is opgenomen in de BRL 9322. In verband met de voortgang van de aanpassing van de BRL9322 is afgesproken dat Bodem+ een voorgenomen wijziging van de Rbk publiceerd op haar site en het CCvD op de hoogte stelt van deze voorgenomen wijziging.

Acties:

1. concept aanpassing regeling bodemkwaliteit schrijven (B+)
2. Voorgenomen wijziging Rbk publiceren op site (B+)
3. CCvD inlichten (B+)
4. Aanpassen Rbk (VROM)

Knelpunt 162 Toetsingsregel bij hertoepassing bouwstoffen

Bbk, art. 5.1.10 stelt dat bij hergebruik van bouwstoffen die voor het besluit zijn toegepast 2 stoffen een verhoogde uitloping of samenstelling mogen hebben van maximaal 2 maal de maximale waarde. Hierbij is geen uitzondering gemaakt voor PAK in partijen asfalt of puingranulaat? Dit strookt volgens indiener knelpunt niet met de beleidsdoelen "Teer uit de keten" en de "Code milieuverantwoord wegbeheer".
Voorstel indiener: toetsingsregel Rbk, art. 5,1,10 niet te laten gelden voor PAK in asfaltproducten (analoog aan component asbest).

Verslag:

In de werkgroep wordt aangegeven dat de wegbeheerders zich houden aan de code milieuverantwoord wegbeheer en dat de schijnbare ruimte die het Bbk biedt niet gebruikt wordt. Het voorstel van de indiener wordt daarom omarmt door de werkgroep. ██████████ maakt nog een voorbehoud voor ruggenspraak met zijn achterban op 29 januari (platform bodemkwaliteit)

Acties:

1. Ruggenspraak met achterban (Platform bodemkwaliteit)
2. Aanpassen Rbk conform voorstel (VROM)

Knelpunt 167 Tijdelijke opslag zonder vergunning voor bouwstoffen

Wens IVW om Bbk, art. 29 z.s.m. uit te breiden met lid 1 f: tijdelijke opslag van bouwstoffen, bestemd voor toepassingen als bedoeld in lid 1c, gedurende maximaal 10 jaar in oppervlaktewater waarbij de eindbestemming dient te worden aangegeven, eventueel nog uitgebreid met eigendoms overdracht. Inspectie wenst uniformiteit en handhaafbaarheid tijdelijke opslagregels bouwstoffen versus grond en baggerspecie.

Verslag:

In de werkgroep is geen draagvlak voor de langdurige opslag van bouwstoffen. De werkgroep geeft aan dat het activiteitenbesluit de route is om te komen tot terugdringing van administratieve lasten via het omzetten van vergunningssituaties naar algemene regels. Voorstel voor aanpassing regels Bbk/Rbk wordt daarom afgewezen.

Acties:

geen

Knelpunt 171 Hergebruik/horren van spoorwegballast

Valt hergebruik / horren van spoorwegballast - waarbij de fijne technisch ongeschikte ballast wordt uitgezeefd en afgevoerd naar verwerker en de grove fractie wordt hergebruikt - wel of niet onder het toepassen zonder bewerking en eigendomsoverdracht van het Bbk? Bbk en toelichting zijn hier niet eenduidig in. Op sommige plekken in Bbk lijkt horproces wel een bewerking in te houden, terwijl op andere plekken weer de indruk wordt gewekt dat het juist geen bewerking is. Eenduidig standpunt gewenst vanuit werkgroep Bouwstoffen.

Verslag:

De werkgroep is unaniem van mening dat je deze activiteit moet zien als een bewerkingsactiviteit. Volgens de werkgroep is echter de achtergrond van de vraag veel belangrijker. Pro-rail past de grove, schone fractie van het ballast weer toe en uit vele keuringen blijkt dat het materiaal schoon is. In het logistieke proces is geen mogelijkheid om het ballast te keuren alvorens het wordt toegepast. De werkgroep geeft aan dat zij prorail aanbeveelt om voor dit proces op te gaan voor een procescertificaat (dat betekent wel een investering in het schrijven van een BRL) of te gaan voor een fabrikant eigen verklaring. In beide gevallen is sprake van steekproefsgewijze bemonstering uit de processtroom, waardoor in de uitvoering de trein letterlijk door kan blijven rijden. Bodem+ neemt contact op met prorail.

Acties:

1. Terugkoppeling aan Prorail (B+)
2. procescertificering of fabrikant eigen verklaring (pro rail)

Knelpunt 174 Hergebruik niet-teerhoudend asfalt

Hergebruik niet-teerhoudend asfaltgranulaat conform Bbk in halfverhardingen. In geval van parkeerplaatsen e.d. (met name bij zwaar transport) ontstaat er veel stofvorming en bij metingen na klachten van omwonenden van de emissies, blijkt PAK veelvuldig voor te komen rondom dergelijke locaties. Uiteraard geldt zorgplicht, maar gemeente zoekt naar praktijkvoorbeelden hoe dit te tackelen. Betreffende gemeente gaat verplichten om andere verhardingen over het asfaltgranulaat te leggen.

Verslag:

Vragensteller wordt doorverwezen naar infomil voor informatie over wet- en regelgeving die ingezet kan worden ter voorkoming van stofvorming. Het verschijnsel dat er in stof PAK's zitten kan verschillende oorzaken hebben. Een daarvan is dat de pakdeeltjes sterker zijn gebonden aan de fijne stofvormige deeltjes waardoor bij analyse van de stofdeeltjes verhoogde concentraties worden gevonden. Het feit dat PAK's in de stof wordt aangetroffen leidt dus niet direct tot de conclusie dat de toegepaste materialen verhoogd PAK-houdend zijn. Knelpunt is hiermee afgehandeld.

Acties:

1. Vragensteller doorverwijzen naar infomil en terugkoppeling geven uit de werkgroep (B+).

Knelpunt 177 Cleanstone®

CleanStone® (slak gebruikt in schanskorf of modulaire geluidsscherm ter afvang van oa stikstofoxiden en fijnstof) niet altijd meer toepasbaar in het kader van het Bbk, ivm uitloging vanadium. Was onder Bsb zonder uitzondering toepasbaar, omdat eisen t.a.v. vanadium factor 3 hoger waren. Voorstel adviesbureau: Gezien de luchtzuiverende functie is het niet mogelijk om het materiaal op de gebruikelijke wijze van een afdichting te voorzien. Wel is het mogelijk om het afstromende regenwater op te vangen en via een goot af te voeren naar het riool of naar een andere voorziening. Door het scherm op een betonnen plaat te funderen, wordt voorkomen dat percolaat van het materiaal de bodem indringt. Verzoek is om continuering van de toepassing van CleanStone® onder de huidige regelgeving op een zo eenvoudig mogelijke wijze mogelijk te maken.

Verslag:

In het vervolg zal worden afgezien van het noemen van merknamen, maar wordt gewoon verwezen naar productnamen. In de werkgroep is geen draagvlak voor speciale regels voor dit materiaal. De enige mogelijke route is een algemene versoepeling van de norm voor vanadium. Een versoepeling van de norm is op dit moment niet aan de orde. Binnen de werkgroep en voor de terugkoppeling richting de indiener van het knelpunt is het wel van belang de motivatie te kennen voor het strenger maken van de eis voor vanadium. Bodem+ vraagt die achtergrond na bij RIVM/ECN

Acties:

1. Voortaan afzien van gebruik merknamen (B+)
2. Navraag achtergrond strengere norm vanadium bij RIVM/ECN (B+)

Knelpunt 178 Misbruik uitzonderingsbepalingen onderzoeksplicht

Hergebruik zonder eigendomsoverdracht kan leiden tot bewust niet willen opmerken van verdachte situaties om op die wijze niet te hoeven keuren en verdachte partijen weer te kunnen toepassen.

Verslag:

Dit punt wordt onderkent door de werkgroep. Gewaakt moet worden dat er geen misbruik wordt gemaakt van deze vrijstellingsregeling. De werkgroep vindt het nog te vroeg om nu al te concluderen dat deze vrijstelling moet worden geschrapt vanwege het misbruik dat er naar horen zeggen van wordt gemaakt. De werkgroep onderkent wel het potentiële risico. Daarom wordt door de werkgroep aan bodem+ gevraagd dit punt mee te nemen als onderwerp in de HUM-Bbk zodat het bij de toezichthouders goed op het netvlies staat. Daarnaast wordt gevraagd aan Bodem+ om een FAQ op de site op te nemen waarin wordt gewezen

op dit risico. Om een beter zicht te krijgen op dit vraagstuk is het wel noodzakelijk dat incidenten daadwerkelijk worden gemeld aan het toezichtloket van de VI en de IVW. Mocht op termijn blijken dat deze route veelvuldig wordt misbruikt dan geeft is er binnen de werkgroep wel draagvlak om de vrijstelling te schrappen.

Acties:

1. Punt opnemen in HUM-Bbk (B+)
2. FAQ maken voor op de site (B+)
3. Incidenten melden aan toezichtloket (allen)

Werkgroep Grond en bagger

Knelpunt 27 Mijntsteen

Het feit dat mijnsteen als Bouwstof wordt gezien leidt tot vragen over de mogelijkheid van het doorzetten van het actief bodembeheer met mijnsteen zoals dat in Limburg wordt gevoerd. Tijdens de bespreking terugkoppeling van overleg met Heerlen op 6 januari 2008

Verslag:

Er is een overleg geweest waarin vanuit Heerlen-Limburg is aangegeven een beleid van concentratie van mijnsteen te willen voeren, ofwel vrijgekomen mijnsteen toepassen op plaatsen waar reeds mijnsteen in de bodem aanwezig is. In het overleg is aangegeven dat we eerst gaan kijken of het voorgenomen beleid past binnen de grenzen die er gelden voor het gebiedspecifieke kader, dus kijken naar bodemkwaliteit, bodemfuncties, voorgenomen maximale waarden en bepalen van de risico's m.b.v. de risicotoolbox. Als daaruit blijkt dat het voorgenomen beleid past binnen de kaders van het gebiedspecifieke beleid gaan we kijken naar de mogelijkheden die er zijn om dit ook juridisch te verankeren. Van belang is het om te constateren dat de oplossing om mijnsteen grond te noemen (dat maakt gebiedspecifiek beleid mogelijk) direct ook een bedreiging is voor het beleid van concentratie van de mijnsteen (dan is het immers overal toepasbaar in elke grootschalige bodemtoepassing). Die oplossingsrichting staan we dus niet voor. Er wordt eerder gekeken naar een oplossing op maat voor dit vraagstuk. De werkgroep is accoord met de ingestoken weg en wacht de verdere uitwerking van het gebiedspecifiek kader in Heerlen met belangstelling af.

Acties:

1. Duurzaamheid voorgenomen beleid doorrekenen (Heerlen/B+)
2. Juridische mogelijkheden voor verankering inventariseren (B+/VROM)

Knelpunt 108 Opbulken van kleine partijen

Er is eenmaal discussie in de werkgroep geweest waarin duidelijk werd dat er geen draagvlak is voor aanpassing van de regels van kwalibo op dit punt. Punt staat voor tweede keer geagendeerd omdat mogelijkwerwijs een nadere uitleg van de mogelijkheden van werken onder de vlag van een erkende instantie en het gebruik maken van de bodemkwaliteitskaart leidt tot een oplossing.

van de Cumela geeft een uitgebreide toelichting op dit knelpunt. Ook vanuit de leden van de werkgroep worden voorbeelden aangehaald van situaties waar wel inhoudelijk goed wordt gehandeld, maar niet wordt voldaan aan de kwalibo vereisten. Uit de discussie die ontstaat n.a.v. dit knelpunt valt het volgende te concluderen:

1. Het is zinvol dat er op korte termijn een FAQ wordt gemaakt waarin wordt gewezen op de mogelijkheid om op te bulken onder de vlag van erkende instantie en waarin wordt gewezen op de mogelijkheden om niet op te bulken, maar te werken met de BKK als milieuhygiënische verklaring
2. Er is geen draagvlak om het opbulken van kleine partijen niet als kritische werkzaamheid te zien in het kader van kwalibo
3. Er is mogelijkwerwijze wel draagvlak voor het maken van een apart certificeringsschema voor bedrijven die kleine partijen opbulken tot een zekere jaarlijkse omzet. Daarbij moet volgens de werkgroep de wijze van opbulken (met kennis van herkomst/belasting partijen, indicatief onderzoek etc) niet anders zijn dan nu beschreven in de BRL 9335. Afgesproken is dat Peter Leenders in samenwerking met een voorstel maken en dat inbrengen in de begeleidingscommissie van de BRL 9335.

Acties:

- 1 Opstellen FAQ (B+)

Knelpunt 135 Barium

Barium wordt in zeer veel situaties op de landbodem en waterbodem verhoogd aangetroffen tot zelfs boven het interventiewaarden niveau, zonder dat er een aanleiding is om te veronderstellen dat er Barium aan de bodem is toegevoegd. Dit leidt tot een belemmering voor het hergebruik. Voorstel bespreken om het toetsen aan de norm voor Barium voorlopig uit te zetten in afwachting van een onderzoek naar de wijze van voorkomen van Barium in de bodem. Mogelijkerwijze is de wijze waarop Barium voorkomt in de bodem minder schadelijk dan is aangenomen bij het afleiden van de normstelling.

Verslag:

Voor de knelpunten 135 (barium), 135, 160,168, 173 (verspreiden bagger), 177 (nikkel) heeft [REDACTED] een verslag geschreven ten behoeve van de werkgroep stoffenpakket. Voor de uniformiteit in verslaglegging (en het gemak uiteraard, [REDACTED] bedankt!) heb ik die verslaglegging grotendeels onderstaand gekopieerd.

Toegelicht wordt dat het knelpunt zich richt op het toepassen van grond en bagger, maar niet de variant bagger op de kant (dat is een separaat knelpunt; zie hierna). Aangegeven wordt dat de normstelling voor barium mogelijk zou veronderstellen dat barium in een meer toxische variant voorkomt in de bodem dan de speciatie waarvan in werkelijkheid sprake is (bariumsulfaat). Indien dit juist blijkt te zijn dan leidt dat tot een andere normstelling voor barium. Het is hiervoor dus noodzakelijk om onderzoek te doen naar de verschijningsvorm van barium in de Nederlandse bodem. Opgemerkt wordt dat in de Provincie Zuid-Holland hogere gehalten aan barium worden gevonden dan de gehalten zoals vastgesteld in AW2000. Hierop wordt door Bodem+ gereageerd dat regionale verschillen in gehalten kunnen worden verwacht. In AW2000 is gekozen voor Nationale normstelling, waarbij gebiedsspecifiek beleid de mogelijkheid biedt om hogere achtergrondwaarden te definiëren. Tevens wordt opgemerkt dat hier twee punten door elkaar heen lopen. Het gesignaleerde knelpunt heeft betrekking op de afleiding van de hogere normwaarden, terwijl de constatering uit de provincie Zuid-Holland primair betrekking heeft op de afleiding van de achtergrondwaarden. Met betrekking tot de achtergrondwaarden wordt aangegeven dat onder de vlag van de Commissie Evaluatie Standaardpakket gegevens zullen worden verzameld op basis waarvan een aanpassing van de achtergrondwaarden voor barium zou kunnen worden doorgevoerd mocht dit noodzakelijk blijken.

Met betrekking tot de hogere normwaarden wordt voorgesteld om een onderzoek te doen naar de speciatie van barium in de Nederlandse bodem. Dit zowel met betrekking tot de landbodem als de waterbodem. Beide onderzoeken kosten tijd en komen niet op tijd om het gesignaleerde knelpunt tijdig op te lossen. Daarom wordt voorgesteld om de toetsing voor barium hangende het onderzoek naar de speciatie tijdelijk op te schorten. VROM kijkt nog of dit beleidsmatig wenselijk is. Vanuit de Werkgroep Grond en Bagger wordt bezwaar gemaakt tegen de voorgestelde oplossing. Wanneer er wel een wettelijke eis bestaat maar hier tijdelijk niet aan hoeft te worden getoetst zal dit in juridische conflicten onvermijdelijk tot problemen leiden, waarbij toch weer wel aan de gestelde eis moet worden getoetst. Daarom is het wenselijk om de normwaarde zelf tijdelijk te schrappen. Omdat voor barium geen specifieke gevallen van bodemverontreiniging bekend zijn (mogelijke uitzondering is de boorspoeling van de NAM), lijkt het er op dat het tijdelijk schrappen van de normstelling voor barium ook niet tot onoverkomelijke problemen zal leiden. Nadrukkelijk wordt geconcludeerd dat wordt voorgesteld dat de normstelling tijdelijk wordt geschrapt, maar dat dit géén consequenties heeft voor het feit dat barium onderdeel uitmaakt van het standaardpakket. De analyse van barium moet dus wel gewoon worden gecontinueerd. Vanuit Rijkswaterstaat wordt aangegeven dat het mogelijk nog te vroeg is om over te gaan op het schrappen van de normwaarde voor barium. Voor de Rijkswateren is nog niet vastgesteld of er wel een probleem is. Door de waterschappen is dit probleem echter wel gesignaleerd; op basis waarvan wordt geconcludeerd dat het wenselijk is dat er contact komt tussen RWS en de waterschappen.

Tenslotte wordt opgemerkt dat het schrappen van hogere normwaarden voor barium doorwerkt in verschillende Circulaires. Vanuit Bodem+ wordt aangegeven dat zij inmiddels verschillende gegevensbestanden rond dit probleem hebben ontvangen. Deze zullen aan [REDACTED] worden toegezonden ten behoeve van de Commissie Evaluatie Standaardpakket. De Commissie Evaluatie Standaardpakket wordt verzocht om in samenspraak met het RIVM te komen tot een onderzoeksvoorstel voor het bepalen van de speciatie van barium in de Nederlandse bodem.

Acties:

1. Onderzoeken mogelijkheid tijdelijk schrappen Barium-norm/aanpassen Rbk (VROM)
2. Onderzoeksvoorstel speciatie Barium (RIVM/cie stoffenpakket)
3. Toezenden databestanden aan Lame (B+)

Knelpunt 154 Bomengranulaat

Producent van diverse typen bomengranulaat kaart enkele knelpunten aan. Typen bomengranulaat zijn bewust samengesteld uit grond en bouwstoffen hetgeen strijdig is met Bbk. Tevens vallen de geproduceerde granulaten noch onder de definitie van grond noch onder de definitie van bouwstof. Laatste knelpunt is benodigde versheid van het product ivm de benodigde stabiliteit van dergelijke gronden, waardoor kleine batches van 100 tot 1000 ton per opdracht worden geproduceerd, waardoor keuringskosten onevenredig hoog oplopen. Zie meegeleverde folder van het materiaal.

Verslag:

De werkgroep heeft geen enkel probleem met deze toepassing, maar onderkent dat vanwege de mengverhouding het materiaal niet toegepast mag worden. Het aandragen van een oplossing voor dit vraagstuk levert meer problemen op dan het oplost. Wanneer we dit toestaan, verwachten we als werkgroep soortgelijke vragen omtrent materialen waarvan we nu eisen dat die worden uitgezeefd en als grond (zeefdoorval) en als bouwstof worden afgezet. We zien als werkgroep dus geen oplossingsrichting. Voorstel van de werkgroep is om dit vraagstuk voor te leggen aan de VROM inspectie en te bezien of zij specifiek voor deze materiaalstroom en dit toepassingsgebied een oplossing zien.

Acties:

1. Voorleggen vraagstuk aan VROM inspectie

Knelpunt 135, 160, 168, 173   Verspreiden van bagger belemmerd door nieuwe stoffen

135: Barium wordt vaak verhoogd aangetroffen waardoor baggerspecie niet verspreidbaar is

163: Waterschap onderzoekt waterbodems sinds 2008 op component antimoon. De oude bovengrens lag op 15 mg/kg, omdat er voor antimoon alleen een streefwaarde en een interventiewaarde vastgesteld waren. De interventiewaarde voor antimoon functioneerde dus als bovengrens voor klasse 1 baggerspecie. Tot en met 2007 verspreidde het waterschap ca. 98 % van de onderhoudsspecie. In 2008 is (alleen getoetst op antimoon) nog geen 35 % van de baggerspecie verspreidbaar. Het probleem doet zich vooral voor in het (over het algemeen onverdachte) kleigebied tussen Bolsward, Makkum en de Afsluitdijk. Hier is nog geen 10 % van het slib verspreidbaar. Met de normering uit de NW4 en het oude standaardpakket leverde het onderzoek in kleigebieden in Fryslân in meer dan 90 % van de onderzochte wateren het resultaat klasse 0 slib op. Norm component antimoon vormt een concrete bedreiging voor mogelijkheden afzet baggerspecie in Fryslan. Vermoeden bestaat dat soortgelijk antimoon-probleem zich ook in andere delen van Nederland met kleigrond voordoen.

168: Component pentachloorbenzeen resulteert in ms-PAFtoets zeer vaak tot klasse 'niet verspreidbaar', ook voor baggerspecie die voorheen in klasse 1 en 2 viel. Reden is de zeer lage toetsnorm (er is geen norm voor pentachloorbenzeen, dus geldt de achtergrondwaarde) voor pentachloorbenzeen van 2,5 ug/l die maar net boven de rapportagegrens van 1,0 ug/l ligt.

173: In toenemend aantal (water)bodemonderzoeken in onverdachte gebieden worden kobaltgehalten gemeten tot boven de achtergrondwaarden en de verspreidingsnormen op aangrenzende percelen. Vooralsnog geen humane bron of verklaring voor te geven. Waterschap in Oost-Brabant geeft aan (gegevensbestand 53 waarnemingen) dat veel baggerspecie al niet verspreidbaar was op aangrenzende percelen obv NW4 i.v.m. component nikkel (pyrietoxydatie nabij Peelrandbreuk), maar dat baggerspecie die obv NW4 tot voor kort wel verspreidbaar was (klasse 0-2) inmiddels zonder uitzondering ook niet/nooit verspreidbaar is obv verspreidingsregels Rbk i.v.m. component kobalt. Waterschap in Salland geeft aan (gegevensbestand ca. 3000 waarnemingen) dat circa 1,6% van alle waterbodems niet verspreidbaar is i.v.m. component kobalt, terwijl o.b.v. NW4 component kobalt in geen enkele situatie een probleem vormde.

Bespreken van voorstel voor oplossingsrichting:

Voorstel is om al deze parameters op te nemen in de MS-paf toetsing en in de norm rekening te houden met de nieuw beschikbaar gekomen meetresultaten. Tot die tijd toetsing aan deze stoffen uit zetten om te voorkomen dat baggeropgave wordt gefrustreerd.

Verslag

Door Bodem+ wordt voorgesteld om al deze parameters op te nemen in de ms-PAF toetsing en in de norm rekening te houden met de nieuw beschikbaar gekomen meetresultaten. Tot die tijd toetsing aan deze stoffen uit zetten om te voorkomen dat baggeropgave wordt gefrustreerd. Nader toegelicht wordt dat er problemen optreden met verschillende nieuwe stoffen omdat deze niet zijn opgenomen in de ms-PAF, hetgeen impliceert dat voor die stoffen nog de individuele harde normwaarden gelden. Wel wordt opgemerkt dat naast de ms-PAF toetsing geldt dat voor verspreidbare baggerspecie de interventiewaarde niet mogen worden overschreden. Hier ligt een knelpunten voor de waterschappen; dit leidt tot problemen bij het baggeren na de zomer van 2009. Dan is verspreiden op de kant niet mogelijk. Gebiedspecifiek beleid voor het verspreiden van bagger kan niet worden ontwikkeld. De vraag wordt gesteld hoe landelijk deze

problematiek is. Dit is voor de nieuwe stoffen nog niet bekend. Voor de stoffen van het oude basispakket is dit wel door RIVM onderzocht. Het beeld varieert per waterschap, maar landelijk gezien treden er geen wijzigingen op. Het is onduidelijk of het inderdaad breed in alle waterschappen speelt. Kan ook stof afhankelijk verdeeld zijn over Nederland. Gesteld wordt dat dan voor alle stoffen die niet zijn ingevoegd in ms-PAF de normwaarden tijdelijk zouden moeten worden doorgehaald. Dit wordt later nader gespecificeerd als dat dit betrekking heeft op de metalen. Gesuggereerd wordt dat het tijdelijk doorhalen van de toetsing in dit geval wel mogelijk een optie is omdat verspreiden van baggerspecie primair door overheden wordt uitgevoerd. Bij Waterschap Rijn en IJssel wordt nikkel in verhoogde gehalten in de waterbodem aangetroffen omdat het hier accumuleert via transport uit het grondwater. Dit zou mogelijk ook voor andere stoffen kunnen gelden. Voor pentachloorbenzeen moet duidelijk worden waar de bron vandaan komt. Voor pentachloorbenzeen gaat het om een ander probleem omdat dit een toetsingsartefact is. De normwaarde hiervoor hoeft niet te worden geschrapt en dit wordt ook niet wenselijk geacht. De Werkgroep Grond en Bagger vraagt aan de Commissie Evaluatie Standaardpakket wat deze op het voorgaande heeft toe te voegen. De Werkgroep Grond en Bagger zal aan NoBoWa vragen om de ms-PAF toetsing uit te breiden voor niet-antropogene stoffen die nu ook routinematig worden gemeten. Dit verzoek wordt aangevuld tot alle genormeerde metalen; echter wel met de opmerking dat die uitbreiding niet mag leiden tot vertraging in het vaststellen van de ms-PAF voor alle stoffen in het standaardpakket. Met 'alle stoffen in het standaardpakket' wordt specifiek ook geduid op de organische stoffen die onderdeel van het standaardpakket uitmaken.

Acties:

1. Onderzoeken mogelijkheid tijdelijk schrappen 'vaste normen' voor stoffen uit het standaardpakket/ aanpassen Rbk (VROM)
2. ms-PAF uitbreiden (NoBoWa)

Knelpunt 177 Nikkel in primair zand

Zie bijgaande brief van Netterden voor duiding van het knelpunt. Nikkel leidt door de toetsingsregels in een aantal gevallen tot de indeling van primair zand in de categorie industrie.

Verslag:

Opgemerkt wordt dat dit knelpunt slechts zijdelings relevant is voor de Commissie Evaluatie Standaardpakket omdat het gaat om bodemmateriaal dat van grote diepte wordt gewonnen. Aanvullend op de brief wordt opgemerkt dat de keuringsfrequentie bij de leden zeer laag ligt (1 x 3 jaar), dus dat nog niet duidelijk is of dit bij alle leden speelt. De keuringsfrequentie en –kosten gaan door nikkel aanzienlijk toenemen (was niet genoemd in notitie). De indruk bestaat dat het nikkelgehalte van Noord- naar Zuid-Nederland toeneemt van circa 4 tot 12 mg/kg. Probleem is dat de klasse wonen zo dicht ligt boven de achtergrondwaarde. Hoewel de omvang van de problematiek feitelijk niet bekend is gaat het bij de winning van primair zand om zulke grote hoeveelheden dat hiervoor wel een adequate oplossing noodzakelijk is. Geconcludeerd wordt dat het gewonnen zand een laag lutum gehalte heeft. Zonder toetsing aan lutum en humus is er vermoedelijk geen probleem. Twee oplossingsrichtingen dienen zich aan, namelijk aanpassing van de toetsing voor nikkel of het verhogen van de referentie Wonen tot een factor 2 boven de achtergrondwaarde. In dat laatste geval wordt de bestaande ruimte met betrekking tot het overschrijden van de achtergrondwaarden voor enkele stoffen gebruikt om het probleem op te lossen. De Werkgroep Grond en Bagger constateert dat het probleem voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door de lutum correctie voor nikkel in dit lutum arme zand. Gelijktijdig wordt geconstateerd dat het aanpassen van de lutum correctie niet op korte termijn zal worden gerealiseerd. Geconcludeerd wordt dat de meest wenselijke optie is om de referentie Wonen voor die stoffen waarvoor geldt dat deze minder dan een factor 2 boven de achtergrondwaarden liggen te verhogen tot aan 2 x de achtergrondwaarden. Aan het RIVM zal worden gevraagd of dit leidt tot ernstige consequenties.

Acties:

1. Nagaan consequenties verhogen normgrens wonen voor Nikkel (RIVM)
2. Aanpassen Rbk (VROM)

Implementatie Besluit bodemkwaliteit

Monitoringsverslag 2009

Colofon

Opdrachtgever:

VROM directie Duurzaam Produceren

Opsteller:

Bodem +

Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Vastgesteld door:

Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Datum 31 maart 2010

Kenmerk Monitoringsverslag 31032010.doc

Status Definitief (versie 5)

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Samenvatting	5
Inleiding.....	10
1. Doelstellingen Besluit.....	11
2. Kwalibo, Toezicht & handhaving.....	13
2.1. Bevindingen op landelijk niveau	16
2.1.1. Meldpunt bodemkwaliteit.....	16
2.1.2. Actieplan verbetering toezicht en handhaving.....	20
2.1.3. Vorming van Regionale uitvoeringsdiensten.....	21
2.1.4. HUM Besluit bodemkwaliteit.....	22
2.1.5. Uitvoeringsvraagstukken.....	22
2.1.6. Helpdeskvragen en kennisplein	27
2.1.7. Toezichtloket bodem	31
2.1.8. Rapport “Lessen uit de zaak van een frauderend bodemadviesbureau”	34
2.1.9. Tastbare effecten optreden Rijksinspecties.....	37
2.1.10. Interventiestrategie bodem en grondstromen (interventieteams)	38
2.1.11. Interventiestrategieën TAG en AVI-bodemas	39
2.1.12. Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit.....	40
2.2. Bevindingen op decentraal niveau.....	41
2.2.1. Kennis regelgeving en instrumentarium	41
2.2.2. Beleid organisatie en verankering.....	43
2.2.3. Beoordeling van meldingen.....	46
2.2.4. Handhavinginspanning.....	47
2.2.5. Handhavingresultaten/nalevinggedrag	49
2.2.6. Normbladen 8001 en 8002 voor bevoegde gezagen Wbb (provincies en gemeenten).....	50
2.2.7. Beoordeling op Adequaat niveau	51
2.2.8. Overige informatie	52
2.3. Functioneren van het kwalibosysteem.....	53
2.3.1. Reikwijdte van de monitoring.....	53
2.3.2. Uitvoering van certificatie en accreditatie.....	53
2.3.3. Uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem.....	54
2.3.4. Conclusies en aanbevelingen kwalibosysteem	55
3. Bouwstoffen.....	57
3.1. Toepassen bouwstoffen in de praktijk	57
3.2. Administratieve en bestuurlijke lasten.....	58

3.3.	Uitvoeringsvraagstukken.....	59
3.4.	Helpdeskvragen en kennisplein	62
3.5.	Overige informatie	63
4.	Grond en baggerspecie	65
4.1.	Toepassen grond en bagger in de praktijk.....	66
4.2.	Invulling/oppakken decentralisatie.....	69
4.3.	Administratieve en bestuurlijke lasten	80
4.4.	Uitvoeringsvraagstukken.....	83
4.5.	Helpdeskvragen en kennisplein	87
4.6.	Verondiepen diepe plassen	90
4.7.	Overige informatie	92
5.	Aanpak van de monitoring.....	93
5.1.	Implementatieteam	93
5.2.	Werkgroepen.....	93
5.3.	Brede maatschappelijke workshop	93
5.4.	Impuls Lokaal Bodembeheer.....	94
5.5.	Procedure uitvoeringsvraagstukken	94
5.6.	Inzet VROM en Bodem+	95
5.7.	Beleidsmatige monitoringsaspecten.....	95
5.8.	Vooruitblik op de evaluatie.....	97
6.	Conclusie en aanbevelingen.....	99
Bijlage 1	Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit	103
Bijlage 2	FAQ's Kwalibo	119
Bijlage 3	FAQ's Bouwstoffen.....	121
Bijlage 4	FAQ's Grond en bagger	122
Bijlage 5	Indicatoren monitoring	124
Bijlage 6	Samenstelling implementatieteam Besluit bodemkwaliteit per 31-12-2009.....	142
Bijlage 7	Acties uit actieplan verbeteren bodemhandhaving.....	143
Bijlage 8	Verslag brede maatschappelijke workshop	151

Voorwoord

Het maken van het monitoringsverslag is een mooi voorbeeld van de samenwerking die er tot stand is gebracht bij de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Vanuit alle hoeken van het land komt informatie bij elkaar en door alle betrokkenen wordt een beeld gevormd over hoe we er voor staan met de implementatie. We kunnen ook constateren dat alle betrokkenen de doelstellingen van het Besluit goed in het vizier hebben en daar ook achter staan. De monitoring van het Besluit bodemkwaliteit bestaat gelukkig niet louter uit een archeologisch onderzoek, de monitoring is mede door het behandelen van de uitvoeringsvraagstukken actueel en onder regie van het implementatieteam vindt continue bijsturing plaats gericht op het bereiken van de doelen van het Besluit. Op deze wijze doen we telkens de goede dingen op het goede moment.

Het monitoringsverslag over 2008 heeft een grote impact gehad. De tweede kamer is geïnformeerd over de uitkomsten op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving. In reactie op de bevindingen over 2008 is in samenwerking met het implementatieteam een actieplan voor de verbetering van toezicht en handhaving opgesteld. Dat actieplan zorgt duidelijk voor verbetering, het onderwerp toezicht en handhaving is ambtelijk nadrukkelijk op de agenda geplaatst. Het is zaak om op dit onderwerp nu door te pakken. Bestuurlijk draagvlak is nodig om buiten in het veld echt een verschil te laten zien. Laten we waken voor uitstel tot de regionale uitvoeringsdiensten er zijn en de gevolgen van de bezuinigingsronden duidelijk zijn. De kans die de vorming van de regionale uitvoeringsdiensten is moeten we juist aangrijpen om de bestuurders van gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders er van te overtuigen dat toezicht en handhaving een essentieel onderdeel is van duurzaam bodembeheer.

Het is geweldig om te zien dat vrijwel alle decentrale overheden het maken van lokaal beleid voor bodembeheer hebben opgepakt. De Impuls Lokaal Bodembeheer is een groot succes. De samenwerking, de verbinding met RO die wordt gelegd, de discussies en oplossingsrichtingen die worden voorgesteld, het straalt veel energie en dynamiek uit en geeft vertrouwen in het lokale beleid dat straks wordt vastgesteld.

Helaas hebben wij in 2009 afscheid moeten nemen van Armand Orbons. Armand was lid van de werkgroep Grond en Bagger en heeft bij de totstandkoming en implementatie van het Besluit bodemkwaliteit een zeer grote en gewaardeerde inbreng gehad. Zijn laatste bijdrage aan de implementatie is het bedenken van de oplossing voor het vraagstuk over samenvoegen van kleine partijen geweest. De unieke combinatie van verbale virtuositeit, diepe kennis van het bodemdossier en constructieve oplossingsgerichte houding zullen we node missen. Armand was een fijne vent, het was een feest om met hem samen te werken.

Utrecht, 31 maart 2010

Michiel Gadella, Bodem+
Secretaris Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Samenvatting

Dit monitoringsverslag geeft een beschrijving van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit aan de hand van de onderwerpen kwaliteitsborging in het bodembeheer (kwalibo), toezicht en handhaving, bouwstoffen, grond en bagger en aanpak van de monitoring. De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit heeft uiteraard tot doel dat de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit worden gehaald.

Het Besluit bodemkwaliteit is nu anderhalf jaar volledig in werking en er is nog steeds sprake van overgangsrecht. Het aantal toepassingen dat onder overgangsrecht wordt uitgevoerd neemt wel af, veel werken hebben een doorlooptijd van ongeveer een jaar en zijn dus afgerond. Ten opzichte van 2008 krijgen we al een betere indruk over het doelbereik van het Besluit. De implementatie van het Besluit is echter nog in volle gang, dus een echt oordeel over de mate van bereiken van de doelstellingen is pas later te geven.

Uit dit verslag valt wel op te maken dat in 2009 belangrijke vorderingen zijn gemaakt in de implementatie:

- Het kennisniveau over het Besluit bodemkwaliteit is toegenomen. Algemene en theoretische vragen nemen af en specialistische, door casuïstiek ingegeven praktijkvragen komen daarvoor in de plaats;
- De implementatie van het hoofdstuk bouwstoffen verloopt zonder noemenswaardige problemen;
- De lokale beleidsvorming en samenwerking in de regio, gestimuleerd door de Impuls Lokaal Bodembeheer is een succes. Er is veel vertrouwen in een goede en afgewogen lokale beleidsvorming en implementatie. Een en ander zal veelal in 2010 en 2011 tot afronding komen. De verwachting is dat met de implementatie van lokaal beleid de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie worden vergroot, omdat veel samenwerkingsverbanden op regionale of bovengemeentelijke schaal de zelfvoorzienendheid in- of uitwisseling van grondstromen als vertrekpunt voor hun beleid hebben genomen.
- Het aantal uitvoeringsvraagstukken neemt af. Het behandelen en oplossen van uitvoeringsvraagstukken wordt als een uitstekend instrument ervaren om dreigende stagnaties voor te blijven.

Om van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit echt een succes te maken in 2010, doen wij de volgende aanbevelingen:

- Het ambtelijke draagvlak bij lokale overheden te vertalen naar bestuurlijk draagvlak en naar daadwerkelijk toezicht en handhaving. Bestuurlijk draagvlak is essentieel om de gewenste professionalisering in toezicht en handhaving door te voeren. Aanbevolen wordt om in 2010 de discussie rondom de vorming van Regionale Uitvoeringsdiensten aan te grijpen als stimulans om deze noodzakelijke slag te maken;
- De lokale handhaving stevig wordt opgepakt. Het creëren van een gelijk speelveld voor alle toepassers, dat wil zeggen het toezicht en de handhaving structureel oppakken en optreden tegen geconstateerde overtredingen. Het uitblijven van een gelijk speelveld belemmert verdergaande implementatie.
- Lokale overheden geadviseerd wordt een handhavingstrategie op te stellen en toe te passen, waarbij de inzet van hun capaciteit wordt gerelateerd aan de risico's die aan het grondverzet in hun beheergebied zijn verbonden;
- Decentrale en centrale overheden wordt geadviseerd duidelijk zichtbaar invulling te geven aan hun voorbeeldrol als overheid waarbij dat vooral gaat om de opdrachtgevende en uitvoerende rol bij projecten waarbij bouwstoffen, grond en bagger vrijkomen en worden toegepast.

- Lokale overheden overgaan tot vaststellen van lokaal beleid. Dit is geadresseerd via de Impuls Lokaal Bodembeheer. Naar verwachting gaan van de door de ILB ondersteunde gemeenten 143 gemeenten in 2010 en 122 gemeenten in 2011 over tot het vaststellen van lokaal beleid.

Hieronder is de samenvatting per onderwerp weergegeven. Deze samenvatting treft u per hoofdstuk weer aan in de aparte hoofdstukken waardoor wellicht een gevoel van déjà vu kan ontstaan.

Toezicht en handhaving op landelijk niveau

Het toezichtloket bodem is een belangrijke schakel in de samenwerking tussen lokale toezichthouders en handhavers en de Rijksinspecties. De terugkoppeling van signalen naar de indieners is in 2009 verbeterd. In ongeveer 10 % van de 377 ontvangen signalen is door de inspectiediensten een sanctietraject ingezet.

Naar aanleiding van de fraudezaak Bodemstaete is onder andere vervolgonderzoek ingesteld naar de frequentie van voorkomen van dat type fraude en welke andere risicofactoren er zijn in de sector. Geconcludeerd wordt dat fraude met analyseresultaten slechts incidenteel voorkomt. Geconstateerd is dat de bodemketen gevoelig is voor frauduleus handelen, met name op het terrein van veldwerk, grondtransport, opslag, toepassing en bewerking. Om fraude tegen te gaan wordt aan de toezichthoudende overheden aanbevolen frequenter administratief onderzoek in te stellen, vaker toezicht ter plaatse uit te voeren en verscherpt toezicht te houden op bedrijven die onder de marktprijs werken.

In 2009 hebben de Rijksinspecties hun rol als publieke handhaver in het bodemveld verder ingevuld, door onderzoek uit te voeren naar binnengekomen signalen en vervolgens op te treden tegen vastgestelde overtredingen. Daarnaast is geïnvesteerd in de verbetering van de werking van het stelsel in het bodembeheer (samenwerking en kennisuitwisseling met CI's, SIKB, RvA en lokale toezichthouders en handhavers). In een aantal provincies functioneren interventieteams op structurele basis. In deze provincies worden free-riders opgespoord en aangepakt. Dat heeft onder meer zelfregulering van de branche tot gevolg en geconstateerd wordt dat brancheverenigingen intern fraudebestrijding agenderen.

Aanbevolen wordt om op landelijk niveau blijvend te investeren in de afstemming, kennisuitwisseling, samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de verschillende handhavingpartners. Voorkomen moet worden dat handhavingpartners uit onwetendheid van elkaars werk dubbel werk verrichten en daardoor delen van de keten niet worden belicht en andere delen dubbel.

Meldpunt

Het meldpunt bodemkwaliteit functioneert naar behoren. Het aantal meldingen is toegenomen, maar is nog lang niet op het niveau waarop het zou moeten zijn. Dat blijkt uit het feit dat partijen < 500 ton nauwelijks worden gemeld. Dat ligt niet aan het meldsysteem maar aan het meldgedrag in de bodemsector. Ondanks de toename van het aantal gebruikers en meldingen is het aantal vragen aan de helpdesk niet gestegen. Het ontsluiten van informatie over meldingen zorgt ervoor dat het melden van grondstromen beter op de agenda van zowel melders als toezichthoudende organisaties komt te staan. Een toename van het aantal meldingen heeft als risico in zich dat bevoegde overheden geneigd kunnen zijn hun capaciteit te steken in het behandelen van meldingen. De bevoegde gezagen wordt aanbevolen een handhavingstrategie op te stellen en te hanteren waarbij de toezichtdruk op een evenwichtige manier wordt verdeeld tussen de gemelde en de niet-gemelde toepassingen.

Actieplan verbetering toezicht en handhaving, HUM-Bbk, regionale uitvoeringsdiensten (RUD's)

De uitvoering van het actieplan verbetering toezicht en handhaving leidt samen met de komst van de HUM-Bbk en de Impuls Lokaal Bodembeheer tot een groter ambtelijk besef dat het niveau van toezicht en handhaving verbetering behoeft. Daar is ook veel draagvlak voor, getuige de grote belangstelling voor de HUM en de regiodagen. Het actieplan moet worden aangevuld met acties die

leiden tot vergroting van bestuurlijk draagvlak voor beter toezicht en handhaving. Het actieplan wordt in het voorjaar van 2010 daarop aangevuld. In 2010 zal de discussie rondom de vorming van RUD's en de outputgerichte kwaliteitscriteria verder vorm worden gegeven. Door hier actief aan bij te dragen aan de discussies rond de vorming van de RUD's kan het implementatieteam zorg dragen voor een goede inbedding van een adequaat niveau van toezicht en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit bij de bevoegde overheden. Voorkomen moet worden dat er als gevolg van de vorming van RUD's een handhavinggat ontstaat tot de start van de RUD's begin 2012. Er zijn signalen dat op sommige plekken een dergelijk handhavinggat ontstaat. Aanbevolen wordt om dergelijke signalen via het toezichtloket bodem te verzamelen.

Toezicht en handhaving op decentraal niveau

Het houden van toezicht en handhaving blijft de achilleshiel van het Besluit bodemkwaliteit. Decentrale overheden hebben het houden van toezicht en handhaving weliswaar ambtelijk beter op de agenda staan. Dit is mede het gevolg van het actieplan verbetering bodemhandhaving, de uitgave en uitrol op regiodagen van de HUM-Bbk en de nadrukkelijke stimulans in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer. Een en ander heeft echter nog niet geleid tot een significante toename van het toezicht in het veld. Het feit dat in het meldsysteem vrijwel (minder dan 1 per gemeente) geen partijen met een omvang tot 500 ton aanwezig zijn geeft aan dat het toezicht op deze grondstromen zeer beperkt is. Opgemerkt wordt dat veel gemeenten nog gebruik maken van het overgangsrecht en dat meldingen van grondstromen onder het overgangsrecht niet in het centrale meldsysteem worden geregistreerd. Het volgende beeld komt uit de enquête over toezicht en handhaving naar voren:

- Organisaties zijn goed op de hoogte van de strekking van het Besluit bodemkwaliteit, het uitvoeringsinstrumentarium is minder goed bekend. We zien een toename in de bekendheid met de regelgeving;
- Veel organisaties zijn bezig met het maken van lokaal beleid. Met die organisatorische aandacht voor het Besluit bodemkwaliteit zijn er kansen om het beleid en de werkwijze op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving vast te leggen en te versterken. Versterking op dit punt is in een groot aantal organisaties zeker ook nodig;
- Toezicht op papier in de vorm van controle op meldingen is goed geregeld;
- Toezicht in het veld vindt hoofdzakelijk reactief plaats, enkele gemeenten houden reeds proactief toezicht in het veld;
- Het optreden tegen geconstateerde overtredingen is beperkt, dit vanwege de beperkte beschikbare middelen voor gemeentelijke toezichthouders en handhavers

Daarmee moeten we voor het tweede achtereenvolgende jaar constateren dat het niveau van toezicht en handhaving onvoldoende is. Door het beperkte toezicht en de handhaving en het ontbreken van focus op de kritische onderdelen (gebrek aan prioritering) wordt een ongelijk speelveld gefaciliteerd. Verder voortbestaan van dit ongelijke speelveld zet het kwaliteitsniveau in het bodembeheer ernstig onder druk en belemmert verdergaande implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. In het eerder genoemde actieplan worden acties geformuleerd die zullen bijdragen aan een verbetering van toezicht en handhaving.

Daarnaast laat de invulling van de voorbeeldrol van uitvoerende overheden bij opdrachtverlening nog vaak te wensen over.

Kwalibo

Het beeld dat vanuit certificatie en accreditatie corrigerend wordt opgetreden wordt in 2009 bestendigd. Dat geldt ook voor de constatering dat toezicht nodig is om tot een adequate uitvoering van het beleid met betrekking tot bodembeheer en bodembescherming te komen. Uit de in 2009 uitgevoerde trendanalyse over de periode 2005-2008 kan worden geconcludeerd dat de kwaliteit van de uitvoering in het algemeen is verbeterd. Deze verbetering geldt sterker voor de werkzaamheden in het veld. De belangrijkste aandachtspunten liggen bij de werkzaamheden op kantoor.

In 2009 is in zes gevallen door de certificerende instanties en/of de rijksinspecties handhavend opgetreden tegen onjuist handelen wat heeft geleid tot het uiteindelijk schorsen of intrekken van een erkenning of registratie. Certificatie en accreditatie enerzijds en handhaving anderzijds trekken daarbij waar mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Handhaving tegen onjuist handelen, blijkt opnieuw nodig en effectief.

In algemene zin is het volgende beeld bij Bodem+ aanwezig. Er is een groot besef van de kwaliboverplichtingen bij de bodemintermediairs. Uitzondering hierop is het samenvoegen van partijen zonder erkenning. Er is bij een aantal producenten van vormgeven bouwstoffen een minder besef aanwezig. We merken een toename van het kwalibobewustzijn en handelen bij opdrachtgevers van bevoegde instanties. Dit is een verbetering ten opzichte van 2008, mede als gevolg van de communicatie activiteiten over KWALIBO en de uitrol van de HUM-Bbk.

In de kwaliteitsketen zien we dat de opdrachtgevende en toezichthoudende schakels achterblijven bij het kwaliteitsniveau van de uitvoerende partijen. De toezichtdruk wordt door verschillende erkende intermediairs als erg scheef ervaren. Toezichthouders kijken aan de ene kant tot op de komma naar het naleven van normdocumenten, terwijl aan de andere kant essentiële zaken als niet gemelde toepassingen niet worden gecontroleerd. Bij het verder verhogen van de kwaliteit van de gehele keten is de meeste terreinwinst te boeken door te investeren in professioneel opdrachtgeverschap en toezicht. Dit neemt niet weg dat, in lijn met de grondregels van goede kwaliteitsborging, de aandacht voor verdere verbeteringen op andere plaatsen in de keten niet mag verslappen. Daarbij is wel van toezichthoudende kant een duidelijke prioritering gewenst (focus op ongewenst gedrag in plaats van controle op gewenst gedrag).

Van de 41 bevoegde overheden Wbb nemen 40 overheden op vrijwillige basis deel aan onderlinge visitaties naar het functioneren van hun geïmplementeerde kwaliteitssysteem voor bodembeheer. De score op het functioneren van de kwaliteitssystemen vertoont een stijgende lijn ten opzichte van voorgaande jaren. Deelnemende overheden wisselen goede voorbeelden uit, wat leidt tot uniformiteit en kostenbesparing.

Bouwstoffen

Het kader voor het toepassen van Bouwstoffen is aanzienlijk vereenvoudigd. De indruk bestaat dat zowel de bestuurlijke als de administratieve lasten door de invoering van het Bbk zijn gedaald. De sector heeft de implementatie van het hoofdstuk bouwstoffen goed opgepakt, de implementatie verloopt zonder noemenswaardige grote problemen, met incidenteel resterende knelpunten. Bespreking van de uitvoeringsvraagstukken in de daartoe opgerichte werkgroep bouwstoffen en het implementatieteam leidt tot eenduidige uitleg en hantering van definities, vrijstellingen en begrippen.

Grond en bagger

Steeds meer bodemprofessionals raken vertrouwd en werken met het nieuwe beleidskader voor grond en bagger uit het Besluit bodemkwaliteit. Algemene en theoretische vragen nemen af en specialistische, door casuïstiek ingegeven praktijkvragen komen daarvoor in de plaats. De sector ervaart de regels voor grond en bagger wel als complex omdat er veel toetsingskaders beschikbaar zijn met daarbij behorende verschillende normensets, toetsingsregels en uitzonderingen. Decentrale overheden kunnen bovendien in gebiedsspecifiek beleid eigen regels stellen. Daarnaast is relatief langdurig overgangsrecht beschikbaar en in gebruik, waardoor vaak bewijsmiddelen, toetsing- en toepassingskaders door elkaar heenlopen. Het behandelen en oplossen van uitvoeringsvraagstukken wordt als een uitstekend instrument ervaren om dreigende stagnaties voor te blijven.

De bestuurlijke lasten zijn in iedergeval tijdelijk toegenomen als gevolg van de invoering van het Bbk en het feit dat veel organisaties investeren in kennisopbouw en het maken van lokaal beleid. De administratieve lasten zijn eveneens toegenomen. Toename van de administratieve lasten is een gevolg van de extra tijd die bedrijven investeren in het verrichten van meldingen (schone grond,

digitaliseren van informatie), de erkenningverplichtingen van het Bbk en het creëren van draagvlak voor toepassingen (uitleg gedifferentieerde regels, diepe plassen, imago industriegrond).

De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) is een succes, de ondersteuning wordt zeer gewaardeerd door de deelnemende overheden en de participatiegraad is hoog. De deelnemende overheden zijn in groten getale nog bezig met de vorming van beleid en dat proces verloopt inhoudelijk goed. Er is veel vertrouwen in een goede en afgewogen lokale beleidsvorming en implementatie. Een en ander zal veelal in 2010 en 2011 tot afronding komen. Mede door de ondersteuning in ILB kader is de samenwerking en afstemming in de beleidsvorming tussen overheden in de regio tot stand gekomen. Ook de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen heeft een impuls gekregen evenals het onderwerp toezicht en handhaving. Veel deelnemende overheden zijn via de ILB bewust geworden van de (on)mogelijkheden en (on)wenselijkheden van grondverzet en de kansen en oplossingsrichtingen die het Bbk hen bij het grondverzet biedt. Lokale overheden zoeken daar waar nodig de ruimte om grondverzet te faciliteren, zonder dat daarbij de bodemkwaliteit te grabbel wordt gegooid. Sterker nog lokale overheden gebruiken vaak bewust niet alle ruimte die het Bbk biedt voor het faciliteren van hergebruik omwille van bescherming van de bodem. In veel gevallen volstaat het generieke beleidskader, waardoor de vrees voor een lappendeken aan verschillend beleid grotendeels uitblijft. De ILB zorgt door een actieve koppeling met BIELLS ook voor ontsluiting van het lokale beleid.

Er is een slecht meldgedrag in delen van de sector (met name kleinere partijen in het buitengebied) en er is ook nog sprake van overgangsrecht. Om die reden is de ontwikkeling van het grondverzet niet hard te kwantificeren. Op basis van alle informatie is de voorzichtige conclusie dat op dit moment de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie vergelijkbaar zijn (er is geen voorraadvorming) met de mogelijkheden voorafgaand aan inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit. De verwachting is dat de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie zullen toenemen met het vaststellen van lokaal beleid, wanneer het lokale beleid betrekking heeft op regionaal of bovengemeentelijk gebied.

De overgang van vergunningplicht en een juridisch kader 'storten' naar algemene regels en een juridisch kader 'nuttige toepassing' bij de verondieping van diepe plassen heeft plaatselijk geleid tot veel commotie en als gevolg daarvan stagnatie bij een aantal verondiepingen van diepe plassen. Na de commotie is een advies opgesteld door de commissie Verheijen. Dat advies wordt vertaald in een handreiking 'herinrichting diepe plassen'. Deze handreiking 'herinrichting diepe plassen' moet voorzien in een helder handelingsperspectief voor zowel omwonenden, initiatiefnemers als betrokken overheden. In 2010 is voorzien deze handreiking te verankeren in een circulaire. Aandachtspunt is dat de decentrale overheden nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid moeten nemen bij de ruimtelijke inpassing van verondiepingen van diepe plassen.

Aanpak monitoring

De gekozen aanpak van de monitoring en behandeling van uitvoeringsvraagstukken is succesvol. Het leidt tot gedragen oplossingen, verhoogt de samenwerking tussen overheden onderling en overheden en het bedrijfsleven en voorkomt dat onbedoelde effecten van het Besluit bodemkwaliteit daadwerkelijk optreden. De open structuur en communicatie en gezamenlijke aanpak leiden ook tot meer vertrouwen van de partijen in elkaar. De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is wat betreft de aanpak een voorbeeld voor veel andere beleidsdossiers.

Inleiding

Voor u ligt het tweede monitoringsverslag van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit over het jaar 2009. Het Besluit bodemkwaliteit betreft een verzameling van regels die gaan over kwaliteitsborging en het toepassen van bouwstoffen en grond en bagger. Deze regels zijn deels al voor 2008 ingevoerd (kwalibo), deels begin 2008 (toepassen grond en baggerspecie op de waterbodem) en deels medio 2008 (toepassen van bouwstoffen en grond en baggerspecie op de landbodem) ingevoerd. Daarnaast is in het Besluit bodemkwaliteit een relatief langdurig (veelal 3 tot 5 jaar) overgangsbeleid geformuleerd om te voorkomen dat investeringen die al waren gedaan in keuringen, certificaten, aanbestedingen voor werken en beleidsnota's doorkruist werden door de nieuwe regels.

Het Besluit bodemkwaliteit kent een breed scala aan onderwerpen en doelstellingen. In het kader van de monitoring zijn een groot aantal indicatoren opgesteld die gezamenlijk met de informatie uit twee enquêtes, de helpdesk van bodemplus, de Impuls Lokaal Bodembeheer en diverse uitvoeringsvraagstukken een beeld geven van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit en dus de realisatie van de doelstellingen. Omwille van de leesbaarheid zijn de indicatoren opgenomen in een bijlage bij dit verslag. Daar waar de resultaten van indicatoren noodzakelijk zijn voor het begrip van de tekst zijn deze resultaten opgenomen in de tekst.

Het Besluit bodemkwaliteit is een dossier wat na het tot stand komen van de regelgeving niet over de schutting is gegooid bij de uitvoeringspraktijk. Er is bijzonder veel geïnvesteerd in het verhogen van kennis en vaardigheden bij de uitvoerende overheden en het bedrijfsleven op het gebied van kwalibo, toepassen bouwstoffen en duurzaam bodembeheer. De Impuls Lokaal Bodembeheer, bodemhelpdesk, het kennisplein en de vele presentaties en workshops in het land zijn de tastbare bewijzen daarvan.

Bij deze monitoring is gestreefd naar het vastleggen van een zo reëel mogelijk beeld van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Door de veel omvattendheid van het Besluit bodemkwaliteit is gestreefd naar het vastleggen van zaken op hoofdlijnen, waarbij gebruik is gemaakt van de kennis van vele betrokkenen bij de totstandkoming van dit verslag. Dit verslag is in een nauwe samenwerking met het implementatieteam en de werkgroepen monitoring implementatie Besluit bodemkwaliteit tot stand gekomen. In het implementatieteam en de werkgroepen zijn alle overheden alsmede het bedrijfsleven vertegenwoordigd. Daarnaast is het verslag op 16 februari 2010 voorgelegd aan een brede groep mensen die niet direct zijn vertegenwoordigd in het implementatieteam of de werkgroepen. De wijze van totstandkoming en de brede betrokkenheid uit het werkveld bij dit verslag leidt bij de secretaris van dit verslag tot de conclusie dat met een redelijke inspanning een goed monitoringsverslag tot stand is gekomen. De betrokkenheid van alle partijen bij de totstandkoming van dit verslag heeft ook geleid tot een gezamenlijk bewustzijn over de stand van de implementatie na het eerste jaar Besluit bodemkwaliteit.

Het implementatieteam dankt iedereen die betrokken is geweest bij het tot stand komen van dit verslag.

Utrecht, 31 maart 2010

Namens het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit
Michiel Gadella, Secretaris

1. Doelstellingen Besluit

In het monitoringsplan¹ zijn de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit opgenomen. De tekst in dit hoofdstuk is gebaseerd op de tekst uit het monitoringsplan.

Het monitoren van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt gedaan door de effecten op de uitvoeringspraktijk zo goed mogelijk te vergelijken met de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit. Hierbij zijn twee soorten doelstellingen te onderscheiden.

Ten eerste de doelstellingen van het beleid zoals die ook al golden onder het Bouwstoffenbesluit en die zijn blijven gelden:

1. Verantwoord hergebruik bouwstoffen, verminderen gebruik primaire materialen.
2. Meer en verantwoord hergebruik grond en bagger; verminderen gebruik primaire materialen.
3. Beschermen van de bodem.

Ten tweede de uitgangspunten voor het maken van een nieuw besluit:

4. Verbeteren kwaliteit uitvoering;
5. Opheffen stagnaties;
6. Vereenvoudigen regelgeving;
7. Verminderen administratieve lasten;
8. Verbeteren handhaafbaarheid;
9. Beter aansluiten bij andere beleidsthema's en Europa.

Een nevendoeel van de monitoring is om de samenwerking met en tussen de maatschappelijke partners te verbeteren. Een goede samenwerking en een goede relatie stellen Bodem+ en VROM in staat om het ontwikkelen en het uitvoeren van het beleid zo effectief mogelijk te kunnen laten verlopen. In dit verslag gaan we daarom ook in op de wijze waarop de monitoring is georganiseerd. Dat doen we in hoofdstuk 5.

Wanneer we kijken naar de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit is er een aantal dat specifiek is voor de hoofdstukken kwalibo, bouwstoffen en grond en bagger en een aantal doelstellingen dat geldt voor alle drie de onderwerpen. In onderstaande tabel is dat weergegeven

Tabel 1 Doelstellingen Besluit bodemkwaliteit per onderwerp

Doelstelling	Kwalibo	Bouwstoffen	Grond en bagger
1. Verantwoord hergebruik van bouwstoffen, verminderen gebruik primaire materialen		X	
2. Meer en verantwoord hergebruik van grond en bagger, verminderen gebruik primaire materialen			X
3. Beschermen van bodem		X	X
4. Verbeteren kwaliteit van de uitvoering	X		
5. Opheffen stagnaties		X	X
6. Vereenvoudiging regelgeving	X	X	X
7. Verminderen administratieve lasten	X	X	X
8. Verbeteren handhaving	X	X	X
9. Beter aansluiten bij andere beleidsthema's en Europa	X	X	X

In dit monitoringsverslag wordt in de hoofdstukken 2, 3 en 4 ingegaan op de monitoringsresultaten opgesplitst naar de onderwerpen kwalibo en handhaving (H2), toepassen van Bouwstoffen (H3) en

¹ Implementatie Besluit Bodemkwaliteit, Monitoringsplan, SenterNovem/Bodem+, oktober 2007

toepassen van Grond en bagger (H4). In hoofdstuk 6 wordt op basis van deze resultaten een beschouwing gegeven in hoeverre de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit vooralsnog worden bereikt.

2. Kwalibo, Toezicht & handhaving

In dit hoofdstuk zijn de onderwerpen kwalibo, toezicht en handhaving gezamenlijk opgenomen. Dit hoofdstuk is gesplitst in 3 delen. In paragraaf 2.1 wordt ingegaan op de landelijke bevindingen en inspanningen die worden verricht op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving. In paragraaf 2.2 is dat op decentraal niveau opgenomen en paragraaf 2.3 geeft een beschouwing over het functioneren van het kwalibosysteem.

Toezicht en handhaving op landelijk niveau

Het toezichtloket bodem is een belangrijke schakel in de samenwerking tussen lokale toezichthouders en handhavers en de Rijksinspecties. De terugkoppeling van signalen naar de indieners is in 2009 verbeterd. In ongeveer 10 % van de 377 ontvangen signalen is door de inspectiediensten een sanctietraject ingezet.

Naar aanleiding van de fraudezaak Bodemstaete is onder andere vervolgonderzoek ingesteld naar de frequentie van voorkomen van dat type fraude en welke andere risicofactoren er zijn in de sector. Geconcludeerd wordt dat fraude met analyseresultaten slechts incidenteel voorkomt. Geconstateerd is dat de bodemketen gevoelig is voor frauduleus handelen, met name op het terrein van veldwerk, grondtransport, opslag, toepassing en bewerking. Om fraude tegen te gaan wordt aanbevolen frequenter administratief onderzoek in te stellen, vaker toezicht ter plaatse uit te voeren en verscherpt toezicht te houden op bedrijven die onder de marktprijs werken.

In 2009 hebben de Rijksinspecties hun rol als publieke handhaver in het bodemveld verder ingevuld, door onderzoek uit te voeren naar binnengekomen signalen en vervolgens op te treden tegen vastgestelde overtredingen. Daarnaast is geïnvesteerd in de verbetering van de werking van het stelsel in het bodembeheer (samenwerking en kennisuitwisseling met CI's, SIKB, RvA en lokale toezichthouders en handhavers). In een aantal provincies functioneren interventieteams op structurele basis. In deze provincies worden free-riders opgespoord en aangepakt. Dat heeft onder meer zelfregulering van de branche tot gevolg en geconstateerd wordt dat brancheverenigingen intern fraudebestrijding agenderen.

Aanbevolen wordt om op landelijk niveau blijvend te investeren in de afstemming, kennisuitwisseling, samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de verschillende handhavingpartners. Voorkomen moet worden dat handhavingpartners uit onwetendheid van elkaars werk dubbel werk verrichten en daardoor delen van de keten niet worden belicht en andere delen dubbel.

Meldpunt

Het meldpunt bodemkwaliteit functioneert naar behoren. Het aantal meldingen is toegenomen, maar is nog lang niet op het niveau waarop het zou moeten zijn. Dat blijkt uit het feit dat partijen < 500 ton nauwelijks worden gemeld. Dat ligt niet aan het meldsysteem maar aan het meldgedrag in de bodemsector. Ondanks de toename van het aantal gebruikers en meldingen is het aantal vragen aan de helpdesk niet gestegen. Het ontsluiten van informatie over meldingen zorgt ervoor dat het melden van grondstromen beter op de agenda van zowel melders als toezichthoudende organisaties komt te staan. Een toename van het aantal meldingen heeft als risico in zich dat bevoegde overheden geneigd kunnen zijn hun capaciteit te steken in het behandelen van meldingen. De bevoegde gezagen wordt aanbevolen een handhavingstrategie op te stellen en te hanteren waarbij de toezichtdruk op een evenwichtige manier wordt verdeeld tussen de gemelde en de niet-gemelde toepassingen.

Actieplan verbetering toezicht en handhaving, HUM-Bbk, regionale uitvoeringsdiensten (RUD's)

De uitvoering van het actieplan verbetering toezicht en handhaving leidt samen met de komst van de HUM-Bbk en de Impuls Lokaal Bodembeheer tot een groter ambtelijk besef dat het niveau van

toezicht en handhaving verbetering behoeft. Daar is ook veel draagvlak voor, getuige de grote belangstelling voor de HUM en de regiodagen. Het actieplan moet worden aangevuld met acties die leiden tot vergroting van bestuurlijk draagvlak voor beter toezicht en handhaving. Het actieplan wordt in het voorjaar van 2010 daarop aangevuld. In 2010 zal de discussie rondom de vorming van RUD's en de outputgerichte kwaliteitscriteria verder vorm worden gegeven. Door hier actief aan bij te dragen aan de discussies rond de vorming van de RUD's kan het implementatieteam zorg dragen voor een goede inbedding van een adequaat niveau van toezicht en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit bij de bevoegde overheden. Voorkomen moet worden dat er als gevolg van de vorming van RUD's een handhavinggat ontstaat tot de start van de RUD's begin 2012. Er zijn signalen dat op sommige plekken een dergelijk handhavinggat ontstaat. Aanbevolen wordt om dergelijke signalen via het toezichtloket bodem te verzamelen.

Toezicht en handhaving op decentraal niveau

Het houden van toezicht en handhaving blijft de achilleshiel van het Besluit bodemkwaliteit. Decentrale overheden hebben het houden van toezicht en handhaving weliswaar ambtelijk beter op de agenda staan. Dit is mede het gevolg van het actieplan verbetering bodemhandhaving, de uitgave en uitrol op regiodagen van de HUM-Bbk en de nadrukkelijke stimulans in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer. Een en ander heeft echter nog niet geleid tot een significante toename van het toezicht in het veld. Het feit dat in het meldsysteem vrijwel (minder dan 1 per gemeente) geen partijen met een omvang tot 500 ton aanwezig zijn geeft aan dat het toezicht op deze grondstromen zeer beperkt is. Opgemerkt wordt dat veel gemeenten nog gebruik maken van het overgangsrecht en dat meldingen van grondstromen onder het overgangsrecht niet in het centrale meldsysteem worden geregistreerd. Het volgende beeld komt uit de enquête over toezicht en handhaving naar voren:

- Organisaties zijn redelijk goed op de hoogte van de strekking van het Besluit bodemkwaliteit, het uitvoeringsinstrumentarium is minder goed bekend. We zien een toename in de bekendheid met de regelgeving;
- Veel organisaties zijn bezig met het maken van lokaal beleid. Met die organisatorische aandacht voor het Besluit bodemkwaliteit zijn er kansen om het beleid en de werkwijze op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving vast te leggen en te versterken. Versterking op dit punt is in een groot aantal organisaties zeker ook nodig;
- Toezicht op papier in de vorm van controle op meldingen is redelijk goed geregeld;
- Toezicht in het veld vindt hoofdzakelijk reactief plaats, enkele gemeenten houden reeds proactief toezicht in het veld;
- Het optreden tegen geconstateerde overtredingen is beperkt, dit vanwege de beperkte beschikbare middelen voor gemeentelijke toezichthouders en handhavers.

Daarmee moeten we voor het tweede achtereenvolgende jaar constateren dat het niveau van toezicht en handhaving onvoldoende is. Door het beperkte toezicht en de handhaving en het ontbreken van focus op de kritische onderdelen (gebrek aan prioritering) wordt een ongelijk speelveld gefaciliteerd. Verder voortbestaan van dit ongelijke speelveld zet het kwaliteitsniveau in het bodembeheer ernstig onder druk en belemmert verdergaande implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. In het eerder genoemde actieplan worden acties geformuleerd die zullen bijdragen aan een verbetering van toezicht en handhaving.

Daarnaast laat de invulling van de voorbeeldrol van uitvoerende overheden bij opdrachtverlening nog vaak te wensen over.

Kwalibo

Het beeld dat vanuit certificatie en accreditatie corrigerend wordt opgetreden wordt in 2009 bestendig. Dat geldt ook voor de constatering dat toezicht nodig is om tot een adequate uitvoering van het beleid met betrekking tot bodembeheer en bodembescherming te komen. Uit de in 2009 uitgevoerde trendanalyse over de periode 2005-2008 kan worden geconcludeerd dat de kwaliteit van

de uitvoering in het algemeen is verbeterd. Deze verbetering geldt sterker voor de werkzaamheden in het veld. De belangrijkste aandachtspunten liggen bij de werkzaamheden op kantoor.

In 2009 is in zes gevallen door de certificerende instanties en/of de rijksinspecties handhavend opgetreden tegen onjuist handelen wat heeft geleid tot het uiteindelijk schorsen of intrekken van een erkenning of registratie. Certificatie en accreditatie enerzijds en handhaving anderzijds trekken daarbij waar mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Handhaving tegen onjuist handelen, blijkt opnieuw nodig en effectief.

In algemene zin is het volgende beeld bij Bodem+ aanwezig. Er is een groot besef van de kwaliboverplichtingen bij de bodemintermediairs. Uitzondering hierop is het samenvoegen van partijen zonder erkenning. Er is bij een aantal producenten van vormgeven bouwstoffen een minder besef aanwezig, dat blijkt uit het feit dat een aantal producenten wel gecertificeerd maar niet erkend zijn. We merken een toename van het kwalibobewustzijn en handelen bij opdrachtgevers van bevoegde instanties. Dit is een verbetering ten opzichte van 2008, mede als gevolg van de communicatie activiteiten over KWALIBO en de uitrol van de HUM-Bbk.

In de kwaliteitsketen zien we dat de opdrachtgevende en toezichhoudende schakels achterblijven bij het kwaliteitsniveau van de uitvoerende partijen. De toezichtdruk wordt door verschillende erkende intermediairs als erg scheef ervaren. Toezichthouders kijken aan de ene kant tot op de komma naar het naleven van normdocumenten, terwijl aan de andere kant essentiële zaken als niet gemelde toepassingen niet worden gecontroleerd. Bij het verder verhogen van de kwaliteit van de gehele keten is de meeste terreinwinst te boeken door te investeren in professioneel opdrachtgeverschap en toezicht. Dit neemt niet weg dat, in lijn met de grondregels van goede kwaliteitsborging, de aandacht voor verdere verbeteringen op andere plaatsen in de keten niet mag verslappen. Daarbij is wel van toezichhoudende kant een duidelijke prioritering gewenst (focus op ongewenst gedrag in plaats van controle op gewenst gedrag).

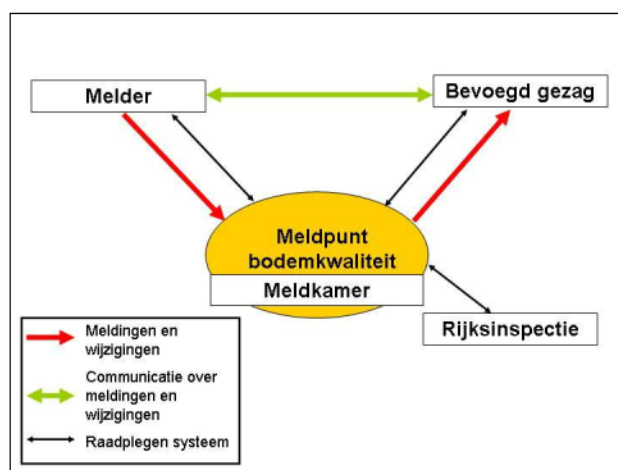
Van de 41 bevoegde overheden Wbb nemen 40 overheden op vrijwillige basis deel aan onderlinge visitaties naar het functioneren van hun geïmplementeerde kwaliteitssysteem voor bodembeheer. De score op het functioneren van de kwaliteitssystemen vertoont een stijgende lijn ten opzichte van voorgaande jaren. Deelnemende overheden wisselen goede voorbeelden uit, wat leidt tot uniformiteit en kostenbesparing.

2.1. Bevindingen op landelijk niveau

2.1.1. Meldpunt bodemkwaliteit

Het meldpunt bodemkwaliteit is gelijk met de inwerkingtreding van het besluit bodemkwaliteit gestart. Alle toepassingen die worden uitgevoerd in het kader van het Besluit bodemkwaliteit en die meldingsplichtig zijn dienen via het meldpunt bodemkwaliteit te worden gemeld. Het meldpunt bodemkwaliteit betreft een digitaal webformulier waarmee kan worden gemeld. Alle meldingen worden door het meldpunt automatisch doorgezonden naar het bevoegde gezag. De beoordeling van de ingediende meldingen wordt door de bevoegde gezagen gedaan. Alle meldingen blijven bewaard in het meldsysteem en het meldsysteem is daarmee een belangrijke schakel in het ketentoezicht.

Figuur 1 Vereenvoudigd stroomschema meldpunt bodemkwaliteit

Gebruikers van het systeem

Om van het meldsysteem gebruik te maken is een account nodig. Melders kunnen zelf in het meldsysteem een account aanmaken. Voor het bevoegde gezag heeft de meldkamer van het meldpunt de accounts aangemaakt.

Van de gemeentes hebben 28 van de 443 gemeentes nog geen gegevens aangeleverd. Van het overige bevoegd gezag, Provincies, de waterschappen, hoogheemraadschappen en de regio's van Rijkswaterstaat, hebben alle organisaties een account aangevraagd. De overgebleven gemeentes worden benaderd op het moment dat er een melding binnenkomt die moet worden doorgezonden.

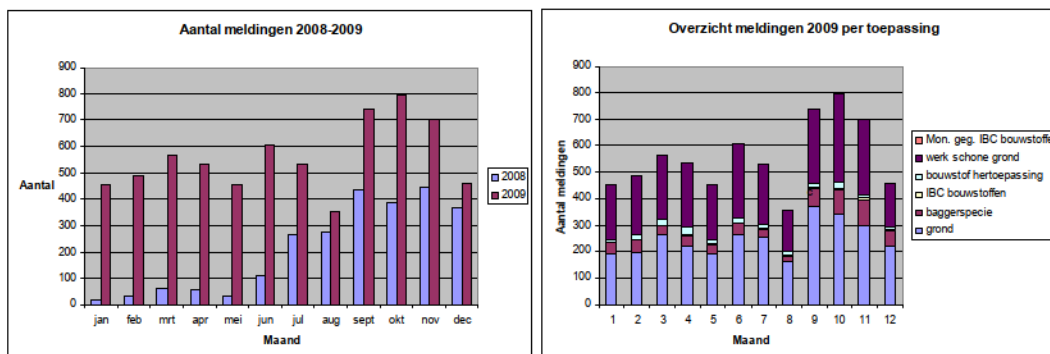
Melders kunnen via het voorportaal van het meldsysteem zelf een account aanmaken. Van 1 januari tot 1 december 2009 hebben 989 melders een (hoofd)account aangemaakt. Sinds de in gebruikname van het meldsysteem zijn 1876 hoofdaccounts aangemaakt.

In 2009 zijn 5 formele verzoeken om informatie ingekomen van de regionale milieuteams van de Politie. De politie krijgt niet standaard toegang tot het meldsysteem, dat is voorbehouden aan partijen die bevoegd gezag zijn (bestuursrechtelijke partijen) en de Inspecties. De politie moet om specifieke gegevens vragen waarbij de grondslag van het verzoek moet worden vermeld. Als er sprake is van een onderzoek naar een strafbaar feit, wordt aan het betreffende verzoek voldaan.

Aantallen meldingen

In Figuur 2 is een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de meldingen in 2009. Het aantal meldingen is toegenomen. Hoewel er een toename te zien is van het aantal meldingen, blijft het aantal meldingen in het meldsysteem nog steeds beperkt. Dat komt deels door het feit dat er sprake is van overgangsrecht en in dat kader de meldingen nog rechtstreeks aan het bevoegde gezag moeten worden gezonden. Een andere oorzaak is gelegen in het slechte meldgedrag in de bodemsector.

Figuur 2 Ontwikkeling aantallen meldingen in 2009

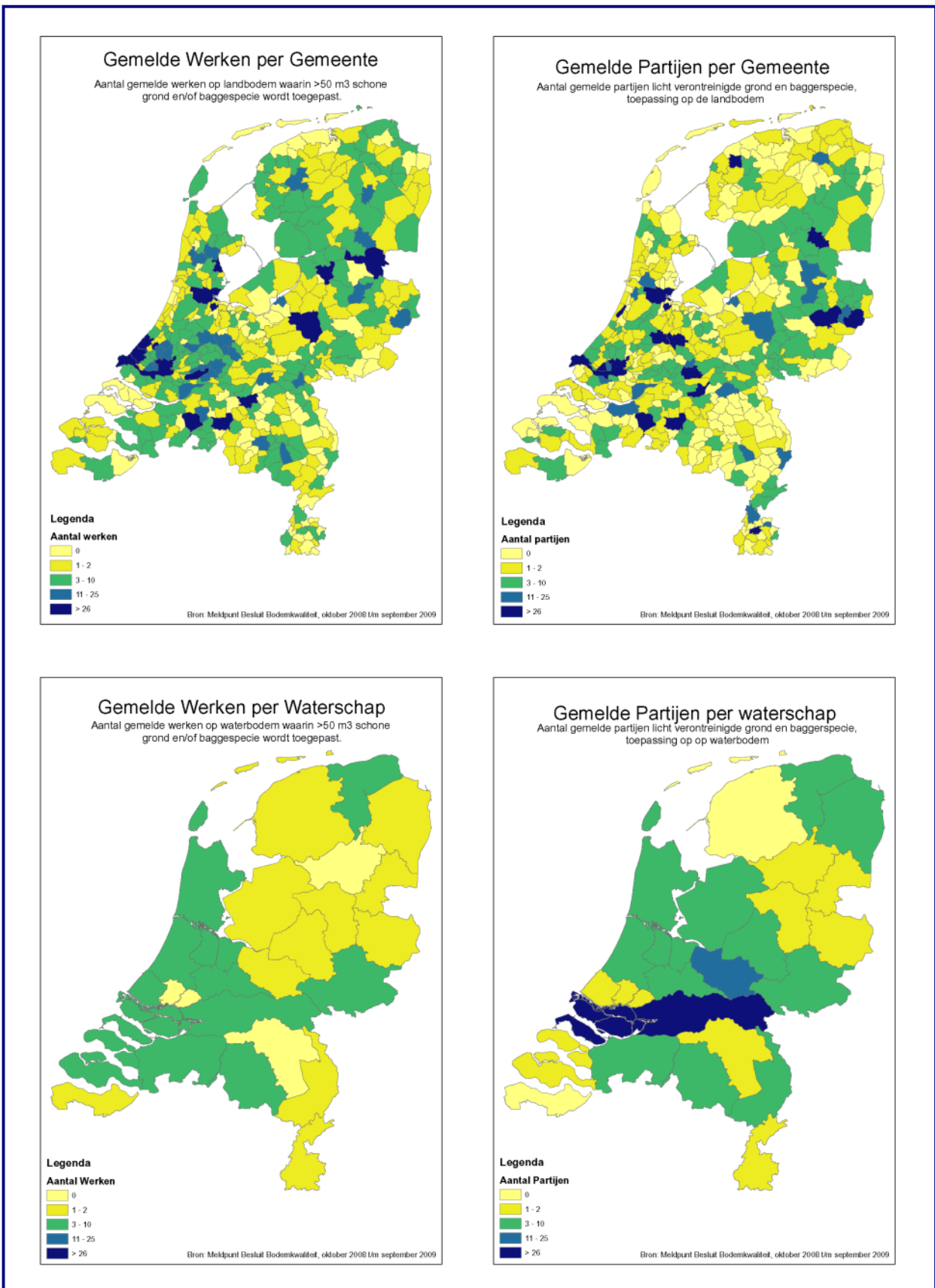

Sinds juli 2009 plaatst Bodem+ een overzicht van het aantal meldingen per bevoegd gezag op de website. De kaarten worden iedere drie maanden bijgewerkt. In de kaarten staat het aantal meldingen dat via het meldsysteem is verricht per bevoegd gezag over het laatste jaar. Door de kaarten van verschillende perioden naast elkaar te leggen kan het meldgedrag in de tijd worden gevolgd. Uit de reacties op de kaarten van verschillende bevoegde overheden is op te maken dat de kaarten tevens ten behoeve van bench-marking worden gebruikt. Die reacties maken ook duidelijk dat toezicht en handhaving op ambtelijk niveau wel degelijk leeft. Het is de bedoeling om ook de meldingen aan de regionale directies van Rijkswaterstaat in een kaart op te nemen. Die meldingen zijn nu opgenomen in Tabel 2. Het ontsluiten van informatie over meldingen zorgt ervoor dat het melden van grondstromen beter op de agenda van zowel melders als toezichthoudende organisaties komt te staan.

Tabel 2 Gemelde toepassingen in beheergebied Rijkswaterstaat

Bevoegd gezag	Gemelde werken schone grond en baggerspecie	Gemelde Partijen licht verontreinigde grond en baggerspecie
Rijkswaterstaat IJsselmeergebied	27	26
Rijkswaterstaat Limburg	16	72
Rijkswaterstaat Noord-Brabant	0	1
Rijkswaterstaat Noord-Holland	6	37
Rijkswaterstaat Noord-Nederland	5	24
Rijkswaterstaat Noordzee	2	4
Rijkswaterstaat Oost Nederland	21	160
Rijkswaterstaat Utrecht	1	3
Rijkswaterstaat Zeeland	10	61
Rijkswaterstaat Zuid-Holland	11	14

Figuur 3 Meldingen per bevoegd gezag

In hoofdstuk 3 (bouwstoffen) en 4 (grond en bagger) wordt nader ingegaan op de inhoud van de meldingen en de gemelde gegevens.

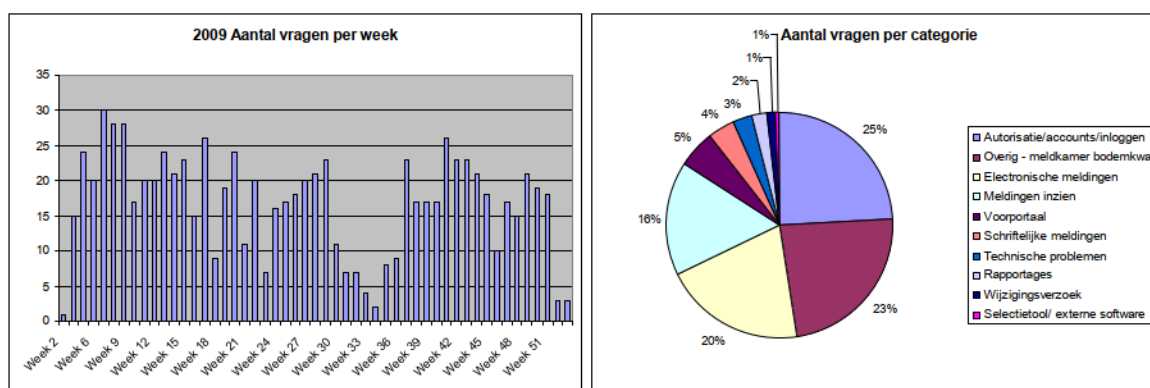
Functioneren van het meldsysteem

Het meldpunt bodemkwaliteit heeft een meldkamer. De meldkamer biedt technische ondersteuning aan gebruikers en verwerkt schriftelijke meldformulieren. Daarnaast kunnen gebruikers contact opnemen met de meldkamer voor suggesties voor de verbetering van het meldsysteem of voor informatie over rapportagemogelijkheden.

Een groot deel van de vragen voor de Meldkamer (25 %) heeft betrekking op het aanvragen van een account. Melders weten het voorportaal niet te vinden via de SenterNovem site. De problemen met de activeringsmail zijn in de loop van 2009 opgelost.

De meeste vragen (39 %) zijn gesteld door het bedrijfsleven, 27 % van de vragen zijn gesteld door gemeentes. Ondanks het feit dat er twee maal zoveel gebruikers van het systeem zijn en ruim tweemaal zoveel meldingen worden verricht in 2009 t.o.v. 2008, neemt het aantal vragen over het meldsysteem niet toe.

Figuur 4 Gestelde vragen over het meldsysteem

We kunnen stellen dat het meldsysteem naar behoren functioneert. Bij het juiste gebruik door de verschillende gebruikers van het meldsysteem zijn een aantal kanttekeningen te plaatsen:

- Veel meldingen zijn slecht ingevuld/ onvolledig ingevuld. Een en ander is een gevolg van de keuze om een laagdrempelig meldsysteem te ontwikkelen. Die keuze is gemaakt omdat bevoegde gezagen liever een slechte melding hebben dan helemaal geen melding. Die keuze brengt wel met zich mee dat bevoegde gezagen een inspanning moeten doen om de melder ‘op te voeden’ zodat die in het vervolg een complete en correcte melding verricht;
- Veel bevoegde gezagen zijn ingericht op het beoordelen van de meldingen. Met het toenemen van het aantal meldingen bestaat de neiging om meer aandacht aan de meldingen te geven, terwijl dit ten koste gaat van de capaciteit voor toezicht in het veld. Het is noodzakelijk dat bevoegde gezagen een handhavingstrategie ontwikkelen waarbij de toezichtdruk op een evenwichtige manier wordt verdeeld tussen de gemelde en de niet-gemelde toepassingen
- Het komt geregeld voor dat toepassingen gemeld worden bij het verkeerde bevoegd gezag. Het bevoegde gezag dat die melding ontvangt heeft via de Awb een doorzendverplichting van de melding naar het juiste bevoegd gezag. Op de site van bodemplus is in een procesbeschrijving rondom het meldsysteem aangegeven hoe het bevoegde gezag kan handelen in een voorkomend geval.

Nieuwe ontwikkelingen

In januari 2010 zal een nieuwe versie van het meldsysteem in productie worden genomen. In november en december 2009 vinden de gebruikerstesten plaats. Na oplevering zal het meldsysteem

voldoen aan de eisen voor wat betreft de nieuwe rijkshuisstijl. Op verzoek van gebruikers wordt in de nieuwe versie ook een apart meldingsformulier opgenomen voor tijdelijke opslag. Uit signalen bleek, dat veel melders niet wisten welk formulier hiervoor te gebruiken.

Bodem+ heeft deelgenomen aan het project Digitaal Normaal van het SIKB. Dit betrof een project voor standaardisering van het berichtenverkeer met xml, dat heeft geleid tot SIKB protocol 0101. In dat kader zijn een aantal pilots uitgevoerd om te komen tot digitale uitwisseling van bodemgegevens. Een van de pilots betrof het Meldsysteem bodemkwaliteit.

Dit heeft er toe geleid dat het voor melders straks mogelijk is om via een export van een xml-bericht uit eigen systeem meldingsinformatie over te brengen naar het meldsysteem. Omdat niet alle partijen de complete informatie digitaal beschikbaar hebben, biedt het systeem hiervoor twee mogelijkheden:

- Het uploaden en automatisch verwerken van een melding met een xml bestand dat voldoet aan het SIKB protocol 0101;
- Het bij data-entry van een melding per scherm laden van gegevens uit een xml bestand dat voldoet aan het SIKB protocol 0101.

Daarnaast wordt het xml-bericht naar melders en Bevoegd gezag uitgebreid en aangepast op het SIKB protocol 0101. Deze informatie kan door Bevoegd gezag worden ingelezen in het eigen handhavingssysteem.

2.1.2. Actieplan verbetering toezicht en handhaving

Groter ambtelijk besef maar toezicht in het veld neemt niet zichtbaar toe

In het monitoringsverslag 2008 over de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is onder andere de volgende constatering gedaan:

“Om daadwerkelijk te komen tot een succesvolle implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is het echter wel nodig dat in 2009 de lokale handhaving stevig wordt opgepakt. Het creëren van een gelijk speelveld voor alle toepassers, dat wil zeggen het toezicht en de handhaving structureel oppakken en optreden tegen geconstateerde overtredingen. Het uitblijven van een gelijk speelveld belemmert verdergaande implementatie”. Ten behoeve van de verbetering van de handhaving, heeft het Implementatieteam Bbk een actieplan verbetering toezicht en handhaving opgesteld. Het actieplan beoogt op het gebied van de handhavingstructuur, handhavinguitvoering en opleiding en communicatie van en naar handhavers een bijdrage te leveren aan de verbetering van de handhaving van het Bbk. Het oppakken van de lokale handhaving is een verantwoording van de decentrale overheden. De mate waarin de decentrale overheden deze verantwoording oppakken is in paragraaf 2.2 beschreven.

Bestuurlijk draagvlak moet worden vergroot en lokale overheden moeten een handhavingstrategie ontwikkelen

In bijlage 7 is het actieplan verbetering toezicht en handhaving opgenomen, evenals een stand van zaken van alle genoemde acties. Uit die bijlage blijkt dat alle acties uit het actieplan zijn opgepakt. Een belangrijke actie die is uitgevoerd op het gebied van versterking van de handhavingstructuur is de uitgave van de HUM-Bbk en de organisatie van de regionale bodemdagen voor handhavers. Deze dagen zijn in 2009 gehouden en worden ook in 2010 georganiseerd door het LOM, SIKB, Bodem+, de inspectie V&W en de VROM inspectie. Doel van deze dagen is de uitwisseling van kennis en kunde, het verder in de praktijk brengen van de HUM-Bbk, het versterken van regionale netwerken en het verder tot stand brengen van ketenhandhaving bodem. In 2010 zal het onderzoek naar de

belemmeringen die decentrale overheden ervaren bij het uitvoeren van toezicht en handhaving door de VI en IVW worden uitgevoerd. Verwacht wordt dat op basis van de bevindingen van dat onderzoek nadere acties aan het actieplan kunnen worden toegevoegd. Die nadere acties zullen zich dan richten op het wegnemen van de geconstateerde belemmeringen. Voor een overzicht van alle acties wordt verwezen naar bijlage 7. Het uitvoeren van het actieplan draagt bij aan de beweging die voelbaar en merkbaar is bij de decentrale overheden. Het thema verbetering toezicht en handhaving staat ambtelijk op de agenda. Er is veel behoefte bij toezichthouders en handhavers aan kennisopbouw en kennisuitwisseling. Een veel genoemde belemmering om over te gaan tot actie is een gebrek aan capaciteit. Hiervoor is het nodig om ook op bestuurlijk niveau het draagvlak te vergroten. Het actieplan verbetering toezicht en handhaving moet op dat aspect verder worden aangevuld, zie daarvoor ook paragraaf 2.1.3 en bijlage 7. Aanbevolen wordt om in overleg met de decentrale overheden nadere acties te definiëren om het bestuurlijk draagvlak te vergroten.

2.1.3.Vorming van Regionale uitvoeringsdiensten

In 2009 is duidelijk geworden dat er per 1 januari 2012 regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) komen. Een van de aspecten die mogelijk in het basispakket van de RUD's terecht gaat komen is het toezicht en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit. Deze ontwikkeling betekent zowel een bedreiging als een kans voor de implementatie van het Bbk. Enerzijds is het een kans omdat de opschaling van toezicht en handhaving van gemeentelijk naar RUD niveau betekent dat capaciteit van verschillende gemeenten wordt gebundeld en ook kennis en ervaring bij elkaar wordt gebracht. De verwachting is dat met deze bundeling van capaciteit en kennis het adequate niveau Bbk bereikt kan worden. Een organisatie met meer personele armslag is ook in staat om een professionaliseringslag te maken. In Overijssel zijn uitstekende ervaringen met het trekkersnetwerk. Dit netwerk bevordert de kennisuitwisseling en signaleert grondstromen.

Bundeling van kennis en capaciteit helpt bij het bereiken van het adequaat niveau

Anderzijds worden signalen opgevangen dat bevoegde gezagen op dit moment geen investeringen in personeel en kennisopbouw doen omdat taken over gaan naar de RUD's. Er bestaat bij veel gemeenten ook weerstand tegen een vermeende afstand die er kan zijn tussen de RUD en de gemeentelijke organisatie. Met name het feit dat een RUD een gemeenschappelijke regeling is, waarbij in de praktijk de grote spelers de dienst uitmaken, maakt dat kleinere gemeenten RUD in een aantal gevallen als een bedreiging ervaren. Een uitspraak van een wethouder is daarin treffend: "Moet ik als kleine gemeente een handhavingverzoek indienen bij de RUD om mijn eigen bevoegdheden uit te oefenen".

Vanwege de onzekerheid over het verplichtende karakter, het takenpakket en de kwaliteitscriteria van de RUD's stellen een aantal gemeenten investeringen in toezicht en handhaving uit tot het moment dat daarover meer duidelijkheid bestaat. Uiteraard is het zeer ongewenst als er, vanwege de vorming van RUD's, een handhavinggat valt in de periode tot de vorming van de RUD's. In 2009 zijn reeds signalen in de richting van het ontstaan van een handhavinggat opgevangen. Aanbevolen wordt om het toezichtloket te gebruiken om dergelijke signalen op te vangen

Er dreigt een handhavinggat te ontstaan in de aanloop naar de RUD's

Het is noodzakelijk dat het implementatieteam de ontwikkelingen rondom de vorming van omgevingsdiensten nauwgezet volgt en actief bijdraagt aan de discussie rondom de vorming van de RUD's voor zover het de toezicht en handhavingstaken van het Bbk betreft.

Actief bijdragen aan discussie rondom de vorming van RUD's is een goede kans om toezicht en handhaving Bbk bestuurlijk op de kaart te zetten

Door actief bij te dragen aan de discussie kan het implementatieteam zorg dragen voor een goede inbedding van een adequaat toezicht en handhavingniveau bij de bevoegde overheden. In een handreiking die in opdracht van het implementatieteam is opgesteld door CSO worden gemeenten met een mager niveau van toezicht en handhaving handvatten geboden om, rekening houdend met de komst van de RUD's, stappen omhoog te zetten.

2.1.4.HUM Besluit bodemkwaliteit

In het voorjaar van 2009 is de HUM Besluit bodemkwaliteit in samenwerking tussen het LOM, SIKB, de Rijksinspecties en Bodem+ in 7 regionale sessies onder de aandacht gebracht van lokale toezichthouders en handhavers. De bijeenkomsten waren goed bezocht (in totaal ca. 500 bezoekers). Uit de regiodagen blijkt dat de HUM Bbk voorziet in een sterke behoefte als gids in de uitvoeringspraktijk van toezichthouders en handhavers. Daarnaast hebben de regiodagen bijgedragen aan netwerkvorming onder lokale toezichthouders en handhavers. Deze netwerkvorming is van groot belang voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen handhavingpartners. Bodem+ verzamelt commentaren op het gebruik van de HUM in de praktijk. Aanpassing van de HUM wordt in 2010 gestart.

2.1.5.Uitvoeringsvraagstukken

In 2009 zijn 48 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+ (# 179 t/m 226). In onderstaande tabel zijn die vraagstukken verdeeld naar onderwerp. Een optelling van de vraagstukken per onderwerp leidt tot een som die groter is dan 48. De oorzaak daarvan is dat sommige vraagstukken op meer dan één onderwerp betrekking hebben. Bij de onderverdeling in percentages is daarmee rekening gehouden.

In de laatste kolom staat een verdeling van de vraagstukken zoals ze zijn binnengekomen sinds de invoering van het Bbk. Ook hier leidt een optelling van de vraagstukken per onderwerp tot een groter aantal dan het totaal: 226.

Tabel 3   Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar onderwerp

Onderwerp	Aantal uitvoeringsvraagstukken	
	in 2009 (% 2009)	totaal (% totaal)
Kwalibo, toezicht en handhaving	8 (15%)	41 (17%)
Bouwstoffen	20 (38 %)	63 (26%)
Grond en bagger	25 (47 %)	139 (57%)
Totaal	53 (100 %)	243 (100%)

Verhoudingsgewijs zijn in 2009 minder uitvoeringsvraagstukken aangemeld over Kwalibo, toezicht en handhaving en over Grond en bagger ten opzichte van de voorgaande jaren 2007 en 2008. Het aandeel uitvoeringsvraagstukken over Bouwstoffen is daarentegen toegenomen. Bijna éénderde van het totale aantal uitvoeringsvraagstukken m.b.t. Bouwstoffen zijn in 2009 binnengekomen. Voor Kwalibo en Grond en Bagger is beide in 2009 zo'n 18 % van het totale aantal uitvoeringsvraagstukken.

De uitvoeringsvraagstukken die worden ingediend krijgen allemaal een status van afhandeling mee. De status van vraagstukken verandert met een zekere regelmaat, omdat ze worden opgepakt en opgelost. Op 1 januari 2010 is de verdeling van de vraagstukken naar status van afhandeling zoals weergegeven in **Tabel 4**.

Tabel 4 Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar status van afhandeling

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken	
		in 2009 (% 2009)	totaal (% totaal)
Afgehandeld of geadresseerd	A	24 (50%)	195 (87%)
Nader onderzoek naar vraagstuk door Bodem+	B	8 (17%)	10 (4%)
Nadere bespreking van vraagstuk door Bodem+ en VROM	C	6 (13%)	10 (4%)
In behandeling bij de werkgroepen	D	10 (21%)	11 (5%)
Totaal		48 (100%)	226 (100%)

Het blijkt dat de helft van de vraagstukken die in 2009 zijn binnengekomen al zijn afgehandeld of geadresseerd. Van het totale aantal binnengekomen vraagstukken is dit zelfs bijna 90%. De helft van de vraagstukken die in 2009 zijn binnen gekomen en nog niet zijn afgehandeld of geadresseerd is nog in behandeling bij de werkgroepen of staan acties open. Vrijwel alle vraagstukken die in 2008 zijn binnengekomen zijn afgehandeld of geadresseerd.

Naast de status is vooral de aard van de vraagstukken van belang. Tabel 5 geeft een onderverdeling naar de aard van de vraagstukken weer. De aard van de vraagstukken is statisch, dat wil zeggen dat zij onafhankelijk is van de status van afhandeling van de vraagstukken. Voor 1 vraagstuk (# 187) is de aard (nog) onbepaald omdat de indiener van het vraagstuk nog met nadere onderbouwing van zijn vraagstuk moet komen.

Tabel 5 Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar aard van het vraagstuk

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken	
		2009 (% 2009)	totaal (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	3 (6%)	55 (24%)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	10 (21%)	56 (25%)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	17 (36%)	62 (28%)
Vraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	17 (36%)	52 (23%)
Totaal		47 (100 %)	225 (100%)

Terwijl in 2008 nog veel vraagstukken binnenkwamen over omissies of verschrijvingen in de regelgeving, is dit aantal in 2009 gedaald tot 3. 'Onzuiverheden' in de teksten van de Regeling en Besluit lijken dus grotendeels uit de tekst te zijn gezuiverd. Ook over onduidelijkheid over de interpretatie van de regelgeving, toelichting hierop en overgangsrecht zijn aanzienlijk minder vragen binnen gekomen. Daarentegen zijn in 2009 relatief gezien veel vraagstukken binnengekomen over aansluiting op andere regelgeving of uitvoeringsinstrumentaria (met name Beoordelingsrichtlijnen en protocollen) en vraagstukken voor de werkgroepen.

Uitvoeringsvraagstukken over kwalibo, toezicht en handhaving

In onderstaande Tabel 6 is een overzicht opgenomen naar de aard van nieuw ingekomen vraagstukken over het onderwerp kwalibo, toezicht en handhaving.

Tabel 6   **Uitvoeringsvraagstukken Kwalibo, toezicht en handhaving naar aard**

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	0 (0 %)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	1 (13 %)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	5 (63 %)
Vraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	2 (25 %)
Totaal		8 (100 %)

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving zijn besproken zijn opgenomen in onderstaande Tabel 7 .

Tabel 7   **Uitvoeringsvraagstukken behandeld in de werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving**

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
57	Dubbele meldplicht sanering	Bij leeflaagsaneringen bestaat er momenteel een dubbele meldplicht: één in het kader van art. 28 Wbb en één in het kader van het Bbk. In verband met deregulering en vermindering van administratieve lasten is dit een onwenselijke situatie.	Op termijn zal het Bbk hiervoor gewijzigd worden. Tot die tijd kunnen saneerders, na overleg met het bevoegde gezag Bbk, volstaan met enkel een melding aan het bevoegd gezag Wbb. Die laatste is verplicht deze melding door te melden aan gemeenten. Een FAQ is opgesteld.	Geadresseerd via aanpassing Bbk
148	Opvolging meldingen	Signalen dat gemeenten meldingen niet adequaat verwerken.	Het op peil brengen van kennis en capaciteit bij de bevoegde overheden is een traject dat enige tijd zal vergen. Een tweetal acties is uitgezet om dat te bevorderen. De HUM-Bbk is gereed en is in het voorjaar 2009 uitgerold in zeven regionale bijeenkomsten. De adviseurs in het kader van de ILB is gevraagd om het adequate niveau Bbk onder de aandacht te brengen bij de partijen die zij adviseren.	Geadresseerd
163	Definitie granietzand	Valt granietzand, een fijne fractie van steenslag, onder de definitie grond of bouwstof?	Standpunt van de werkgroep is dat granietzand de status grond heeft. Granietzand zal daarom ook onder BRL 9321 (industriezand en grind) gaan vallen en uit BRL 9324 (steenslag) worden geschreven. Vanwege de link met certificering is dit punt, dat	Geadresseerd

11

			eigenlijk onder bouwstoffen en grond en bagger valt, behandeld in deze werkgroep.	
170	Kostenverhoging AGV onderzoek- en erkenning-verplichting bij tankverwijdering	Door de erkenningplicht bij tankverwijdering moet nu analytisch onderzoek worden gedaan terwijl in het verleden vaak kon worden volstaan met organoleptische waarnemingen. Gevolg is kostenverhoging.	Verplichte tankverwijdering en eisen tav bemonstering en analyse golden ook al ten tijde van BOOT (deel sinds '93 en '98). De erkenningplicht is wel nieuw, maar is bewuste keuze (veel risico's, dus kwaliteit belangrijk) De toename van kosten moet zien over een tijdsbestek van ruim 10 jaar en niet sinds invoering Barim. Door de kostenverhoging is er ook een toegenomen risico op illegaal verwijderen. In de HUM-Wbb wordt daar aandacht aan gegeven	Afgehandeld
175	Kostenverhoging door erkenningplicht bij kleine saneringen	Door de erkenningplicht bij kleine saneringen zijn de kosten sterk gestegen. Er bestaat de vrees dat dit gaat leiden tot ontduiking van de regelgeving en milieuschade.	Kostenverhoging is deels het gevolg van meer aandacht voor het werken volgens de regels (aanwezigheid MKB'er, veiligheidsvoorschriften ARBO etc.) Dat is een gewenste ontwikkeling, maar de kostenverhoging vergroot het risico op illegaal saneren. Bij bijeenkomsten in het kader van de HUM-Bbk is handhaving hierop specifiek onder de aandacht gebracht.	Afgehandeld/ Geadresseerd
178	Misbruik bij hergebruik zonder eigendoms-overdracht	Hergebruik zonder eigendomsoverdracht kan leiden tot bewust niet willen opmerken van verdachte situaties om op die wijze niet te hoeven keuren en verdachte partijen weer te kunnen toepassen.	Dit wordt onderkend door de werkgroep, alertheid is gewenst voor misbruik van deze vrijstellingsregeling. De werkgroep vindt het nog te vroeg om nu al te concluderen dat deze vrijstelling moet worden geschrapt vanwege misbruik 'van horen zeggen'. Aandacht voor dit onderwerp in HUM-Bbk en via FAQ op website Bodem+.	Geadresseerd
185	Meldingen bij verkeerde bevoegd gezag	Veel meldingen bij het landelijke meldpunt worden gericht aan het verkeerde bevoegd gezag. Handhaving wordt hierdoor bemoeilijkt en bevoegde gezagen hebben geen overzicht over grondstromen in hun beheersgebied.	De werkgroep heeft overwogen bevoegde gezagen inzicht te geven in het meldsysteem, maar bewust op zoek gaan naar foutieve meldingen brengt een enorme werklast met zich mee. Bovendien hebben gemeenten een wettelijke doorzendplicht. De bevoegde gezagen zijn via een mailing op deze plicht gewezen.	Geadresseerd
188	Uitzonderingen erkenningplicht bij archeologische werken	Vooruitlopend op bodemsanering wordt vaak archeologisch onderzoek verricht. Is het wenselijk en mogelijk grondverzet in het	De werkgroep is voorstander van een uitzondering, maar vreest ook voor precedentwerking en eventueel misbruik van de een vrijstellingsregeling. Dit moet	Onder handen, geadresseerd in voorjaar '10

		kader van dit onderzoek vrij te stellen van eisen voor erkende uitvoerders en begeleiding.	dan ook nog verder juridisch afgebakend worden.	
196	Bestuursrechtelijke sancties tegen personen beperkt	Bij geconstateerde overtredingen kan de Inspectie wel de erkenning van bodemintermediairs schorsen, maar niet de registratie van personen. De persoon die feitelijk de overtredingen heeft begaan kan dus aan de slag onder de erkenning van een andere organisatie. De mogelijkheden voor het opleggen van een bestuursrechtelijke sanctie aan geregistreerde personen zijn beperkt en hebben weinig effect, en hoewel strafrechtelijke vervolging een nieuwe persoonsregistratie in de weg staat wordt de overtreder dus niet direct van de markt geweerd.	Bodem+ kan een erkenningaanvraag voor een persoon niet weigeren, maar Inspectie kan erkenning van deze personen (voor dezelfde werkzaamheid) direct weer schorsen. VROM heeft Inspectie hierover geïnformeerd en gaat na of dit ook voor andere werkzaamheden mogelijk is. Voorts overweegt VROM om het BBk aan te passen.	Onder handen
198	Droog zeven asbesthoudende grond	Het droog zeven (reinigen) van asbesthoudende grond valt buiten de werking van kwalibo waardoor reinigers van asbesthoudende grond geen erkenningverplichting hebben.	De werkgroep is er voorstander van dit onder de erkenningplicht te brengen. Hiertoe wordt BRL 7510 gewijzigd en komt er overgangsrecht in de Rbk.	Geadresseerd
202	Splitsen van partijen ≤ 100 ton	In de BRL 9335-1 is het opsplitsen van de samengevoegde partijen geregeld. Partijen mogen niet worden gesplitst tot partijen kleiner dan 100 ton na samenvoegen. Dit levert een probleem op voor bedrijven die opbulkactiviteiten uitvoeren met grond omdat het leveren van kleinere partijen aan bijvoorbeeld particulieren formeel niet mogelijk is.	De werkgroep steunt de bewuste keuze om niet toe te staan dat een (mogelijk samengevoegde) partij grond wordt opgesplitst in hoeveelheden kleiner dan 100 ton. Afnemers van partijen kleiner dan 100 ton hebben bovendien genoeg andere mogelijkheden deze te verkrijgen.	Afgehandeld
226	Ketenhandhaving bij verkeerd advies bij bodemonderzoek	Bij het verkeerd hanteren van een onderzoeksstrategie (bijvoorbeeld onverdacht in plaats van verdacht) bij een NEN 5740 onderzoek kan weliswaar een bodemonderzoek geweigerd worden door het bevoegd gezag, maar kan niet opgetreden worden door de	Voorleggen aan werkgroep	Onder handen, geadresseerd in voorjaar '10

		Inspectie tegen het bedrijf dat een verkeerde onderzoeksstrategie gehanteerd heeft.		
	Procedure voor aanvraag FEV voor producenten Tarragrond	De producenten van tarragrond kunnen niet uit de voeten met de K-waarde systematiek bij het verkrijgen van een FEV voor schone tarragrond. Daarnaast wil de branche gebruik maken van keuringsgegevens van collega bedrijven bij het toelatingsonderzoek voor de FEV	De K-waarde systematiek kan voor schone grond worden vervangen door de toetsing aan de achtergrondwaarden. Overige vragen worden in een overleg met de producent, CI, VROM en Bodem+ nader besproken	Onder handen

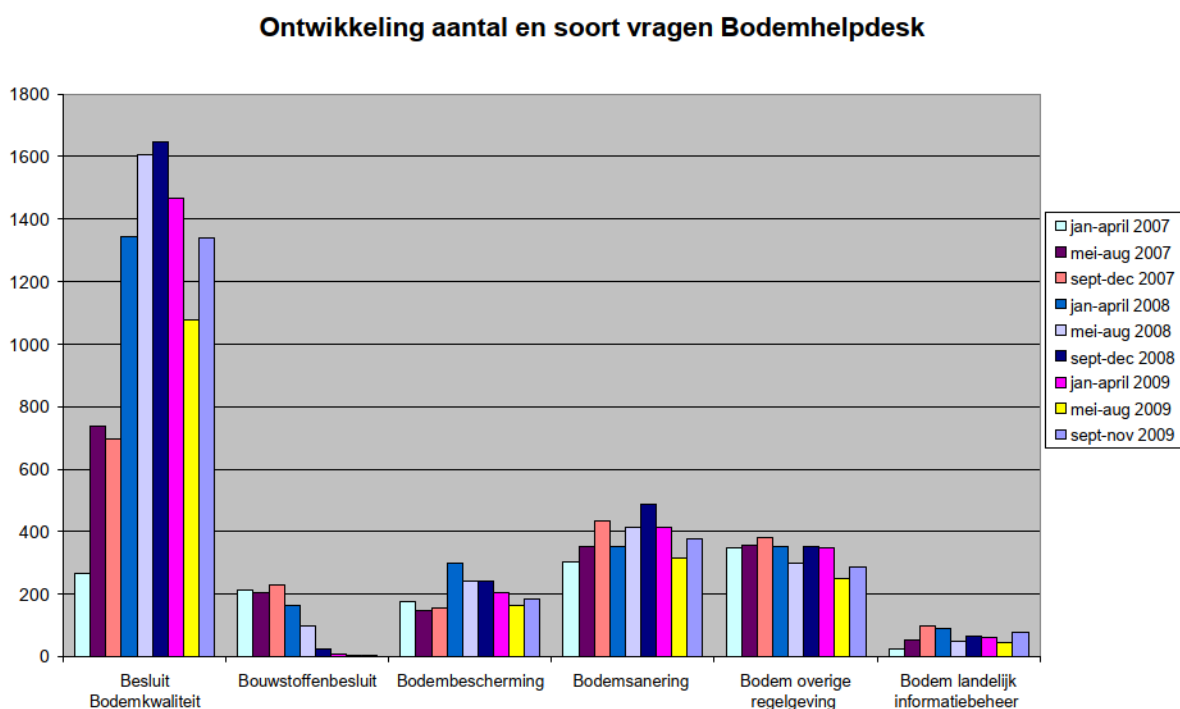
Uit het bovenstaande is op te maken dat de uitvoeringsvraagstukken op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving over de volgende hoofdzaken gaan:

- Vraagstukken over meldingen (dubbele meldingsplicht bij bodemsanering, veel meldingen aan verkeerde bevoegde overheden gericht en aandacht voor wijze van afhandeling). Zie ook de paragraaf 2.2, veel partijen ervaren de toezichtdruk van bevoegde gezagen als scheef. De nadruk wordt gelegd op de controle van gemelde toepassingen, terwijl er bij het niet melden sprake is van een zeer lage pakkans;
- Neveneffecten van kwalibo in de vorm van kostenverhoging bij bepaalde werkzaamheden (tanksanering, kleine saneringen, archeologische werkzaamheden in ernstig verontreinigde grond). Hogere kosten betekent in veel gevallen dat er een verhoogd risico is op niet naleven van de regels.

2.1.6.Helpdeskvragen en kennisplein

De helpdesk van Bodem+ (hierna aangeduid als de bodemhelpdesk) beantwoordt vragen over bodemwet- en regelgeving. Er zijn in 2009 6.656 vragen gesteld aan de bodemhelpdesk. Daarvan gingen 3.886 vragen (ca 59%) over het Besluit bodemkwaliteit. Vergeleken met 2008 is sprake van een daling van het aantal vragen (-19%), maar het aantal ligt altijd nog hoger dan in 2007 (+32%) en 2006 (+67%).

Figuur 5 Ontwikkeling aantal vragen aan de bodemhelpdesk (2007-2009)

De vragen aan de bodemhelpdesk over het Besluit bodemkwaliteit zijn sinds de eerste voorpublicatie van het Besluit bodemkwaliteit (december 2006) geleidelijk gestegen. Door de inwerkingtreding van de erkenningplicht in het kader van kwalibo voor veel werkzaamheden vanaf 1 juli 2007 en de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit is het aantal vragen nog verder toegenomen in 2007 en 2008. Vanaf het 1^e trimester van 2009 is afname van het aantal vragen over het Besluit bodemkwaliteit zichtbaar. De daling is echter minder groot dan verwacht begin 2009. Verder is de verwachting dat het aantal vragen in het 3^e trimester zal uitkomen op het niveau van het 1^e trimester van 2009.

De ontwikkeling van het aantal helpdeskvragen is in organisatorische termen goed opgevangen. Twee vrijkomende vacatures in het helpdeskteam zijn per 1 oktober ingevuld met twee ervaren Bodem+ medewerkers, met kennis van gebiedsgericht grondwaterbeheer, ondergrond en bodemenergie. Hiermee sluit het kennisniveau van de bodemhelpdesk aan bij de verwachte toekomstige vragen over genoemde nieuwe beleidsthema's. Uit klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat de helpdesk goed gewaardeerd wordt (gemiddeld cijfer 7,4; ter vergelijking in 2008 gemiddeld 7,25). De gebruikers van de helpdesk zijn tevreden over de behulpzaamheid, deskundigheid en volledigheid. Aandachtspunten zijn/blijven de (communicatie over de) beantwoordingstermijn en de praktische bruikbaarheid van de antwoorden. In 2009 is 83 % van alle vragen door de helpdeskmedewerkers zelf beantwoord (de zogenaamde eerstelijnsvragen). De overige 17% is beantwoord door andere specialisten in de organisatie van Bodem+. In 2008 lag dit percentage nog op 10%.

Bodem+ beantwoordt alle vragen aan de vragenstellers en rapporteert regelmatig (aan de werkgroepen, het implementatieteam en voor publicatie op de website) over de rode draad van vragen die zijn gesteld aan de helpdesk². Tevens worden met zekere regelmaat veelgestelde vragen en antwoorden (FAQ's) gepubliceerd en geactualiseerd op de website van bodem+³. Vragen op het

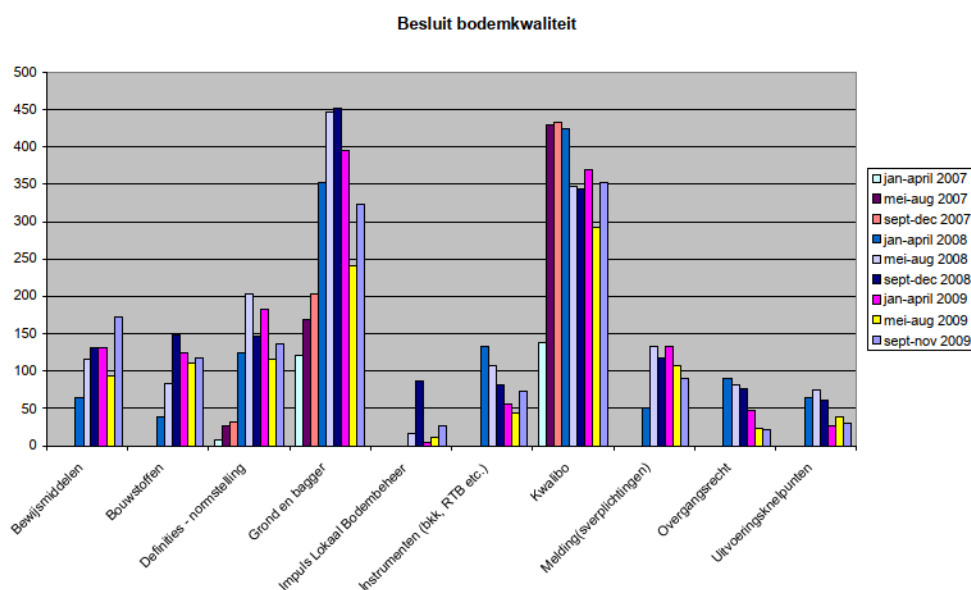
² Memo's signalen helpdesk en kennisplein Bbk, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, 1^e en 2^e trimester 2009

³ Veel gestelde vragen kwalibo, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, diversen 2008 en 2009

gebied van BRL'n en protocollen worden doorverwezen naar SIKB. De site van SIKB bevat veel informatie over de uitvoeringsinstrumenten.

In onderstaande figuur is per subonderwerp de ontwikkeling van het aantal vragen over het Besluit bodemkwaliteit weergegeven. Hieruit blijkt dat de meeste vragen in 2009 zijn gesteld over de subonderwerpen kwalibo (1.019 vragen) en grond en bagger (956 vragen).

Figuur 6 Onderverdeling helpdeskvragen Bbk naar subonderwerp (2007-2009)

Analyse helpdeskvragen over kwalibo

Het aantal vragen over kwalibo in 2009 is afgenomen ten opzichte van 2008 (-9%). Ondanks dat de erkenningsregeling voor de meeste werkzaamheden al zo'n 2 jaar in werking is getreden, blijft het aantal vragen over kwalibo in 2009 op een hoog niveau met gemiddeld 85 vragen per maand. De reden hiervoor is dat regelmatig erkenningen moeten worden gewijzigd (agv nieuw certificaat, gewijzigde bedrijfsgegevens of toevoegen en verwijderen van personen). Een andere reden is dat de bodemsector (zowel opdrachtgevers, opdrachtnemers, vergunningverleners als handhavers) over het algemeen de implementatie en uitvoering van kwalibo goed wil oppakken, maar dat kwalibo nog niet geheel is uitgekristalliseerd en nog steeds tot vragen blijft leiden. De impact van kwalibo op het dagelijkse bodemwerk is wellicht groter dan verwacht.

In de periode februari/maart en september/oktober zijn meer vragen gesteld (ca 110 à 115 vragen per maand). Mogelijke verklaringen hiervoor zijn de affaire rondom Bodemstaete en het overzetten van de erkenningen vanuit het Bouwstoffenbesluit naar het Besluit bodemkwaliteit voor veel producenten van bouwstoffen rond de datum van 1 oktober 2009.

Enkele in 2009 nieuw toegevoegde veelgestelde vragen (FAQ's) over kwalibo op de website van Bodem+ zijn opgenomen in bijlage 2. Het is ondoenlijk om het hele spectrum aan vragen te vangen in een monitoringsverslag. Uit een analyse van de helpdesk over kwalibo zijn de volgende zes hoofdthema's te destilleren:

1. Procedures en termijnen erkenningaanvragen

Nog steeds komen veel vragen over de procedures en termijnen rondom het aanvragen en wijzigen van erkenningen en veel vragen over de stand van zaken van individuele erkenningaanvragen. Doordat de formulieren begin 2009 zijn heringedeeld en van nadere

toelichting zijn voorzien, is het aantal vragen over de wijze van invullen van formulieren afgenomen. De adviessector lijkt steeds meer bekend te raken met de procedures en termijnen, maar ondervindt regelmatig problemen bij het bijschrijven van nieuwe of ingehuurde medewerkers, omdat zij voor de planning van hun werkzaamheden geheel afhankelijk zijn van de opdrachtgever of uitvoerend aannemer en vaak op korte termijn een externe (bijvoorbeeld zzp'er) moeten inhuren. Dit doet zich vooral voor bij de werkzaamheid milieukundige begeleiding. Producenten van bouwstoffen en bedrijven (uitvoering bodemsanering, aanleggen/keuren bodembeschermende voorzieningen) zijn minder bekend met kwalibo. Het komt geregeld voor dat deze bedrijven wel over een certificaat beschikken maar uit onwetendheid verzuimd hebben om een erkenning aan te vragen.

2. **Bodemketen raakt steeds meer gewend aan kwaliboverplichtingen**

Bodemprofessionals raken steeds meer gewend aan het kwalibosysteem, maar mensen die (deels) buiten de bodemsector opereren zijn er minder bekend mee. Het hoge aantal hits van de webpagina met de zoekmachine van erkende instellingen op de website van Bodem+ en diverse vragen over (nog) niet erkende bedrijven, wijst erop dat opdrachtgevers (bijvoorbeeld in de bestekvoorbereiding en opdrachtverlening) en bevoegde overheden (bij controle rapporten, vergunningverlening en toezicht/handhaving) hun verantwoordelijkheid en taak goed oppakken.

Een belangrijke uitzondering is het samenvoegen van partijen grond of baggerspecie, dat op grote schaal nog zonder erkenning plaatsvindt (zie ook hoofdstuk 4 onderdeel uitvoeringsvraagstukken).

De uitvoeringspraktijk raakt meer vertrouwd met het gebruik van de zoekmachine voor erkende instellingen. Nadat de gebruiksvriendelijkheid van de zoekmachine begin 2009 is verbeterd, is het aantal vragen en opmerkingen over het gebruik van de zoekmachine duidelijk afgenomen.

3. **Interpretatie van beoordelingsrichtlijnen en protocollen**

Veel Beoordelingsrichtlijnen en protocollen zijn de laatste jaren door de SBK (bouwproducten) en SIKB (bodembeheer en bodembescherming) aangepast op het Besluit bodemkwaliteit. Waar voorheen (< 2007) nauwelijks vragen over de normdocumenten werden gesteld, is dit veranderd nu het Besluit bodemkwaliteit regelt dat je conform het normdocument moet handelen en erkend moet zijn voor bepaalde werkzaamheden. Er worden steeds meer vragen gesteld over de (interpretatie van) de inhoud van Beoordelingsrichtlijnen en protocollen. Enerzijds betekent dit dat iedereen conform de normdocumenten tracht te werken. Anderzijds is het signaal dat veel protocollen de nodige interpretatieruimte bieden en/of te strikt op details gehanteerd worden door overheid en/of markt.

4. **Ingetrokken en geschorste erkenningen**

Naar aanleiding van de ingetrokken erkenning van de bedrijven Bodemstaete (februari) en Elementair Putten (november) zijn vragen binnengekomen (vooral van gemeenten en provincies) over de consequenties voor reeds uitgevoerde onderzoeken (bijv. bij afgifte bouwvergunning). Doordat het onderzoek door de VROM IOD over Bodemstaete enige tijd in beslag nam, duurde het even voordat concrete informatie over de omvang en gevolgen van de fraude op de website van Bodem+ beschikbaar kwam. In augustus is een formulier beschikbaar gesteld voor eventuele gedupeerden. Daarnaast is het stappenplan van Platform Bodembeheer Brabant nav de Bodemstaete affaire beschikbaar gesteld als praktijkvoorbeeld op de website van Bodem+. Tot slot komt steeds vaker de vraag naar een overzicht van alle ingetrokken erkenningen (naast een lijst met alle geldige erkenningen). Bodem+ zal een dergelijke lijst niet beschikbaar stellen en een ieder stimuleren om steeds de actuele lijsten op de website van Bodem+ te bekijken.

5. **Functiescheiding**

In de praktijk is er scepsis over de beperkte eisen aan functiescheiding die er vanuit de regelgeving worden opgelegd. Nu is voor werkzaamheden als veldwerk, partijkeuringen en milieukundige begeleiding, onderdeel verificatie, interne functiescheiding voldoende, terwijl vele voorstander zijn van externe functiescheiding. Ook wordt als gemis ervaren dat vanuit de

regelgeving geen functiescheiding wordt opgelegd tussen werkzaamheden uitvoeren bodemsanering en milieukundige verificatie.

6. **Toepassingsgebied kwalibo**

De meeste werkzaamheden in de bodemketen vallen inmiddels onder de erkenningplicht en vragen of opmerkingen over de reikwijdte van kwalibo (uitgezonderd uitvoeren en begeleiden van bodemsanering) nemen af. Uit enkele helpdeskvragen bleek dat het droog zeven van asbesthoudende grond per abuis nog buiten de erkenningplicht viel. Dit wordt hersteld middels aanpassing van protocol 7510 in 2010.

Uit het bovenstaande blijkt dat bodemprofessionals steeds meer bekend zijn/raken met de kwaliboverplichtingen en de regels op de juiste manier tracht na te leven. Een uitzondering betreft het samenvoegen van partijen grond/baggerspecie. Een punt van aandacht is dat een toenemend aantal vragen gesteld wordt over de inhoud en interpretatie van normdocumenten. Dit wijst erop dat (de controle van) het naleefgedrag van de normdocumenten goed is, maar op een aantal punten onduidelijkheid heerst en/of te strikt op details gehanteerd wordt door de overheid en/of markt. Bij het intrekken en schorsen van erkenningen is van belang te communiceren over de gevolgen en consequenties voor eventuele gedupeerden.

2.1.7. Toezichtloket bodem

Opzet en doel Toezichtloket

Het Toezichtloket Bodemsignalen, waar mogelijke overtredingen en misstanden op bodemgebied kunnen worden ingediend, is in het eerste volle jaar succesvol gebleken. Het loket is in beheer bij de VROM-Inspectie en de Inspectie Verkeer en Waterstaat. De inspecties willen onder andere via het Toezichtloket bereiken dat het naleefgedrag verbetert. Hiervoor moet onder meer de „pakkans” worden verhoogd. In de dagelijkse praktijk blijkt dat de pakkans in de branche nog als (zeer) laag wordt ervaren. De directeur van een gerenommeerd bedrijf gaf dit ook toe nadat een dwangsom was aangezegd. Momenteel is kennelijk nog voldoende ruimte voor calculerend gedrag. De lokale bevoegd gezagen en de inspecties kunnen elkaar hier versterken als meer gebruik gemaakt wordt van het toezichtloket. De lokale bevoegd gezagen houden toezicht en handhaven in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. De inspecties zullen zich vooral richten op de erkenningen van de bodemintermediairs en de structurele overtreders. Via het toezichtloket komen bodemintermediairs die op verschillende plaatsen overtredingen plegen in beeld.

Werkwijze Toezichtloket

Eind 2008 is er een enquête door de inspecties uitgevoerd onder de indieners van signalen om de afhandeling van de signalen te verbeteren. Begin 2009 zijn de resultaten van de enquête beschikbaar gekomen en is gedurende het tweede jaar van het loket de werkprocedure verder verfijnd. Uit de enquête is met name naar voren gekomen dat er bij de indieners (veel) waarde wordt gehecht aan terugkoppeling tijdens en over de afhandeling van het signaal.

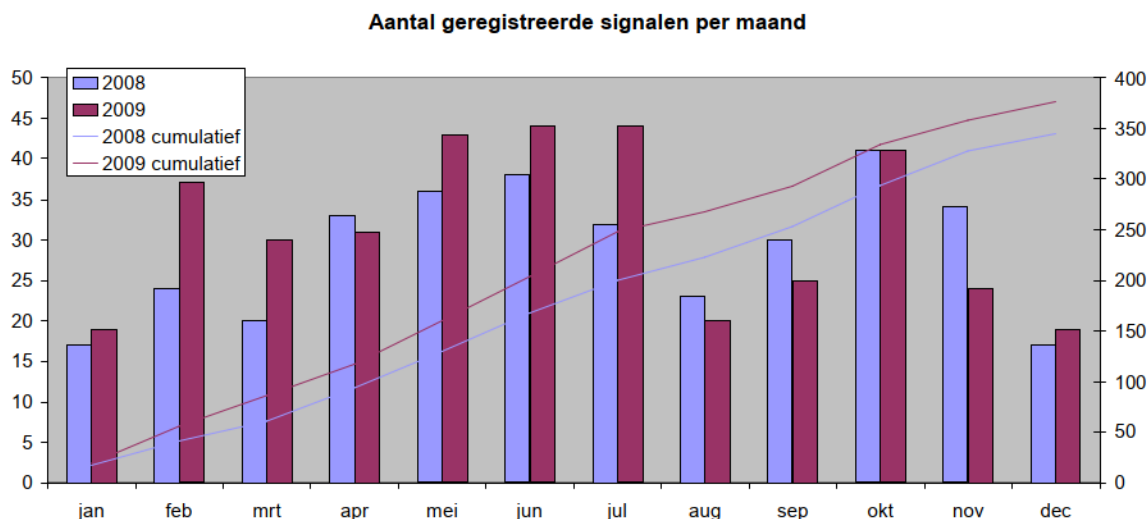
De interne procedure voor het afhandelen van signalen is door de inspecties aangepast en doorgevoerd zodat meer aan de wensen wordt voldaan van de signaleerder. De wijzigingen zijn in de loop van 2009 doorgevoerd. Door de veranderde procedure wordt het mogelijk om door middel van (kwartaal) rapportages te communiceren over de binnengekomen signalen. In 2010 zullen de inspecties hier mee beginnen.

In grote lijnen wordt als volgt gewerkt. Als er een signaal bij het Toezichtloket Bodem binnenkomt wordt eerst nagegaan wat er aan de hand is. Hierover wordt standaard met de indiener van het signaal gecommuniceerd. Gekeken wordt naar de ernst van de overtreding en er wordt nagegaan of er sprake is van recidive. Deze ‘intake’ van een signaal leidt óf tot nader onderzoek óf tot de beslissing om het signaal ten behoeve van analyse op te slaan. Hiermee wordt het mogelijk om recidive te herkennen.

Een signaal kan ook worden doorgeleid naar een Certificerende Instelling of er kan bijvoorbeeld aan het decentrale bevoegd gezag, worden gevraagd om –onderdelen van- het signaal op te pakken. Wanneer er sprake is van zeer ernstige structurele overtredingen wordt een signaal doorgeleid naar een interventieteam (toezicht) en/of naar opsporingsinstanties.

Aantallen signalen

In de volgende figuur is het aantal ontvangen meldingen in 2008 en 2009 per maand weergegeven.

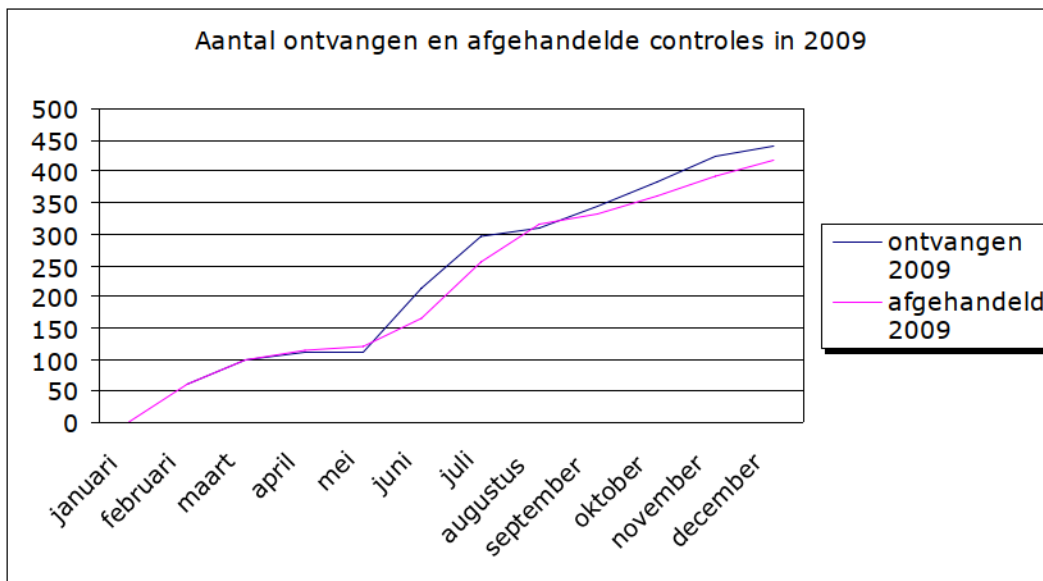
In 2009 zijn 377 meldingen ontvangen. Vergeleken met 2008 zijn dat er 32 meer. Het grootste deel van de meldingen (94%) komt binnen via het e-formulier van het Toezichtloket. In 2009 zijn handhavers op regiodagen, gehouden tussen april en juni, opgeroepen om meldingen te doen bij het Toezichtloket. Uit de grafiek blijkt dat er in mei, juni en juli duidelijk meer meldingen zijn ingediend dan in 2008, maar dat geldt ook voor februari en maart. De trend over het jaar is ongeveer hetzelfde.

Er kan geen relatie worden gelegd tussen het aantal meldingen en de naleving van de bodemregels, omdat niet alle overtredingen worden gemeld. Decentrale overheden handelen ook veel overtredingen zelf af, en er zijn nog diverse overheden die in twee jaar tijd nog geen meldingen hebben gedaan.

In het figuur hieronder is het aantal controles naar aanleiding van bodemsignalen weergegeven. Uit een signaal kunnen controles bij verschillende bedrijven voortvloeien. Vandaar dat het aantal controles (418) hoger is dan het aantal signalen (377).

In 2009 is het aardig gelukt om de hoeveelheid ontvangen signalen gelijk op te laten lopen met het aantal afgehandelde signalen. Dit is mogelijk geworden door scherper te prioriteren naar signalen die alleen worden geregistreerd tbv analyse en signalen die verder inhoudelijk worden behandeld. De verhouding tussen alleen geregistreerde en ook onderzochte signalen is ongeveer eenderde / tweederde.

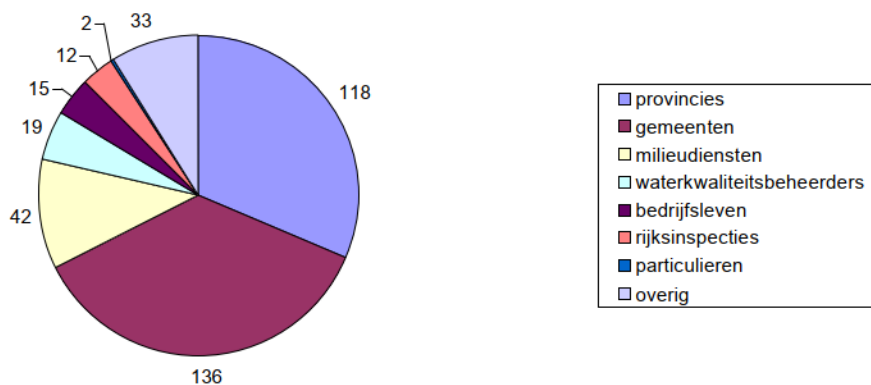
Er is nog steeds sprake van een achterstand bij de afhandeling van signalen. Er zijn in 2009 aanvullende maatregelen genomen zoals inhuur van capaciteit. Dit neemt niet weg dat ook in 2010 scherp zal moeten worden geprioriteerd. Richting de indieners van signalen zal hier helder over worden gecommuniceerd.

Wie dienen signalen in?

In de volgende figuur is aangegeven welke partijen in 2009 meldingen bij het Toezichtloket hebben gedaan.

Wie dienden signalen in in 2009?

De meeste meldingen komen van andere overheden en enkele komen van bedrijven en particulieren. In 2009 zijn er behoorlijk meer meldingen van gemeenten gekomen dan in 2008, een teken dat de Regiodagen succesvol zijn geweest. De provincies en waterkwaliteitsbeheerders hebben echter minder meldingen gedaan. Van de overheden hebben 11 van de 12 provincies, 8 van de 26 waterkwaliteitsbeheerders en 45 van de circa 430 gemeenten één of meer meldingen gedaan. Daarnaast heeft aantal gemeenten via een milieudienst een melding gedaan.

Provincies doen relatief de meeste meldingen. Dit valt vooral te verklaren door de rol van provincies bij saneringen (Wbb-bevoegd gezag). Gemeenten, al dan niet via milieudiensten, zijn ook een belangrijke bron voor signalen. De grotere gemeenten zijn ook Wbb-bevoegd gezag en alle gemeenten zijn bevoegd gezag voor het toepassen van bouwstoffen, grond en bagger op de bodem.

Inhoud signalen

In de meldingen die via e-formulieren binnen komen is vaak niet ingevuld of, en zo ja, welke specifieke overtreding van het Bbk men wil melden (55%). Waar dat wel is ingevuld, gaat het in 40% van de gevallen om het uitvoeren van werkzaamheden zonder erkenning, in 32% om het afwijken van een normdocument en in 28% om overige overtredingen van het Bbk. In 2010 zal ten behoeve van de terugkoppeling aan de melders, elk kwartaal een trend worden geschetst van de soort overtredingen die bij het loket binnen komen.

Circa 10% van de meldingen gaat over de ‘natte’ bodem. De VROM-Inspectie handelt de meldingen over de droge bodem af, de Inspectie Verkeer en Waterstaat die over de natte bodem.

Markante handhavingzaken

In ruim 10% van het aantal ontvangen signalen is een sanctietraject ingezet. Dit is een lichte stijging t.o.v. 2008. Sanctietrajecten kunnen verschillen van een waarschuwing tot een aanzegging van een dwangsom. Hiernaast is twee keer een Kwalibo-erkenning ingetrokken en is eenmaal een schorsing opgelegd.

In 2009 zijn een aantal markante handhavingzaken afgerond.

- Twee maal is de Kwalibo-erkenning van een bedrijf ingetrokken, nadat de VROM-IOD had geconstateerd dat er fraude was gepleegd door middel van het vervalsen van analysestaten. Het betreft de firma's Bodemstaete en Elementair Putten. Inmiddels is in een strafzaak tegen de eigenaar van Bodemstaete een veroordeling uitgesproken van een gevangenisstraf van 15 maanden, waarvan 6 voorwaardelijk. Bij de CI's van de bedrijven waarvan de erkenning is ingetrokken is een onderzoek uitgevoerd naar de werkwijze van de CI bij het betrokken bedrijf. T.a.v. Bodemstaete wordt hierop in de volgende paragraaf teruggekomen. De onderzoeksresultaten t.a.v. de CI van Elementair komen in 2010 beschikbaar.
- Een veldwerker van een bedrijf in het zuiden van het land is voor een jaar geschorst, nadat was vastgesteld dat door hem monstername structureel in strijd met de BRL plaatsvond.
- Na constatering dat een veldwerker grove fouten bij monstername heeft gemaakt, is op initiatief van het bedrijf waarvoor hij werkt, het certificaat van de persoon ingetrokken voor de periode van zes maanden. De medewerker heeft bij het bedrijf ander werk aangeboden gekregen. Hierdoor voorkomt het bedrijf een schorsing.
- De eigenaar van een grondverzetbedrijf in de provincie Flevoland heeft ander emplooi gezocht nadat hij is veroordeeld voor illegaal verwerken en opslaan van vervuilde grond. Bijbehorende bodemrapporten waren vervalst.
- Er is een dwangsom opgelegd aan een bedrijf in Limburg dat ernstig verontreinigde grond afkomstig uit een bodemsanering in een zandgroeve heeft ‘gedumpt’. De directeur is onlangs voor strafrechtelijk verhoor aangehouden.
- In drie gevallen is een aangezegde sanctie omgezet in een lichtere definitieve sanctie, nadat het desbetreffende bedrijf had aangetoond dat inmiddels voldoende maatregelen waren getroffen om de kwaliteit te verbeteren. Zo zijn bijvoorbeeld de aangezegde schorsingen van de Kwalibo-erkenningen van een bodemadviesbureau in Zuid-Holland en een aannemer omgezet in een dwangsom. Een aangezegde dwangsom van een aannemer is omgezet in een waarschuwing; na constatering van het op grote schaal opmengen van bouwstoffen met teerhoudend asfaltgranulaat zijn de interne kwaliteitsprocedures van het bedrijf grondig aangepast

2.1.8. Rapport “Lessen uit de zaak van een frauderend bodemadviesbureau”

Naar aanleiding van de fraudezaak Bodemstaete is onderzocht hoe vaak dit type fraude met bodemanalyserapporten voorkomt, welke andere frauderisicofactoren er zijn in de bodembranche en wat de rol van de certificerende instelling geweest is bij het bedrijf Bodemstaete.

Tevens hebben alle 350 gedupeerde gemeenten een cd-rom ontvangen met in totaal ca. 3000 files over de fraudegevallen van Bodemstaete, zodat deze gemeenten kunnen nagaan of aanvullende maatregelen nodig zijn om milieurisico's te beperken.

In het onderzoek naar het gebruik van vervalste analyseresultaten in bodemonderzoeksrapporten hebben VI en IVW in totaal 506 rapporten van 138 adviesbureaus onderzocht. De analyseresultaten in deze rapporten zijn vergeleken met de gegevens van de laboratoria. In dit onderzoek zijn geen vervalste analyseresultaten aangetroffen.

In het onderzoek naar de werkwijze van de certificerende instelling van Bodemstaete BV hebben de VI en IVW vastgesteld dat de auditrapporten er goed en volledig uitzien. Wel werden audittermijnen overschreden en vonden veldaudits niet onaangekondigd plaats.

Het onderzoek naar fraudemomenten in de bodemketen is uitgevoerd door 18 actoren die een brede afspiegeling van het bodemwerkveld vormen te interviewen. Uit de interviews blijkt, dat de geïnterviewden van mening zijn, dat de bodemketen erg gevoelig is voor frauduleus handelen en dat fraude ook binnen diverse schakels plaats vindt. Als zeer risicovolle schakels in de keten worden met name het bodemveldwerk, het grondtransport en de opslag en verwerking van grond geclassificeerd. Binnen die schakels ziet men onvolledig bemonsteren of keuren van partijen en het mengen van diverse categorieën grond of bouwstoffen als belangrijke frauduleuze handelingen. Ook het slecht uitvoeren van bodemsaneringen, het verkeerd toepassen van grond en bouwstoffen en het inadequaat reinigen van grond worden als zodanig benoemd.

De verwachting is, dat de recessie grote invloed zal hebben op kwaliteit en prijsvorming en dat veel bedrijven de grenzen van het toelaatbare zullen opzoeken en een deel van die bedrijven deze grens zal overschrijden.

De geïnterviewden doen suggesties aan de toezichthoudende instanties om fraude tegen te gaan zijn:

- stel frequenter administratief onderzoek in;
- voer vaker een toezichtbezoek ter plaatse uit;
- houd verscherpt toezicht op bedrijven die ver onder de marktprijs werken.

Geïnterviewden bevelen aan om meer interventieteams op te richten om fraude te bestrijden.

Ook bevelen ze aan om toegepaste milieusoftware te benutten om fraude tegen te gaan.

Een deel van het bodembedrijfsleven nam naar aanleiding van de fraudezaak stappen om de kansen op fraude te reduceren. Een aantal laboratoria maakte het voor opdrachtgevers en overheden mogelijk om direct toegang te krijgen tot de analyseresultaten zodat ze zelf kunnen verifiëren of de analyseresultaten die in bodemrapporten zijn opgenomen ook echt afkomstig zijn van het laboratorium. Milieuadviesbureaus ontwikkelen daarnaast software die de bodemsector transparanter maakt en kan bijdragen om fraude tegen te gaan. Zoals: software om het bodemveldwerk in tijd en ruimte te volgen en een digitale toetsingsmodule waarmee onderzoeksresultaten kunnen worden getoetst aan bodemnormen.

De Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) ontwikkelde een richtlijn die CI's verplicht om gedurende één jaar bij audits van gecertificeerde bodemintermediairs praktijktoetsen uit te voeren om na te gaan of in bodemrapporten opgenomen analyseresultaten ook overeenkomen met de door het laboratorium verstrekte gegevens en om na te gaan of geregistreerde monsternemers, veldwerkers of milieukundig begeleiders die in de rapportages zijn vermeld, inderdaad op de betreffende dag op de locatie aan het werk zijn geweest.

In het rapport worden de volgende conclusies getrokken

- Het gebruik van vervalste bodemonderzoeksrapporten door bodemadviesbureaus komt hoogstens incidenteel voor, maar is niet beperkt gebleven tot Bodemstaete BV alleen.
- De Certificerende Instelling van het bedrijf Bodemstaete BV heeft haar rol voldoende uitgevoerd. Er zijn wel kanttekeningen te plaatsen bij de uitvoering; de volgende onderdelen

zijn onvoldoende uitgevoerd en behoeven verbetering. Veldaudits worden kort tevoren aangekondigd, waardoor niet meer gesproken kan worden van een onaangekondigde veldaudit. Veldaudits werden niet binnen de voorgeschreven tijd uitgevoerd. Het initiële certificatieonderzoek werd niet binnen de voorgeschreven termijn van 3 maanden afgerond. De dossieropbouw bij de CI kan worden verbeterd.

- De insteek van het private toezicht via certificering en het publieke toezicht door toezichthouders van de overheid, is verschillend en vult elkaar aan in het toezichtdomein. Het private toezicht is er op gericht om kwaliteitsverbetering in de sector te realiseren. Gerichte audits die dieper inzoomen op de uitvoeringspraktijk kunnen bepaalde vormen van fraude wel aan het licht brengen. De huidige Beoordelingsrichtlijnen voorzien hier nog onvoldoende in. Voor het publieke toezicht blijft een belangrijke rol weggelegd voor het gericht opsporen van fraude door bodemintermediairs.
- De informatie waarover Certificerende instellingen, Raad voor Accreditatie (RvA) en Inspecties beschikken wordt tot nu toe onvoldoende uitgewisseld.
- De belangrijkste fraudemomenten die in dit onderzoek zijn geïdentificeerd (het onvolledig bemonsteren of keuren van partijen; het mengen van diverse categorieën grond of bouwstoffen; slecht saneren; het verkeerd toepassen van grond en bouwstoffen; het inadequaat reinigen van grond) komen overeen met die in andere studies.
- Het verkrijgen van strafrechtelijke informatie voor bestuurlijke doeleinden was in de zaak Bodemstaete BV een knelpunt, waardoor het lang heeft geduurd voor gedupeerden konden worden geïnformeerd.
- Het bodembedrijfsleven en SIKB hebben goede initiatieven genomen om de kans op fraude te verkleinen.
- Inzet van software kan bijdragen aan vergroting van de transparantie binnen de bodemsector en daarmee aan het tegengaan van fraude.

In het rapport zijn de volgende aanbevelingen opgenomen.

Aan de VROM-Inspectie en de Inspectie Verkeer en Waterstaat

- Richt de inzet van de Inspecties binnen het werkveld bodem op de belangrijkste fraudemomenten in de bodemketen.
- Continueer het publieke toezicht en zorg voor interventieteams voor de opsporing van fraudegevallen in alle provincies.
- Organiseer structurele samenwerking en informatie-uitwisseling met de CI's, RvA en SIKB.
- Versterk de onderlinge samenwerking van de verschillende toezichthoudende instanties.

Aan de Certificerende Instellingen

- Voer bij audits aanvullende controles uit die dieper inzoomen op de uitvoeringspraktijk, analoog aan de controles zoals geïntroduceerd in de Richtlijn aanvullende controles bodembeheer.
- Organiseer structurele samenwerking en informatie-uitwisseling met de VI en de IVW.

Aan het bodembedrijfsleven en SIKB

- Zet de ontwikkeling om software te benutten om de transparantie binnen de bodemsector te vergroten, met kracht door. Veranker de toepassing van software waar dat mogelijk is in de relevante documenten (BRL's, accreditatieschema's en inspectieschema's).

Aan de bijzondere opsporingsdiensten, de Inspecties en het Functioneel Parket

- Zorg ervoor dat informatieverzekering uit strafrechtelijk onderzoek ten behoeve van bestuurlijke doeleinden wordt vergemakkelijkt. Tref voorzieningen om daadwerkelijk tot uitwisseling te komen.

Aan de onderzochte Certificerende Instelling

- Stuur strakker op de termijnen zoals die zijn vastgelegd in de BRL's.

2.1.9. Tastbare effecten optreden Rijksinspecties

VROM-Inspectie en Inspectie Verkeer en Waterstaat hebben hun rol als publieke handhaver in het bodemstelsel in 2009 verder ingevuld. De nadruk lag hierbij op streng doch rechtvaardig handhaven van overtredingen. Naast de primair handhavende taak hebben de Rijksinspecties ook geïnvesteerd in de verbetering van het functioneren van het stelsel. Zowel de Rijksinspecties als de bodembranche hebben er groot belang bij, dat de kwaliteit van bodemwerkzaamheden dusdanig is, dat decentrale overheden betrouwbare gegevens krijgen om tot besluitvorming te komen rond bodemsaneringen of bouwaanvragen. In 2009 hebben de Rijksinspecties een aanzet gegeven om de wisselwerking tussen deze publieke en private belangen verder te verbeteren.

Hieronder zijn een aantal effecten beschreven die zijn gerealiseerd en waarvan wordt verwacht dat zij het naleefgedrag en de werking van het bodemstelsel verbeteren.

Verbeteren werking stelsel bodembeheer

- De Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) ontwikkelde in opdracht van het Centrale College van Deskundigen (CCvD; het 'college' dat richtlijnen voor bodemwerkzaamheden vaststelt) een richtlijn die CI's verplicht om gedurende één jaar bij audits van gecertificeerde bodemintermediairs praktijktoetsen uit te voeren om na te gaan of in bodemrapporten opgenomen analyseresultaten ook overeenkomen met de door het laboratorium verstrekte gegevens en om na te gaan of geregistreerde monsternemers, veldwerkers of milieukundig begeleiders die in de rapportages zijn vermeld, inderdaad op de betreffende dag op de locatie aan het werk zijn geweest.
- Certificerende instellingen (CI's) zijn bereid diepgaandere controles ('reality-checks') te houden bij hun audits in de bodembranche. Er zijn signalen uit de branche dat CI's hun audits al verscherpt hebben ten opzichte van 2008. Met name de aanzegging van het voornemen tot schorsing van de Kwalibo-erkenning van een middelgroot adviesbureau was hiervoor de aanleiding.
- Het CCvD heeft het SIKB-bureau opdracht gegeven om te bezien of het gewenst is de Richtlijn aanvullende controles bodembeheer uit te breiden en zo ja met welke onderwerpen.
- Voortvloeiend uit de rapportage van de VROM-Inspectie "Lessen uit de zaak van een frauderend bodemadviesbureau" is een lijst opgesteld met 22 ernstige overtredingen op bodemgebied. De VROM-Inspectie heeft het CCvD voorgesteld uit deze lijst vier onderwerpen te selecteren om op te nemen in de Richtlijn aanvullende controles bodembeheer. Op basis van deze richtlijn kunnen CI's verdergaande audits uitvoeren.
- Een aantal laboratoria stellen via internet hun data ter beschikking aan de opdrachtgevers, zodat makkelijk nagegaan kan worden of bodemintermediairs data hebben vervalst.
- Het ketentoezicht bodem staat zowel landelijk als decentraal in de belangstelling. Regiodagen voor bodemhandhavers trokken in 2009 562 deelnemers.

Verbeteren naleefgedrag

- Zowel in de landelijke pers als in vakbladen is aandacht besteed aan bodemfraude. Voor het bestuur van de branchevereniging van bodemadviseurs VKB waren deze artikelen aanleiding om de VROM-Inspectie te benaderen om een rondetafel-gesprek te organiseren tussen publieke en private vertegenwoordigers uit de bodemwereld over het thema 'beperking bodemfraude / verbetering integriteit bodembranche'.

- Uit contacten met leden van de VKB is gebleken dat zij de VI-lijst met 22 ernstige overtredingen gebruiken om hun eigen kwaliteitssysteem door te lichten om te checken of afdoende is geborgd dat dergelijke overtredingen niet worden begaan.
- Individuele bedrijven passen hun werkwijze en kwaliteitsprocessen aan, nadat in de uitvoeringspraktijk door de VI gebreken zijn geconstateerd.
- De voorzitter van de normcommissie Bodemkwaliteit van het Nederlands Normalisatie-instituut en het CCvD Bodembeheer betreft de VROM-Inspectie bij het oplossen van door hem gesignaleerde knelpunten bij de naleving van normdocumenten. Concreet ging het om de constatering dat de monsterneming van bodem voor analyse op vluchtige stoffen, in de meeste gevallen, niet volgens de geldende richtlijnen plaatsvindt. Meer specifiek is er op gewezen dat in ca. 85 % van de gevallen geen gebruik wordt gemaakt van de in normdocumenten voorgeschreven steekbusmethode.
- Sommige milieuviesbureaus ontwikkelen software die de bodemsector transparanter maakt en kan bijdragen om fraude tegen te gaan. Zoals: software om het bodemveldwerk in tijd en ruimte te volgen en een digitale toetsingsmodule waarmee onderzoeksresultaten kunnen worden getoetst aan bodemnormen.

De verwachting is dat met het begin 2010 uitgekomen VI-rapport “Lessen uit de zaak van een frauderend bodemadviesbureau” deze effecten verder kunnen worden versterkt

2.1.10. Interventiestrategie bodem en grondstromen (interventieteams)

In 2008 is de LOM-pilot Interventieteams ketenhandhaving bodem geëvalueerd (zie hiervoor de Monitoringrapportage over 2008). Op basis van deze evaluatie is het werken met interventieteams in 2009 verder doorgezet. Doel van de LOM-prioriteit Ketenhandhaving Bodem en grondstromen is als volgt.

- Het bevorderen van de naleving van Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) door het aanpakken van misstanden en structurele overtreders.
- Het op basis van analyses en informatiepositie in beeld brengen van risico's, naleeftekorten en zwakke spelers in ketens en op basis daarvan het beter richten van toezicht.

De beoogde resultaten zijn:

- zware overtredingen beëindigen,
- structurele overtreders van de markt halen,
- de door ondernemers beleefde pakkans en dus het afschrik-effect verhogen,
- dat door regionale samenwerking de ketenhandhaving bodem structureel ter hand genomen wordt,
- certificerende instellingen hun rol nog actiever oppakken,
- het stelsel rond bodemtoezicht en handhaving goed functioneert.

In 2009 zijn de volgende successen gerealiseerd:

- Interventieteams bodem' maken steeds meer onderdeel uit van de provinciale samenwerkingsstructuren. Inmiddels zijn in Limburg en Brabant interventieteams op structurele basis actief. In een casus werken deze teams al samen. In vier provincies werkt men aan hun eerste grote onderzoek. In twee provincies zijn eerste onderzoeken afgesloten en oriënteert men zich (voorzichtig) op vervolgstappen die kunnen worden gezet. In twee provincies is men bezig om interventieteams op te zetten.
- Aangetoond is dat er een 'ruime werkvoorraad' voor interventieteams bodem is.
- Inmiddels zijn zeven zaken afgerond. 21 bedrijven zijn bij de lopende Interventieteams 'in beeld'. Deze 21 zijn als volgt verdeeld; bij 4 bedrijven loopt een diepgaand onderzoek, bij 6 bedrijven vindt een vooronderzoek naar de ernst en urgentie van de overtreding plaats. 11 andere bedrijven zijn 'geparkeerd' als werkvoorraad.

- De teams in Limburg en Brabant genereren op basis van hun netwerk zelf handhavingszaken. Dit gebeurt vrij spontaan. In provincies waar later gestart is geldt nog dat ‘de tering voor de nering komt’; er moet nog worden geïnvesteerd in het genereren van nieuwe zaken.
- Spraakmakende zaken uit onderzoeken van Interventieteams leiden tot meer aandacht in de branche voor zelfregulering. Belangrijk effect is dat brancheverenigingen intern het thema fraudebestrijding agenderen.
- De samenwerking op bodemgebied heeft een impuls gekregen
- Er is een begin gemaakt met de overdracht van kennis en kunde tussen interventieteams
- Gestimuleerd wordt dat teamleden bij elkaar over de heg kijken en dat teamleden met grote ervaring technische en onderzoekstactische coaching bieden. Dit moet nog verder van de grond komen.

Knelpunten:

- Interventieteams moeten voor hun capaciteit concurreren met andere taken. Als gevolg hiervan verloopt het oprichten van teams en het opstarten van nieuw onderzoek vaak onnodig stroperig.
- Het aanwijzen van zaken die prioriteit moeten hebben gebeurt te versnipperd. In elke provincie worden eigen prioriteiten gesteld. Wanneer het aantal interventieteams verder groeit en er meer zaken worden aangedragen dan zal meer behoefte ontstaan aan afstemming. Niet alleen tussen besturen onderling, ook tussen toezicht en opsporing.
- Succes van interventieteams is nog te afhankelijk van de enthousiaste inzet van individuele medewerkers. Het commitment bij management en bestuur kan nog worden vergroot

Nog verder in te vullen randvoorwaarden:

- Bij de gedachtevorming rond de ontwikkeling van Regionale uitvoeringsdiensten zal de rol van de interventieteams moeten worden meegewogen
- Er zal meer moeten worden geïnvesteerd in de onderlinge overdracht van kennis en kunde tussen de verschillende interventieteams in het bijzonder en bodemhandhavers in het algemeen.
- Behoeft bestaat aan een verdieping van het commitment voor ketenhandhaving bodem op bestuurlijk niveau. De vrijblijvendheid dient te worden beperkt.

2.1.11. Interventiestrategieën TAG en AVI-bodemas

AVI-Bodemas

Een aantal maal zijn vertegenwoordigers vanuit de branche en overheden bij elkaar geweest om actuele informatie over de toepassing van AVI-Bodemassen uit te wisselen. Hiermee is een impuls gegeven om aan de adequate toepassing. Deze bijeenkomsten waren niet structureel van aard.

Interventiestrategie TAG

Het onderwerp TAG (teerhoudend asfalt granulaat) bleef ook in 2009 veel aandacht vragen. Op initiatief van de VROM Inspectie is in de herziene Beoordelingsrichtlijn Asfalt (BRL 9320) uiteindelijk een hoofdstuk opgenomen waarin de acceptatie van asfaltgranulaat is vastgelegd. Dit is een belangrijke stap voor het verder lekdicht maken van de asfaltketen.

Helaas hebben de meeste wegbeheerders de in 2008 ontwikkelde Code Milieu Verantwoord Wegbeheer (MVW) nog niet ondertekend. In 2010 wordt daaraan opnieuw publiciteit gegeven. Dit is ook toegezegd in antwoord op Kamervragen. Het ondertekenen van de code MVW is samen met de afspraken voor Duurzaam Inkoop door de overheid en aanvullende privaatechtelijke afspraken tussen wegbeheerders en de TAG-verwerkers een belangrijk instrument om het teerhoudende materiaal goed te scheiden en de grootschalige export daarvan te voorkomen. Deze export is medio 2009 op gang

gekomen en is in strijd met het beleid en de minimum verwerkingsstandaard uit het Landelijk Afvalbeheerplan. Door een (onbedoeld) verschil in de normering kan hier in de meeste gevallen op basis van de Europese exportregels echter niet tegen worden opgetreden. Het tv-programma Netwerk heeft hieraan in december aandacht besteed. De VROM-Inspectie heeft aan de betreffende landen wel verificatieverzoeken gezonden, waarin wordt verzocht na te gaan geven of het materiaal wordt overgebracht naar een vergunde verwerker en of de toepassing voldoet aan de lokale eisen. Tevens heeft in Nederland monsternamen plaatsgevonden.

TAG en het teevrije AG zijn twee kanten van dezelfde medaille. In ons eigen land blijkt de productie en toepassing van teevrij asfaltgranulaat als bouwstof niet altijd op de juiste wijze plaats te vinden. Naar aanleiding van bij het toezichtloket ingediende bodesignalen heeft de VROM-Inspectie onderzoek gedaan bij enkele landelijk werkende aannemers en daarbij is handhavend opgetreden. Dit was voor de betrokken aannemers én de wegbeheerder aanleiding om de interne procedures aan te scherpen en daaraan binnen de organisatie ruim aandacht te schenken.

Het onderzoek naar een snelle, betrouwbare én betaalbare onderzoeksmethode voor PAK's is vertraagd door de financiële crisis omdat de beoogde (Amerikaanse) onderzoekspartner zich terug trok. Inmiddels zijn afspraken gemaakt met enkele Nederlandse onderzoeksinstituten en is een subsidieaanvraag in behandeling.

2.1.12. Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit

De VROM-Inspectie heeft eind 2008 het “Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit” voor gemeenten opgesteld. Het Adequaat niveau is een beknopte beschrijving van gemeentelijke taken in het kader van het Besluit bodemkwaliteit en een prima handvat voor gemeenten (maar ook bruikbaar voor andere organisaties) om te toetsen in hoeverre het Besluit voldoende is ingevoerd in hun organisatie. In hoofdlijnen komt het Adequaat niveau neer op een drietal aspecten:

- Het Besluit bodemkwaliteit is verankerd in de organisatie. Dat wil zeggen dat er beleid, capaciteit en middelen alsmede werkinstructies zijn met betrekking tot de rol van de gemeente op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving;
- Kwalibo is tot in de haarvaten van de organisatie doorgedrongen, zowel bij de beoordeling van meldingen als bij toezicht en handhaving, maar ook wanneer de gemeente optreedt als opdrachtgever of uitvoerder bij werkzaamheden die vallen onder kwalibo;
- De gemeente heeft als bodembeheerder zicht op alle (zowel meldingsplichtige als niet-meldingsplichtige en ook de illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en baggerspecie binnen haar beheergebied.

Het Adequaat niveau is door het implementatieteam aangeboden aan alle decentrale overheden en het Adequaat niveau is toegevoegd aan het kennisplein. Zoals in paragraaf 2.2.7 is aangegeven, wordt het Adequaat niveau ook onder de aandacht gebracht in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB).

In het kader van het actieplan verbetering bodemhandhaving zijn zowel de HUM, het tekort aan toezicht en handhaving en tengevolge daarvan het inadequate niveau Bbk via de aanbiedingsbrief bij de HUM-Bbk onder de aandacht gebracht bij alle colleges van B&W en de dagelijks besturen van de waterkwaliteitsbeheerders.

Op grond van het Adequaat niveau is in de HUM Besluit bodemkwaliteit een meer uitgebreide beschrijving opgenomen voor bevoegde gezagen (zowel nat als droog).

2.2. Bevindingen op decentraal niveau

2.2.1. Kennis regelgeving en instrumentarium

In december 2009 is exact dezelfde enquête uitgezet als in december 2008. Het betreft een enquête⁴ die is uitgezet onder gemeenten, waterschappen en regionale diensten van Rijkswaterstaat. In deze enquête zijn vragen gesteld die betrekking hebben op de onderwerpen die behandeld worden in paragraaf 2.1 t/m 2.5. De enquête inclusief alle resultaten is als bijlage 1 aan deze rapportage toegevoegd. In de paragrafen 2.1 t/m 2.5 treft u de hoofdlijnen aan die volgen uit de enquête.

De respons op de enquête is 51 %, zie onderstaande tabel. Door de hoge respons kunnen we er van uit gaan dat we een representatief beeld over Nederland hebben. Regionaal is de respons per provincie ook steeds boven de %, .

Tabel 8 Respons enquête per type organisatie

Type organisatie	Respons (reacties/totale groep)
Regionale diensten Rijkswaterstaat	100 % (10/10)
Waterschappen	65 % (17/26)
Gemeenten > 100.000 inwoners	68 % (17/25)
Gemeenten 50.000 – 100.000 inwoners	56 % (23/41)
Gemeenten 20.000 – 50.000 inwoners	52 % (98/190)
Gemeenten < 20.000 inwoners	43 % (80/185)
Totaal	51 % (245/477)

Bij het beoordelen van de enquêteresultaten dienen een aantal aspecten in beschouwing te worden genomen:

- Het is waarschijnlijk dat de enquête een licht positief beeld geeft omdat partijen die minder ver met de implementatie van het Besluit zijn, wellicht ook minder geneigd zijn om de enquête in te vullen;
- De enquête is ingevuld door personen werkzaam bij de decentrale overheden. Hun antwoorden zijn niet gecontroleerd op correctheid;
- Gekozen is voor een enquête in de vorm van veel multiplechoice vragen. Hierdoor is het voor vragenstellers niet mogelijk om nuances te leggen in hun antwoord;
- Sommige onderwerpen hebben zich in de praktijk nog niet voorgedaan bij de respondenten, waardoor hun antwoord eerder iets zegt over 'wat men verwacht te doen' dan 'wat men daadwerkelijk doet'

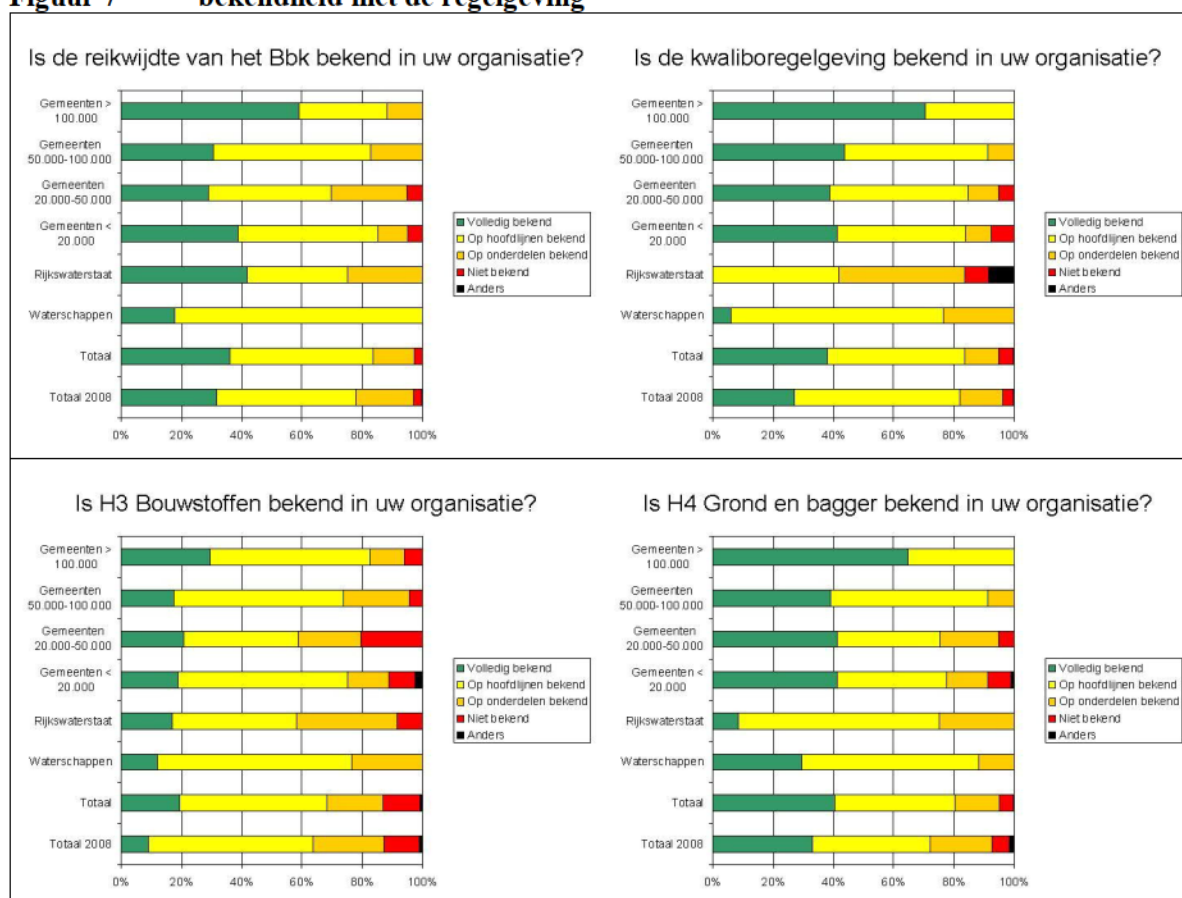
Ten aanzien van kennis van de regelgeving kan op basis van Figuur 7 worden geconcludeerd dat de kennis van de regelgeving op organisatieniveau heel behoorlijk is en is toegenomen ten opzichte van 2008. Veelal is er binnen de organisatie wel een verschil in bekendheid met de regelgeving. Uit terugkoppeling van de adviseurs in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer blijkt vaak dat de bodemspecialist meer kennis heeft dan zijn verdere collegae in de organisatie en dat dus het kennisniveau sterk wisselt.

De kennis van het Besluit bodemkwaliteit is toegenomen

⁴ Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit, SenterNovem/Bodem+, 23 december 2008, 10 december 2009

In het kader van de ILB wordt wel aandacht gegeven aan de verdere kennisdeling binnen de ondersteunde overheden. Wat aan Figuur 7 verder opvalt, is dat grotere organisaties een beter kennisniveau hebben dan kleinere organisaties. Voorts is opvallend dat met name de grote gemeenten een significant betere kennis hebben van kwalibo. Dit heeft te maken met het feit dat deze organisaties ook bevoegd gezag zijn in het kader van de Wbb en vanuit die hoek al langer zijn geconfronteerd met de kwaliboverplichtingen.

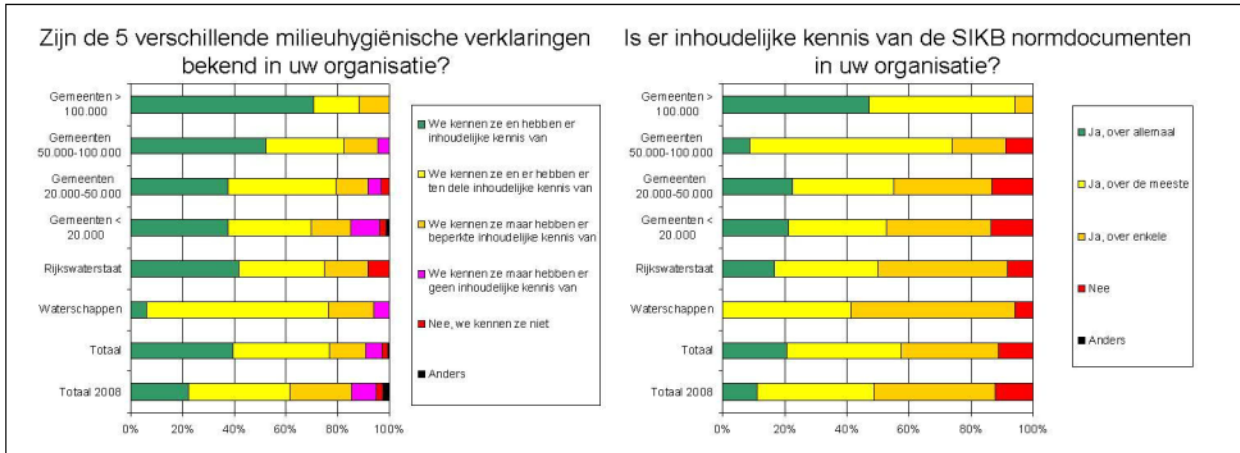
Figuur 7 bekendheid met de regelgeving

Uit een nadere analyse naar de onderverdeling per regio blijkt dat de regio West-Nederland (Noord en Zuid Holland) significant beter scoort op kennis van de regels dan de andere regio's (figuren zijn opgenomen in de bijlage). In diezelfde regio zijn ook veel taken op het gebied van bodem gemandateerd naar milieudiensten (grotere organisatiegraad), waardoor de professionaliteit en het kennisniveau beter scoort. Een andere verklaring kan zijn dat er in het westen van Nederland meer dynamiek in het grondverzet is, waardoor mensen vaker met de regels daarvoor worden geconfronteerd.

Wanneer we in Figuur 8 kijken naar kennis van de noodzakelijke uitvoeringsinstrumenten als milieuhygiënische verklaringen en SIKB protocollen en richtlijnen, dan zien we een toename van de kennis ten opzichte van 2008. Bij vooral de waterschappen moet op dit punt het kennisniveau nog verder worden vergroot. Deze kennis is vereist om te kunnen toetsen of een melding van een voorgenomen toepassing op de juiste wijze tot stand is gekomen en voldoet aan de vereisten van het Besluit. De verwachting is dat deze kennis met de tijd steeds verder toeneemt in het kader van training by doing.

Figuur 8 Bekendheid met instrumentarium

2.2.2. Beleid organisatie en verankering

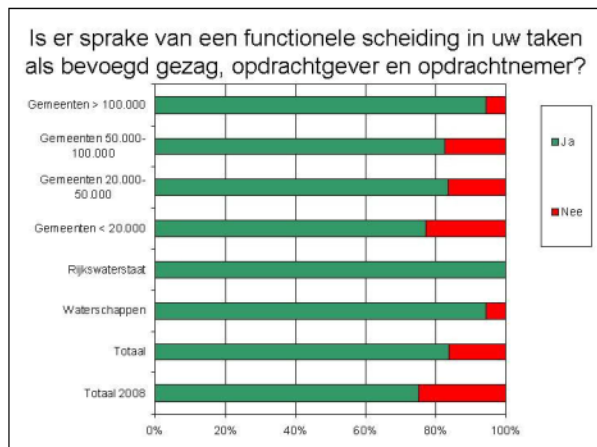
In de enquête zijn vragen gesteld over of en de wijze waarop de organisatie al ingericht is op het Besluit bodemkwaliteit en de verankering van het werk dat wordt verricht. Op beleidsniveau betreft het vragen met betrekking tot het hebben van een lokaal beleid voor de uitvoering van en toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit, het hebben van functiescheiding tussen de taken als opdrachtgever en bevoegd gezag, de invulling van de rol in de ketenhandhaving, het hebben van een actieve signalering voor de toepassing van bouwstoffen, grond en baggerspecie en de keuze voor het generieke of gebiedspecifieke kader voor grond en bagger. Op het gebied van verankering gaat het om zaken als kwaliteitsmanagementsystemen, procedures en instructies, registers en rapportage en terugkoppeling. De resultaten van de enquête zijn in de onderstaande figuren opgenomen.

Figuur 9 Vaststellen beleid

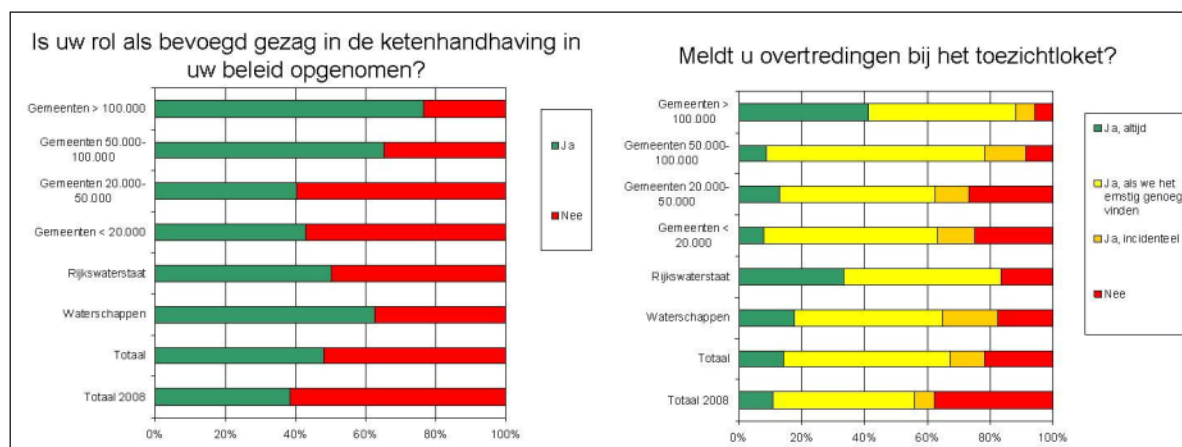
Uit Figuur 9 blijkt dat in veel organisaties beleid aanwezig is of in ontwikkeling is voor de uitvoering en toetsing aan het Bbk. Dat beeld komt overeen met de grote belangstelling voor de Impuls lokaal bodembeheer (ILB).

Figuur 10 Functiescheiding

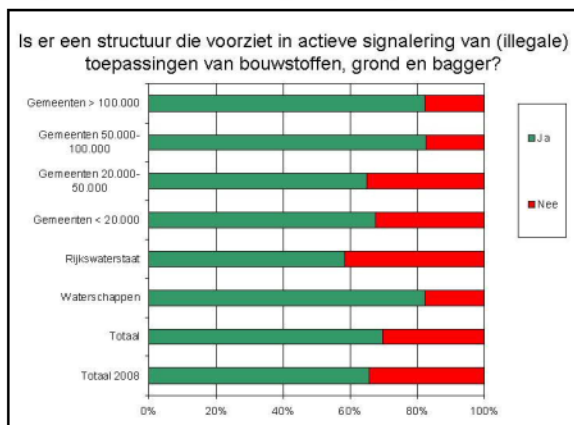
Bij grote organisaties is de functiescheiding goed geregeld. Kennelijk is dat bij kleinere organisaties niet altijd het geval. Het risico bestaat in dergelijke organisaties dat de toezichthouder moet toezien op de uitvoering van gemeentelijk grondverzet waarbij hij/zij zelf betrokken is. Een dergelijke vermenging van taken is geen gezonde basis voor een kritische houding naar het eigen werk. Overigens zien we op dit punt ook een lichte verbetering.

Figuur 11 Ketenhandhaving

In 50 % van de organisaties is de rol van de organisatie in de ketenhandhaving (nog) niet opgenomen in het beleid. Hoewel er een verbetering is waar te nemen kan daar nog veel versterking plaatsvinden. Het feit dat veel organisaties aangeven niet standaard elke overtreding ook te melden bij het toezichtloket, geeft aan dat de samenwerking tussen handhavingpartners nog kan verbeteren. Veel lokale overheden maken een eigen afweging bij overtredingen en komen zo vaak in overleg met de overtreder tot corrigerende maatregelen. Het is aan te bevelen die informatie door te spelen naar het Toezichtloket zodat de inspecties kunnen analyseren of dezelfde overtreder niet bij verschillende bevoegde gezagen vergelijkbare overtredingen begaat. Uit de enquête blijkt wel dat de bekendheid met het toezichtloket behoorlijk is toegenomen (iets meer dan 20 % zegt niet te melden, dat was iets minder dan 40 % in 2008).

Figuur 12 Actieve signalering van toepassingen

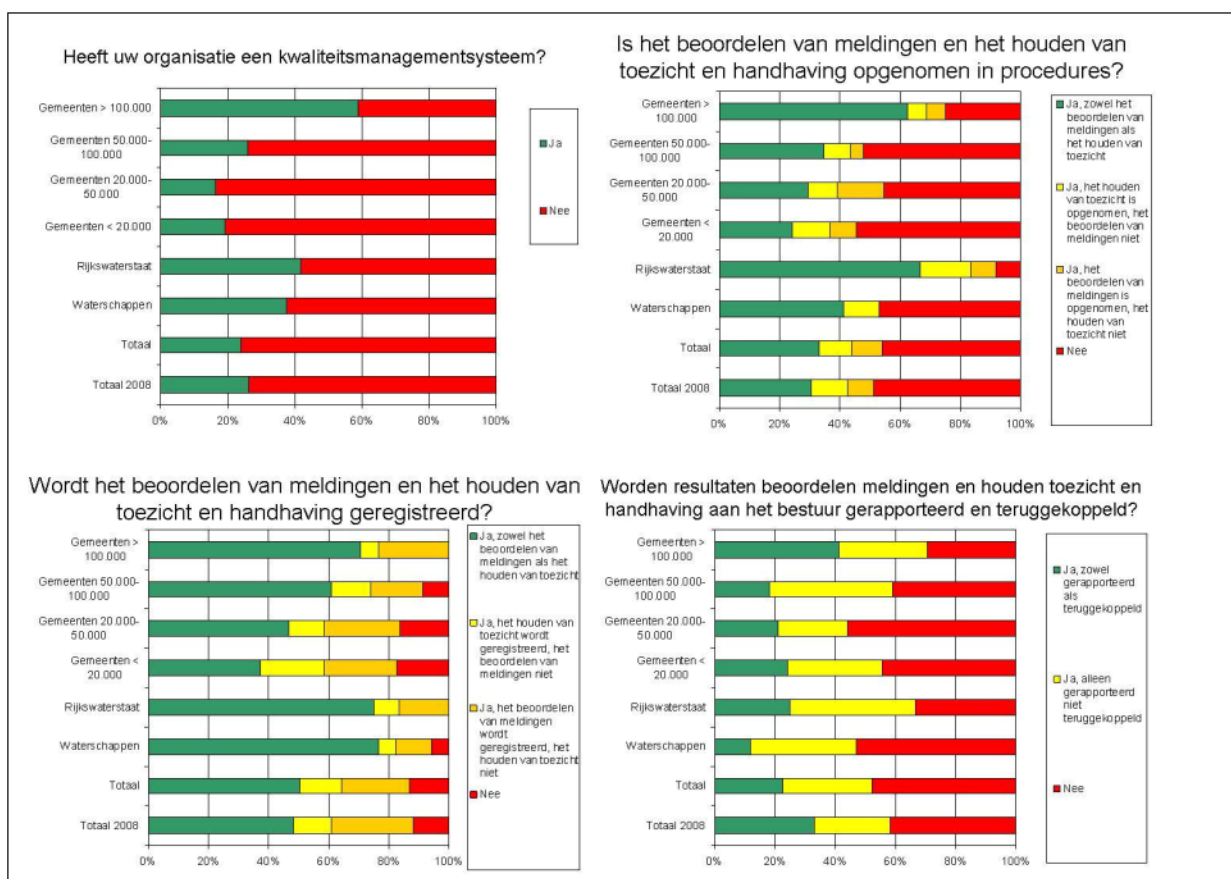

In de grotere organisaties is er voorzien (er is veelal iemand aangewezen met die taak) in een actieve signalering van toepassingen (ook de illegale). Voor de overige organisaties geldt dat in 30 % van de organisaties is aangegeven dat er geen sprake is van (geen verantwoordelijke is voor) actieve signalering van toepassingen. Dat komt overeen met het beeld dat geschetst wordt bij de handhavingresultaten en signalen uit de praktijk waarbij door gemeenten

weinig meldingen zijn ontvangen terwijl bij een rondrit door de gemeente diverse toepassingen worden gesignaleerd. Eerste voorwaarde voor adequaat toezicht en handhaving is dat die taak in het beleid belegd is.

In de enquête is tevens gevraagd welk beleidskader (overgangsrecht, generiek, gebiedspecifiek) wordt gevolgd. In paragraaf 4.2 en de bijlage over de enquête treft u meer informatie over de keuze voor het beleidskader aan.

Figuur 13 Verankering en vastlegging

Uit Figuur 14 blijkt dat op het gebied van vastlegging in kwaliteitssystemen, werkvoorschriften en het registreren en rapporteren in met name in de groepen van de kleinere organisaties nog veel verbetering kan worden bereikt.

Bij grotere organisaties is de administratieve organisatie vaak goed op orde, bij kleinere organisaties is daar nog veel winst te halen

Degelijke systemen en rapportages zijn geen garantie voor het goed functioneren van de organisatie met betrekking tot haar taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit maar zijn wel een indicator voor de mate waarin de taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit zijn geïmplementeerd in de organisatie. Aanbevolen wordt om voorbeelden van procedures, checklists, registers en rapportages (best-practices) te ontsluiten zodat organisaties van elkaars werk kunnen leren en profiteren

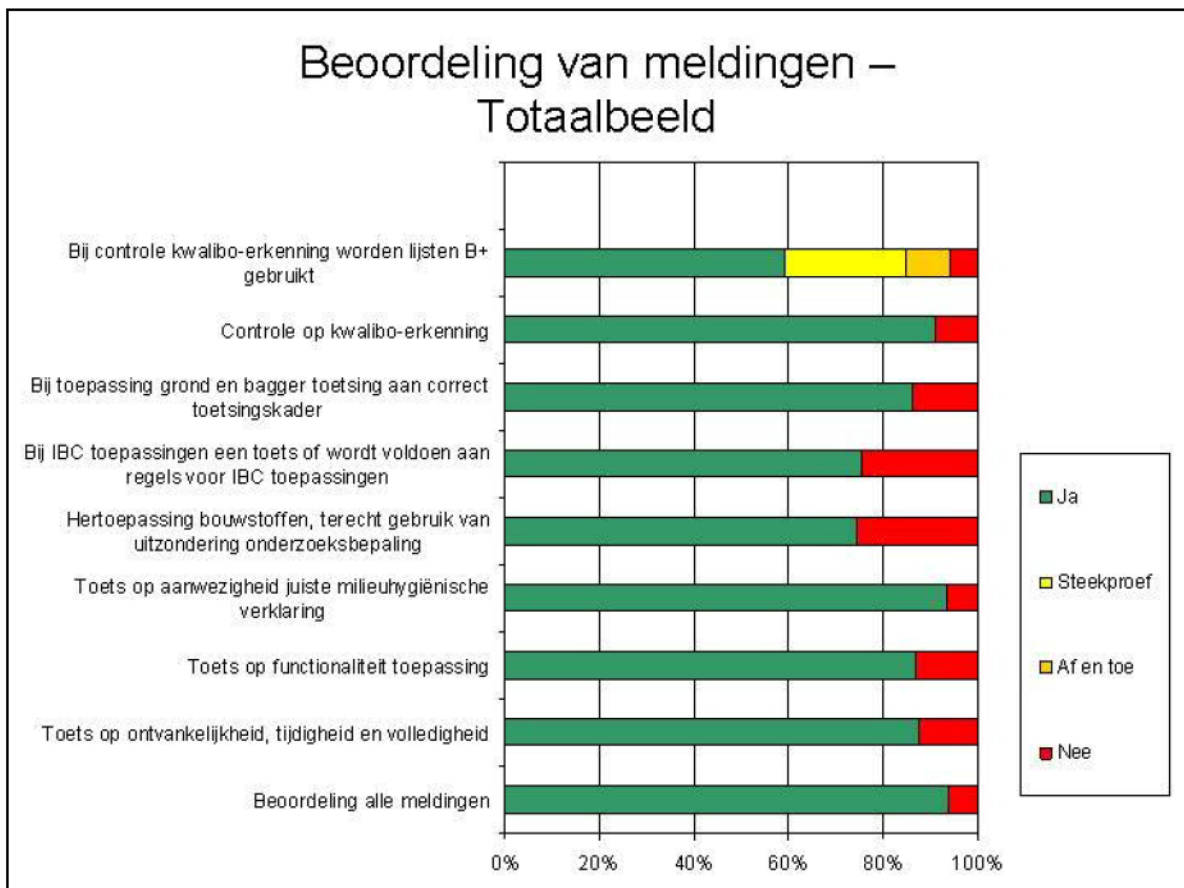
2.2.3. Beoordeling van meldingen

De organisaties waaraan een enquête is toegezonden zijn allemaal al geruime tijd bevoegd gezag in het kader van het Bsb en sinds kort dus ook in het kader van het Bbk. Deze organisaties zijn gewend meldingen te ontvangen en te behandelen. In de enquête is aan de bevoegde overheden gevraagd naar verschillende aspecten waarop zij een melding beoordelen. In Figuur 14 zijn alle beoordelingsaspecten opgenomen. Deze figuur laat het totaalbeeld zien van alle organisaties. In de bijlage is datzelfde beeld ook opgenomen per type organisatie en regio. Figuur 14 volstaat hier voor het verkrijgen van een goede indruk hoe die taak wordt opgepakt. In de regel is het beoordelen van meldingen goed ingevoerd bij de bevoegde gezagen, dit is overeenkomstig met de bevindingen in 2008. Zoals bij vele andere vragen scoren de grotere organisaties iets beter dan de kleinere (zie bijlage).

Het beoordelen van meldingen is bij veel bevoegde overheden goed op orde

Over het algemeen scoort het beoordelen van meldingen van bouwstoffen minder dan andersoortige meldingen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat meldingen van bouwstoffen minder vaak voorkomen en daar in organisaties minder ervaring mee is. Bij een aantal gemeenten geeft de gemeente aan de melder een terugkoppeling dat de melding is ontvangen en behandeld. Dit gebeurt niet in alle gevallen. Melders hebben aangegeven daar wel grote behoefte aan te hebben. Het is immers eenvoudiger fouten te corrigeren voorafgaand aan de toepassing.

Figuur 14 Beoordeling van meldingen

2.2.4. Handhavinginspanning

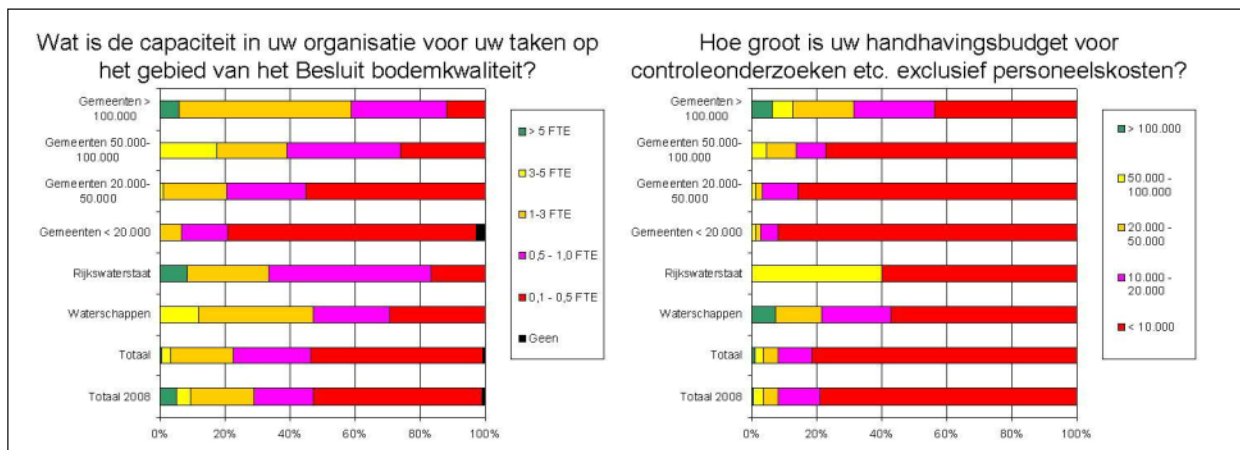
Uit Figuur 16 blijkt dat in meer dan 70 % van de organisaties de capaciteit voor de taken op het gebied van het besluit bodemkwaliteit minder is dan 1 FTE (in meer dan 50 % van de organisaties minder dan 0,5 FTE). Daarnaast is het handhavingbudget in 80 % van de organisaties kleiner dan 10.000 euro per jaar. Uit Figuur 17 blijkt daarnaast dat 60 % van de organisaties heeft aangegeven niet, steekproefsgewijs of alleen gemelde toepassingen te controleren in het veld. Slechts een zeer beperkt gedeelte van de organisaties heeft ook een volledige registratie van alle toepassingen die plaatsvinden in het beheergebied. Uit bovenstaande en de figuren blijkt dat de handhaving op papier er redelijk voor staat (zie paragraaf 2.3), maar dat het daadwerkelijke toezicht in het veld veelal zeer beperkt is of ontbreekt. In die zin beklijft het beeld dat vorig jaar reeds is geschetst “de handhaving richt zich op de papieren van de welwillende ondernemer die een melding heeft gedaan, gecertificeerd is, erkend is en zich heeft laten controleren door een certificerende instelling. De handhaving moet zich richten op de echte problemen”.

Extra inspanningen door het naleven van de meldplicht lijken niet zichtbaar een effectievere toezicht en handhaving op te leveren. Het beeld is zelfs dat toezicht en handhaving zich richt op de gemelde toepassingen (veelal administratief en vaak niet in het veld) en dat de niet-gemelde toepassingen niet worden gecontroleerd

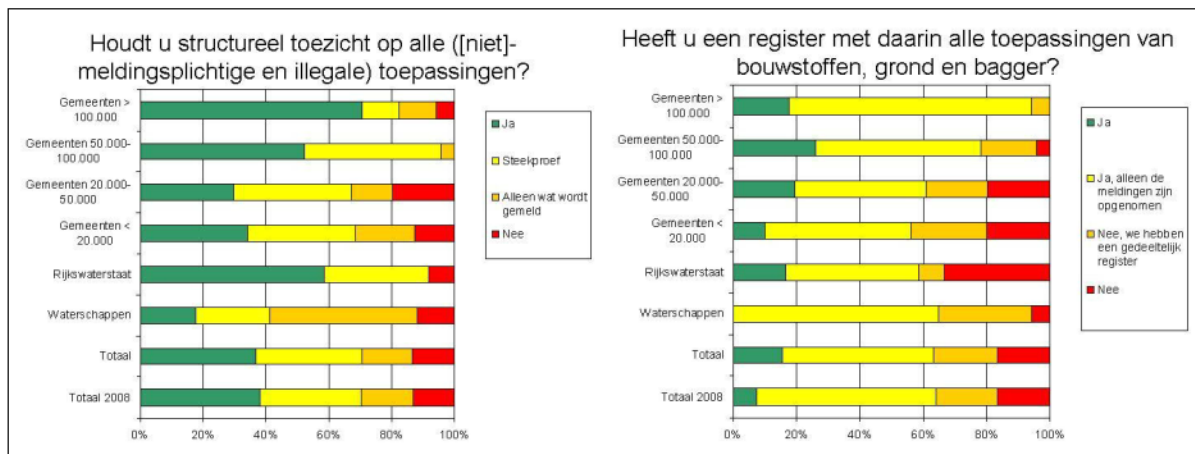
Bevoegde overheden moeten pro-actief handhaven op basis van een handhavingstrategie waarbij de inzet van toezicht en handhaving wordt gerelateerd aan de risico's van het grondverzet in het beheergebied

Een belangrijke aanbeveling in dat kader is dat bevoegde overheden een handhavingstrategie moeten opstellen waarbij zij de inzet van hun capaciteit koppelen aan de risico's van het grondverzet in hun beheergebied. Overigens is het beeld over het beperkte toezicht en handhaving wisselend. Er zijn regio's waar weinig toepassingen zijn en wel enkele grotere werken waarnaar vrijwel alle grondstromen uit de regio worden afgevoerd. In die regio's concentreert het grondverzet zich op een paar plekken en is toezicht en handhaving eenvoudiger te realiseren. In een aantal grotere gemeenten is het beeld ook positiever.

Figuur 15 Capaciteit en handhavingbudget

Figuur 16 Handhavingsinspanning

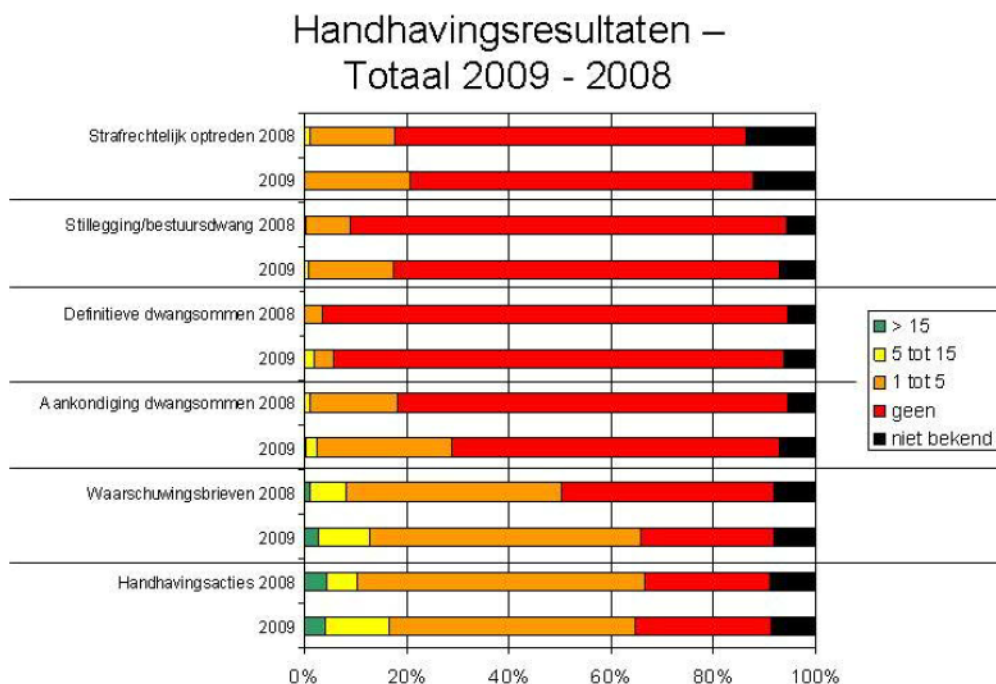

2.2.5. Handhavingresultaten/nalevinggedrag

De handhavingresultaten moeten in beschouwing genomen worden in relatie met de handhavinginspanning. Omdat er weinig toezicht in het veld is wordt er ook weinig daadwerkelijk opgetreden tegen overtredingen, simpelweg omdat ze in veel gevallen niet worden geconstateerd.

In Figuur 17 zijn de handhavingresultaten weergegeven. Uit deze figuur blijkt dat het aantal handhavingssacties en het aantal sancties dat is uitgevaardigd zeer beperkt is. Voor een grote groep respondenten geldt zelfs dat geen enkele handhavingssactie is uitgevoerd en ook geen enkele vorm van sanctie is opgelegd. Voor met name de kleinere gemeenten geldt ook dat het voor hun lastig is de juridische capaciteit en kennis in huis te hebben om in termen van sanctioneren verder te gaan dan het opstellen van een waarschuwingsbrief.

Figuur 17 Handhavingresultaten totaalbeeld

Het totaalbeeld dat uit de enquête naar voren komt laat zich als volgt samenvatten:

- Organisaties zijn redelijk goed op de hoogte van de strekking van het Besluit bodemkwaliteit , het uitvoeringsinstrumentarium is minder goed bekend. We zien een toename in de bekendheid met de regelgeving;
- Veel organisaties zijn bezig met het maken van lokaal beleid. Met die organisatorische aandacht voor het Besluit bodemkwaliteit zijn er kansen om het beleid en de werkwijze op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving vast te leggen en te versterken. Versterking op dit punt is in een groot aantal organisaties zeker ook nodig;
- Toezicht op papier in de vorm van controle op meldingen is redelijk goed geregeld;
- Toezicht in het veld en optreden tegen geconstateerde overtredingen schiet tekort vanwege een beperkte capaciteit. Aanbevolen wordt om capaciteit te bundelen in samenwerkingsverbanden/milieudiensten.

2.2.6. Normbladen 8001 en 8002 voor bevoegd gezagen Wbb (provincies en gemeenten)

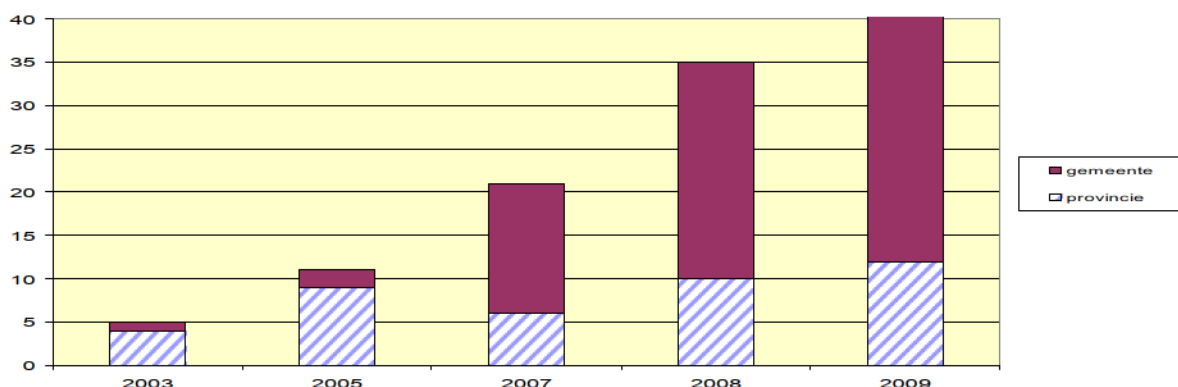
In het SIKB normblad bodembeheer 8001 (provincies) en 8002 (gemeenten en gemeentelijke milieudiensten) zijn eisen opgenomen voor de taakuitvoering op het gebied van bodembeheer, onder andere als bevoegd gezag in het kader van de Wbb en in het kader van het Bbk. In 2009 beschikken 40 van de 41 bevoegd gezag Wbb organisaties over een kwaliteitssysteem op basis van deze normbladen.

Tabel 9 Kerngegevens deelnemers in POKB (normblad en visitaties)

Kerngegevens	Aantal
Deelnemende provincies	12 van 12
Deelnemende bevoegd gezag gemeenten / gemeentelijke milieudiensten	28 van 29

Figuur 18 geeft aan dat de ontwikkeling van het aantal deelnemers sinds de start van het project Kwaliteitsimpuls in juli 2006 snel is gegaan. Naast het zelfstandig opzetten van een kwaliteitssysteem bespreken de deelnemers tijdens onderlinge visitaties het feitelijk functioneren van de systemen en wisselen kennis, hulpmiddelen en goede voorbeelden uit. De deelnemers komen drie keer per jaar bijeen in het Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer (POKB).

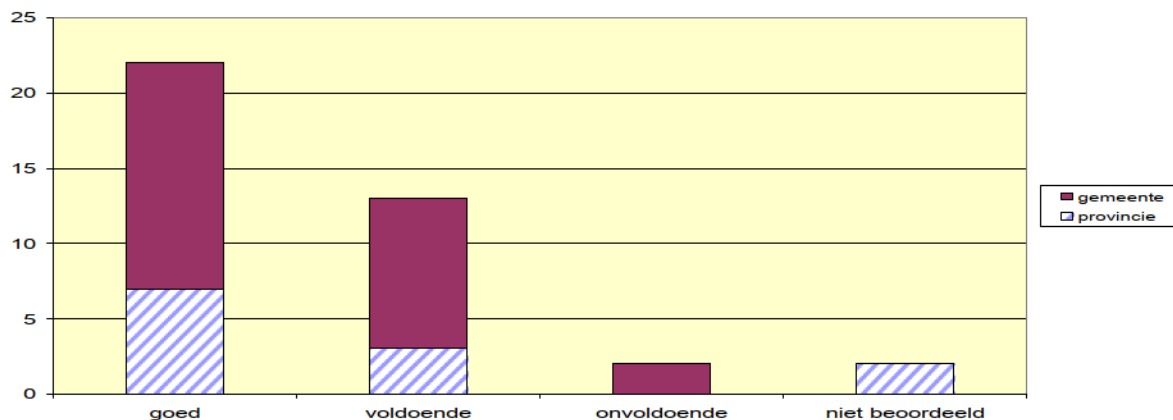
Figuur 18 Ontwikkeling aantal deelnemers die kwaliteitssysteem implementeren

POKB bepaalt jaarlijks een gemeenschappelijk thema voor de visitaties; daarnaast komen vrij te kiezen onderwerpen aan de orde. Thema's tot nu toe waren 'het implementeren van het kwaliteitssysteem (2007)', 'toezicht en handhaving (2008)' en 'werken met prestatie-indicatoren (2009)'. Deelname aan POKB is steeds effectiever doordat meer voorbeelden beschikbaar komen en de deelnemers elkaar stimuleren te verbeteren. Figuur 19 geeft de score op basis van de visitaties in 2009.

Het resultaat (de score op functioneren van het kwaliteitssysteem) van de deelnemers tijdens de visitaties vertoont nog steeds een stijgende lijn (Figuur 19), hoewel in 2009 bij 7 organisaties een teruggang is waargenomen. Vaak zijn (voorgenomen) reorganisaties hier debet aan. Ook de processen rond WABO en RUD's en de onzekerheden die deze met zich meebrengen voor het taakgebied hebben een remmende werking op de ontwikkeling van de kwaliteitssystemen. POKB besteedt aan deze processen gericht aandacht en stimuleert de deelnemers om de kwaliteitssystemen voor de uitvoering van bodembeheer reorganisatieproof te maken. Bij enkele deelnemers heeft deze opzet zijn waarde (en kostenbesparing) al bewezen.

Figuur 19 Beoordeling kwaliteitssysteem deelnemers op basis van visitaties in 2009

De deelnemers nemen vrijwillig deel aan de visitaties en ervaren dit als stimulerend. Steeds meer nemen deelnemers goede voorbeelden (checklists, procesbeschrijvingen, modellen) van elkaar over en besparen daarmee ontwikkelkosten, zorgen voor gezamenlijke verbetering en voor uniformering van de uitvoering. Inmiddels zijn ruim 100 goede voorbeelden beschreven..

2.2.7. Beoordeling op Adequaat niveau

De enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit zoals opgenomen in bijlage 1 geeft een goed overzicht van de mate waarin organisaties voldoen aan het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit. In hoofdlijnen komt het Adequaat niveau neer op een drietal aspecten:

- Het Besluit bodemkwaliteit is verankerd in de organisatie. Dat wil zeggen dat er beleid, capaciteit en middelen alsmede werkinstructies zijn met betrekking tot de rol van de gemeente op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving;
- Kwalibo is tot in de haarvaten van de organisatie doorgedrongen, zowel bij de beoordeling van meldingen als het houden van toezicht en handhaving, maar ook wanneer de gemeente optreedt als opdrachtgever of uitvoerder bij werkzaamheden die vallen onder kwalibo;
- De gemeente heeft als bodembeheerder zicht op alle (zowel meldingsplichtige als niet-meldingsplichtige en ook de illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en baggerspecie binnen haar beheergebied.

Het toezicht in het veld is beperkt, er worden weinig overtredingen waargenomen. Het niveau van toezicht & handhaving is onvoldoende

Het beeld op basis van de enquête veel voorlichtingsbijeenkomsten en gesprekken met gemeenten en de ILB adviseurs is dat een groot deel van de gemeenten nog niet voldoet aan het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit. Dit geldt voor alle drie de bovengenoemde aspecten, maar in versterkte mate voor het derde aspect. Hoewel het houden van toezicht en handhaving beter op de agenda is gekomen, vindt het houden van toezicht in het veld net als in 2008 in 2009 nog altijd in beperkte mate plaats. Het niveau van toezicht en handhaving is daarmee in 2009 net als in 2008 onvoldoende. Door het beperkte toezicht en de handhaving wordt een ongelijk speelveld gefaciliteerd. Verder voortbestaan van dit ongelijke speelveld zet het kwaliteitsniveau in het bodembeheer ernstig onder druk en belemmert verdergaande implementatie van het Besluit bodemkwaliteit.

In paragraaf 2.1.2 en 2.1.3 is aangegeven dat het noodzakelijk is om verbetering van toezicht en handhaving bestuurlijk op de agenda te krijgen. Aanbevolen wordt om de vorming van de RUD's aan te grijpen als kans om dit te realiseren.

2.2.8.Overige informatie

Uit informatie van het bedrijfsleven blijkt dat in de praktijk een belangrijk ongelijk speelveld is ontstaan mbt **tijdelijke depots** (voornamelijk voor grond) en het gebruik van **weilanddepots** (voornamelijk voor baggerspecie). Gesignaleerd wordt dat (door bedrijven en overheden) gebruik wordt gemaakt van die mogelijkheid in het Bbk ("het goede nieuws"), maar dat dat veelal onzorgvuldig gebeurt ("het slechte nieuws") omdat de voorwaarden Bbk niet in acht worden genomen en ook geen rekening wordt gehouden met andere geldende regelgeving (o.a. RO). Toezicht en handhaving op deze situatie zijn onvoldoende, dit leidt tot een ongelijk speelveld met bedrijven en overheden die keurig de bepalingen Bbk c.q. de Wm vergunningenlijn volgen.

2.3. Functioneren van het kwalibosysteem

2.3.1. Reikwijdte van de monitoring

Het erkenningensysteem omvat de erkenning van geaccrediteerde organisaties (certificatie-instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria), van gecertificeerde organisaties en van erkende kwaliteitsverklaringen. Bij organisaties kan behalve een erkenning tevens de registratie van personen verplicht zijn. De gegevens met betrekking tot erkenningen 2009 zijn in deze paragraaf verwerkt. Tevens zijn beschikbare gegevens vanuit accreditatie en certificatie verwerkt.

Tabel 10 Reikwijdte van het KWALIBO-systeem en beschikbare gegevens

	Erkenning van certificatie-instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria, organisaties en producten	Accreditatie van certificatie-instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria	Certificatie van organisaties en certificatie of keuring van producten
Bodembeheer (bodemonderzoek en bodemsanering)	Ja	Ja	Ja
Bodembescherming (aanleg en inspectie van vloeistofdichte voorzieningen; inspectie van kathodische bescherming van ondergrondse opslag tanks)	Ja	Ja	Ja
Bouwstoffen en grond (afgeven van kwaliteitsverklaringen)	Ja	Ja	Ja, BRL 9335 Grond.

2.3.2. Uitvoering van certificatie en accreditatie

Accreditatie van laboratoria, inspectie-instellingen en certificatie-instellingen

De Raad voor Accreditatie (RvA) verzorgt in Nederland het merendeel van de accreditaties van laboratoria, inspectie-instellingen en certificatie-instellingen. Een enkele partij is geaccrediteerd via een vergelijkbare buitenlandse accreditatie instelling. De RvA stelt jaarlijks een rapportage op van alle door hen geaccrediteerde instellingen die erkend zijn in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. Deze rapportage over 2009 komt medio 2010 beschikbaar zodat de meest recente rapportage gaat over 2008. De kerngegevens over 2008 zijn al in de voorganger van het nu voorliggende rapport opgenomen. Sindsdien is wel een nadere analyse van die gegevens beschikbaar gekomen in de door de RvA opgestelde Metarapportage Kwalibo 2008. Deze eerste rapportage wordt ook als een pilot gezien, omdat het de eerste in zijn soort is. Hierdoor is het nog niet mogelijk om de gegevens aan trendanalyses te onderwerpen. Om dit toch al in 2010 te kunnen doen is aanbevolen om met

terugwerkende kracht ook voor 2007 een rapportage op te stellen, maar deze aanbeveling is vanuit kostenoverwegingen niet overgenomen. Tevens is geconstateerd dat regulier overleg tussen de inspecties van VROM en Verkeer&Waterstaat en de RvA wenselijk is. Voor de rapportage over 2009 is afgesproken dat met de ervaringen van 2008 de vraagstelling tevoren nog eens kritisch wordt doorgenomen met een bredere groep betrokkenen.

Certificatie bodembeheer

De certificatie-instellingen stellen jaarlijks een bevindingenrapportage op voor de certificatieschema's (beoordelingsrichtlijnen en protocollen) in het bodembeheer, alsmede voor het certificatieschema onder BRL 9335. Op basis van die gegevens stelt SIKB periodiek een monitoringsrapportage op. Gegevens over 2009 komen in het voorjaar van 2010 beschikbaar, zodat de meest recente monitoringsrapportage die over 2008 is. De kerngegevens over 2008 zijn al in de voorganger van het nu voorliggende rapport opgenomen. Sindsdien is wel een nadere analyse van die gegevens beschikbaar gekomen, waaronder een trendanalyse van de gegevens over de periode 2005-2008.

Door de invoering van een wettelijke minimum standaard, in de vorm van eisen in de certificatie- en accreditatieschema's is de kwaliteit van de uitvoering in het algemeen verbeterd. In elk geval is de uniformiteit van de uitvoering vergroot. De verbetering geldt sterker voor de werkzaamheden in het veld. De belangrijkste aandachtspunten liggen bij de werkzaamheden op kantoor, zoals het onderwerp interne audits. Het aantal door de certificatie-instellingen geconstateerde afwijkingen vertoonde in 2008 een licht stijgende tendens, waarvoor als belangrijkste oorzaken zijn genoemd:

- vanuit een situatie van grotendeels vrijwillige certificatie is dit steeds meer een verplichting geworden voor marktpartijen. Bedrijven die langer met de certificatieschema's werken hebben deze al geïnternaliseerd, terwijl nieuwkomers deze slag vaak nog moeten maken;
- relatief veel certificatieschema's waren kort tevoren aangepast. Een deel van die aanpassingen was nog niet door alle certificaathouders doorgevoerd;
- een toenemende prijsdruk op onderzoekskosten, zeker bij grotere opdrachtgevers.

2.3.3. Uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem

Bodem+ geeft op aanvraag een erkenning (beschikking) af namens de ministers van VROM en Verkeer&Waterstaat. De aanvrager heeft in een eerder stadium een certificaat of accreditatie behaald. Een erkenning kan worden verleend of geweigerd. Een verleende erkenning kan later ook worden geschorst of ingetrokken.

In onderstaande tabel zijn de kerngegevens met betrekking tot de uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem vermeld.

Tabel 11 Kerngegevens uitvoering en handhaving erkenningensysteem

Kerngegeven	Aantal
Geldige erkenningen op 31-12-2009	3109
Doorlooptijd eerste aanvraag gemiddeld	39 dagen
Doorlooptijd wijziging gemiddeld	20 dagen
Geweigerd	0
Ingetrokken door VROM Inspectie	2
Geschorst door VROM Inspectie	1
Geschorst door certificatie-instelling	2
Geschorst door Raad voor Accreditatie	0

De door de VROM Inspectie opgelegde schorsing van de erkenning betreft een schorsing op persoonsniveau. Doordat de betreffende persoon nog voor de schorsing werd opgelegd bij een ander bedrijf is geregistreerd kon hij de betreffende werkzaamheden blijven uitvoeren. De certificatieschema's zijn aangepast om deze constructie in de toekomst te bemoeilijken.

Sinds eind 2008 kan Bodem+ puur administratieve wijzigingen in de certificaatgegevens in het erkenningsysteem overnemen zonder dat een aanvraag om een wijziging van de erkenning door de betreffende beschikkinghouder nodig is. In 2009 heeft Bodem+ op deze manier ongeveer 800 wijzigingen doorgevoerd. Dit betekent een significante vermindering van administratieve lasten voor de beschikkinghouders. Onderzoek door Bodem+ wijst uit dat verdere verbetering van de efficiency in het proces mogelijk is, maar dat voor het merendeel hiervan aanpassingen nodig zijn van het Besluit bodemkwaliteit.

Handhaving op erkenningen

In 2009 is in zes gevallen de erkenning van een bedrijf (of registratie van een persoon) ingetrokken of geschorst. Dit gebeurde of door de certificatie-instelling of door handhaving door de VROM Inspectie of de Inspectie Verkeer&Waterstaat. In het hoofdstuk 'Toezichtloket Bodem' in de paragraaf 'Markante handhavingzaken' zijn de schorsingen en intrekkingen vanuit de inspecties nader toegelicht.

In twee van deze gevallen ging het om het opstellen van valse rapporten. Dit vergriep was dusdanig zwaar dat in beide gevallen de erkenning is ingetrokken. Naar aanleiding van die intrekkingen zijn door de certificatie-instellingen ook de certificaten ingetrokken. In één geval is een schorsing van een jaar opgelegd aan een monsternemer die structureel in strijd met de eisen uit het certificatieschema handelde. In een ander geval zijn bij een handhavingactie grove fouten geconstateerd in het handelen van een persoon. Dit heeft ertoe geleid dat het betreffende bedrijf deze persoon vrijwillig van het certificaat heeft gehaald voor een periode van zes maanden. Tot slot heeft in twee gevallen de certificatie-instelling het certificaat voor bepaalde tijd geschorst, wat leidde tot het eveneens schorsen van de erkenning door Bodem+.

In een aantal gevallen is een voorgenomen schorsing omgezet in een dwangsom. Dit is gedaan op het moment dat duidelijk werd dat de betreffende bedrijven zelf initiatieven namen om hun werkwijze aan te passen en te verbeteren. Het totaal aantal opgelegde dwangsommen is vermeld in het hoofdstuk 'Toezichtloket Bodem'.

Informatie uitwisseling tussen de Inspecties, de RvA en de certificatie-instellingen

In 2009 heeft Bodem+ structureel deelgenomen aan het periodiek overleg van de bij SIKB aangesloten certificatie-instellingen. Door deze uitwisseling van ervaringen verbetert de aansluiting tussen het certificatie- en het erkenningsdeel van het kwalibosysteem. De inspecties van VROM en Verkeer&Waterstaat, dezelfde certificatie-instellingen, SIKB en de RvA werken aan afspraken over de manieren waarop men onderling informatie kan uitwisselen om zowel het publieke als het private toezicht beter en efficiënter te maken.

2.3.4. Conclusies en aanbevelingen kwalibosysteem

Gegevens over het aantal in 2009 bij certificatie en accreditatie geconstateerde afwijkingen komen in het voorjaar van 2010 beschikbaar. Uit contacten met de certificatie-instellingen en de Raad voor Accreditatie kan de verwachting worden uitgesproken dat in 2009, evenals in 2008, een groot aantal afwijkingen is geconstateerd. Het beeld dat vanuit certificatie en accreditatie corrigerend wordt opgetreden wordt daarmee naar verwachting bestendigd. Dat geldt ook voor de constatering dat toezicht nodig is om tot een adequate uitvoering van het beleid met betrekking tot bodembeheer en

bodembescherming te komen. Uit de in 2009 uitgevoerde trendanalyse over de periode 2005-2008 kan worden geconcludeerd dat de kwaliteit van de uitvoering in het algemeen is verbeterd. Deze verbetering geldt sterker voor de werkzaamheden in het veld. De belangrijkste aandachtspunten liggen bij de werkzaamheden op kantoor.

In 2009 is in zes gevallen handhavend opgetreden tegen onjuist handelen wat heeft geleid tot het uiteindelijk schorsen of intrekken van een erkenning of registratie. Certificatie en accreditatie enerzijds en handhaving anderzijds trekken daarbij waar mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Handhaving tegen onjuist handelen blijkt opnieuw nodig en effectief.

In algemene zin is het volgende beeld bij Bodem+ aanwezig. Er is een groot besef van de kwaliboverplichtingen bij de bodemintermediairs. Uitzondering hierop is het samenvoegen van partijen zonder erkenning. Er is bij een aantal producenten van vormgeven bouwstoffen een minder besef aanwezig, dat blijkt uit het feit dat een aantal producenten wel zijn gecertificeerd, maar niet erkend. We merken een toename van het kwalibobewustzijn en handelen bij opdrachtgevers van bevoegde instanties. Dit is een verbetering ten opzichte van 2008, mede als gevolg van de communicatie activiteiten over KWALIBO en de uitrol van de HUM-Bbk.

Investeren in professioneel opdrachtgeverschap en toezicht en handhaving levert meer winst op voor de uitvoeringskwaliteit dan verdere verbetering van de uitvoeringskwaliteit. Het huidige niveau van uitvoeren moeten we wel vasthouden.

In de kwaliteitsketen zien we dat de opdrachtgevende en toezichthoudende schakels achterblijven bij het kwaliteitsniveau van de uitvoerende partijen. De toezichtdruk wordt door verschillende erkende intermediairs als erg scheef ervaren. Toezichthouders kijken aan de ene kant tot op de komma naar het naleven van normdocumenten, terwijl aan de andere kant essentiële zaken als niet gemelde toepassingen niet worden gecontroleerd. Bij het verder verhogen van de kwaliteit van de gehele keten is de meeste terreinwinst te boeken door te investeren in professioneel opdrachtgeverschap en toezicht. Dit neemt niet weg dat, in lijn met de grondregels van goede kwaliteitsborging, de aandacht voor verdere verbeteringen op andere plaatsen in de keten niet mag verslappen.

3. Bouwstoffen

Het kader voor het toepassen van Bouwstoffen is aanzienlijk vereenvoudigd. De indruk bestaat dat zowel de bestuurlijke als de administratieve lasten door de invoering van het Bbk zijn gedaald. De sector heeft de implementatie van het hoofdstuk bouwstoffen goed opgepakt, de implementatie verloopt zonder noemenswaardige grote problemen, met incidenteel resterende knelpunten. Bespreking van de uitvoeringsvraagstukken in de daartoe opgerichte werkgroep bouwstoffen en het implementatieteam leidt tot eenduidige uitleg en hantering van definities, vrijstellingen en begrippen.

3.1. Toepassen bouwstoffen in de praktijk

Het bouwstoffen hoofdstuk uit het Besluit bodemkwaliteit is aanzienlijk vereenvoudigd ten opzichte van het Bouwstoffenbesluit (producteisen in plaats van toetsing van het product op de wijze waarop die wordt toegepast). De verwachting bij het opstellen van het Besluit was dat met die vereenvoudiging en de nieuwe normstelling problemen met het toepassen van bouwstoffen grotendeels waren opgelost. Om die reden is in het kader van de monitoring besloten om het toepassen van bouwstoffen (met uitzondering van de IBC bouwstoffen en de hertoepassing van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht) in de praktijk niet te volgen, maar uit te gaan van een piepsysteem. Dat piepsysteem wil zoveel zeggen, dat verwacht wordt dat producenten van bouwstoffen aan de bel trekken indien de afzet van hun bouwstoffen in het geding is. Met uitzondering van AVI-bodemmas is in 2009 geen signaal afgegeven. Bij de behandeling van het uitvoeringsvraagstuk over AVI-bodemmas (zie paragraaf 3.3) is door vertegenwoordigers van de branche aangegeven dat de afzet van AVI-bodemmas in grootschalige werken moeizaam verloopt en dat men mede daardoor ook kijkt naar toepassingen in de vorm van ophoging van individuele bedrijfsterreinen. Bespreking van dit vraagstuk heeft geleid tot het agenderen van dit punt bij de evaluatie van het Besluit. Uit Tabel 12 blijkt een afname van de hoeveelheid toegepaste AVI-bodemmas in 2009 t.o.v. 2008. Op basis van slechts 2 jaarcijfers in het meldsysteem en de invloed van het overgangsrecht is echter geen betrouwbare conclusie te trekken over de ontwikkeling van de afzetbaarheid van AVI-bodemmas. Van de producenten van AVI-bodemmas zijn geen signalen gekomen over toename van de voorraad af te zetten AVI-bodemmas. Daarnaast is in 2009 ook nog een beschikking afgegeven voor de import van een aanzienlijke hoeveelheid AVI-bodemmas uit België. Aanbevolen wordt om in 2010 de ontwikkeling van de afzet van AVI-bodemmas samen met de producenten nauwgezet te volgen.

Het feit dat er (zie hiervoor, met aandacht voor AVI-bodemmas) geen signalen over de afzetbaarheid van bouwstoffen zijn afgegeven, het beperkte aantal uitvoeringsvraagstukken en helpdeskvraagstukken leidt tot de conclusie dat het vereenvoudigde hoofdstuk bouwstoffen bij de betrokkenen goed bekend is en dat de implementatie van dit hoofdstuk niet tot noemenswaardige problemen heeft geleid. Het gaat dus goed met de toepassing van bouwstoffen in de praktijk. In algemene zin is de toezicht en handhavinginspanning van decentrale overheden op de toepassing van bouwstoffen van de niet-meldplichtige bouwstoffen beperkt. Dit beperkte toezicht op niet-meldingsplichtige bouwstoffen kan mogelijk leiden tot ongewenste toepassingen. Er zijn echter geen incidenten bekend over 2009.

IBC bouwstoffen

In 2009 zijn via het centrale meldsysteem in totaal voor 41 partijen IBC bouwstof met een totale omvang van ruim 1.3 miljoen ton meldingen ontvangen. In Tabel 12 zijn de meldgegevens uitgesplitst naar de aard van gemelde IBC-bouwstof.

Tabel 12
2009

Meldingen van IBC-bouwstoffen in het centrale meldsysteem in 2008⁵ en

Omschrijving IBC-bouwstof	Aantal partijen 2008 (1/2 jaar)	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid (in tonnen) 2008 (1/2 jaar)	Hoeveelheid (in tonnen) 2009	Index
AVI-Bodemas	11	18	82%	853.661	1.236.520	72%
Cementgebonden minerale reststoffen	2	8	200%	2.000	145	4%
Flugsand in ongebonden toepassing	1	0	0%	1.980	0	0%
Mijnsteen	1	0	0%	158.000	0	0%
Grond	1	0	0%	2.500	0	0%
Waterbouwsteen	2	3	75%	101.360	77.600	38%
Zand	4	2	25%	24.747	47.870	97%
ELO-staalslak	0	1	N.V.T.	0	1.080	N.V.T.
Steenachtige producten van scheidingsinstallaties	0	1	N.V.T.	0	0	N.V.T.
Recyclinggranulaten	0	4	N.V.T.	0	11.302	N.V.T.
LD-mengsels en LD-staalslak	0	2	N.V.T.	0	4.076	N.V.T.
Totaal	22	39	89%	1.144.248	1.378.592	60%

Hergebruik onder dezelfde condities zonder eigendomsoverdracht

In 2009 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 197 partijen bouwstof voor toepassing onder dezelfde condities zonder eigendomsoverdracht gemeld (was 57 in 2008 over een half jaar).

Voor beide bovenstaande vormen van toepassen van bouwstoffen geldt dat het melden via het centrale meldsysteem vanaf 1 juli 2008 verplicht is en dat enkele toepassingen nog in het kader van het overgangsrecht zijn uitgevoerd. Voor die toepassingen geldt dat, voor zover zij op grond van het Bouwstoffenbesluit meldingsplichtig zijn, de betreffende melding nog rechtstreeks bij het bevoegde gezag moest worden gedaan. Bovenstaande gegevens geven dus niet een complete weergave van de totale hoeveelheid toegepaste IBC bouwstoffen en hertoepassing van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht.

3.2. Administratieve en bestuurlijke lasten

Aan het bedrijfsleven (administratieve lasten) en de overheden (bestuurlijke lasten) is in januari 2010 gevraagd in hoeverre hun lasten op het gebied van Bouwstoffen zijn toe of afgenomen en of zij dat kunnen onderbouwen met gegevens. De gemeenten ervaren niet meer bestuurlijke lasten dan voorzien. Rijkswaterstaat geeft aan dat de bestuurlijke lasten op het gebied van bouwstoffen zijn afgenomen. Het bedrijfsleven heeft aangegeven dat de toetsing van de toepasbaarheid van bouwstoffen eenvoudiger is geworden en dus leidt tot vermindering van lasten. In algemene zin heeft de introductie

⁵ De hoeveelheid in tonnen over 2008 wijkt af van de hoeveelheid in tonnen genoemd in het monitoringsverslag over 2008. Dit is het gevolg van een geconstateerde omrekeningsfout van kuubs naar tonnen, die nu is hersteld. De in Tabel 12 opgenomen hoeveelheden over 2008 en 2009 zijn uiteraard de correcte getallen.

van nieuwe regels altijd een initiële stijging van de administratieve lasten tot gevolg, immers iedereen moet zich de nieuwe regels eigen maken en de werkwijze aanpassen aan de nieuwe regels.

Het bedrijfsleven heeft bij herhaling aangegeven een besparing van de administratieve lasten na te streven door het overgaan van een erkenning van individuele producenten naar een systeemkenning. Deze wens wordt meegenomen bij de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit.

Het kader voor bouwstoffen is vereenvoudigd, de indruk bestaat dat de administratieve en bestuurlijke lasten zijn afgenomen

Het gebruik van de fabrikant eigen verklaring (FEV) is nog zeer beperkt. Er zijn 2 producenten (instrooirubber, 2008 en betonmortel, 2009) die een FEV voeren. Het feit dat veel producenten kiezen voor een voortzetting van het certificaat (en dus geen FEV voeren) heeft te maken met het feit dat de initiële kosten voor de certificering reeds zijn gemaakt en dat afnemers vertrouwen hebben in het certificaat dat reeds enige tijd wordt gevoerd.

3.3. Uitvoeringsvraagstukken

In 2009 zijn tot 11 december 48 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+ (# 179 t/m 226). Voor de onderverdeling naar onderwerp (Tabel 3), status van afhandeling (Tabel 4) en aard van het uitvoeringsvraagstuk (Tabel 5) wordt verwezen naar paragraaf 2.1.5. In onderstaande Tabel 13 is een overzicht opgenomen naar de aard van nieuw ingekomen vraagstukken over het onderwerp bouwstoffen.

Tabel 13   Uitvoeringsvraagstukken Bouwstoffen naar aard

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	2 (10%)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	4 (20%)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	5 (25%)
Vraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	9 (45%)
Totaal		20 (100 %)

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep zijn besproken zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 14   Uitvoeringsvraagstukken behandeld in de werkgroep Bouwstoffen

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
141	Duurzame vormvastheid immobilisaten	De eisen aan duurzame vormvastheid werken belemmerend voor de toepassing van immobilisaten.	Aanpassing via Wijziging Rbk, art. 3.2.3 per 18-11-2009.	Afgehandeld
154	Bomengrond	Producent maakt bomengrond door grond te mengen met lavasteen	Reactie van VI is om het materiaal toch als bouwstof te zien. Als de toeslagmaterialen	Afgehandeld

		(>20%). Dit is noodzakelijk vanwege draagkracht en doorlatendheid van de grond bij intensief verkeersgebruik, maar is in het kader van het Bbk niet toegestaan.	als bouwstof worden gezien, kan het mengsel een bouwstof zijn ondanks dat het meer dan 20% grond bevat, gelet op het voorbehoud in Bbk art. 26, lid 3. De werkgroep kan zich vinden in deze uitleg dat het materiaal een bouwstof is waarin meer dan 20% grond zit vanwege de functionele eigenschappen die het product heeft. Een FAQ is opgesteld.	
162	Toetsingsregel bij hertoepassing bouwstoffen	Bij hertoepassing van bouwstoffen mogen twee parameters maximaal twee maal de norm overschrijden. Dit is in strijd met het beleid PAK uit het milieu te verwijderen.	Toetsingsregel in de Rbk, art. 5.1.10 is middels wijziging per 7-4-2009 uitgezonderd voor PAK in asfaltproducten (analoog aan component asbest).	Afgehandeld
167	Tijdelijke opslag bouwstoffen	Voorstel van de IVW om tijdelijke opslag, voorafgaand aan toepassing zonder vergunning, ook voor bouwstoffen mogelijk te maken.	In de werkgroep is geen draagvlak om tijdelijke opslag te reguleren in het Bbk. Het Activiteitenbesluit is de route om te komen tot terugdringing van administratieve lasten via het omzetten van vergunningsituaties naar algemene regels. Voorstel wordt afgewezen.	Afgehandeld
171	Horren van ballastbed grind	Valt hergebruik / horren van spoorwegballast - waarbij de fijne technisch ongeschikte ballast wordt uitgezeefd en afgevoerd naar verwerker en de grove fractie wordt hergebruikt - wel of niet onder het toepassen zonder bewerking en eigendomsoverdracht van het Bbk?	Het horren van ballastmateriaal valt onder het tijdelijk verplaatsen of uit een werk nemen van een bouwstof (artikel 27 lid 2 Bbk). Het op of nabij dezelfde plaats onder dezelfde condities opnieuw terugplaatsen van de grove (afgezeefde) fractie van het ballastmateriaal is derhalve vrijgesteld van de onderzoeksplicht.	Geadresseerd
174	Niet-teerhoudend asfalt	Bij hergebruik niet-teerhoudend asfaltgranulaat conform Bbk in halfverhardingen ontstaat er veel stofvorming en PAK veelvuldig voor te komen rondom dergelijke locaties. Uiteraard geldt zorgplicht, maar gemeente zoekt naar praktijkvoorbeelden hoe dit te tackelen.	Er zijn andere instrumenten dan het Bbk ter voorkoming van stofvorming. Het feit dat in stofdeeltjes meer PAK's voorkomen ligt aan het feit dat de PAK's zich meer hechten aan deze deeltjes. Verhoogde PAK gehalten in stof zegt dus niet noodzakelijkerwijze dat ook te hoge PAK concentraties in het asfalt aanwezig zijn.	Afgehandeld
176	LD- staalslakken voor in schanskorven niet altijd meer toepasbaar	LD staalslak gebruikt in schanskorf of modulaire geluidsscherm ter afvang van o.a. fijnstof niet altijd meer toepasbaar i.h.k.v. Bbk, i.v.m. uitloging vanadium. Was onder Bsb zonder	In de werkgroep is geen draagvlak voor speciale regels. stof. VROM wil reikwijdte van de gelijkwaardigheid niet aanpassen. Het is niet wenselijk dat overal open toepassingen met uitlogende bouwstoffen komen.	Geadresseerd

		uitzondering toepasbaar, omdat eisen t.a.v. vanadium lager waren.	Voor het concrete geval kan gekeken worden of geluidsscherm als inrichting gezien kan worden.	
180	Bijmenging bij tijdelijke uitname	De eis van maximaal 20% bijmenging in bouwstoffen, grond en bagger is ook van kracht bij tijdelijke uitname. Bij >20% zou zeping of afvoer moeten plaatsvinden Dit sluit niet aan bij de uitvoeringspraktijk.	De werkgroep onderkent de onwenselijkheid hiervan indien geen milieuhygiënische risico's aan de terugplaatsing verbonden zijn. Het Bbk staat dit niet toe. Meegenomen bij aanpassing Bbk en omschreven in een FAQ.	Geadresseerd voor toekomstige aanpassing Bbk
193	Milieuhygiënische verklaring restpartijen natuursteen	Moeten restpartijen natuursteen, afkomstig van steenhouwers, worden gezien als breuksteen/ steenslag, en vallen die daarmee onder de eis van milieuhygiënische verklaring bij toepassing?	Ja, deze partijen vallen niet onder de vrijstelling van milieuhygiënische verklaring die het Bbk heeft voor natuursteenproducten. Dit is toegelicht in een FAQ.	Afgehandeld
194	Hergebruik van hoogovenslakken	Het breken en hergebruiken van hoogovenslakken valt niet onder artikel 27/29 Bbk en wordt gezien als een bewerking. A.g.v. deze bewerking en hergebruik kunnen emissie en hydraulische werking wijzigen. Extra onderzoek leidt tot toename van de kosten bij reconstructiewerkzaamheden	Bij de werkgroep bouwstoffen is geen draagvlak om een specifieke uitzondering toe te staan voor het frezen van hoogovenslakken. De branche kan in het kader van de evaluatie van het Bbk eventueel aantonen dat het frezen van het materiaal en daarna opnieuw terugbrengen geen extra milieubelasting tot gevolg heeft.	Afgehandeld
199	AVI-bodemas op bedrijfsterreinen	Toepassing van AVI-bodemas als IBC-bouwstof voor de ophoging van industrieterreinen en woonwijken is met inwerkingtreding van het Bbk niet meer toegestaan. De afzetmogelijkheden van AVI-bodemas zijn hierdoor afgenomen.	De werkgroep bekrachtigt de beleidskeuze. Wel biedt Bbk mogelijkheden voor afzonderlijke werken binnen bedrijfsterreinen. Bodem+ heeft hiervoor een FAQ ontwikkeld. Voor echte ophogingen biedt het Bbk geen ruimte en bestaat alleen een mogelijkheid om dit punt bij de evaluatie van het Bbk mee te nemen.	Afgehandeld
201	Oude IBC werken	Veel IBC-werken zijn in het verleden aangelegd onder verschillende regimes (pre-IPO, IPO, BSB en nu Bbk) Uniforme inrichting van alle IBC-werken zou wenselijk zijn. Bovendien dienen de oude IPO en BSB-bepalingen tot in lengte der dagen door IPO en VROM aangepast moeten worden om actueel (stand ter techniek) te blijven.	Voorstel om (bepaalde) IBC eisen m.b.t. met terugwerkende kracht van toepassing te verklaren op IBC werken die voor inwerkingtreding Bbk zijn aangebracht, heeft zeer veel impact op oude werken. Vraagstuk en oplossingsrichting wordt door inbrenger vraagstuk heroverwogen.	Heroverweging vraagstuk door indiener
204	NL-Bsb keurmerk	Het NL-Bsb keurmerk kan in het kader van overgangsrecht nog gebruikt worden 1 juli	Het NL-Bsb keurmerk kan ook onder het Bbk gewoon gebruikt worden. Het is een bewuste	Afgehandeld

		2011. Het is verwarrend een Bsb keurmerk te gebruiken onder het Bbk. Is dit wenselijk?	keuze van SBK om de naam van het keurmerk te handhaven (ondanks de verwarring die het geeft door de term "Bsb").	
208	Status RKGV	Verwarring over status RKGV onder het Bbk wordt en afvalstoffenbeleid waardoor ook onder afvalstoffenwetgeving nogal eens als grond beschouwd, terwijl daar andere verwerkingscriteria en Eural-coderingen gehanteerd zouden moeten worden.	Met een FAQ en brief aan vergunningverleners en handhavers en de Vereniging Afvalbedrijven, en de nieuwsbrief aan opdrachtgevers (veelal gemeenten) wordt de status van RKGV duidelijk gemaakt	Onder handen, voorjaar 2010
211	Heterogeniteitstoets	In het BSB was een heterogeniteitstoets opgenomen (factor 2,1). In de Rbk en protocol 1002 is deze eis niet meer opgenomen. Moet dit ook voor bouwstoffen geregeld worden?	Wordt besproken in de werkgroep	Onder handen, voorjaar 2010
219	Bewijsmiddel bij groutinjectie	Bij groutinjectie wordt een groutspecie (water, cement en hulpstoffen) in de grond geïnjecteerd, waarna deze verhard. Certificering is niet mogelijk omdat geen homogeen produkt Partijkeuringen zijn in principe wel mogelijk maar geeft problemen bij injectie op grote diepte icm meerdere bodemlagen van versch. kwaliteit.	Vraagstuk voorgelegd aan leden van de werkgroep	Onder handen, voorjaar 2010

Er zijn geen grote structurele problemen gesignaleerd bij het onderdeel bouwstoffen. De uitvoeringsvraagstukken over bouwstoffen hebben veelal betrekking op interpretatie, invulling en reikwijdte van bepaalde begrippen in het Bbk (definitie bewerken, tijdelijke uitname, grond/bouwstof) of gaan over kostenverhoging danwel beperking in de toepassing van bepaalde specifieke bouwstoffen. Bespreking van de uitvoeringsvraagstukken in de werkgroep leidt tot verduidelijking en eenduidige interpretatie.

3.4. Helpdesk vragen en kennisplein

Er zijn aan de helpdesk van Bodem+ in 2009 6.656 vragen gesteld. Daarvan gingen 3.886 vragen (ca 59%) over het Besluit bodemkwaliteit. Hier volstaat een verwijzing naar paragraaf 2.1.5 voor de figuren over de ontwikkeling van de helpdeskvragen (Figuur 5) en de onderverdeling naar onderwerp (Figuur 6).

Per 1 juli 2008 is hoofdstuk 3 (Bouwstoffen) van het Besluit bodemkwaliteit in werking getreden. In 2009 zijn 355 helpdeskvragen over dit onderwerp gesteld (circa 9% van het aantal vragen over het Bbk). Per maand worden circa 25 à 40 vragen over het onderwerp gesteld. Dit aantal is vergelijkbaar met het aantal vragen gedurende de 2e helft van 2008. Het aantal vragen over het Bouwstoffenbesluit

(zie figuur 1) is in 2009 drastisch afgenomen. Terwijl in 2008 nog 288 vragen werden gesteld over het Bouwstoffenbesluit, is dit in 2009 afgenomen tot slechts 18 vragen.

De rubriek met veel gestelde vragen over bouwstoffen op de site van bodem+⁶, die begin 2008 was gelanceerd is in 2009 beperkt aangevuld met vier nieuwe vragen. Het is ondoenlijk om het hele spectrum aan vragen te vangen in een monitoringsverslag. Uit een analyse van de helpdesk⁷ zijn de volgende hoofdthema's te destilleren:

1. **Minder gebruik van overgangsrecht Bsb**

Er worden steeds minder vragen gesteld over het overgangsrecht of over het Bouwstoffenbesluit. Dit wijst erop dat er steeds meer toepassingen onder het Besluit bodemkwaliteit plaatsvinden en het aantal lopende werken onder het Bouwstoffenbesluit sterk afneemt.

2. **Algemeen toepassingskader bekend; steeds meer specifieke vragen**

Het aantal algemene vragen over toepassingskaders en normering voor bouwstoffen neemt sterk af. De hoofdlijnen van het onderdeel Bouwstoffen lijken voor ieder bekend. Informatie op het kennisplein, in de rubriek met veel gestelde vragen, Handreiking besluit bodemkwaliteit en HUM Bbk bieden voldoende informatie. Vragen worden echter steeds specifieker en gaan o.a. over de volgende onderwerpen:

- uitzonderingen t.a.v. meldingsverplichtingen en kwaliteitsbepaling en interpretatie van de uitzondering bij tijdelijke uitname (bijvoorbeeld begrip bewerken);
- specifieke vragen over de voor- en nadelen van de drie verschillende bewijsmiddelen (hieruit wordt opgemaakt dat door producenten verkend wordt welk type bewijsmiddel het meest geschikt is voor een product);
- definitiekwesties (is materiaal nu toepasbaar als grond of bouwstof; toegestaan percentage bodemvreemd materiaal);
- hoe om te gaan met bouw- en sloopafval dat herbruikt gaat worden onder het Bbk;
- toekomstige erkenningplicht (per 1-1-2011) voor bepaalde werkzaamheden die verband houden met IBC-maatregelen;
- aantal concrete uitvoeringsvraagstukken die verband houden met het niet meer (of onder beperktere voorwaarden) toepassen van een specifieke bouwstof;

Hieruit blijkt dat toepassers en bevoegde gezagen steeds meer bekend zijn/raken met het hoofdstuk bouwstoffen van het Besluit bodemkwaliteit. Op een aantal specifieke onderwerpen bestaat nog wel onduidelijkheid. Deze zaken zijn als uitvoeringsvraagstukken aangemeld en opgelost of geadresseerd.

3.5. Overige informatie

Uit de rapportage (bijlage 5) van de indicatoren over bouwstoffen is nog aanvullende informatie beschikbaar. Voor bouwstoffen zijn aanvullend op het voorgaande in dit hoofdstuk de volgende indicatoren van belang:

- Milieu incidenten als gevolg van het toepassen van bouwstoffen. Er zijn geen gevallen van milieu incidenten bekend. Er is wel discussie en er zijn Kamervragen gesteld over het toepassen van gemalen autobanden als instrooirubber op kunstgrasvelden en het gebruik van staalslakken in de Oosterschelde.
- Gestorte hoeveelheid bouwstoffen (nog geen cijfers over 2009, in 2008 net als in 2007 slechts 300 Kton) Het storten van bouwstoffen is vanwege de hoge stortkosten (inclusief milieuheffing) en het actieve hergebruikbeleid zeer beperkt.

⁶ Veel gestelde vragen bouwstoffen, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, diversen 2008-2009

⁷ Memo's signalen helpdesk en kennisplein Bbk, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, 1^e en 2^e trimester 2009

- Gelijkwaardigheidverklaringen. Het gebruik van alternatieven voor isolerende voorzieningen van IBC-bouwstoffen is beperkt. Er is slechts 1 gelijkwaardigheidverklaring afgegeven en er worden vrijwel geen vragen over dit onderwerp aan de helpdesk gesteld. In de evaluatie van het Bbk is het aan te bevelen te bezien of het gebruik van deze mogelijkheid opweegt tegen de kennis die bij de overheid op dit punt onderhouden moet worden.

In 2009 is de export van Teerhoudend Asphalt Granulaat (TAG) nadrukkelijk in de publiciteit geweest en er zijn ook Kamervragen over dit onderwerp gesteld. Hierbij gaat het om het feit dat TAG wordt geëxporteerd naar het buitenland voor rechtstreekse toepassing, terwijl in Nederland als minimum verwerkingsstandaard (LAP II), thermische reiniging is voorgeschreven. Hoewel gereinigd TAG bij toepassing als bouwstof in Nederland onder de werkingssfeer van het Bbk valt, hebben de publiciteit en de Kamervragen betrekking op de Europese regels voor overbrenging van afvalstoffen (EVOA) en de afdwingbaarheid van thermische verwerking van TAG. In het kader van dit monitoringsverslag wordt daarom volstaan met een verwijzing naar de Kamervragen over dit onderwerp.

4. Grond en baggerspecie

Steeds meer bodemprofessionals raken vertrouwd en werken met het nieuwe beleidskader voor grond en bagger uit het Besluit bodemkwaliteit. Algemene en theoretische vragen nemen af en specialistische, door casuïstiek ingegeven praktijkvragen komen daarvoor in de plaats. De sector ervaart de regels voor grond en bagger wel als complex omdat er veel toetsingskaders beschikbaar zijn met daarbij behorende verschillende normensets, toetsingsregels en uitzonderingen. Decentrale overheden kunnen bovendien in gebiedsspecifiek beleid eigen regels stellen. Daarnaast is relatief langdurig overgangsrecht beschikbaar en in gebruik, waardoor vaak bewijsmiddelen, toetsing- en toepassingskaders door elkaar heenlopen. Het behandelen en oplossen van uitvoeringsvraagstukken wordt als een uitstekend instrument ervaren om dreigende stagnaties voor te blijven.

De bestuurlijke lasten zijn in ieder geval tijdelijk toegenomen als gevolg van de invoering van het Bbk en het feit dat veel organisaties investeren in kennisopbouw en het maken van lokaal beleid. De administratieve lasten zijn eveneens toegenomen. Toename van de administratieve lasten is een gevolg van de extra tijd die bedrijven investeren in het verrichten van meldingen (schone grond, digitaliseren van informatie), de erkenningsverplichtingen van het Bbk en het creëren van draagvlak voor toepassingen (uitleg gedifferentieerde regels, diepe plassen, imago industriegrond).

De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) is een succes, de ondersteuning wordt zeer gewaardeerd door de deelnemende overheden en de participatiegraad is hoog. De deelnemende overheden zijn in grote mate nog bezig met de vorming van beleid en dat proces verloopt inhoudelijk goed. Er is veel vertrouwen in een goede en afgewogen lokale beleidsvorming en implementatie. Een en ander zal veelal in 2010 en 2011 tot afronding komen. Mede door de ondersteuning in ILB kader is de samenwerking en afstemming in de beleidsvorming tussen overheden in de regio tot stand gekomen. Ook de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen heeft een impuls gekregen evenals het onderwerp toezicht en handhaving. Veel deelnemende overheden zijn via de ILB bewust geworden van de (on)mogelijkheden en (on)wenselijkheden van grondverzet en de kansen en oplossingsrichtingen die het Bbk hen bij het grondverzet biedt. Lokale overheden zoeken daar waar nodig de ruimte om grondverzet te faciliteren, zonder dat daarbij de bodemkwaliteit te grabbel wordt gegooid. Sterker nog lokale overheden gebruiken vaak bewust niet alle ruimte die het Bbk biedt voor het faciliteren van hergebruik omwille van bescherming van de bodem. In veel gevallen volstaat het generieke beleidskader, waardoor de vrees voor een lappendeken aan verschillend beleid grotendeels uitblijft. De ILB zorgt door een actieve koppeling met BIELLS ook voor ontsluiting van het lokale beleid.

Er is een zeer slecht meldgedrag in de sector en er is ook nog sprake van overgangsrecht. Om die reden is de ontwikkeling van het grondverzet niet hard te kwantificeren. Op basis van alle informatie is de voorzichtige conclusie dat op dit moment de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie vergelijkbaar zijn met de mogelijkheden voorafgaand aan inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit. De verwachting is dat de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie zullen toenemen met het vaststellen van lokaal beleid wanneer het lokale beleid betrekking heeft op regionaal of bovengemeentelijk gebied..

De overgang van vergunningplicht en een juridisch kader 'storten' naar algemene regels en een juridisch kader 'nuttige toepassing' bij de verondieping van diepe plassen heeft plaatselijk geleid tot veel commotie en als gevolg daarvan stagnatie bij een aantal verondiepingen van diepe plassen. Na de commotie is een advies opgesteld door de commissie Verheijen. Dat advies wordt vertaald in een handreiking 'herinrichting diepe plassen' Deze handreiking 'herinrichting diepe plassen' moet voorzien in een helder handelingsperspectief voor zowel omwonenden, initiatiefnemers als betrokken overheden. In 2010 is voorzien deze handreiking te verankeren in een circulaire Aandachtspunt is dat

de decentrale overheden nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid moeten nemen bij de ruimtelijke inpassing van verondiepingen van diepe plassen.

4.1. Toepassen grond en bagger in de praktijk

Het beleidskader voor grond en baggerspecie is op veel punten gewijzigd. Toepassingen kunnen plaatsvinden in de verschillende toepassingskaders die het Besluit bodemkwaliteit kent:

- Algemene toepassing op de (water)bodem via het generieke kader
- Gebiedspecifieke toepassing op de (water)bodem
- Grootschalige bodemtoepassing op de (water)bodem
- Verspreiden van baggerspecie op land, in oppervlaktewater en in zee

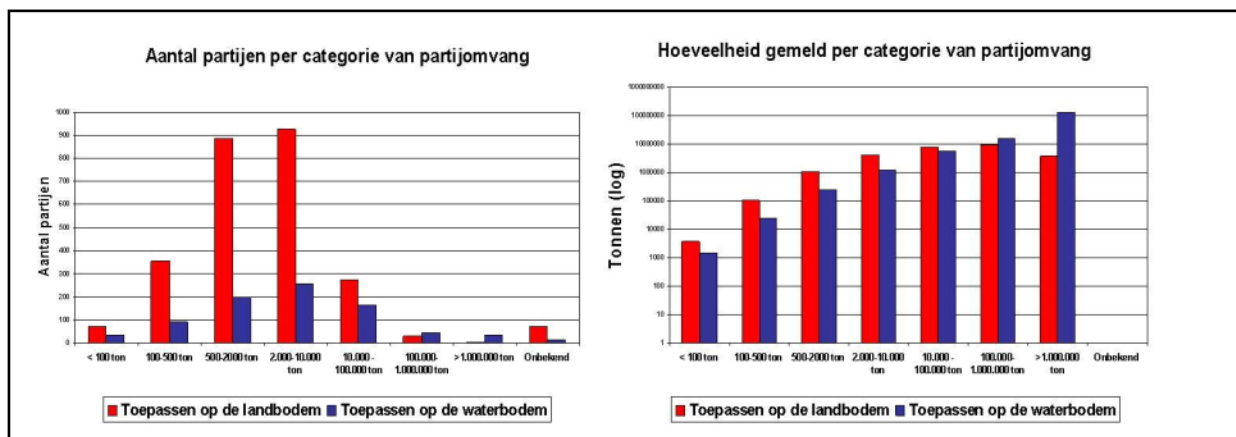
Omdat al deze toepassingskaders een wijziging betekenen ten opzichte van de oude regelgeving (Bouwstoffenbesluit, Vrijstellingsregeling grondverzet, Regeling vaststelling klassenindeling onderhoudsspecie, WM-vergunningenregime) is er bij de totstandkoming van het Besluit bodemkwaliteit voor gekozen om een meerjarig (in veel gevallen 3 of 5 jaar) overgangsbeleid te formuleren. Dit betekent dat een deel van de toepassingen in 2009 nog zijn uitgevoerd in het kader van het overgangsrecht, terwijl steeds meer toepassingen in het kader van het Bbk zijn verricht. Bij toepassingen in het kader van het Bbk geldt veelal een meldverplichting via het centrale meldsysteem. Bij toepassingen in het kader de oude regels via het overgangsrecht is er veelal nog sprake van het melden van de toepassing bij het bevoegde gezag. In het onderstaande is een overzicht gegeven van de meldingen die zijn gedaan via het centrale meldsysteem. Net als in 2008 is er een onderscheid gemaakt tussen toepassen op de landbodem en toepassen op de waterbodem. Bij het toepassen op de waterbodem is er in mindere mate sprake van overgangsrecht dan bij het toepassen op de landbodem. Daardoor geeft het overzicht van meldingen van voorgenomen toepassingen op de waterbodem een redelijk representatief beeld van de toepassingen op de waterbodem. Gegeven het overgangsrecht voor toepassen op de landbodem en vooral het slechte meldgedrag in de sector (zie hoofdstuk 2) geeft onderstaand overzicht allerm minst een compleet beeld van het grondverzet bij toepassen op de landbodem in Nederland. Het feit dat de index in Tabel 15 en Tabel 16 veelal groter is dan 100 % is het gevolg van het langzaam aflopen van overgangsrecht en een licht positieve trend in het meldgedrag. De inspanningen in het kader van het actieplan verbetering toezicht en handhaving (zie paragraaf 2.1.2) dragen bij aan die positieve trend.

Tabel 15 Gemelde toepassingen op de landbodem (periode juli 2008⁸ t/m november 2009)

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen 2008 (1/2 jaar)	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid in tonnen (1/2 jaar)	Hoeveelheid in tonnen 2009	Index
Generiek kader op de landbodem	AW2000	136	474	174%	2.510.608	4.061.660	81%
	Wonen	62	187	151%	183.794	869.951	237%
	Industrie	68	251	185%	314.075	2.054.183	327%
	Anders	18	60	167%	41.438	555.432	670%
	Niet ingevuld	11	89	405%	35.702	601.141	842%
	Totaal		295	1061	180%	3.085.617	8.142.367
Grootschalige bodemtoepassing op de landbodem	AW2000	48	135	141%	251.929	1.642.397	326%
	Wonen	12	44	183%	1.418.843	722.625	25%
	Industrie	101	254	126%	647.633	1.834.360	142%
	Anders	16	61	191%	90.637	2.565.764	1415%
	Niet ingevuld	40	98	123%	2.362.415	1.714.445	36%
	Totaal		217	569	131%	4.771.456	8.074.936
Baggerspecie op de kant (niet meldplichtig)		13	37	142%	289.332	1.464.292	253%
Gebiedspecifiek kader op de landbodem		176	606	172%	761.722	5.002.610	328%
Onbekend kader op de landbodem		91	321	176%	656.753	3.083.511	235%
Totaal		792	2617	165%	9.564.880	26.172.371	137%

Hoewel ruim 26 miljoen ton voor toepassen op de landbodem is gemeld, geeft de forse omvang van de gemiddelde partijgrootte (gemiddeld 10.000 ton per partij) aan dat voornamelijk de grotere partijen zijn gemeld. Een en ander wordt geïllustreerd door Figuur 20.

Figuur 20 Onderverdeling van aantal partijen en gemelde hoeveelheid naar categorieën van partijomvang

⁸ De hoeveelheid in tonnen over 2008 wijkt af van de hoeveelheid in tonnen genoemd in het monitoringsverslag over 2008. Dit is het gevolg van een geconstateerde omrekeningsfout van kuubs naar tonnen, die nu is hersteld. De in Tabel 15 opgenomen hoeveelheden over 2008 en 2009 zijn uiteraard de correcte getallen.

Uit het linkerfiguur in Figuur 20 blijkt dat vooral de kleinere partijen (< 500 ton) nauwelijks worden gemeld. Wanneer we naar een onderverdeling naar partijgrootte kijken is de verwachting dat juist de categorieën < 100 en 100-500 ton de meeste partijen zouden bevatten. Het tegendeel is echter waar. De grote hoeveelheid materiaal die is gemeld voor toepassing op de landbodem is afkomstig van partijen met een grote omvang.

Dat strookt met het beeld dat de grotere organisaties die werken met grotere volumina en meer personele capaciteit de regels van het Bbk inclusief de meldverplichtingen beter hebben geïmplementeerd in hun organisatie en werkwijze dan de kleinere spelers op de markt. Bij grotere volumina gaat het veelal om infrastructurele projecten met een forse impact op de omgeving, waarbij de toezicht en handhavingstaak van overheden vaak beter op orde is. Ook dat is een reden waarom de grotere stromen vaker worden gemeld dan de kleine stromen. Daarnaast is bij kleinschalig grondverzet in het buitengebied veelal de perceptie dat de milieuhygiënische risico's beperkt zijn. Het melden van dergelijke stromen wordt als een administratieve last ervaren.

In met name Tabel 16 staan enkele zeer grote partijen opgenomen. Uit een nadere analyse in het meldsysteem is gebleken dat het gaat om enkele zeer omvangrijke partijen die zijn of worden verspreid in de Noordzee of de Waddenzee en om omvangrijke baggerstromen die vrijkomen bij projecten in het kader van ruimte voor de rivier.

Tabel 16 Gemelde toepassingen op de waterbodembodem (periode januari 2008⁹ t/m november 2009)

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen 2008	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid in tonnen 2008	Hoeveelheid in tonnen 2009	Index
Generiek kader op de waterbodembodem	AW2000	29	56	193%	1.531.547	5.761.519	376%
	Klasse A	40	56	140%	2.004.698	1.506.633	75%
	Klasse B	40	54	135%	1.539.345	1.690.533	110%
	Anders	82	31	38%	1.531.547	1.509.174	99%
	Niet ingevuld	19	19	100%	6.721.638	27.816.086	414%
	Totaal		210	216	103%	13.548.969	38.283.945
Grootschalige bodemtoepassing op de waterbodembodem	AW2000	20	63	315%	1.864.496	6.916.246	371%
	Klasse A	19	55	289%	468.671	27.580.510	5885%
	Klasse B	44	157	357%	2.389.757	4.853.320	203%
	Anders	98	199	203%	2.832.613	11.206.172	396%
	Niet ingevuld	48	32	67%	3.366.643	4.639.124	138%
	Totaal		229	506	221%	10.922.180	55.195.371
Baggerspecie verspreiding		89	80	90%	52.832.931	56.927.550	108%
Gebiedspecifiek kader op de waterbodembodem		13	8	62%	6.166.855	197.250	3%
Onbekend kader op de waterbodembodem		21	19	90%	4.150.205	1.132.414	27%
Totaal		562	829	148%	87.621.139	151.736.530	173%

⁹ De hoeveelheid in tonnen over 2008 wijkt af van de hoeveelheid in tonnen genoemd in het monitoringsverslag over 2008. Dit is het gevolg van een geconstateerde omrekeningsfout van kuubs naar tonnen, die nu is hersteld. De in Tabel 16 opgenomen hoeveelheden over 2008 en 2009 zijn uiteraard de correcte getallen.

Omdat bovenstaande gegevens vanwege het overgangsrecht (in steeds mindere mate) een incompleet beeld geven van de grondstromen in Nederland kunnen we op basis van deze gegevens nu nog geen uitspraak doen over een toe- of afname van het toepassen van grond en baggerspecie. In 2009 zijn er signalen ontvangen van dreigende stagnaties op de volgende gebieden (zie ook uitvoeringsvraagstukken in paragraaf 4.4 en verondiepen diepe plassen in paragraaf 4.6):

- Hoewel er sprake is van meer initiatieven op- het gebied van verondieping van diepe plassen heeft de maatschappelijke onrust bij sommige initiatieven geleid tot een stagnatie in de toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen. De verwachting is dat in de toekomst de afzetruimte voor het toepassen van klasse B baggerspecie en kwaliteitsklasse industrie grond in diepe plassen kleiner zal zijn dan voorzien bij het opstellen van het Besluit bodemkwaliteit;
- Diverse uitvoeringsvraagstukken op het gebied van normstelling zijn in april 2009 met een wijziging van de regeling bodemkwaliteit opgelost. Stagnatie is mede hierdoor op deze vraagstukken verder uitgebleven
- PCB's worden standaard onderzocht. Door de omrekening van waarden die liggen onder de bepalingsgrens van de laboratoria, worden partijen die verder niet verontreinigd zijn, in een aantal gevallen gekwalificeerd als industriegrond. Dit beperkt niet de hergebruikmogelijkheden van deze grond, maar verhoogt wel onnodig de kosten. Punt staat geagendeerd voor bespreking in de werkgroepen in 2010.
- In het kader van het Bouwstoffenbesluit werden veel ophogingen uitgevoerd als werken. In die werken was afzetruimte voor categorie 1 grond (vergelijkbaar in kwaliteit met woon en industriegrond). In het Bbk worden deze ophogingen door het generieke of gebiedspecifieke kader gereguleerd. Voor het toepassen van woon of industriegrond in deze ophogingen is het veelal noodzakelijk dat gebiedspecifiek beleid wordt geformuleerd. In de fase van opstellen van beleid (zie paragraaf 4.2) kan e.e.a. tijdelijk leiden tot verminderde afzetmogelijkheden. Bij de invulling van lokaal beleid zien we dat veel beheerders de zelfvoorzienendheid in grondstromen als uitgangspunt hanteren. De verwachting is dat met het vaststellen van lokaal beleid op bovengemeentelijk niveau er een verruiming van de afzetmogelijkheden voor grondstromen komt.

Er is een zeer slecht meldgedrag in de sector en er is ook nog sprake van overgangsrecht. Om die reden is de ontwikkeling van het grondverzet niet hard te kwantificeren. Op basis van alle informatie is de voorzichtige conclusie dat op dit moment de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie vergelijkbaar zijn met de mogelijkheden voorafgaand aan inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit. Uitzondering hierop wordt gevormd door de verondieping van diepe plassen, waar op dit moment sprake is van stagnatie. De verwachting is dat de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie zullen toenemen met het vaststellen van lokaal beleid.

4.2. Invulling/oppakken decentralisatie

De Impuls Lokaal Bodembeheer –doelen en constructie

Ter ondersteuning van een bewuste keuze voor generiek of gebiedspecifiek beleid door de gemeenten, milieudiensten en waterkwaliteitsbeheerders is de Impuls Lokaal Bodembeheer gelanceerd. De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) loopt vanaf 1 oktober 2008 t/m eind 2011. De ILB is gelanceerd omdat in 2008 is gebleken dat bevoegde overheden behoefte hebben (en nu via de ILB daarin worden voorzien = doel) aan twee zaken om een goede keuze voor lokaal beleid te maken:

- kennis op het gebied van bodemkwaliteit op het niveau van een bodemkwaliteitskaart, bodemfuncties, risicobeoordeling
- procesbegeleiding bij creëren van draagvlak voor duurzaam bodembeheer binnen de gemeente (andere disciplines dan de bodemafdeling, op bestuurlijk vlak) en binnen de

regio (de milieudienst of een ander samenwerkingsverband) en het opstellen en uitwerken van scenario's voor bodembeheer

De Impuls Lokaal Bodembeheer zorgt voor een heel directe vorm van ondersteuning, namelijk door het beschikbaar stellen van adviseurs die ervaren en getraind zijn op het vlak van duurzaam bodembeheer en decentrale ondersteuning en onder andere kennis hebben van het opstellen van bodemkwaliteitskaarten, functiekaarten en bodembeheernota's. Dit is vorm gegeven door enerzijds via een Europese aanbesteding een 40 tal adviseurs te werven, die zijn geselecteerd op basis van een combinatie van ervaring en kostprijs. Deze adviseurs zijn vervolgens in een driedaagse training door bodem+ verder opgeleid in het ondersteunen van de decentrale overheden in het kader van de ILB. Daarnaast komen de ILB adviseurs 4 maal per jaar samen in een 'community of practise' om ervaringen en kennis uit te wisselen. Adviseurs leren niet alleen van hun eigen ervaringen, maar ook van de ervaringen van collega ILB adviseurs. Door deze constructie is sprake van een lerende groep adviseurs met een sterk onderling netwerk. De constructie versterkt continue de advisering aan de decentrale overheden. De bevoegde overheden zijn ook zeer te spreken over de ondersteuning van de ILB-adviseurs.

De decentrale overheden maken jaarlijks hun belangstelling kenbaar voor deelname aan de ILB/het ontvangen van adviesuren door het aanvragen van een adviesvoucher. Voordeel van deze constructie is dat alle 'redtape' via SenterNovem/Bodem+ loopt en dat de decentrale overheden uitsluitend eenmalig een aanvraag om ondersteuning hoeven in te dienen, verder zijn er geen administratieve verplichtingen verbonden aan de ILB voor de decentrale overheden.

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit in de zin van het maken van lokaal bodembeleid loopt grofweg via een viertal fasen:

- oriëntatiefase, gericht op het creëren van draagvlak voor bodembeheer
- inventarisatiefase, gericht op het verzamelen van gegevens over grondstromen, bodemkwaliteit, bodemfunctie, ambities etc.
- ontwikkelfase, gericht op het ontwerpen en doorrekenen van varianten van bodembeheer
- vaststellingsfase, gericht op de keuze voor een variant voor bodembeheer en vaststelling en implementatie van de bodembeheernota

De Impuls Lokaal Bodembeheer - Deelnemende overheden in 2009 en 2010

In 2009 hebben 342 gemeenten (77 %) en 17 waterschappen (63 %) meegedaan aan de ILB. Voor het overgrote deel is dat in de vorm van de 39 samenwerkingsverbanden gegaan. In totaal zijn 22 gemeenten en waterschappen individueel ondersteunt. In zijn totaliteit is in 2009 voor ruim 13.500 uur aan ondersteuning aangeboden aan de deelnemende overheden.

De impuls lokaal bodembeheer is een succes! Veel overheden doen mee, de samenwerking verloopt goed en er is vertrouwen in de kwaliteit van het lokale beleid dat wordt ontwikkeld.

Alle deelnemende overheden hebben eerst individueel een oriëntatietraject doorlopen, waarin zij voor 20 uur werden ondersteund. Na de oriëntatiefase is aan alle samenwerkingsverbanden en individuele deelnemers een vervolgvoucher toegekend. De informatie uit de oriëntatie is gebruikt om een beter zicht te krijgen op de ondersteuningsbehoefte in de rest van 2009.

Vrijwel alle deelnemende overheden hebben aangegeven ook in 2010 ondersteuning nodig te hebben. In totaal hebben voor 2010 zich 53 nieuwe deelnemers aangemeld. Dat betreft 11 gemeenten die een individuele aanvraag hebben ingediend en 42 gemeenten die aansluiting zoeken bij een bestaand samenwerkingsverband of een nieuw samenwerkingsverband vormen. In totaal hebben 7 gemeenten

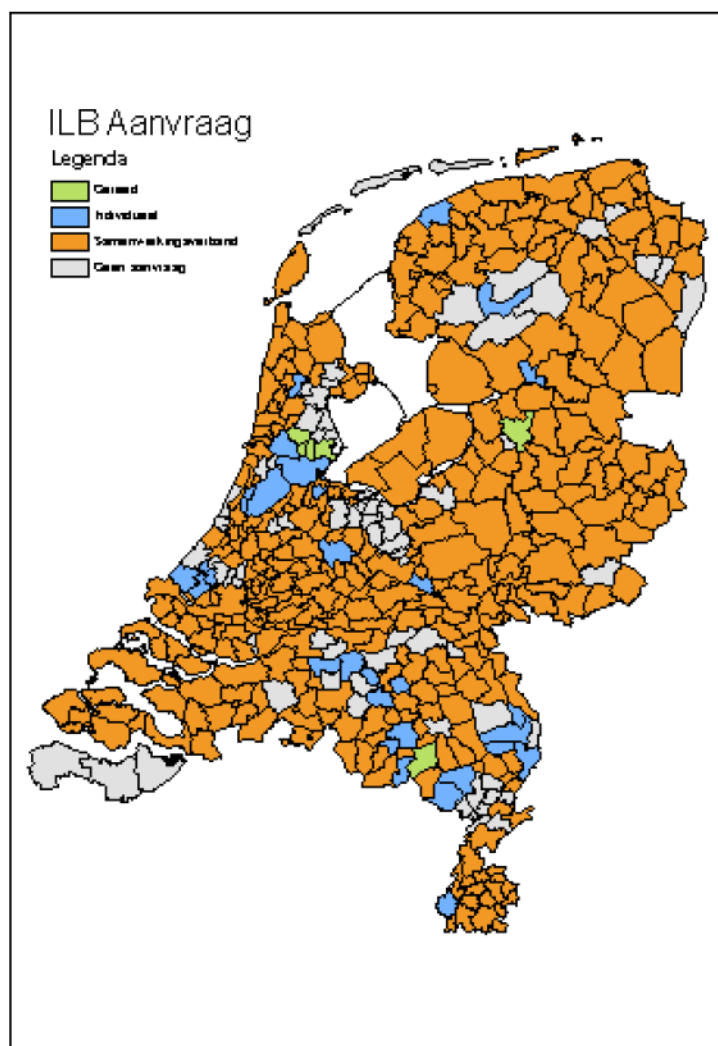
en 1 waterschap die in 2009 zijn ondersteund aangegeven geen behoefte te hebben aan ondersteuning in 2010 omdat zij de implementatie hebben afgerond. In de onderstaande tabel is e.e.a. weergegeven.

Tabel 17   Overzicht deelnemers ILB 2009 en 2010

	2009	2010
Deelnemende gemeenten	342	388
Deelnemende gemeenten klaar	-	7
Deelnemende waterschappen	17	16
Deelnemende waterschappen klaar	-	1
Samenwerkingsverbanden	39	43
Individuele aanvragers	22	31
Totaal deelnemers	359	404

In Figuur 21 zijn de deelnemende gemeenten opgenomen. In die figuur zijn ook al de gemeenten opgenomen die voor 2010 een aanvraag voor ondersteuning hebben gedaan. Figuur 22 geeft de samenwerkingsverbanden weer.

Figuur 21   Aanvragen ILB in samenwerkingsverband (oranje), individueel (blauw), groen (klaar) of niet (grijs)

Figuur 22 Samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverbanden ILB

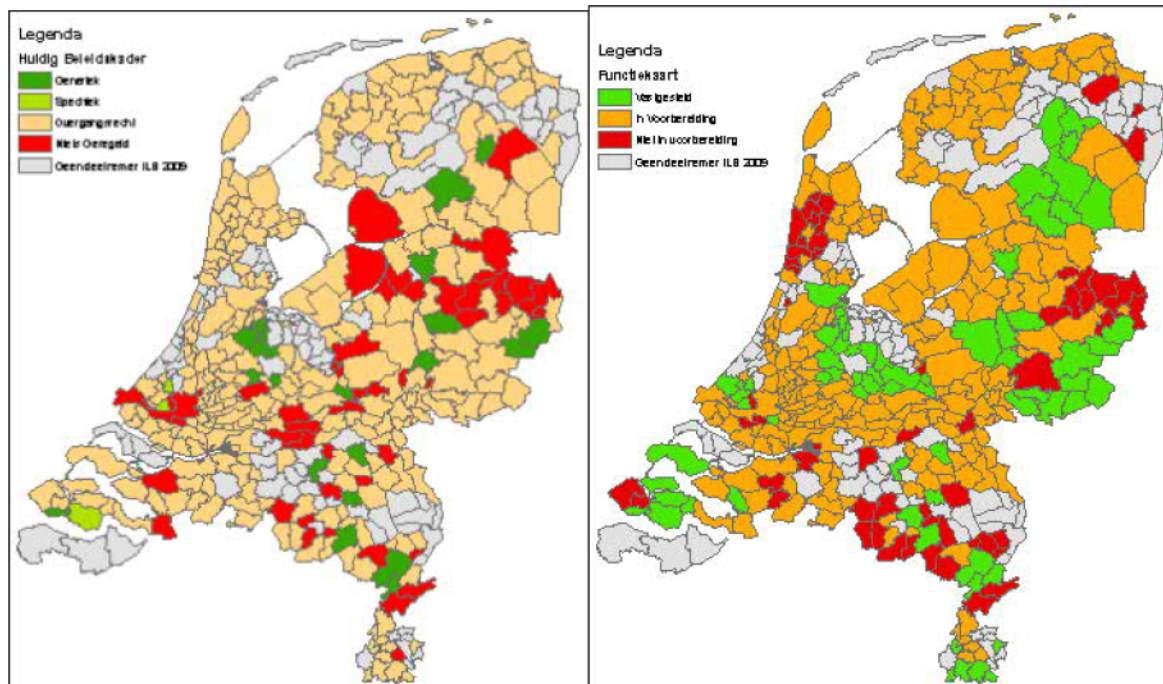
Uit bovenstaande figuren en Figuur 17 is op te maken dat de ILB een zeer groot bereik heeft. Inmiddels wordt of is 395 van de 441 gemeenten (90 %) en 17 van de 26 waterschappen (63 %) ondersteund. Een aantal gemeenten die niet deelnemen (bijvoorbeeld in het gewest Eemland) hebben reeds voor het generieke beleidskader gekozen en behoeven geen ondersteuning in het kader van de ILB.

Impuls Lokaal Bodembeheer – welke keuzes worden gemaakt

De ILB adviseurs hebben namens de gemeenten die zij ondersteunen een enquête ingevuld. De resultaten van die enquête zijn veelal weergegeven in figuren waarin een overzicht van Nederland is te zien. Deze figuren bevatten uitsluitend informatie over de gemeenten die in ILB verband zijn ondersteund. Voor de niet-deelnemende gemeenten moet dit overzicht in het komend jaar worden aangevuld.

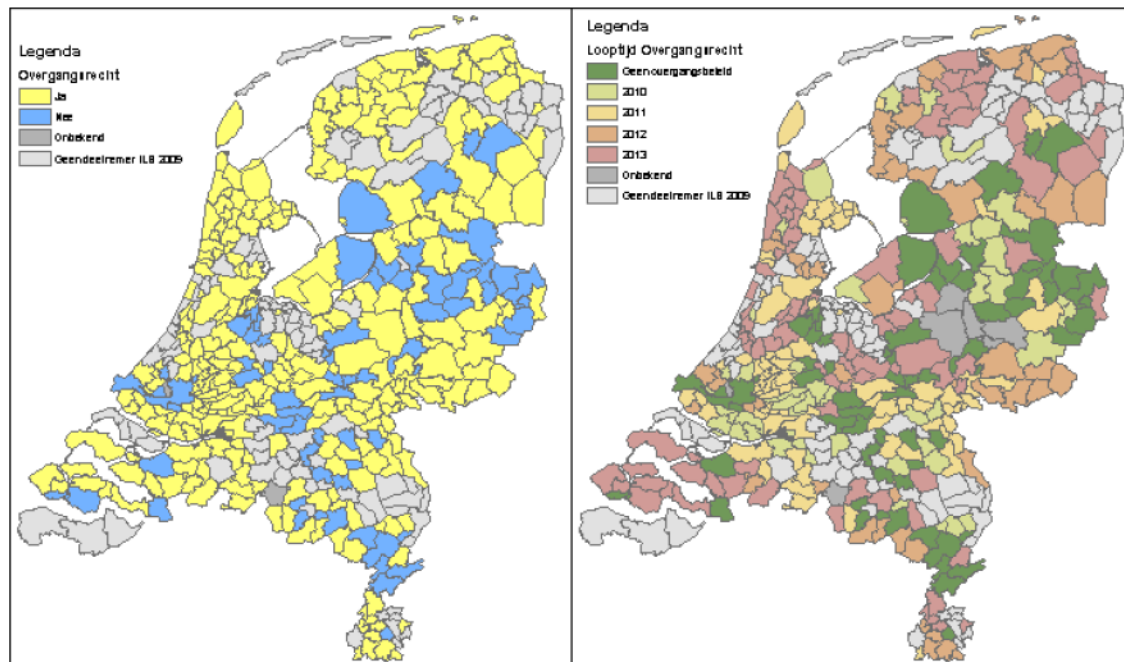
Veel gemeenten hanteren nog overgangsrecht en hebben de functiekaart nog niet vastgesteld maar wel voorbereid. De meeste gemeenten stellen in 2010 en 2011 hun beleid vast.

Figuur 23 Vastgesteld beleidskader per 31-12-2009 en status functiekaart

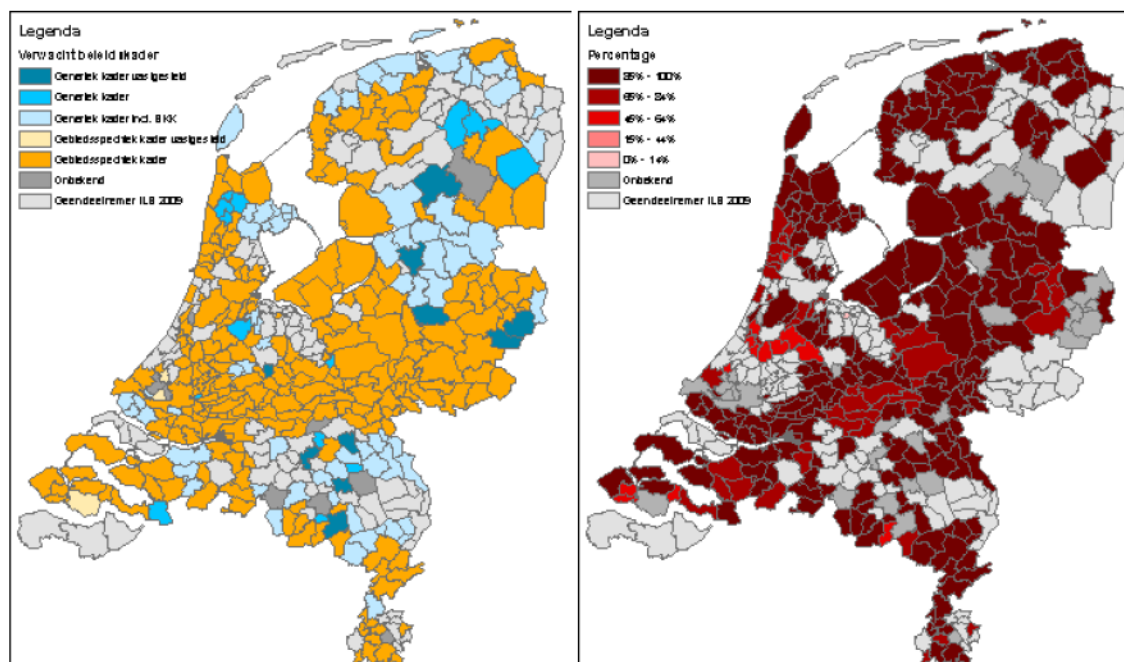
In Figuur 23 is het huidige beleidskader afgebeeld en de status van de functiekaart. Peildatum is 31 december 2009. Wat in deze figuur opvalt is dat relatief veel gemeenten overgangsrecht hanteren (80 %), dat slechts een beperkt aantal gemeenten het nieuwe beleidskader heeft vastgesteld (7 % deelnemers) en dat een aanzienlijke groep (13 % deelnemers) geen overgangsrecht heeft en tevens geen functiekaart. Wel blijkt dat veel gemeenten uit die laatste categorie hun functiekaart reeds hebben voorbereid, maar wachten met vaststellen tot het moment dat de bodembeheernota in de raad wordt behandeld. De groep gemeenten in Overijssel kiest er bewust voor om nu geen functiekaart vast te stellen omdat men voornemens is gebiedspecifiek beleid vast te gaan stellen en in dat kader liever te willen communiceren over de toepassingskaart. Slechts een beperkt deel van de gemeenten voldoet aan de eis om een functiekaart te hebben (20%). Veel gemeenten hebben die functiekaart al wel klaar (64%), maar hebben aangegeven de vaststelling van die kaart samen te laten lopen met de raadsbehandeling van het lokale beleid.

Figuur 24 Aanwezigheid en looptijd overgangsrecht

Uit Figuur 24 is op te maken dat het overgangsrecht waar veel gemeenten nog gebruik van maken in veel gevallen doorloopt tot 2012 of 2013. Dat betekent dat veel gemeenten voorafgaand aan de inwerkingtreding van het Bbk hun oude beleid nogmaals hebben vastgesteld om op die wijze zo lang mogelijk gebruik te kunnen maken van het overgangsrecht. In veel gevallen wordt mede als gevolg van de ILB die tijd niet gebruikt (zie hierna)

Figuur 25 Verwacht beleidskader

In Figuur 25 is door de ILB-adviseurs aangegeven op basis van de hun bekende informatie, welke vermoedelijke beleidskeuze de gemeenten gaan maken. In sommige gevallen is die keuze al concreet gemaakt, maar in een aantal gevallen hebben de adviseurs daar een voorspelling van gegeven. Aan Figuur 25 kunnen daarom geen rechten worden ontleend. Wat direct opvalt aan Figuur 25 is dat relatief veel gemeenten verwachten gebiedspecifiek beleid te gaan opstellen. Aan de adviseurs is ook gevraagd in geval van gebiedspecifiek beleid of er in de betreffende gemeenten ook lokale maximale waarden worden opgesteld die afwijken van de generieke normen (AW2000, wonen en industrie). Uit Figuur 25 blijkt dat bij veel gemeenten ook in gebiedspecifieke kaders de generieke normen worden gehanteerd. Voor veel zones blijkt het generieke kader te passen en in veel geval worden de generieke normen ook gebruikt als lokale maximale waarden.

Veelal wordt gebiedspecifiek beleid vastgesteld vanwege de samenwerking en uitwisseling van grondstromen op een bovenlokaal of regionaal niveau. In meer dan 80 % van het grondoppervlak worden echter de generieke normen gehanteerd.

Voorbeelden hiervan zijn industrieterreinen waar voor toepassing de norm industrie wordt gekozen, terwijl omwille van stand-still in een generiek kader de norm AW2000 of wonen van toepassing was geweest. Uit Figuur 25 blijkt dus dat de aanvankelijke vrees voor veel verschillende toepassingsnormen in veel gemeenten niet aan de orde zal zijn. Daar waar ‘echte’ gebiedseigen normen worden gehanteerd is veelal sprake van een specifieke stof (DDT in voormalige boomgaarden) of behoefte om baggerspecie in landbouwgebieden toe te passen (de lokale norm is dan vaak afgestemd op de baggerkwaliteit).

Uit Tabel 18 blijkt dat vooral het met elkaar samenwerken en het accepteren van bodemkwaliteitskaarten als redenen voor het voeren van gebiedspecifiek beleid worden opgevoerd. Dat zijn redenen waarbij het hanteren van de generieke normen prima past. Ook bij zelfvoorzienendheid in grondstromen is het vaak niet nodig om gebiedseigen normen te hanteren. Veelal volstaat het loslaten van stand-still op een specifiek deel van de gemeente (wegbermen, uitlegg gebied, industrieterrein) om de grondstromen toe te passen die elders in de gemeente niet via het generieke stelsel kunnen worden toegepast.

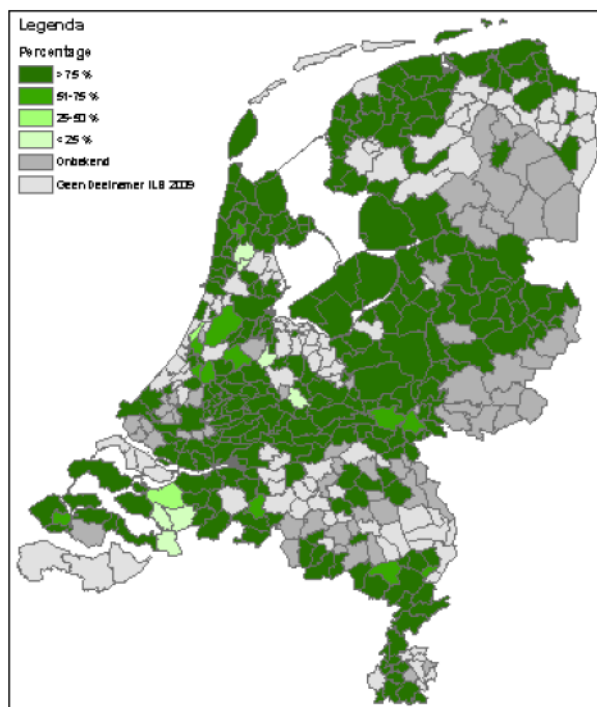
Tabel 18 Redenen voor keuze gebiedspecifiek

Reden keuze gebiedspecifiek beleid	Percentage
Samenwerking, vergroten beheergebied	81 %
Accepteren BKK uit andere gemeente	89 %
Oplossen baggeropgave	38 %
Zelfvoorzienendheid in grondstromen	68 %
Een probleemstof (bijv. DDT)	38 %
Strengere normen dan generiek vanwege ambities	25 %
Ruimte benutten boven de interventiewaarde	5 %
Bijstellen percentage bodemvreemd materiaal	34 %
Overige: onder andere eenduidigheid vergroten, tegengaan normopvulling, aansluiten liggende kwaliteit, P80	9 %

Aan de adviseurs is gevraagd om ook aan te geven op welke wijze het stand-still beginsel op gebiedsniveau wordt ingevuld. Uit de antwoorden blijkt dat er voor een aantal specifieke situaties wordt gekeken naar lokale verslechtering van de bodemkwaliteit binnen een gebied waar uiteraard wel stand-still wordt gehanteerd. Uit de antwoorden blijkt dat dit gaat om:

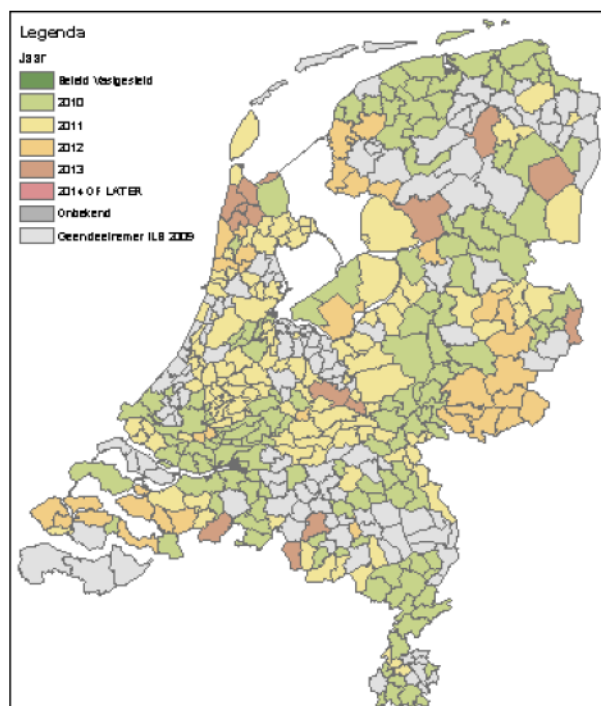
- een aantal landbouwgebieden, waar in overleg met LTO gebiedseigen baggerspecie in dunne lagen toegepast kan worden (na het groeiseizoen) ter compensatie van bodemdaling;
- het toepassen van de kwaliteit wonen en industriegrond in wegbermen en spoorgebonden gronden (die in sommige gevallen schoner zijn dan de toe te passen grond).
- het toepassen van de kwaliteit woon- en industriegrond afkomstig uit het beheergebied op een industrieterrein of uitleggebied in het beheergebied. Die uitleggebieden of industrieterreinen zijn in sommige gevallen schoner dan de toe te passen grond.

Figuur 26   Dekkingsgraad van de BKK

Uit Figuur 26 blijkt dat de gemeenten die voornemens zijn om een bodemkwaliteitskaart vast te stellen, dat veelal voor het gehele beheergebied doen. Doordat middels de samenwerkingsverbanden veelal wordt gekozen voor samenwerking met omliggende gemeenten is het mogelijk geworden de bodemkwaliteitszones in het buitengebied groter te maken. Hierdoor is het tegen minder kosten mogelijk om het buitengebied ook op te nemen in de bodemkwaliteitskaart.

Figuur 27 Jaar van vaststelling lokaal beleid

Op basis van Figuur 27 is duidelijk dat de jaren 2010 en 2011 de jaren worden waarin de meeste gemeenten over zullen gaan tot vaststellen van lokaal beleid. Vergelijking van Figuur 24 en Figuur 27 Leert dat verschillende gemeenten, mede door de ILB, eerder dan op grond van hun overgangsrecht overgaan tot vaststellen van beleid conform het Bbk.

Impuls Lokaal Bodembeheer – de rode draad

Op basis van de enquête en gesprekken met gemeenten, samenwerkingsverbanden, waterschappen en de ILB-adviseurs zijn de volgende rode draden weer te geven:

Algemeen:

- De ILB heeft een zeer groot bereik, voorziet dus in een behoefte
- De ILB is een flexibel instrument. Doordat de adviesuren is overleg met het samenwerkingsverband worden besteed is er een directe aansluiting tussen de ondersteuning en de vragen en wensen die de deelnemende overheden hebben
- Er zijn korte lijnen en een goede samenwerking tussen de deelnemende overheden en de ILB adviseurs en tussen de ILB-adviseurs en Bodem+
- De ILB stimuleert de samenwerking in de regio. Veel gemeenten komen tot de conclusie dat voor een goede match van vraag en aanbod in de tijd de gemeente een te beperkt beheergebied is. Door het beheergebied te vergroten door samenwerking met andere gemeenten nemen de mogelijkheden voor grondverzet toe. Anders gezegd voor goed bodembeheer is de gemeente veelal te klein en is de regio een betere beheereenheid
- De voordelen van samenwerking in termen van kennisuitwisseling worden benut. Ook hechten veel deelnemende overheden aan de uitlegbaarheid van het lokale bodembeleid. Die uitlegbaarheid neemt toe als de keuzes die worden gemaakt zijn afgestemd in regioverband.
- De samenwerking tussen waterschappen en gemeenten wordt versterkt. Waterschappen en gemeenten zijn zich bewust dat ze gezamenlijk de baggeropgave een plek moeten geven in het bodembeheer

- De ILB zorgt voor een bewustwording bij de deelnemende overheden in termen van nut en noodzaak om lokaal bodembeheer vorm te geven en in termen van kansen en oplossingsrichtingen die implementatie van het Bbk biedt
- De ILB zorgt voor het op de agenda plaatsen van de noodzaak om te investeren in toezicht en handhaving
- Deelnemende overheden zijn positief over de kwaliteit en vorm van ondersteuning in het kader van de ILB.

Doelbereik meer en verantwoord hergebruik van grond en bagger:

- Deelnemende overheden gaan veel bewuster om met de (on)mogelijkheden en (on)wenselijkheden van hergebruik van grond en bagger
- De aansluiting tussen bodemkwaliteit en ruimtelijke ordening wordt echt gemaakt
- Er is meer inzicht in vraag en aanbod van grondstromen in de regio
- Er wordt ruimte voor hergebruik gecreëerd indien nodig door elkaars bodemkwaliteitskaarten als bewijsmiddel te accepteren en zo de onderlinge uitwisseling te bevorderen of door lokale maximale waarden vast te stellen die bepaalde gewenste grondverzetsbewegingen mogelijk maken
- Bij veel samenwerkingsverbanden staat ook de baggeropgave op de agenda
- Veel deelnemende overheden geven aan dat matchen van vraag en aanbod in de tijd en in civieltechnische kwaliteit lastig is. In een aantal regio's worden grondstromenmanagers en grondbanken opgericht om een goede match te maken

Doelbereik Beschermen van de bodem

- Veel overheden haken aan bij de generieke normen. Er wordt een duidelijke koppeling tussen bodemgebruik en bodemkwaliteit gemaakt, die versterking van die koppeling spreekt lokale overheden erg aan
- Er wordt voorzichtig omgegaan met de ruimte die het besluit biedt om lokale normen te stellen. Een voorbeeld daarvan is dat gemeenten kiezen voor lokale maximale waarden op een industrieterrein die gelijk zijn aan de normgrens voor wonen. Die keuze maakt men om later bij bestemmingswijziging op het industrieterrein geen problemen met de bodemkwaliteit te krijgen.
- Een aantal overheden kiest er voor om alleen schone grond van buiten de gemeente te accepteren. Dat is een strikte invulling van stand-still op gebiedsniveau. Het Besluit biedt de ruimte om daar minder strikt mee om te gaan (stand-still door de kwaliteit niet te verslechteren)

Doelbereik opheffen stagnaties

- Veel samenwerkingsverbanden hebben als uitgangspunt de zelfvoorzienendheid in grondstromen genomen. Met dit uitgangspunt is het de verwachting dat stagnaties in grond en baggerverzet in de regio worden opgelost met het gereedkomen van lokaal beleid
- Via de ILB komen uitvoeringsvraagstukken op de agenda en wordt stagnatie voorkomen
- De ILB helpt gemeenten en waterschappen om sneller het Bbk te implementeren

Doelbereik vereenvoudiging regels

- In veel gevallen voldoet generiek beleid, lappendeken aan lokale normen blijft hoogstwaarschijnlijk uit
- Regionale samenwerking zorgt voor aanzienlijke verkleining van differentiatie van beleid
- De ILB zorgt voor een betere aansluiting van de lokale regels op de lokale praktijk

Impuls Lokaal Bodembeheer - Ontsluiting informatie lokaal beleid

De sector heeft veel behoefte aan een goede ontsluiting van het lokaal vastgestelde beleid. Veel lokale overheden geven daar via hun eigen communicatiemiddelen invulling aan (bodembeheerplan via website opvraagbaar). Het project BIELLS (BodemInformatie Essentieel voor Landelijke en Lokale sturing) probeert invulling te geven aan de landelijke ontsluiting van de informatie over lokaal beleid. Daartoe zijn twee producten ontwikkeld door BIELLS:

- De interactieve kaart van lokaal beleid in Nederland
- De toetsingsmodule voor grondverzet

De interactieve kaart betreft een webapplicatie waarbij per gemeente op een kaart inzichtelijk is gemaakt welk beleidskader van toepassing is in die gemeente. Via die kaart is het mogelijk om door te klikken naar de vindplaats van de relevante informatie (bodemkwaliteitskaarten, bodembeheernota, etc.)

De toetsingsmodule betreft een webapplicatie het mogelijk maakt om te toetsen of grondverzetsbewegingen zijn toegestaan of dat gekeurde partijen op een bepaalde plaats kunnen worden toegepast. De toetsingsmodule bevat voor elke bodemkwaliteitszone zowel de bodemkwaliteitsgegevens als de toepassingsvoorwaarden, waardoor het mogelijk wordt te toetsen of een grondverzetsbeweging is toegestaan.

Beide producten zijn nog volop in ontwikkeling. BIELLS heeft in 2009 zorg gedragen voor de vorming van een gebruikersgroep die verbeteringsvoorstellen formuleert.

De kracht van de producten van BIELLS is uiteraard afhankelijk van de dekking van de informatie die in beide applicaties zit. Die is eind 2009 nog uiterst gering omdat er nog weinig overheden lokaal beleid hebben vastgesteld. De ILB adviseurs dragen zorg voor vulling van de applicaties van BIELLS op het moment dat lokaal beleid wordt vastgesteld.

Impuls Lokaal Bodembeheer – overallbeeld

De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) is een succes, de ondersteuning wordt zeer gewaardeerd door de deelnemende overheden en de participatiegraad is hoog. De deelnemende overheden zijn in groten getale nog bezig met de vorming van beleid en dat proces verloopt inhoudelijk goed. Er is veel vertrouwen in een goede en afgewogen lokale beleidsvorming en implementatie. Een en ander zal veelal in 2010 en 2011 tot afronding komen. Mede door de ondersteuning in ILB kader is de samenwerking en afstemming in de beleidsvorming tussen overheden in de regio tot stand gekomen. Ook de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen heeft een impuls gekregen evenals het onderwerp toezicht en handhaving. Veel deelnemende overheden zijn via de ILB bewust geworden van de (on)mogelijkheden en (on)wenselijkheden van grondverzet en de kansen en oplossingsrichtingen die het Bbk hen bij het grondverzet biedt. Lokale overheden zoeken daar waar nodig de ruimte om grondverzet te faciliteren, zonder dat daarbij de bodemkwaliteit te grabbel wordt gegooid. Sterker nog lokale overheden gebruiken vaak bewust niet alle ruimte die het Bbk biedt voor het faciliteren van hergebruik omwille van bescherming van de bodem. In veel gevallen volstaat het generieke beleidskader, waardoor de vrees voor een lappendeken aan verschillend beleid grotendeels uitblijft. De ILB zorgt door een actieve koppeling met BIELLS ook voor ontsluiting van het lokale beleid.

4.3. Administratieve en bestuurlijke lasten

Aan het bedrijfsleven (administratieve lasten) en de overheden (bestuurlijke lasten) is in januari 2010 worden gevraagd in hoeverre hun lasten op het gebied van grond en baggerspecie zijn toe of afgenomen en of zij dat kunnen onderbouwen met gegevens.

Gemeenten

De bestuurlijke lasten voor gemeenten komen met name voort uit:

- Voorlichting aan derden;
- Ontwikkeling beleid;
- Toetsing van meldingen;
- Toezicht, controle én waar nodig handhaving;
- Opleidingen, overleg en rapportage.

De combinatie van overgangsrecht en bestaand recht levert zorgt voor toename in de bestuurlijke lasten. Het maken van lokaal beleid leidt tot een tijdelijke toename van de bestuurlijke lasten voor gemeenten

Gemeenten hebben ook in 2009 geïnvesteerd in het onderdeel grond en baggerspecie:

- In 2009 zijn aan gemeenten meer vragen gesteld door derden over de toepassingsregels binnen de eigen gemeentegrenzen en de wijze van melden. De regels voor het toepassen van grond en bagger zijn niet vereenvoudigd. Veel gemeenten hanteren het overgangsrecht, waarin in sommige gevallen met de oude regels en in andere gevallen met de nieuwe regels wordt gewerkt hierdoor is het tijdelijk eerder complexer geworden.
- Mede door de impuls lokaal bodembeheer:
  - is het kennisniveau met betrekking tot het besluit Bodemkwaliteit binnen de gemeentelijke organisaties op peil;
  - wordt in veel gebieden regionale samenwerking gezocht (zowel voor het maken van beleid als voor het uitwisselen van kennis);
  - hebben gemeenten bodemfunctie(klassen)kaarten gemaakt of zijn gestart met het opstellen van bodemfunctie(klassen)kaarten;
  - oriënteren gemeenten zich op de verschillende beleidskeuzen (generiek vs gebiedsspecifiek);
  - zijn enkele gemeente gestart met het opstellen van gebiedsspecifiek beleid. Hierbij wordt opgemerkt dat het opstellen van gebiedsspecifiek beleid een grote inspanning vergt: het is ingewikkeld om het uit te leggen richting het bestuur.
- Een zeer groot deel van de meldingen wordt getoetst. In het geval van een melding 'schone grond' wordt regelmatig aanvullende informatie opgevraagd. Reden hiervoor is dat bij de beoordeling van deze melding het voor het bevoegd gezag niet duidelijk is welk type milieuhygiënische verklaring bij de melding wordt gebruikt. Dit punt is behandeld in het implementatieteam. Het is noodzakelijk dat het opvragen van informatie van meldingen met schone grond wordt ingebed in een handavingsstrategie waar de risico's worden afgewogen tegen de beschikbare capaciteit. Zie ook uitvoeringsvraagstuk nummer 209.
- Toezicht en handhaving in het veld vindt hoofdzakelijk reactief plaats, naar aanleiding van klachten of tips wordt een toepassing in het veld gecontroleerd. Enkele gemeenten werken proactief, dit wil zeggen dat structureel toezicht in het veld plaatsvindt. Verbetering van toezicht bij gemeenten is wenselijk, echter dient hier op bestuurlijk niveau een groter draagvlak gecreëerd te worden.

- Bijeenkomsten op landelijk en regionaal niveau rondom het besluit bodemkwaliteit worden als zeer zinvol ervaren, mede gelet op de diverse aanpassingen van het besluit. Investing in kennisontwikkeling en voorlichting blijft nodig.

Gemeenten ervaren een tijdelijke toename van de bestuurlijke lasten door het ontwikkelen van nieuw beleid (inclusief het opstellen van een nieuwe bodemkwaliteitskaart) en een structurele lichte toename van de lasten door de toename van het aantal meldingen, toetsingen op Kwalibo en (in de toekomst) meer werk door toetsing op volledig vooronderzoek bij in situ AP04 keuring.

Rijkswaterstaat

Hoewel de ervaringen op sommige vlakken wat uiteenlopen, mogen we concluderen dat de bestuurlijke lasten t.g.v. invoering Bbk niet noemenswaardig zijn toegenomen. Daar staat tegenover dat de discussies, zoals bijvoorbeeld over de zandwinputten, van sommige diensten een aanzienlijke extra inspanning vergt. Daarnaast wordt de meldingstermijn van 5 dagen voor grotere en complexere meldingen “in het natte” als wat kort ervaren om een goede beoordeling van de melding te kunnen maken. Tenslotte is er een aantal Bbk begrippen, die op verschillende manieren geïnterpreteerd kunnen worden. Dit gebrek aan helderheid (voor deze begrippen) leidt tot veel discussie en extra inspanning voor Bevoegd Gezag. Jurisprudentie zal hier op termijn wellicht uitkomst bieden.

Bedrijfsleven

De administratieve lasten zijn toegenomen. De omvang moeten we nader kwantificeren en we moeten zoeken naar mogelijkheden om de lasten te verminderen. Daarom onderzoeken we bij de evaluatie van het Bbk in 2011 de voor en nadelen van een paraplumelding

Signalen van SGUG leden geven aan dat de administratieve lasten voor het onderdeel Grond en Bagger zijn toegenomen. Genoemd worden o.a.:

1. Schone grond moet gemeld worden. De melding op zich is eenvoudig gehouden maar toch extra werk.
2. Er zijn grotere inspanningen nodig om grond klasse Industrie te kunnen toepassen. De benaming “Industrie” wekt de indruk dat het hier gaat om vervuilde grond (perceptie / weerstand bij gebruikers). Mede hierdoor wordt met name bij kleinschalige toepassingen sneller gekozen voor schone grond / zand en worden toepassingen van klasse Industrie veelal beperkt tot grootschalige werken.
3. Bij het samenvoegen van partijen grond is erkenning op basis van BRL 9335 verplicht gesteld. Hierdoor zijn de administratieve lasten toegenomen qua registratie en audits.
4. De meldingen op zich zijn nu uitgebreider dan onder het Bouwstoffenbesluit. Als je alleen naar de regelgeving kijkt hoeft dit niet zo te zijn. Onder het bouwstoffenbesluit was het echter mogelijk een verkorte melding per partij doen onder een paraplu-melding. Die optie is er in het Bbk niet. Dit leidt tot veel extra werk. Overigens geven zowel het Bbk als het Bsb niet de juridische basis voor een paraplu-melding.
5. Het inscannen van de rapporten om een digitale melding te doen kost extra tijd.
6. Grond op basis van de bodemkwaliteitskaart gebruiken levert ook meer werk op i.v.m. met de strenge eisen die gesteld worden aan het nagaan van de historische informatie en het voorkomen van puntbronnen. Dit wordt echter (financieel) weer gecompenseerd doordat er minder partijkeuringen hoeven te worden uitgevoerd.
7. Het ontbreken van eenduidigheid over de vereiste transportdocumenten voor toepassingen conform Bbk (formulier SN behorende bij melding versus begeleidingsformulier Besluit Melden bedrijfsafvalstoffen) leidt in de praktijk tot extra lasten.

8. De uitvoerende bedrijven moeten op het punt van voorlichting naar opdrachtgevers, afnemers en bevoegde gezagen meer inspanningen leveren om de complexere regelgeving uit te leggen voordat een overeenkomst tot stand komt.
9. Vanuit de “natte toepassingen” wordt aangegeven dat er mbt de waterbodem veel is gewijzigd in een korte tijd (o.a. classificatie baggerspecie en regelgeving Bbk en Waterwet). Dit vergt grotere inspanningen om toepassingen verantwoord te laten plaatsvinden. In het bijzonder wordt ook gewezen op de (complexer geworden) toetsing en classificatie van “droge” grond op of in de waterbodem (al of niet in grootschalige toepassingen onder oppervlaktewater zoals diepe plassen). Verder leiden de verschillende regels voor verspreiding van baggerspecie in oppervlaktewater, bij toepassing “op de kant”, bij specifieke toepassing in diepe plassen en in droge toepassingen tot extra inspanningen.

Lasten vermindering treedt op bij:

1. Tijdelijke opslag voorafgaand aan toepassing: daar is geen Wm-vergunning meer voor nodig.
2. Voor toepassingen op de waterbodem is geen Wvo vergunning meer nodig.
3. De verruiming van de partijgrootte naar 10.000 ton. De keuringskosten zijn daarmee afgenomen. Opmerking: bij in- situ keuringen worden door de verruiming van de partijgrootte ook schone onderlagen in de keuring meegenomen, maar niet altijd in die omvang weer toegepast.
4. Voor bouwstoffen hoeft geen toepassingshoogte meer te worden berekend.

De indruk is dat lastenvermindering niet opweegt tegen de lastenverhogingen omdat de activiteiten genoemd bij de lastenvermindering minder vaak voorkomen. Verder wordt opgemerkt dat de extra inspanningen mbt meldingen niet zichtbaar een efficiënter toezicht en handhaving lijken op te leveren. Sterker, het beeld is dat toezicht en handhaving zich richten op gemelde activiteiten (en dan veelal ook nog alleen de administratieve controle van de melding, maar niet de daadwerkelijke toepassing) en dat niet-gemelde toepassingen niet worden gecontroleerd. Het rendement van de extra inspanningen is daarmee negatief. Vooralsnog is niet mogelijk om de toename c.q. vermindering van de administratieve lasten betrouwbaar te kwantificeren.

Samenvattend:

Voor het bedrijfsleven zijn de administratieve lasten bij het toepassen van grond en bagger conform het Bbk duidelijk gewijzigd.

Toename (veelal structureel):

- meldingen schone grond en ontbreken mogelijkheid raammeldingen
- erkenningen voor het samenvoegen
- meer inspanningen voor toepassingen grond klasse Industrie
- meer inspanningen specifieke toepassingen in diepe plassen
- complexere regels voor toepassingen baggerspecie en grond in oppervlaktewater
- ontbreken eenduidigheid transportdocumenten
- noodzaak van meer voorlichting door uitvoerende bedrijven aan andere betrokkenen

Afname (veelal projectmatig / incidenteel):

- tijdelijke opslag voorafgaand aan toepassing
- vervallen Wvo vergunning voor toepassingen in oppervlaktewater
- verruiming partijgrootte bij keuring

De toename van de administratieve lasten bij het bedrijfsleven lijkt niet te worden gecompenseerd door efficiëntere handhaving en toezicht en een gerichte aanpak van free-riders (bij bedrijven en opdrachtgevende overheden). Kwantificeren van de veranderingen in de administratieve lasten is niet mogelijk door onvoldoende gespecificeerde registratie.

4.4. Uitvoeringsvraagstukken

In 2009 zijn 48 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+ (# 179 t/m 226). Voor de onderverdeling naar onderwerp (Tabel 3), status van afhandeling (Tabel 4) en aard van het uitvoeringsvraagstuk (Tabel 5) wordt verwezen naar paragraaf 2.1.5. In onderstaande Tabel 19 is een overzicht opgenomen naar de aard van nieuw ingekomen vraagstukken over het onderwerp grond en baggerspecie.

Tabel 19 Uitvoeringsvraagstukken Grond & Bagger naar aard

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	1 (4%)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	6 (24%)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	9 (36%)
Vraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	9 (36%)
Totaal		25 (100%)

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep zijn besproken zijn opgenomen in Tabel 20

Tabel 20 Uitvoeringsvraagstukken behandeld in de werkgroep grond en bagger

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
27	Mijnsteen	Het feit dat mijnsteen als Bouwstof wordt gezien leidt tot vragen over de mogelijkheid van het doorzetten van het actief bodembeheer met mijnsteen zoals dat in Limburg wordt gevoerd	Na uitgebreid onderzoek is vastgesteld dat het beleid van (onder randvoorwaarden) concentreren van mijnsteen in gebieden waar reeds grootschalig mijnsteen in de bodem aanwezig is past binnen de reikwijdte van het gebiedspecifieke kader. Het Bbk wordt zodanig aangepast dat binnen de mijnsteengebieden het gebiedspecifieke kader ook voor de toepassing van mijnsteen kan worden gebruikt.	Geadresseerd
108	Erkenning-plicht bij samenvoegen kleine partijen	Hoveniers, loonwerkers en gemeentewerven hebben veelal geen erkenning voor BRL 9335 en geven aan de kosten voor certificering niet te kunnen dragen. Deze actoren hebben vaak een regionale functie in het opbulken van kleine partijen. Toezichthouders vrezen dat kleine partijen illegaal gedumpt gaan worden	In wijziging van de Rbk per april 2010 wordt opbulken van partijen grond of baggerspecie tot 25 m3 uitgezonderd van begrip samenvoegen. Hiermee wordt een oplossing geboden voor de zorg tot illegaal dumpen. Het milieurisico is verder klein. Aandacht voor communicatie. Door Bodem+ zijn FAQ's en een nieuwsbericht op de website.	Geadresseerd
135	Normering	Barium wordt in zeer veel situaties	Normering voor barium is	Afgehandeld en

	Barium	op land- en waterbodem in grote schaal verhoogd aangetroffen tot boven de interventiewaarden. Dit belemmert hergebruik op grote schaal.	tijdelijk losgelaten middels aanpassing van de Rbk en circulaire bodemsanering per april 2009. Binnen enkele jaren zal voor barium een nieuw toetsingskader worden geïntroduceerd.	geadresseerd
139	Normering drins en DDT's	In bepaalde gebieden worden grote problemen worden ondervonden door de nieuwe strengere normen voor DDT, DDD, DDE en drins uit de Rbk en de Circulaire bodemsanering, waardoor eerder voldoende gesaneerde of voldoende schoon beoordeelde locaties, nu ernstig verontreinigd zijn.	Interventiewaarden van drins en DDT's zijn gewijzigd via Circulaire bodemsanering, circulaire waterbodemsanering en Rbk. Maximale waarden in Rbk zijn gehandhaafd, omdat gebiedsspecifiek beleid voor hergebruik van grond/baggerspecie een oplossing kan bieden.	Afgehandeld en geadresseerd
160 168 173	Normering verspreiding aangrenzend perceel	Voor de metalen antimoon, kobalt, die niet in de ms-paf-toets zitten, zijn individuele waarden afgeleid die in de praktijk zeer vaak overschreden worden waardoor baggerspecie niet verspreidbaar is. Ook voor de stof pentachloorbenzeen is een probleem. Dit belemmert het realiseren van de baggeropgave.	Aanpak in combinatie met # 135. Het Rbk is gewijzigd waarbij de waarden voor deze stoffen zijn komen te vervallen (de interventiewaarden vormen nu de bovengrens). Daarnaast wordt de ms-paf-toetsing over een aantal jaren aangepast waarbij de ontbrekende metalen worden toegevoegd.	Afgehandeld en geadresseerd
177	Normering nikkel	Toetsingsregel schone grond voor nikkel pakt erg ongunstig uit voor primair zand (AW2000 norm = 35, Wonen norm = 39 mg/kg d.s.) waardoor veel primair zand niet als schoon geldt.	Aanpassing Rbk, art. 4.2.2 (toetsingsregel voor nikkel gelimiteerd tot 2 keer Achtergrondwaarden en niet meer voor maximale waarde wonen) per april 2009	Afgehandeld
184	Definitie bims, flugsand, e-bodemas.	Bims, flugsand en e-bodemas worden veel gebruikt als ophogingmateriaal bij industrieterreinen. Op basis van het Bbk mogen bouwstoffen hiervoor niet worden gebruikt. Deze materialen moeten dus worden gedefinieerd.	Omdat Bims en flugsand uit de bodem komen definieert de werkgroep deze als grond. E-bodemas wordt echter niet als grond gezien.	Afgehandeld
186	Uitzondering zwarte grond	Vervolg op # 106. Verzoek of bedrijven vallend onder Besluit Melding Landbouw (vnl. hoveniers) ook onder de tijdelijke vrijstelling tot 1 oktober 2009 voor werkwijze van kwaliteitsbepaling onder BOOM mogen vallen, zoals beschreven in brief van VROM aan BVOR dd 8 april 2008.	De werkgroep geeft aan akkoord te zijn om deze bedrijven onder de uitzondering te laten vallen. De periode tot 1 oktober 2009 is nog maar kort. VROM communiceert richting vraagsteller.	Afgehandeld
197	Opstellen Bodem-functieklasse kaart	Veel gemeenten stellen het opstellen van een functiekaart uit. Functiekaart is noodzakelijk voor toepassingen die buiten het overgangsrecht vallen en bij bodemsanering. Gemeenten geven aan dat zij het maken van de kaart	Via nieuwsbrief, nieuwsbericht, FAQ's en ILB-adviseurs stimuleert Bodem+ gemeenten in het opstellen van de kaarten. De werkgroep verwacht dat de ingezette maatregelen in de loop van volgend jaar hun vruchten	Geadresseerd

		lastig vinden i.v.m. het ontbreken van een duidelijke aansluiting met het bestemmingsplan en de Wro.	zullen afwerpen en het probleem vanzelf doen oplossen.	
200	Slootmaaisel	Partijen slootmaaisel wordt als gerijpte baggerspecie aangeboden t.b.v. toepassing / verontdieping van oude zandwinput. Partij voldoet aan normering Bbk, maar niet wenselijk deze toe te passen.	De definitie van grond zegt niets over de manier waarop een partij is voorgebracht. Afhankelijk van de hoeveelheid riet/wortelresten (max. 20 %) kan het materiaal alsnog grond zijn. Handhaving moet zich richten op een goede voortbrenging (gescheiden ontgraven). Toepassing in bijv. oppervlaktewater kan via de functionaliteit en de zorgplicht tegen worden gegaan.	Afgehandeld
206	Drins/DDT een diffuus probleem	Kan drins/DDT-problematiek in een specifieke regio gezien kan worden als diffuus, waardoor in een bodembeheerplan en bodemkwaliteitskaart verhoogde LMW's opgenomen kunnen worden	Werkgroep kan zich vinden in het voorstel van de gemeente mits goed zorg gedragen wordt voor de schone gebieden. Mits voldoende onderzoek beschikbaar kan de knip gemaakt worden tussen de echte saneringsgevallen (> T (1/2 I-waarde, volgens voorstel gemeenten), de gebieden die 'diffuus' verontreinigd zijn tussen de AW2000 en de 1/2 IW en de schonere gebieden (< AW2000). Verder aandachtspunt om onderscheid te maken tussen drins (oorzaak kassen, veelal puntbron) en DDT's (oorzaak: boomgaarden, meer diffuus).	Afgehandeld
208	Status RKGV	Verwarring over status RKGV onder het Bbk wordt en afvalstoffenbeleid waardoor ook onder afvalstoffenwetgeving nogal eens als grond beschouwd, terwijl daar andere verwerkingscriteria en Eural-coderingen gehanteerd zouden moeten worden.	Met een FAQ en brief aan vergunningverleners en handhavers en de Vereniging Afvalbedrijven, en de nieuwsbrief aan opdrachtgevers (veelal gemeenten) wordt de status van RKGV duidelijk gemaakt	Onder handen, voorjaar 2010
209	Bewijsmiddelen bij melding schone grond	Bij meldingen schone grond en meldingen van hergebruik van bouwstoffen is het niet verplicht om milieuhygiënische verklaringen mee te sturen. Gemeenten willen dergelijke informatie wel hebben en vragen in het kader van handhaving en toezicht alsnog naar deze informatie. Bij voorkeur zouden zij zien dat het meldpunt Bbk hiervoor wordt ingericht.	Gezien de beperkte handhavingcapaciteit verdient het de voorkeur op basis van risico-inventarisatie en steekproefsgewijs bewijsmiddelen voor schone grond op te vragen, in plaats van dit de standaard te laten worden. Gemeenten worden hierover geïnformeerd.	Onder handen, voorjaar 2010
213	Interpretatie 'op en nabij'	Hoewel het begrip 'op en nabij' bij tijdelijke uitname geen noviteit is, bestaat er nog veel onduidelijkheid over de interpretatieruimte hierbij.	Een memo hierover is in ontwikkeling	Onder handen, voorjaar 2010
215	Indeling in	Het Bbk staat een grotere omvang	Certificerende instellingen en	Onder handen

	partijen	van partijen grond die moeten worden gekeurd toe. Aan de keuring in protocol 1001 worden wel strengere eisen gesteld, op basis van aanvullende criteria. De indruk bestaat dat deze criteria op grote schaal worden genegeerd, waardoor onrepresentatieve bewijsmiddelen komen en vermenging optreedt.	bevoegde gezagen zullen een brief krijgen om hen op dit signaal en op de mogelijkheid de VROM-inspectie in te schakelen te wijzen. Verder wordt het onderwerp door VROM aangekaart bij de adviesbranche en ONRI/VKB/VVMA, en het CCvD van SIKB.	voorjaar 2010
217	Inspraak-procedure bij vaststellen Functie-kaarten	Uit de toelichting bij art. 55 Bbk blijkt dat het vaststellen van een functiekaart als een besluit in de zin van de Awb wordt beschouwd. Het is echter niet duidelijk of bij het vaststellen van de kaart art. 3 (4) Awb van kracht is (inspraakprocedure). Dit leidt tot rechtsongelijkheid voor belanghebbenden.	Er wordt de voorkeur aan gegeven dat art. 3(4) van toepassing wordt verklaard. Het Bbk wordt in de toekomst aangepast. Voor die tijd wordt de gewenste vaststellingsprocedure in een FAQ uiteengezet.	Onder handen, voorjaar 2010
222	Toetsregels / normering som PCB's en OCB's	Ondanks nieuwe regels toetsen somparameters bij waarden beneden de detectiegrens, komen m.n. in zandige bodems voor dat als één individuele parameter licht verhoogd is of een verhoogde rapportagegrens tov AS3000 heeft dat de somparameter direct in de klasse Industrie geclassificeerd wordt. Dit probleem doet zich met name voor bij PCB's en OCB's. Hierdoor worden ogenschijnlijk schone partijen grond ingedeeld in de klasse Industrie	Bespreken in de werkgroep begin 2010	Onder handen, voorjaar 2010
224	Nuttig en toepasbaar	Diverse vragen en onduidelijkheid over de interpretatie en reikwijdte van artikel 35 Bbk (bijvoorbeeld toepassingen op recreatieterreinen, dempen van sloten) en in relatie tot de begrippen nuttig en functioneel (art. 5 Bbk)	Notitie is in voorbereiding en wordt voorgelegd aan de werkgroep	Onder handen, voorjaar 2010
225	Partijgrootte asbestonderzoek	I.t.t. tot eerdergemaakte afspraken in de werkgroep en IT en niet conform de laatste versies protocollen 1001 en 1002 is de partijgrootte voor asbestonderzoek in de vastgestelde 1001 en 1002 protocollen verhoogd van 2000 ton naar 10000 ton. Het vergroten van de partijgrootte sluit niet aan op de NEN 5707 en doet geen recht aan de representativiteit van de asbestonderzoeken	Vraag wordt voorgelegd aan de werkgroep	Onder handen, voorjaar 2010

Uit het bovenstaande is op te maken dat de uitvoeringsvraagstukken op het gebied van grond en baggerspecie over de volgende hoofdzaken gaan:

- (Dreigende) stagnatie bij hergebruik van grond en baggerspecie en toename van het aantal gevallen van ernstige bodemverontreiniging met bestrijdingsmiddelen is door (tijdelijke) aanpassing van de normering of toetsingsregels van stoffen als barium, nikkel, drins, DDT's en verspreiden op aangrenzend perceel adequaat opgelost middels aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit en Circulaire bodemsanering in april 2009. Momenteel doet zich nog wel een probleem voor rond de toetsing en normering van somparameters als PCB's en OCB's. Hierdoor kan het voorkomen dat partijen die ogenschijnlijk schoon is toch in de kwaliteitsklasse Industrie ingedeeld worden.
- Verwarring, onduidelijkheid en dreigende afzetproblemen als gevolg van de definities voor grond/baggerspecie en bouwstoffen.

4.5. Helpdeskvragen en kennisplein

Er zijn aan de helpdesk van Bodem+ in 2009 6.656 vragen gesteld. Daarvan gingen 3.886 vragen (ca 59%) over het Besluit bodemkwaliteit. Hier volstaat een verwijzing naar paragraaf 2.1.6 voor de figuren over de ontwikkeling van de helpdeskvragen (Figuur 5) en de onderverdeling naar onderwerp (Figuur 6).

Het overgrote deel van de helpdeskvragen is gesteld over het onderwerp grond en baggerspecie (956 vragen). Naast vragen die in de helpdesk zijn geregistreerd onder het onderwerp 'grond en baggerspecie', hebben veel anders geregistreerde vragen ook te maken met dit onderwerp. Het gaat dan om vragen die zijn geregistreerd bij de onderwerpen 'definities/normstelling' (429 vragen), 'bewijsmiddelen' (400 vragen), 'meldverplichtingen' (331 vragen), 'instrumenten' (171 vragen), 'overgangsrecht' (92 vragen), 'uitvoeringsvraagstukken' (92 vragen) en 'ILB' (42 vragen).

Opvallend in Figuur 6 is dat binnen de subcategorie 'bewijsmiddelen' sprake is van een toename van het aantal vragen (+28% t.o.v. 2008). De meeste andere subcategorieën laten in meer of mindere mate een afname zien of blijven ongeveer gelijk. De afname is het sterkst bij de subcategorieën, 'overgangsrecht' (-63% t.o.v. 2008) en 'uitvoeringsknelpunten' (-54% t.o.v. 2008). De verklaring hiervoor is dat het aantal toepassingen onder het overgangsrecht afneemt en de overgangsregels inmiddels genoegzaam bekend en uitgekristalliseerd zijn, enkele uitzonderingen daargelaten. Logischerwijs neemt ook het aantal vragen over concrete uitvoeringsvraagstukken af (zie hiertoe o.a. paragraaf 4.4). Ook de subcategorie 'instrumenten' (-47%) laat een daling zien. De verklaring hiervoor is dat vragen over onderwerpen als de Risicotoolbox, bodemkwaliteit- en bodemfunctiekaarten worden afgevangen door de adviseurs die gemeenten en waterschappen ondersteunen in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer.

De rubrieken met veel gestelde vragen over grond en bagger, nieuwe bodembeleid en het meldpunt bodemkwaliteit¹⁰, die begin 2008 waren gelanceerd zijn in 2009 verder aangevuld met nieuwe vragen naar aanleiding van gestelde vragen. De FAQ rubriek 'Grond en bagger' is begin 2009 omwille van de overzichtelijkheid heringedeeld in de subrubrieken 'Algemeen en definities', 'Milieuhygiënische verklaringen', 'overgangsrecht', 'tijdelijke opslag' en 'toetsing- en toepassingsregels'. Verder is een specifieke webpagina beschikbaar gekomen met actuele informatie over het verondiepen van diepe plassen.

¹⁰ Veel gestelde vragen over Besluit bodemkwaliteit, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, rubrieken nieuw bodembeleid, Meldpunt bodemkwaliteit, Grond en baggerspecie - Algemeen en definities, Grond en baggerspecie - Milieuhygiënische verklaringen, Grond en baggerspecie - Overgangsrecht, Grond en baggerspecie - Tijdelijke opslag en Grond en baggerspecie - Toetsings- en toepassingsregels

Het is ondoenlijk om het hele spectrum aan vragen te vangen in een monitoringsverslag. Uit een analyse van de helpdesk¹¹ zijn de volgende acht hoofdthema's te destilleren:

1. Knelpunten rondom bodemnormen naar tevredenheid opgelost

In de 2^e helft van 2008 bereikten de helpdesk veel signalen dat een aantal bodemnormen (barium, nikkel, regels verspreiden over aangrenzend perceel, drins en DDT's) in de praktijk voor forse knelpunten leidden. Naar aanleiding van het voornemen op de knelpunten en lopende de discussies in diverse werkgroepen en NOBOWA zijn (met name in de maand maart 2009) veel vragen aan de helpdesk gesteld. Rond het moment dat de wijzigingen van de Regeling bodemkwaliteit en de Circulaire bodemsanering begin april 2009 zijn gepubliceerd in de Staatscourant heeft Bodem+ op haar website diverse nieuwsberichten geplaatst met heldere informatie over de achtergrond en inhoud van de wijzigingen. Na plaatsing van de nieuwsberichten over de wijzigingen en publicatie van de regeling en circulaire in de Staatscourant, nam het aantal vragen drastisch af. Geconcludeerd kan worden dat de grote knelpunten in de uitvoeringspraktijk zijn opgelost en over de oplossingen helder is gecommuniceerd. Nadien zijn alleen nog vragen gesteld over barium (wanneer een antropogene bron, waarom handhaven van normwaarden in grondwater), over de toetsingsregel voor nikkel (wordt niet altijd begrepen, verwijzing naar informatie op website volstaat) en over drins/DDT's (aangeven dat oplossing voor grondverzet zit in het ontwikkelen in gebiedsspecifiek beleid).

2. Verondiepen van diepe plassen

Lopende het traject rondom de Kamervragen, onderzoek door de commissie Verheijen en ontwikkeling van de Handreiking diepe plassen door de werkgroep diepe plassen, is het aantal vragen aan de helpdesk over dit onderwerp beperkt gebleven. Deels komt dit door de actuele pagina op de website van Bodem+ over diepe plassen¹². Deels komt dit doordat betrokkenen rondom de discussie elkaar zeer regelmatig in werkgroepverband tegenkomen en weten te vinden.

3. Van vergunning naar algemene regels

Naast het verondiepen van diepe plassen, is ook tijdelijke opslag een voorbeeld waarbij de decentrale overheden worstelen met de overgang van vergunningplicht naar algemene regels. Voor tijdelijke opslag kunnen de meeste vraagstellers worden geholpen aan de hand beschikbare informatie in de Handreiking Bbk, HUM Bbk en de sterk uitgebreide FAQ rubriek over tijdelijke opslag. Nog steeds blijven vergunningverleners Wm en Wvo zorgen uitten over de nieuwe regels rondom tijdelijke opslag. Signalen bereiken de helpdesk dat misbruik gemaakt wordt van de mogelijkheden die het Besluit biedt. Nog niet voor iedereen helder is dat tijdelijke opslag ook gereguleerd moet zijn vanuit de Wro. Bescherming van de bodem is gewaarborgd is via de zorgplicht. Dat andere aspecten als veiligheid, toegankelijkheid depots, geur en geluid kunnen gereguleerd worden via de APV, is vanzelfsprekend op dit moment nog door weinig gemeenten geregeld maar ook nog niet voor iedereen bekend.

Verder zijn veel bevoegde gezagen bezig met het actualiseren van Wm-vergunningen. Punten waar zij tegenaan lopen is de samenloop met bepaalde erkenningverplichtingen vanuit het Bbk (bijvoorbeeld BRL 9335, BRL 7500) en het omzetten van oude terminologie (bijvoorbeeld categorie 1 grond of klasse 4 baggerspecie) bij acceptatiecriteria. Bodem+ heeft een praktijkvoorbeeld van gewijzigde Wm-vergunning¹³ beschikbaar gesteld op de website.

4. Definities en interpretatieruimte

Net zoals onder het Bouwstoffenbesluit worden regelmatig vragen gesteld over de reikwijdte van definities als grond en baggerspecie en de uitzonderingen binnen toepassingskaders als Grootschalige Bodemtoepassingen of tijdelijk uitplaatsen van grond en baggerspecie.

5. Toetsingsregels somparameters

¹¹ Memo's signalen helpdesk en kennisplein Bbk, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, 1^e en 2^e trimester 2009

¹² Webpagina met actuele informatie over het opvullen van diepe plassen met grond en baggerspecie op www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+;

www.senternovem.nl/Bodemplus/bodembeheer/Besluit_bodemkwaliteit/grond_en_bagger/zandwinputten.asp

¹³ ambtshalve wijziging van een Wm-vergunning van de provincie Noord-Brabant beschikbaar gesteld op de website van Bodem+ als praktijkvoorbeeld, zie

www.senternovem.nl/Bodemplus/bodemservice/praktijkvoorbeelden/bodembeheer/besluit_bodemkwaliteit/index.asp

Met de wijziging van de Rbk in april 2009 zijn in bijlage G regels opgenomen voor het toetsen van gehalten beneden de detectiegrens. Hoewel deze regels in theorie de meeste problemen rondom het onterecht classificeren van schone grond als niet schone grond oplossen, blijven nog vragen en signalen over dit onderwerp binnenkomen. De meeste vragen gaan over de toetsing van somparameters (met name PCB's en OCB's). Bij een groot deel van de vragen blijkt dat de regels uit onderdeel IV van bijlage G niet altijd correct zijn verwerkt in toetsingsprogramma's, niet goed worden begrepen of niet eenduidig worden weergegeven op analysecertificaten. De roep om een vanuit het Rijk beschikbaar gesteld toetsingsprogramma is hoorbaar. Een andere conclusie is dat de regels (mede door de verwijzing naar bepalingsgrenzen uit de AS3000) erg complex zijn. Daarnaast resulteert een verhoogde rapportagegrens (bijvoorbeeld door matrixstoring) voor één parameter nogal eens tot directe indeling van een partij in bodemkwaliteitsklasse industrie. Hoewel dit door de wetgever een weloverwogen keuze is, wordt dit in de praktijk niet altijd geaccepteerd.

6. Milieuhygiënische bewijsmiddelen

Veel vragen worden gesteld over de toepasbaarheid en geldigheid van milieuhygiënische bewijsmiddelen bij het toepassen van grond en baggerspecie. Voorbeelden zijn het mogen gebruiken van een waterbodemonderzoek (NVN 5720) of verkennend bodemonderzoek (NEN 5740) als bewijsmiddel, geldigheid van eerder afgegeven certificaten, bodemonderzoeken en partijkeuringen. Bij de beantwoording van deze vragen kan over het algemeen verwezen worden naar relevante en duidelijke informatie op het kennisplein.

7. Meldingsverplichtingen

Het aantal vragen over meldingsverplichtingen neemt iets af. Duidelijke schema's en een verder aangevulde FAQ-rubriek maken duidelijk wanneer en op welke wijze gemeld moet worden. Verwarring bestaat nogal eens bij toepassingen onder het overgangsrecht (melden op de oude wijze bij bevoegd gezag) en over de wijze van melden van tijdelijke opslag (volgende release van het meldsysteem komt een specifiek formulier voor tijdelijke opslag). Ook ontvangt de helpdesk signalen dat bevoegde overheden Bbk naar aanleiding van meldingen schone grond in enkele gevallen structureel de melders op partijniveau om aanvullende informatie vragen. De bodemhelpdesk probeert overheden te stimuleren om zich meer te focussen op niet gemelde toepassingen en niet alleen ingekomen meldingen te controleren.

8. Afstemming bodemsanering en Besluit bodemkwaliteit

Hoewel de bodemsaneringsector inmiddels steeds meer bekend raakt met het gebruik van maximale waarden uit het Bbk in plaats van de bodemgebruikswaarden voor de terugsaneerwaarden en kwaliteitseisen voor de leeflaag, bestaat er bij sommigen weerstand tegen enkele regels bij BUS-saneringen. Het betreft het verplicht moeten gebruiken van een bodemfunctiekaart bij BUS-saneringen en niet zondermeer mogen gebruiken van een onder het overgangsrecht vastgestelde bodemkwaliteitskaart. Daarbij komt dat veel gemeenten afwachtend zijn bij het opstellen van bodemfunctiekaarten. Daarnaast blijkt dat voor het toepassen van een leeflaag en aanvulgrond bij bodemsanering (niet zijnde een BUS-sanering) zowel de Wbb (saneringsbeschikking) als het Besluit bodemkwaliteit van toepassing is. Dit heeft de volgende consequenties:

- er geldt een dubbele meldingsplicht (zowel aanvraag voor een saneringsbeschikking als een melding Bbk); inmiddels is dit reeds onderkend als ongewenste dubbele meldingsplicht met voorgenomen aanpassing van het Bbk;
- de circulaire bodemsanering biedt het bevoegde gezag Wbb de mogelijkheid om in een saneringsbeschikking gemotiveerd afwijkende eisen op te nemen voor de kwaliteit van de leeflaag, terwijl het generieke of gebiedsspecifieke beleid van het Bbk hierop ook van toepassing is (en feitelijk andere eisen kan stellen);
- zowel het bevoegde gezag Wbb (provincie of grotere gemeenten) als het bevoegde gezag Bbk (meestal gemeenten) kunnen handhavend optreden.

Samenvattend kan gesteld worden dat steeds meer mensen in de sector vertrouwd raken met het Besluit bodemkwaliteit en daarmee werken. Algemene en theoretische vragen nemen af en specialistische, door casuïstiek ingegeven praktijkvragen komen daarvoor terug. Ondanks het ruime overgangsrecht wordt er volop gewerkt met het Besluit bodemkwaliteit. Ook de meeste overheden pakken de implementatie van decentraal beleid op, maar dat zijn trajecten die veelal in 2010 en 2011 tot vaststelling van beleid gaan leiden. De bodemsector waardeert de houding van het Rijk om vanuit de praktijk aangedragen knelpunten snel en zorgvuldig op te lossen en waarden ook de rol van de helpdesk hierin. Aan de andere kant zorgen de snel opeenvolgende wijzigingen in Regeling bodemkwaliteit en de elkaar frequent opvolgende aanpassingen in normdocumenten ook voor onrust en onduidelijkheid. De sector ervaart de regels voor grond en bagger bovendien als complex en lastig hanteerbaar om de volgende redenen:

- Er zijn veel naast elkaar beschikbare toetsingskaders beschikbaar met daarbij behorende verschillende normensets en toetsingsregels en uitzonderingen. Decentrale overheden kunnen bovendien in gebiedsspecifiek beleid eigen regels stellen. Daarnaast is relatief langdurig overgangsrecht beschikbaar en in gebruik, waardoor vaak bewijsmiddelen, toetsing- en toepassingskaders door elkaar heenlopen. Momenteel is niet altijd voldoende duidelijk en zichtbaar welke overheden nu gebruikmaken van overgangsrecht, generiek- of gebiedsspecifiek beleid, hetgeen het voor de toepassers lastig maakt.
- Men moet wennen aan de overgang van vergunningplicht naar algemene regels voor bepaalde toepassingskaders (verondiepen diepe plassen en tijdelijke opslag) en is daar nog niet voldoende op voorbereid. Er bestaan conflicterende situaties en verwarring met aanpalende regelgeving (Wbb, Activiteitenbesluit, Wm en Wvo)

Een deel van het probleem van de verschillende toetsingskaders is te verhelpen door ze goed te automatiseren. Initiatieven op dat gebied worden door Bodem+ ondersteunt in het kader van het project informatiebeheer.

4.6. Verondiepen diepe plassen

De overgang van vergunningplicht en een juridisch kader 'storten' naar algemene regels en een juridisch kader 'nuttige toepassing' bij de verondieping van diepe plassen heeft plaatselijk geleid tot veel commotie en als gevolg daarvan stagnatie bij een aantal verondiepingen van diepe plassen

Proces - tijdslijn

Eind 2008 en begin 2009 heeft een aantal initiatieven tot herinrichting van plassen geleid tot onrust en vragen bij bewoners en decentrale overheden. Met name de Lindervelderplas bij Lettele en de Grote Veenderplas bij Barneveld kenden grote belangstelling in de media. In de periode tussen september 2008 en december 2009 zijn door de Tweede Kamer zes sets Kamervragen gesteld en is door omwonenden van een aantal plassen en belangenpartijen een petitie aan minister Cramer aangeboden die de zorgen van de omwonenden en de samenleving duidelijk onder woorden brachten. Naar aanleiding hiervan heeft de Minister, mede namens staatssecretaris Huizinga van V&W, op 20 maart 2009 een brief aan de Tweede Kamer gezonden, waarin zij maatregelen heeft genomen, waaronder de instelling van een 'deskundigencommissie diepe plassen'. Deze commissie, onder voorzitterschap van dijkgraaf Verheijen, kreeg als taak om in overleg met betrokkenen zoveel mogelijk overeenstemming te bereiken over de wetenschappelijke onderbouwing van het beleid voor de herinrichting van diepe plassen. De Commissie Verheijen heeft op 5 juni haar advies uitgebracht aan de Minister. Op 9 juni is

het advies besproken in de Tweede Kamer. De Commissie Verheijen heeft geadviseerd om voor specifieke situaties het Besluit bodemkwaliteit aan te vullen en het proces voor het herinrichten van plassen te verduidelijken. Het advies is door de Tweede Kamer goed ontvangen. Het advies is nader uitgewerkt en praktisch vertaald als onderdeel het actieplan diepe plassen dat door de Rijksoverheid, regionale overheden en bedrijfsleven in overleg met omwonenden en andere belangenpartijen is opgepakt vanaf mei 2009. Op 20 november heeft de Minister, mede namens Staatssecretaris Huizinga, de voortgang hiervan geschetst. Als onderdeel van het Implementatieteam Besluit Bodemkwaliteit is een werkgroep diepe plassen en een subwerkgroep sturing diepe plassen geformeerd die een handreiking voor het herinrichten van diepe plassen hebben opgesteld. Het concept hiervan is op 27 november onder grote belangstelling op Baggernet gepresenteerd aan overheden, marktpartijen en bewoners. Kern van de handreiking is het geven van duidelijkheid: “Hoe gaan we in Nederlands zorgvuldig om met grond en bagger bij herinrichten van diepe plassen?”. De handreiking is bedoeld voor bewoners die willen weten op welke momenten zij inspraak hebben in het afwegingsproces, voor bevoegde gezagen die dit proces zorgvuldig willen vormgeven en voor eigenaren en initiatiefnemers die willen weten aan welke voorwaarden moet worden voldaan bij de herinrichting van diepe plassen. Na een informele inspraakperiode zal de handreiking begin 2010 definitief worden gemaakt en worden verankerd in een circulaire onder het Besluit bodemkwaliteit.

Beknopte inhoudelijke analyse op hoofdlijnen

Met de introductie van het Besluit bodemkwaliteit zijn er voor de verondieping van diepe plassen forse wijzigingen opgetreden in het beleidskader:

- Het verondiepen van diepe plassen is van het juridische instrumentarium ‘storten’ en het daarbij behorende jargon overgebracht naar het juridische instrumentarium ‘nuttige toepassing’ met het daarbij behorende jargon.
- De eisen aan de kwaliteit van grond en baggerspecie waarmee de verondieping wordt uitgevoerd zijn van locatiespecifiek via vergunningvoorschriften naar algemene regels en kwaliteitseisen van het Bbk overgebracht.
- De normstelling voor land en waterbodems is met de introductie van het Besluit bodemkwaliteit ingrijpend gewijzigd

In veel gevallen gaat die omslag in goed overleg met betrokkenen (op dit moment is sprake van commotie bij 4 plassen terwijl ca. 50 plassen van de totaal ca. 500 plassen worden verondiept) maar in een aantal gevallen is deze omslag in denken en handelen niet goed gevallen bij betrokkenen. In de communicatie bij de introductie van het Besluit is de impact van deze koerswijziging onderschat. Om de koerswijziging zoals hierboven alsnog goed te implementeren is naar aanleiding van de geschetste commotie en bezwaren gestart met de ontwikkeling van de “handreiking voor het herinrichten van diepe plassen”. In 2010 is voorzien deze handreiking te verankeren in een circulaire.

De handreiking ‘herinrichting diepe plassen’ moet voorzien in een helder handelingsperspectief voor zowel omwonenden, initiatiefnemers als betrokken overheden.

De totstandkoming van de ‘handreiking voor het herinrichten van diepe plassen’ heeft alleen al een grote beweging veroorzaakt bij de betrokken provincies, waterbeheerders, gemeenten, marktpartijen én burgers, door het besef dat het Besluit bodemkwaliteit ‘slechts’ de milieuhygiënische randvoorwaarden en kwaliteitseisen van toe te passen grond en baggerspecie levert. De combinatie van bodem-, ruimtelijke ordening- en waterwetgeving met goede communicatie blijkt juist de sleutel tot succesvolle initiatieven. Wat dat betreft is de totstandkoming van de handreiking een implementatie- en bewegingsproces van grote waarde gebleken, misschien wel groter dan de handreiking zelf. Op dit moment werkt dit proces als een vliegwiel bij regionale overheden op het vlak van een betere regionale sturing en betere afstemming met aanbod van baggerspecie in de regio.

In termen van gevolgen moeten we constateren dat bij een aantal initiatieven tot verondieping van diepe plassen sprak is van stagnatie in de afzet van baggerspecie.

De in deze paragraaf genoemde stukken zijn te downloaden van de website van Bodem+.

4.7. Overige informatie

Uit de rapportage (bijlage 5) van de indicatoren over grond en bagger is nog aanvullende informatie beschikbaar. Deze informatie wordt daar waar mogelijk nog aangevuld met informatie over de monitoringsindicatoren die in januari 2010 wordt verzameld. Voor grond en bagger zijn aanvullend op het voorgaande in dit hoofdstuk de volgende indicatoren van belang:

- Milieu incidenten als gevolg van toepassen grond en bagger. Er zijn Kamervragen gesteld over een partij grond waarop afval is aangebracht bij de N36 te Ommen. Door corrigerend optreden zal het afval van de partij grond worden afgehaald.
- Gestorte hoeveelheid grond en baggerspecie (nog geen cijfers over 2009 die volgen na de zomer van 2010, in 2008 1,2 Mton in 2007 1,3 Mton) Het storten van grond is vanwege de hoge stortkosten (inclusief milieuheffing) en het actieve hergebruikbeleid zeer beperkt.

5. Aanpak van de monitoring

De gekozen aanpak van de monitoring en behandeling van uitvoeringsvraagstukken is succesvol. Het leidt tot gedragen oplossingen, verhoogt de samenwerking tussen overheden onderling en overheden en het bedrijfsleven en voorkomt dat onbedoelde effecten van het Besluit bodemkwaliteit daadwerkelijk optreden. De open structuur en communicatie en gezamenlijke aanpak leiden ook tot meer vertrouwen van de partijen in elkaar. De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is wat betreft de aanpak een voorbeeld voor veel andere beleidsdossiers.

5.1. Implementatieteam

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt gevolgd door het implementatieteam. Het implementatieteam is samengesteld uit vertegenwoordigers van VROM, V&W, LNV, VROM-inspectie, IVW, UvW, IPO, VNG, Bodem+ en het bedrijfsleven. Het implementatieteam komt eens in de 2 maanden bij elkaar. In 2009 is het implementatieteam aangevuld met een vertegenwoordiger namens de kleine gemeenten. De sfeer in het implementatieteam is uitstekend. Alle leden van het team denken mee met vraagstukken in de geest van het Besluit bodemkwaliteit en de leden verdedigen en voeren de oplossingen van uitvoeringsvraagstukken ook uit. De consultatie van de achterban door de leden van het implementatieteam is soms lastig. Met name bij wijzigingsvoorstellen van de regeling bodemkwaliteit zal daar meer aandacht aan worden besteed in 2010. De terugkoppeling naar de achterban via het verslag en nieuwsberichten wordt als een prima manier gezien om de achterban te informeren. De Stubo heeft altijd gefungeerd als opdrachtgever van het implementatieteam. Met het wegvallen van de Stubo heeft VROM aangegeven zorg te dragen dat het opdrachtgeverschap elders wordt belegd. Op dit moment is in onderzoek welk gremium daarvoor het meest geschikt is.

5.2. Werkgroepen

Er functioneren 3 werkgroepen onder het implementatieteam. De werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving, de werkgroep bouwstoffen en de werkgroep grond en bagger. Onder de werkgroep grond en bagger functioneert nog een tijdelijke werkgroep die het stoffenpakket evalueert. De werkgroepen zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van VROM, V&W, LNV, VROM-inspectie, IVW, UvW, IPO, VNG, Bodem+, SIKB, NEN en het bedrijfsleven. De werkgroepen komen ad hoc bij elkaar om uitvoeringsvraagstukken met elkaar te bespreken en van voorstellen voor oplossingen te voorzien en om de monitoringsresultaten met elkaar te bespreken. De werkgroepen functioneren naar tevredenheid. Alle partijen inclusief het bedrijfsleven werken zeer constructief mee aan het vinden van oplossingen voor uitvoeringsvraagstukken. De werkgroepen hebben daarbij sterk in het vizier wat de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit zijn en zoeken oplossingen die bij die doelstellingen passen. In het kader van het vraagstuk rondom de verondieping van diepe plassen is tijdelijk een werkgroep 'diepe plassen' ingesteld.

5.3. Brede maatschappelijke workshop

Dit verslag is verzonden aan vertegenwoordigers van verschillende partijen die geen zitting hebben in een van de werkgroepen of het implementatieteam. Op 16 februari 2010 is voor deze personen een workshop georganiseerd. Naast de leden van het implementatieteam zijn voor deze workshop personen afkomstig uit de volgende organisaties uitgenodigd: advies- en veldwerkbureaus, laboratoria, grondbanken, grondverzetbedrijven, loonwerkbedrijven, land en tuinbouwbedrijven, zand en grindwinners, producenten van tarragrond, RIVM, natuurbeschermingsorganisaties, baggerbedrijven,

ministerie van EZ, TCB, SBK, SIKB, SBNS, LOM alsmede enkele breed georiënteerde handhavers en beleidsmakers van decentrale overheden.

In bijlage 8 is een verslag van de workshop opgenomen. In algemene zin is door de aanwezigen aangegeven dat ze de lijn beschreven in het monitoringsverslag ondersteunen. De gemaakte opmerkingen zijn ook in bijlage 8 opgenomen.

5.4. Impuls Lokaal Bodembeheer

Voor inhoud van de Impuls Lokaal Bodembeheer wordt verwezen naar paragraaf 4.2. In de Impuls Lokaal Bodembeheer nemen 40 adviseurs deel die contacten hebben met gemeenten, waterschappen en milieudiensten. Met enige regelmaat koppelen de adviseurs hun ervaringen naar elkaar en Bodem+ terug. Deze ervaringen zijn gebruikt bij het opstellen van dit monitoringsverslag.

5.5. Procedure uitvoeringsvraagstukken

De procedure waarlangs uitvoeringsvraagstukken worden behandeld is als volgt.

Uitvoeringsvraagstukken worden bij voorkeur aangemeld via de bodemhelpdesk van Bodem+.

Vervolgens beoordeelt bodem+ de uitvoeringsvraagstukken en voegt daar een proceskenmerk aan toe:

- a) een oplossing voor het uitvoeringsvraagstuk is gevonden
- b) er is extra onderzoek naar het uitvoeringsvraagstuk nodig
- c) er is overleg met VROM nodig over de aanpak
- d) het uitvoeringsvraagstuk moet worden besproken in een van de werkgroepen

De lijst met uitvoeringsvraagstukken wordt met zekere regelmaat geactualiseerd en gepubliceerd op de website van Bodem+ zodat iedereen die zich niet kan vinden in een oplossingsrichting of proceskenmerk dat kan melden aan Bodem+. Tot op heden zijn er geen klachten over deze aanpak geweest.

De oplossing van uitvoeringsvraagstukken ligt in de regel ofwel in het publiceren van een nadere toelichting (in de vorm van een FAQ of document op het kennisplein) danwel in de aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit. Met het implementatieteam is een spoorboekje opgesteld om te komen tot aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit. Deze aanpassingen zijn voorzien in april en oktober 2009. Inmiddels is voor een aantal minder urgente uitvoeringsvraagstukken gesignaleerd dat op termijn een aanpassing van het Besluit bodemkwaliteit vereist is. Deze uitvoeringsvraagstukken zijn geregistreerd en worden bij de eerstvolgende aanpassing van het Besluit bodemkwaliteit meegenomen.

De proceduredtijd voor een uitvoeringsvraagstuk hangt sterk af van de aard van het uitvoeringsvraagstuk. Vraagstukken die kunnen worden geadresseerd via de publicatie van een FAQ op de site van bodem+ zijn veelal binnen een periode van 3 maanden na indiening opgevolgd via relevante informatie op de site van bodem+. Vraagstukken die via wijziging van de regeling bodemkwaliteit worden opgelost hebben vanwege de periodiciteit van wijzigingen van de regeling bodemkwaliteit een opvolgingstermijn variërend van een half jaar tot een jaar. Naar aanleiding van een vraag uit het implementatieteam houdt Bodem+ vanaf 1-1-2009 de termijn van afhandeling van uitvoeringsvraagstukken structureel bij.

De gekozen constructie waarin er een gesloten cirkel is van uitvoeringsvraagstuk naar oplossing waarbij alle partijen invloed hebben op de gekozen oplossingsrichting blijkt goed te werken. Het proces werkt relatief efficiënt (bijna 90 % uitvoeringsvraagstukken zijn geadresseerd) en de verhoudingen tussen betrokken partijen zijn goed.

5.6. Inzet VROM en Bodem+

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt namens VROM grotendeels door Bodem+ begeleid. De totale inzet van VROM en Bodem+ is 10 FTE . Die inzet is verdeeld over de volgende activiteiten:

- Begeleiding implementatie VROM, inclusief deelname aan werkgroepen
- Juridische ondersteuning aanpassing Regeling VROM
- Directe implementatie door Bodem+
- Aandeel Bbk uit helpdesk
- Aandeel Bbk in accountmanagement
- Afgifte erkenningen
- Beheer en onderhoud centraal meldsysteem
- Bijdrage in normstellingdiscussie

5.7. Beleidsmatige monitoringsaspecten

Hier volgt een opsomming als reminder van toezeggingen die zijn gedaan bij de kamerbehandeling en afspraken die zijn gemaakt met branches omtrent kwaliteitsverbetering etc. bij de totstandkoming van het Besluit en de regeling. Enkele daarvan zijn opgenomen in het monitoringsplan:

- Brekerzeefzand en recyclingbrekerzand vallen in de Regeling bodemkwaliteit onder de noemer 'granulaten' en delen daarmee in de vrijstelling van individuele PAK's en de verruimingen voor minerale olie en sulfaat. Beide materialen komen uit hetzelfde breekproces als andere granulaten. Het stellen van andere eisen is daarom onpraktisch en zou theoretisch tot teveel afkeur moeten leiden. In de TVR2004 zijn de eisen voor deze materialen daarom verruimd. Uit de beperkte praktijkgegevens blijkt echter niet dat deze verruimde eisen nodig zijn. VROM heeft daarom met de BRBS afgesproken dat aanvullende praktijkgegevens worden geleverd, waaruit blijkt hoe de situatie ligt. Deze gegevens maken deel uit van de evaluatie over drie jaar.
- PAK's (som): De maximale waarde voor som-PAK is in overleg met de stichting Dak en milieu voor bitumen- en asfaltproducten voor vijf jaar verhoogd. Met de branche is afgesproken dat zij gedurende deze periode de PAK-gehalten in bitumenproducten monitort.
- Polymeerbeton: Met KIWA is afgesproken dat wordt onderzocht wat de daadwerkelijke samenstelling is van benzeen, toluen, ethylbenzeen en xylenen in polymeerbeton en in hoeverre dit in het milieu terecht kan komen. Polymeerbeton is niet waterdoorlatend, dus de samenstelling geeft mogelijk geen goed beeld.

Tijdens het opstellen van dit monitoringsverslag is vanuit de hoek van de provincies naar aanleiding van de beleidsregels van de waterschappen de suggestie gedaan om in de toekomst ook fysische en biologische kwaliteitseisen te stellen. Bij de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit in 2011 nemen we die aanbeveling mee.

In het AO van 18 januari 2008 zijn de volgende toezeggingen gedaan door de minister van VROM ten aanzien van het Besluit bodemkwaliteit:

- De minister zegt toe de kamer de handreiking Bodemkwaliteit te doen toekomen. Dat is uitgevoerd.
- De minister zegt toe het Besluit bodemkwaliteit wat betreft het classificeren van grond als afvalstof nader te onderzoeken, en de kamer hierover voor het zomerreces 2008 nader te informeren. Dat is gedaan. Kamerbrief is beschikbaar, kenmerk: Tweede Kamer, vergaderjaar

2007–2008, 30 015 en 29 383, nr. 25. Over deze brief is nader gesproken tijdens een Algemeen Overleg Bodem op 8 oktober 2008, zie verslag daarvan met kenmerk: Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 30 015, nr. 28 .

- De minister zegt toe de Kamer over 1 jaar te informeren hoe de oplossing met betrekking tot de tarragronden in de praktijk werkt. Dat is gedaan. Kamerbrief is beschikbaar, kenmerk: Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 29 383, nr. 122
- De minister zegt toe te bezien of het mogelijk is niet alleen de bestuurders maar ook de gemeenteraad en provinciale staten te informeren over de handhavingresultaten en de Kamer hierover te informeren.

In 2009 zijn de volgende beleidsmatige monitoringsaspecten toe te voegen aan de lijst:

- Aanpassing van het Besluit bodemkwaliteit zodanig dat het gebiedspecifieke kader ook gebruikt kan worden voor de toepassing van mijnsteen in de gebieden waar mijnsteen reeds grootschalig op de bodem voorkomt
- Vanuit de behoefte aan meer grip op ontgravinghandelingen is bij de evaluatie van het Besluit toegezegd te onderzoeken of het huidige instrumentarium voldoende handvatten biedt voor die grip op ontgravinghandelingen. Indien dat niet het geval is overwegen of aanvullend beleid of meldverplichtingen daarop moet worden ontwikkeld
- Aanpassing van het Besluit bodemkwaliteit door de meldplicht voor afdekken van saneringslocaties af te schaffen. Dergelijke saneringsmaatregelen zijn al gemeld aan het bevoegde gezag Wbb.
- Afschaffen van de meldplicht voor schone grond die geen afvalstof is (met name primair gewonnen zand)
- Bij de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit overwegen of het ophogen van een individueel WM-vergund bedrijfsterrein met IBC-bouwstoffen wordt toegestaan
- Bij de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit een onderzoek betrekken naar de milieubelasting van het breken en direct hergebruiken van hoogovenslakken. Indien dat geen milieubelasting oplevert overwegen om die activiteit vrij te stellen van de onderzoeksverplichtingen
- Uitbrengen van een circulaire voor de herinrichting van diepe plassen
- De toezicht en handhavingstaken met betrekking tot het Bbk per 1-1-2012 onderbrengen bij de Regionale Uitvoeringsdiensten
- De verruimde norm voor Sulfaat blijft bestaan tot de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit, daarna heroverwegen van de normstelling Sulfaat.
- De lange termijneffecten (zowel civieltechnische als duurzaamheid) van de toepassing van bouwstoffen betrekken bij de evaluatie van het besluit.

Op het gebied van normstelling zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Ontwikkeling toolbox verondieping diepe plassen
- Herzien van de normstelling van Barium
- Herzien van de normstelling van Nikkel
- Bij verspreiden van baggerspecie op de kant, het aantal stoffen in de ms-PAF uitbreiden en eventueel het toetsingscriterium aanpassen
- Nader onderzoek naar achtergrondwaarden in Nederland. Met name de ondervertegenwoordiging van sommige landstreken zorgt voor twijfels bij juistheid achtergrondwaarden
- Bepalingsgrenzen en normstelling PCB's, zie uitvoeringvraagstuk 222

5.8. Vooruitblik op de evaluatie

Inleiding

Momenteel wordt gewerkt aan het Monitoringsverslag 2009 over de Implementatie voor het Besluit bodemkwaliteit (Bbk). Reden hiervoor is de toezegging van destijds Staatssecretaris Van Geel aan de Twee Kamer om drie jaar na invoering van het Bbk een evaluatie van de werking hiervan naar de Kamer te zenden.

Doel

VROM wil dat in het Monitoringsverslag alvast een 'doorkijk' naar de beloofde evaluatie wordt opgenomen. Een voorstel hiervoor wordt in deze paragraaf gedaan. De evaluatie zal door VROM/Bodem+ worden opgesteld, en door het implementatieteam na instemming worden aangeboden aan de Minister.

Aanleiding

In een nota van 4 oktober 2006 (Kamerstuk 30522, nr. 6) over een wijziging van de Wet bodembescherming heeft de staatsecretaris van VROM toegezegd na drie jaar het Bbk te zullen evalueren. Over de inhoud of reikwijdte van deze evaluatie heeft hij hier echter niks toegezegd. Bij behandeling in de Tweede Kamer van de wijziging van de Wet bodembescherming die het Bbk mogelijk maakte, is een motie aangenomen (30522, nr. 10) waarmee van de evaluatie werd geëist dat daarin een voorstel tot nadere normering van de bevoegdheid tot subdelegatie in de AmvB wordt gedaan.

Met andere woorden: het Besluit geeft de Minister bevoegdheid om een aantal zaken te regelen in de Regeling bodemkwaliteit, zoals bijvoorbeeld de normstelling, de aard van milieuhygiënische verklaringen etc. Voorheen werden veel van dit soort zaken geregeld in het Besluit, waarover de kamer uiteraard zeggenschap heeft. Bij de behandeling van het Besluit bodemkwaliteit heeft de Kamer haar zorgen uitgesproken over de afnemende democratische legitimatie nu de Minister de vaststelling van de Rbk zelfstandig kan doen, en roept daarom op tot verdere evaluatie en mogelijke afbakening van deze bevoegdheid.

In de Nota van toelichting op het Bbk is wel het één-en-ander toegezegd qua inhoud van de evaluatie:

- De effectiviteit van handhaving, in het kader van ketenhandhaving en een centraal toezichtsloket (p. 56-57)

En heeft Actal de volgende aspecten geadviseerd:

- Bijzondere mate van detaillering in de regelgeving (p. 57)
- Gebrek aan kennis bij lokale overheden (p.57)

In het Bbk zelf is de toezegging wettelijk vastgelegd in art. 82:

- Onze Minister zendt in overeenstemming met de Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van Verkeer en Waterstaat binnen drie jaar na inwerkingtreding van dit besluit aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van dit besluit in de praktijk.

Het Bbk is op 1 januari 2008 gedeeltelijk in werking getreden, en op 1 juli 2008 volledig. Dat betekent dat uiterlijk op **donderdag 30 juni 2011** de evaluatie aan de Staten-Generaal moet worden gezonden. Formeel gezien zou over het op 1 januari 2008 in werking getreden gedeelte voor 1 januari 2011 een evaluatie moeten worden gestuurd, maar om dubbel werk te voorkomen én een zo volledig mogelijke evaluatie op te stellen is een (gemotiveerd) uitstel aan te bevelen.

Voorstel

Inhoudelijk

VROM agendeert op basis van toezeggingen in de kamerstukken alvast de volgende punten voor de evaluatie:

1. Hoe zou nadere normering van de bevoegdheid tot subdelegatie in het Bbk vorm kunnen krijgen? Kan dit een nuancering van hoofdstukken 3 en 4 Bbk inhouden? Is het gewenst de motie uit te voeren?
2. Is de handhaving van het bbk effectief als het gaat om ketenhandhaving en een centraal toezichtsloket?
3. Is de mate van detaillering in overeenstemming met de doelen van het Bbk?
4. Beschikken de lokale overheden over een voldoende kennisniveau? Wat is een voldoende kennisniveau?

Op basis van verder reeds gedane toezeggingen worden de volgende punten geagendeerd:

1. Is het systeem van certificatie voor bouwstoffen een geschikte manier om de doelstellingen van het Bbk te behalen?
2. Hoe is de situatie met betrekking tot tarragrond?
3. Het door Staatssecretaris Huizinga- Heringa toegezegde meenemen van de Minimum VerwerkingsStandaard, voor het verwijderen van zand uit zandrijke baggerspecie, bij de evaluatie van het Bbk. (kamerstuk 27625, nr. 127, dd. 3 december 2008)

Procedureel

VROM stelt voor de volgende overwegingen te maken bij het selecteren van aspecten van het Bbk bij de evaluatie:

- Zijn er uitvoeringsvraagstukken die leiden tot evaluatie of aanpassing?
- Aan de hand van welke doelstellingen van het Bbk willen we verder evalueren?
- Staat de inspanning die evalueren van bepaalde onderdelen van het Besluit vergt in relatie tot de impact die dit heeft in de praktijk?
- Zijn er mogelijk kostenbesparingen voor de overheid te realiseren op onderdelen zonder de doelen van het besluit aan te passen?
- Hoe laten we internationale ontwikkelingen en EU-beleid meewegen bij de evaluatie?
- Zijn het kennis- en ervaringsniveau met bepaalde onderdelen van het Besluit al zodanig dat een evaluatie zinvol is?
- Er is eerder (in het Monitoringsplan) afgesproken het normenbouwhuis als geheel niet te evalueren, aangezien de tijdsschaal hiervoor te beperkt is.

6. Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk proberen we een antwoord op de vraag te geven of de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit, zoals genoemd in hoofdstuk 1 worden gehaald. Het Besluit bodemkwaliteit is nu anderhalf jaar volledig in werking en er is nog steeds sprake van overgangsrecht. Het aantal toepassingen dat onder overgangsrecht wordt uitgevoerd neemt wel af, veel werken hebben een doorlooptijd van ongeveer een jaar en zijn dus afgerond. Ten opzichte van 2008 krijgen we al een betere indruk over het doelbereik van het Besluit. De implementatie van het Besluit is echter nog in volle gang, dus een echt oordeel over de mate van bereiken van de doelstellingen is pas later te geven.

Uit dit verslag valt wel op te maken dat in 2009 belangrijke vorderingen zijn gemaakt in de implementatie:

- Het kennisniveau over het Besluit bodemkwaliteit is toegenomen. Algemene en theoretische vragen nemen af en specialistische, door casuïstiek ingegeven praktijkvragen komen daarvoor in de plaats;
- De implementatie van het hoofdstuk bouwstoffen verloopt zonder noemenswaardige problemen;
- De lokale beleidsvorming en samenwerking in de regio, gestimuleerd door de Impuls Lokaal Bodembeheer is een succes. Er is veel vertrouwen in een goede en afgewogen lokale beleidsvorming en implementatie. Een en ander zal veelal in 2010 en 2011 tot afronding komen. De verwachting is dat met de implementatie van lokaal beleid de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie worden vergroot, omdat veel samenwerkingsverbanden op regionale of bovengemeentelijke schaal de zelfvoorzienendheid in- of uitwisseling van grondstromen als vertrekpunt voor hun beleid hebben genomen.
- Het aantal uitvoeringsvraagstukken neemt af. Het behandelen en oplossen van uitvoeringsvraagstukken wordt als een uitstekend instrument ervaren om dreigende stagnaties voor te blijven.

Om van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit echt een succes te maken in 2010, doen wij de volgende aanbevelingen:

- Het ambtelijke draagvlak bij lokale overheden te vertalen naar bestuurlijk draagvlak en naar daadwerkelijk toezicht en handhaving. Bestuurlijk draagvlak is essentieel om de gewenste professionalisering in toezicht en handhaving door te voeren. Aanbevolen wordt om in 2010 de discussie rondom de vorming van Regionale Uitvoeringsdiensten aan te grijpen als stimulans om deze noodzakelijke slag te maken;
- De lokale handhaving stevig wordt opgepakt. Het creëren van een gelijk speelveld voor alle toepassers, dat wil zeggen het toezicht en de handhaving structureel oppakken en optreden tegen geconstateerde overtredingen. Het uitblijven van een gelijk speelveld belemmert verdergaande implementatie.
- Lokale overheden geadviseerd wordt een handhavingstrategie op te stellen en toe te passen, waarbij de inzet van hun capaciteit wordt gerelateerd aan de risico's die aan het grondverzet in hun beheergebied zijn verbonden;
- Decentrale en centrale overheden wordt geadviseerd duidelijk zichtbaar invulling te geven aan hun voorbeeldrol als overheid waarbij dat vooral gaat om de opdrachtgevende en uitvoerende rol bij projecten waarbij bouwstoffen, grond en bagger vrijkomen en worden toegepast.
- Lokale overheden overgaan tot vaststellen van lokaal beleid. Dit is geadresseerd via de Impuls Lokaal Bodembeheer. Naar verwachting gaan van de door de ILB ondersteunde gemeenten 143 gemeenten in 2010 en 122 gemeenten in 2011 over tot het vaststellen van lokaal beleid.

De overlegstructuren die zijn gevormd zijn wel een garantie voor blijvende attentie bij alle partijen voor uitvoeringsvraagstukken en ongewenste ontwikkelingen.

In het onderstaande op basis van alle voorgaande informatie een indruk (nog geen oordeel daarvoor is het Besluit nog te kort in werking) van het bereiken van de doelen van het Besluit bodemkwaliteit

1. Verantwoord hergebruik bouwstoffen, verminderen gebruik primaire materialen.

Veel producenten van bouwstoffen zijn in 2009 overgestapt van certificering Bsb naar Bbk. Vooralsnog zijn er buiten een signaal over AVI-bodemas als ophoogmateriaal voor bedrijfsterreinen geen grote problemen met de toepassing van bouwstoffen bekend. Dit doel lijkt bereikt te worden.

2. Meer en verantwoord hergebruik grond en bagger; verminderen gebruik primaire materialen.

Er is een slecht meldgedrag in sommige delen van de sector en er is ook nog sprake van overgangsrecht. Om die reden is de ontwikkeling van het grondverzet niet hard te kwantificeren. Op basis van alle informatie is de voorzichtige conclusie dat op dit moment de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie vergelijkbaar zijn met de mogelijkheden voorafgaand aan inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit. Uitzondering hierop wordt gevormd door de verondieping van diepe plassen, waar op dit moment sprake is van stagnatie. De verwachting is dat de afzetmogelijkheden van grond en baggerspecie zullen toenemen met het vaststellen van lokaal beleid wanneer dat lokale beleid betrekking heeft op regionaal of bovengemeentelijk gebied..

3. Beschermen van de bodem.

Uit de Impuls Lokaal Bodembeheer volgt de verwachting (het is een verwachting, veel beleid moet nog worden vastgesteld) dat veel overheden gebruik zullen maken van de generieke normen en dus een duidelijke koppeling tussen bodemgebruik en bodemkwaliteit maken. Tevens blijkt uit de ervaring in de ILB dat overheden voorzichtig omgegaan met de ruimte die het besluit biedt om lokale normen te stellen. Een aantal overheden geeft zelfs een striktere invulling van stand-still op gebiedsniveau dan het Besluit voorschrijft. De handreiking herinrichting diepe plassen voorziet in handvatten om bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit bij herinrichting van diepe plassen afdoende te beschermen. De vooruitzichten zijn dus goed, of de doelstelling wordt gehaald wordt concreter als overheden overgaan tot het vaststellen van lokaal beleid.

4. Verbeteren kwaliteit uitvoering

Kwalibo is ingevoerd en zorgt voor borging van de kwaliteit. Er is een groot besef en bij erkende bodemintermediairs (de markt, de uitvoerders) over de kwaliboverplichtingen. Zij handelen daar in de regel ook naar. Dat besef is in minder, maar toenemende mate aanwezig bij opdrachtgevers en bevoegde overheden. Voor het verder verbeteren van de kwaliteit is het noodzakelijk dat de opdrachtgevende en de toezichhoudende schakel in de keten handelen volgens kwalibo en dat de focus wordt gericht op ongewenst gedrag met name van niet erkende bedrijven, niet meldende opdrachtgevers en toezicht in het veld.

Er is in de bodemsector zorg over een gelijk speelveld voor alle spelers. Een afdoend toezicht en handhaving moet zorgen voor dit gelijke speelveld. Een gelijk speelveld is een belangrijke randvoorwaarde voor het draagvlak voor het kwalibosysteem

5. Opheffen stagnaties

Veel samenwerkingsverbanden van gemeenten en waterschappen hebben als uitgangspunt de zelfvoorzienendheid in grondstromen genomen. Met dit uitgangspunt is het de verwachting dat stagnaties in grond en baggerverzet in de regio worden opgelost met het gereedkomen van lokaal/regionaal beleid. Op dit moment heeft de commotie rondom de herinrichting van diepe plassen bij een aantal van die verondiepingen stagnatie in de toepassing van baggerspecie en grond tot gevolg. In 2010 moet blijken of en hoe die stagnatie zich verder ontwikkeld. Het behandelen van uitvoeringsvraagstukken zorgt ervoor dat dreigende stagnaties, vroegtijdig worden herkend en opgelost.

6. Vereenvoudigen regelgeving;

De regels voor het toepassen van bouwstoffen, grond en bagger zijn bij elkaar gebracht in één Besluit, dat maakt de regels toegankelijker. Op het gebied van bouwstoffen zijn de regels vereenvoudigd. De regels voor het toepassen van grond en bagger zijn niet vereenvoudigd. In deze periode van overgangsrecht waarin in sommige gevallen met de oude regels en in andere gevallen met de nieuwe regels wordt gewerkt is het tijdelijk eerder complexer geworden.

7. Verminderen administratieve lasten

Administratieve lasten zijn afgenomen op het gebied van bouwstoffen, maar toegenomen op het gebied van grond en bagger. Toename van de administratieve lasten is een gevolg van de extra tijd die bedrijven investeren in het verrichten van meldingen (schone grond, digitaliseren van informatie), de erkenningsverplichtingen van het Bbk en het creëren van draagvlak voor toepassingen (uitleg gedifferentieerde regels, diepe plassen, imago industriegrond).

8. Verbeteren handhaving;

Het houden van toezicht en handhaving blijft de achilleshiel van het Besluit bodemkwaliteit. Er is nog geen significante toename van het toezicht in het veld. Het volgende beeld komt uit de enquête over toezicht en handhaving naar voren:

- Organisaties zijn redelijk goed op de hoogte van de strekking van het Besluit bodemkwaliteit, het uitvoeringsinstrumentarium is minder goed bekend. We zien een toename in de bekendheid met de regelgeving;
  - Veel organisaties zijn bezig met het maken van lokaal beleid. Met die organisatorische aandacht voor het Besluit bodemkwaliteit zijn er kansen om het beleid en de werkwijze op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving vast te leggen en te versterken. Versterking op dit punt is in een groot aantal organisaties zeker ook nodig;
  - Toezicht op papier in de vorm van controle op meldingen is redelijk goed geregeld;
  - Toezicht in het veld en optreden tegen geconstateerde overtredingen schiet tekort vanwege een beperkte capaciteit. Het optreden tegen overtredingen is daarmee niet zichtbaar.
- Aanbevolen wordt om capaciteit te bundelen in samenwerkingsverbanden/milieudiensten.

Daarmee moeten we voor het tweede achtereenvolgende jaar constateren dat het niveau van toezicht en handhaving onvoldoende is. Door het beperkte toezicht en de handhaving en het ontbreken van focus op de kritische onderdelen (gebrek aan prioritering) wordt een ongelijk speelveld gefaciliteerd. Verder voortbestaan van dit ongelijke speelveld zet het kwaliteitsniveau in het bodembeheer ernstig onder druk en belemmert verdergaande implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Daarnaast laat de invulling van de voorbeeldrol van bevoegde gezagen bij opdrachtverlening nog vaak te wensen over. Op beide vlakken ligt de sleutel in handen van de bevoegde overheden.

De uitvoering van het actieplan verbetering toezicht en handhaving leidt samen met de komst van de HUM-Bbk en de Impuls Lokaal Bodembeheer tot een groter ambtelijk besef dat het niveau van toezicht en handhaving verbetering behoeft. Daar is ook veel draagvlak voor, getuige de grote belangstelling voor de HUM en de regiodagen. Het actieplan wordt in het voorjaar van 2010 daarop aangevuld. Aanbevolen wordt om de vorming van RUD's aan te grijpen om verbetering van toezicht en handhaving bestuurlijk op de agenda te krijgen. Het basistakenpakket en de kwaliteitscriteria voor de RUD's zijn nog niet vastgesteld. Het bundelen van kennis en capaciteit, al dan niet binnen een RUD wordt algemeen beschouwd als een noodzakelijke ingreep om te komen tot een adequaat niveau van toezicht en handhaving. Door actief bij te dragen aan de discussies rond de vorming van de RUD's kan het implementatieteam zorg dragen voor een goede inbedding van een adequaat niveau van toezicht en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit bij de bevoegde overheden. Voorkomen moet worden dat er als gevolg van de vorming van RUD's een handhavinggat ontstaat tot de start van de RUD's begin 2012. Er zijn signalen dat op sommige plekken een dergelijk handhavinggat ontstaat. Aanbevolen wordt om dergelijke signalen via het toezichtloket bodem te verzamelen.

9. Beter aansluiten bij andere beleidsthema's en Europa

Hierover kunnen we pas iets zeggen als er enkele voorbeelden zijn van invulling van het gebiedspecifieke kader

Bijlage 1   Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit

In januari 2008 (toepassen grond en baggerspecie op de waterbodem) en juli 2008 (toepassen bouwstoffen en toepassen grond en baggerspecie op de landbodem) is het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) in werking getreden. In oktober 2006 is het Besluit uitvoeringskwaliteit van kracht geworden ook wel bekend als de kwaliboregelgeving. De kwaliboregelgeving is begin 2008 opgegaan in hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk).

Deze enquête wordt uitgevoerd in het kader van het monitoringsplan Implementatie van het Besluit bodemkwaliteit (dit plan kunt u via www.bodemplus.nl downloaden). De resultaten van deze enquête worden verwerkt in het monitoringsjaarverslag. Het monitoringsjaarverslag is belangrijke input voor de programmering van de Rijksoverheid op het gebied van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Uiteraard is de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit gericht op het bereiken van de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit. Deze doelstellingen zijn opgenomen in het hierboven genoemde monitoringsplan. Na 3 jaar zal op basis van 3 monitoringsjaarverslagen een evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit aan de 2^e Kamer worden aangeboden.

Doelstelling van deze enquête is dan ook om een landelijk beeld te verkrijgen van de mate waarin het Besluit bodemkwaliteit bij gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders is geïmplementeerd in de organisatie, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar de rol van gemeenten en waterkwaliteitsbeheerder als bevoegd gezag en als toezichthouder en handhaver. Daarnaast dient de enquête om een landelijk beeld te krijgen van de handavingsinspanning en handavingsresultaten op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit.

Deze enquête is opgesteld door de werkgroep Kwalibo en handhaving, welke in opdracht van het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit de monitoring op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving van het Bbk verzorgt. In het implementatieteam en de werkgroep kwalibo en handhaving hebben het Rijk (VROM, V&W, LNV), de inspectiediensten van VROM en V&W, de provincies, gemeenten en waterschappen alsmede het bedrijfsleven zitting.

De werkgroep kwalibo en handhaving realiseert zich terdege dat gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders veelvuldig worden benaderd voor het invullen van een enquête. Wij hebben om die reden zoveel mogelijk gewerkt met meerkeuze vragen, om de benodigde tijd voor het invullen van de enquête beperkt te houden. Deze enquête bevat 39 vragen. Het invullen van deze enquête kost u circa 15-20 minuten. Mocht u het antwoord op een of meerdere vragen niet weten, sla die vragen dan over, maar verstuur de enquête wel.

Alle leden van de werkgroep kwalibo (dus ook uw gemeentelijke, waterschaps- of rijkswaterstaatvertegenwoordiger) dringen er op aan om deze enquête in te vullen. Een hoge respons is van directe invloed op de kwaliteit van de monitoring van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Wij stellen daarom via verloting 10 boekenbonnen van 25 euro beschikbaar onder de eerste 100 invullers van deze enquête. Daarvoor is het noodzakelijk dat u uw e-mailadres invult. Uiteraard worden de resultaten van de enquête zodanig gepresenteerd dat ze niet herleidbaar zijn naar een individuele gemeente of waterkwaliteitsbeheerder.

Enquête

Naam organisatie : .....

Functie : .....

E-mailadres: .....

NB: mag ook anoniem, dan graag wel i.v.m. spreiding van respons over het land de algemene vragen beantwoorden

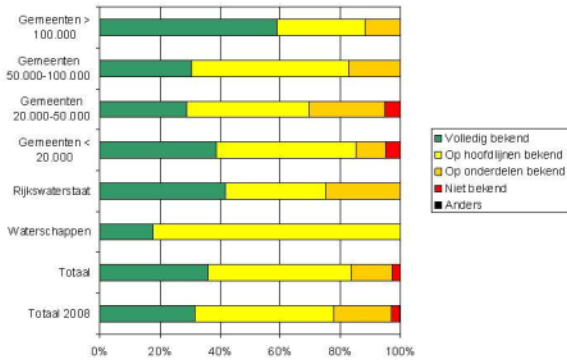
Algemeen

1. Wat is de aard van uw organisatie?
  - Gemeente (kies hier ook voor indien u voor een milieudienst werkt)
  - Waterschap
  - Regionale directie RWS

2. In welke provincie is uw organisatie gevestigd (ingeval u als waterkwaliteitsbeheerder in meer dan 1 provincie gevestigd bent, kruist u dan meerdere provincies aan)?
  - Groningen
  - Fryslân
  - Drenthe
  - Flevoland
  - Noord-Holland
  - Zuid-Holland
  - Zeeland
  - Noord-Brabant
  - Limburg
  - Overijssel
  - Gelderland
  - Utrecht

3. Hoeveel inwoners heeft uw gemeente?
  - organisatie betreft geen gemeente
  - >200.000
  - 100.000 – 200.000
  - 50.000- 100.000
  - 20.000-50.000
  - <20.000

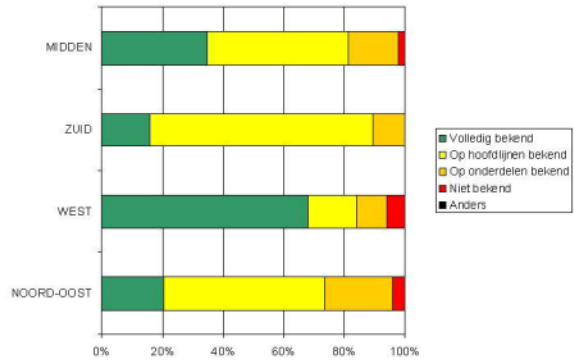
Bekendheid

4. Is de reikwijdte van het Besluit bodemkwaliteit (wat regelt het Bbk wel en niet) bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
  - het Bbk is volledig bekend
  - het Bbk is op hoofdlijnen bekend
  - het Bbk is op onderdelen bekend
  - het Bbk is (vrijwel) niet bekend
  - anders, nl....

Is de reikwijdte van het Bbk bekend in uw organisatie?

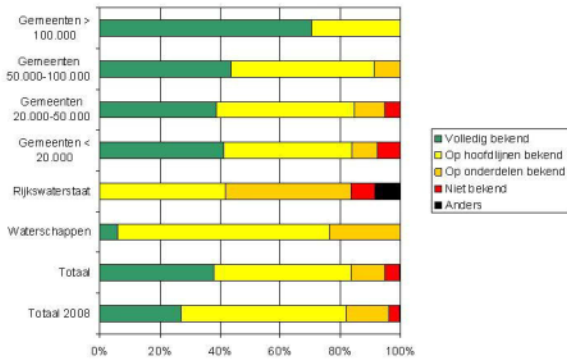
Is de reikwijdte van het Bbk bekend in uw organisatie?

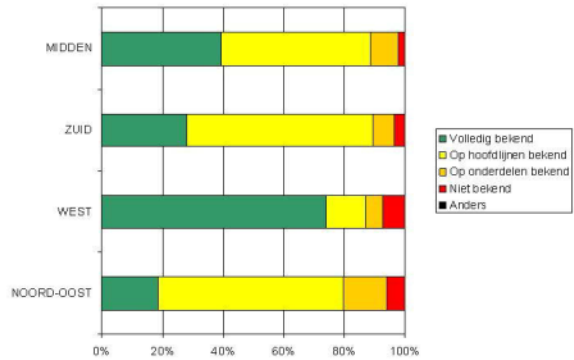
5. Is de kwaliboregelgeving, hoofdstuk 2 in het Besluit bodemkwaliteit bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?

- kwalibo is volledig bekend
- kwalibo is op hoofdlijnen bekend
- kwalibo is op onderdelen bekend
- kwalibo is (vrijwel) niet bekend
- anders, nl...

Is de kwaliboregelgeving bekend in uw organisatie?

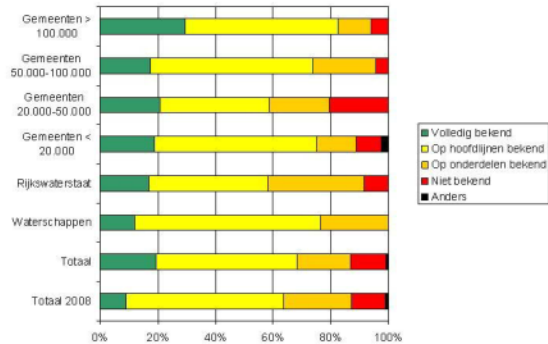
Is de kwaliboregelgeving bekend in uw organisatie?

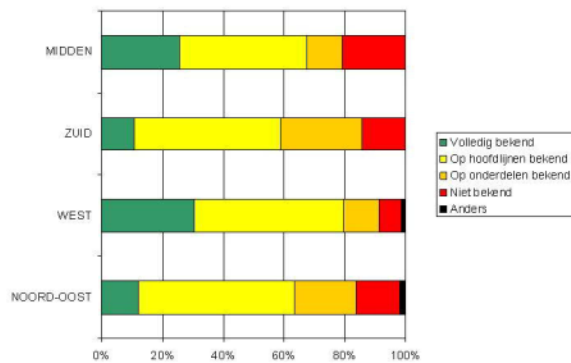
6. Zijn de voorwaarden voor het nuttig toepassen van (IBC) bouwstoffen, hoofdstuk 3 in het Bbk, bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?

- H3 Bouwstoffen is volledig bekend
- H3 Bouwstoffen is op hoofdlijnen bekend
- H3 Bouwstoffen is op onderdelen bekend
- H3 Bouwstoffen is (vrijwel) niet bekend
- anders, nl....

Is H3 Bouwstoffen bekend in uw organisatie?

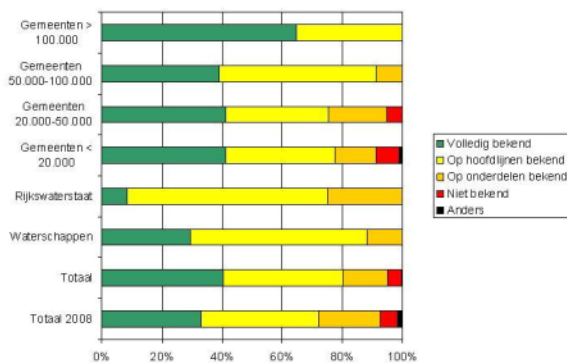
Is H3 Bouwstoffen bekend in uw organisatie?

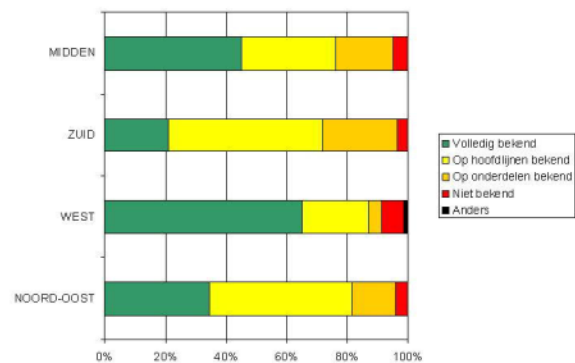
7. Zijn de voorwaarden voor het nuttig toepassen van grond en baggerspecie, hoofdstuk 4 in het Bbk, bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?

- H4 Grond en bagger is volledig bekend
- H4 Grond en bagger is op hoofdlijnen bekend
- H4 Grond en bagger is op onderdelen bekend
- H4 Grond en bagger is (vrijwel) niet bekend
- anders, nl....

Is H4 Grond en bagger bekend in uw organisatie?

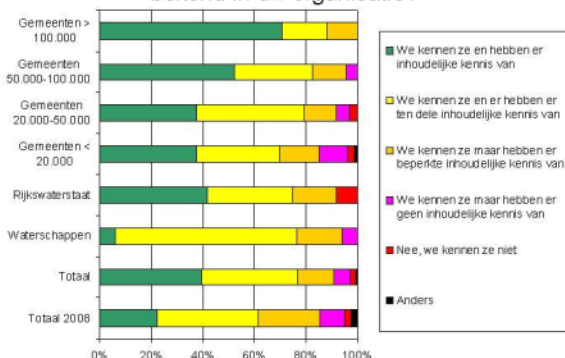
Is H4 Grond en bagger bekend in uw organisatie?

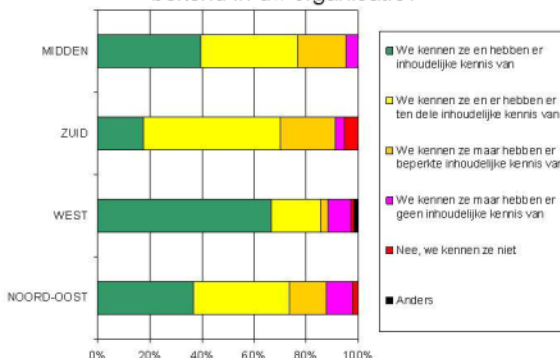
8. Zijn de medewerkers in uw organisatie bekend met de 5 soorten milieuhygiënische verklaringen voor bouwstoffen grond en bagger (partijkeuring, fabrikant eigen verklaring, erkende kwaliteitsverklaring, bodemkwaliteitskaart en (water)bodemonderzoek)?

- ja, we kennen ze en hebben er inhoudelijke kennis van
- ja, we kennen ze en hebben er ten dele inhoudelijke kennis van
- ja, we kennen ze, maar hebben er beperkte inhoudelijke kennis van
- ja, we kennen ze, maar hebben er geen inhoudelijke kennis van
- nee, we kennen ze niet
- anders, nl....

Zijn de 5 verschillende milieuhygiënische verklaringen bekend in uw organisatie?

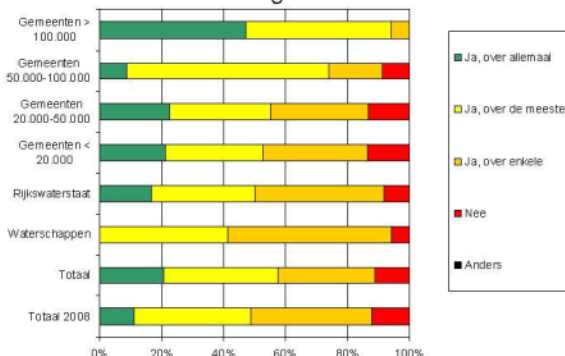
Zijn de 5 verschillende milieuhygiënische verklaringen bekend in uw organisatie?

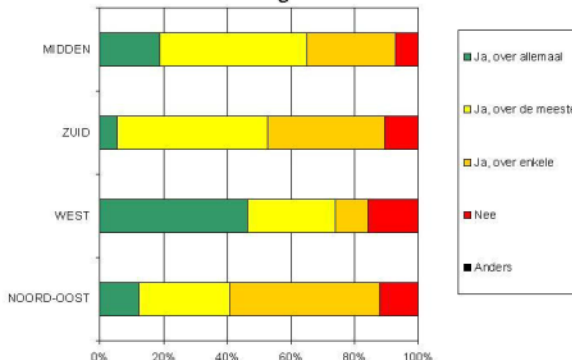
9. Is er in uw organisatie inhoudelijke kennis van normdocumenten die worden beheerd door SIKB, zoals de BRL 1000, 2000, AS3000, AP04, BRL6000, BRL 7000, BRL 7500, BRL 9335 en de normbladen 8001 en 8002?

- ja, over allemaal
- ja, over de meeste
- ja, over enkele
- nee

Is er inhoudelijke kennis van de SIKB normdocumenten in uw organisatie?

Is er inhoudelijke kennis van de SIKB normdocumenten in uw organisatie?

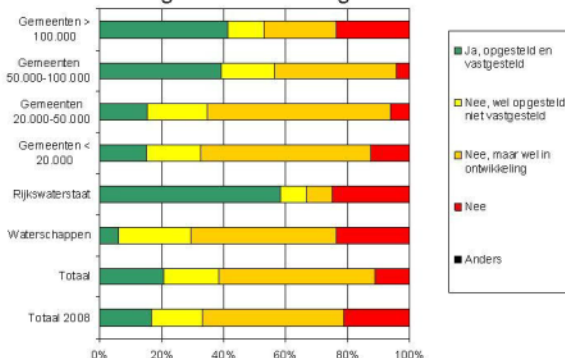

Beleid

10. Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van en de toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit?

- ja, opgesteld en vastgesteld
- ja, opgesteld maar nog niet vastgesteld
- nee

Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van - en toetsing aan het Bbk?

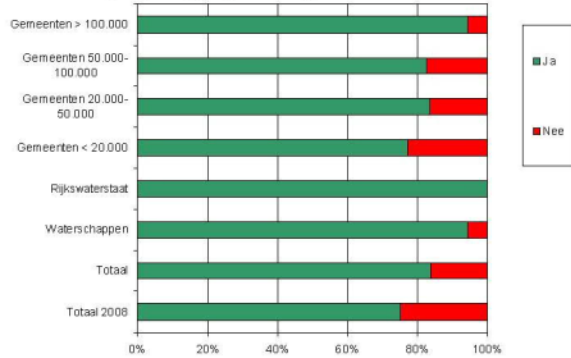
Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van - en toetsing aan het Bbk?

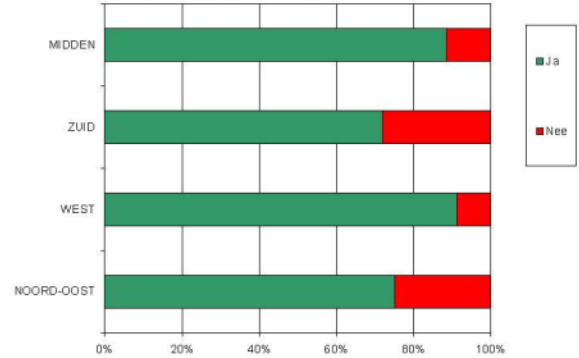
11. Is er in uw organisatie voorzien in een functionele scheiding tussen de taken van uw organisatie als opdrachtgever, opdrachtnemer en bevoegd gezag?

- ja
- nee

Is er sprake van een functionele scheiding in uw taken als bevoegd gezag, opdrachtgever en opdrachtnemer?

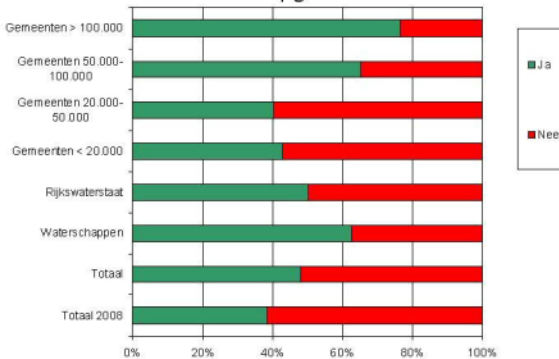
Is er sprake van een functionele scheiding in uw taken als bevoegd gezag, opdrachtgever en opdrachtnemer?

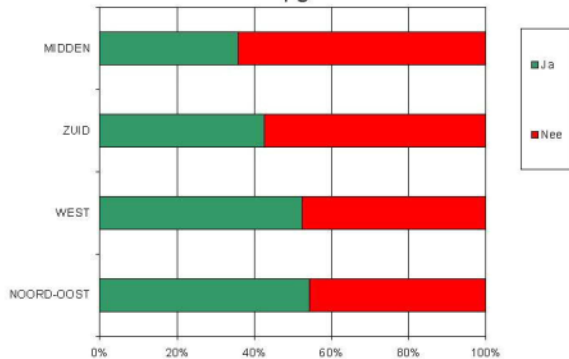
12. Uw organisatie is bevoegd gezag in het kader van het Bbk. Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in het beleid van uw organisatie opgenomen?

- ja
- nee

Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in uw beleid opgenomen?

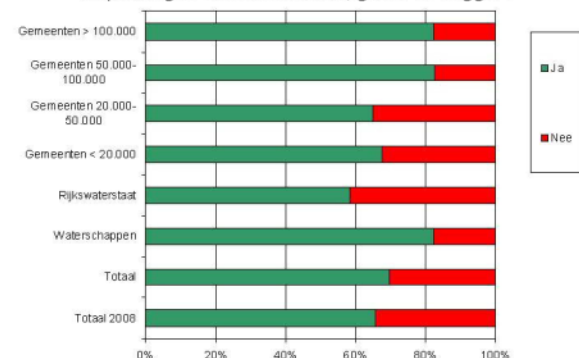
Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in uw beleid opgenomen?

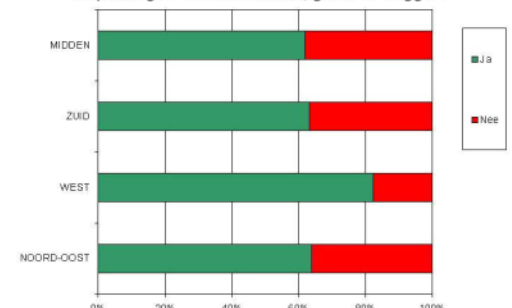
13. Is er in uw organisatie een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van grond, bagger en bouwstoffen? (is er bijvoorbeeld iemand aangewezen die hiervoor verantwoordelijk is)

- ja
- nee

Is er een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

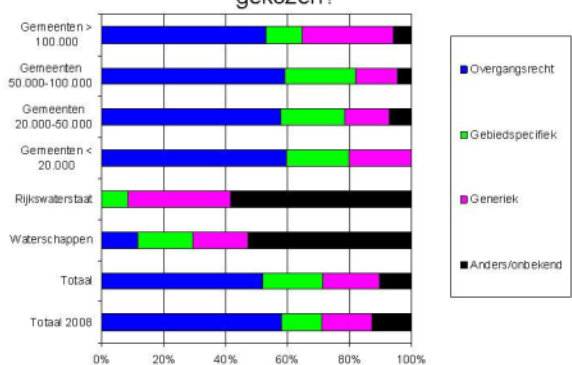

Is er een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

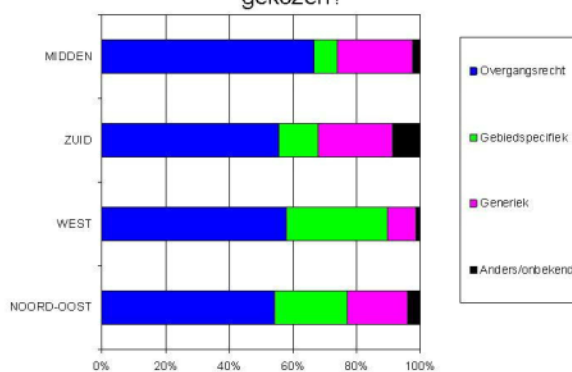

14. Heeft uw organisatie een keuze gemaakt voor generiek of gebiedspecifiek bodembeleid?
- wij maken nog gebruik van overgangsrecht
    - voor het gehele gebied
    - voor een gedeelte en voor de rest geldt het generieke kader
  - wij hebben gekozen voor gebiedspecifiek beleid
    - voor het gehele gebied
    - voor een gedeelte van het gebied en voor de rest geldt het generieke kader
  - wij hebben gekozen voor generiek beleid
    - met uitsluitend een functiekaart
    - met zowel een functiekaart als een bodemkwaliteitskaart
  - anders, nl....

Welk beleidskader voor toepassing op de bodem is gekozen?

Welk beleidskader voor toepassing op de bodem is gekozen?

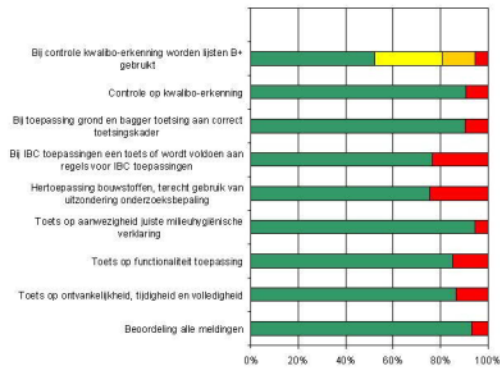

Uitvoering

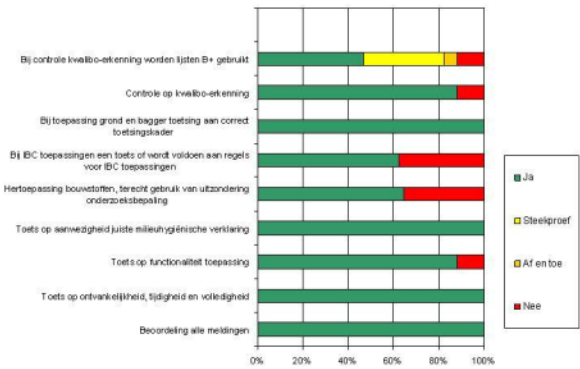
Beoordelen meldingen

15. Beoordeelt uw organisatie alle meldingen die op grond van het Besluit bodemkwaliteit zijn gedaan?
- ja
  - nee

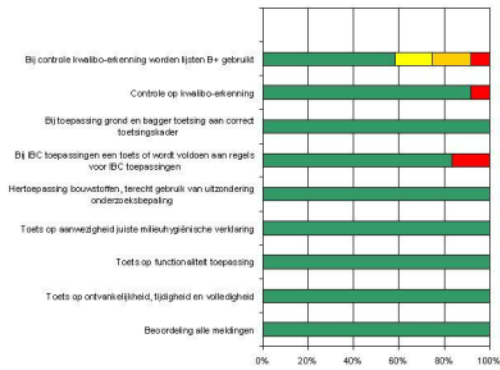
Beoordeling van meldingen –
Totaalbeeld 2009

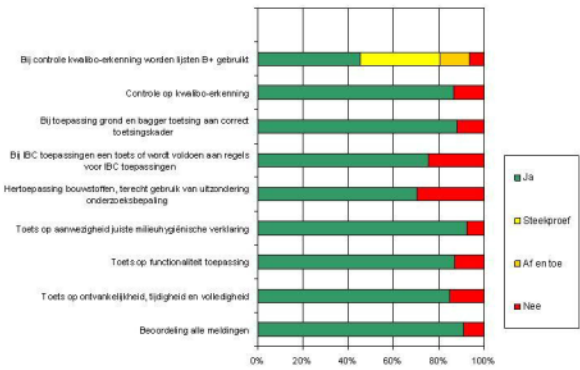
Beoordeling van meldingen –
Waterschappen

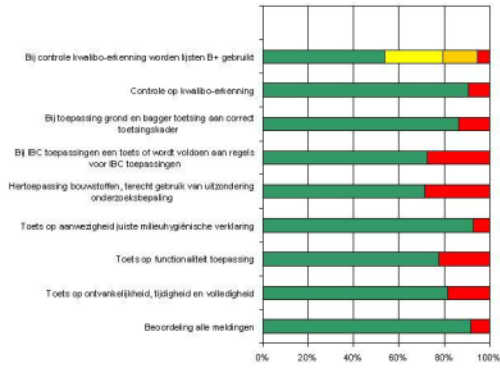
Beoordeling van meldingen –
Rijkswaterstaat

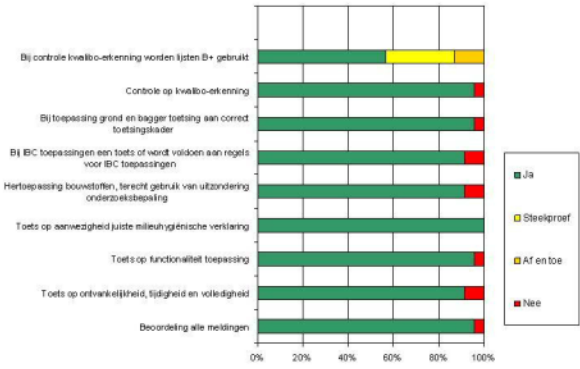
Beoordeling van meldingen –
Gemeenten < 20.000

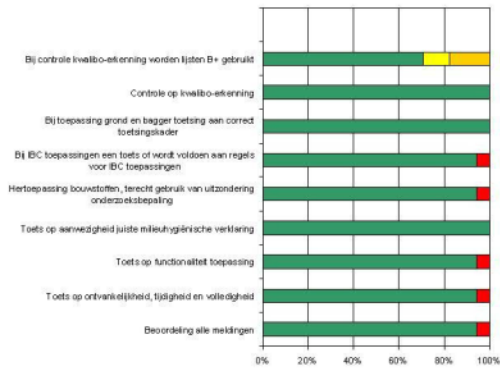
Beoordeling van meldingen –
Gemeenten 20.000 – 50.000

Beoordeling van meldingen –
Gemeenten 50.000 – 100.000

Beoordeling van meldingen –
Gemeenten > 100.000

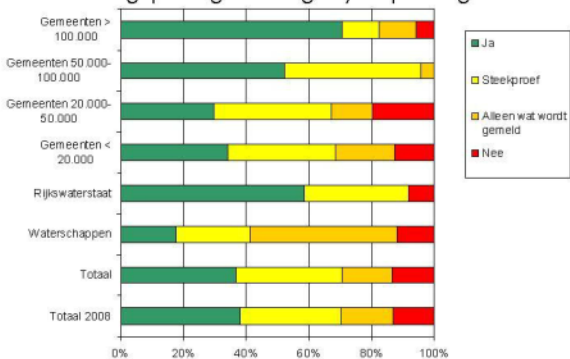
16. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een toets op ontvankelijkheid, tijdigheid en volledigheid?
- ja
  - nee
17. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een toets op functionaliteit van de toepassing?
- ja
  - nee
18. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in de aanwezigheid van de juiste milieuhygiënische verklaring?
- ja
  - nee

19. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het de her-toepassing van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht betreft – een beoordeling of wordt voldaan aan de criteria daarvoor?
- ja
  - nee
20. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het IBC-bouwstoffen betreft – een beoordeling of wordt voldaan aan de voorwaarden van de Regeling bodemkwaliteit?
- ja
  - nee
21. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het grond en baggerspecie betreft – een beoordeling of wordt voldaan aan de eisen van het toepassingskader (generiek, gebiedspecifiek, grootschalige toepassing, verspreiden van baggerspecie)?
- ja
  - nee
22. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een controle op kwalibo-erkenning van de bij de melding betrokken bodemintermediairs, zoals monsternemers, laboratoria, etc.?
- ja
  - nee
23. Wordt bij de controle op de kwalibo-erkenning gebruik gemaakt van de lijsten die zijn gepubliceerd op de site van Bodemplus?
- ja, bij elke melding gebeurt dat
  - ja, dat gebeurt steekproefsgewijs
  - ja, dat gebeurt af en toe
  - nee

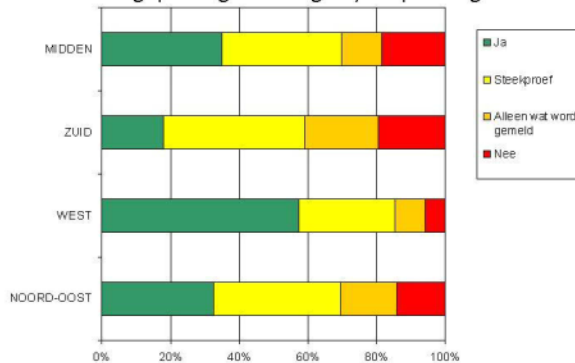
Toezicht en handhaving

24. Houdt uw organisatie structureel toezicht en controle op de toepassing van bouwstoffen, grond- en bagger binnen uw grondgebied? Dit geldt zowel voor de meldingsplichtige als de niet meldingsplichtige toepassingen alsmede de illegale toepassingen.
- ja, wij houden structureel toezicht en controle op alle toepassingen in ons gebied
  - ja, steekproefsgewijs
  - ja, als er een melding is gedaan
  - nee

Houdt u structureel toezicht op alle ((niet)-meldingsplichtige en illegale) toepassingen?

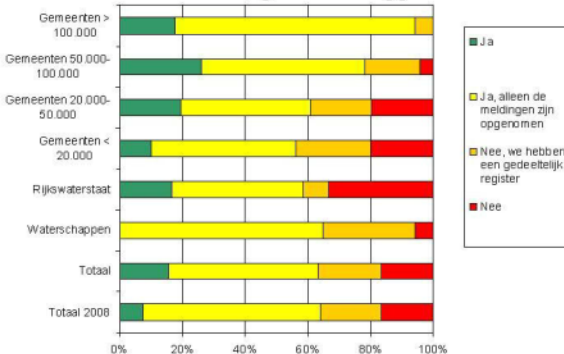
Houdt u structureel toezicht op alle ((niet)-meldingsplichtige en illegale) toepassingen?

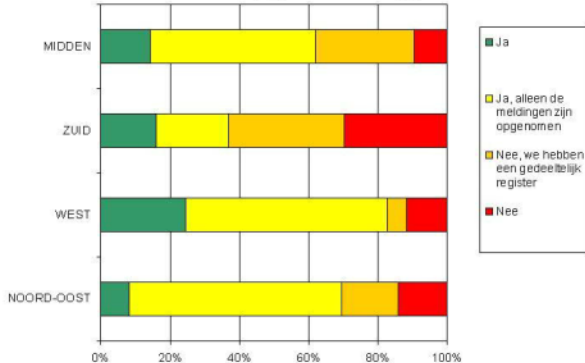
25. Heeft u een register met daarin opgenomen alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger die in uw gebied plaatsvinden?

- ja, daarin zijn alle (niet) meldingsplichtige toepassingen opgenomen
- ja, alle meldingen zijn geregistreerd
- nee, we hebben een gedeeltelijke registratie
- nee, we hebben geen register

Heeft u een register met daarin alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

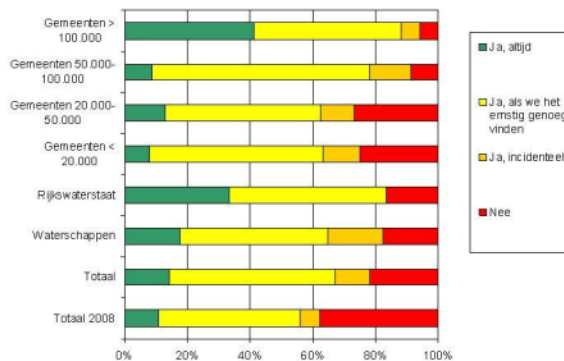
Heeft u een register met daarin alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

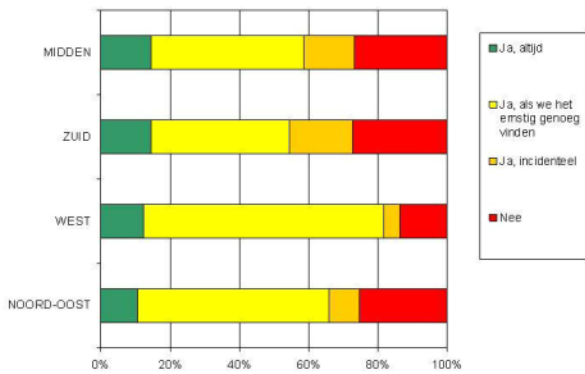
26. Als u overtredingen tegenkomt in de praktijk, meldt u deze dan bij het landelijk toezichtloket (www.VROM.nl/bodemsignaal of www.ivw.nl/bodemsignaal)?

- ja, altijd
- ja, als wij het ernstig genoeg vinden
- ja, incidenteel
- nee

Meldt u overtredingen bij het toezichtloket?

Meldt u overtredingen bij het toezichtloket?

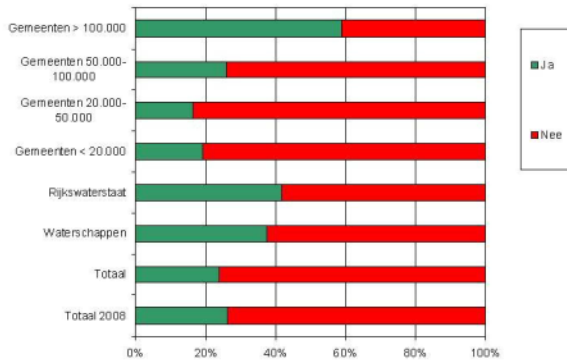

Verankering

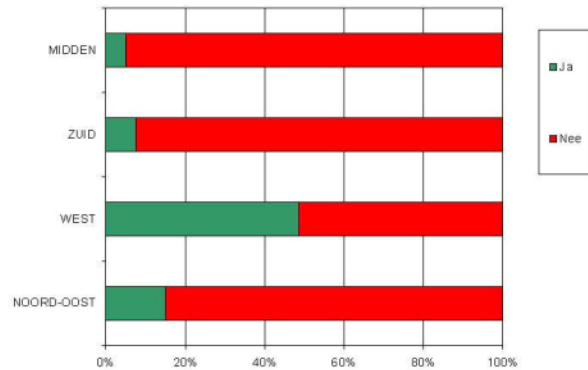
27. Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem, zoals bijvoorbeeld ISO 9000?

- ja
- nee

Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem?

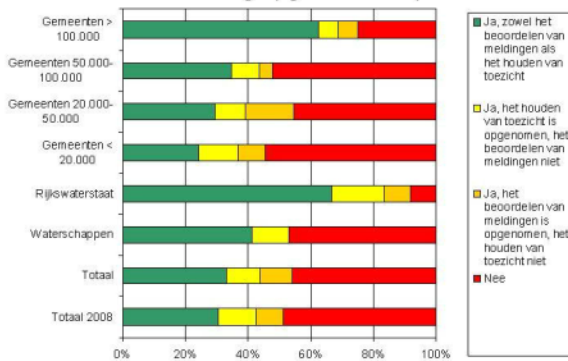
Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem?

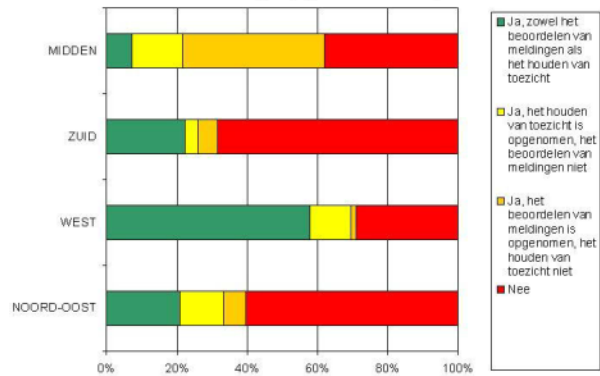
28. Heeft uw organisatie de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving in het kader van het Bbk opgenomen in het eigen kwaliteitssysteem, bijvoorbeeld in werkinstructies/checklisten?

- ja,
  - het behandelen van meldingen is opgenomen
  - het houden van toezicht en handhaving is opgenomen
- nee

Is het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving opgenomen in procedures?

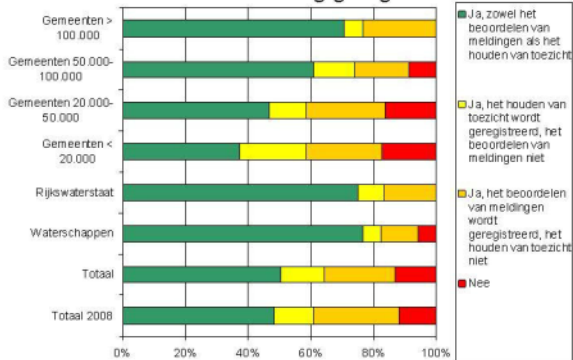
Is het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving opgenomen in procedures?

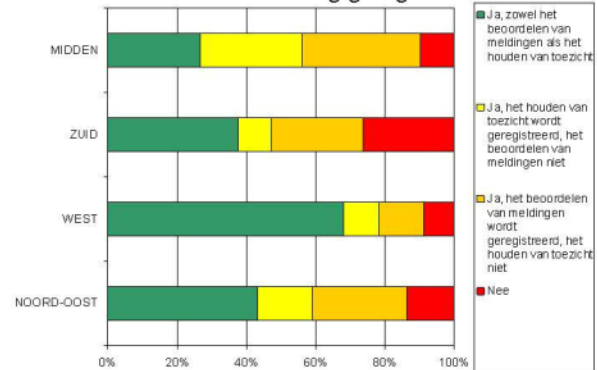
29. Wordt de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd (in een systeem of dossier)?

- ja,
  - het behandelen van meldingen wordt geregistreerd
  - het houden van toezicht en handhaving wordt geregistreerd
- nee

Wordt het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd?

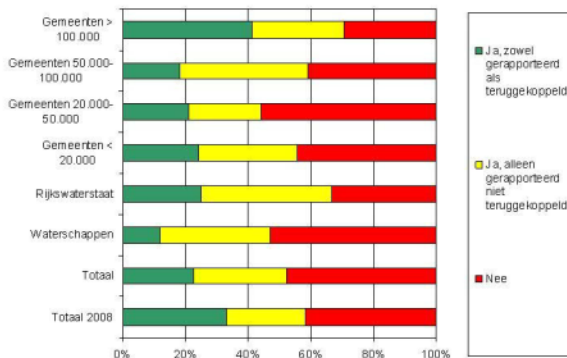
Wordt het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd?

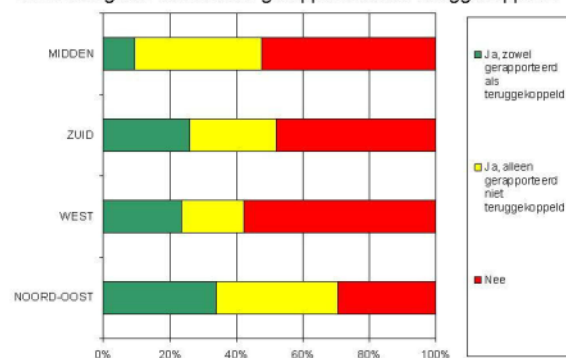
30. Worden de resultaten van de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving jaarlijks gerapporteerd en teruggekoppeld aan de het college van B&W of het dagelijks bestuur van het waterschap of de regionale directie van Rijkswaterstaat?

- ja, zowel gerapporteerd als teruggekoppeld
- ja, wel gerapporteerd, niet teruggekoppeld
- nee

Worden resultaten beoordelen meldingen en houden toezicht en handhaving aan het bestuur gerapporteerd en teruggekoppeld?

Worden resultaten beoordelen meldingen en houden toezicht en handhaving aan het bestuur gerapporteerd en teruggekoppeld?

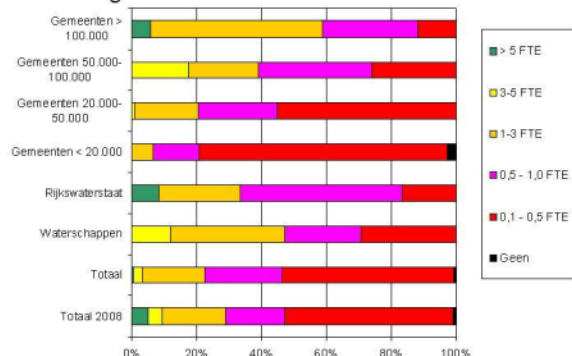

Middelen

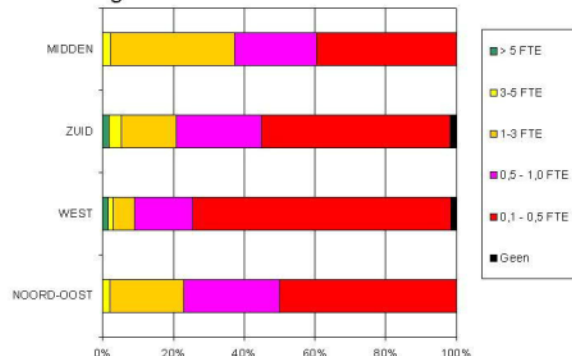
31. Hoeveel personen (uitgedrukt in Fte) zijn binnen uw organisatie daadwerkelijk bezig met de taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit inclusief de kwaliboregeling uit hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit?

- > 5 Fte
- 3 - 5 Fte
- 1 - 2 Fte
- 0,5-1 Fte
- 0,1-0,5 Fte
- geen

Wat is de capaciteit in uw organisatie voor uw taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit?

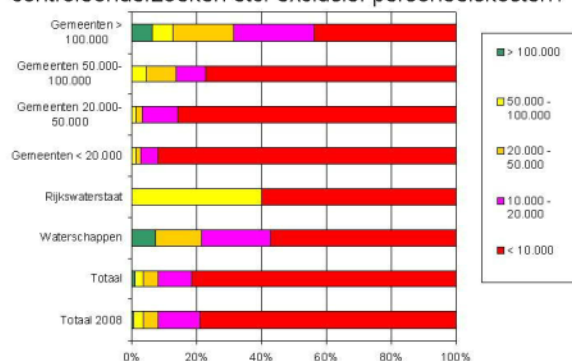
Wat is de capaciteit in uw organisatie voor uw taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit?

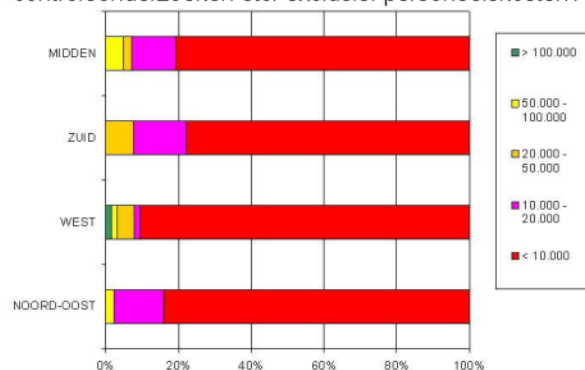
32. Hoe groot is daadwerkelijk uw handavingsbudget voor het Besluit bodemkwaliteit (voor o.a. verificatie, onderzoek, controle, monsters, excl. personeelskosten)?

- > 200.000 euro
- 100.000 – 200.000 euro
- 50.000 – 100.000 euro
- 20.000 – 50.000 euro
- 10.000 – 20.000 euro
- < 10.000 euro

Hoe groot is uw handavingsbudget voor controleonderzoeken etc. exclusief personeelskosten?

Hoe groot is uw handavingsbudget voor controleonderzoeken etc. exclusief personeelskosten?

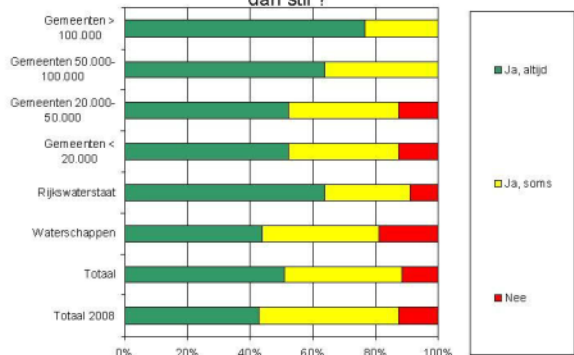

Resultaten

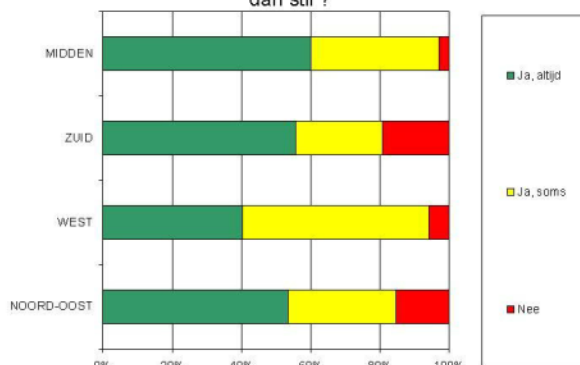
33. Als werkzaamheden worden uitgevoerd door een niet erkend bedrijf legt uw organisatie de werkzaamheden dan (al dan niet in samenwerking met de VROM-inspectie of de IVW) stil?

- ja, altijd
- ja, soms
- nee

Als u constateert dat werkzaamheden worden uitgevoerd zonder kwalibo-erkenning, legt u het werk (evt. in overleg met VI/IVW) dan stil ?

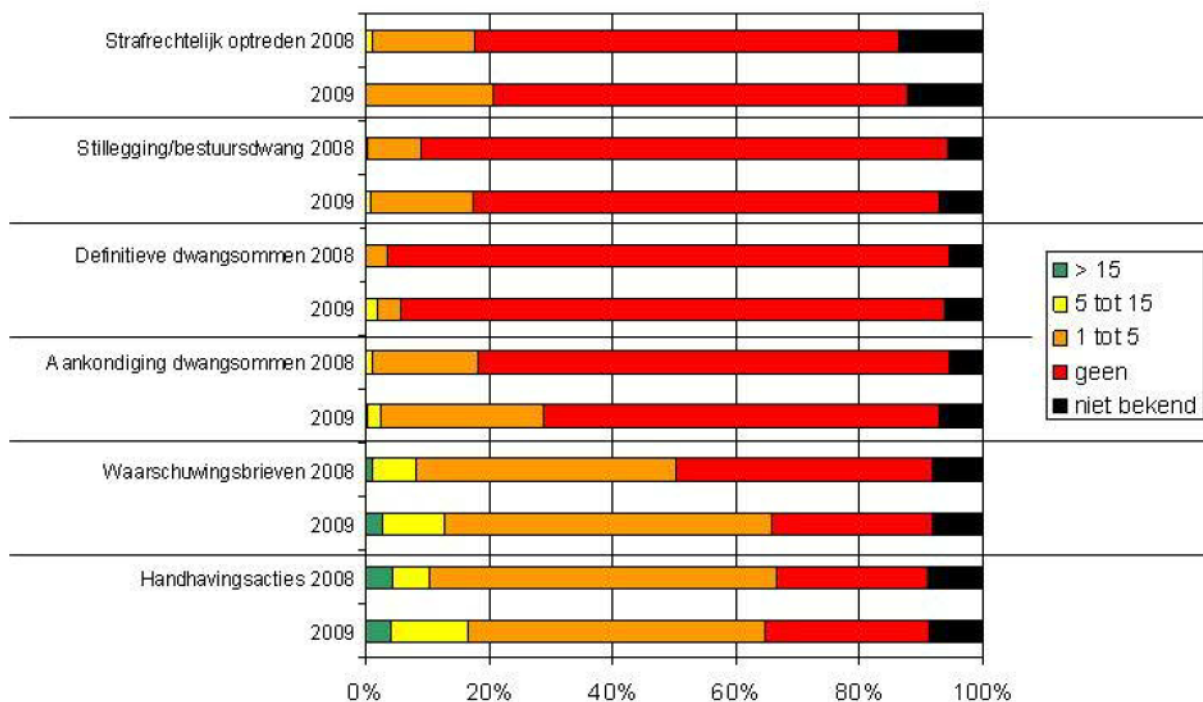

Als u constateert dat werkzaamheden worden uitgevoerd zonder kwalibo-erkenning, legt u het werk (evt. in overleg met VI/IVW) dan stil ?

34. Hoeveel georganiseerde handhavingsacties/optredens hebben er in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo plaats gevonden?
- > 15
  - 5 - 15
  - 1 - 5
  - geen
  - niet bekend

Handhavingsresultaten – Totaal 2009 - 2008

35. Hoeveel waarschuwingbrieven zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) gestuurd?

- > 15
  - 5 - 15
  - 1 - 5
  - geen
  - niet bekend
36. Hoeveel (aankondigingen) dwangsommen zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) gestuurd?
- > 15
  - 5 - 15
  - 1 - 5
  - geen
  - niet bekend
37. Hoeveel definitieve dwangsommen zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo jaarlijks in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) gestuurd?
- > 15
  - 5 - 15
  - 1 - 5
  - geen
  - niet bekend
38. Hoeveel bestuursdwang (stillegging) is er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) uitgeoefend?
- > 15
  - 5 - 15
  - 1 - 5
  - geen
  - niet bekend
39. Hoeveel strafrechtelijke optredens zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2009 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2008) uitgevoerd?
- > 15
  - 5 - 15
  - 1 - 5
  - geen
  - niet bekend

Wij willen u bedanken voor het invullen van deze enquête. De resultaten zullen jaarlijks ingebracht worden in de monitoring van het Bbk. U treft de resultaten van deze enquête en de monitoringsrapportage in april 2010 aan op het kennisplein van de website www.bodemplus.nl.

Bijlage 2   FAQ's Kwalibo

1. Wat is de relatie tussen Kwalibo en het Besluit bodemkwaliteit?
2. Hoe kan ik controleren of een bodemintermediair voor een bepaalde werkzaamheid of kwaliteitsverklaring erkend is?
3. Het certificaat staat niet op de publicatielijst met erkende kwaliteitsverklaringen. Wat betekent dat?
4. Kan een bodemintermediair nog worden gecertificeerd voor een werkzaamheid die al verplicht onder erkenning moet worden uitgevoerd?
5. Mag een bodemintermediair die erkenning heeft aangevraagd, maar nog niet in de lijst van Bodem+ vermeld staat, wel werkzaamheden uitvoeren die onder de erkenningsplicht vallen?
6. Moet de overheid ook worden gecertificeerd en erkend?
7. Moet een vloestofdichte vloer aangelegd worden door een gecertificeerde en erkende bodemintermediair?
8. Moet een bodemonderzoek in het kader van een aanvraag om een bouwvergunning door een erkende bodemintermediair worden uitgevoerd?
9. Moet het rapporteren van een bodemonderzoek ook door een erkende bodemintermediair worden uitgevoerd?
10. Moet ons bedrijf ook erkend zijn hoewel we maar sporadisch een bodemsanering uitvoeren? Waar moeten we dan aan voldoen en hoe kunnen we daarvoor een erkenning verkrijgen?
11. Dienen de milieukundige begeleiding en de uitvoering van de sanering van een bodemsanering altijd te worden uitgevoerd door voor de BRL SIKB 6000 (milieukundige begeleiding van bodemsanering) en BRL SIKB 7000 (uitvoering van bodemsanering) erkende bodemintermediairs?
12. Moet het aanbrengen van een isolatielaag (leeflaag of verharding) als saneringsmaatregel ook worden uitgevoerd door een voor de BRL SIKB 7000 erkend bodemintermediair?
13. Wanneer moet de milieukundig begeleider tijdens een sanering aanwezig zijn?
14. Mogen werkzaamheden worden uitbesteed?
15. Mag de uitvoering van een bodemsanering worden uitbesteed?
16. Mogen voor werkzaamheden mensen en materieel worden ingehuurd?
17. Moet de analyse van asbest bij een milieuhygiënisch bodemonderzoek ook worden uitgevoerd door een erkend laboratorium?
18. Moet in de rapportage worden vastgelegd welke medewerkers de werkzaamheden hebben uitgevoerd?
19. Moet een handhaver die vanuit zijn functie een grondmonster neemt ook gecertificeerd en erkend zijn?
20. Zijn toezichthouders van gemeenten en provincies bevoegd om toezicht te houden op verplichtingen die bij of krachtens hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) zijn gesteld en zijn de toezichthouders bevoegd om inlichtingen te vorderen omtrent personen en bedrijven die een bodemsanering uitvoeren?
21. Moet je erkend zijn voor de bemonstering en analyse van waterbodems ?
22. Is voor de uitvoering van een (onderhouds)baggerwerk een erkenning noodzakelijk?
23. In de protocollen 6003 en 7003 wordt gesproken dat bij een 'droge waterbodem' gewerkt moet worden conform de protocollen 6001 en 7001. Wat wordt verstaan onder een 'droge waterbodem'?
24. Aan welke voorwaarden moet voldaan worden bij ontwateren of bewerken van baggerspecie ?
25. Moet ik in geval van samenvoegen van partijen grond en baggerspecie kwalibo-erkend zijn voor BRL9335?
26. Is het altijd verboden om werkzaamheden uit te voeren in strijd met het daarvoor geldende normdocument?
27. Kunnen aannemer en milieukundig begeleider van een bodemsanering afkomstig zijn van dezelfde organisatie (dus geen functiescheiding)?

28. Moeten transporteurs/vervoerders van (verontreinigde) grond ook zijn gecertificeerd en erkend?
29. Moet een evaluatieverslag na uitvoering van een sanering opgemaakt worden door een erkend bedrijf? Zo ja, welke bepalingen overtreedt de opsteller van het rapport die niet erkend is?
30. Wat moet het bevoegd gezag doen als de milieukundige begeleiding van een bodemsanering (inclusief het opstellen van het evaluatieverslag) is uitgevoerd door een niet erkende bodemintermediair, maar het bevoegd gezag de indruk heeft dat het inhoudelijk wel klopt?

Bijlage 3   FAQ's Bouwstoffen

1. Wat zijn bouwstoffen?
2. Wanneer krijg ik precies te maken met de regels voor bouwstoffen in het Besluit bodemkwaliteit?
3. Wat regelt het Besluit bodemkwaliteit allemaal op het gebied van bouwstoffen?
4. Wat verandert er ten opzichte van het Bouwstoffenbesluit?
5. Welke categorieën bouwstoffen kent het Besluit bodemkwaliteit?
6. Welke eisen stelt het Besluit bodemkwaliteit aan de kwaliteit van bouwstoffen?
7. Zijn er ook uitzonderingen op de verplichte kwaliteitsbepaling?
8. Welke parameters moeten worden onderzocht in bouwstoffen?
9. Wat wordt bedoeld met "het opnieuw toepassen van niet teerhoudend asfalt of asfaltbeton in wegverhardingen"?
10. Onder welke voorwaarden mogen bouwstoffen worden toegepast?
11. In het Bsb was het mogelijk om bouwstoffen binnen bepaalde kaders zonder onderzoek weer opnieuw toe te passen; de zogenaamde 'op of nabij' regeling. Kent het Besluit bodemkwaliteit een soortgelijke regeling?
12. Welke bewijsmiddelen (milieuhygiënische verklaringen) zijn er om de kwaliteit van een bouwstof aan te tonen?
13. Wanneer moet ik bouwstoffen melden?
14. Wat zijn de overgangsregels voor bouwstoffen?
15. Geldt het overgangsrecht voor werken nu voor individuele partijen of een geheel werk?
16. Blijft het overgangsrecht voor werken ook geldig nadat gebruik is gemaakt van de toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit in datzelfde werk?
17. Valt de toepassing van instrooirubber op kunstgrasvelden onder het Besluit bodemkwaliteit?
18. Wat betekent het als rubbergranulaat onder het Besluit bodemkwaliteit valt?
19. Mag rubbergranulaat toegepast worden zonder een milieuhygiënische verklaring?
20. Wat zijn de milieu- en gezondheidsrisico's van rubbergranulaat van gemalen autobanden?
21. Voldoet het toepassen van rubbergranulaat aan de zorgplicht?

Bijlage 4   FAQ's Grond en bagger

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Algemeen en definities.

1. Wat is de definitie voor grond? En wat is de definitie voor baggerspecie?
2. Wanneer krijg ik te maken met de regels voor grond en baggerspecie in het Besluit bodemkwaliteit?
3. Wat regelt het Besluit bodemkwaliteit allemaal op het gebied van grond en baggerspecie?
4. Wat verandert er ten opzichte van de regelgeving voor inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit?
5. Wat is het verschil tussen generiek en gebiedsspecifiek beleid?
6. Hoe verandert de klassenindeling voor grond en baggerspecie?
7. Wat is een functiekaart? Door wie wordt deze vastgesteld en volgens welke procedure?
8. Waarom is de functiekaart verplicht? En wat zijn de consequenties bij het ontbreken van een functiekaart?
9. Waarvoor wordt de bodemfunctiekaart nog meer gebruikt?
10. Hoe weet ik of ik het beste gebiedsspecifiek of generiek beleid kan maken?
11. Onder welke regelgeving vallen composten met minder dan 10% organisch stof?
12. Welke regels gelden er tussen 1 juli 2008 en 1 oktober 2009 voor composten met minder dan 10% d.s. organische stof?
13. Wat moet ik doen om afgestemd bodembeleid te krijgen voor het opstellen van een bodembeheernota voor een eigen terrein dat gemeenteoverschrijdend is (bijvoorbeeld een grote Wm-inrichting of een natuurgebied)?
14. Valt het egaliseren van een waterbodem onder het Besluit bodemkwaliteit?
15. Mogen verschillende partijen grond of baggerspecie worden samengevoegd?

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Milieuhygiënische verklaringen.

1. Welke bewijsmiddelen (milieuhygiënische verklaringen) zijn er om de kwaliteit van grond en baggerspecie aan te tonen?
2. Mag ik de bodemkwaliteitskaart (conform de Vrijstellingsregeling grondverzet of Besluit bodemkwaliteit) gebruiken als bewijsmiddel voor toepassen in Bouwstoffenbesluit-werken en grootschalige toepassingen?
3. Is het mogelijk om binnen een gemeente deels gebruik te maken van de bestaande bodemkwaliteitskaart en voor een deel gebruik te maken van de mogelijkheden van het nieuwe Besluit bodemkwaliteit?

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Overgangsrecht.

1. Als een gemeente voorlopig de bestaande bodemkwaliteitskaart (conform de Vrijstellingsregeling) blijft hanteren, zijn de overige toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit dan niet van toepassing?
2. Welke regels gelden voor toepassing van grond en bagger van buiten een gemeente die op basis van het overgangsrecht voorlopig nog gebruik maakt van een bodemkwaliteitskaart op basis van de Vrijstellingsregeling grondverzet?
3. Geldt het overgangsrecht voor werken nu voor individuele partijen of een geheel werk?
4. Blijft het overgangsrecht voor werken ook geldig nadat gebruik is gemaakt van de toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit in datzelfde werk?
5. In het verleden is een geluidswal in het kader van het Bouwstoffenbesluit aangelegd. Dit werk was afgerond, maar nu willen we een uitbreiding doen. Kan de uitbreiding plaatsvinden als grootschalige toepassing?

6. Ik heb een partij grond onderzocht op het nieuwe stoffenpakket en wil deze gaan toepassen in een gemeente die nog gebruik maakt van een bodemkwaliteitskaart in kader van de Vrijstellingsregeling grondverzet. Waaraan toets ik de nieuwe stoffen?
7. Welke eisen gelden voor partijen grond of baggerspecie die worden toegepast in een werk onder het overgangsrecht van het Besluit bodemkwaliteit?

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Tijdelijke opslag.

1. Onder welke voorwaarden mag grond en baggerspecie worden opgeslagen?
2. Wat verandert er rondom de tijdelijke opslag van grond en baggerspecie buiten inrichtingen?
3. Valt opslag van grond en baggerspecie die wordt afgevoerd naar een verwerker onder het Besluit bodemkwaliteit?
4. Hoe lang mag grond of baggerspecie in opslag worden genomen?
5. Wat is de relatie tussen het nuttig toepassen en tijdelijke opslag voorafgaand aan nuttige toepassing van grond en baggerspecie volgens het Besluit bodemkwaliteit met de milieuvergunning of algemene regels die de milieuvergunning vervangen (het Activiteitenbesluit of het Besluit landbouw)?
6. Hoe toets ik partijen grond of baggerspecie die tijdelijk worden opgeslagen in het kader van artikel 35 h of i van het Besluit bodemkwaliteit in gebieden die op basis van het overgangsrecht nog gebruik maken van een bodemkwaliteitskaart op basis van de Vrijstellingsregeling grondverzet?
7. Geldt voor de opslag van grond en baggerspecie ook een maximum van 20 gewichtsprocenten bodemvreemd materiaal?
8. Gelden er in of naast het Besluit bodemkwaliteit nog andere voorwaarden, bijvoorbeeld voor geluidshinder, voor de opslag van grond en bagger?
9. Welke regels gelden voor tijdelijke opslag en/of het toepassen van grond of baggerspecie op een verhardingslaag of bouwstof?

Hieronder vindt u veelgestelde vragen over het onderdeel grond & baggerspecie - Toetsings- en toepassingsregels.

1. Wat zijn nuttige en functionele toepassingen van grond en baggerspecie?
2. Hoe weet u welk beleid (overgangsrecht, generiek of gebiedsspecifiek) sinds 1 juli 2008 in een bepaalde gemeente geldt?
3. Waarmee moet rekening worden gehouden bij toetsing van toepassing van grond in oppervlaktewater en vice versa?
4. Wat is de reikwijdte van het verspreiden van baggerspecie?
5. Valt het egaliseren van een waterbodembodem onder het Besluit bodemkwaliteit?
6. Waaraan moet de kwaliteit van de leeflaag voldoen van een grootschalige toepassing ?
7. Hoe om te gaan met situaties waarin sprake is van heterogeniteit, bijvoorbeeld in geval van een bodemonderzoek? Hoe bepaal ik dan de gemiddelde kwaliteit?
8. Hoe dient in het generieke toetsingskader getoetst te worden indien voor de ontvangende bodem de maximale waarde industrie en/of de interventiewaarde wordt overschreden?

Bijlage 5 Indicatoren monitoring

Onderstaande beschrijvingen zijn overgenomen uit de rapportage van de nulmeting¹⁴. Voor 2009 is in de tekst – voorzover beschikbaar – in rood aangegeven wat de aanvullingen zijn.

1. Milieu-incidenten a.g.v. toepassen bouwstoffen, grond en bagger binnen Bbk
Bron: media algemeen, Milieu-inspectie

In de jaren 80 van de vorige eeuw zijn een aantal bodemmilieu-incidenten aanleiding geweest voor nieuwe bodembeschermende wetgeving waaronder het Bsb. Voorbeelden van deze incidenten zijn bodemverontreinigingen in Lekkerkerk, het dempen van sloten met chemisch afval, het gebruik van verontreinigde baggerspecie, bodemverontreinigingen met cadmiumhoudende baggerspecie in Groningen en het gebruik van arseenhoudende baksteen in Nijmegen. Nog steeds heeft Nederland te maken met problemen uit het verleden toen er geen/nauwelijks milieu-eisen gesteld werden aan bouwstoffen bijv. wegen met asbeststof/Jarosietverhardingen of het gebruik van teer in asfalt. In deze indicator moet zichtbaar worden welke nieuwe toepassingen op de bodem achteraf risico blijken op te leveren voor mens en dier. Elke provincie/regionale milieu-inspectie wordt gevraagd het aantal nieuwe toepassingen te melden die aantoonbaar risico (extreme normoverschrijding) hebben opgeleverd, waardoor werk stilgelegd of materiaal verwijderd is, etc. Meegenomen kunnen worden het aantal meldingen van verontreinigingen bij het Toezichtloket (is ook een aparte indicator), meldingen bij misdaad anoniem, publiciteit in de (plaatselijke) media of actualiteitenrubrieken of resultaten van handhaving (extreme normoverschrijdingen).

Bevindingen:

In de nulmeting is geen bron gevonden waar systematisch alle incidenten met toepassen van bouwstoffen, grond en bagger worden bijgehouden. Mogelijk kan in de toekomst per provincie informatie beschikbaar komen.

In tegenstelling tot de jaren tachtig van de twintigste eeuw, is de indruk dat het aantal nieuwe echte milieu-incidenten zeer beperkt is. De afgelopen jaren zijn er wel problemen geweest bij het toepassen van staalslakken in dikke pakketten in stilstaand water, problemen met zuurstofvermindering bij toepassing van organische afvalstoffen in water en ook enkele incidenten met asbesthoudende granulaten. Het sinds de jaren tachtig aangescherpte overheidsbeleid uitmondend o.a. in het Bsb en Bbk heeft op basis van beschikbare data over incidenten haar doel bereikt.

Slechts weinig nieuwe milieu-incidenten.

In ieder geval is melding gemaakt van incident in Ommen, N36

¹⁴ Nulmeting Besluit bodemkwaliteit (Bbk), nulmeting 2007 t.a.v. relevante indicatoren, concept-eindrapport, Van Ruiten en Schreurs, december 2008

2. Meldingen milieuproblemen bij toezichtloket in relatie tot Bbk
Bron: Toezichtloket

VROM-inspecties hebben gezamenlijk een digitaal toezichtloket geopend om hun taken voor Kwalibo beter te kunnen uitoefenen. Bij dit loket kunnen andere overheden, intermediairs en derden melding maken van vastgestelde overtredingen. De meldingen zijn niet anoniem. Anonieme meldingen gaan via "misdad anoniem". In 2008 zijn tot 12 december bij het toezichtloket 292 signalen ingediend, waarvan 33 voor TVW (oppervlaktewater). Er is voor 2008 nog geen uitsplitsing naar onderwerp beschikbaar.

Door VROM-inspecties wordt begin 2009 een overzicht gemaakt van aantal en aard van de signalen ontvangen door het loket.

Ca. 300 meldingen in 2008. 377 meldingen in 2009.

3. Gestorte hoeveelheid bouwstoffen

Bron: Werkgroep Afvalregistratie; Afvalverwerking in Nederland 2008

Om een beeld te krijgen van de mate van hergebruik is de gestorte hoeveelheid belangrijk. Voor baggerspecie was de jaarlijkse enquête van de Unie van Waterschappen belangrijk. Deze wordt echter niet gecontinueerd. Bij het verwerken van de cijfers over baggerspecie moet rekening gehouden worden dat het ontdiepen van putten niet gezien wordt als storten. Voor secundaire grondstoffen wordt aangenomen dat als het Bbk zou leiden tot meer storten, de aanbieders van secundaire grondstoffen dit zelf zullen aangeven (piepfunctie).

De belangrijkste bron voor gestorte hoeveelheden is de Vereniging van Afvalverwerkers en de jaarlijkse rapportage van de Werkgroep Registratie Afvalstoffen. Soms is er enige onduidelijkheid over secundaire grondstoffen die functioneel in een deponie worden toegepast, bijv. steunwallen, tijdelijke wegen, etc.

Tabel: Overzicht gestorte inerte materialen in mln ton

	2005	2006	2007	2008
• Bouw- en sloopafval	0,5	0,4	0,3	0,3

4. Stagnatie afzet secundaire bulkgrondstoffen

Bron: Platform Bodemkwaliteit

Vooralsnog is ervan uitgegaan dat niet zoals in het verleden jaarlijks alle bulk secundaire grondstoffen worden gemonitord ten aanzien van Productie, Afzet en Voorraadmutatie. Wel kunnen branches van secundairegrondstoffenproducenten jaarlijks melden of door het Bbk er afzetstagnaties zijn ontstaan die leiden tot extra voorraadvorming. Ook hier is sprake van een piepfunctie. Op dit moment is het hergebruikpercentage zeer hoog (meer dan 95%). Jaarlijks zal samen met de belangrijkste branches een inschatting gemaakt worden of dit percentage verandert.

Het percentage is afhankelijk van welke secundaire grondstoffen worden meegenomen in het overzicht. Voorgesteld wordt dat het percentage niet-hergebruik (dat kan zijn storten of voorraadvorming) wordt genomen van de branches die aangeven problemen te hebben met het Bbk. Bij het indexcijfer zal rekening gehouden worden met de voorraadvorming door normale marktwerking.

Mede door hoge storttarieven en actief hergebruiksbeleid in Nederland wordt er nauwelijks gestort. (zie tabel indicator 3: BSA ca. 0,3 mln ton in 2007). Grond en Bagger: In 2009 heeft zich alleen stagnatie voorgedaan bij de afzet van grond en bagger voor toepassing in diepe plassen. Bij de BOG / SGUG is niet bekend of de betreffende partijen grond en bagger elders zijn toegepast en om welke hoeveelheden het gaat. Voor zover bekend zijn in 2009 geen partijen grond en baggerspecie die voldoen aan de de eisen van het Bbk gestort op stortplaatsen

5. IBC-werken bouwstoffen

Bron: De informatie over IBC werken komt bij Bodem+ beschikbaar via de meldingen

Bouwstoffen van catg.N2 of de bijzonder categorie (BC) en grond van de kwaliteit catg.2 waren binnen het kader van het Bouwstoffenbesluit toepasbaar in IBC-werken. Onder het Bbk is de IBC-toepassing beperkt tot de "catg. N2" bouwstoffen. De BC vervalt en toepassing van grond of bagger in IBC-werken is niet meer toegestaan. Ook zijn IBC-werken in oppervlaktewater niet meer toegestaan. De N2-bouwstof is binnen het Bsb-kader een categorie gebaseerd op de immissie, daarbij wordt rekening gehouden met de toepassingshoogte. Onder het Bbk-kader spreekt men van een IBC-bouwstof waarvan het uitloogniveau gebaseerd is op de emissie, zonder rekening te houden met toepassingshoogte. De N2 bouwstof is dus niet 1 op 1 vergelijkbaar met de IBC-bouwstof. Voor de monitoring van het Bbk zijn het aantal en de omvang van IBC-werken van belang. Het aantal IBC-werken voor N2-bouwstoffen wordt anno 2007 geschat op enkele tientallen. Het betreft onder andere het toepassen van AVI-bodemassen, deel van immobilisaten, verontreinigde grond en E-vliegas.

a. Meldingen

Bron: Meldpunt Bodemplus

Het aantal meldingen van IBC werken/bouwstoffen geeft aan hoeveel werken waar en met welke bouwstof worden gerealiseerd.

In 2008 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 22 partijen IBC-bouwstoffen met een totale omvang van ruim 1,1 mln ton aan meldingen ontvangen. **In 2009 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 39 partijen IBC-bouwstoffen met een totale omvang van ruim 1,3 mln ton aan meldingen ontvangen**

Meldingen IBC-werken onder het Bbk 2008: totaal 22 meldingen, waarvan 11 bodemas, 2 waterbouwstenen voor GWW, 2 immobilisaat, 4 zand en 3 overige. Meldingen IBC-werken onder het bbk 2009: totaal 39 meldingen, waarvan 18 bodemas, 8 immobilisaat, 4 recyclinggranulaat, 3 waterbouwstenen voor GWW, 2 LD mensels, 2 zand, 1 ELO staalslak en 1 steenachtig product van scheidingsinstallaties.

b. Hoeveelheid

Bron: Meldingen Bodemplus

De hoeveelheid in IBC-werken verwerkte bouwstof geeft aan de verhouding tot de hoeveelheid N-bouwstof en in welke mate behoefte is aan dergelijke werken. Streven is bouwstoffen toe te passen zonder dure en gevoelige IBC-maatregelen.

In 2008 is in 11 meldingen voor AVI-bodemas in totaal ruim 1,1 mln ton toegepast. De toepassing van waterbouwstenen betreft 167.000 ton. Niet duidelijk is of de laatste onder IBC-maatregelen zijn toegepast. Er is 14.000 ton zand uit dynamische wingebieden gemeld en 1 melding mijnsteen van 260.700 ton.

Totaal gemeld 2008 ca. 1,1 mln ton in IBC-werken*
Totaal gemeld 2009 ca. 1,3 mln ton in IBC-werken*

c. Gebruik gelijkwaardigheidsverklaring

Bron: Meldpunt Bodemplus

Binnen het Bbk zijn alternatieven voor de IBC maatregelen mogelijk. Er dient dan een gelijkwaardigheidsverklaring te worden aangeboden, te vergelijken met een niet-standaard toepassing onder Bsb kader. Een daartoe ingestelde technische commissie beoordeelt of de alternatieve ibc maatregel voldoet. Het aantal gelijkwaardigheidsverklaringen is een maat voor de behoefte aan een alternatieve aanpak. Goedgekeurde alternatieven worden gepubliceerd op de website van Bodemplus en zijn als standaard IBC maatregel voor iedereen beschikbaar. In 2008 is er één in procedure.

In 2008 is er 1 gelijkwaardigheidsverklaring in procedure
In 2009 is er 1 gelijkwaardigheidsverklaring afgegeven en weinig helpdeskvragen

6. Hergebruik bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht

Bron: meldpunt Bodemplus

Artikel 29.1d staat toe dat bouwstoffen die niet van eigenaar veranderen hergebruikt mogen worden zonder kwaliteitsverklaring (keuring). Deze vrijstelling is een vervanging van het artikel in het Bsb waar hergebruik binnen eenzelfde project zonder keuring mocht plaatsvinden, dit is komen te vervallen. De toepassingen zonder verandering van eigenaar zijn wel meldingsplichtig. Indien op voorhand vanuit kennis van of organoleptische waarneming het vermoeden bestaat dat deze bouwstof niet voldoet aan de eisen in het Bbk, dan dient de bouwstof te worden gekeurd. De vrijstelling is alleen van toepassing op bouwstoffen, niet op grond of baggerspecie. De monitoring van deze vrijstelling is met name van belang omdat dit een mogelijke vluchtroute is mindere kwaliteit bouwstoffen toe te passen. Vanaf 1 juli 2008 via centraal meldsysteem verplicht. In totaal 57 meldingen.

In 2008 zijn er 57 meldingen zonder eigendomsoverdracht
In 2009 zijn er 192 meldingen zonder eigendomsoverdracht

7. Gestorte hoeveelheid grond & bagger

Bron: Werkgroep Afvalregistratie; Afvalverwerking in Nederland 2008

Uit de WAR-publicatie blijkt dat in 2006 circa 0,7 en in 2007 circa 1,3 mln ton grond (inclusief grondreinigingsresidu) is gestort, zowel gevaarlijk als niet gevaarlijk. **In 2008 is het 1,2 mln ton.** Er zijn geen cijfers over de gestorte hoeveelheid bagger. De enquête voorheen door Unie van Waterschappen is stopgezet.

In 2007 ca. 1.3 mln ton gestort
In 2008 ca. 1,2 mln ton gestort

8. Gesaneerde locaties

Bron: Jaarverslag Bodemsanering 2006 - (2007)

* In 2008 nog overgangsbeleid, dus hoefde niet alles gemeld te worden bij centraal meldsysteem; geen volledig beeld.

* In 2009 nog overgangsbeleid, dus hoefde niet alles gemeld te worden bij centraal meldsysteem; geen volledig beeld.

Deze indicator heeft niet tot doel om een diepgaande analyse te doen van de voortgang van saneringen van water en landbodem. Het Bbk en de daarin opgenomen veranderingen, bijvoorbeeld stoffenpakket, normstelling, gebiedsspecifieke aanpak en grootschalige werken, kan echter wel positieve of negatieve gevolgen hebben bij het wegwerken in de achterstand van saneringen. Zijn door het Bbk meer saneringen aangepakt omdat het betaalbaarder is geworden? Zijn bepaalde saneringslocaties geen saneringslocaties meer omdat ze voldoen aan de normen?

Aan verantwoordelijken voor de voortgang van saneringen kan in de toekomst worden gevraagd een inschatting te maken hoeveel procent van de bekende saneringslocaties 2007 nog gesaneerd moeten worden. Het saneringsbeleid wordt vormgegeven door provincies en waterschappen. Aan hen zal gevraagd worden hoe de stand van zaken is. Het Jaarverslag Bodemsanering 2006 geeft reeds een goed beeld van de saneringsmarkt. In 2005 was 13% van de potentiële saneringslocaties volgens W.b.b. gesaneerd.

In 2007 kan grond vrijkomen bij sanering (2006 ca. 4,5 mln ton). Ruim 1 mln ton naar reinigen; in 2007 bijna 2 mln ton. In 2007 is bijna 2 mln ton gereinigd.

	2004	2005	2006	2007
• Aantal saneringslocaties (ca.)	1.200	1.450	1.500	1.645
• Volume gesaneerd		2,3 mln m ³	3,2 mln m ³	3,3 mln m ³
• Uitgaven in mln euro's	250	400	460	ca. 385
• % gesaneerd van werkvoorraad volgens W.b.b.	n.b.	13%		

Aan de waterschappen kan gevraagd worden of er ook data komen over waterbodemsanering. De effecten van het Bbk op het waterbodemsaneringsprogramma vallen waarschijnlijk volledige weg tegen de effecten van het nieuwe toetsingskader onder de Waterwet. Uit gegevens van de NVPG blijkt dat reinigen waterbodems in 2005 ca. 157.000 m³ was, in 2006 en 2007 ca. 450.000 m³ en in 2008 maar 39.000 m³.

In 2007 1645 saneringslocaties en 3,3 mln m³ waterbodems, waarvan ruim 1 mln m³ gereinigd en in 2008 ca. 39.000 m³ gereinigd gesaneerd en bijna 2 mln ton gereinigd. Geen aanvullende info per 10-03-2010

9. Hergebruik grond en bagger

a. Gereinigde grond en baggerspecie

Bron: NVPG

De afgelopen tien jaar is door de NVPG (Nederlandse Vereniging van Procesmatige Grondreiners) jaarlijks een overzicht beschikbaar gesteld van de gereinigde hoeveelheid grond en bagger. Er is een opsplitsing gemaakt naar herkomst en naar verwerkingstechnologie.

Aan de NVPG zal gevraagd worden een historisch overzicht te geven vanaf 2004 en dit jaarlijks te updaten. Tevens zal hen gevraagd worden een schatting te geven van het gezamenlijke jaarlijkse marktaandeel van de leden van de NVPG.

	in tonnen				
	2004	2005	2006	2007	2008
• Leden NVPG					
• Thermisch Nederland (T1)	615.000	600.000	641.000	428.000	320.000*
• Extractief Nederland (E)	916.000	908.000	948.000	ca. 10% lager	toename
• Biologisch Nederland (B)	221.000	225.000	128.000	gelijk	

* Deel thermisch te reinigen grond in opslag genomen.

• Totaal grondreiniging Nederland T + E + B	1,8 mln	1,8 mln	1,8 mln	daling ca. 10%	2,5 mln**
• Immobilisatie		98.000	105.000	86.000	24.000
• Waterbodems in m ³	162.000	157.000	451.000	451.000	39.000
• Thermisch buitenland T2	110.000	152.000	156.000	ca.300.000	295.000
• Immobiliseren van grond					
• (Partieel) reinigen					
- sorteerzeefzand		201.649	231.819	4.200	95.232
- RKGV-materiaal		235.322	240.929	532.000	187.000
• Gereinigd bij participaties					
- grond extractief		405.945	362.165		
- grond biologisch		42.000	46.000		
Marktaandeel NVPG	?	?	?		

Indexcijfer is berekend op totaal gereinigde grond 1,8 + reiniging door bedrijven waarin NVPG-leden participeren. Aangenomen is dat bij niet NVPG-leden de ontwikkelingen hetzelfde zijn. Over 2007 cijfers door Bodem-plus gerapporteerd. De hoeveelheid gereinigde baggerspecie is in 2006 en 2007 heel sterk gestegen en in 2008 drastisch gedaald. Bij de NVPG zal nagegaan worden wat de oorzaken zijn en of de trendbreuk zich voortzet.

Procesmatig gereinigde grond in Nederland in 2007 ca. 2 mln ton. T.o.v. vorige jaren is dit een daling van ca. 10%. In 2008 weer op niveau 2005/2006, namelijk ca. 2,5 mln ton. In 2008 slechts 39.000 m³ waterbodems gereinigd. Geen aanvullende gegevens per 10-03-2010

b. Immobilisaat

Bron: CIM

Aan het CIM (Centrum voor Immobilisaten) kan jaarlijks gevraagd worden naar het aantal projecten of de hoeveelheid geïmmobiliseerd. Mochten deze gegevens niet beschikbaar zijn dan kan gebruik gemaakt worden van de jaarlijkse rapportage van de NVPG.

Door de 12 bij de NVPG aangesloten bedrijven werd in 2005 circa 88.000 ton grond geïmmobiliseerd en in 2006 circa 47.000 ton. Slibscheiding, immobilisatie/waterbodems was in 2005 circa 69.000 m³ en in 2006 circa 62.000 m³.

Door bedrijven waarin NVPG-leden participeren werd in 2005 circa 10.247 ton, in 2006 circa 57.900 ton en in 2007 circa 86.000 ton geïmmobiliseerd. In 2008 was door NVPG-leden minder geïmmobiliseerd, nl. ca. 25.000 ton. De NVPG heeft geen 100% dekking.

Van 2006 t/m 2008 gemiddeld ruim 50.000 ton geïmmobiliseerd door NVPG-bedrijven. Geen aanvullende gegevens per 10-03-2010

10. Hergebruik tarragrond op landbouwpercelen

Bron: Tarraproductanten, suikerbieten en aardappelen

In het verleden kwam jaarlijks circa 1 mln tarragrond vrij. De industrie heeft veel inspanningen gedaan om het volume terug te brengen. In 2007 was de hoeveelheid tarragrond van de suikerbietenindustrie 320.000 ton. Hiervan ging 60.000 ton naar landbouwgrond.

** Inclusief participaties. Met uitzondering van 2007 jaarlijks ongeveer gelijk 2,3 à 2,5 mln ton.

Aanbod in 2007 ca. 1 mln ton. In 2007 ca. 20% tarragrond van suikerbieten naar landbouwgrond. Geen aanvullende gegevens per 10-03-2010

11. Afzet via grondbanken

Bron: BOG jaarverslagen

In Nederland zijn een groot aantal regionale grondbanken. De grootste grondbanken zijn georganiseerd in de BOG (Branche Organisatie Grondbanken). Jaarlijks rapporteert de BOG het volume dat via de leden van de BOG wordt afgezet. In 2004 was het 8,5 mln ton.

Aan de BOG zal ook in de toekomst gevraagd worden de jaarlijkse afzetcijfers te verstrekken (zie Jaarverslag) en een inschatting van de ontwikkeling van het marktaandeel van de BOG. Op deze wijze kan een indexcijfer berekend worden wat via grondbanken in Nederland wordt afgezet. Ook zal aan de BOG gevraagd worden jaarlijks zeer beknopt te rapporteren de vermoedelijke oorzaken van veranderingen in afzetvolume.

Uit het Jaarverslagen van de Brancheorganisatie Grondbanken blijkt dat in 2005 de BOG 13 leden heeft en 9 mln ton is afgezet. In 2006 eveneens 9 mln ton en in 2007 en 2008 is door leden van de BOG 8 mln hergebruikte grond ingeleverd, waarvan ca. 40% met erkende kwaliteitsverklaring.

Naar verwachting (januari 2010) is de afzet via grondbanken aangesloten bij de BOG in 2009 ca. 7 – 8 mln ton. Niet alle grondbanken zijn aangesloten bij de BOG.

De afgelopen jaren gaat gemiddeld ca. 8-10 mln ton per jaar via de grondbanken.

12. Afzet schone grond

Schone grond, of meer formeel “achtergrondwaarde grond en baggerspecie”, is het meest kritische materiaal daar dit vrij toepasbaar is en alle functies mag vervullen. De monitoring van hoeveelheid en aantal projecten geeft inzicht in de mate waarin deze toepassing bekend zijn bij de bevoegd gezag. De toepassing van schone grond behoefde in kader van het Bsb niet te worden gemeld. Het melden van toepassen van schone grond wordt in praktijk als onnodige last gezien en het is dan ook opgenomen in de lijst van knelpunten.

a. Hoeveelheid

Bron: Via de meldingen bij Bodemplus en informatie vanuit de grondbanken (indicator 11) en (ophoog)-andwinnaars kan een inschatting worden gemaakt van de hoeveelheid schone grond die jaarlijks wordt toegepast.

Door zandwinners wordt jaarlijks tientallen miljoenen tonnen zand gewonnen, onder andere uit de Noordzee, en afgezet in ophogingen en aanvullingen. Daarnaast komt schone grond vrij bij werkzaamheden "werk-met-werk".

In Nederland werd en wordt veel schone grond direct toegepast. Dit komt door het zeer grote aantal grondverzetprojecten en omdat bij sommige grote werken het grondverzet enorm is. In het verleden zijn er schattingen geweest op basis van historisch onderzoek.

Een deel van de schone grond gaat via grondbanken. Buiten de grondbanken om wordt ook schone grond ook direct toegepast. In het verleden is nooit grond geregistreerd die in hetzelfde werk is toegepast. Schone grond naar een werk-met-werk wordt geschat op 10 mln ton per jaar. Een exacte hoeveelheid is gelet op het zeer groot aantal grondverzetprojecten niet te meten. Vaak kunnen deskundigen in de grondsector (o.a. SGUG) een inschatting maken of er sprake is van een verandering. (Indicator 10.a.) Naar verwachting (januari 2010) is in 2009 ruim 3 mln ton schone c.q. AW grond afgezet via de grondbanken aangesloten bij de BOG

In Nederland worden tientallen miljoenen tonnen ophoogzand gewonnen, deels afkomstig uit de Noordzee en circa 10 mln ton werk-met-werk.

b. Projecten (meldingen)

Bron: Bodemplus-meldingen

Monitoring van de afzet van schone grond kan deels plaatsvinden op basis van de meldingen van projecten bij Bodemplus. Deels Deze meldingen zijn niet volledig omdat schone grond (formeel achterwaarde grond!) tot 50 m³ niet meldingsplichtig is. Toepassingen < 50 m³ worden dus niet meegenomen.

Meldingen op landbodems zijn niet volledig onder andere door het overgangsbeleid en doordat kleinere hoeveelheden niet gemeld worden.

In 2008 962 meldingen

In 2009 2734 meldingen

13. Omvang baggerwerkzaamheden

a. Hoeveelheid

Bron: Voorheen enquête Unie van Waterschappen/PMT + RWS

De belangrijkste aanbieders van baggerspecie zijn Rijkswaterstaat (zoute en zoete baggerspecie), provincies, waterschappen en gemeenten. De kwantitatieve cijfers over bagger(species) worden altijd vertroebeld door zeer grote spreiding in het vochtpercentage en het percentage organische bestanddelen. Gemeten wordt veelal in m³.

De Unie van Waterschappen laat een jaarlijkse enquête uitvoeren, de PMT enquête (waternet). Deze indicator zal vooral gebaseerd zijn op deze enquête waar het de afzet betreft van gerijpte baggerspecie afkomstig uit depots.

Hier wordt dus niet meegenomen zoute baggerspecie vrijkomend voor de kust en baggerspecie toegepast in putten en in grootschalige werken. (Rapportage RWS). Deze enquête is stopgezet. Daarom is het niet zinvol om historische cijfers te rapporteren. In de monitoring kan aan diverse betrokkenen hun inschatting worden gevraagd over de afzet van baggerspecie. Wel wordt door NVPG jaarlijks gerapporteerd hoeveel bagger er is gereinigd. In 2005 was dit 157.000 m³ en in 2006 en 2007 circa 451.000 m³. De hoeveelheid is in 2008 gedaald tot 39.000 ton. Door Rijkswaterstaat zijn cijfers beschikbaar gesteld over zandscheiding uit baggerspecie, met name slufte en kleine hoeveelheid Averij-haven. Het betreft met name zoute baggerspecie. In 2006 zandscheiding totaal 208.000 m³ en in 2007 totaal 506.000 m³.

Slecht zicht op omvang baggervolume. In 2007 ca. 450.000 m³ gereinigd, in 2008 ca. 39.000 m³. Geen aanvullende gegevens beschikbaar per 10-03-2010

b. Budget

Bron: Begroting Rijkswaterstaat? of Unie van Waterschappen

Aangezien de PMT-enquête is gestopt, zijn er geen betrouwbare cijfers over hoeveelheden baggerspecie. Daarom is een indicator opgenomen om te kijken wat de budgetten zijn voor baggeren. In de nulmeting is geen bron gevonden met een overzicht van het baggerbudget. In de monitoring kan hier nogmaals naar gezocht worden. Dit wordt wel lastig want het betreft merendeels projectfinanciering.

Geen bron voor baggerbudget.

14. Bagger- of gronddepots zonder vergunning (meldingen)

Bron: Waterschappen

Het Besluit bodemkwaliteit staat toe dat grond & bagger gedurende beperkte tijd en onder bepaalde voorwaarden zonder Wm vergunning kan worden opgeslagen in depots. Deze opslag moet gemeld worden aan bevoegd gezag waarbij gegevens moeten worden overlegd over de kwaliteit van de partij, de kwaliteit van de ontvangende bodem, de opslagtermijn en de uiteindelijke nuttige bestemming. Deze vrijstelling van vergunning was voorheen alleen mogelijk (werd gedoogd) voor opslag tot 6 maanden maar nu onder Bbk regime ook voor 3 of zelfs 10 jaar bij opslag van baggerspecie in oppervlaktewateren. Op basis van aantal meldingen bij Bodemplus kan de monitoring plaatsvinden hoeveel en welke vormen van tijdelijke opslag in praktijk worden gehanteerd. Medio 2008 waren nog geen meldingen gedaan en een inventarisatie onder de waterschappen bevestigt dit. De laatste maanden van 2008 is, zo ver bekend, een tijdelijk depot zonder vergunning gerealiseerd voor toepassing buiten het perceel.

In september 2008 zijn er nul vergunningsvrije depots gemeld. Geen aanvullende gegevens beschikbaar per 10-03-2010

15. Afzet grond en bagger op landbodem

Bron: Bodemplus

Het gebruik van grond en bagger moet worden gemeld binnen het Bbk. Door Bodemplus is een meldingsysteem ontwikkeld en opgestart. Er zijn vier kaders onderscheiden en verschillende kwaliteitsklassen., exclusief meldingen voor werken die nog onder het Bsb vallen. De meldingen zijn met name uit de laatste maanden van 2008.

Tabel: aantal meldingen gemelde hoeveelheden grond en bagger op landbodem

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen 2008 (1/2 jaar)	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid in tonnen (1/2 jaar)	Hoeveelheid in tonnen 2009	Index
Generiek kader op de landbodem	AW2000	136	445	164%	2.510.608	3.843.220	77%
	Wonen	62	180	145%	183.794	776.214	211%
	Industrie	68	243	179%	314.075	2.038.040	324%
	Anders	18	60	167%	41.438	555.432	670%
	Niet ingevuld	11	85	386%	35.702	582.371	816%
	Totaal		295	1023	173%	3.085.617	7.795.277
Grootschalige bodemtoepassing op de landbodem	AW2000	48	129	134%	251.929	1.632.879	324%
	Wonen	12	44	183%	1.418.843	722.625	25%
	Industrie	101	246	122%	647.633	1.811.853	140%
	Anders	16	55	172%	90.637	2.417.688	1334%
	Niet ingevuld	40	95	119%	2.362.415	1.489.892	32%
	Totaal		217	569	131%	4.771.456	8.074.936
Baggerspecie op de kant (niet meldplichtig)*		13	36	138%	289.332	1.435.219	248%
Gebiedspecifiek kader op de		176	585	166%	761.722	4.921.402	323%

landbodem							
Onbekend kader op de landbodem		91	310	170%	656.753	3.075.981	234%
Totaal		792	2523	159%	9.564.880	25.302.815	132%

* Voor generiek verspreiden op perceel geldt geen meldingsplicht. Toch worden deze toepassingen vrijwillig gemeld. Bij interpretatie van de gegevens rekening houden dat deze meldingen niet volledig zijn omdat ze vrijwillig gebeuren.

16. Afzet grond en bagger op waterbodem
Bron: Bodemplus

Net als bij het gebruik op landbodem is het toepassen van grond en bagger op waterbodem meldingsplichtig.

Tabel: aantal meldingen gemelde hoeveelheden grond en bagger op waterbodem

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen 2008	Aantal partijen 2009	Index	Hoeveelheid in tonnen 2008	Hoeveelheid in tonnen 2009	Index
Generiek kader op de waterbodem	AW2000	29	55	190%	1.531.547	1.353.544	88%
	Klasse A	40	52	130%	2.004.698	1.324.133	66%
	Klasse B	40	53	133%	1.539.345	1.688.930	110%
	Anders	82	29	35%	1.531.547	1.498.174	98%
	Niet ingevuld	19	19	100%	6.721.638	27.816.086	414%
	Totaal		210	208	99%	13.548.969	33.680.866
Grootschalige bodemtoepassing op de waterbodem	AW2000	20	60	300%	1.864.496	6.871.729	369%
	Klasse A	19	54	284%	468.671	27.573.085	5883%
	Klasse B	44	150	341%	2.389.757	4.822.686	202%
	Anders	98	193	197%	2.832.613	3.191.900	113%
	Niet ingevuld	48	26	54%	3.366.643	660.895	20%
	Totaal		229	483	211%	10.922.180	43.120.294
Baggerspecie verspreiding		89	78	88%	52.832.931	55.780.050	106%
Gebiedspecifiek kader op de waterbodem		13	8	62%	6.166.855	197.250	3%
Onbekend kader op de waterbodem		21	19	90%	4.150.205	1.132.414	27%
Totaal		562	796	142%	87.621.139	133.910.874	153%

Meldingen van toepassing op waterbodem zijn in aantal maar met name in hoeveelheden veel groter ten opzichte van toepassing op landbodem. Oorzaak kan zijn dat de acceptatie van het moeten melden sneller is verlopen. Bij 87 mln ton toepassen op waterbodem is gemeld (m.n. generieke verspreiding van baggerspecie op bodem 52 mln ton). Door overgangsbeleid loopt het meldgedrag m.n. voor landbodems achter bij de werkelijke toepassing. Een groot deel van de 87 mln ton is naar verwachting Noordzee-baggerspecie.

Bevindingen indicator 15 en 16

2008: Totaal aantal meldingen is 1354 en de gemelde hoeveelheid is 97 mln ton. Het meldgedrag waterbodem is aanzienlijk beter, 87 mln ton; het melden voor landbodem is nog in een opstartfase met 792 meldingen en 9,5 mln ton, mede door overgangsbeleid en meldgedrag voor kleinere partijen.

2009: Totaal aantal meldingen is 3319 en de gemelde hoeveelheid is 159 mln ton. Het meldgedrag waterbodem is aanzienlijk beter, 133 mln ton; het melden voor landbodem blijft achter met 2523 meldingen en 25 mln ton, mede door overgangsbeleid en beperkte meldgedrag voor kleinere partijen.

17. Borging waterkwaliteit bij verondieping van voormalige zandwinputten
Bron: meldpunt Bodemplus

18. Invulling gebiedsspecifiek kader

Verwezen wordt naar paragraaf 4.2 van het monitoringsverslag.

De beoordelingswijze is voor grond en baggerspecie met inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit ingrijpend gewijzigd. De systematiek is afgestemd op de beoordelingswijze zoals deze bij bodemkwaliteitskaarten wordt gehanteerd. Echter daarop zijn nu verschillende varianten mogelijk. Zo moet onder Bbk niet alleen rekening worden gehouden met de kwaliteit van de ontvangende bodem maar ook met de functie van deze bodem op locatie van toepassing. Daarnaast is er nog onderscheid gemaakt in een generiek en een gebiedsspecifiek kader. Onder generiek kader hanteert men de landelijk normen en een klassensystematiek (in geval van landbodem de Klasse Wonen en Industrie en voor de waterbodem de Klasse A en B). Binnen het gebiedspecifieke kader hebben bevoegde gezagen de mogelijkheid lokaal af te wijken van de generiek normen en vindt de beoordeling, zoals onder Bsb kader, op stofniveau plaats.

Het meldpunt bij bodemplus biedt de mogelijkheid de mate van gebruik van de verschillende beoordelingskaders te monitoren. (Zie ook indicatoren 15 en 16.)

Door SenterNovem is eind 2008 een enquête uitgevoerd bij gemeenten, Waterschappen en RWS. In totaal zijn circa 500 personen benaderd waarvan bijna de helft heeft meegedaan aan het onderzoek.

a. gemeenten en waterschappen dat kiest voor gebiedsspecifiek beleid

Bron: Bodemplus, VNG en Unie van Waterschappen

De keuze voor gebiedsspecifiek beleid geeft aan dat de generieke aanpak onvoldoende mogelijkheden biedt en bevoegd gezag naar meer ruimte zoekt om de gewenste grondstromen toch mogelijk te maken. Een maat voor de behoefte aan meer ruimte buiten de generieke regels is aantal gemeenten/waterschappen dat kiest voor gebiedsspecifiek beleid. Bij de keuze voor gebiedsspecifiek beleid is een bodemkwaliteitskaart verplicht.

Mogelijk kunnen VNG en Unie van Waterschappen een jaarlijks overzicht geven hoeveel organisaties kiezen voor een gebiedsspecifieke oplossing. De Unie van Waterschappen heeft hier in het verleden wel naar gekeken.

Uit de enquête van SenterNovem blijkt dat een deel van de Waterschappen waarschijnlijk gebruik maakt van gemeentelijk overgangsbeleid en ca. 10% van gebiedsspecifiek beleid. Voor gemeenten is het ca. 60% voor overgangsbeleid en ruim 10% voor gebiedsspecifiek beleid.

b. gemeenten en waterschappen dat BKK vaststelt t.b.v. generiek kader

Voor grondverzet binnen generiek kader is een BKK niet verplicht, een ad hoc meting van de ontvangende bodemkwaliteit is toegestaan. De keuze om toch een BKK te hanteren geeft o.a. aan dat er veel grondverzet verwacht wordt en men kiest voor gemak van de regels van grondverzet binnen een BKK. Uit de enquête van SenterNovem blijkt dat ca. 10% van de Waterschappen en ca. 15% van de gemeenten eind 2008 heeft gekozen voor het generiek kader.

c. gemeenten die alleen een functiekaart vaststelt

Gemeenten die alleen een functiekaart vaststellen (is i.t.t. een BKK verplicht) verwachten waarschijnlijk ook niet veel grondverzet en/of willen steeds ad hoc de beoordeling laten plaatsvinden.

d. kwalitatieve beschouwing invulling gebiedsspecifiek kader

Op basis van de meldingen, enquête onder en bezoeken aan gemeenten kan een beeld worden verkregen op welke gronden gemeenten en waterschappen kiezen voor gebiedsspecifiek beleid en waarom het generiek kader onvoldoende ruimte biedt. Bodemplus zal een rapportage met kwalitatieve beschouwing hierover opstellen.

Bodemplus stelt kwalitatieve beschouwing op, zie Monitoringsverslag 2008. Zie paragraaf 4.2 monitoringsverslag

19. Administratieve lasten bedrijven

Zie betreffende paragrafen hierover in hoofdstuk 3 en 4.

Bij de voorbereiding van het Besluit bodemkwaliteit is een bedrijfseconomische toets (BET) gedaan voor zowel bouwstoffen als voor grond & bagger. De administratieve lasten zijn doorgerekend per bouwstof en afgestemd met de projectgroep VNO-NCW. Voor bouwstoffen worden de certificeringskosten van bedrijfsleven geraamd op 12,08 milj. €. De keuringskosten, bestaande uit partijkeuringen buiten certificaat om, worden geraamd op 2,97 milj. €.

Voor grond & bagger is een aparte BET uitgevoerd. De kotsen zijn per sector berekend.

a. certificeringskosten (niet EZ)

Bron: BET bouwstoffen, BET grond & bagger en overleg met het bedrijfsleven

In het verleden zijn in de BET administratieve lasten opgesplitst in investeringen, in certificeringskosten en in jaarlijkse keuringskosten. In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken wordt door CapGemini jaarlijks voor enkele sectoren de administratieve lasten gevolgd. Deze zullen in 19.2. worden opgenomen. Indexcijfer is het percentage van de verandering. Let wel: EZ stelt dat certificeringskosten niet meer tot de administratieve lasten gerekend moeten worden.

Aan branches zal gevraagd worden of zij van mening zijn dat, uitgaande van de BET, er sprake is van een verandering. Grote veranderingen zullen getoetst worden/vergeleken met de oude BET. Het indexcijfer geeft een indicatie van de mate van aantoonbare veranderingen. Vooralnog is alleen uitgegaan van administratieve lasten voor bedrijven. Als mogelijke toets op veranderingen in de indexcijfers kunnen enkele onderzoeksinstellingen/laboratoria gevraagd worden of ze de indexcijfers kunnen onderschrijven op basis van hun omzetontwikkeling.

Volgens BET jaarlijkse administratieve lasten 12,08 mln euro.

b. keuringskosten

Bron: EZ-studie CAP Gemini

CAP Gemini gaat in opdracht van EZ de komen jaren de administratieve lasten inventariseren. De resultaten zullen jaarlijks ingebracht kunnen worden in de monitoring. Volgens BET zijn de jaarlijks administratieve lasten 2,8 mln euro.

20. Gebruik type bewijsmiddel

Bron: Meldpunt Bodemplus

Binnen het kader van het Besluit bodemkwaliteit zijn voor de verklaring van de milieuhygiënische kwaliteit verschillende bewijsmiddelen inzetbaar. Dit zijn de partijkeuring, de erkende kwaliteitsverklaring, de fabrikanteigen verklaring, de bodemkwaliteitskaart en een waterbodemonderzoek. Middels het meetsysteem van Bodemplus kan worden gemonitord in welke mate deze bewijsmiddel in de praktijk worden ingezet.

Indien gewenst kan onderscheid worden gemaakt tussen bouwstoffen, grond en baggerspecie. Er zijn echter een aantal toepassingen die niet gemeld worden, dat zijn N-bouwstoffen en schone grond tot 50 m³. Wat betreft de N-bouwstoffen zijn de producenten nagenoeg allemaal gecertificeerd en zullen deze worden toegepast met een erkende kwaliteitsverklaring.

De melding van grondverzet binnen een (W)BKK zal waarschijnlijk direct via bevoegd gezag verlopen en valt dan buiten meldingenoverzicht Bodemplus. Dit betreft toepassingen onder de VG en toepassingen van schone grond onder het Bbk waarvan alleen de locatie hoeft te worden gemeld.

a. Partijkeuring als bewijsmiddel

De partijkeuring wordt veel gebruikt in de praktijk en kan in alle situaties een 1 op 1 relatie geven met de toe te passen partij. De monsterneming vindt plaats op basis van de BRL1000 en de analyse geschiedt door het laboratorium conform het AP04. Vooralsnog is voor de toetsing geen erkenning verplicht. Het rapport dient als bewijsmiddel voor de partijkeuring.

Per 31 december 2008 zijn er 743 partijkeuringen gemeld.

Per 31 december 2009 zijn er 1859 partijkeuringen gemeld.

b. Erkende kwaliteitsverklaring als bewijsmiddel

De erkende kwaliteitsverklaring, bijvoorbeeld op basis van BRL9335, is naast partijkeuringen de meest gebruikte vorm voor afgeven van een “grondbewijs”. De monitoring van dit aantal kan gebruikt worden in de vergelijking tussen de verschillende type verklaring en welke de voorkeur geniet in de praktijk.

Per 31 december 2008 zijn er 111 erkende kwaliteitsverklaringen gemeld.

Per 31 december 2009 zijn er 155 erkende kwaliteitsverklaringen gemeld.

c. Fabrikanteigenverklaring als bewijsmiddel

De fabrikanteigen verklaring (FEV) is een nieuw type bewijsmiddel ingevoerd voor bouwstoffen en kwaliteit AW grond. Naast een toelatingsonderzoek en een operationeel kwaliteitssysteem zijn er verder geen verplichtingen. De fabrikant geeft een verklaring af op daarvoor bestemd formulier aan Bodemplus die deze op de website publiek maakt. Medio 2008 was er sprake van 1 FEV deze is afgegeven door DSM voor instrooisel van kunstgras.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodemplus 8 FEV's bekend.

Per 31 december 2009 zijn er bij Bodemplus 18 FEV's bekend.

d. Bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel

Bron: Biells

Binnen het Bsb kader was het via de Vrijstellingsregeling grondverzet mogelijk om volgens regels van de Interim richtlijn BKK grondverzet te laten plaatsvinden binnen beheersgebied van de bodemkwaliteitskaarten (BKK). In het Bbk zijn er nieuwe spelregels voor grondverzet binnen een BKK en is ook een ander stoffenpakket ingevoerd. Medio 2008 is bij veel gemeenten gekozen om gebruik te maken van het overgangsbeleid dat het mogelijk maakt om de oude BKK onder Bsb kader nog te gebruiken, dit tot maximaal 5 jaar na inwerkingtreding van het Bbk. Er is op de website www.biells.nl een landelijk overzicht van alle BKK in NL.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodemplus 0 bekend.

Per 31 december 2009 zijn er bij Bodemplus 0 bekend

e. (Water)bodemonderzoek als bewijsmiddel

Het Bbk biedt de mogelijkheid om een waterbodemonderzoek conform de NVN5720 (wordt NEN5720) in te zetten als bewijsmiddel voor de kwaliteit van de waterbodemonderzoek maar ook voor

toepassen van een partij baggerspecie uit deze bodem. Uit de meldingen bij Bodemplus kan worden afgeleid in welke mate hiervan gebruik wordt gemaakt.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodemplus 398 gemeld.

Per 31 december 2009 zijn er bij Bodemplus 873 gemeld.

21. Handhavingsinspanning

Bron: enquête Kwalibo door Bodemplus, december 2008

Handhaving gebeurt in het Bbk meer bij de lagere overheden. Dit vergt een systematische aanpak. In deze indicator zal gekeken worden naar het aantal actuele operationele plannen bij zowel gemeenten als waterschappen. Aan de VNG en waterschappen wordt momenteel door Bodemplus gevraagd of zij zicht hebben op de jaarlijkse situatie. Het indexcijfer kan mogelijk gecorrigeerd worden als er meer gezamenlijke plannen komen (aantal gemeenten samen) of als de kwaliteit beter wordt. Het onderzoek dat SenterNovem eind 2008 heeft uitgevoerd, geeft een goed beeld van de handhavingsinspanning 2008. Het is niet bekend of dit onderzoek jaarlijks wordt herhaald. Is dit niet het geval, dan kan in de werkgroepen een expert justement voor dit onderwerp waarschijnlijk nodig zijn. Bij handhaving kan onderscheid worden gemaakt in handhaving voor VI en V&WI en gemeenten en waterschappen die het eindtraject van de keten handhaven. Mogelijk ook informatie via BIELLS-enquête. Eind december 2008 is door Bodemplus een breed onderzoek uitgezet over handhavingsinspanningen. Deze geeft inhoud aan 21.1 tot en met 21.5. Om doublures te voorkomen wordt verwezen naar het Monitoringverslag 2008, hoofdstuk 2 en bijlage.

- a. plannen uitvoering Bbk en opgenomen in eigen kwaliteitssysteem
- b. budget gemeenten
- c. budget waterbeheerders
- d. budget rijksinspectie
- e. aantal (grote) handhaafacties

Voor kwantitatieve gegevens zie Monitoringsverslag 2008 en 2009

22. Handhavingsresultaat/naleefgedrag

Bron: (jaar-)verslagen Milieu-Inspecties, LOM

Het jaarverslag van de Milieu-Inspectie 2007 geeft geen specifiek beeld van de resultaten ten aanzien van het Bsb of Bbk. Wel is er een verbijzondering gemaakt naar de Wet Bodembescherming bijvoorbeeld ten aanzien van het aantal controles, signalen, overtredingen en acties. Mogelijk kan in een toekomstige rapportage expliciet aandacht komen voor het Bbk. Ook LOM zou informatie kunnen verstrekken.

a. Aantal sancties

In de werkgroep wordt nog nagedacht over welke indicatoren relevant zijn. Aangezien lagere overheden geld krijgen, kunnen ze mogelijk verantwoording moeten afleggen hoeveel Fte zich daadwerkelijk bezighouden met handhaven en het daadwerkelijke aantal handhavingsacties. Hier kan een parallel getrokken worden met de politie die ook verplicht moest gaan rapporteren welke concrete inspanningen en resultaten ze hebben gerealiseerd. In bovengenoemde Kwalibo-enquête wordt hier op ingegaan.

Vooralsnog wordt gedacht aan het aantal stilgelegde werken. Dit kan gerapporteerd worden door de handhavers, ook kunnen er signalen komen vanuit opdrachtgevers en aannemers dat er een toe- of afname is van stilgelegde werken.

Ook kan gekeken worden naar vervolgingen. Mogelijk dat handhaving of justitie een lijst bijhouden van het aantal behandelingen en het aantal daadwerkelijke veroordelingen. Met name het aantal

veroordelingen is een indicatie dat er veel gehandhaafd wordt en dat de bewijslijst van fouten eenvoudiger is geworden.

b. Herziene meldingen

Bron: Bodemplus

Bodemplus registreert nauwkeurig het aantal herziene meldingen. Geconstateerd is dat in het Bsb het meldgedrag niet altijd goed is en dat een inhaalslag wenselijk is. Organisaties moeten leren om te melden en hoe te melden. Eind 2008 is een tussenbalans opgemaakt over het aantal wijzigingen.

2008: In totaal zijn 2134 meldingen met versienummer 0. Vervolgens zijn er 224 eenmaal gewijzigd, 31 tweemaal, 6 driemaal, 4 viermaal en 1 vijfmaal gewijzigd.

2009: In totaal zijn 5556 meldingen met versienummer 0. Vervolgens zijn er 615 eenmaal gewijzigd, 98 tweemaal, 17 driemaal, 2 viermaal, 3 vijfmaal en 1 zevenmaal gewijzigd.

23. Erkende bodemintermediairs

Werkzaamheden ten behoeve van het Bbk mogen alleen verricht worden door erkende bodemintermediairs. Dit geldt voor alle activiteiten, van productie tot en met de toepassing van bouwstoffen of grond&bagger. Ook voor de controle en onderhoud van de IBC toepassing is een erkenning vereist. Er is een overgangsregeling vanaf welke periode de erkenningen verplicht zijn. In welke mate in de praktijk hieraan invulling wordt gegeven kan worden afgeleid uit aantal gecertificeerde/geaccrediteerde bodemintermediairs, aantal non-conformities (ncf's) en het aantal geschorste / ingetrokken certificaten en/of erkenningen.

Voor de monitoring kan deze informatie worden betrokken van de RvA, SIKB en Bodemplus. Bodemplus heeft 25 september 2008 een overzicht gemaakt van erkenningen en intrekkingen. Dit overzicht wordt eind december 2008 geüpdated en samengevat.

a. Totaal ncf's

Bron: RvA, SIKB

Het totaal aantal ncf's is een maat voor hoe goed het naleefgedrag is zonder dat daarbij sprake is van een zodanig ernstige afwijking dat geen werkzaamheden voor Bbk mogen worden uitgevoerd (schorsing, intrekking) Eind 2008 geen informatie beschikbaar van RvA en SBK. SIKB 1810 (over 2007).

b. Erkende bodemintermediairs; ncf's

Bron: Bodemplus

De ncf's kunnen worden onderverdeeld naar de uitvoerders van de werkzaamheden, de bodemintermediairs, en degene die hen daarvoor certificeren. Uit de jaarlijkse rapportage van SIKB kan worden afgeleid dat voor de BRL 1000, 2000, 6000, 7000, 7400 en 9335 in 2007 totaal 1810 ncf's zijn uitgeschreven.

c. Erkende CI's; ncf's

Bron: RvA (nog geen informatie)

De certificerende instellingen (CI's) dienen de uitvoerders in de praktijk op een adequate wijze te auditten. De RvA ziet toe op de kwaliteit van de werkzaamheden van deze CI's. De ncf's zijn hier een maat voor.

d. Erkende bodemintermediairs; geschorste/ingetrokken certificaten

Bron: RvA, SIKB

Ernstige afwijkingen bij de bodemintermediairs kan leiden tot schorsen of intrekken van het certificaat. De aantallen door CI's ingetrokken/geschorste certificaten geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk door de bodemintermediairs. SIKB heeft voor de BRL's genoemd bij 23.2 in 2007 totaal 6 certificaten geschorst/ingetrokken. Er is geen informatie over bouwstoffenproducenten.

e. Erkende CI's; geschorste/ingetrokken accreditaten

Bron: RvA

Ernstige afwijkingen bij de CI's kan leiden tot schorsen of intrekken van het accreditaat. De aantallen door de RvA ingetrokken/geschorste accreditaten geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk door de CI's. Op de website van de RvA wordt het aantal ingehouden certificaten bijgehouden. In 2008 zijn er geen onvrijwillig ingetrokken accreditaties. Er is er een op verzoek ingetrokken.

f. Erkende bodemintermediairs; geschorste/ingetrokken erkenningen

Bron: Bodemplus

Het in surseance van betaling / faillissement of het zich voordoen van strafrechtelijke overtredingen op eigen vakgebied kan voor VROM aanleiding zijn de erkenning van bodemintermediairs te schorsen of in te trekken. De aantallen door VROM ingetrokken/geschorste erkenningen geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk. Uit het overzicht van Bodemplus blijkt dat er in 2008 2922 erkenningen zijn verleend waarvan er 30 (voor bodemwerkzaamheden) zijn ingetrokken/geschorst. Hiervan hebben 26 verzuimd zelf de erkenning in te trekken (administratieve procedures). Er zijn 4 schorsingen opgelegd.

4 Schorsingen opgelegd.

g. Erkende CI's; geschorste/ingetrokken erkenningen

Bron: Bodemplus

Het in surseance van betaling / faillissement of het zich voordoen van strafrechtelijke overtredingen op eigen vakgebied kan voor VROM aanleiding zijn de erkenning van certificerende instellingen te schorsen of in te trekken. De aantallen door VROM ingetrokken/geschorste erkenningen geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk. In 2008 zijn er geen erkende CI ingetrokken.

24. Gemelde knelpunten, problemen in uitvoering, % opgelost

Bron: Knelpuntenlijst Bodemplus

Bodemplus ontvangt en inventariseert de meldingen van knelpunt uit de praktijk in relatie tot de uitvoering van de bodemregelgeving waaronder het Besluit bodemkwaliteit. Er zijn daartoe een drietal werkgroepen opgericht (Kwalibo, Grond&bagger en Bouwstoffen) die een voorstel formuleren ter oplossing van 't knelpunt in de praktijk. Eind 2008 waren 178 knelpunten geïnventariseerd, waarvan 80% afgehandeld of geadresseerd. Vaak zijn knelpunten samenhangend of keren in een ander vorm weer terug. De oplossingen kunnen leiden tot aanpassing van de regelgeving of private documenten zoals BRL's en NEN normen. Soms kan worden volstaan met een nadere toelichting / interpretatie, hetgeen Bodemplus publiceert op haar website.

Eind 2008 178 knelpunten waarvan 80% opgelost/geadresseerd.

Eind 2009 225 knelpunten waarvan 90% opgelost/geadresseerd.

25. Analyse helpdesk over uitvoeringsknelpunten

Bron: rapportage Bodemplus

De helpdesk van Bodemplus zorgt voor uitleg en kennisoverdracht t.a.v. bodemregelgeving, o.a. het Besluit bodemkwaliteit. De helpdesk verzorgt elk trimester een evaluatierapport. In 2008 zijn aan de bodemhelpdesk 8.205 vragen gesteld. Het grootste aandeel van de vragen behoort tot de categorie 'Besluit bodemkwaliteit'

De belangrijkste oorzaak voor de toename van het aantal vragen is de gefaseerde inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit in 2008. Het aantal vragen loopt vooruit op de prognose van in totaal 5.000 vragen voor 2008.

In het Monitoringsverslag 2008 staat in hoofdstuk 2.8. een uitsplitsing. U treft naast de aantallen ook aan de herkomst van vragenstellers, de onderwerpen, de analyse van verschuivingen, etc. De klanttevredenheid is ook in 2008 hoog, 7 à 7,5 en 90% van alle vragen is zelf beantwoord (eerstelijnsvragen).

<p>De prognose voor 2008 is bijgesteld naar circa 7.000 à 8.000 vragen. (was 5.000) 2008: 8205 vragen. 2009 (t/m december) 6100 vragen</p>
--

26. Implementatie stoffenpakket

Bron: Rapportage Commissie stoffenpakket, TNO

In het Besluit bodemkwaliteit Bijlage 1 is de lijst van stoffen opgenomen waarvan het gehalte en soms de emissie moet worden bepaald om een uitspraak te kunnen doen over de kwaliteit van enerzijds de partij bouwstof, grond of baggerspecie en anderzijds de (water)bodem. In de praktijk zal het niet altijd zinvol zijn bij het onderzoek alle stoffen te meten daar vaak sprake is van een marginale kans van overschrijding van de achtergrondwaarde. In dat geval mag onderzoek achterwege blijven. Daarop inspelende zijn bijvoorbeeld in de beoordelingsrichtlijn BRL9335 en de NEN normen 5740 en 5720 standaard stoffenpakketten vastgelegd voor grond & bagger afhankelijk van herkomst en toepassing. Dit onderwerp wordt in een aparte commissie behandeld. De voortgang zal worden gevolgd.

In 2009 is een enquête uitgevoerd naar de implementatie van het stoffenpakket. Samenvatting rapportage wordt na behandeling in IT van 16 maart hieronder opgenomen.

Bijlage 6 Samenstelling implementatieteam Besluit bodemkwaliteit per 31-12-2009

Voorzitter, namens VROM	Marc Pruijn
Secretaris, namens Bodem+	Michiel Gadella
Lid, namens V&W	John Maaskant
Lid, namens LNV	Johan de Jong
Lid, namens RWS	Koen van Olst
Lid, namens VROM-Inspectie(tot 31-12)	Ronald Peters
Lid, namens VROM-Inspectie (na 31-12)	Wim Munters
Lid, namens V&W-Inspectie	René Overduijn
Lid, namens IPO	Klaas van der Veen
Lid, namens UvW	Reinier Romijn
Lid, namens VNG-WEB	Mieke de Jong
Lid, namens kleine gemeenten	Marcel de Lange
Lid, namens SGUG	Peter Leenders
Lid, namens platform Bodemkwaliteit	Michiel Nieuwenhuys

In de werkgroepen hebben naast personen uit bovenstaande organisaties, personen zitting die werken bij NEN en SIKB.

Bijlage 7 Acties uit actieplan verbeteren bodemhandhaving

Verbetering handhavingsstructuur bij bevoegde overheden

1. Het Adequaat Niveau Besluit bodemkwaliteit, die onderdeel uitmaakt van de HandhavingUitvoeringsMethode van het Besluit bodemkwaliteit (HUM-Bbk) wordt door het ministerie van VROM mede namens V&W aan de colleges van B&W en het dagelijks bestuur van de waterkwaliteitsbeheerders gestuurd met een oproep om dit Adequaat Niveau te implementeren in de organisatie. In de aanbiedingsbrief wordt verwezen naar het monitoringsverslag over 2008 en de bevindingen die daarin zijn geconstateerd op het gebied van toezicht en handhaving door decentrale overheden. De samenvatting van het monitoringsverslag wordt als bijlage meegezonden. Actie is uitgevoerd, alle bestuurders hebben een brief toegezonden gekregen. Er bestaan echter twijfels over de implementatie van het adequaat niveau bij gemeenten en waterschappen. Hiervoor worden nieuwe acties ontwikkeld.
2. De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving maakt een handvat voor een nadere uitwerking op onderdelen van het Adequaat Niveau Besluit bodemkwaliteit. Het gaat daarbij om een handvat dat op lokaal niveau bruikbaar is bij de invulling van het toezichtsbeleid. Met name het onderdeel 'structureel toezicht houden' verdient nadere invulling. Bij die invulling wordt ingegaan op de vraag wat de intensiteit en frequentie aan toezicht en handhaving moet zijn in verschillende situaties. De nadere uitwerking zal bevoegde gezagen helpen bij het inzicht krijgen in de benodigde capaciteit om te voldoen aan het Adequaat niveau van toezicht en handhaving.

Vanwege de maatschappelijk onrust bij zandwinputten staat ook het toezicht bij verondiepen van zandwinputten in de schijnwerpers. Als onderdeel van de nadere uitwerking van het adequaat niveau zal uitwerking moeten worden gegeven aan het toezicht en de handhaving op verondiepen van zandwinputten. De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving stelt een format op voor een toezicht- en handavingsplan bij verondiepingen van zandwinplassen. Door voor concrete situaties een op de situatie toegesneden toezicht en handavingsplan op te stellen kunnen bevoegde gezagen richting belanghebbenden en omwonenden inzichtelijk maken met welke intensiteit en op welke momenten zij toezicht houden op het verondiepen.

De handreiking is opgesteld en wordt per 23 februari 2010 vastgesteld door de werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving. De handreiking is gedurende het proces van opstellen anders van aard geworden dan voorzien. Dat heeft te maken met de constatering dat toezichthouders aangeven vooral behoefte te hebben aan handvatten om richting het bestuur aan te geven waarom moet worden voorzien in de noodzakelijke middelen voor toezicht en handhaving. Het vervolg is dat de ontwikkelde handreiking door de ILB-adviseurs bij de gemeenten en waterschappen onder de aandacht wordt gebracht.

In de handreiking verondieping diepe plassen worden minimumcriteria voor een toezicht en handhavingplan opgenomen. Dat kan worden gezien als een format voor een toezicht en handhavingplan.

Goede voorbeelden van handhavingstrategieën en toezicht en handhavingplannen worden via de site van bodemplus ontsloten.

3. De vastgestelde HUM-Bbk wordt namens de ministeries van VROM en V&W aan de colleges van B&W en het dagelijks bestuur van de waterkwaliteitsbeheerders gestuurd. In de aanbiedingsbrief wordt de HUM-Bbk als uitvoeringsinstrument voor toezicht en handhaving in de praktijk aanbevolen. Bevoegde overheden wordt aanbevolen om hun handhavingsmedewerkers kennis te laten nemen van de HUM-Bbk en eventueel een training te laten volgen in het gebruik van de HUM-Bbk. In de aanbiedingsbrief wordt aangegeven dat medewerkers kennis hebben kunnen nemen van de HUM-Bbk in een van de regiodagen die in het voorjaar van 2009 zijn georganiseerd. Gegeven het succes van die bijeenkomsten wordt een vervolg gegeven aan de regiodagen (zie actiepunt 14).

Actie is uitgevoerd.

4. De VROM-inspectie (VI) en Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) gaan steekproefsgewijs onderzoek doen bij bevoegde gezagen Bbk. Dat onderzoek is gericht op het verkrijgen van een verdieping/praktijkinzicht ten opzichte van de informatie die uit het monitoringsverslag komt. Het onderzoek richt zich op de vraag welke belemmeringen worden ondervonden bij het uitvoeren van toezicht en handhaving door decentrale overheden en op het doen van verbetervoorstellen aan betreffende bevoegde gezagen. Het onderzoek heeft naar verwachting een uitstraling naar andere overheden.

Actie ligt bij VI en IVW. Gewerkt wordt aan een opzet van het onderzoek, zodat het onderzoek in 2010 kan worden uitgevoerd. Het onderzoek zal bestaan uit het voeren van interviews met ca. 10 gemeenten (zowel toezichthouders als managers en bestuurders). Onderzoek wordt in de periode maart-mei 2010 uitgevoerd en in juni 2010 gerapporteerd.

5. Er zijn voorbeelden van regionale samenwerkingsverbanden, waarbij kennis en ervaring op het gebied van bodemhandhaving wordt uitgewisseld. Via de accountmanagers van Bodem+ wordt in elke provincie de opzet of doorstart van samenwerkingsverbanden tussen handhavers in de regio op de agenda geplaatst. Best practices zoals het trekkersnetwerk in Overijssel worden daarbij als voorbeeld gebruikt. De aanbevelingen van de commissie Mans, zoals opgepakt in de kabinetsreactie van 6 november 2008 zullen ook op de agenda worden gezet. Voor de aanpak van structurele overtreders zoeken de VI en de IVW verdere samenwerking met regionale verbanden.

Actie is opgepakt door de accountmanagers van Bodem+. Het onder de aandacht brengen van het tekort aan toezicht- en handhaving en het volgen van de discussies over de vorming van regionale uitvoeringsdiensten behoren tot het reguliere takenpakket van de accountmanagers.

6. De terugkoppeling aan de indiener van signalen aan het toezichtloket bodem van de VI (www.VROM.nl/bodemsignaal) en IVW (www.ivw.nl/bodemsignaal) wordt verbeterd. Alle signalen worden benut in het kader van ketenanalyse om te bepalen waar de kwetsbare schakels in de bodemketen zitten. Ook worden alle signalen benut om na te gaan of sprake is van recidive. Snel na de indiening van het signaal wordt aan de indiener aangegeven welke opvolging aan zijn signaal wordt gegeven. Verder wordt de bekendheid met het toezichtloket bodem vergroot door regelmatige publicatie van de rode draden aan signalen aan het toezichtloket (zie actie 18).

Actie ligt bij VI/IVW. De terugkoppeling van signalen is vanaf april 2009 op orde. Rapporteren over de rode draden wordt vanaf 2010 verder opgepakt omdat het systeem daar nu beter voor is ingericht. Eerste rapportage daarover volgt in april 2010.

7. De VI en de IVW hebben successen geboekt met interventieteams in pilotsituaties. De interventieteams zijn breed samengesteld en richten zich op het ketentoezicht bij vooraf geïdentificeerde bedrijven die het niet zo nauw nemen met de regels (free-riders). Op grond van de positieve pilotervaringen in 4 provincies worden gestreefd naar het formeren van structurele interventieteams in iedere provincie.

Actie ligt bij VI/IVW. ‘Interventieteams bodem’ maken steeds meer onderdeel uit van de provinciale samenwerkingsstructuren. Inmiddels zijn in Limburg en Brabant interventieteams op structurele basis actief. In een casus werken deze teams al samen. In vier provincies werkt men aan hun eerste grote onderzoek. In twee provincies zijn eerste onderzoeken afgesloten en oriënteert men zich (voorzichtig) op vervolgstappen die kunnen worden gezet. In twee provincies is men bezig om interventieteams op te zetten

Verbetering uitvoering van de handhaving

8. Via de Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) van Bodem+ worden (door het rijk gefinancierde) adviseurs ingezet om gemeenten, waterschappen en milieudiensten te ondersteunen bij de implementatie van het Bbk in de organisatie. Onderdeel van de ondersteuning door de ILB adviseur is dat het Adequaat niveau onder de aandacht wordt gebracht bij de deelnemende overheden en dat mede invulling wordt gegeven aan de paragraaf toezicht en handhaving in de nota bodembeheer.

Actie ligt bij Bodem+ en is belegd/ is in volle hevigheid opgepakt. Actie komt in de community of practise nadrukkelijk als programma-onderdeel terug om het belang ervan extra aandacht te geven. Daarnaast worden met de adviseurs 1 op 1 gesprekken georganiseerd waarin onder andere aan de orde komt of het onderwerp toezicht en handhaving voldoende aan bod komt in de ondersteuning voor 2010. De ILB loopt door t/m 2011.

9. Met een overzichtskaart van Nederland geeft Bodem+ periodiek aan hoeveel meldingen er via het centrale meldsysteem bij de bevoegde gezagen worden verricht. Daarmee wordt beoogd inzicht te geven in ontwikkelingen in het meldgedrag in de tijd.

Actie ligt bij Bodem+ en is belegd. Kaarten worden elk kwartaal gepubliceerd op de site en maken onderdeel uit van het reguliere werk van Bodem+.

10. Bodem+ beheert het bij actie 9 genoemde meldsysteem en streeft ernaar zoveel mogelijk wensen in termen van gebruiksgemak door te voeren in het meldsysteem. Eind 2009 worden verschillende gebruikerswensen doorgevoerd in het meldpunt bodemkwaliteit. Het zal mogelijk worden om in groter detail dan nu en op een vlak op een kaart aan te geven waar partijen grond en baggerspecie van afkomstig zijn en waar ze worden toegepast. Dit verbetert voor toezichthouders en handhavers de visuele geografische ondersteuning van de melding.

Actie is gereed. Bodem+ heeft een gebruikersgroep geformeerd welke Bodem+ adviseert over aanvullende functionaliteit en gebruiksvriendelijkheid. Een nieuwe release van het meldsysteem wordt periodiek (1-2/jaar) uitgebracht.

11. De HUM is beschikbaar als instrument. Het is nu aan de bevoegde overheden om de HUM-Bbk te gaan toepassen in de praktijk. Er is voorzien in een herziening van de HUM-Bbk op basis van praktijkervaringen, dat zal in 2010 worden opgestart.

In april 2010 wordt een erratum op basis van enkele fouten die in de HUM staan op de site van bodemplus gepubliceerd. Vanaf die datum is ook een digitaal formulier op de site van bodemplus aanwezig om opmerkingen en ervaringen met de HUM in te sturen.

12. Door de werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving wordt onderzocht op welke wijze praktijkervaringen in de handhaving beter uitgewisseld kunnen worden. Een mogelijkheid daarvoor is het organiseren van een digitaal forum (voor en door handhavers) voor de onderlinge uitwisseling van praktijkervaringen, casuïstiek en vragen.

Actie ligt bij Bodem+, werkgroep kwalibo. Bodem+ werkt eerste verkenning dit jaar uit. Nadrukkelijke wensen zijn om als doelgroep de deelnemers aan de regiodagen van de HUM aan te wijzen. Kosten zijn relatief beperkt (orde van grootte eenmalig 1.000 euro

en jaarlijks 300 euro). Wel wordt de doelgroep tijdens de regiodagen benadert met de vraag of er behoefte is aan een dergelijk forum.

13. De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving onderzoekt samen met VROM de mogelijkheden om de kwaliteitsimpuls Wbb uit te breiden met een kwaliteitsimpuls Bbk naar een kwaliteitsimpuls Bodem. Met name het concept van onderlinge visitaties (toetsen en ervaringen uitwisselen met collega bevoegde overheden) blijkt bij de kwaliteitsimpuls Wbb een nuttig instrument dat voor navolging in aanmerking kan komen.

Actie ligt bij Bodem+. Er heeft een eerste verkenning plaats gevonden. Positieve grondhouding van de deelnemende partijen in de kwaliteitsimpuls. Nadere uitwerking moet plaatsvinden tussen Bodem+ en SIKB. Afspraak daarvoor moet nog worden gemaakt.

Opleiding en communicatie

14. Onder regie van het LOM zijn voorlichtingsdagen in de regio georganiseerd ter introductie van de HUM-Bbk. Gegeven het succes van deze regiodagen worden deze volgend jaar herhaald. Met de regiodagen wordt het handhavingsnetwerk in de keten versterkt en kan worden uitgewisseld hoe de HUM nu in de praktijk werkt.

Er zijn in het voorjaar van 2010 een vijftal regiodagen georganiseerd. De laatste is op 10 juni 2010.

15. Bij initiatieven voor opleidingen voor handhavers participeren medewerkers van VROM, Bodem+ en V&W indien zij worden gevraagd een bijdrage te leveren aan cursusonderdelen. Indien het rijk of het implementatieteam constateert dat er leemten zijn in het onderwijsaanbod stimuleren zij de opvulling van die leemten.

Actie ligt bij allen. De VI is in gesprek met de politie om daar te investeren in de opleiding.

16. Actuele informatie over het Besluit bodemkwaliteit en ook handhavingsaspecten wordt via de website van Bodem+ ontsloten op het zogenaamde kennisplein. Bodem+ onderhoudt het kennisplein. Op het kennisplein is ruimte voor FAQ's. Op basis van de regiodagen worden een aantal van die FAQ's samengesteld.

Actie ligt Bodem+ en is belegd. Website met FAQ's wordt regelmatig bijgewerkt.

17. Via de website van Bodem+ worden best-practices benoemd en ontsloten.

Actie ligt bij Bodem+ en is belegd. Zodra best-practises worden geïdentificeerd worden deze ook op de site geplaatst. Goede voorbeelden die in de Handreiking handhaving Besluit bodemkwaliteit worden genoemd komen op de site te staan.

18. Via diverse communicatiekanalen van het rijk wordt het werkveld met regelmaat geïnformeerd over de bodemhandhaving.

Actie bij VROM/VI/IVW/B+. Tijd is beschikbaar. Er is naar aanleiding van de affaire met Bodemstaete veel gecommuniceerd. De VI heeft een maandelijkse nieuwsbrief uitgegeven waar inmiddels 250 mensen op zijn geabonneerd.

Nieuwe acties uit monitoringsverslag 2010

19. Het actieplan moet worden aangevuld met een actie die bevoegde overheden aanzet om een **handhavingsstrategie te ontwikkelen** waarbij er een evenwichtige verdeling is tussen de inzet van de beperkt aanwezige capaciteit en de risico's die in het beheergebied kunnen optreden met grondverzet:
  - a. De handreiking adequate bestuurlijke handhaving Wbb (niet de HUM-Wbb) bevat ook een handreiking voor het maken van een handhavingsstrategie voor de Wbb. Deze handreiking wordt in de tweede helft van 2010 geactualiseerd. Met SIKB is afgestemd dat de handreiking Wbb een handreiking Wbb/Bbk wordt en dus wordt aangevuld met een handreiking voor het maken van een handhavingsstrategie op het gebied van de Bbk taken.
  - b. De ILB adviseurs worden verzocht om gemeenten in het kader van de implementatie van het Bbk te ondersteunen bij het opstellen van een handhavingsstrategie.
  - c. In het kader van de monitoring van de implementatie van het Bbk zal worden bijgehouden welke gemeenten een handhavingsstrategie hebben vastgesteld. In lijn met de kaartjes van het meldgedrag worden vergelijkbare kaarten gemaakt voor de aanwezigheid van een handhavingsstrategie.
  - d. De vertegenwoordigers van IPO, UvW en VNG in het implementatieteam en de werkgroepen zetten zich in om het ontwikkelen van handhavingsstrategieën te promoten. Hiertoe wordt ondermeer dit onderwerp op de agenda van de koepeloverleggen geplaatst
20. Beter uitwisseling van kennis en ervaringen tussen CI's en publiekrechtelijke partijen
  - a. Er worden (trekker VI) afspraken gemaakt over de informatie uitwisseling tussen de CI's en de bestuursrechtelijke handhavingspartners
  - b. Op het Platform Bodem Toezicht (PBT) en op de Regionale Bodemdagen Ketehandhaving (RBK) wordt aan lokale toezichthouders en handhavers inzichtelijk gemaakt wat de scope van het werk van de CI's is zodat lokale overheden hun inzet beter kunnen afstemmen op de inzet die CI's plegen. Deze informatie is noodzakelijk bij het maken van de lokale handhavingsstrategie zoals opgenomen bij actie 19.
  - c. SIKB, Rijksinspecties en Bodem+ stellen een document op voor de lokale toezichthouders en handhavers waarin de mogelijkheden van samenwerking worden geschetst met de CI's/SIKB en de VI/IVW. Document is ingestoken vanuit beeld toezichthouder. Een schetsmatig voorbeeld "ik ontdek dat er iets niet klopt in het monsternamformulier, wat moet ik dan doen? Antwoord: wederhoor met bedrijf, inlichten CI. Bij onbevredigend antwoord CI, klachtenprocedure SIKB, melding aan toezichtloket. Bij structurele tekortkoming in de sector (veelvoorkomende fouten) --> route uitvoeringsvraagstukken schetsen"
  - d. CI's, Inspecties en RvA gaan halfjaarlijks met elkaar om tafel gaan om generiek informatie over het stelsel onderling uit te wisselen en daaruit lering te trekken voor de verschillende organisaties

21. Een veel genoemde belemmering om over te gaan tot actie is een gebrek aan capaciteit. Hiervoor is het nodig om ook op **bestuurlijk niveau het draagvlak te vergroten**. Het actieplan verbetering toezicht en handhaving moet op dat aspect verder worden aangevuld.
- a. De ontwikkelingen rondom de vorming van RUD's worden aangegrepen als kans om dit onderwerp bij bestuurders op de agenda te krijgen
  - b. (idee B+) er wordt door het IT een middagconferentie belegd met de WEB-leden om deze actie verder uit te werken.

Bijlage 8   Verslag brede maatschappelijke workshop

Verslag Workshop Concept- Monitoringsverslag Implementatie Besluit bodemkwaliteit.

Tijd: dinsdag 16 februari 2010, 13:30- 16:30

Locatie: Agentschap NL, Croeselaan 15 Utrecht

Aanwezig: circa 30 vertegenwoordigers van VROM, de Vrom-Inspectie, Bodem+, TCB, SIKB, CSO, gemeenten, waterschappen, milieudiensten, brancheorganisaties, adviesbureaus en aannemers.

Plenaire deel

1. Welkom en inleiding

Marc Pruijn (VROM) heet alle aanwezigen van harte welkom. Daarna verzorgt hij een presentatie over de werking van de implementatie en de monitoring daarvan door VROM, Bodem+ en de organisatie achter de monitoring. Hierbij komen de rol van het implementatieteam, de werkgroepen en deze workshop aan bod. De workshop heeft als doel de mening van diegenen te horen die dagelijks werken met het Besluit, waarbij hun wordt gevraagd kritisch te kijken naar de conclusies zoals die in het concept-verslag zijn opgenomen en wat hun aanvullingen hierop zijn. Ook wordt gevraagd om adviezen hun de implementatie en komende evaluatie (in 2011) verder goed kan worden aangepakt, als aanvulling op de plannen die hiervoor die eveneens worden gepresenteerd. (De presentatie wordt meegezonden met dit verslag).

Uit de aanwezigen komt de vraag naar voren hoe de door gemeenten te ontwikkelen handhavingsstrategie vorm moet worden gegeven. Een vertegenwoordiger van CSO, die hiervoor een handleiding aan het schrijven is, legt uit de gemeenten hier zelf invulling aan moeten geven aan de hand van wat in betreffende handleiding uiteen wordt gezet. Deze handleiding verschijnt dit voorjaar op de site van Bodem+.

Ook wordt er gevraagd of de uitvoeringsknelpunten die bij de Helpdesk Water binnen komen ook worden meegenomen bij de monitoring. Michiel Gadella (Bodem+) zal hier achteraan gaan.

Er wordt verder zorg geuit over de voorgenomen vergroting van bestuurlijk draagvlak die blijkt uit het concept-verslag. Er zijn zorgen over het handavingsgat dat dreigt te ontstaan door de komende overgang naar Regionale UitvoeringsDiensten (RUD's). Waargenomen wordt dat gemeenten hun capaciteit op handhaving terugschroeven uit de vrees straks teveel uren (en personeel) over te moeten dragen naar de RUD's. Een voorstel is om in het Monitoringsverslag in te gaan op de gelden die door het Rijk in het Gemeentefonds worden gestopt voor toezicht en handhaving op het Bbk. Wijs gemeenten op de verantwoordelijkheid die ze hebben met deze middelen ook werkelijk capaciteit te scheppen.

2. Werksessie in groepen

De aanwezigen wordt gevraagd in drie groepen aan slag te gaan met de belangrijkste conclusies en aandachtspunten uit het concept-verslag, onderverdeeld in drie categorieën:

1. Toezicht en handhaving, actieplan verbetering bodemhandhaving, vorming RUD's.
2. Lokale beleidsvorming ILB, decentralisatie, grond en bagger, diepe plassen.
3. Administratieve en bestuurlijke lasten, kwalibo, bouwstoffen.

Vanuit de organisatie is de deelnemers gevraagd om, op basis van de eerder gegeven presentatie, het van tevoren toegezonden concept- verslag en van tevoren toegezonden kaders met de belangrijkste conclusies en aandachtspunten uit het concept-verslag, antwoord te geven op de volgende vragen:

1. Herken je het beeld in de bevindingen en het bereiken van de doelen, wat wil je er op aanvullen of wat herken je niet?
2. Wat moeten we in 2010 veranderen in de implementatie op dit punt, heb je tips?

De conclusies uit de discussies die aan de hand hiervan worden gevoerd zijn weergegeven in de bijlage.

3. Terugkoppeling

Na de werksessies verzorgen de drie moderatoren een korte terugkoppeling van wat er in hun groep naar voren is gekomen.

Marc Pruijn (VROM) geeft aan dat in zijn groep is ingestemd met wat er in het concept-verslag staat, en dat hier complimenten over zijn geuit. De aandacht in zijn groep ging vooral uit naar toezicht en handhaving, wat dan ook als achilleshiel van de implementatie van het Besluit wordt gezien. Extra aandachtspunten daarbij waren bijvoorbeeld:

- Handhaving zou meer vanuit een visie op grote lijnen moeten.
- We moeten bedacht zijn op een handhavingsgat wat kan ontstaan in afwachting op de vorming van RUD's.
- De taken van CI's en private partijen moeten goed worden gecommuniceerd.

Tommy Bolleboom (Bodem+) geeft aan dat ook in zijn groep complimenten over het concept-verslag werden geuit, dat de aandacht werd gevestigd op het benoemen van de oorzaken van gebrekkige handhaving, en dat er roep was om voorstellen voor de verbetering van handhaving verder uit te werken. Verder waren enkele aandachtspunten:

- De door de complexiteit van het Bbk benodigde professionaliseringslag.
- De vraag om de implementatie te versnellen.

Michiel Gadella (Bodem+) concludeert dat de aandacht ook in zijn groep vooral uitging naar toezicht en handhaving, en dat er enkele aanbevelingen waren om dit te verbeteren voor alle partijen, zoals:

- Meer terugkoppeling op meldingen.
- Toezicht meer richten op de inhoud van meldingen in plaats van op de volledigheid.
- Er moet meer samengewerkt en teruggekoppeld worden tussen verschillende bevoegde gezagen en bevoegde gezagen en melder.

4. Afsluiting

Marc Pruijn concludeert dat de workshop in zijn geheel veel informatie heeft opgeleverd, en dat er behoefte is om de monitoring in bestaande vorm voort te zetten. Het houden van een brede maatschappelijke workshop is een manier om de monitoring aan te scherpen, en om draagvlak voor een succesvolle implementatie te creëren. Overigens valt het de aanwezigen op dat er geen CI's en intermediairs (adviesbureaus uitgesloten) aanwezig zijn.

De middag is erg nuttig gebleken, en de aanwezigen worden bedankt voor hun inzet en bijdragen.

Flappen workshop 16 februari

Groep 1 – Marc

Onderwerp 1 Toezicht en handhaving

Bevindingen:

- Implementatiegraad bepaalt ook ongelijk speelveld. De gemeente moet eerst lokaal beleid opstellen, dan pas gaan handhaven hierop en specifieke ongewenste handelingen die op basis daarvan voorkomen moeten worden.
- Behandeling melding kleinere gemeente: steekproefsgewijs ipv alles; positief bericht naar melder (per mail); niet opgenomen werkproces; interne organisatie bij verlof/ziekte.
- Ingediende meldingen voor tijdelijke depots worden alleen naar de gemeente (BG) gestuurd en niet naar waterschap. Mogelijke lozing.

Zorgen:

- Als er een handhavingsgat ontstaat kan dit het Besluit terug werpen in zijn uitvoering! (KERNPUNT)
- Het opbulken en de uitgifte van grond en bagger blijft een punt van aandacht (meer gevoel dan concrete ervaring).
- Constatering: handhaving steeds hardhandiger en strenger, druk op CI's en toezichthouders vanuit privaatrechtelijke sfeer, waar ligt de grens?
- Hoe kan het dat veel gemeenten geen functieklassekaart hebben, worden zij hiervoor bestraft?
- Doe werk CI's niet over.

Tips:

- Conclusies worden onderschreven!
- Slim handhaven: oog en oorfunctie collega's; gerichte navraag; bouwvergunning.
- Minder administratieve lasten toezichthouder.
- Maak tijd beschikbaar voor rondrijden en aanspreken.
- Regel de ketenverantwoordelijkheid: wie is verantwoordelijk voor een melding; wie moet worden aangepakt als verdacht voor bodemsignaal?
- Kwaliteit en deskundigheid.
- Onderscheid weten te maken in essentieel / ondergeschikt.
- Geen herhaling van kwaliteitsaudits zoals CI.
- VROM-I moet vaker gemeenten aanspreken voor vergroten bestuurlijk draagvlak.
- Hou scheidslijn CI / handhaving in stand. Dus maak een handhavingstrategie en kijk vervolgens waar verrijking plaats kan vinden. Kan zijn RUD.
- Controleer in situ keuringen.

Actieplan verbeteren bodemhandhaving

Zorgen:

- Het verslag is geschreven vanuit decentrale overheden en het bedrijfsleven, maar wat vinden intermediairs ervan?
- Slecht meldgedrag sector wordt herkend en door sector toegegeven, reden: ontbreken kennis en werkdruk
- Knelpunt: opdrachtgever is niet ambtenaar bodem

Tips:

- Aandacht voor gebrek aan terugkoppeling over de oproep adequaat Niveau te implementeren.
- Geef voorlichting over wat CI wel en niet kan.
- Meer communicatie tussen handhavers en gebiedsbeheerders.
- Regionale voorlichting helpt!
- Breng CI's en inspecties bij elkaar.
- BRLs moeten garantie geven omtrent de uitvoering.
- Voldoende middelen en kennis.
- Toezicht toe spitsen op het volgen van partijen.
- Professioneel opdrachtgeverschap bevorderen.

RUD's – bevindingen

- Voor kleine gemeentes zijn RUD's noodzakelijk, de kennis over het Bbk ontbreekt daar gewoon!
- VROM-Inspectie als bestuurlijke prikkel?
- RUD's niet te groot.
- Voordeel: Eenduidigheid binnen gebied; kleine gemeentes kunnen voorzien worden in kennis.
- Hoe gaat de bemensing van RUD's eruit zien?

Onderwerp 2

Lokale beleidvorming ILB

- Oppak knelpunten gaat prima!
- ILB: meest waardevolle bijdrage aan implementatie!!!

Zorgen:

- Wat na ILB? Personele wisselingen bij gemeentes ondervangen?
- Is er geld voor BKK's na 2011?
- Discussie ILB over p80/50: onderbouwen met praktijkvoorbeelden, over welke gehalten hebben we het? Is dat in het hergebruik inderdaad een probleem?
- Lokale beleidvorming kan leiden tot onduidelijkheid; frustratie mbt hergebruik; oplossen van plaatselijke problemen.
- Monitoring ILB + gemeente eva gesprek over antwoorden mijn beeld is een positieve toename die niet blijkt uit de grafieken en enquête. Men was in 2008 positief. (Jasper Lackin)

Decentralisatie

- Geeft mogelijkheden om lokale problemen op te lossen.
- Implementatie had veel sneller moeten.
- Voor regionale overheden is het moeilijk zelf keuzes te maken.
- Wat vinden grondintermediairs?

Grond en Bagger, Diepe Plassen

- Er is nog steeds het probleem van onvolledige normering, bijvoorbeeld geen a-waarde voor enkele metalen.
- De mate van invloed van omwonenden is niet vastgelegd. Indien eisen vanuit deze groep gaan ontsporen is de politieke reactie niet te voorspellen.

Onderwerp 3

Administratieve en bestuurlijke lasten,

- Door vergroten van partijgrootte accepteren we een grotere onnauwkeurigheid (mede mbt administratieve controle).
- Alles is gericht op handhaving uitvoering en minimaal op totstandkoming en betrouwbaarheid labmeetwaarden.
- HO wordt bij meer werkvelden waar bodem een rol speelt belangrijk.
- Onduidelijkheden in regelgeving en opstellen gebiedsspecifiek beleid heeft veel tijd en geld gekost. Meedenken is positief.

Kwalibo, Bouwstoffen.

- Kans voor enige lastenverlichting: aanbeveling aan BG de .....lijst (die nu wordt ontwikkeld in BEUK) waar mogelijk te gebruiken. De lijst is een hulpmiddel en heeft geen dwingende werking.
- Beoordelen bodemrapporten vw altijd cf brl 2000, wat betekent dat nu, waar let je op, tips en trucs VROM-I.
- Certificering is iets wezenlijks anders dan handhaving, in de praktijk wordt die scheidslijn steeds minder strak getrokken, is niet goed! CI leert je van fouten, handhaver straft je!

Groep 2 – Michiel

Onderwerp 1

Toezicht en handhaving, actieplan, RUD's – bevindingen

- Beeld uit monitoringsverslag wordt gedeeld.
- Terugkoppeling meldingen kan beter.
- Toezicht op meldingen is vaak op papieren / formulieren gericht.
- Meer aandacht aan Kwalibo, onvoldoende op grond en bagger, dit laatste moet beter op de agenda.
- Bij toezicht wordt te smal gedacht, bijvoorbeeld enkel generiek.

- Afwijkingen bijvoorbeeld GBT snel lastig/ ongewenst.
- Staat beter op de agenda bij gemeenten. RWS blijft achter (ook in kennis en interpretatie Bbk).
- de constatering van slecht meldgedrag is niet te verifiëren. Immers, hoe toets je als er geen melding is. (en wat is veel?).
- er is behoefte aan meer detail informatie bij meldingen, bijvoorbeeld om inzicht te krijgen in maatschappelijke opgaven.
- toezicht in het veld is minimaal. Overtreden loont.

Zorgen:

- ongelijk speelveld bij uitblijven handhaving.
- veel details, weinig grote lijnen.
- beoordelen, toezicht en handhaving IBC toepassingen voor kleine gemeenten is erg moeilijk / onmogelijk.
- na handhavingsacties worden vaak alle bevoegde gezagen ingelicht over de intermediair zonder dat wederhoor is toegepast. Vaak is de overtreding echter terug te voeren op onjuiste interpretatie, wat uit die wederhoor zou blijken. Dit levert dus onnodige imagoschade op voor de intermediair, en onnuttige besteding van overheids capaciteit.
- Handhaving ontbreekt volledig.
- De melder heeft geen zicht op afhandeling van de melding, wat het gevoel creëert dat er niks mee gedaan wordt.
- 10.000 ton partijen: spanning met kwaliteit van de keuring: nog representatief; handhaafbaarheid is erg moeilijk (500 ton zwaar verontreinigd bij 9.500 ton hergebruik valt niet op).

Tips:

- gemeenten gecoördineerd handhaven op grotere projecten.
- focus op niet-gemelde toepassingen.
- meer eenheid in regelgeving / procedures/ formulieren m.b.t. Bbk en vervoer.

Toezicht en handhaving, actieplan, RUD's - acties

Tips:

- Werk samen (ook met toepassers)
- Koppel terug
- Maak toezichtsstrategie. Kijk naar projecten.
- Breng duidelijkheid in papieren vervoer.
- Dit vereist niet alleen betere organisatie toezicht en handhaving, maar juist ook een voorbeeldrol van opdrachtgever.
- Pro-actief handhaven zie ik graag aangevuld met actief zoeken van handhavers en toepassers *samen* naar passende toepassingen.

- Pro-actief handhaven vereist vaak veel meer inspanning en wordt om die reden vaak niet uitgevoerd. (bijv. achterhalen illegale stort of opslag).

Tips:

- Grote stad: toezicht en handhaving zijn op orde.
- Toezichtsstrategie!
- Capaciteitstekort cruciaal! Kan oprichting RUD's niet versneld?
- Bestuurlijk risico bij samenwerking op regionaal niveau. Wees bewust van gevoeligheden.
- Koppel meldingen terug! Nu is het veelal is het formulier ingevuld'?.
- T&H projectmatig per bedrijf / toezichthouder.
- Door RUD's krijg je gemakkelijker regionale afstemming van beleid.

Onderwerp 2

Lokale beleidvorming ILB, decentralisatie, grond en bagger, diepe plassen

En

Onderwerp 3

Administratieve en bestuurlijke lasten, kwalibo, bouwstoffen.

Bevindingen

- Bewijsmiddelendiscussie
- Geen wijzigingen administratieve lasten
- Let op status circulaire
- Invulling stand-still
- Stoffenpakket
- Tijdelijke opslag: via algemene regels. Zeer goed. Maar tot 10.00 ton ivm Wm?
- Status circulaire voor diepe plassen wordt in de praktijk overschat

Zorgen:

- Stoffenpakket gaat nog tot zorgen leiden, ook ivm overgangsregeling. Bij Bbk vaak tot zo'n 6 keer meer kosten tov opstellen kaart.
- Overgangsrecht maakt het heel troebel. Late reacties dat iets Bbk is.
- Waar stopt handhaving en begint de certificering?
- Waterbodemonderzoek is een lastenverzwaring: tijdens het onderzoek moet je eigenlijk de toepassing al kennen, wat kan leiden tot onnodige onderzoekskosten als je de toepassing nog niet kent.
- Vaker discussie over de juiste bewijsmiddelen dan in het verleden is een lastenverhoging (vooral bij RWS). Het generieke beleid Bbk is doorgaans lastenverlagend.
- Bouwstoffen: aansluiting op andere wetgeving bijv. Arbo, bewijsmiddelen Bbk zijn hiervoor niet voldoende (UITVOERINGSVRAAGSTUK)
- Rol CI's bij Kwalibo nog steeds niet hard genoeg.
- Kwaliteitsniveau BRL7000 bedrijven hoog --- tekortkoming CI's.

Tips:

- Advies uitzetten voor gemeenten zonder overgangsrecht, functiekaart.
- Administratieve lasten gaan alleen omlaag als regelgeving 10 á 15b jaar stabiel blijft.
- Eens dat er in keten een onevenredige inspanning door handhaving wordt gevoeld op normdocumenten, terwijl het zwaartepunt in het veld zou moeten liggen c.q. bij de transporteur/ handelaar.
- T.b.v. evaluatie stand-still bodemkwaliteit kunnen kwantificeren (toeschrijven aan ruimtelijke schaal, verontreinigingsgraad).
- Standstill principe bij gebiedsspecifiek beleid in relatie tot gereinigde grondstromen.
- ILB inzichten meer bekend maken aan de markt.
- Vele gebiedsgerichte kaders.
- Vooronderzoek: méér info op bodemloket zou veel helpen
- Grond en baggerstromen apart in beeld brengen.

Aanbevelingen:

- Los het kleine partijen-probleem op.
- Zorg voor snelle implementatie van beleid.
- Maak paraplu-meldingen mogelijk.
- Communiceer goed over de lokale spelregels.
- Gelijke monniken gelijke kappen.
- Hartekreet: bedrijven moeten alles en nu de gemeenten ook!
- Paraplumeldingen bij grote projecten.
- Bij de handhavingsstrategie wordt aanbevolen om capaciteit en risico's in evenwicht te brengen. Waarom dan nog geen oplossing voor samenvoegen kleine partijen buiten BRL/ erkenning?
- Denk na over term voor gebiedsgericht met generieke normen. (communicatie).

Groep 3 – Tommy**Onderwerp 1****Toezicht en handhaving, actieplan, RUD's****Bevindingen:**

- Voorstellen om iets te doen aan niet melders zijn te soft, maak ze concreter.
- Er komt een kantelpunt dat de goede wil tot implementatie bij het bedrijfsleven omslaat.
- De prikkel om het veld in te gaan ipv meldingen te schecken staat haaks op beleid inspecties om gemeenten te controleren op taakvervulling.
- Oorzaak probleem moet scherper geformuleerd worden: Bbk papieren tijger?; bodem is niet spannend, zoals asbest.
- Inzichtelijk maken wat risico's sancties zijn voor gemeenten als ze niet handhaven.

Aanbevelingen:

- Sterker functioneel parket.
- Sterker OM.
- Opdrachtgevende en uitvoerende overheden ook Kwalibo.
- Onderzoek: waarom wordt er niet gemeld? Ligt dit aan het complexe meldsysteem?

- Meer geld vanuit het rijk.

Onderwerp 2

Lokale beleidvorming ILB, decentralisatie, grond en bagger, diepe plassen

Bevindingen:

- Steeds professioneler zijn voor werken met Bbk; is te ingewikkeld.
- ILB is goed, maar wat als de ILB weg is? Vindt er dan wel kennisoverdracht plaats?
- Implementatie moet sneller.
- Er is geen sanctie bij ontbreken functiekaart.

Aanbevelingen:

- Maak ontwikkelingen en achterstanden bij gemeenten zichtbaar.
- Maak het beleid makkelijker.
- ILB doorpakken en verlengen (alleen voor kleine gemeenten).
- Focus op regionaal ipv lokaal (RUD snel invoeren, kennis daar inbrengen).
- ILB: focus op maken bestekken door gemeente.

Onderwerp 3

Administratieve en bestuurlijke lasten, kwalibo, bouwstoffen.

Bevindingen:

- Raammeldingen hebben grote voordelen, korte doorlooptijd, makkelijker in uitvoering.
- Maar dat kan nu ook al praktisch op projectniveau.
- ILB: communicatie over opslag.
- Bullet 3 is niet duidelijk.

- Ook door gemeenten worden extra inspanningen geleverd bij de uitleg van nieuwe en complexere regelgeving uit te leggen.
- Er zijn minder afzetlocaties, levert ook extra lasten op.

Bbk v. EU:

- Regels Bbk gelden niet voor export, dus er is een grote achterdeur waardoor verontreinigde grond kan verdwijnen. Wees hier attent op.
- Denk aan harmonisatie

Bouwstoffen

- Dit moet worden gestaafd.
- 2011: BET overdoen.

- Voeg 'grote' toe tussen 'noemenswaardige problemen'.

- Voeg toe: 'met incidenteel resterende knelpunten'.

Gelakte informatie valt buiten reikwijdte
Wob-verzoek

agenda

Taskforce beleid & regelgeving Bbk

Rijkswaterstaat
Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 93144
2509 AC Den Haag
www.rws.nl

Contactpersoon

Vergaderdatum en -tijd 19 juni 2013, 10.00 – 12.30 uur
Vergaderplaats Domtorenzaal, kantoor RWS/Agentschap NI,
Croeselaan 15 Utrecht

Datum
12-06-2013

[Redacted agenda items]

[Redacted text]

[Redacted text]

Datum
12 juni 2013

[Redacted text]

[Redacted text block]

Datum
12 juni 2013

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
12 juni 2013

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
12 juni 2013

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
12 juni 2013

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
12 juni 2013

[Redacted text block]

9. Verhoogde Barium gehalten in granuliet

Vanuit de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is het volgende uitvoeringsvraagstuk over verhoogde barium gehalten granuliet aangedragen:

N.a.v. een casus waarbij een partij granuliet met een verhoogd bariumgehalte, wil ik graag de volgende verbeterpunten aandragen. Deze hebben betrekking op de normstelling en op de bewijsmiddelen.

1. normstelling barium

De normstelling voor barium is momenteel op de volgende wijze opgenomen in de Regeling:

- *Barium zit in het standaard pakket voor grond, dus je moet het meten.*
- *In bijlage B van de Rbk is de norm voor barium ingetrokken (de tabel vermeldt geen waarde).*
- *In de voetnoot wordt de intrekking verklaard. Namelijk dat natuurlijke gehalten vaak boven de interventiewaarde uitkomen. Toetsen aan die waarde zou dan te vaak afkeuring opleveren.*
- *Maar in de voetnoot staat ook dat als het verhoogde bariumgehalte een antropogene oorsprong heeft, het bevoegd gezag dit kan beoordelen op basis van de oude interventiewaarde van 625 mg/kg d.s. Dus dan geldt er kennelijk wel een soort eis..(?).*

Probleem van deze wijze van normstelling is dat het nogal onduidelijk en onvoldoende scherp is.

Verbetering: de waarde van 625 mg/kg d.s. in de tabel opnemen en dit vrijstellen als wordt aangetoond dat het gehalte van natuurlijke oorsprong is.

Datum
12 juni 2013

2. hoe omgaan met verhoogde waarden van natuurlijke oorsprong
Het onderscheid natuurlijke/antropogene oorsprong vergt van het bevoegd gezag dat zij een oordeel kan vormen over het onderscheid wel/niet antropogeen. Maar ook dat zij kan omgaan met hoge waarden van natuurlijke oorsprong: in principe is die vrijgesteld, maar er geldt ook een zorgplicht om in bijzondere situaties (zoals grote hoeveelheden in kleine watergangen) om ongelukken te voorkomen. Granuliet wordt bijvoorbeeld gebruikt om watergangen waterdicht af te sluiten.

Verbetering: beschrijf deze situatie en hoe het bevoegd gezag daarmee kan omgaan.

3. informatie nodig om onderscheid te kunnen maken

De vraag is hoe je aan de hand van een erkende kwaliteitsverklaring als bevoegd gezag het onderscheid kunt maken. Gebruikelijk is dat met een productcertificaat wordt verklaard dat aan de eisen van het Bbk wordt voldaan. Dit is in feite een black box. Je zou bij het onderscheid in normstelling ook mogen verwachten dat als gebruik is gemaakt van de vrijstelling (want van natuurlijke oorsprong) dit kenbaar wordt gemaakt en dat dan ook de meetwaarde wordt bijgeleverd bij het certificaat.

Verbetering: het productcertificaat grond moet informatie geven over barium (welke oorsprong en welk gehalte).

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
12 juni 2013

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
12 juni 2013

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
12 juni 2013

Bodem+, Kennis van *bodemzaken*

Bodem+, Kennis van *bodemzaken*

Uitvoeringsvraagstukken
Implementatieteam 19-02-2009

in opdracht van

Procedurevoorstel behandeling

- Elk knelpunt een sheet
- Omschrijving en voorgestelde acties
- Vraagstelling aan IT:
  - Ter kennisname (het overgrote deel)
  - Instemming/besluitvorming (enkele)

148

Opvolging meldingen

- Capaciteit en kennis vaak onvoldoende bij gemeente
- Aantal acties
  - Informeren cumela over ingezette acties
  - Uitrol HUM-Bbk
  - Uitrol Adequaat niveau via ILB
  - Op agenda platform toezicht

Behandeling IT: ter kennisname

Besluit IT: kennis genomen

163

Granietzand

- Granietzand (fijne fractie) is grond, dat betekent dat BRL aangepast moet worden
- Bij de aanpassing kan met beperkte keuringsinspanning rekening worden gehouden
- Intron past BRL aan

Behandeling IT: ter kennisname

Besluit IT: kennis genomen

170 Kwalibo bij tankverwijdering

- Bij verwijdering tanks volstaat organoleptisch onderzoek niet meer waardoor kosten stijgen
- B+ doet navraag waarom dit zo is
- SIKB neemt dit als aandachtspunt op in HUM-Wbb

Behandeling IT: Ter kennisname

Besluit IT: kennis genomen

175 Illegaal saneren door kostenverhoging

- Kleine saneringen betekent aanwezigheid MKB
verhoging kosten
- Zorg voor illegaliteit wordt gedeeld
- Acties:
  - Naspeuren wat reden van kostenverhoging is
  - HUM-Wbb aandacht voor handhavingsvraagstuk
  - Aandacht tijdens platform toezicht

Behandeling IT: Ter kennisname

Besluit IT: kennis genomen

141 Duurzame vormvastheid immobilisaten

- Immobilisaten kunnen niet voldoen aan norm voor duurzame vormvastheid
- Toevoeging van meer cement zorgt voor voldoen aan norm, maar product is dan niet meer toepasbaar vanwege scheurvorming (krimp)
- Voorstel: aanpassen Rbk specifiek voor deze stroom in de toepassing als funderingsmateriaal onder wegen

Behandeling IT: Instemmen met wijziging Rbk

Besluit IT: Instemming met wijzigingsvoorstel

162 Toetsingsregel hertoepassing bouwstoffen

- 2 maal 2 regel niet conform code milieuverantwoord wegbeheer en teer uit de keten
- Voorstel: schrap 2 maal 2 regel voor PAK's
- Inbreng Dak&Milieu → niet voor dakbedekking (recycling oud)

Behandeling IT: Instemmen met wijziging Rbk.
Wel of niet uitzondering
dakbedekking?

Besluit IT: Instemming met wijziging Rbk, bitumen en
asfaltproducten kennen al een ruimere norm tot juli
2013, die in stand houden.

167 Tijdelijke opslag bouwstoffen

- Wens voor opslag bouwstoffen analoog aan grond en bagger
- Geen draagvlak in werkgroep
- Mogelijkerwijze route via activiteitenbesluit

Behandeling IT: Ter kennisname

Besluit IT: Kennis genomen

171 Horren spoorwegballast

- Nadere discussie
- Terugverwezen naar werkgroep

Behandeling in IT: volgende keer

Besluit IT: geen

174 Hergebruik niet teerhoudend asfalt

- Stofvorming bij toepassing in halfverhardingen, in stof verhoogde PAK-gehalten
- Stofvorming kan worden voorkomen via andere regelgeving (vraagsteller wordt geïnformeerd)
- Verhoogde PAK in stof hoeft niet te wijzen op sterk PAK-houdend granulaat

Behandeling IT: Ter kennisname

Besluit IT: Kennis genomen

177

LD staalslakken in schanskorven

- Producteigenschappen helpen bij luchtzuivering langs snelwegen
- Product voldoet vaak net niet aan norm Vandium (die verlaagd is, B+ vraagt na waarom)
- Toepassingswijze (opvang regenwater) borgt bodemkwaliteit, maar gaat uit van open toepassing i.p.v. isolatie
- Gelijkwaardigheid gaat nu over isolerende voorzieningen

Behandeling IT: Zien wij beleidsmatig de ruimte om reikwijdte gelijkwaardigheid te vergroten?

Besluit IT: Terugverwijzing naar werkgroep, graag eerst een nadere uitwerking van noodzakelijk aanpassing en gevolgen daarvan.

178 Misbruik vrijstelling onderzoek

- Vrees dat vrijstelling onderzoeksbepaling leidt tot onrechtmatig gebruik van die route
- Handhavingsrisico is onderkent
- HUM-Bbk wordt aandacht aan dit onderwerp geschonken
- FAQ op site en aandacht voor toezichtloket

Behandeling IT: Ter kennisname

Besluit IT: Kennis genomen

27 MijNSTEEN

- MijNSTEEN is bouwstof, wens is om duurzaam bodembeheer te voeren via concentratiebeleid (mijNSTEEN op mijNSTEEN)
- Parkstad Limburg rekent duurzaamheid voorgenomen beleid door
- Daarna juridische mogelijkheden voor verankering inventariseren

Behandeling IT: Ter kennisname

Besluit IT: Kennis genomen

108 Opbulken kleine partijen

- Verschillende keren in werkgroep
- Probleem zit hem niet in 'de kunst van het opbulken' maar in de organisatievereisten van kwalibo (opleidingsplan, kwaliteitssysteem, klachtenprocedure, etc.)
- Communiceren via FAQ van mogelijkheden werken met BKK en inhuur gecertificeerde partij
- Oplossen via een apart protocol onder de BRL9335 voor kleine ondernemingen was eerst de insteek, maar blijkt niet succesvol
- Oplossing onderzoeken via activiteitenbesluit waarin 'kunst voor opbulken' komt en bij vaststelling erkenningsplicht voor kleine ondernemingen schrappen.

Behandeling IT: Instemming met oplossingrichting, tzt via activiteitenbesluit aanpassen Bbk

Besluit IT: Instemming

135

Barium

- Barium komt vaak in onverdachte situatie boven I-waarde over heel NL
- Veronderstelling dat barium in bodem vaak bariumsulfaat betreft terwijl normstelling uitgaat van meer toxisch barium
- Voorstel: schrap Ba norm tijdelijk en onderzoek speciatie Ba in bodem NL en stem norm daar op af

Behandeling IT: Instemmen met tijdelijke aanpassing Rbk en opdracht opstart onderzoek aan NOBOWA

Besluit IT: Instemming, regeling per 1 april aanpassen

154

Bomengranulaat

- Bepaalt type bomengranulaat heeft vanwege benodigde stabiliteit een samenstelling waardoor het geen grond en geen bouwstof is
- Werkgroep zit geen oplossing, want dat heeft effect op andere gemengde stromen
- Vraagstuk wordt voorgelegd aan VI

Behandeling IT: Ter kennisname

Besluit IT: kennis genomen

135, 160, 168, 173 Verspreiden van bagger

- Nieuwe stoffen zitten niet in de ms-PAF en leiden vaak tot de conclusie dat baggerspecie niet verspreidbaar is, gevolg is verminderde afzetruijnte voor bagger
- Voorstel schrap individuele normen tijdelijk en neem die stoffen op in de ms-PAF en hou in normering ms-PAF rekening met nieuwe analyses waterschappen

Behandeling IT: Instemmen tijdelijke aanpassing
Rbk, opdracht aan NOBOWA
voor uitbreiding ms-PAF

Besluit IT: Instemming, regeling per 1 april aanpassen

177

Nikkel in primair zand

- Zand- en grindwinners constateren dat toetsing aan AW2000 norm voor nikkel is afgetopt op normgrens wonen. Normgrens wonen is 1,1 maal AW2000; oude norm was 2 maal AW2000. Gevolg is dat 60 % primair zand kwalificatie 'industrie krijgt'
- Voorstel is om normgrens wonen voor Nikkel op 2 maal AW2000 te stellen indien RIVM aangeeft dat dat risicoteknisch geen bezwaar is.

Behandeling IT: Instemmen aanpassing Rbk norm voor Nikkel
Opdracht RIVM onderzoek naar risico daarvan

Besluit IT: Instemming, regeling per 1 april aanpassen

Verslag

Kenmerk ABC40001
Locatie SenterNovem, Utrecht
Datum 19 februari 2009
Van [REDACTED]

Onderwerp Verslag implementatieteam 19 februari 2009

---

1. Aansluiten vertegenwoordigers bedrijfsleven bij het IT.

Besloten is de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven voortaan volledig bij het IT aan te laten sluiten en niet alleen voor de uitvoeringsvraagstukken en monitoringsaspecten.

2. Wijziging regeling bodemkwaliteit

Afgesproken is de wijziging van de regeling bodemkwaliteit standaard op de agenda te hebben in het IT. Binnen 1 week geeft VROM duidelijkheid over de mogelijkheden om urgente uitvoeringsvraagstukken die op de agenda staan met de wijziging van 1 april 2009 mee te laten lopen.

3. Stukken ter informatie

De stukken over de beantwoording van kamervragen over de Lindervelderplas alsmede het verslag van het 'puttenoverleg' van januari worden nagezonden. Brief aan 2^e kamer over Tarra wordt nagezonden zodra hij beschikbaar is

4. Monitoringsverslag

Het monitoringsverslag is behandeld aan de hand van een presentatie van [REDACTED] en [REDACTED]. Deze presentatie is reeds rondgezonden. De opmerkingen die zijn gemaakt tijdens het IT zijn direct verwerkt in het derde concept dat is aangeboden aan de deelnemers aan de workshop op 26 februari 2009. Dit verslag bevat geen letterlijke opsomming van de gemaakte opmerkingen tijdens het IT. Belangrijkste discussie tijdens het IT ging over de toonzetting van het verslag. Tijdens het IT was er consensus dat het goed is om in het verslag geen verhullende toon te gebruiken, maar juist een scherp beeld neer te zetten van de 'stand in het land'. Het IT hoopt daarmee ook een 'schok'effect te bereiken.

5. Uitvoeringsvraagstukken

Vanwege de langdurige bespreking van het monitoringsverslag was er slechts beperkt tijd om intensief over de uitvoeringsvraagstukken te spreken. In de bijlage is een presentatie opgenomen die is gebruikt om de vraagstukken toe te lichten. Per vraagstuk is ook het besluit van het IT weergegeven.